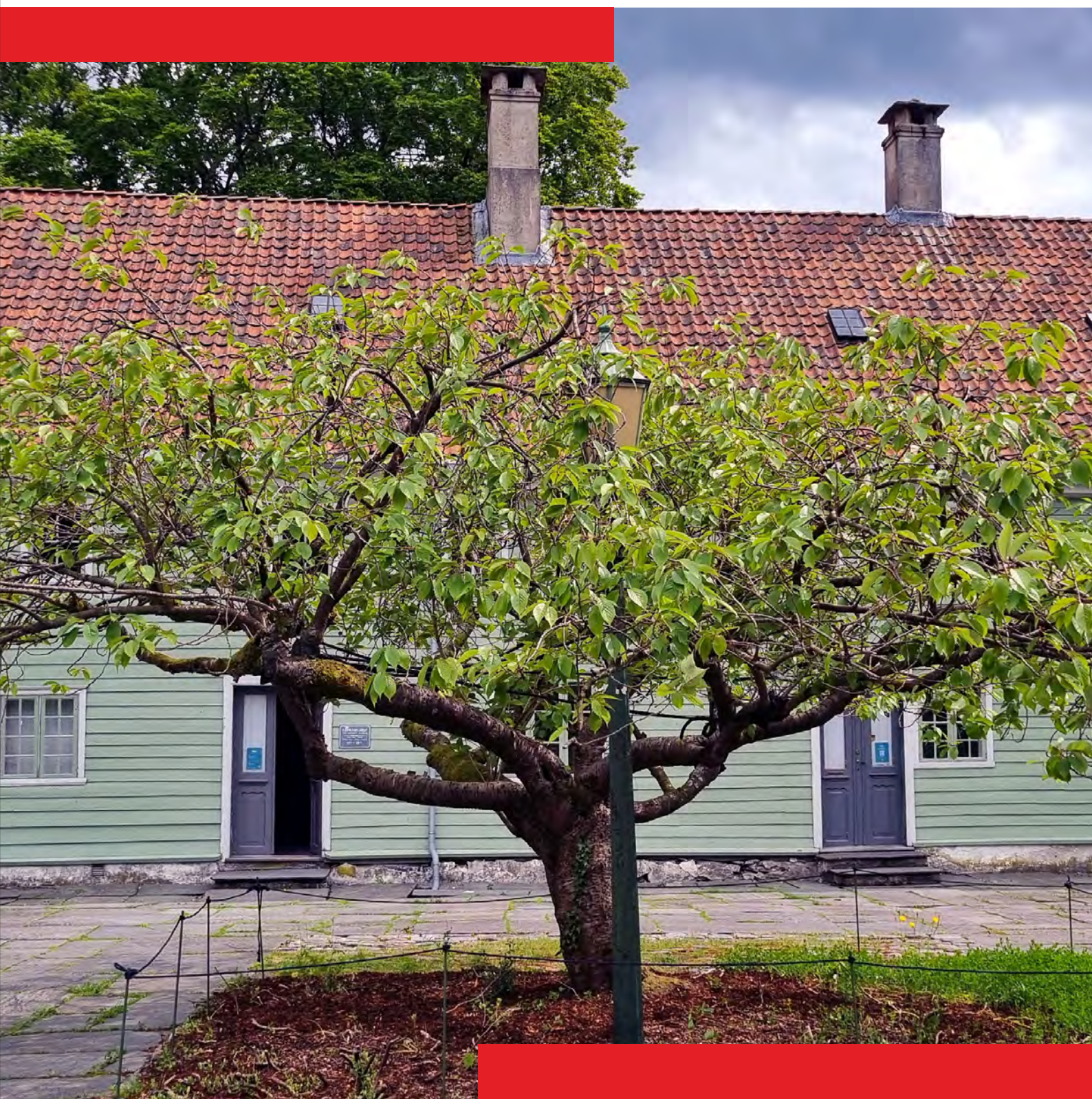

BERGEN
KOMMUNE

Byrådets forslag
**HANDLINGS- OG
ØKONOMIPLAN 2026-2029**
BUDSJETT 2026
Innstilling 1

Innhold

Byrådets forord	4
Budsjettvedtak	6
Økonomiske utsikter og rammebetingelser	10
Sentrale inntekter og finansposter	19
Forslag til endringer i driftsbudsjettet	30
Totalbudsjett etter endringer	33
Slik fordeles budsjett på tjenestene	35
Effektivisering, innsparinger og strukturtiltak	43
Investeringsprogram	49
Innsparingstiltak i investeringsbudsjettet	79
Tilskuddsliste	82
Gebyr og egenbetaling	98
Fra mål til handling	157
Bosetting og integrering av flyktninger	170
Befolkningsutvikling	172
Klimabudsjett	177
Sentrale tabeller og oversikter	193
Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer	209
01A-Barnehage	209
01B-Skole	233
01C-Spesialpedagogiske tjenester	266
02-Barnevern	274
03A-Tjenester til eldre	282
03B-Tjenester til funksjonshemmede	306
03C-Tjenester til utviklingshemmede	309
03D-Psykisk helse	327
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	340
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	351
04C-Introduksjons- og tolketjenester	363
05A-Forebyggende helsearbeid	372
05B-Behandling og rehabilitering	380
06-Overføringer til trossamfunn	389
07-Brannvesen	396
08-Samferdsel	410
09-Boligtiltak	432
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	445
10B-Private planer og byggesak	453
10C-Naturforvaltning og parkdrift	459
10D-Klima og miljø	478
11A-Læringer	486

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

11B-Arbeidsmarkedstiltak	488
12-Kultur	490
13-Idrett	518
14-Næring	538
15-Bystyrets organer og administrasjon	547
16-Administrasjon og fellesfunksjoner	552
17-Beredskap og sivilforsvar	576
18A-Vann og avløp	581
18B-Renovasjon	599
20-Interne tjenester / fordelte kostnader	606
21-Pensjon og fellesposter	608

Byrådets forord

Trangere økonomiske tider og økt behov for å prioritere preger fortsatt kommune-Norge. Omstilling preger derfor også dette budsjettet. Bergen er inne i en nødvendig, men krevende periode med store endringer i måten kommunen arbeider og prioriterer på. Gjennom tydelige og ansvarlige valg fortsetter byrådet arbeidet med å bygge en mer bærekraftig kommune – slik at vi kan sikre gode tjenester til innbyggerne også i fremtiden.

Byrådets budsjettforslag markerer likevel et vendepunkt for Bergen. Hovedoppgaven har vært å få kontroll over kostnadsnivået og skape en mer robust drift. Gjennom krevende, men ansvarlige prioriteringer leverer byrådet nå et budsjett i balanse gjennom hele økonomiplanperioden.

Med dette budsjettet, og alt arbeidet som er lagt ned i hele organisasjonen, viser vi hva Bergen er god for. Det er arbeidet målrettet med å redusere utgiftene, styrke budsjettdisiplinen og prioritere nøyere. Resultatene viser at arbeidet virker – Bergen er igjen på vei mot en økonomisk bærekraftig drift.

Samtidig er handlingsrommet fortsatt lite, og resultatet er avhengig av at vi lykkes med det pågående omstillingsarbeidet. Staten styrer kommunene stadig mer detaljert, og underfinansieringen av lovpålagte oppgaver fortsetter. Det betyr at kommunenes reelle frihet til å prioritere egne midler er under sterkt press. Bergen må derfor fortsette å skape økonomisk handlingsrom på egenhånd, gjennom omprioritering av kommunens ressurser og omstilling i tjenesteproduksjonen.

Byrådet foreslår i dette budsjettet flere tiltak som vil gi økonomisk handlingsrom på kort og lengre sikt. Bergen skal være en kommune som bruker pengene smartere, ikke en kommune som stadig krever mer. Vi tar i bruk nye løsninger og velferdsteknologi, slik at kommunen kan utføre flere oppgaver med færre hender. Samtidig flytter vi ressurser fra administrasjon og ut dit tjenestene leveres, reduserer dyre leieavtaler og fortsetter arbeidet med å få ned sykefraværet.

Byrådet vil bruke det økonomiske handlingsrommet på å styrke de grunnleggende tjenestene. Vi prioriterer eldreomsorg, barnehage og skole, og tjenester til dem som trenger det mest. Dette er kommunens viktigste kjerneoppgaver, og at kommunen leverer gode tjenester til disse innbyggerne er helt avgjørende for bergensernes liv, helse og livskvalitet.

Byrådet fortsetter å investere i fremtiden. Nye sykehjem, rehabiliterte skoler, idrettsanlegg og gode møteplasser gjør Bergen til en by der det er godt å leve i alle livsfaser. Samtidig prioriterer vi vedlikehold, gjenbruk og nøkterne investeringer, slik at flere prosjekter kan gjennomføres innenfor rammen av det kommunen faktisk har råd til.

Byrådet har utarbeidet fire hovedmål for handlings- og økonomiplanen:

- Økonomisk bærekraftig kommune
- Omstillingsdyktig kommune
- Attraktiv og vekstkraftig by
- Kommunen som grunnmur gjennom livet

For å nå målene vi har satt, må kommunen lykkes med den omstillingen vi nå står overfor. Ved å bruke ressursene smartere, modernisere driften og tilpasse oss de økonomiske rammene vi faktisk har, sikrer vi at kommunen fortsatt kan være grunnmuren i innbyggernes liv - og levere gode tjenester til

dem som trenger det mest også i fremtiden. En bærekraftig kommune krever effektiv ressursbruk og høy deltakelse i arbeidslivet, slik at vi også fremover har nok varme hender i omsorgen. Samtidig er vekst avgjørende for å sikre velferden. Vi bygger ut mer, legger til rette for nye boliger og bedre rammevilkår for næringslivet.

En attraktiv og vekstkraftig by er en forutsetning for å finansiere gode tjenester i årene som kommer. For å få det til, mener byrådet det er viktig at vi tar alle gode krefter i bruk, og styrker samarbeidet mellom offentlige, private og ideelle aktører. Ved å satse på arbeid, frivillighet og levende lokalsamfunn, sørger vi for at innbyggerne får aktive og meningsfulle liv i levende bydeler og nabolag.

De neste årene vil fortsatt kreve omstilling og ansvarlige valg. Men Bergen har fått tilbake styringen, og grunnlaget for en bærekraftig økonomi er på plass.

Budsjettvedtak

Generelle vedtak

1. Forslag til årsbudsjett 2026 vedtas i samsvar med følgende:
 1. Totalt netto budsjettbeløp for 2026 til tjenesteområdene vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrårets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.
 2. Investeringsbudsjettet for 2026 vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentasjonen og byrårets tilleggsinnstillinger og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.
2. Vedtakene om bevilgninger til investeringsformål er underlagt en forutsetning om at de nødvendige finansieringsmidler foreligger, og at ingen prosjekter igangsettes før fullfinansiering er oppnådd.
3. Bystyret vedtar de mål- og resultatkrav som fremgår av budsjettets premisser.
4. Avgifter, gebyrer og egenbetalinger for 2026 fastsettes i samsvar med budsjettdokumentasjonen.
5. Tilskudd ytes i samsvar med budsjettdokumentasjonen.
6. Følgende finansielle måltall skal gjelde for utviklingen av kommunens økonomi:
 1. Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene.
 2. Gjeldsgrad på innenfor 70 % av driftsinntektene for den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden.
 3. Disposisjonsfond på minimum 10 % av driftsinntektene.
 4. Verdibevarende vedlikeholds nivå, etter Holtestandard, på bygg.
7. Driftsrammene for årene 2027-2029 og investeringsrammene for 2027-2029 for nye prosjekter anses som retningsgivende for det videre budsjettarbeid gjennom årlig rullering av handlings- og økonomiplan.
8. Det er et mål at kommunens samlede bygningsareal reduseres. Byrådet bes om å iverksette tiltak for å tilrettelegge flere av kommunens eiendommer for salg.
9. Bystyret gir byrådet fullmakt til å fordele midlene på sekkepostene til konseptvalgutredninger på tjenesteområde 21 (drift og investering) til andre tjenesteområder i tråd med hvilke konkrete konseptvalgutredninger som skal gjennomføres.
10. Med henvisning til kapitlet Effektivisering, innsparinger og strukturtiltak, vedtas følgende:

- a. ASSS-statistikk viser at Bergen kommune ligger over det nasjonale gjennomsnittet når det gjelder ressursbruken innenfor tjenesteområde 02 Barnevern. Bystyret ber byrådet utrede årsakene til at Bergen ligger over det nasjonale gjennomsnittet i institusjonsplasseringer, og sammenligne ressursbruken med øvrige storbykommuner. Utredningen skal belyse om forskjellene kan forklares av ulik faglig praksis, organisering eller samarbeidsformer, og vurdere om det finnes praksiser med overføringsverdi til Bergen.
Videre bes byrådet vurdere om det, innenfor gjeldende lovverk, kan utvikles kommunale tiltak som er mindre inngripende og mer kostnadseffektive, og som kan redusere behovet for institusjonsplasseringer.
 - b. Bystyret slutter seg til byrådets forslag om å legge til grunn bosetting av 250 flyktninger i budsjettet for 2026, og ber byrådet jobbe for at integreringsfeltet skal komme i balanse i økonomiplanperioden. Bystyret ber byrådet jobbe målrettet for å øke andelen flyktninger som kommer i jobb, og for å redusere kommunens kostnader til sosialhjelp og bolig knyttet til denne målgruppen.
 - c. Bystyret ber byrådet arbeide med kostnadsreducerende tiltak i kommunens kjøp av varer og tjenester, med mål om mer kostnadseffektive anskaffelser.
 - d. Bystyret ber byrådet iverksette en helhetlig gjennomgang av organiseringen av tjenestene i HR bemanning (BLED) og vurdere om etaten har den rette porteføljen eller om det skal gjøres endringer i form av flytting eller tilføring av nye oppgaver. Målsettingen med gjennomgangen er å sikre en effektiv og godt tilpasset organisering av oppgavene på dette feltet.
 - e. Bystyret ber byrådet vurdere driftsformen for de kommunale fastlegekontorene. Vurderingen skal omfatte både legens tilknytningsform og organiseringen av kontorene, med sikte på en mer kostnadseffektiv drift. Byrådet bes om å komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.
 - f. Bystyret ber byrådet om å starte arbeidet med å erstatte den eksisterende tilsynsordningen på skoler med vertskapsroller og brukerbasert egentilsyn. Byrådet bes komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026 med oppdaterte anslag på frigjorte midler fra eksisterende ordning, kostnader relatert til oppgradering av låse- og adgangssystemer, kostnader for tilgjengeliggjøring av flere rom og arealer gjennom Aktiv kommune, samt kostnader ved foreslåtte nye vertskapsrolleavtaler.
 - g. Bystyret ber byrådet vurdere om fremtidig vekst innenfor tjenester til utviklingshemmede, på områder som omfattes av tildelings- og utmålingsprosjekter, kan motsvares av tiltakene i prosjektene, slik at veksten ikke vil gi økte budsjettbehov. Byrådet bes om å komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.
11. Bystyret viser til at regjeringen har lagt frem forslag til endringer i sosialhjelpssatsene, både når det gjelder nivået på satsene, at barnetrygd skal regnes som inntekt ved beregning av sosialhjelp, og at enkelte kostnader ikke skal inngå i de rettledende satsene for sosialhjelp. Bystyret legger til grunn at barnetrygden fortsatt skal holdes utenfor ved beregning av

sosialhjelp, og ber byrådet komme tilbake til bystyret om de økonomiske konsekvensene av dette ved behov.

Sosialhjelpssatsene fastsettes som følger med virkning fra 01.03.26:

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.26	Kr. pr. mnd.
Enslige uten barn	9 250
Ektepar/samboere	14 500
Person som deler husholdning/bofellesskap	7 250
Hjemmeboende ungdom under 25 år	7 250
Barn 0-5 år	4 550
Barn 6-10 år	5 400
Barn 11-14 år	6 550
Barn 15-17 år	7 450

12. Bystyret ber byrådet gjennomføre en områdegjennomgang av selvkostområdene for vann, avløp og renovasjon, med mål om å effektivisere og rasjonalisere både innen drift og investering, og minske belastningen til innbyggerne. Gjennomgangen vil danne grunnlaget for gebyrregulativene i HØP 2027-2030.
13. Bystyret ønsker å styrke Bergen sentrum og sentrumshandelen. Bystyret er derfor positive til at byrådet går i dialog med Bergen Parkering om å bruke rabatter og tidsbegrenset gratis parkering til å fremme sentrumshandelen i tidsrom hvor det i dag er få innbyggere som reiser inn til og handler i sentrum.
14. Bystyret ber byrådet starte forhandlinger med ISB om en ny og oppdatert avtale, både for drift og langsiktig leie av lokaler. Det legges til grunn at den nye avtalen skal sikre bærekraftig finansiering av ISB, som en internasjonalt akkreditert skole som gjør Bergen attraktiv for internasjonal arbeidskraft. Det forutsettes at en oppdatert avtale med skolen gir full transparens for kommunens samlede finansiering av skolen. Bystyret ber byrådet rapportere på status for dette arbeidet i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.
15. Bystyret viser til at det er et stort behov for akuttovernatting i Bergen. Huset Bergen har drevet akuttovernatting på oppdrag for Bergen kommune som et midlertidig prosjekt. Dette er det første overnattingstilbudet med bruker-til-bruker-tilnærming i Norden. Prosjektet er vellykket og har synliggjort verdien av en slik tilnærming på akuttovernatting. Bystyret ber om at det gjennomføres en konkurranse om drift av et akuttovernattingstilbud med bruker-til-bruker-tilnærming.
16. Bystyret har i forbindelse med behandlingen av Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner vedtatt å utrede hvordan voldsutsatte kan få bedre oppfølging enn i dag. Det er nedsatt arbeidsgrupper som jobber med å utrede et pakkeforløp for voldsutsatte, samt koordinator til flere, og byrådet bes komme tilbake til bystyret om dette i forbindelse med Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.

17. Behovet for time -og døgnavlastning for foreldre/familier til barn med utviklingshemming og med psykisk helseutfordringer er høyt og det er behov for flere plasser. Bystyret ber derfor byrådet om å prioritere arbeidet med å utrede mulighet for flytting av tilbud for disse målgruppene til Jordalsveien 1, og melde inn budsjettbehov snarest etter at mulighetsstudie er fullført. Mulighetsstudiet skal omfatte hele den kommunale bygningsmassen på denne lokasjonen.
18. Bystyret ber byrådet undersøke muligheten for å tilgjengeliggjøre tredjeetasje i Vågsallmenningen 12 for bruk av Galleri 3,14.
19. Bystyret ønsker å opprette et samlet kulturnæringsfond, og oppkapitalisere dette med investeringsmidler. Bystyret ber byrådet gå i dialog med kulturnæringsfeltet og i løpet av 2026 fremme en sak for bystyret om hvordan dette kan gjennomføres.

Skattevedtak

1. I samsvar med Eieendomsskattelova §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2026:
 1. Faste eiendommer i hele kommunen etter Eieendomsskattelova § 3 a)
 2. Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 5 promille. Etter Eieendomsskattelova § 12 differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,6 promille. Fastsettelse av takst på boligeiendom skal være i henhold til Eieendomsskattelova § 8 C-1. Øvrige eiendommer takseres i henhold til Eieendomsskattelova § 8 A. For boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke blir benyttet til næringsvirksomhet gjelder et bunnfradrag på 750 000 kroner av takstverdi. Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen egne retningslinjer for taksering av faste eiendommer og [eiendomsskattevedtekter i Bergen kommune](#).
 3. Fritak for eiendommer etter § 7 a og b videreføres i tråd med vedlagte lister for skatteåret 2026.
2. Eiendomsskatten skal i 2026 betales i fire terminer, 20. februar, 20. mai, 20. august og 20. november.

Lånevedtak

Det tas opp lån i år 2026 i samsvar med vedtatt budsjett for bykassen og kommunens lånefond. Dette innebærer lån kr. 3.159.700.000 til investeringsformål og kr. 950.000.000 i Startlån fra Husbanken, fordelt på forsøksordning og ordinær ordning. Byrådet gis fullmakt til på kommunens vegne å inngå avtaler om opptak av obligasjonslån, sertifikatlån og gjeldsbrevlån (herunder lån i Husbanken) og til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår og til å undertegne lånekontrakter innenfor vedtatt låneramme. Fullmakten gjelder også refinansiering.

Økonomiske utsikter og rammebetingelser

I dette kapitlet gjennomgås de overordnede økonomiske rammebetingelsene for kommunen og økonomiske utsikter fremover. Det redegjøres for kommunens fire finansielle målsettinger for en ansvarlig og bærekraftig økonomisk utvikling, og i hvilken grad disse innfris. Innledningsvis beskrives også hva en handlings- og økonomiplan egentlig er.

Kort om handlings- og økonomiplanen og budsjettforslaget

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Handlings- og økonomiplanen (HØP) er kommuneplanens handlingsdel for kommende fireårsperiode, hvor det gjøres en prioritering av mål og handlinger. Her inngår også budsjettforslaget for det første året i planperioden, der mål blir konkretisert og tiltak finansiert. Bystyret vedtar årsbudsjettet, mens de tre siste årene i HØP er retningsgivende. Handlings- og økonomiplanen rulleres årlig.

Dette budsjettforslaget er byrådets Innstilling 1 til HØP 2026-2029, lagt frem for bystyret 22. oktober. Det legges opp til å fremme en tilleggsinnstilling etter Stortingets budsjettvedtak i begynnelsen av desember, dersom forliket om statsbudsjettet innebærer endringer som påvirker Bergen.

Ettersom regjeringens forslag til statsbudsjett først forelå 15. oktober, kan det være effekter for Bergen som foreløpig ikke er fullt ut kartlagt og tallfestet. I den grad det avdekkes slike forhold, vil byrådet komme tilbake med forslag til håndtering av endringene.

Den økonomiske situasjonen

Sammendrag

Hele kommunesektoren står i økonomisk svært krevende tider. Kommunens driftsutgifter har over flere år bygget seg opp til et nivå som er for høyt sett i lys av inntektene. Det skyldes flere forhold: økte og mer detaljerte statlige krav, økte hjelpebehov blant barn og unge, høy bosetting av flyktninger, gjeldsvekst kombinert med stigende renter, manglende kompensasjon fra staten for den faktiske prisveksten, og et sykefravær som har holdt seg høyt siden koronapandemien med tilhørende høye vikarutgifter. På samme tid vil den demografiske utviklingen gi sterk vekst i personellbehovet i omsorgssektoren.

Gjennom 2024 økte utgiftene i tjenestene med 6,8% sammenlignet med året før (inkludert lønns- og prisvekst). Til sammenligning økte inntektene kun med 4,2 %. Driftsresultatet i 2024 endte kraftig i minus, med et underskudd på 715 mill. En måtte bruke betydelige midler av disposisjonsfondet for å finansiere kommunens drift. Til sammenligning var det budsjettet med å gå i balanse i 2024 i det opprinnelig vedtatte budsjettet. Utviklingen forteller om en alvorlig økonomisk situasjon og mangel på bærekraft i kommunens økonomi.

Kommunen har jobbet systematisk med innsparinger, strukturtiltak og omstilling for å tilpasse utgiftene til inntektsnivået. En kan nå begynne å se effekter arbeidet som er gjort så langt, i form av at det nå anslås et positivt driftsresultat i 2025 (se nærmere omtale i Tertialrapport 2-2025). Samtidig er

kommuneøkonomien på langt nær friskmeldt. Det anslåtte positive resultatet i 2025 skyldes i stor grad høyere frie inntekter (delvis kun engangseffekt i 2025), mens det fortsatt er utgiftsvekst i tjenestene. Omstillingsarbeidet må derfor fortsette i årene framover.

I byrådets forslag til Handlings- og økonomiplan 2026-2029 budsjetteres det med positive driftsresultater alle år. Dette skyldes flere forhold, blant annet foreslåtte innsparinger og gevinster av effektivisering og omstilling, men også vekst i kommunens frie inntekter. Selv med positive driftsresultater, ligger kostnadsnivået i tjenestene i Bergen høyt på mange områder sammenlignet med de øvrige store kommunene (se saken [ASSS- statistikk - analyse av regnskapsåret 2024 og utvikling over tid](#)). I prosent av driftsinntektene, er driftsresultatet i økonomiplanperioden dessuten betydelig lavere enn måltallet på 1,7 %. For å sikre en bærekraftig økonomi er det derfor helt avgjørende å redusere kostnadsveksten i tjenestene ytterligere i årene fremover.

Under gjennomgåås noen av de viktigste forholdene for utviklingen i kommunens økonomi, både frem til nå og fremover. Det vises for øvrig til saken [Økonomiske perspektiver 2025](#) for nærmere beskrivelser og analyser av situasjonen.

Statlig detaljstyring av kommunesektoren

Sterkere statlig styring i form at økte og mer detaljerte lov- og forskriftskrav begrenser kommunenes handlingsrom. Ressurser blir bundet opp på måter som ikke tar hensyn til lokale forhold og kommunene fratas muligheten til å tilpasse innretningen og utmålingen av tjenester til hva som er mest effektivt. I tillegg oppleves statlige tilsynsmyndigheters håndheving av regelverket som rigid og inkonsekvent på tvers av embeter. Dette gjelder også statsforvalterens behandling av klagesaker i forbindelse med kommunale vedtak.

Økte behov innen psykisk helse

De demografiske endringene legger opp til å vri ressursbruken fra den yngre til den eldre befolkningen. I Bergen ser vi likevel at behovene knyttet til barn og unge er større enn det legges opp til fra staten. Det har vært en betydelig vekst innen psykisk helse for barn og unge i Bergen og nasjonalt. Økningen i antall barn og unge som får diagnoser innen psykisk helse legger også press på andre tjenester i kommunen, og utgiftene innen oppvekstfeltet har økt vesentlig som følge av at flere har behov for spesialpedagogisk hjelp og økt bistandsnivå.

Det er også en økende andel av voksne innbyggere med alvorlige psykiske helseutfordringer, ofte sammen med tilleggsutfordringer. Kombinasjonen av alvorlig psykisk lidelse sammen med lettere utviklingshemming, autismspekterforstyrrelser, utfordringer innen rus, vold og utagering gjør det krevende å sikre gode tjenester i kommunen. Antall utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenester øker, og helseforetakene fakturerer kommunene i påvente av et kommunalt tilbud.

Psykisk helse er dermed et område hvor utgiftene har økt og anslås fortsatt å øke fremover. Byrådet foreslår en rekke effektiviseringstiltak og innsparinger for å dempe utgiftsveksten. Det vises til nærmere omtale på tjenesteområde 03D Psykisk helse.

Bosetting og integrering av flyktninger

De siste årene har vært preget av flyktningstrømmen fra Ukraina og en rekordhøy bosetting i Bergen og mange andre kommuner. Dette har lagt et betydelig press på kommunen, både når det gjelder kapasitet i tjenestene og å finne boliger til flyktningene som skal bosettes. Tilgangen til boliger og tjenester for andre grupper påvirkes av den høye bosettingen.

Som omtalt i kapitlet *Bosetting og integrering av flyktninger*, er kommunens utgifter til bosetting og integrering av flyktninger fortsatt høyere enn de inntektene vi får gjennom tilskudd fra staten. Samtidig er det fra statens side lagt til grunn at de statlige tilskuddene skal dekke kommunenes utgifter til dette formålet. I 2025 er det vedtatt lavere bosettingstall enn de siste årene, og fremover legges det opp til en ytterligere reduksjon i bosettingstallet, ned mot "normalnivå" før krigen i Ukraina. Redusert bosetting fører til lavere inntekter fra staten, og dermed større behov for å ta ned utgiftsnivået for å sikre balanse mellom utgifter og inntekter. I økonomiplanperioden vil det arbeides med tiltak for å sikre at det i større grad er samsvar mellom utgifter og inntekter på området.

Pris- og lønnsvekst

Lønns- og prisveksten kompenseres gjennom deflatorjustering av de frie inntektene. Deflatoren fastsettes i Statsbudsjettet for det aktuelle budsjettår, og er en vektning mellom lønns- og prisvekst. Historiske tall viser at regjeringen over flere år har undervurdert veksten, og særlig for pandemiårene 2021 og 2022 var deflatoren satt betydelig lavere enn faktisk utvikling. Dette var også tilfellet for 2023 og 2024, men i mindre grad enn pandemiårene. Manglende kompensasjon for pris- og lønnsveksten gir kommunesektoren redusert kjøpekraft både i aktuelt budsjettår og årene etter. For 2025 ligger det an til at kommunene er kompensert i tråd med faktisk vekst. I Statbudsjettet 2025 ble det lagt til grunn en deflator på 4,1%, mens det foreløpig ligger an til vekst på 4% for 2025.

Det er likevel heftet stor usikkerhet med hvorvidt kommunene vil kunne bevare sin kjøpekraft kommende år. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026 er det lagt til grunn en deflator på 3,5 % ved justering av de frie inntektene. Det legges i dette budsjettet opp til at merutgifter som følge av anslått pris- og lønnsvekst kompenseres fullt ut på tjenesteområdene.

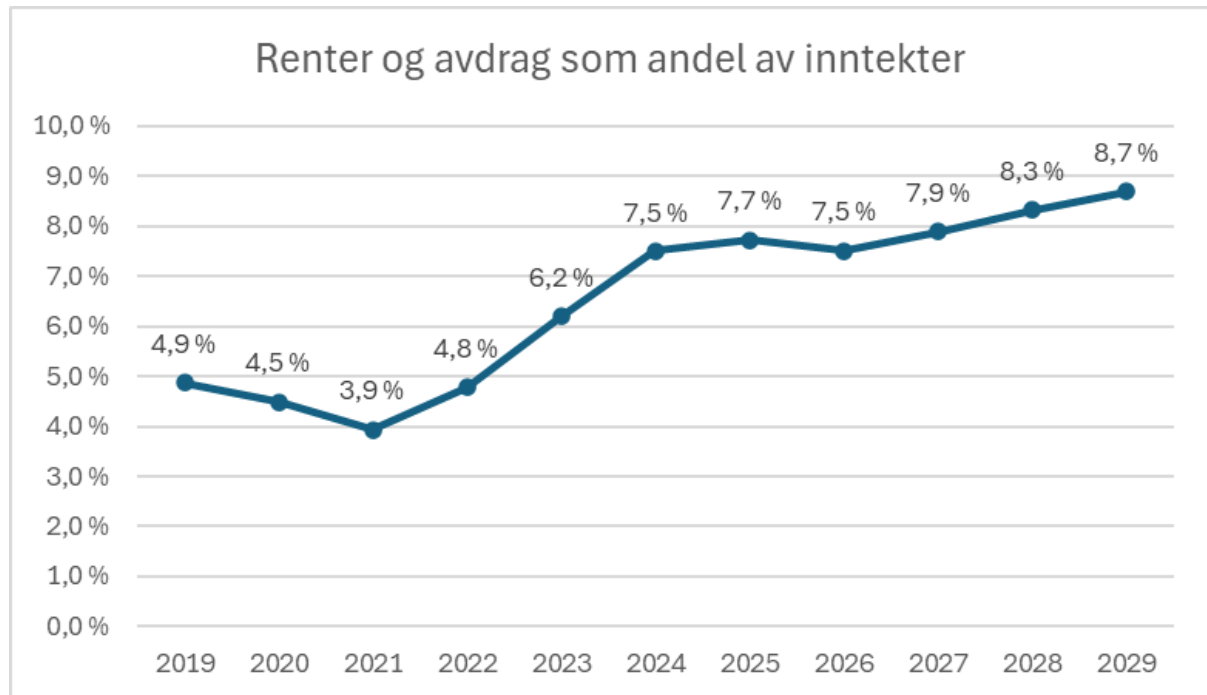
Renter og avdrag

Bergen kommune har de siste årene hatt en økende aktivitetsvekst på investeringsområdet. Store deler av investeringsbudsjettet har gått til rehabilitering av skoler, men også nybygg/rehabilitering av sykehjem, barnehager, kulturbygg, boliger til utviklingshemmede og funksjonshemmede, har lagt press på investeringsbudsjettene. Konsekvensen av økende aktivitet er følgelig økt gjeld og økt belastning i driftsbudsjettet i form av renter og avdrag. Når i tillegg rentenivået stiger, reduseres handlingsrommet til andre tjenester.

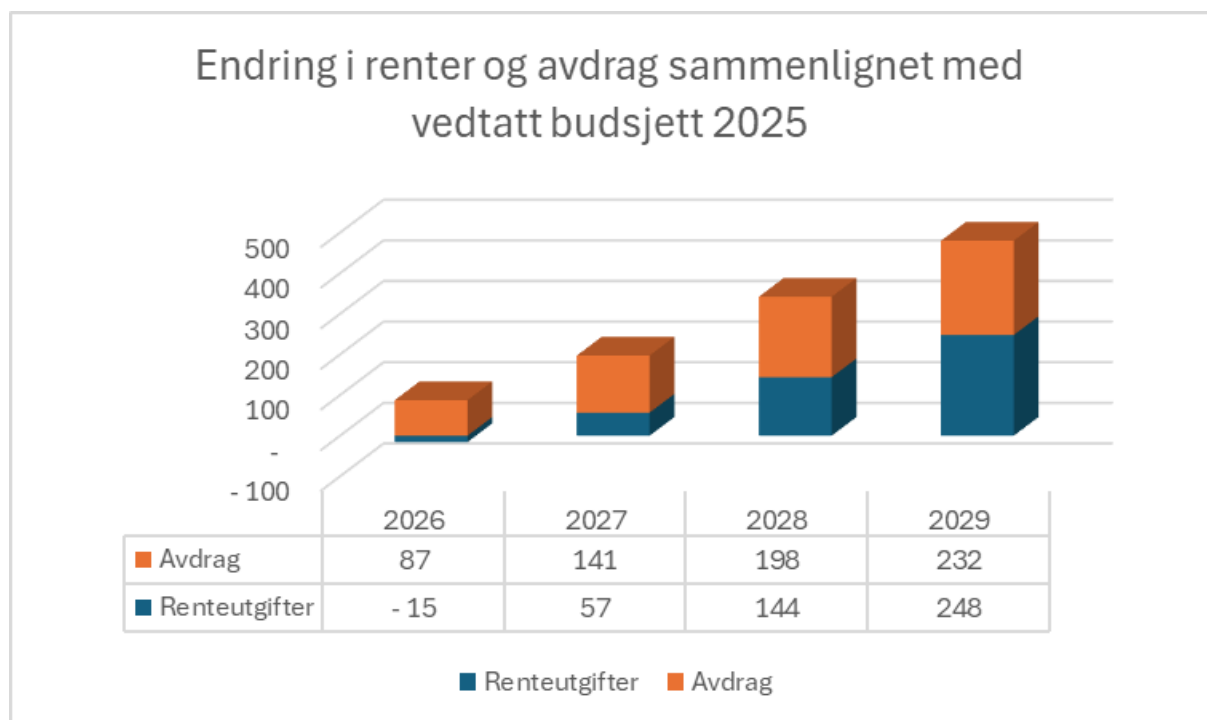
Byrådet foreslår for 2026-2029 å legge inn finansiering til en større del av investeringene, i tråd med gjennomføringsgraden de siste årene. Dette for å sikre realisme i rente- og avdragsberegningen, og for å unngå å måtte øke låneopptaket gjennom året, slik det har blitt gjort de siste par årene. Økt finansieringsgrad innebærer at den sentrale korreksjonen av investeringsnivået tas betydelig ned og at låneopptaket blir høyere. Dette til tross for at samlet investeringsnivå før sentral korreksjon er lavere enn i HØP 2025-2028, som følge av byrådet forslag til innsparinger i investeringsnivået.

Samtidig er det ikke rom for å driftsfinansiere investeringene slik det har vært gjort i en årrekke, for å dempe behovet for låneopptak. Dette skyldes svake og negative driftsresultater, og at en i 2024 tappet disposisjonsfondet med over 1 mrd.

Konsekvensen av gjeldsvekst over tid, økte rentenivåer og økt finansieringsgrad kan illustreres med følgende figur, som viser renteutgifter og avdrag som andel av driftsinntekter:

Utgiftene til renter og avdrag som andel av inntekter anslås å øke fra 7,5% 2026 til 8,7% i 2029. Dette beslaglegger følgelig en betydelig større andel av driftsbudsjettet enn foregående år. Det gir følgende utvikling i renter og avdrag i økonomiplanperioden:

Se for øvrig omtale av gjeldsgrad lenger nede.

Demografi

Norge får en stadig eldre befolkning, og denne veksten vil tilta de kommende årene. Dette gir økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester, som legger press på kommunens budsjetter. Samtidig har fallende fruktbarhet i befolkningen vært en tydelig trend over mange år, som har gitt utslag i stadig færre barnehage og skolebarn. I 2024 opplevde Bergen en merkbar økning i nullåringer, som har stagnert noe hittil i 2025. Utviklingen gir indikasjoner på at nedgangen i nullåringer vi har sett i flere år kan ha snudd, ihvertfall midlertidig. Det ventes fortsatt at antall barn i grunnskolealder vil falle i flere år fremover. Det understrekes at utviklingen fremover og befolkningsframskrivninger er usikre. Den største andelen av kommunens rammetilskudd fra staten er knyttet til demografi. Det betyr at kommunebudsjettene isolert sett oppjusteres som følge av en aldrende befolkning, på samme tid som de nedjusteres for synkende barnetall. For at det økonomiske handlingsrommet ikke skal bli mindre, må derfor kommunene klare å ta ned utgiftene til barnehage og skole for å kunne finansiere deler av veksten innen pleie- og omsorgssektoren.

Sykefravær og vikarbruk

Bergen har et høyt sykefravær i sine tjenester. Jevnt over ligger Bergen høyt på sykefravær på alle tjenesteområdene sammenlignet med gjennomsnittet av ASSS-kommunene (ASSS er et samarbeid mellom 12 av de største kommunene i Norge og KS). I store sektorer som barnehage, skole og pleie og omsorg har vi ligget høyt eller høyest på sykefravær i flere år. I tillegg til de direkte negative konsekvensene av sykefravær for den ansatte og oppgavene som vedkommende er satt til å løse, betyr sykefravær også behov for dyre vikarer. Høyt sykefravær blir ekstra belastende når det samtidig er stor mangel på arbeidskraft i helsesektoren, en sektor det allerede er krevende å rekruttere til. Det er også mange ansatte som nærmer seg også pensjonsalder. Byrådet igangsatte i 2024 et nærværprosjekt med mål å redusere det høye sykefraværet, og fremover vil en kunne måle effekter av dette. Det vises til nærmere omtale under tjenesteområde 16.

Status finansielle måltall

Kommuneloven framhever kommunens ansvar for helhetlig og langsiktig økonomiforvaltning. §14-1 sier at «Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid». Som et verktøy for å sikre langsiktig styring av kommunens økonomi er det lovfestet at kommunestyret skal fastsette finansielle måltall for kommunens økonomiske utvikling. Loven krever ikke at de finansielle måltallene skal være bindende for årsbudsjettene og økonomiplanperioden, men måltall framheves som et verktøy som kan bidra til å sikre økonomisk handlefrihet for kommende generasjoner.

Bystyret har vedtatt følgende finansielle måltall:

- Netto driftsresultat på minimum 1,7 % av driftsinntektene

- Gjeldsgrad innenfor 70 % av driftsinntektene for den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden
- Disposisjonsfond på minimum 10% av driftsinntektene
- Verdibevarende vedlikeholdsnivå, etter Holtestandard, på bygg.

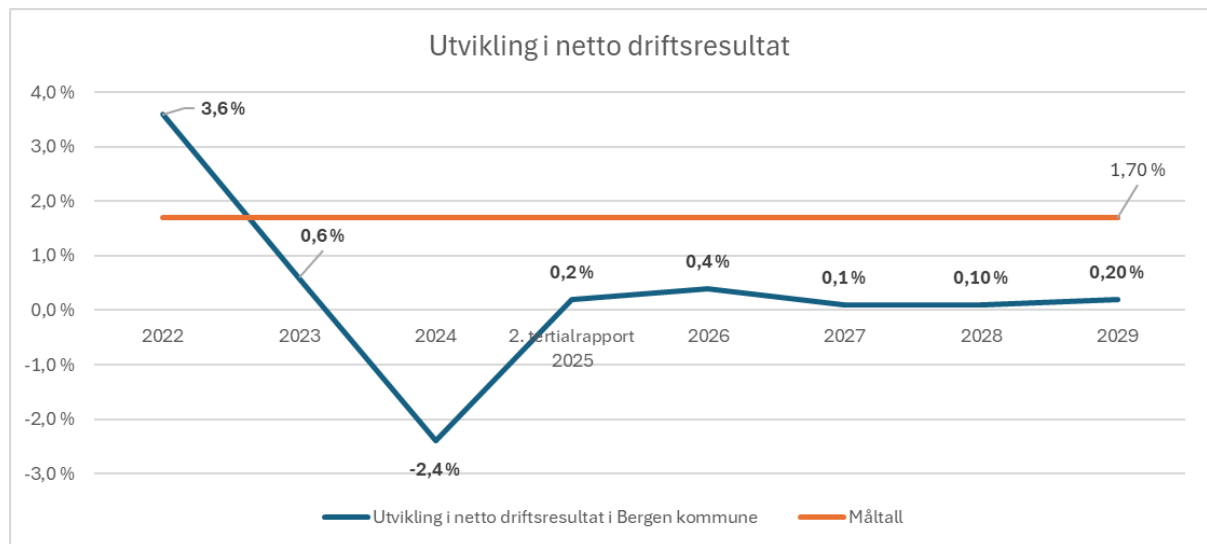
Måltallene foreslås videreført for kommende økonomiplanperiode. Selv om en i kommende økonomiplanperiode anslås å bryte med alle de tallfestede målene, er ikke de anbefalte ambisjonene for kommunen endret.

	Regnskap 2024	2. tertialrapport 2025	2026	2027	2028	2029	Måltall
Netto driftsresultat	-2,4 %	0,2 %	0,4 %	0,1 %	0,10 %	0,20 %	>1,7%
Gjeldsgrad	62 %	66 %	69%	74%	77%	80%	<70%
Disposisjonsfond	10 %	9 %	9 %	9 %	9 %	9 %	>10%

Netto driftsresultat

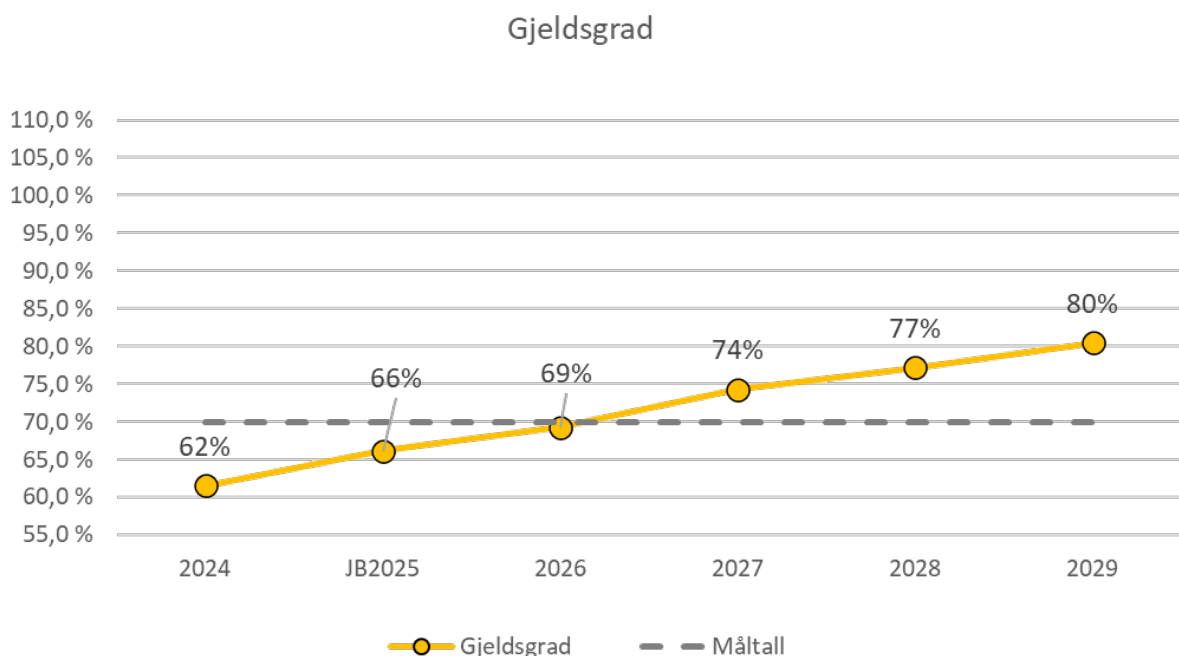
Bergen kommune har gjennom positive resultater over flere år styrket sin økonomiske situasjon. I 2024 ble netto driftsresultat redusert til -2,4 % av inntektene, det laveste nivået på veldig mange år. Gjennom 2025 har det blitt arbeidet aktivt med å ta ned kostnadsnivået og Bergen kommune ligger an til et positivt driftsresultat på 0,2% etter 2. tertialrapport. Dette er et steg i riktig retning. Samtidig viser prognosene for tjenesteområdene fortsatt negative avvik og en kostnadsvekst utover opprinnelig vedtatte rammer for 2025. Det er derfor nødvendig å fortsette arbeidet med effektivisering av kommunens tjenester, strukturtiltak og omstilling for å sikre en bærekraftig økonomi over tid.

I Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan 2026-2029 foreslår byrådet en rekke innsparingstiltak både i drifts- og investeringsbudsjettet for å bringe utgiftene i større samsvar med inntektene. Arbeidet som er gjort i 2025 og videre arbeid som må gjøres i økonomiplanperioden bidrar derfor til et positivt netto driftsresultat årlig.

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden utgjør forholdet mellom brutto lånegjeld til ikke-avgiftsfinansierte investeringer og driftsinntekter, og gir en indikasjon på kommunens økonomiske handlefrihet. Bergen kommune har som mål at den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden skal holdes innenfor 70% av driftsinntektene. Med byrådets forslag til investeringsbudsjett vil gjeldsutviklingen bryte med måltallet i 2027. Årsaken er de siste årenes høye investeringsaktivitet, men også fordi man av hensyn til realisme har økt den finansierte delen av investeringsbudsjettet i årene som kommer, noe som gir økt lånebehov.

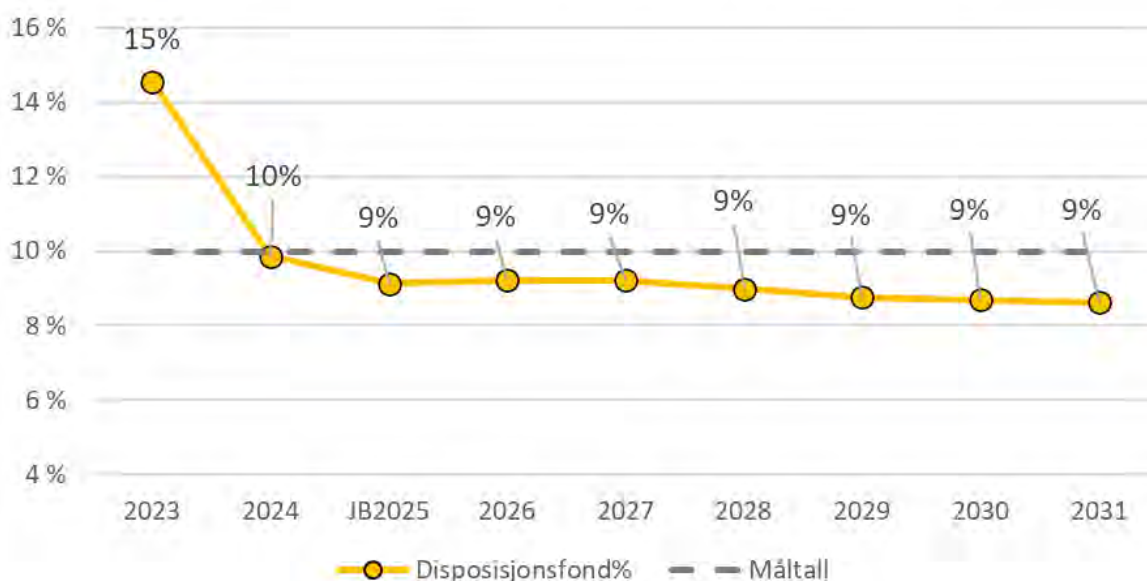
Disposisjonsfondet

Disposisjonsfondet skal gi økonomisk robusthet og fleksibilitet til å håndtere risikoen som ligger i kommunens tjenesteutøvelse, investeringsportefølje og inntektsforutsetninger.

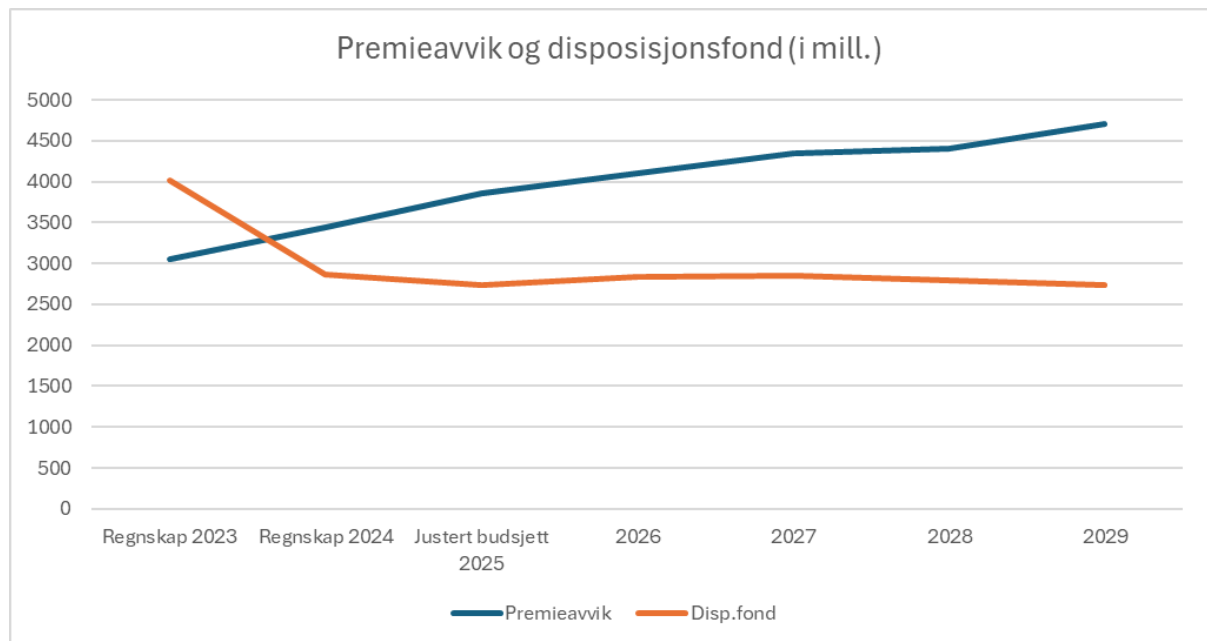
Ved inngangen til 2026 forventes disposisjonsfondet å ligge på 9 % av driftsinntektene, det vil si noe under måltallet på 10%. I økonomiplanperioden legges det opp til å tilføre disposisjonsfondet om lag 100 mill. i 2026 som følge av mindreforbruk. Videre i perioden går det fra en mindre avsetning i 2027 på om lag 15 mill. til bruk av fondet i 2028 og 2029 på om lag 40 mill. Årsaken til forventet bruk i slutten av perioden henger sammen med øvrig disponering av netto driftsresultat. Det foreligger økt avsetning til blant annet selvkostfondene som overstiger det positive netto driftsresultatet. Dette fører til bruk av disposisjonsfond.

Det foreslås å ikke bruke fondsmidler til å driftsfinansiere investeringene i årene fremover. Årsaken er et svekket disposisjonsfond som følge av merforbruk i 2024. Dette gir isolert sett behov for høyere låneopptak, med tilhørende økte utgifter til renter og avdrag i driftsbudsjettet, noe som igjen gir lavere driftsresultater. Som følge av de planlagte driftsresultatene og ingen driftfinansiering av investeringer, holdes disposisjonsfondet på om lag 9 % i økonomiplanperioden.

Utvikling i disposisjonsfondet som andel av driftsinntekter

I disposisjonsfondet inngår avsetninger til framtidige pensjonsforpliktelser for kommunen, såkalte pensjonspremieavvik. Slike avsetninger utgjør 144 % av disposisjonsfondet i 2026. Det vil si at premieavviket ble større enn disposisjonsfondet allerede i 2024 og vil øke utover økonomiplanperioden:

Framtidig lønnsvekst utgjør en vesentlig faktor for utviklingen i kommunens pensjonsutgifter, noe som gjør pensjon til en uforutsigbar post i kommunebudsjettene.

Verdibevarende vedlikehold

Bystyret har vedtatt at bygningsmassen skal vedlikeholdes slik at verdien opprettholdes. I byrådets forslag er også målsettingen om verdibevarende vedlikehold ivaretatt. Vedlikeholdsbudsjettet til Etat for bygg og eiendom er oppjustert i tråd med FDV-nøkkelen til Holte (forvaltning, drift og vedlikehold). I tillegg legges det opp til betydelige investeringer i rehabilitering av kommunens bygningsmasse. Skolene har til nå vært høyest prioritert, men behovene er også til dels betydelig i andre deler av kommunens tjenester og vil kreve ressurser i mange år framover.

Sentrale inntekter og finansposter

Til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i mill. kr

	Budsjett	Økonomiplan			
Oppsummering sentrale poster	2025	2026	2027	2028	2029
Sum generelle driftsinntekter	-23 131,7	-24 256,8	-24 292,2	-24 383,6	-24 512,6
Avskrivninger	1 191,5	1 213,0	1 231,2	1 253,2	1 279,1
Netto finansutgifter	1 313,6	1 414,6	1 532,6	1 626,9	1 714,0
Motpost avskrivninger	-1 191,5	-1 219,9	-1 239,4	-1 259,7	-1 259,7
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-266,2	122,9	42,0	20,2	68,0
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-22 084,3	-22 726,2	-22 725,8	-22 743,0	-22 711,2
Sum fordelt tjenesteområdene	22 084,3	22 726,2	22 725,8	22 743,0	22 711,2
Merforbruk/mindreforbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Kommunens sentrale inntekter* utgjør i stort budsjettrammen som kan brukes til å finansiere kommunens tjenester. Denne rammen øker med 4,8% nominelt fra vedtatt budsjett 2025 til 2026.

De frie inntektene, som utgjør nær 92 % av de sentrale inntektene, øker med 5,8 % i 2026 sammenliknet med vedtatt budsjett 2025.

Økte netto finansutgifter i 2026 bidrar til å redusere fordeling til tjenesteområdene. Økte finansutgifter i økonomiplanperioden henger sammen med at økte renter og avdrag.

*Som tabellen over viser, utgjør de sentrale inntektene hoveddelen av den disponible budsjettrammen, men man må også trekke fra netto finansutgifter, fondsavsetninger, og driftsfinansiering av investeringer.

Sentrale inntekter

Beløp i mill. kr

			Økonomiplan			
	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Skatt på formue og inntekt	-11 769,5	-12 966,0	-13 636,8	-13 745,3	-13 854,6	-13 964,8
Statlig rammetilskudd	-7 793,1	-8 204,1	-8 761,8	-8 825,0	-8 898,6	-8 971,5
Eiendomsskatt	-1 140,5	-1 140,9	-1 195,0	-1 195,0	-1 195,0	-1 195,0
Øvrige generelle statstilskudd	-71,3	-65,2	-56,1	-49,1	-46,9	-43,4
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-79,8	-76,6	-90,3	-92,5	-94,0	-95,5
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	-653,3	-678,8	-516,8	-385,4	-294,5	-242,3
Sum sentrale inntekter	-21 507,4	-23 131,7	-24 256,8	-24 292,2	-24 383,6	-24 512,6

Skatt på formue og inntekt

Inntektsrammen for 2026

Skatt på formue og inntekt og statlig rammetilskudd utgjør til sammen kommunenes frie inntekter. Anslaget for frie inntekter for budsjettåret 2026 bygger på informasjon fra Kommuneproposisjonen 2026 og Statsbudsjettet 2026.

I Statsbudsjettet 2026 legger regjeringen opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på 3,2 mrd. kroner i 2026. Dette er i tråd med det som ble skissert i Kommuneproposisjonen 2026, men i nedre sjiktet av intervallet som ble skissert. 2,1 mrd. av realveksten skal dekke anslåtte merutgifter som følge av den demografiske utviklingen. De øvrige 1,1 mrd. er økte frie inntekter og gir økt handlingsrom for kommunene. Det er også flere oppgaveendringer som gir økt rammetilskudd i 2026, blant annet kompensasjon for helårseffekt av redusert foreldrebetaling i barnehager.

Beregnete frie inntekter for Bergen kommune er 22 398 mrd. i 2026, en vekst på 1,2 mrd. (5,8%) sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Av veksten er om lag 735 mill. (3,4%) lønns- og prisvekst (se omtale av deflator under), mens øvrig differanse er realvekst (2,4%). Realveksten kan som nevnt over i hovedsak knyttes til demografi (105 mill.), mens øvrig del av realveksten er oppgaveendringer og økt handlingsrom. Følgende endringer foreslås sammenlignet med vedtatt budsjett for 2025:

Beløp i mill.	2026	2027	2028	2029
Rammeoverf. fra inntektssyst.	-557	-620	-695	-767
Skatt på innt. og formue	-670	-779	-888	-999
Sum	-1 228	-1 400	-1 583	-1 766

Som følge av at sammenligningsgrunnlaget er vedtatt budsjett, vil deler av økningene forklares med endringene som kom i Revidert nasjonalbudsjett 2025 (RNB). Dette gjelder i hovedsak kompensasjon som følge av ny ordning for avtalefestet pensjon (AFP) og kompensasjon for redusert foreldrebetaling i barnehage. Se nærmere omtale i kapitlet [Sentrale inntekter og finansposter](#) i 2. tertialrapport.

Deflator

Kompensasjon for pris- og lønnsvekst, som foretas gjennom fastsettelse av deflatoren, er basert på statsbudsjettets deflator på 3,5 %. Deflatoren skal reflektere kommunenes kostnadsutvikling, i form av anslått utvikling i lønninger og priser på varer og tjenester i sektoren, hvor lønnsdelen er gitt størst vekt. Forslag til Handlings- og økonomiplan 2026-2029 er laget i faste 2026-kroner. For 2026 utgjør pris- og lønnsvekst om lag 735 mill. Deflatoren er beregnet slik:

	Sats fra Statsbudsjettet	Vekt
Årslønnsvekst fra Statsbudsjettet	4	57,50 %
Prisvekst fra Statsbudsjettet	2,7	42,50 %
Deflator beregnet	3,5	100,00 %

Skatt på formue og inntekter 2026

Anslaget for skatt på formue og inntekt er 13. 636 mrd. i 2026, en økning på 670 mill. (5,2%) sammenlignet med vedtatt budsjett 2025.

I skatteanslaget er det lagt til grunn sysselsettingsvekst på 0,7% og lønnsvekst på 4,0%. Nytt inntektssystem ble innført fra og med 2025, hvor maksimalsats for kommunal skatt på formue ble nedjustert. Ytterligere nedjustering innføres fra 2026, hvor den nedjusteres fra 5,25 promille til 3,5 promille. Inntektsbortfallet som følge av dette kompenseres med økt skatt på alminnelig inntekt.

I tillegg ble inntektsutjevning endret i forbindelse med nytt inntektssystem i 2025.

Inntektsutjevningen skjer ved at kommuner med skatt per innbygger over landsgjennomsnittet må avgi inntekter til kommuner med skattenivå under gjennomsnittet. Utjevningsgraden endres fra 62% til 64% i 2026 (ble endret fra 60% til 62% i 2025), som betyr at av all skatt over landsgjennomsnittet må 64% avgis, mens 36% beholdes i kommunen. Ut over dette omfatter inntektsutjevningen tilleggskompensasjon til kommuner der skatteinntektene per innbygger er under 90 % av landsgjennomsnittet. Kompensasjonen utgjør 35 % av differansen mellom kommunens egne skatteinntekter og 90 % av landsgjennomsnittet. Tilleggskompensasjonen finansieres av alle kommuner ved et likt trekk per innbygger, men tildeles bare til kommuner med lave skatteinntekter.

Fra 2026 vil også krav om skattetrekkskonto bortfalle og erstattes med en plikt for arbeidsgivere om å innbetale skattetrekk fortløpende. Dette vil i innføringsåret bety at kommunen mottar forskuddstrekk for mer enn 12 måneder, ettersom forskuddstrekk for 6. termin 2025 forfaller i januar 2026.

Det er lagt til grunn, og er en langvarig praksis, at kommunenes skatteinntekter skal utgjøre 40% av kommunenes samlede inntekter. Med endringene som nevnt over, samt denne praksisen, må det kommunale skatteøret på alminnelig inntekt reduseres med 1,4% til 11,35%. Dette innebærer at kommunene får en mindre andel av de alminnelige skatteinntektene som fordeles mellom stat, fylkeskommune, folketrygden og kommunene enn i 2025.

Statlig rammetilskudd

Anslaget for rammetilskudd til Bergen utgjør 8 761 mill. i 2026, en økning på 558 mill. sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025 (6,8%). En større økning i rammetilskuddet enn i skatteinntektene henger sammen med betingelsen om at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes inntekter.

Rammetilskuddet består av tilskudd per innbygger, omfordelinger herunder utgiftsutjevning og tilskudd til særskilt fordeling, regionalpolitiske tilskudd, samt oppgaveendringer.

Av oppgaveendringer inngår blant annet helårsvirkning av redusert foreldrebetaling i barnehage og helårsvirkning av økt basistilskudd for fastleger.

Anslag for vekst frie inntekter 2027-2029

For årene 2027-2029 legges det til grunn en gjennomsnittlig realvekst i frie inntekter på 0,8%. Dette er tilsvarende nivå som for demografikomponenten i 2025 til TBU (Teknisk beregningsutvalg) sin anslåtte økning i demografikostnadene. Dette er samme nivå som gjeldende økonomiplan.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt

Beløp i 1000 kr

Art(T)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Eiendomsskatt boliger	-800 302	-800 302	-800 302	-800 302
Eiendomsskatt næringseiendommer m.m.	-394 747	-394 747	-394 747	-394 747
Totalsum	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049

Det forventes 54 mill. i økte inntekter årlig knyttet til eiendomsskatt sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025. Årsaken er økte boligpriser. Endring i boligpriser baserer seg på SSBs statistikk for omsetning av brukte boliger fra 2023 til 2024. Denne øker med om lag 5% og følgelig øker eiendomsskatt for boliger med 5% i snitt. Det gir følgende endringer sammenlignet med vedtatt budsjett:

Art (beløp i mill.)	2026	2027	2028	2029
Eiendomsskatt næringseiendommer m.m.	2	2	2	2
Eiendomsskatt boliger	-56	-56	-56	-56
Sum	-54	-54	-54	-54

Boligverdien som benyttes er de samme som Skatteetaten legger til grunn for 2024 (det er det sist kjente). Skatteetaten bruker en modell fra SSB som hensyntar beliggenhet, areal, byggeår og boligtype (enebolig, småhus, leilighet). Dette betyr at økningen den enkelte bolig får vil variere, men 5% er et godt estimat for inntektene for kommunen totalt. Endringen i næringseiendommer skyldes noe redusert næringsareal som betaler eiendomsskatt.

Skattesats og bunnfradrag er derfor uendret på henholdsvis 2,6 promille og 750.000 i bunnfradrag for boliger og 5 promille og ingen bunnfradrag for næringseiendommer.

Øvrige generelle statstilskudd

Denne posten inneholder utbetaling av rentekompensasjon for flere ordninger administrert av Husbanken. I økonomiplanperioden vil en få utbetalt rentekompensasjon for følgende ordninger:

- Rentekompensasjon for investeringer i kirker og kirkeinventar (avsluttet)
- Rentekompensasjon for investeringer i skole- og svømmeanlegg (avsluttet)
- Rentekompensasjon for investeringer i omsorgsboliger og sykehjem (avsluttet)

Felles for disse ordningene er at kompensasjonen som blir utbetalt i økonomiplanperioden er basert på tilsagn gitt tilbake i tid.

Kompensasjonen pr. prosjekt beregnes ut fra et serielån med 20 års løpetid og flytende rente i Husbanken, inkludert 5 års avdragsfri periode. Etter utløpet av den avdragsfrie perioden, blir beregningsgrunnlaget gradvis redusert med 1/15 per år.

Kompensasjonen for investeringer i omsorgsboliger og sykehjem inneholder også et avdragselement som blir kompensert.

Endringer sammenlignet med HØP 25/28:

Beløp i mill.	2026	2027	2028	2029
Diverse statlige overføringer	-3,3	-1,4	-2,9	0,6

Da budsjetterte beløp baserer seg på tidligere innvilgede tilsagn, er endringene som fremkommer basert på endrede renteforutsetninger.

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger

Integreringstilskudd og tilskudd til enslige mindreårige (EMF) inngår i de sentrale inntektene.

Integreringstilskuddet består av integreringstilskudd, eldretilskudd og barnehagetilskudd. Formålet med tilskuddet er at kommunene skal gjennomføre et planmessig og aktivt bosettings- og integreringsarbeid, slik at flyktningene kan forsørge seg selv og ta del i samfunnet. Integreringstilskuddet skal gi en rimelig dekning av kommunenes utgifter til bosetting av flyktninger i bosettingsåret og de fire neste årene.

For 2026-2029 er det lagt opp til at Bergen skal ta imot 250 flyktninger årlig. I disse inntektene inngår også de vi allerede har bosatt ettersom tilskuddet mottas over 5 år. Det betyr at kommunen fremdeles får tilskudd for de 1000 vi bosatte ihv 2023 og 2024 noen år i øk.planperioden. Det er også med på å forklare fallet i integreringstilskuddet utover i perioden, som er vesentlig.

Kommunen mottar et eget tilskudd for barn og unge under 18 år som kommer uten foreldre eller andre voksne med foreldreansvar. Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger blir bosatt så raskt som mulig i gode bo- og omsorgstilbud. Tilskuddet berghenes ved ankomst, i motsetning til integreringstilskudd som mottas for hele året selv om en flyktning kommer på slutten av året. Kommunen mottar tilskudd til og med det året personen fyller 20 år.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger baserer seg på en forventning om bosetting av 20 årlig i økonomiplanperioden.

Følgende endringer foreslås sammenlignet med vedtatt budsjett 2025:

	2026	2027	2028	2029
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	162	293	384	436
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-14	-16	-17	-19
Sum	148	278	367	418

Det vises videre til kapittel om Bosetting og integrering av flyktninger.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i mill. kr

			Økonomiplan			
	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Renter m.v.	622,3	764,4	779,8	843,4	889,0	940,6
Utbytte	-506,6	-421,0	-424,0	-424,0	-434,0	-434,0
Avdrag, utlån m.v.	900,0	970,5	1 059,0	1 113,4	1 172,2	1 207,7
Netto finansinntekter/finansutgifter	1 015,7	1 313,8	1 414,8	1 532,8	1 627,1	1 714,2
Finansutgifter i tjenesteområdene	-110,5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Totale finansutgifter	905,2	1 313,6	1 414,6	1 532,6	1 626,9	1 714,0
Motpost avskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Renter m.v.

Det forventes 15 mill. i økte netto renter i 2026 sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Utover i perioden øker differansen. Basert på byrådets innstilling til investeringsprogram og tilhørende finansiering, vil gjelden øke i handlings- og økonomiplanperioden. Samtidig som at samlet investeringsnivå er lavere enn i HØP 2025-2028, foreslår byrådet en økt finansieringsgrad av investeringene i HØP 2026-2029, av hensyn til realisme. Dette gjøres ved å redusere den sentrale korleksjonen betydelig.

De beregnede beløp for nye investeringslån er høyere enn beregnede avdrag. Dette er det største drivkraften til økning i netto renter.

Tabell som sammenligner økning i renter de enkelte årene i økonomiplanperioden med vedtatt budsjett 2025 (nettobeløp, dvs. som inkluderer både renteinntekter og renteutgifter):

Beløp i mill.	2026	2027	2028	2029
Renter mv.	15	79	125	176

Trenden er den samme når en sammenligner forslag til ny økonomiplan mot vedtatt økonomiplan for perioden 2025-2028 (jf. tabell under). Men her er årsaken i hovedsak høyere lånevolum og en noe høyere rente enn lagt til grunn i inneværende økonomiplan. Tall i budsjettet er i 2026-kroner.

Endringer sammenlignet med vedtatt HØP 25-28, år for år (netto renter):

Beløp i mill.	2026	2027	2028
Renter mv.	8	64	77

Kommunen har veid gjennomsnittlig rentebindingstid på gjelden på vel 2 år og en fastrenteandel på noe over 50%. Denne praksisen innebærer at det tar tid før endringer i rentenivået fullt ut får konsekvenser for størrelsen på bykassens renteutgifter.

Renteutgifter som belastes driftsbudsjett og driftsregnskap, er beregnet ut fra dagens låneportefølje (saldo), planlagte låneopptak resten av året, bystyrevedtak med budsjettvirkning i år samt byrådets innstilling til økonomiplan. I renteinntektene inngår avkastning fra rentebærende verdipapirer, renter av bankinnskudd samt andre utlån av egne midler, morarenteinntekter, byggelånsrenter og renteinntekter fra Husbanklån til videre utlån.

Størrelsen på renteinntektene er usikre. De er avhengig av hvordan kommunens inntekter og utgifter utvikler seg i løpet av hvert år og fra år til år. Størrelsen på byggelånsrenter er avhengig av nivået på investeringsaktiviteten i løpet av hvert år og mellom år.

Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig årlig budsjettrente på 4,3 % i 2026. Se tabellen under for forventet utvikling i perioden.

Renteprognosen tar utgangspunkt i observerte markedsrenter. Nærmere bestemt en fremskrevet kurve for referanserenten 3 måneders NIBOR. I tillegg kommer en lånemargin på lånene, hvor en har valgt å benytte Kommunalbankens tidligere anbefaling til kredittmargin brukt i budsjettsammenheng. Det vil si 0,6 prosentpoeng i tillegg.

	Forward 3-mnd. NIBOR	Påslag kredittmargin	Budsjettrente
2026	3,7 %	0,6 %	4,3 %
2027	3,6 %	0,6 %	4,2 %

2028	3,6 %	0,6 %	4,2 %
2029	3,6 %	0,6 %	4,2 %

Renteprognosen er basert på markedsrenter september 2025. Anslaget er brukt ved beregning av renter knyttet til refinansiering og nye lån i perioden, samt lån som har renteregulering i respektive år.

Utbytte

Følgende utbytteinntekter forventes i økonomiplanperioden:

Utbytte

Beløp i 1000 kr

Selskap	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Utbytte fra Bergen Kino AS	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Utbytte fra Bergen Parkering AS	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Utbytte fra BIR AS	-10 000	-10 000	-20 000	-20 000
Utbytte fra Eviny AS	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
Utbytte fra Fløibanen AS	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Totalsum	424 000	424 000	434 000	434 000

Eviny AS

Bergen kommune mottok ekstraordinært store utbytter både 2023 og 2024, og som i hovedsak skyldtes de høye energiprisene i en periode fra 2022. I 2024 og 2025 er kraftprisene vesentlig lavere enn de to foregående årene. De årlige utbytteforventingene for Bergen kommune legges derfor til 400 mill. årlig i økonomiplanperioden. Dette er tilsvarende nivå som 2025.

BIR AS

Utbyttet fra BIR AS har blitt lavere enn forventet de to siste årene, blant annet som følge av høye rentekostnader og lave kraftpriser (i hovedsak på grunn av selskapets eierskap i Eviny Termo AS). Denne effekten vil ventelig fortsette de neste to årene, men det forventes at utbyttet går opp fra 2028. Dette bl.a. som følge av pågående prosesser, samt signaler om lavere renter, og forventninger om

høyere kraftpriser. Selskapet forventer for øvrig et forbedret resultat allerede fra 2025 sammenlignet med 2024.

Fløibanen AS

Etter flere år med betydelige kostnader knyttet til rehabilitering av skinnegang, stasjoner, vognmateriell og bygningsmassen til Fløyen Folkerestaurant, var Fløibanen AS tilbake til normal drift i 2024. Dette har gitt betydelig flere påstigninger enn tidligere, samt større aktivitet på destinasjon Fløyen, og det legges derfor til grunn et årlig utbytte på kr. 10 mill. i økonomiplanperioden.

Bergen Kino AS

Det forventes et utbytte fra Bergen Kino AS med 2 mill. i perioden 2026 - 2029, tilsvarende tidligere år.

Bergen Parkering AS

Det forventes et utbytte fra Bergen Parkering AS med 2 mill. i perioden 2026 - 2029, tilsvarende tidligere år.

Følgende endringer foreslås sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025:

Endringer sml. med VB2025	2026	2027	2028	2029
Utbytte fra BIR AS	0	0	-10	-10
Utbytte fra Fløibanen AS	-3	-3	-3	-3
Sum	-3	-3	-13	-13

Avdrag, utlån m.v.

Det forventes 89 mill. i økte avdrag i 2026 sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Utover i perioden øker differansen. Basert på rådets innstilling til investeringsprogram og tilhørende finansiering, vil gjelden øke i handlings- og økonomiplanperioden. De beregnede beløp for nye investeringslån er høyere enn beregnede avdrag. Dette gir økning i budsjettposten. Tall i ny økonomiplan er i 2026-kroner.

Tabell som sammenligner de enkelte årene i økonomiplanperioden med vedtatt budsjett 2025:

Beløp i mill.	2026	2027	2028	2029
Avdrag	89	143	202	237

Trenden er den samme når en sammenligner forslag til ny økonomiplan mot vedtatt økonomiplan for perioden 2025-2028 (jf. tabell under). Høyere låneopptak enn lagt til grunn i inneværende økonomiplan er årsaken til de økte avdragene i budsjettet. Tall i ny økonomiplan er i 2026-kroner.

Endringer sammenlignet med vedtatt HØP 25/28 (år for år):

Beløp i mill.	2026	2027	2028
Avdrag	47	64	96

Det er i økonomiplanperioden lagt til grunn at avdragstiden for lån til ikke-avgiftsfinansierte formål skal være 25 år. Avdrag til avgiftsfinansierte formål følger selvkostavskrivninger.

Endringene i avdrag tar utgangspunkt i forslag til lånefinansiering (jf. finansieringsplan under hovedoversikter), inkludert vedtatte og foreslåtte endringer på 2025 budsjettet.

Endring i sentrale poster

Endring sentrale poster

Beløp i mill kr

Tjeneste (T)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Avdrag, utlån m.v.	88,6	142,9	201,7	237,2
Eiendomsskatt	-54,1	-54,1	-54,1	-54,1
Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger	162,0	293,4	384,3	436,5
Øvrige generelle statstilskudd	9,1	16,1	18,3	21,8
Renter m.v.	15,4	79,1	124,6	176,2
Skatt på formue og inntekt	-670,8	-779,2	-888,6	-998,8
Statlig rammetilskudd	-557,7	-620,9	-694,5	-767,4
Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger	-13,7	-15,9	-17,4	-18,9
Totalsum	-1 021,1	-938,6	-925,6	-967,5

Forslag til endringer i driftsbudsjettet

Alle endringer i driftsbudsjettet

Tabellen under viser alle endringer i driftsbudsjettet.

Det er mulig å åpne tabellen for å se type endring. Det er og mulig å filtrere på tjenesteområde og byrådsavdeling.

<Interaktiv tabell – se web>

Endringskategori	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
➤ Vedtatt budsjett 2025	-215	-215	-215	-215
➤ Prisjustering og diverse endringer	905 850	879 172	1 010 423	1 077 474
➤ Nye tiltak og realendringer budsjett	-253 472	-204 940	-278 079	-309 901
➤ Sentrale poster	-652 163	-674 017	-732 129	-767 358
Sum	0	0	0	0

Samletabell med alle realendringer i driftsbudsjettet

Tabellen under inneholder alle forslag til *realendringer* i HØP 2026-2029 (det vil si at tekniske endringer ikke inngår her). Innholdet i tabellen kan filtreres ut fra hvilken type endring det er (tiltakstype) og byrådsavdeling. Man kan også filtrere på enkelttiltak, siden noen av disse fremkommer på flere tjenesteområder.

<Interaktiv tabell – se web>

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenestemråde	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
➤ 01A - Barnehage	-4 698	-12 031	-40 233	-28 686
➤ 01B - Skole	-90 742	-123 451	-141 571	-168 113
➤ 01C - Spesialpedagogiske tjenester	-17 120	-21 500	-25 430	-25 430
➤ 02 - Barnevern	14 825	14 825	14 825	14 825
➤ 03A - Tjenester til eldre	86 220	207 447	318 527	451 085
➤ 03C - Tjenester til utviklingshemmede	-16 908	16 836	16 869	16 869
➤ 03D - Psykisk helse	34 221	35 572	38 472	40 972
➤ 04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	25 712	38 897	67 558	67 558
➤ 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-33 776	-76 026	-107 126	-118 226
➤ 04C - Introduksjons- og tolketjenester	-92 896	-113 792	-114 792	-115 792
➤ 05A - Forebyggende helsearbeid	14 887	16 727	16 727	16 727
➤ 05B - Behandling og rehabilitering	-12 989	-9 185	-5 293	-4 001
➤ 06 - Overføringer til trossamfunn	-7 829	-7 829	-7 829	-7 829
➤ 07 - Brannvesen	-2 083	-2 293	-2 733	-2 733
➤ 08 - Samferdsel	-24 273	-29 573	-30 573	-30 573
➤ 09 - Boligtiltak	-13 325	-32 122	-40 204	-46 819
➤ 10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	921	-5 879	-9 879	-10 879
➤ 10B - Private planer og byggesak	695	695	695	695
➤ 10C - Naturforvaltning og parkdrift	-1 183	-1 483	-1 033	-393
➤ 10D - Klima og miljø	316	-684	-789	-789
➤ 11A - Lærlinger	-1 100	-3 200	-5 000	-5 000
➤ 11B - Arbeidsmarkedstiltak	394	394	394	394
➤ 12 - Kultur	3 456	4 956	6 431	-5 369
➤ 13 - Idrett	8 460	12 548	11 686	12 094
➤ 14 - Næring	-475	955	955	955
➤ 15 - Bystyrets organer og administrasjon	-29 840	-4 100	-29 840	-4 100
➤ 16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	5 626	51 426	41 176	-12 974
➤ 17 - Beredskap og sivilforsvar	-2 899	-2 899	-2 899	-2 899
➤ 18A - Vann og avløp	-76 445	-139 545	-226 545	-320 845
➤ 20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
➤ 21 - Pensjon og fellesposter	-5 626	-5 626	-5 626	-5 626
Sum	-253 472	-204 940	-278 079	-309 901

Utvikling i netto driftsresultat og disponering

Tabellen under oppsummerer utviklingen i netto driftsresultat som følge av alle endringene som foreslås i økonomiplan 2026-2029. Som tabellen viser, budsjetteres det med positive resultater alle fire årene. Nederste del av tabellen viser hvordan det driftsresultatet foreslås disponert.

Det vises til nærmere omtale av den økonomiske situasjonen og utviklingen i de finansielle måltallene i kapitlet *Økonomiske utsikter og rammebetingelser*.

Beløp i mill.	VB 2025	2. tertial 2025	2026	2027	2028	2029
Sum generelle driftsinntekter	-23 131	-23 457	-24 257	-24 292	24 383	-24 512
Netto finansutgifter og -inntekter	1313	1273	1414	1532	1627	1714
Tjenesteområdene - drift	22 084	22 113	22 726	22 726	22 742	22 711
Netto driftsresultat	266	-71	-123	-42	-20	-68
Sum driftsinntekter	-29 413	-29 901	-30 773	-30 842	-31 015	-31 252
Driftsresultat i prosent av driftsinntekter	-0,9 %	0,2 %	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
<i>Disponering av driftsresultat</i>						
Overføring til investering	114	118	14	14	14	14
Netto avsetning/bruk disposisjonsfond	-361	-25	109	5	-56	-50
Netto avsetning/bruk bundne fond	-19	-23	0,0	23	62	103,5
Netto disponering	-266	71	123	42	20	68

Totalbudsjett etter endringer

I tabellene under presenteres totalbudsjettet etter endringene som fremmes i budsjettinnstillingen. Det er mulig å benytte ulike filter for å inkludere og ekskludere verdier.

Det tas forbehold om at enkeltposter kan være budsjettet på feil sted i organisasjonen, på feil tjeneste eller kontogruppe. Budsjettet detaljeres endelig i forbindelse med Detaljeringssaken som behandles av byrådet i februar 2026.

Totalbudsjett per tjenesteområde

Tabellen under viser totalbudsjettet per tjenesteområde. Ved å klikke på tjenesteområdene, kan man se fordelingen på **de ulike tjenestene** som inngår i tjenesteområdet.

Filtrvalg:

- “Kontogruppe” betyr ulike typer utgifter og inntekter. Her kan man filtrere på f.eks. lønn for å se totalbudsjettet til lønn, fordelt på tjenesteområdene (og tjenestene).
- Man kan filtrere på avdeling for å få frem totalbudsjettet for en enkelt byrådsavdeling.
- Det er også mulig å filtrere på de enkelte etater/seksjoner for å se deres totalbudsjett.

Filtrene kan kombineres slik at man får frem den informasjonen man ønsker å se.

Merk at det kan være litt forsinkelse i lastingen av data etter at en har lagt inn filtrering.

<Interaktiv tabell – se web>

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenesteområde	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
➤ 01A - Barnehage	3 289 576	3 281 743	3 252 440	3 264 688
➤ 01B - Skole	4 886 488	4 853 144	4 835 204	4 807 168
➤ 01C - Spesiellpedagogiske tjenester	420 016	415 636	411 706	411 706
➤ 02 - Barnevern	1 102 344	1 101 344	1 101 344	1 101 344
➤ 03A - Tjenester til eldre	4 643 132	4 762 258	4 871 838	5 004 396
➤ 03B - Tjenester til funksjonshemmede	270 070	270 020	270 020	270 020
➤ 03C - Tjenester til utviklingshemmede	2 169 657	2 202 798	2 202 831	2 203 626
➤ 03D - Psykisk helse	940 906	943 036	945 936	948 436
➤ 04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	528 074	541 259	569 920	569 920
➤ 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 145 021	1 102 771	1 071 671	1 060 571
➤ 04C - Introduksjons- og tolketjenester	359 695	338 799	338 223	337 223
➤ 05A - Forebyggende helsearbeid	366 633	368 473	368 473	368 473
➤ 05B - Behandling og rehabilitering	846 491	849 971	853 863	855 155
➤ 05 - Overføringer til trossamfunn	204 497	204 497	204 497	204 497
➤ 07 - Brannvesen	281 238	281 028	280 588	280 588
➤ 08 - Samferdsel	58 853	53 553	52 653	52 653
➤ 09 - Boligtiltak	187 214	168 825	159 909	153 523
➤ 10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	98 585	90 376	86 376	85 376
➤ 10B - Private planer og byggesak	30 213	30 213	30 213	30 213
➤ 10C - Naturforvaltning og parkdrift	190 352	190 025	190 475	191 115
➤ 10D - Klima og miljø	39 678	38 678	38 573	38 573
➤ 11A - Læringer	66 161	64 061	62 261	62 261
➤ 11B - Arbeidsmarkedsstiltak	31 937	31 937	31 937	31 937
➤ 12 - Kultur	646 359	647 759	649 134	637 234
➤ 13 - Idrett	444 446	447 834	446 972	447 380
➤ 14 - Næring	-39 342	-37 912	-37 912	-37 912
➤ 15 - Bystyrets organer og administrasjon	105 226	130 966	105 226	130 966
➤ 16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	1 288 175	1 317 879	1 307 550	1 253 421
➤ 17 - Beredskap og sivilforsvar	36 494	36 494	36 494	36 494
➤ 18A - Vann og avløp	-106	-106	-106	-106
➤ 18B - Renovasjon	8 467	8 467	8 467	8 467
➤ 20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	-16 937	-16 937	-16 937	-16 937
➤ 21 - Pensjon og fellesposter	-1 906 652	-1 974 076	-1 926 914	-1 954 338
➤ 23 - Sentrale inntekter og finansposter	-22 722 960	-22 744 815	-22 802 926	-22 838 155
Sum	-0	-0	-0	-0

Totalbudsjett per byrådsavdeling

Tabellen under viser totalbudsjettet til de ulike byrådsavdelingene. Ved å klikke på en avdeling i tabellen, kan man se fordelingen av budsjettet på etater og seksjoner som hører inn under denne avdelingen.

Filtrervalg:

- Man kan filtrere på tjenesteområde for å se hvilke avdelinger som har budsjettmidler på dette tjenesteområdet.
- Man kan filtrere på tjeneste for å se hvilke avdelinger som har budsjettmidler til denne tjenesten.
- Ved å filtrere på “kontogruppe”, kan man se totalbudsjettet for en type utgift eller inntekt fordelt på byrådsavdelinger og underliggende etater/seksjoner.

Filtrene kan kombineres slik at man får frem den informasjonen man ønsker å se.

Merk at det kan være litt forsinkelse i lastingen av data etter at en har lagt inn filtrering.

<Interaktiv tabell – se web>

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Avdeling	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
1 - Byrådsleders avdeling	356 360	352 260	348 460	348 460
2 - Byrådsavdeling for finans	995 016	1 018 499	1 004 551	932 554
3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	7 801 900	7 962 808	8 076 313	8 210 163
4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	7 712 124	7 667 002	7 616 480	7 601 356
5 - Byrådsavdeling for byutvikling	733 027	717 982	712 987	712 627
6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	4 693 639	4 641 858	4 637 067	4 626 567
7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	1 135 009	1 135 397	1 136 010	1 136 418
8 - Bystyrets organer	103 388	129 128	103 388	129 128
90 - Fellesposter - bykassen	-23 530 462	-23 624 933	-23 635 255	-23 697 271
Sum	-0	-0	-0	-0

Totalbudsjett per type utgift/inntekt (kontogruppe)

Tabellen under viser totalbudsjettet per hovedtype utgift/inntekt.

Filtrervalg:

- Ved å filtrere på tjenesteområde, ser man hvor mye det er budsjettet med av ulike typer inntekter/utgifter på dette tjenesteområdet.
- Det samme gjelder filtrervalget tjeneste - her kan man se totalbudsjettet til en enkelt tjeneste fordelt på ulike typer inntekter/utgifter.
- Ved å filtrere på byrådsavdeling, får man frem denne avdelingens totalbudsjett fordelt på de ulike inntekts- og utgiftstypene.
- Det er også mulig å filtrere på seksjon, for å få frem totalbudsjettet til en etat eller seksjon fordelt på kontogrupper.

Filtrene kan kombineres slik at man får frem den informasjonen man ønsker å se.

Merk at det kan være litt forsinkelse i lastingen av data etter at en har lagt inn filtrering.

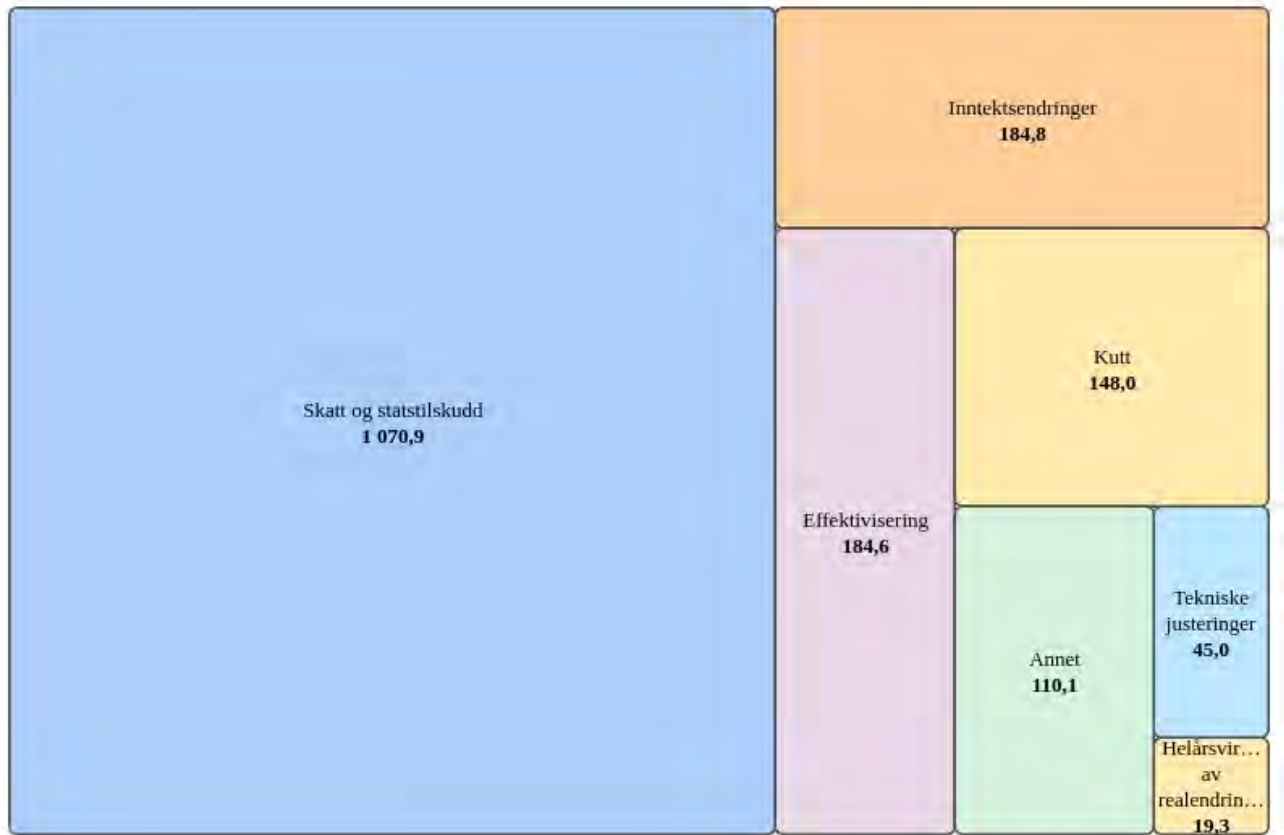
<Interaktiv tabell – se web>

Kontogruppe	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Lønn	16 443 245	16 548 562	16 708 804	16 837 698
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 833 599	5 825 105	5 804 436	5 754 066
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	5 193 146	5 193 689	5 180 680	5 189 112
Overføringsutgifter	2 719 192	2 660 073	2 631 644	2 619 852
Finansutgifter	4 295 648	3 982 320	3 979 746	4 397 023
Salgsinntekter	-5 329 951	-5 380 643	-5 460 571	-5 567 505
Refusjoner	-2 060 018	-2 047 994	-2 048 969	-2 048 969
Overføringsinntekter	-24 339 661	-24 375 118	-24 466 474	-24 595 473
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-2 755 199	-2 405 994	-2 329 296	-2 585 803
Sum	-0	-0	-0	-0

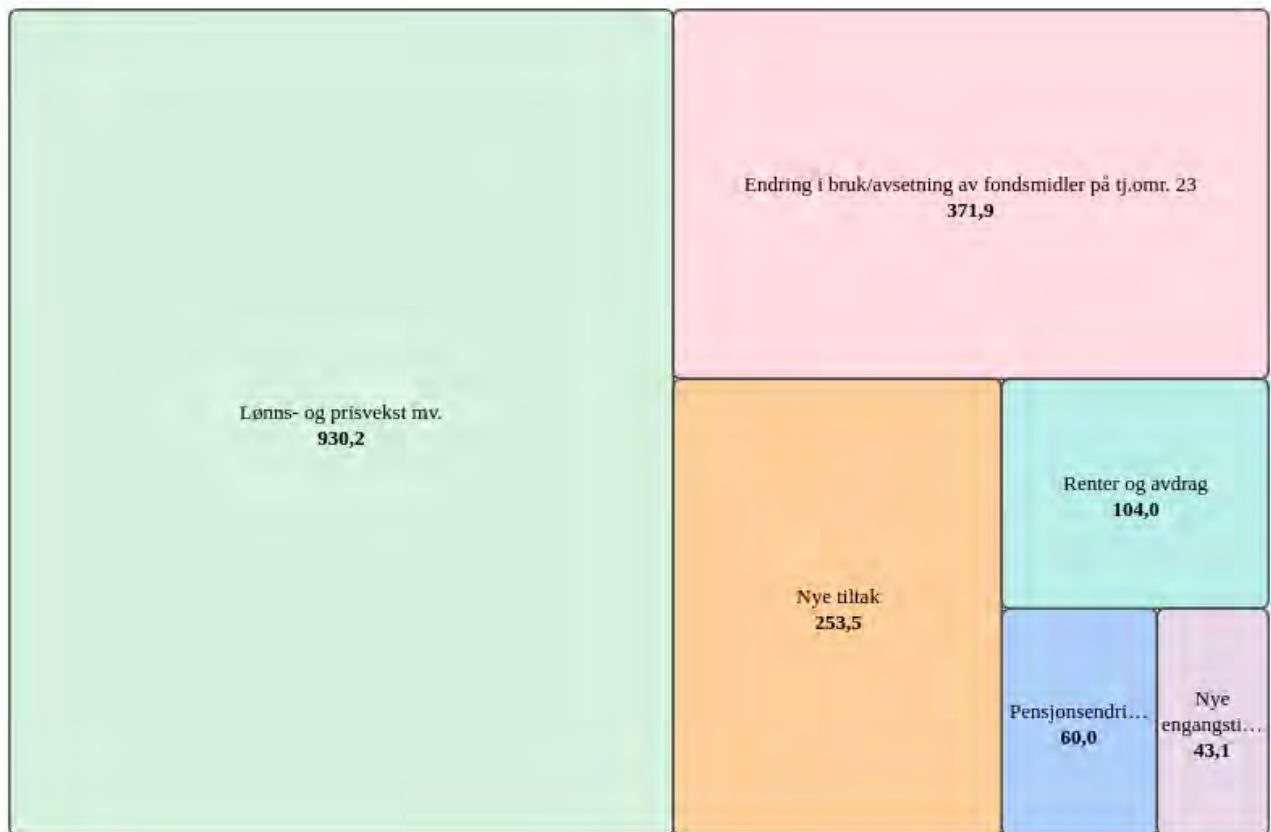
Slik fordeles budsjett på tjenestene

Driftsbudsjettet – endring i disponible midler og anvendelse

Belep i mill. kr

Belep i mill. kr

Figurene over viser summen av endringer i budsjettforslaget for 2026 sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025. Til sammen øker driftsbudsjettet med om lag 1,8 mrd.

Den første figuren viser summen av endringer i den disponible rammen til kommunen fra 2025 til 2026. Her inngår både økte inntekter og reduserte utgifter. Vi ser at økningen i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) utgjør den største enkeltendringen.

Den andre figuren viser summen økte utgifter og reduserte inntekter fra 2025 til 2026. Lønns- og prisvekst er den største enkeltkomponenten, og innebærer en økt utgift på om lag 0,9 mrd. Denne økningen må sees i sammenheng med økningen i frie inntekter, som blant annet skal kompensere kommunene for pris- og lønnsvekst (deflatorjustering).

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025	22 070,9	22 070,9	22 070,9	22 070,9
Lønns- og prisvekst mv.	930,2	934,7	933,6	934,3
Pensjonsendringer	60,0	34,9	127,8	127,8
Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	-11,2	12,4	51,6	92,7
Tekniske justeringer	-45,0	-50,4	-48,7	-23,4
Utgående engangstiltak	-28,4	-52,7	-54,2	-54,2
Prisjustering og diverse endringer	905,6	879,0	1 010,2	1 077,3
Konsekvensjustert ramme	22 976,6	22 949,9	23 081,1	23 148,2
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett	-19,3	-21,1	-22,5	-22,1
Tilpasning til aktivitetsnivå	-13,4	-89,9	-181,7	-174,6
Nye tiltak	253,5	505,3	744,1	906,6
Nye engangstiltak	43,1	80,8	42,1	-13,7
Effektivisering	-184,6	-234,5	-311,2	-350,6
Kutt	-148,0	-184,2	-194,4	-201,4
Inntektsendringer	-184,8	-261,3	-354,4	-454,2
Nye tiltak og realendringer budsjett	-253,5	-204,9	-278,1	-309,9
Konsekvensjustert ramme	22 723,1	22 745,0	22 803,1	22 838,3
Ramme 2026-2029	22 723,1	22 745,0	22 803,1	22 838,3

Lønns- og prisvekst på tjenesteområdene

Byrådsavdelingene er foreslått kompensert for den anslåtte lønns- og prisveksten fra 2025 til 2026 på tjenesteområdene.

I rammendringstabellene på de ulike tjenesteområdene fremkommer summen av kompensasjonen på egen linje (Sum Lønns- og prisvekst mv.). I denne summen ligger kompensasjon for helårsvirkninger av lønnsoppgjør som gjennomføres i 2025, forventet priskompensasjon for kjøp av varer og tjenester, og deflatorjustering av inntekter. Utgangspunktet for justeringen er Vedtatt budsjett 2025 og rammeendringer fra vedtatt handlings- og økonomiplan 2025-2028.

På tjenesteområde 21-Pensjon og fellesposter budsjetteres det med en avsetning for lønnsoppgjørene som skal gjennomføres i 2026.

Kompensasjonen som er lagt på tjenesteområdene er beregnet basert på vedtatt budsjett 2025 og arealendringer fra foregående handlings- og økonomiplan, mens nye tiltak i budsjettet er lagt inn i "2026-priser". Lønnsoppgjør fra 2025 er forventet å øke budsjettbehovet for tjenestene med 2,99 % sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025. Dette baserer seg på KS sin beregning av årslønnsvekstramme for stillinger i Hovedtariffavtalens kapittel 4, omgjort til helårsvirkning. For lønnsoppgjør som er effektivisert i 2025 er budsjettet detaljert ut på tjenestene. For lønnsoppgjør som per oktober 2025 ikke er effektivisert settes det av budsjett på sentrale poster og detaljeres ut etterhvert som oppgjørene er ferdige.

Driftsbudsjettet til kjøp av varer og tjenester er foreslått justert med konsumprisindeksen (KPI). Inntektene justeres i tråd med deflator, som er en vektning mellom forventet årslønnsvekst og KPI. Standardpåslaget for byggekostnadsindeksen og manglende strømstøtte til kommunene er holdt utenfor i beregning av deflatorsats, fordi byggetatene justerer sine vedlikeholdsbudsjetter i henhold

til oppdaterte Holte-satser. Dette for å oppfylle det vedtatte målet om verdibevarende vedlikehold av bygningsmassen.

På tjenesteområde 21 - Pensjon og fellesposter er det budsjettet med en lønnsavsetning for 2026 på 481 mill. Avsetningen skal benyttes til å kompensere byrådsavdelingene etter hvert som lønnsoppgjørene for 2026 effektueres.

De største endringene i driftsbudsjettet

Det er store realendringer i driftsbudsjettet på tjenesteområdene 01B Skole og 03A tjenester til eldre knyttet til demografisk utvikling. Som følge av at vi blir færre barn og flere eldre i befolkningen er det behov for å vri ressursbruken fra oppvekstfeltet til eldre. Les mer om dette i kapitlet om **Befolkningsutvikling**. Det legges i denne handlings- og økonomiplanen opp til å bosette 250 flykninger hvert år i økonomiplanperioden. Dette er en reduksjon sammenlignet med 2024 (1000 flykninger) og 2025 (400 flykninger) og det er behov for å redusere utgiftene. Nedjustering av budsjettet for bosetting av flykninger gjelder flere tjenesteområder, men den største posten ligger på tjenesteområde 04C-Introduksjons- og tolketjenester. Se eget kapittel om **Bosetting og integrering av flykninger**. Både innenfor tjenester til utviklingshemmede og tjenester innen psykisk helse er det en betydelig vekst i antall brukere og økte behov for mer omfattende tjenester. Det legges derfor inn styrkinger i budsjettet for å ivareta gode og forsvarlige tjenester. Samtidig medfører den økonomiske situasjonen et behov for å styrke arbeidet med effektivisering og strukturelle tiltak i tjenestene, for å motvirke en utvikling som ikke er bærekraftig. Det foreslås flere innsparingstiltak som forventes å gi gevinster i økonomiplanperioden.

Tabellen under viser rammeendringer og nytt totalbudsjett for 2026 per tjenesteområde, sammenlignet med vedtatt budsjett 2025.

Rammeendringer per tjenesteområde i årsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tjenesteområde	Vedtatt budsjett 2025	Prisjustering og diverse endringer	Effektivisering	Nye tiltak og realendringer budsjett	Budsjett 2026
Barnehage	3 115,8	177,8	-1,4	-2,7	3 289,6
Skole	4 734,9	242,4	-6,2	-84,5	4 886,5
Spesialpedagogiske tjenester	418,2	18,9	-8,8	-8,3	420,0
Barnevern	1 052,4	35,1	-4,2	19,0	1 102,3
Tjenester til eldre	4 442,6	117,1	-27,6	111,1	4 643,1
Tjenester til funksjonshemmede	245,7	24,3	0,0	0,0	270,1
Tjenester til utviklingshemmede	2 035,1	151,5	-40,5	23,6	2 169,7
Psykisk helse	852,7	54,0	-19,5	53,7	940,9
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	497,6	4,7	-2,0	27,7	528,1
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 147,1	31,7	-22,1	-11,7	1 145,0
Introduksjons- og tolketjenester	428,0	24,6	-15,0	-77,9	359,7
Forebyggende helsearbeid	345,7	5,1	0,0	15,9	366,6
Behandling og rehabilitering	836,7	22,8	-2,7	-10,3	846,5
Overføringer til trossamfunn	202,2	9,8	0,0	-7,6	204,5
Brannvesen	274,7	8,6	0,0	-2,1	281,2
Samferdsel	79,2	3,9	0,0	-24,3	58,9
Boligtiltak	200,7	-0,1	0,0	-13,3	187,2
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	96,8	0,9	0,0	0,9	98,6
Private planer og byggesak	28,0	1,5	0,0	0,7	30,2
Naturforvaltning og parkdrift	191,5	0,1	0,0	-1,2	190,4
Klima og miljø	38,9	0,4	0,0	0,3	39,7
Lærlinger	66,4	0,8	0,0	-1,1	66,2
Arbeidsmarkedstiltak	30,4	1,2	-0,9	1,3	31,9
Kultur	631,2	11,8	-3,0	6,4	646,4
Idrett	429,6	6,4	-5,1	13,6	444,4
Næring	-38,9	0,0	0,0	-0,5	-39,3
Bystyrets organer og administrasjon	133,0	2,1	-4,1	-25,7	105,2
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 254,5	28,1	-12,0	17,6	1 288,2
Beredskap og sivilforsvar	35,8	3,6	0,0	-2,9	36,5
Vann og avløp	0,1	-0,2	0,0	0,0	-0,1
Renovasjon	8,3	0,1	0,0	0,0	8,5
Interne tjenester / fordelte kostnader	-4,1	2,2	-15,0	0,0	-16,9
Pensjon og fellesposter	-1 740,0	-172,3	0,0	5,6	-1 906,7
Sum netto driftsutgifter	22 070,8	818,8	-190,0	23,4	22 723,0

Rammeendringer per tjenesteområde i økonomiplanperioden

Beløp i mill. kr

Tjenesteområde	Vedtatt budsjett 2025	Prisjustering og diverse endringer	Effektivisering	Nye tiltak og realendringer budsjett	Budsjett 2029
Barnehage	3 115,8	177,6	-1,4	-27,3	3 264,7
Skole	4 734,9	240,4	-11,9	-156,2	4 807,2
Spesialpedagogiske tjenester	418,2	18,9	-14,8	-10,6	411,7
Barnevern	1 052,4	34,1	-4,2	19,0	1 101,3
Tjenester til eldre	4 442,6	114,1	-143,8	591,6	5 004,4
Tjenester til funksjonshemmede	245,7	24,3	0,0	0,0	270,0
Tjenester til utviklingshemmede	2 035,1	151,7	-74,4	91,3	2 203,6
Psykisk helse	852,7	54,8	-19,5	60,5	948,4
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	497,6	4,7	-2,0	69,6	569,9
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 147,1	31,7	-22,2	-96,0	1 060,6
Introduksjons- og tolketjenester	428,0	25,0	-19,0	-96,8	337,2
Forebyggende helsearbeid	345,7	5,1	0,0	17,7	368,5
Behandling og rehabilitering	836,7	22,4	-2,7	-1,3	855,2
Overføringer til trossamfunn	202,2	9,8	0,0	-7,6	204,5
Brannvesen	274,7	8,6	0,0	-2,7	280,6
Samferdsel	79,2	4,0	0,0	-30,6	52,7
Boligtiltak	200,7	-0,3	0,0	-46,8	153,5
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	96,8	-0,5	0,0	-10,9	85,4
Private planer og byggesak	28,0	1,5	0,0	0,7	30,2
Naturforvaltning og parkdrift	191,5	0,0	0,0	-0,4	191,1
Klima og miljø	38,9	0,4	0,0	-0,8	38,6
Læringer	66,4	0,8	0,0	-5,0	62,3
Arbeidsmarkedstiltak	30,4	1,2	-0,9	1,3	31,9
Kultur	631,2	11,5	-3,0	-2,4	637,2
Idrett	429,6	5,7	-5,1	17,2	447,4
Næring	-38,9	0,0	0,0	1,0	-37,9
Bystyrets organer og administrasjon	133,0	2,1	-4,1	0,0	131,0
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 254,5	8,7	-12,0	2,2	1 253,4
Beredskap og sivilforsvar	35,8	3,6	0,0	-2,9	36,5
Vann og avløp	0,1	-0,2	0,0	0,0	-0,1
Renovasjon	8,3	0,1	0,0	0,0	8,5
Interne tjenester / fordelte kostnader	-4,1	2,2	-15,0	0,0	-16,9
Pensjon og fellesposter	-1 740,0	-222,4	0,0	8,0	-1 954,3
Sum netto driftsutgifter	22 070,8	741,6	-356,0	381,7	22 838,2

Slik fordeles budsjett til enheter

Driftsbudsjettet for Bergen kommune er bygget opp i samsvar med gjeldende organisasjons- og fullmaktstruktur. Bystyret vedtar netto driftsrammer for hvert av tjenesteområdene, mens byrådet er gitt fullmakt til å fordele budsjettet videre til resultatenheter/etater.

Budsjettdokumentet skal gi bystyret nødvendig informasjon til å vedta budsjettet i samsvar med disse fullmaktene. Når det gjelder konsekvenser av budsjettet for hver enkelt av de om lag 400 resultatenhetene i kommunen, vil rammeendringstabeller og tekst for øvrig i dokumentet beskrive dette på et mer generelt nivå. Det arbeides imidlertid parallelt med rammene til resultatenhetene, fram mot den endelige fordelingen etter at bystyret har vedtatt budsjettet.

Følgende vil bli lagt til grunn ved fordeling av budsjett til resultatenheter i 2026:

Grunnskole: Elevbasert tildelingsmodell (byrådsak 44/04 – endret i byrådsak 1191/06) som tildeler timer til den ordinære undervisningen inkl. administrasjon og merkantilressurs. Alle skoler får en lik grunnressurs for å sikre drift av de mindre skolene. Skolene får i tillegg tildelt budsjett til skoleskyss etter faktiske kostnader. Øvrige budsjetttildelinger avhenger av faktisk elevtall. Budsjettet skal dekke utgifter til ansatte, læremidler og andre elevrelaterte driftsutgifter. Skolene er rammestyrte, slik at rektor gjør sine prioriteringer innenfor eget driftsbudsjett. Det settes i tillegg av midler for å dekke utgifter knyttet til elevers rettigheter til individuelt tilrettelagt opplæring, fysisk tilrettelegging og personlig assistanse. Tildelingsmodellen for skole vil vurderes i løpet av 2025.

SFO: Modellen baseres på en bemanningsnorm ("plassfaktor"). Tildelingen er direkte avhengig av antall innmeldte barn i ordningene. I tillegg tildeles ekstraassistent. Inntektsbudsjettet på SFO tar høyde for et frafall om våren på 12,5 %.

Barnehage: Modell som tildeler driftsressurser til barnehagen basert på antall barn i heldagsopphold i barnehagen fordelt på følgende alderskategorier; 0-2 år og 3-5 år. Kommunale barnehager får i tillegg tildelt budsjett etter faktiske kostnader til eventuell ekstern husleie. Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager regulerer tilskuddet til private barnehager. Driftstilskuddssatsene skal beregnes ut fra gjennomsnittlige driftsutgifter per heltidsplass i tilsvarende kommunale barnehager to år før tilskuddsåret, korrigert for lønns- og prisvekst. Egne nasjonale satser benyttes for administrasjon og pensjonspåslag, samt for kapitaltilskudd.

Barnevern: Budsjettet fordeles etter en modell med flere komponenter, der noe er rammefordelt, og noe fordeles etter forventet aktivitetsnivå.

Sykehjem: Budsjett tildeles institusjonene i henhold til en normkostnad pr heldøgnplass. Det gis tillegg for spesielle funksjoner og i noen grad for ekstra bemanning rundt beboere med særskilte behov. Private institusjoner tildeles ressurser i henhold til drifts- og husleieavtale.

Praktisk bistand hushold: Budsjettet fordeles til Etat forhelsetjenester (vurderings- og vedtaksenheten), basert på antall vedtakstimer multiplisert med en gitt pris som reflekterer kostnadene ved å produsere tjenesten. Enhetene bestiller tjenester hos den kommunale Etat for hjemmebaserte tjenester eller private firma med avtale, som er utførende enheter. Ressurser overføres i henhold til utført tjenestevolum. Bruker velger selv om det er kommunen eller det private firmaet som skal utføre tjenesten.

Helse- og omsorgstjenester i hjemmet: I samsvar med «Tillits- og faglighetsreformen» fordeles budsjettet etter en kategorimodell, der fordelingen avhenger av hvor mange brukere hjemmesykepleieenheten har innenfor den enkelte kategori. Budsjettet omfordeles i løpet av året for å fange opp endringer hos brukerne som har betydning for ressursfordelingen. Administrasjon og andre funksjoner rammebudsjetteres utenom.

Tjenester til utviklingshemmede: Det er utviklet en modell der hoveddelen av budsjettet til botjenestene og avlastning fordeles etter godkjent turnus. Resten av området, som dagtjenester og administrasjon er rammebudsjettert.

Helsestasjons- og skolehelsetjeneste: Budsjettet fordeles i henhold til en kriteriebasert modell. Særskilte tiltak rammebudsjetteres utenom.

Habilitering og rehabilitering: Tjenestene og ressurser til privatpraktiserende fysioterapeuter med kommunalt driftstilskudd rammebudsjetteres.

Psykisk helse voksne: Budsjettet til botilbudene fordeles til avdelinger basert på fire kategorier tjenestetilbud, hvor ekstraintgifter til ressurskrevende brukere og andre parameter hensyntas. Modellen revideres årlig basert på den totale rammen til tjenesteområdet. Øvrige tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert.

Sosial: Sosialtjenesten fordeles etter flere kriterier hvorav historiske regnskaper, klienter, program og antall ansatte sett opp mot klientmengde er hovedelementene. Andre tjenester innenfor tjenesteområdene er rammefinansiert.

Kultur: Fordeles ut fra planlagt aktivitet ved Etat for bibliotek og kultur.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold: Budsjettet rammebudsjetteres.

Øvrige enheter innenfor Byrådsavdeling for helse og omsorg: Budsjettet rammebudsjetteres.

Effektivisering, innsparinger og strukturtiltak

Innledning

I lys av kostnadsutviklingen i tjenestene og den alvorlige økonomiske situasjonen i Bergen kommune, er det siden 2024 iverksatt en rekke innsparinger, strukturtiltak og omstillingsprosesser for å få kontroll med utgiftsveksten og sikre en bærekraftig økonomi. I tillegg til konkrete effektiviseringskrav og innsparinger for flere hundre millioner i 2024 og 2025, er det iverksatt restriktiv ansettelsespraksis i administrative stillinger, og i deler av 2024 en generell ansettelsesstopp i administrative stillinger.

I årsmeldingen for 2024 fremgår det i eget kapittel status for gjennomføringen av konkrete innsparingstiltak dette året. I Tertialrapport 2-2025 gis det en status for gjennomføring av innsparingstiltakene som er vedtatt for 2025. Byrådet har også igangsatt arbeid med en rekke strukturtiltak og omstillingsprosesser i tråd med vedtak i fm. behandlingen av HØP 2025-2028. I kapitlet *Status - verbalvedtak og merknader* i Tertialrapport 2-2025 gis det en status for disse prosessene.

Tabellen under viser byrådets forslag til nye effektiviseringstiltak og innsparinger i HØP 2026-2029. Under tabellen følger i tillegg omtale av ytterligere strukturtiltak og omstillingsprosesser som byrådet foreslår for 2026.

Forslag til effektiviseringstiltak og innsparinger i HØP 2026-2029

Tabellen under oppsummerer byrådets forslag til effektiviseringstiltak og innsparinger i HØP 2026-2029. Innholdet i tabellen kan filtreres ut fra type tiltak (effektivisering, kutt og inntektsendring) og byrådsavdeling.

<Interaktiv tabell – se web>

Tjenesteområde (Nr. og beskrivelse)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
➤ 01A - Barnehage	-15,9	-22,3	-26,0	-31,1
➤ 01B - Skole	-25,6	-28,3	-31,4	-31,4
➤ 01C - Spesialpedagogiske tjenester	-9,7	-12,7	-15,7	-15,7
➤ 02 - Barnevern	-11,1	-11,1	-11,1	-11,1
➤ 03A - Tjenester til eldre	-35,5	-71,3	-121,0	-160,3
➤ 03C - Tjenester til utviklingshemmede	-90,7	-116,4	-137,8	-137,8
➤ 03D - Psykisk helse	-30,4	-31,7	-31,7	-31,7
➤ 04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	-7,7	-7,7	-7,7	-7,7
➤ 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	-23,3	-23,5	-23,5	-23,5
➤ 04C - Introduksjons- og tolketjenester	-15,0	-17,0	-18,0	-19,0
➤ 05A - Forebyggende helsearbeid	-1,0	-3,0	-3,0	-3,0
➤ 05B - Behandling og rehabilitering	-12,7	-12,7	-12,7	-12,7
➤ 06 - Overføringer til trossamfunn	-8,1	-8,1	-8,1	-8,1
➤ 07 - Brannvesen	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
➤ 08 - Samferdsel	-23,2	-28,5	-29,5	-29,5
➤ 09 - Boligtiltak	-6,3	-6,7	-6,7	-6,7
➤ 10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	-2,4	-3,4	-4,4	-5,4
➤ 10C - Naturforvaltning og parkdrift	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
➤ 10D - Klima og miljø	-1,1	-1,1	-1,2	-1,2
➤ 11A - Lærlinger	-1,1	-3,2	-5,0	-5,0
➤ 11B - Arbeidsmarkedstiltak	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
➤ 12 - Kultur	-22,1	-22,1	-22,1	-22,1
➤ 13 - Idrett	-8,6	-8,6	-8,6	-8,6
➤ 14 - Næring	2,8	9,0	9,0	9,0
➤ 15 - Bystyrets organer og administrasjon	-4,1	-4,1	-4,1	-4,1
➤ 16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	-23,7	-25,7	-26,7	-26,7
➤ 17 - Beredskap og sivilforsvar	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
➤ 20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0
Sum	-398,2	-481,7	-568,5	-614,9

Strukturtiltak og omstilling

Byrådet fortsetter arbeidet med strukturtiltak, omstilling og andre endringer på en rekke områder for å sikre en bærekraftig og sunn økonomi. I det følgende beskrives tiltak som byrådet foreslår å jobbe videre med i 2026. Foreløpig foreslås det ikke beløpsmessige effekter av tiltakene, ettersom disse må utredes nærmere.

1. Ressursbruk i barnevernet

Det har vært en utgiftsvekst innen tjenesteområde 02 Barnevern i Bergen kommune over flere år. ASSS-statistikk fra sammenliknbare kommuner viser at ressursbruken i Bergen kommunen er høy innenfor dette tjenesteområdet også sammenliknet med de fleste andre større norske kommuner. Denne veksten har skjedd selv om tallet på barn med de mest inngripende tiltakene som institusjonsplasseringer har vært relativt stabil. Noe av forklaringen er nok satsingen på barnevernet som har skjedd etter det ble i 2022 avdekket saker der det var svikt i oppfølgingen fra barnevernet og

at det har vært svært høy turnover i tjenesten. Flere av barna som er i institusjonsplassering har dessuten sammensatte behov som gjør at det må settes inn flere ressurser for å hjelpe disse.

Forslag til vedtak:

ASSS-statistikk viser at Bergen kommune ligger over det nasjonale gjennomsnittet når det gjelder ressursbruken innenfor tjenesteområde 02 Barnevern. Bystyret ber byrådet utrede årsakene til at Bergen ligger over det nasjonale gjennomsnittet i institusjonsplasseringer, og sammenligne ressursbruken med øvrige storbykommuner. Utredningen skal belyse om forskjellene kan forklares av ulik faglig praksis, organisering eller samarbeidsformer, og vurdere om det finnes praksiser med overføringsverdi til Bergen.

Videre bes byrådet vurdere om det, innenfor gjeldende lovverk, kan utvikles kommunale tiltak som er mindre inngripende og mer kostnadseffektive, og som kan redusere behovet for institusjonsplasseringer.

2. Bosetting og integrering av flyktninger

Kommunene har ifølge Beregningsutvalget for kartlegging av kommunale utgifter til bosetting og integrering av flyktninger høyere kostnader til dette enn det som dekkes gjennom integreringstilskuddet. Dette gjelder også Bergen. Ut fra anslaget på de totale utgiftene knyttet til bosetting og integrering, samt tilhørende inntekter, vil en i 2026 ha netto merutgifter på 54 mill. Dette merforbruket anslås å øke utover i økonomiplanperioden. For å sikre balanse mellom utgifter og inntekter er det viktig at kommunen fortsetter arbeidet med å dimensjonere sine tjenester og øke andelen flyktninger som blir økonomisk selvhjulpne. Det vises til nærmere beskrivelse i eget kapittel om dette temaet.

Forslag til vedtak:

Bystyret slutter seg til byrådets forslag om å legge til grunn bosetting av 250 flyktninger i budsjettet for 2026, og ber byrådet jobbe for at integreringsfeltet skal komme i balanse i økonomiplanperioden. Bystyret ber byrådet jobbe målrettet for å øke andelen flyktninger som kommer i jobb, og for å redusere kommunens kostnader til sosialhjelp og bolig knyttet til denne målgruppen.

3. Kostnadseffektive innkjøp

Kommunens samlede kostnader til kjøp kan ha stor effekt på kostnadene i kommunens tjeneste. Strammere økonomiske rammer gjør at det er nødvendig å styrke arbeidet med mer kostnadseffektive innkjøp og bedre prioritering av hvilke krav som stilles i anskaffelser.

Bergen kommune har vært en foregangskommune på samfunnsansvar i anskaffelser, et hensyn som fortsatt er viktig. Samtidig må kommunen, som på andre områder, prioritere hvilke krav som stilles, og gjennomføre disse på en kostnadseffektiv måte. Lokale og selvpålagte krav utover nasjonale minimumskrav skal derfor innarbeides med nøkternhet og etter tydelige kost-nytte-vurderinger.

En mer kostnadsbevisst anskaffelsespraksis handler ikke bare om å redusere utgifter, men om å frigjøre handlingsrom til å opprettholde og forbedre tjenestene. Kostnadseffektive innkjøp sikrer at

ressursene brukes der de gir størst effekt for innbyggerne, og reduserer behovet for kutt i tjenestetilbudet.

Byrådet vil derfor arbeide systematisk med tiltak som kan redusere kommunens kostnader til kjøp av varer og tjenester. Målet er mer kostnadseffektive anskaffelser, uten at det går på bekostning av kvalitet.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet arbeide med kostnadsreduserende tiltak i kommunens kjøp av varer og tjenester, med mål om mer kostnadseffektive anskaffelser.

4. Fremtidig organisering av oppgavene i HR Bemanning

HR Bemanning er en etat i Byrådsleders avdeling med ansvar for inntak og oppfølging av lærlinger, bemanningstjenester som løser midlertidige behov for vikarer i barnehagene, arbeidsmarkedstiltak, tilrettelegging av språk – og arbeidspraksis, samt oppfølging av tilrettelagte stillinger (VTA). Etaten har gjennom sitt virke et bredt grensesnitt mot andre enheter i organisasjonen. De siste årene har Bergen kommune gjennomgått store organisatoriske endringer. Det vurderes derfor som hensiktsmessig å ta en helhetlig gjennomgang av organiseringen av dagens oppgaver i HR Bemanning og vurdere om etaten har den rette porteføljen eller om det skal gjøres endringer i form av flytting eller tilføring av nye oppgaver.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet iverksette en helhetlig gjennomgang av organiseringen av tjenestene i HR bemanning (BLED) og vurdere om etaten har den rette porteføljen eller om det skal gjøres endringer i form av flytting eller tilføring av nye oppgaver. Målsettingen med gjennomgangen er å sikre en effektiv og godt tilpasset organisering av oppgavene på dette feltet.

5. Kommunale fastlegekontor - driftsform

De fleste fastleger i Bergen er næringsdrivende og mottar basistilskudd fra kommunen, men har selv ansvar for drift og økonomi. Kommunen driver to legesentre med egne ansatte leger: Alrek legesenter og legekontoret ved Bergen helsehus.

Selv om statlige refusjoner og tilskudd som utgangspunkt skal dekke kostnadene, viser erfaring at kommunale legekontor må subsidieres for å sikre rekruttering. Dette skyldes blant annet kortere pasientlister, flere støttefunksjoner og ekstra oppgaver ved kommunale kontor.

En alternativ modell finnes i ASA 4310, der kommunen har ansvar for lokaler og ansatte, mens legen er næringsdrivende. Dette kan gi lavere kostnader og bedre fleksibilitet.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet vurdere driftsformen for de kommunale fastlegekontorene. Vurderingen skal omfatte både legens tilknytningsform og organiseringen av kontorene, med sikte på en mer

kostnadseffektiv drift. Byrådet bes om å komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.

6. Organisering av tilsyn med skolebygg

Gjennom tertialrapporteringene er bystyret blitt orientert om byrådets arbeid med å se på muligheter for en endring i organiseringen av tilsynet med skolebygg etter skoletid, med mål om en mer kostnadseffektiv organisering og bedre utnytting av bygningsmassen.

I 2025 benyttes det totalt 26,3 millioner til tilsynsvakter /aktivitetsverter og vertskapsroller i Byrådsavdeling for barnehage og skole og Byrådsavdeling for kultur, næring og idrett. Om lag 19,6 mill. kroner relaterer seg til den eksisterende ordningen med tilsynsvakter på 62 av skolene.

Det er innenfor de økonomiske rammene av sistnevnte tilsynsordning at byrådet har vurdert alternative måter å innrette tilsynet på for å øke tilgjengeligheten av lokaler og for å strekke sesongen utover dagens 29 uker. Hovedinnretningen i forslaget til en alternativ tilsynsmodell er økt bruk av vertskapsrolleavtaler og større grad av brukerbasert egentilsyn gjennom økt bruk av Aktiv kommune.

Det er i dag 11 skoler med tilknyttede idrettsflater av størrelse volleyballhall eller større der tilsynsfunksjonen i sin helhet ivaretas av en tilsynsvakt på skole. Disse hallene er av en størrelse som tilsier at driften bør foreslås lagt til Etat for idrett, og der tilsynsfunksjonen bør vurderes håndtert gjennom en vertskapsrolleavtale. I en vertskapsrollemodell ivaretar ett/en eller flere idrettslag/organisasjoner tilsynsfunksjonen vederlagsfritt eller med et årlig tilskudd som motytelse. Hvor godt egnet en vertskapsrollemodell er for hver enkelt av disse skolene med en idrettshall av størrelse volleyball eller større, må vurderes særskilt utfra lokale forhold.

Når det gjelder øvrig bruk av skolebyggene på ettermiddagstid/kveld er dette i stor grad organiserte aktiviteter for barn og unge, men delvis også for unge voksne/voksne. Forskrift om brannforebygging stiller krav om at byggeier har oversikt over bruken og brukere av bygget, og at byggeier sørger for at brukere får nødvendig opplæring og informasjon om brannsikkerheten i bygget. I dag har Etat for bygg og eiendom oversikt over hovedbruker av byggene, dvs. rektor, mens skolene selv tildeler og holder oversikt over bruk utover skolens kjernetid, gjennom blant annet «blå bøker» på skolens kontor. Dagens tilsynsvakter fyller rollen som brannansvarlige ved skolebyggene. Skal skoleanlegg lånes ut må det være brannansvarlig til stede, men det er ikke noe lovkrav som tilsier at en bruker ikke kan fylle denne rollen selv, så fremt nødvendig opplæring er blitt gitt.

Veldig mye av det manuelle arbeidet som i dag gjøres ved den enkelte skole relatert til utlån av skolens lokaler, kan ivaretas gjennom den funksjonaliteten som finnes i Aktiv kommune. Dette inkluderer også en skriftliggjøring og tydeliggjøring av brukerens ansvar og plikter ved lån av skolens lokaler, herunder også ansvaret for hærverk og skader. Gjennom Aktiv kommune får kommunen en digital saksbehandling og en plattform som kan brukes på tvers av avdelinger, og som på en effektiv måte gir byggeier tilgang til den informasjonen som lov og forskrift krever.

Det er i dag kun 18 skoler som benytter Aktiv kommune i sine utlån av skolelokaler. Økt bruk av Aktiv kommunen er andre del av forslaget for å få til en økt og mer effektiv tilgjengeliggjøring av skolebygg. Dette vil kreve at man skole for skole har kartlagt og avklart hvilke arealer som kan tilgjengeliggjøres for utlån via Aktiv kommune. Deler av denne informasjonen er allerede tilgjengelig. En mer åpen skole må imidlertid ikke forstås som en ulåst skole. Tilgang til skolebygg og avgrensning mot de øvrige delene av skolene som ikke egner seg for utlån, må fortsatt håndteres gjennom adgangskontroll- og

låsesystemer. Hvilke behov forslaget vil medføre med hensyn til dette aspektet, er noe som også må kartlegges skole for skole.

Forslaget om en ny innretning av tilsyn med skolebygg vil ha noen økonomiske konsekvenser. Både tilrettelegging av nye rom og lokaler i Aktiv kommune og tilpasning, utskifting og oppgradering av adgangskontroll- og låsesystemer vil være engangsutgifter som må utredes nærmere. Det samme gjelder utgifter relatert til nye vertskapsrolleavtaler, og eventuelle administrative konsekvenser av nye arbeidsprosesser som ikke finnes i dag, som begge vil representere utgifter av mer varig karakter.

Forslaget legger til grunn at både engangskostnader og kostnader av mer varig karakter må kunne absorberes innenfor rammen på 19,6 mill. kroner. Nå i 2025 er rammen bundet opp i ansettelsesavtaler på de skolene som har tilsatt tilsynsvakt. Implementering av en ny tilsynsmodell vil derfor være avhengig av at midler i den eksisterende rammen blir frigjort, og at bystyret gir sin tilslutning til at det startes en prosess for å oppnå dette.

Som pekt på over, er det behov for å gjøre ytterligere utredninger før det kan legges frem mer fullstendige og sikre anslag på både kostnader og frigjorte midler knyttet til innføring av ny tilsynsmodell for skolebygg.

Byrådet foreslår derfor å komme tilbake til bystyret med en oppdatering i saken i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å starte arbeidet med å erstatte den eksisterende tilsynsordningen på skoler med vertskapsroller og brukerbasert egentilsyn. Byrådet bes komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026 med oppdaterte anslag på frigjorte midler fra eksisterende ordning, kostnader relatert til oppgradering av låse- og adgangssystemer, kostnader for tilgjengeliggjøring av flere rom og arealer gjennom Aktiv kommune, samt kostnader ved foreslåtte nye vertskapsrolleavtaler.

7. Tjenester til utviklingshemmede - effekter av tildelings- og utmålingsprosjekter

Gjennom tiltakene i tildelings- og utmålingsprosjektet på tjenesteområdet for utviklingshemmede søker kommunen å møte utfordringene som knytter seg til merforbruk og mangel på helsepersonell i tjenesten.

Det er et mål at tiltakene, sammen med ytterligere tiltak, vil kunne dempe et eventuelt økt budsjettbehov på tjenesteområdet i framtiden.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet vurdere om fremtidig vekst innenfor tjenester til utviklingshemmede, på områder som omfattes av tildelings- og utmålingsprosjekter, kan motsvares av tiltakene i prosjektene, slik at veksten ikke vil gi økte budsjettbehov. Byrådet bes om å komme tilbake til bystyret i Revidert budsjett/1. tertialrapport 2026.

Investeringsprogram

Omtale av investeringsbudsjettet

Om investeringsprogrammet

I denne handlings- og økonomiplanen er det for åra 2026-2029 foreslått eit investeringsprogram på til saman 16,3 milliardar kroner (brutto). Inkludert i beløpet er 3,4 mrd. til avgiftsfinansierte investeringar, som vert finansiert av gebyrinntekter og sjølvkostfond. Resterande er foreslått sett av til ikkje-avgiftsfinansierte investeringar og i dei inngår tilskot til Bergen Kirkelige Fellesråd for kyrkje- og gravplassinvesteringar, som er på vel 92 mill. årleg.

Byrådet held fram med å presentere eit tiårig investeringsprogram. Det vil seie at det vert lagt fram ein foreløpig investeringsplan heilt fram til 2035. Samstundes er ikkje siste del av tiårsprogrammet komplett, mellom anna sidan ein ikkje har oversikt over investeringsbehova så langt fram i tid. Ved rulling av HØP vil ein kome tilbake med forslag til investeringar lenger utover i perioden. I tiårsprogrammet i denne økonomiplanen ligg det inne investeringar for totalt 35,4 mrd. Av dette er 7,4 mrd. knytt til avgiftsfinansierte investeringar, mens resten (28 mrd.) er knytt til ordinære investeringar som er utanfor sjølvkostområdet.

Tabellen under viser fordeling av **avgiftsfinansierte investeringar** i HØP-perioden med tilhøyrande finansiering (tall i mill.):

	2026	2027	2028	2029
Sum alle investeringar	811	839	832	952
Bruk av lån	-811	-839	-832	-952
Totalsum	0	0	0	0

Tabellen under viser fordeling av **ikkje-avgiftsfinansierte investeringar** i HØP-perioden med tilhøyrande finansiering (tall i mill.). Tabellen viser også summen av alle investeringar og foreslått nivå på den sentrale korreksjonen:

	2026	2027	2028	2029
Sum alle investeringar	3 482	3 594	2 725	3 101
Sentral korreksjon	- 350	- 350	0	- 150
Sum forventet investeringsnivå	3 132	3 244	2 725	2 951
Bruk av lån	- 2 348	- 2 440	- 1 938	- 2 176

Kompensasjon for merverdiavgift	- 470	- 476	- 415	- 439
Overføring fra drift	- 7	- 7	- 7	- 7
Bruk av fond	- 38	- 48	- 35	- 52
Tilskudd fra andre	- 268	- 272	- 329	- 278
Sum finansiering	-3 132	-3 244	-2 725	-2 951
Totalsum	0	0	0	0

Den sentrale korreksjonen og finansieringa av investeringane er nærare omtalt lenger nede i kapittelet.

Summen av *alle* foreslåtte investeringar som ligg inne i den komande HØP-perioden er vel 365 mill. lågare enn det som inngjekk i vedtatt Handlings- og økonomiplan for 2025-2028. For i lys av den økonomiske krevjande situasjonen som kommunen står i, er det framleis nødvendig å ta ned investeringsnivået i åra framover. Investeringar er dyre, og når ein ikkje lenger har økonomisk rom til å driftsfinansiere investeringar, utgjør lån ein stadig større del av finansieringa. Vidare har gjeldsvekst og høge rentenivå dei siste åra gitt ein kraftig auke i utgifter til renter og avdrag over driftsbudsjettet.

Byrådet foreslår også i denne økonomiplanen å stoppe enkelte planlagte investeringsprosjekt, å skyve enkelte prosjekt fram i tid og å redusere omfanget i andre prosjekt. Både for å gi rom til andre investeringar, men fyrst og fremst for å få investeringsnivået ned mot eit meir realistisk og bærekraftig nivå. I kapittelet "Innsparingstiltak i investeringsbudsjettet" er det informasjon om kva prosjekt byrådet foreslår å ta ut, skyve på og endre .

Over halvparten av det totale investeringsbudsjettet i 2026 er sett av til allereie igangsette investeringar. Det vil seie prosjekt som er i ein gjennomføringsfase, eller der denne fasen er nært førestående. Blant dei største investeringane som har starta opp kan ein nemne Fageråshjemmet, Loddefjordåsen behandlingssenter, Rolland skole og Espeland vannbehandlingsanlegg.

Til tross for forslaga om å ta ut, skyve på og redusere investeringsprosjekt, er det foreslått eit omfangsrikt investeringsprogram med over 200 prosjekt i ulik størrelse. Desse kan ein lese om under dei enkelte tenesteområda og i tabellen under. Skule er det tenesteområdet med størst investeringsbudsjett i økonomiplanperioden (3,2 mrd.). Andre tenesteområde med stort investeringsbudsjett er Tjenester til eldre, Idrett, Kultur, Samferdsel og Vann og avløp.

Det er også skapt plass i budsjettet til fleire nye investeringar, mange av dei knytta til nødvendig rehabilitering. Dei nye investeringene er som følger:

Tj. område	Investering
01A - Barnehage	Idavollen barnehage - oppgradering
01B - Skole	Flaktveit skole - oppgradering
01B - Skole	Hop oppveksttun - prosjektutvikling
01B - Skole	Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling
01B - Skole	Liland skole - prosjektutvikling
01B - Skole	Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling
01B - Skole	Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling
01B - Skole	Paradis Skole - prosjektutvikling
01B - Skole	Rothaugen skole - prosjektutvikling
01B - Skole	Stolt-avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling
01B - Skole	Sælen oppveksttun skole - oppgradering
03A - Tjenester til eldre	Digitalt tilsyn i sykehjem og bahndlingssentre
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Rollandslia bofellesskap - prosjektutvikling
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Ombygging Nyhavnsveien 10
09 - Boligtiltak	Pilot modulbygg - prosjektutvikling
10B - Private planer og byggesak	Ny innsynsløsning for publikum – private planer og Bergenskart
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Kanal/elv Mindemyren sør
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget - Oaseparken
10C - Naturforvaltning og parkdrift	Sælenvassdraget - Utløp fra Ortuvannet
12 - Kultur	Bergen kulturskole, Strømgaten 19 - prosjektutvikling
12 - Kultur	Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak
13 - Idrett	Arna stadion - rehabilitering
13 - Idrett	Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Hagerupsgården, Rådstuplassen 9 - Oppgradering

Sjå investeringstabellane inne på tenestemåra og i samletabellen under for omtale av prosjekta.

Merk at midlar til gjennomføring av alle store utbyggings- og rehabiliteringsprosjekt ligg på eigne sekkepostar. For desse er det i tillegg avsett midlar til prosjektutvikling på eigne linjer i budsjettet.

Finansiering av investeringane

Låneopptak

Det er foreslått å budsjettere med totalt 8,9 mrd. i låneopptak til ikkje-avgiftsfinansierte investeringar i HØP-perioden 2026-2029. Sjølv med forslaga til innsparingar i investeringsbudsjettet, er det ein auke på 1,7 mrd. i låneopptak i økonomiplanperioden. Dette skuldast redusert sentral korleksjon og lågare andel driftsfinansiering av investeringar. Sjå eige avsnitt om korleksjonslinja for nærmare omtale.

Tilskot frå andre til investeringar

Tilskot til investeringar utgjer om lag 1,1 mrd. i økonomiplanperioden. Dette dreier seg i hovudsak om investeringstilskot til sjukeheimar, bufellesskap til utviklingshemma, kultur og bustadtiltak.

Kompensasjon av meirverdiavgift

Budsjettert meirverdiavgiftskompensasjon for investeringar er på om lag 1,8 mrd. i økonomiplanperioden. Beløpet vert sett med utgangspunkt i gjennomsnittleg påløpt meirverdiavgift. MVA-kompensasjon vil som hovudregel inngå som ein del av fellesfinansieringa av investeringsporteføljen. For enkelte prosjekt kor heile eller deler av øvrig finansiering består av bidrag frå andre, inngår MVA-kompensasjon som del av prosjektet si spesifikke finansiering. Eksempelvis kan dette vere prosjekt som vert finansiert av gåver eller utbyggingsavtalar, kor utbyggjar finansierer kommunen sine investeringar i infrastruktur.

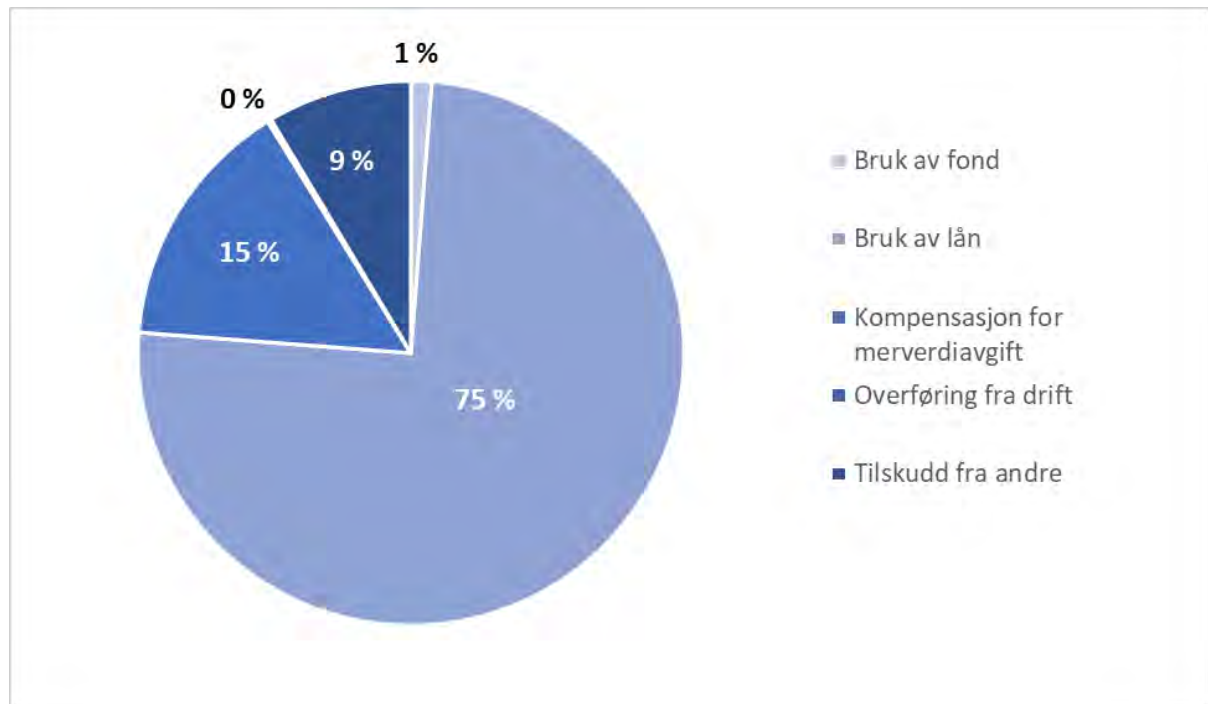
Overføring frå driftsbudsjettet

Driftsfinansiering bidrar til redusert lånebehov med tilhøyrande reduserte kapitalutgifter i driftsbudsjettet, og tidlegare år har delar av budsjettert overskot blitt brukt på driftsfinansiere investeringar. Det fordrar likevel eit positivt netto driftsresultat. I lys av den krevjande økonomiske situasjonen kommunen er i, har denne overføringa blitt kraftig redusert dei sist åra. I HØP 25-28 ble det lagt opp til å overføre ca. 100 mill. årleg frå driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet, mens det i denne økonomiplanen ikkje er lagt opp til slik driftsfinansiering. Den einaste overføringa frå driftsbudsjettet som vert foreslått, er knytt til eitt spesifikk prosjekt og utgjer 7 mill. kvart år. For meir informasjon sjå kapittelet *Økonomiske utsikter og rammebetingelser*.

Bruk av investeringsfond

Det er budsjettert med å bruke om lag 170 mill. av midlar på fond til å finansiere investeringar i økonomiplanperioden. Dette er fyrst og fremst budsjetterte inntekter frå sal av eigedom, men det vil først gjelde frå 2027. For 2026 foreslår byrådet at salstinntektene vert overført til fond, og at dei fyrst inngår som ein del av finansieringa året etterpå. Dette for å sikre at ein har budsjettmidlane før ein brukar dei.

Bildet under viser eit kakediagram kor ein ser kor stor del dei ulike finansieringskjeldene utgjer i 2026. Bruk av lån er desidert størst med 75%.

Avgiftsfinansierte investeringar

Avgiftsfinansierte investeringar er utelukkande lånefinansierte. Det vert budsjettert med om lag 3,4 mrd. i låneopptak i økonomiplanperioden.

Sentral korleksjon for lågare samla investeringsnivå

I dei siste budsjetta har ein valt å ta i bruk ei sentral korrigering av investeringsnivået. Bakgrunnen var at ein i åra før opplevde store avvik mellom vedtatt investeringsbudsjett og rekneskap, noko som gav kommunen ei utfordring sidan det braut med kommunelova § 46 punkt 3 om realistisk budsjettering av årsbudsjettet. Urealistisk budsjettering i investeringsbudsjettet førte til at det vart lagt inn langt høgare opptak av lån og dermed høgare kapitalkostnader i driftsbudsjettet enn naudsynt.

Grunngjevinga for sentral korleksjon har mellom anna vore at prosjekt er i ulike fasar, og mange av dei er i så tidleg fase at det er stor usikkerheit både med tanke på kostnadsanslag og framdrift. I tillegg tek reguleringsprosessar og kommunale avgjersler ofte lengre tid enn først antatt. For prosjekta isolert sett er det samstundes ønskeleg å halde «trykket» oppe på framdrift, og det er derfor ikkje ønskeleg å budsjettere med lågare gjennomføringstakt for kvart enkelt prosjekt enn det som blir vurdert som mogleg. Mange prosjekt opererer også med store usikkerheitsavsetningar, og det er ikkje alltid behov for å bruke opp heile avsetninga.

Ein ser samstundes at den sentrale korleksjonen har vorte altfor høg, noko som har gitt eit urealistisk *lågt* investeringsbudsjett. Dette har ført til at det har vore naudsynt å auke låneopptaket gjennom

budsjettåret for å finansiere ein høgare investeringsaktivitet enn det som opprinnelig vart lagt til grunn. Det er no ønskeleg å endre denne praksisen for å sikre eit meir realistisk investeringsbudsjett, ved å redusere korreksjonsnivået i innstilling 1. Dette inneber eit høgare lånenivå og dermed også høgare utgifter til renter og avdrag. Dette på trass av at samla investeringsbudsjett før sentral korreksjon er lågare enn i HØP 2025-2028, som følgje av innsparingane i investeringsbudsjettet som byrådet foreslår.

Dei siste åra har investeringsaktiviteten vore høg, og som nemnd tidlegare, har det vore naudsynt å auke låneopptaket gjennom året både i 2024 og 2025. Vidare er mange store prosjekt allereie igangsette eller nært føreståande, og det tek tid å redusere investeringsaktiviteten til eit bærekraftig nivå. Nedtrappinga av investeringsnivået må difor skje meir gradvis enn det som vart lagt til grunn i fjorårets handlings- og økonomiplan. Dette er grunnen til at det no blir lagt fram eit budsjett med eit høgare forventa investeringsnivå dei komande åra. Økonomiplanen vert rullert årleg, og korreksjonsnivået vil bli vurdert på nytt ved neste rullering. Ettersom investeringsnivået er noko lågare i 2028 enn dei øvrige åra foreslås det ingen sentral korreksjon for dette året.

Denne korreksjonen har i framlegget fylgjande størrelse for kvart av åra i økonomiplanen (i mill kr):

	2026	2027	2028	2029
Sentral korreksjon	350	350	-	150

Den sentrale korreksjonen er fordelt på dei største tjenesteområdene, hhv. Barnehage, Boligtiltak, Idrett, Kultur, Skole og Tjenester til eldre. Byrådet vil gjennom budsjettåret følge nøye med på framdrifta til dei enkelte prosjekta, og ved behov foreslå å justere den sentrale korreksjonen i samband med revidert budsjett og tertialrapport 2.

For avgiftsfinansierte investeringar er det ikkje foreslått ein liknande sentral korreksjon.

Sal av fast eigedom

Bergen kommune har dei seinare åra erverva ganske mange eigedommar. Her kan mellom anna strategiske kjøp av barnehagar samt kjøpet av postterminalane på Mindemyren og Jektviken nemnast. I 2023 utgjorde den kommunale bygningsmassen om lag 1,3 mill. kvadratmeter, noko som er ein auke frå 850 000 kvadratmeter i 2011.

Like viktig som å kjøpe nytt areal og bygge nye bygg til viktige formål, er det å avhende bygg og eigedommar som ikkje er like viktige for drifta. Å eige og drifte ein eigedom er kostbart og ressurskrevjande. Når kommunen relokaliserer sine egne funksjonar og frigir bygg, så må hovudregelen difor vere at fråflytta bygg enten vert omdisponert til å dekke andre kommunale behov, eller at dei går inn i finansieringa av nye ved at det vert seld. Byrådet ynskjer å oppretthalde eit høgt ambisjonsnivå når det kjem til sal av eigedommar som det ikkje er strategisk viktig for kommunen å eige. I Vedtatt handlings- og økonomiplan 2025-2028 vart det budsjettert med sal av eigedom for 110 mill. årleg i økonomiplanperioden, og byrådet foreslås å oppretthalde dette nivået ved rullering av økonomiplan 26-29.

Framover vil ein fokusere på å auke salet av eigedomar av mindre strategisk betydning for kommunen, og få i gong utviklingsprosessar på tomter som kommunen eig, særleg i transformasjonsområde kor det er høg aktivitet. Eit døme er Dokkenområdet, kor det er store planar for byutvikling dei komande åra.

Tabellen under viser kor mykje som er foreslått budsjettert i økonomiplanperioden av inntekter frå sal av fast eigedom. Alle salsinntekter vil bli sett av til ubundne investeringsfond.

	2025	2026	2027	2028
Sal av fast eigedom	-110,0	-110,0	-110,0	-110,0
Avsetning til ubunden investeringsfond	110,0	110,0	110,0	110,0

Øvrige delar av investeringsbudsjettet

Lån til vidare utlån (formidlingslån)

Ramma for lån til vidare utlån fra Husbanken i 2025 er 950 mill. Denne ramma blir vidareført i forslaget til økonomiplan for 2026-2028. Samme beløp blir ført opp i nye innlån frå Husbanken.

Avdragsinntekter frå høvevis ordinære avdrag og ekstraordinære avdrag går til direkte nedbetaling av eksterne innlån i samme regnskapsår. På same måte vil forventa bruk av tapsfond gå til nedskriving av ekstern gjeld.

	2025	2026	2027	2028	2029
Videreutlån husbankmidler	950	950	950	950	950
Bruk av lån til videreutlån husbankmidler	-950	-950	-950	-950	-950
Ekstraordinære avdrag	5	5	5	5	5
Avdrag lån til videreutlån	323	465	514	561	605
Mottatte ordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-117	-124	-145	-166	-187
Mottatte ekstraordinære avdrag videreutlån husbankmidler	-252	-341	-369	-395	-418
Bunden overføring fra driftsregnskapet (bruk av tapsfond)	-5	-5	-5	-5	-5
Sum	0	0	0	0	0

Avdrag, utlån mv.

Bykassa sitt langsiktige utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner er lånefinansiert gjennom kommunen sitt lånefond. Mottatte avdrag på disse låna blir overført til lånefondet og går til nedbetaling av ekstern gjeld til samme formål. Vidare har bykassen utlån til ulike private aktører, finansiert av kommunen sine ubundne midlar. Avdraga blir her tilbakeført ubundne investeringsfond.

	2025	2026	2027	2028	2029
Avdrag vedr. utlån private institusjoner	41,1	41,1	41,1	41,1	38,2
Videreutlån til private institusjoner	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	1,1	1,1	1,1	1,1	0,9
Mottatte avdrag utlån	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-0,9
Mottatte avdrag utlån private institusjoner	-41,1	-41,1	-41,1	-41,1	-38,2
Bruk av lån til videreutlån private institusjoner	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0	0

Eigenkapitalinnskott - pensjonskasser

I tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2010 skal det årleg skytast inn ny eigenkapital i pensjonskassene. For 2026 blir det budsjettert med 68,12 mill. til Bergen kommunale pensjonskasse (BKP) og 11,88 mill. til KLP. Eigenkapitalinnskotta blir finansiert ved bruk av ubundne investeringsfond.

	2025	2026	2027	2028	2029
Kjøp av andeler i pensjons-selskap (BKP og KLP)	78,0	80,0	82,0	84,0	86,0
Bruk av ubundne investeringsfond	-78,0	-80,0	-82,0	-84,0	-86,0
Sum	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringsstabell for kommunen samlet

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Barnehage																
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	66,7	67,6	75,6	98,8	101,6	42,8	20,8	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Flaktveit barnehage - rehabilitering	2026	BY 270/24	59,4	59,4	0,0	59,4	15,0	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gullstøbotn barnehage - prosjektutvikling	2027		IA	7,2	0,0	7,2	2,6	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	2027		IA	11,3	0,0	11,3	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Idavollen barnehage - oppgradering	2027	0	IA	20,0	0,0	20,0	5,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2028		IA	14,8	0,0	14,8	3,2	5,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innvendig oppgraderinger - Barnehage	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						1,8	1,8	1,8	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6
Olsvik barnehage	2027		IA	180,0	0,0	180,0	49,0	56,1	44,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Seljedalen Barnehage - Prosjektutvikling	2026	0	IA	3,0	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-17,5	-26,2	0,0	-8,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2029		IA	10,7	0,0	10,7	0,2	0,0	0,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Solbakken barnehage - prosjektutvikling	2030		IA	5,2	0,0	5,2	0,0	0,0	1,6	1,6	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Barnehage			59,4	312,3	0,0	312,3	102,6	171,9	155,2	116,9	139,4	142,2	82,4	60,4	39,6	39,6
Skole																
Alvøen skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen Inkluderingscenter	2024	BY 111-19	IA	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Christi Krybbe skoler - prosjektutvikling	2030		IA	45,4	0,0	45,4	4,9	0,0	8,3	8,3	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						9,5	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Flaktveit skole - oppgradering	2027	0	IA	24,5	0,0	24,5	15,5	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garnes U, svømmehall - oppgradering	2025	BY 144/22	80,4	80,4	0,0	80,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	2025	BY 145/22	725,6	640,0	-4,8	635,2	18,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gimle ungdomsskole - prosjektutvikling	2032		IA	65,7	0,0	65,7	0,0	0,0	0,0	5,0	15,0	20,0	19,0	0,0	0,0	0,0
Haukeland skole - kapasitetsutvidelse	2025	BY 171/21	125,5	152,0	0,0	152,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	2021	BY 214/18	490,0	620,6	-5,3	615,3	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hop oppvekstun - prosjektutvikling	2030	0	IA	3,0	0,0	3,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inneklimatiltak - skoler	Løpende						51,9	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						7,2	25,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Kaland skole - Prosjektutvikling	2029	0	IA	3,5	0,0	3,5	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirkevoll skole - Prosjektutvikling	2026	0	IA	5,0	0,0	5,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						8,0	8,0	8,0	8,1	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
Liland skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	16,5	0,0	16,5	1,5	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Loddefjord skole - prosjektutvikling	2029		IA	58,8	0,0	58,8	5,0	5,2	7,5	25,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling	2026		IA	2,5	0,0	2,5	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	97,2	0,0	97,2	0,0	0,0	0,7	16,9	21,2	20,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						44,8	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5
Mjølkeråen (Marikollen) skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling	2030		IA	62,0	0,0	62,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	17,0	18,0	12,0	0,0	0,0
Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling	2030		IA	45,0	0,0	45,0	0,0	0,0	4,0	4,0	4,0	15,0	10,0	8,0	0,0	0,0
Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen - prosjektutvikling	2026		IA	2,5	0,0	2,5	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Paradis Skole - prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Rolland skole, riving og nybygg	2028	BY 120/25	497,3	497,3	0,0	497,3	160,8	145,2	75,7	70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rothaugen skole - prosjektutvikling	2031	0	IA	40,0	0,0	40,0	5,0	15,0	15,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rå skole, idrettshall	2026	BY 177/23	129,8	145,0	0,0	145,0	26,5	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-101,3	-132,7	0,0	-56,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						43,6	185,7	95,1	305,9	598,9	715,4	696,3	781,7	584,5	501,8
Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg	2029		IA	631,5	0,0	631,5	64,7	195,9	192,5	69,2	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stolt-avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling	2032		IA	4,0	0,0	4,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2030		IA	876,3	0,0	876,3	12,8	201,6	244,7	196,3	54,8	108,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sælen oppveksttun skole - oppgradering	2026	0	IA	15,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	2026		IA	16,5	0,0	16,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tertnes skole - Gymbygget - Prosjektutvikling	2028	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Tveiterås skole - riving og nybygg	2023	BY 217-20	262,6	251,8	0,0	251,8	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ulriken erstatningsskole	2027	BY 267/24	152,0	152,0	0,0	152,0	59,5	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ytre Arna skole - prosjektutvikling	2028		IA	33,5	0,0	33,5	5,0	5,0	10,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ytrebygda skole - Svømmehall - Prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	2028	BY 35/24	265,0	265,0	0,0	265,0	94,3	108,0	22,2	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Sum Skole			2 728,2	4 879,3	-10,1	4 869,1	593,4	870,8	757,6	753,4	828,1	966,7	813,8	872,3	655,0	572,4
Tjenester til eldre																
Anskaffelse av sykehjem - ekstern utlysning	2029		IA	213,5	0,0	213,5	38,5	30,0	60,0	84,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biler til transport av eldre	Løpende						0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitalt tilsyn i sykehjem og behandlingssentre	2029	0	IA	7,3	0,0	7,3	3,3	0,0	1,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Engensenteret - Prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7
Fageråshjemmet	2030		IA	1 166,4	-228,8	937,6	145,3	311,1	179,6	311,4	43,4	85,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	126,9	0,0	126,9	8,0	30,0	35,0	47,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						4,5	4,5	4,5	5,0	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Loddefjordåsen behandlingssenter	2028	BY 119/25	1 041,8	1 041,8	-209,6	832,2	332,7	339,8	184,2	99,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyngbøtunet bo- og servicesenter - Rehabilitering	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	2027	BY 93/23	993,0	993,0	-233,2	759,8	181,0	11,0	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1
Nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	2029	0	IA	27,8	0,0	27,8	9,7	9,4	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-121,9	-104,9	0,0	-49,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						51,4	31,9	9,8	140,0	395,5	977,8	947,4	959,8	1 004,0	237,8
Tiltak for økt matglede i eldreomsorgen»	2026		IA	40,8	0,0	40,8	32,8	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til eldre			2 034,8	3 628,9	-671,6	2 957,3	714,3	688,6	517,3	660,7	467,2	1 091,5	975,7	988,1	1 032,3	266,1
Tjenester til utviklingshemmede																
"Boligløftet Bergen" - nye boliger	Løpende						0,0	0,0	0,0	96,6	51,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling	2027		IA	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biler til transport av utviklingshemmede	Løpende						1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						10,4	10,2	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Etablering av personalbase i et eksisterende omsorgsbolig anlegg (TTU-bolige)	2029	0	IA	25,6	0,0	25,6	15,5	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haugland bofelleskap	2026	BY 36/24	219,1	219,1	-23,0	196,1	57,7	18,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedre Totland bofellesskap	2026	BY 133/24	104,5	104,5	-11,5	92,9	26,3	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rollandslia bofellesskap - prosjektutvikling	2028		IA	22,0	0,0	22,0	7,8	4,7	4,7	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til utviklingshemmede			323,6	375,5	-34,5	340,9	120,5	45,5	9,8	101,5	51,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Psykisk helse																

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling	2027		IA	8,6	0,0	8,6	4,9	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	4,1	27,6	43,9	13,2	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Psykisk helse			0,0	8,6	0,0	8,6	4,9	6,0	27,6	43,9	13,2	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse																
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						0,0	10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ombygging Nyhavnsveien 10	2026		IA	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Tjenester til rusavhengige og bostedsløse			0,0	5,0	0,0	5,0	5,0	10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester																
Nytt familiesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling	2028		IA	29,4	0,0	29,4	8,3	7,5	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sosiale tjenester - nybygg og rehabilitering	Løpende						0,0	80,0	0,0	58,0	87,8	27,9	16,8	0,0	0,0	0,0
Sum Sosialhjelp og andre sosiale tjenester			0,0	29,4	0,0	29,4	8,3	87,5	7,8	58,0	87,8	27,9	16,8	0,0	0,0	0,0
Introduksjons- og tolketjenester																
Bergen Inkluderingscenter	2024	BY 111-19	889,0	927,6	0,0	927,6	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Introduksjons- og tolketjenester			889,0	927,6	0,0	927,6	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Overføringer til trossamfunn																
Gravplassinvestering	Løpende						43,1	43,8	44,5	45,2	45,9	46,6	47,3	48,0	48,7	48,7
Johanneskirken rehabilitering	2028		IA	87,4	0,0	87,4	13,2	13,2	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kirkeinvesteringer	Løpende						18,5	18,2	17,8	17,5	17,1	16,8	16,4	16,1	15,8	15,8
Middelalderkirker	Løpende						17,2	16,8	16,5	16,1	15,8	15,5	15,1	14,8	14,4	14,4
Sum Overføringer til trossamfunn			0,0	87,4	0,0	87,4	92,1	92,1	92,1	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8
Brannvesen																
Arna brannstasjon - prosjektutvikling	2026		IA	4,0	0,0	4,0	1,8	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen Vest ny brannstasjon - prosjektutvikling	2030		IA	52,9	0,0	52,9	3,0	3,0	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilpark brann	Løpende						18,1	15,9	1,9	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7
Brannstasjoner - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	63,7	44,6	10,1	25,0	31,1	114,8	65,4	31,1	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hovedbrannstasjon - ombygging	2026		IA	4,0	0,0	4,0	1,8	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						6,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Naust til brannbåten (Sjøbrand) - prosjektutvikling	2026	343/22	2 125,0	7,3	0,0	7,3	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling	2027		IA	3,5	0,0	3,5	0,0	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Åsane Brannstasjon - ombygging	2026	BY 118/25	50,5	50,5	0,0	50,5	29,4	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Brannvesen			2 175,5	122,4	0,0	122,4	73,4	96,9	54,4	30,6	40,6	46,8	130,5	81,0	46,8	15,7
Samferdsel																
Digitalisering samferdsel	2027		IA	19,3	-1,2	18,4	6,7	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fageråshjemmet rekkefølgekrav	2030		IA	36,7	0,0	36,7	0,0	0,0	32,0	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gangveier til bybaneholdeplasser	2027		IA	14,0	-11,2	2,8	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gangveier til kollektivtraseer	Løpende						15,6	14,9	14,9	14,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	2025	BY 98/24	88,0	88,0	0,0	88,0	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2024		IA	5,0	0,0	5,0	1,0	2,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gneist Arena, rekkefølgekrav	2026	BY 269/24	87,5	87,5	0,0	87,5	27,5	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						59,6	59,2	133,4	95,9	30,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						5,0	5,0	18,4	15,0	26,5	26,5	26,5	20,0	20,0	20,0
Johan Berentsensvei - fortau	2028		IA	70,6	-45,3	25,3	22,6	22,6	11,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	2028	0	IA	31,0	0,0	31,0	0,0	0,0	15,0	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ladepunkter i boligsoneanlegg	Løpende						4,5	0,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Loddefjordåsen behandlingssenter - rekkefølgekrav	2028	BY 499/24	114,8	104,8	0,0	104,8	8,9	0,0	7,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyngbøveien - trafikkisikring	2028	BY 59/22	144,8	202,0	0,0	202,0	30,5	31,6	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyssetting av Fløysvingene	2026		IA	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						6,6	7,0	10,4	12,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	10,0
Møllendalsbakken	2031		IA	57,2	-33,7	19,3	0,0	3,3	6,2	15,0	15,0	11,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalselven elve- og strandpark	2028	BY 89/25	IA	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik barnehage - rekkefølgekrav	2027		IA	6,4	0,0	6,4	2,1	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik Gangbro	2027		IA	25,0	-16,0	9,0	16,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opprusting av nærmiljø – Bøhmegaten/Løvestakside n	2027	BY 316/23	85,3	88,0	-1,7	86,0	17,4	24,6	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2030		IA	44,6	0,0	44,6	0,0	0,0	9,0	20,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering av kommunale broer, tunneler og murer	Løpende						38,5	11,5	7,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Rehabilitering kommunale veier	2035		IA	93,0	0,0	93,0	7,5	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Rekkefølgekrav - sekkepost	Løpende						0,0	0,0	7,4	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Slåtthaug skole rekkefølgekrav	2029		IA	37,9	0,0	37,9	0,0	35,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storetveit skole rekkefølgekrav	2030		IA	24,0	0,0	24,0	0,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	Løpende						3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	2026	UFGN 114/24	36,7	37,1	-19,0	17,8	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tiltak for gående	Løpende						8,2	10,2	6,9	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trafikksikring	Løpende						21,1	10,5	13,5	16,5	16,0	15,0	13,0	13,0	13,0	0,0
Utbyggingsavtaler Espehaugen	2027		IA	1,0	0,0	1,0	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Utbyggingsavtaler Janaflaten	2027		IA	11,0	-12,9	-1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Kokstad	Løpende						0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Møllendal	Løpende						0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Sandsliåsen	Løpende						0,2	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Skjold	2024		IA	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Samferdsel			635,1	1 085,4	-141,0	939,9	333,2	266,3	375,1	273,0	153,4	122,9	94,9	88,4	88,4	69,0
Boligtiltak																
Bjørge, utleieboliger	2026	BY 34/24	52,4	52,4	0,0	52,4	5,9	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						18,9	134,9	77,4	98,3	236,3	224,3	105,7	0,0	0,0	0,0
Knappentunet botiltak - prosjektutvikling	2029		IA	59,9	0,0	59,9	6,3	18,5	13,2	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lonemarka, botiltak	2027	BY 116/25	96,4	96,4	-17,0	79,4	45,3	18,4	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalsveien, midlertidig botilbud	2027		IA	84,0	0,0	84,0	31,4	29,3	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Petedalsmyra botiltak	2025	BY 249/23	111,4	102,3	-15,4	86,9	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pilot modulbygg - prosjektutvikling	2026		IA	4,9	0,0	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korleksjon	Løpende						-21,2	-27,6	0,0	-8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Steinsvikkroken botiltak	2025	BY 92/23	106,4	77,4	-11,5	65,9	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storbotn utleieboliger	2027	BY 238/22	50,2	50,2	0,0	50,2	21,9	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Boligtiltak			416,8	527,5	-43,9	483,6	124,1	181,0	106,9	106,2	236,3	224,3	105,7	0,0	0,0	0,0
Private planer og byggesak																

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Ny innsynsløsning for publikum – private planer og Bergenskart	2026		IA	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Private planer og byggesak			0,0	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Naturforvaltning og parkdrift																
Badebyen Bergen	2026		IA	4,0	0,0	4,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Barnas byrom	Løpende						3,0	8,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	12,0
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY 117/25	270,0	294,1	-0,2	293,8	35,0	78,0	49,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Den grønne akse	Løpende						2,5	5,4	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitalisering samferdsel	2027		IA	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Friluftstiltak	Løpende						3,5	2,1	2,4	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2024		IA	2,2	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjeddevann friluftsområde	2026		IA	4,1	0,0	4,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grønnevik - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling	2026		IA	8,8	0,0	8,8	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haukås våtmarkspark	2030		IA	42,0	0,0	42,0	0,0	0,0	2,0	14,0	26,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Innløsning og erverv friarealer	Løpende						0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kanal/elv Mindemyren sør	2031		IA	130,0	-64,0	66,0	0,0	0,0	0,0	0,0	65,0	65,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyssetting av Fløysvingene	2026		IA	3,4	0,0	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren kommunal andel	Løpende						2,4	1,5	11,5	15,6	20,0	20,0	24,0	24,0	29,3	20,0
Mindetorget	2031		IA	202,4	-158,1	44,3	37,0	28,2	38,7	14,3	14,4	65,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalselven elve- og strandpark	2028	BY 89/25	135,8	185,2	-55,3	129,9	30,0	33,5	26,7	6,0	3,0	10,0	15,0	20,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Parker rehabilitering	Løpende						0,5	1,5	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg	2028		IA	27,4	0,0	27,4	1,0	13,6	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	Løpende						0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rollandsparken - naturlekepark	2031		IA	62,5	0,0	62,5	1,0	4,0	5,0	20,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storavatnet park- og friluftsområde	2031		IA	94,0	-36,8	57,2	2,0	5,0	5,0	60,0	21,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sælenvassdraget - Oaseparken	2032		IA	23,5	0,0	23,5	0,0	0,0	0,5	1,0	2,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Sælenvassdraget - Utløp fra Ortuvannet	2029		IA	23,0	0,0	23,0	1,0	2,0	5,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						17,0	14,8	19,7	9,7	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	1,6
Utbyggingsavtaler Paradis	Løpende						0,3	0,2	0,2	0,0	22,0	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						2,7	10,8	5,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						2,5	6,5	1,3	29,0	35,0	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	2026		IA	6,3	0,0	6,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vassdrags- og våtmarkstiltak	Løpende						0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0	2,0	12,0	0,0	0,0
Sum Naturforvaltning og parkdrift			337,8	1 112,9	-314,5	798,4	147,6	217,5	207,0	203,0	257,6	219,2	69,7	74,7	48,0	36,0
Klima og miljø																
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						6,0	5,5	3,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2034		IA	30,1	-11,5	18,1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0
Renere Havn - Vågen	2026		IA	490,8	-281,0	208,9	17,7	6,8	50,0	80,0	91,0	121,0	82,0	21,0	1,0	1,0
Tappearangementet på Grimevatnet	2029		IA	28,8	0,0	28,8	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Klima og miljø			0,0	549,7	-292,5	255,8	40,5	23,8	54,5	86,5	92,5	122,5	83,5	22,5	2,5	1,0
Kultur																
Bergen kulturskole, Strømgaten 19 - prosjektutvikling	2026	0	IA	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak	2026	0	IA	21,0	0,0	21,0	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2027	BY 264/18	337,9	657,0	0,0	657,0	175,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Det Hanseatiske museum - utstilling	2027	BY 5/25	80,3	80,3	0,0	80,3	35,1	10,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekserserhuset - reguleringsplan	2027		IA	2,1	0,0	2,1	0,8	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	2026	BY 312/23	93,5	93,5	0,0	93,5	26,8	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KODE 3 Rasmus Meyers samling - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	55,0	65,0	20,0	28,0	8,1	13,1	8,8	2,2	3,7
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	2025	BY 45/21	95,8	198,1	0,0	198,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kunstinnkjøp	Løpende						0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
KVU Trolldaugen 2025	2026		IA	7,0	0,0	7,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2030		IA	151,6	0,0	151,6	0,0	0,0	0,5	93,0	28,3	13,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,1	0,9	1,6	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Oppgradering KODE 1	2026	UFGN 15/22	IA	31,0	0,0	31,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-59,6	-34,4	0,0	-9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentralbadet scenekunsthuss	2026	BY 20/21	730,6	830,0	-230,0	600,0	123,4	169,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Kultur			1 338,1	2 086,1	-230,0	1 856,1	349,2	226,0	90,2	121,9	71,9	39,0	27,1	22,8	16,2	17,7
Idrett																
AdO Arena, solenergianlegg	2025	BY 56/23	20,1	20,1	0,0	20,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alvøen idrettshall	2025	BY 247/23	254,7	257,2	-16,6	240,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arna stadion - Nytt garderobebygg	2029		IA	28,8	0,0	28,8	0,0	0,0	3,5	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arna stadion - rehabilitering	2026	0	IA	50,0	0,0	50,0	20,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bjørnarhallen - prosjektutvikling	2031		IA	35,7	0,0	35,7	0,0	0,0	0,8	2,8	2,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2026	BFGN 11/24	37,8	37,8	0,0	37,8	12,5	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Haukelandshallen - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Idrett - Mindre anleggsinvesteringer og utstyr	Løpende						24,1	21,0	21,0	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						43,6	33,3	58,0	121,0	116,6	115,8	114,9	188,4	147,0	96,2
Kunstgressprogram	Løpende						30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5
Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling	2028		IA	21,0	0,0	21,0	7,7	9,2	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landåshallen - prosjektutvikling	2026	0	IA	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mathopen aktivitetssal	2026	BY 136/24	78,0	78,0	-2,4	75,6	13,4	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	43,4	0,0	43,4	0,0	0,0	0,4	6,0	13,8	17,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Oppgradering av lysanlegg	Løpende						5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4
Rollandshallen - Prosjektutvikling	2027	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sentral korreksjon	Løpende						-28,4	-24,2	0,0	-18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slettebakken idrett - rekkefølgekrav	2029	0	IA	136,6	0,0	136,6	16,6	20,0	40,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Idrett			390,6	720,6	-19,0	701,7	166,5	158,9	175,1	241,4	218,3	206,0	180,6	254,2	212,7	162,0
Næring																
Avsetning til strategisk eiendomskjøp	Løpende						78,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Festningskaia - Oppgradering	2030	0	IA	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	10,0	25,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Havneeiendommer sekkepost	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Skur 7 - Statsraad Lehmkuhl	2026		IA	10,6	0,0	10,6	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Næring			0,0	60,6	0,0	60,6	91,9	5,0	15,0	30,0	20,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Administrasjon og fellesfunksjoner																
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2025		IA	4,3	0,0	4,3	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitalisering av analoge arkiv	2025		IA	1,0	0,0	1,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitaliseringsprosjekter	Løpende						2,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Hagerupsgården, Rådstuplassen 9 - Oppgradering	2028	0	IA	15,0	0,0	15,0	0,0	1,0	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost	Løpende						7,0	5,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kjernenettverk	2026	BR 1213/25	IA	15,0	0,0	15,0	14,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kjøp av lokaler til Bergen byarkiv	2026	BY 176/23	45,0	46,2	0,0	46,2	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Løsning for lagring av data	2026	0	IA	25,0	0,0	25,0	24,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	20,0
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2026		IA	2,3	0,0	2,3	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt HR- og økonomisystem	2030	0	IA	42,9	0,0	42,9	3,6	33,2	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nytt Inkassosystem	2027	0	IA	3,4	0,0	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2
Sikkerhetstiltak og oppgraderinger i bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser	Løpende						13,0	13,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref .	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem . fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Sum Administrasjon og fellesfunksjoner			45,0	155,1	-0,0	155,1	140,8	75,7	53,0	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	32,7
Beredskap og sivilforsvar																
Tilfluktsrom - oppgradering mv	Løpende						3,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Sum Beredskap og sivilforsvar			0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Renovasjon																
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	2,5	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	7,2	5,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum Renovasjon			0,0	21,0	0,0	21,0	8,6	7,7	2,1	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Pensjon og fellesposter																
Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)	Løpende						3,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0
Sum Pensjon og fellesposter			0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0
Sentrale inntekter og finansposter																
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY 117/25	IA	0,0	0,0	-0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Digitalisering samferdsel	2027		IA	0,0	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gangveier til bybaneholdeplasser	2027		IA	0,0	0,0	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Johan Berentsensvei - fortau	2028		IA	0,0	0,0	-11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kanal/elv Mindemyren sør	2031		IA	0,0	0,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mindetorget	2031		IA	0,0	0,0	-39,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Møllendalsbakken	2031		IA	0,0	0,0	-8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Møllendalselven elve- og strandpark	2028	BY 89/25	IA	0,0	0,0	-13,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olsvik Gangbro	2027		IA	0,0	0,0	-4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvestakside n	2027	BY 316/23	IA	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2034		IA	-0,2	0,0	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renere Havn - Vågen	2026		IA	-0,0	0,0	-69,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storavatnet park- og friluftsområde	2031		IA	0,0	0,0	-9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	2026	UFGN 114/24	IA	0,0	0,0	-4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbyggingsavtaler Janaflaten	2027		IA	0,0	0,0	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Sentrale inntekter og finansposter			0,0	-0,2	0,0	-182,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum			11 305,8	16 688,5	- 1 757,2	14 925,6	3 128,6	3 240,7	2 725,2	2 951,4	2 801,2	3 411,1	2 708,9	2 592,6	2 269,8	1 299,2

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Brannvesen																
Biler boligbrannsikkerhet	Løpende						2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Brannvesen			0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samferdsel																
Sum Samferdsel			19,9	-0,0	0,0	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vann og avløp																

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						65,6	62,6	14,9	189,4	178,4	20,0	6,5	280,0	280,0	280,0
Avløpsrensing	Løpende						9,0	6,0	6,0	10,0	50,0	10,0	18,0	120,0	120,0	120,0
Breiviksbakken del 2 separerer overvann	2026		IA	7,7	0,0	7,7	-0,0	0,0	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Distribusjon av vann	Løpende						35,1	72,3	70,0	59,9	64,3	63,6	58,0	280,0	280,0	280,0
Espeland vannbehandlingsanlegg	2029	BY 146/22	800,0	913,9	0,0	913,9	125,1	61,5	118,0	219,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fanahammeren avløpssanering	2027	BY 97/24	72,0	72,0	0,0	72,0	28,4	39,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2024	BY29/18	50,0	80,0	0,0	80,0	3,1	15,0	10,0	51,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjellanlegg oppgradering	Løpende						33,7	25,0	1,4	25,5	57,5	57,5	66,2	0,0	0,0	0,0
Furubotn del 2 separer overvann	2031		IA	3,3	0,0	3,3	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garnes renseanlegg oppgradering	2031	BY 317/22	615,0	629,7	0,0	629,7	76,1	91,9	94,9	43,5	125,0	129,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Gimleveien m.fl. va-anlegg	2027	UFGN 42/24	42,8	42,1	0,0	42,1	20,8	14,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gjensidigegården va-anlegg	2026	UFGN 38/24	30,0	30,0	0,0	30,0	18,0	-4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Helleneset - Eikeviken avløpsanering - del 1	2028		IA	80,0	0,0	80,0	40,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hilleren avløpspumpestasjon	2026		IA	7,0	0,0	7,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Holtaveien va-anlegg	2029	BY 132/24	73,0	85,5	0,0	85,5	29,7	25,8	14,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	2029	BR 1178/22	19,8	21,7	0,0	21,7	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Johan Berentsensvei va-anlegg	2027	BR 1321/23	IA	22,9	0,0	22,9	12,9	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lagunen-Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2028	BY 135/24	151,5	151,5	0,0	151,5	25,1	42,0	74,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lars Hillesgate vannledning	2028	UFGN 85/25	47,0	47,0	0,0	47,0	28,0	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyngbøvegen va-anlegg	2026	BY 104/22	59,5	87,9	0,0	87,9	12,3	22,1	33,0	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Løvestakklia - Bøhmergt. va-anlegg	2031	BY 315/23	168,0	184,9	-0,1	184,8	34,1	42,4	31,6	14,3	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mjølkeraåen - Kvernevik va-anlegg	2025	BY32/19	171,0	274,7	0,0	274,7	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mynteviken va-anlegg	2029	UFGN 63/23	26,0	28,5	0,0	28,5	0,0	0,0	0,1	13,7	13,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nattlandsfjellet borehullsledning	2028		IA	25,0	0,0	25,0	9,7	10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2028	UFGN 153/24	47,0	48,6	0,0	48,6	3,0	14,4	30,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Produksjon av vann	Løpende						39,1	13,0	17,0	13,5	29,5	8,0	8,0	120,0	120,0	120,0
Rørfornyning av vann- og avløpsledninger	Løpende						81,0	131,3	190,9	165,2	150,0	150,0	150,0	0,0	0,0	0,0
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2030		IA	74,6	0,0	74,6	11,1	17,6	19,7	21,4	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skredderdalen dam	2031	BR 1336/22	17,7	17,7	0,0	17,7	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Storavatnet dammer (Fyllingen)	2030	UFGN 14/22	45,5	35,9	0,0	35,9	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Storediket (dammer)	2029	UFGN 68/25	31,0	31,0	0,0	31,0	20,0	10,2	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Åsane nord avløpsnett trinn 1	2032	UFGN 66/25	40,0	387,7	0,0	387,7	34,5	50,0	100,0	103,3	51,2	31,2	11,0	0,0	0,0	0,0
Sum Vann og avløp			2 506,8	3 390,7	-0,1	3 390,6	800,6	831,3	830,2	949,4	788,0	477,4	317,6	800,0	800,0	800,0
Renovasjon																
Etterdrift deponier	Løpende						1,4	2,5	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rådal avfallsdeponi	2030		IA	21,0	0,0	21,0	7,2	5,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum Renovasjon			0,0	21,0	0,0	21,0	8,6	7,7	2,1	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum			2 506,8	3 411,7	-0,1	3 411,6	811,5	839,0	832,3	951,5	789,0	478,4	318,6	801,0	801,0	801,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Øvrige

Beløp i mill. kr

	Samlede prosjektbeløp						Økonomiplan				Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Næring																
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum Næring			0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum			0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Innsparingstiltak i investeringsbudsjettet

På tross av de omfattende grepene som ble tatt ved forrige rullering av handlings- og økonomiplanen, er kommunens samlede investeringsnivå fortsatt så høyt at det er nødvendig å gjøre ytterligere grep. En stor andel av investeringene er allerede igangsatt eller har kommet så langt i planleggingen at det ikke er hensiktsmessig å stanse dem. Det gir en høy investeringstakt og et vedvarende press på driftsbudsjettet gjennom økte rente- og avdragsutgifter.

Areal koster penger, og de billigste kvadratmeterne er fortsatt de vi ikke bygger. På samme måte som i 2024, har byrådet også 2025 opprettholdt fokus på arealeffektivitet i pågående prosjekter innenfor alle tjenesteområder. En forbedring av arealeffektiviteten alene er imidlertid ikke nok. Som ledd i oppfølgingen av bystyrets vedtak om kostnadsreduksjoner i byggeprosjekter, har byrådet derfor også hatt et særskilt fokus på de kvadratmeterne som faktisk bygges, og utfordret prosjektene på materialvalg, kvaliteter og omfang av selvpålagte krav og ytelser. Dette arbeidet har gitt betydelige kostnadsreducerende effekter i flere prosjekter – blant annet ved Fageråshjemmet, Møllendalsveien 19, Slåtthaug skole og Storetveit skole.

Den demografiske utviklingen krever at kommunen sikrer nødvendig utbygging av sykehjemsplasser og opprettholder rehabiliteringstakten i eksisterende bygg, samtidig som nye investeringer holdes innenfor en bærekraftig økonomisk ramme. Det forutsetter at vi klarer å bygge mer for mindre. Byrådet vil derfor fortsatt ha et tydelig fokus på kostnadseffektivitet i investeringsprosjektene fremover, med mål om å redusere både investeringskostnader per enhet og prosjektenes tilhørende driftskostnader.

Gjennom budsjettprosessen har byrådet foretatt en helhetlig og kritisk vurdering av hvilke prosjekter som faktisk er nødvendige å gjennomføre, og når de bør realiseres. Resultatet er at flere investeringer foreslås tatt ut av programmet i sin helhet, enkelte prosjekter er foreslått nedskalert eller omarbeidet, og flere er foreslått skjøvet frem i tid. Oversikt over disse prosjektene fremgår av tabellene under. Ny periodisering er reflektert i det 10-årige investeringsprogrammet.

Prosjekter som foreslås tatt ut, nedskalert eller omarbeidet, er nærmere omtalt under de enkelte tjenesteområdene eller i prosjektbeskrivelsene i Tertialrapport 2–2025 og i denne handlings- og økonomiplanen.

I tillegg til de aktive endringene byrådet foreslår, inngår det i investeringsprogrammet en rekke større og mindre fremdrifts- og kostnadsendringer sammenlignet med vedtatt handlings- og økonomiplan 2025–2028. Disse endringene skyldes oppdaterte anslag og ikke nye innsparingstiltak fra byrådet.

Liste over investeringer som det foreslås å ta ut av investeringsbudsjettet:

Tj. område	Investering
01A	Haugatun barnehage
01B	Haukedalen skole

01B	Minde skole
03B	Bofellesskap for personer med funksjonsnedsettelse
03C	Midtunvegen bofellesskap
03C	Teigane bofellesskap
09	Hylkje botiltak
09	Sanddalsringen utleieboliger
09	Kjøp av boliger til vanskeligstilte
10C	Nesttun elvepark
12	Elvetun Ungdomshus
13	Fyllingsdalen idrettshall, tilbygg

Liste over investeringer som foreslås redusert/ omarbeidet:

Tj. område	Investering
01B	Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall
01B	Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg
06	Tilskudd til Bergen Kirkelige Fellesråd
08	Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden
14	Havneeiendommer - sekkepost
18A	Tappearrangementet på Grimevatnet

Liste over investeringer som foreslås forskjøvet:

Tj. område	Investering
01A	Slettebakken barnehage
01A	Seljedalen barnehage
01B	Gimle skole

01B	Slettebakken skole
12	Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering
13	Rekkfølgekrav Slettebakken
13	Arna stadion - Nytt garderobebygg
13	Bjørnarhallen
14	Festningskaiaen - oppgradering
Flere	Mindemyren flerbruksbygg

Tilskuddsliste

Tilskuddslisten består av tilskudd til konkrete, navngitte mottakere og søkbare tilskuddsordninger for spesifikke formål.

Tilskuddsliste per byrådsavdeling

Den første tabellen under viser hvor mye tilskuddene utgjør til sammen i hvert år av økonomiplanperioden. Den viser og totale tilskudd per avdeling.

Ved å klikke på Byrådsavdeling, kan man se fordelingen per **tilskuddsmottaker** som vil motta tilskudd.

Filtrervalg:

- Man kan filtrere på tjenesteområde for å se hvilke avdelinger som har tilskudd på dette tjenesteområdet.
- Man kan filtrere/søke på tilskuddsmottaker for å få frem budsjettet per mottaker.
- Det er også mulig å filtrere på søkbare tilskuddsordninger.

Filtrene kan kombineres slik at man får frem den informasjonen man ønsker å se.

<Interaktiv tabell – se web>

Tilskuddsliste per avdeling

Beløp i 1000 kr

Byrådsavdeling	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
➤ 1 - Byrådsleders avdeling	596	611	611	611	611
➤ 2 - Byrådsavdeling for finans	317	325	325	325	325
➤ 3 - Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg	2 180	2 380	1 730	1 730	1 730
➤ 4 - Byrådsavdeling for barnehage og skole	1 100	1 103	3 703	3 703	3 703
➤ 5 - Byrådsavdeling for byutvikling	9 672	6 338	6 311	6 311	6 311
➤ 6 - Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	59 809	61 106	61 106	61 106	61 106
➤ 7 - Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	368 567	370 462	371 500	368 413	368 821
Sum	442 241	442 323	445 285	442 198	442 606

Tilskuddsliste per tjenesteområde

Tabellen under viser tilskuddsliste per tjenesteområde for 2026, og endringen fra 2025.

Ved å klikke på Tjenesteområde, kan man se fordelingen per **tilskuddsmottaker** som vil motta tilskudd.

Filtrervalg:

- Man kan filtrere på Byrådsavdeling for å se hvilke tilskudd som ligger under gitt avdeling.
- Man kan filtrere/søke på tilskuddsmottaker for å få frem budsjettet per mottaker.
- Det er også mulig å filtrere på søkbare tilskuddsordninger.

Filtrene kan kombineres slik at man får frem den informasjonen man ønsker å se.

<Interaktiv tabell – se web>

Tilskuddsliste per tjenesteområde

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Endring
➤ 01A - Barnehage	1 000	1 000	0
➤ 01B - Skole	100	103	3
➤ 03A - Tjenester til eldre	1 485	1 523	37
➤ 03B - Tjenester til funksjonshemmede	1 951	1 951	0
➤ 03C - Tjenester til utviklingshemmede	400	400	0
➤ 03D - Psykisk helse	19 749	21 090	1 341
➤ 04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	19 913	19 863	-50
➤ 04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	19 976	19 981	5
➤ 05A - Forebyggende helsearbeid	0	200	200
➤ 06 - Overføringer til trossamfunn	733	716	-17
➤ 10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	2 146	1 096	-1 050
➤ 10C - Naturforvaltning og parkdrift	5 552	3 385	-2 166
➤ 10D - Klima og miljø	4 068	3 876	-191
➤ 12 - Kultur	299 639	304 113	4 474
➤ 13 - Idrett	55 721	54 230	-1 490
➤ 14 - Næring	8 894	7 859	-1 035
➤ 16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	913	936	23
Sum	442 241	442 323	83

Tilskuddsliste

Tilskuddsliste til konkrete mottakere

Byrådsleders avdeling

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Administrasjon	Universitetet i Bergen - Utdanning i Bergen		611	596
			611	596
			611	596

Byrådsavdeling for finans

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Administrasjon	Fair play bygg & anlegg Vestland		325	317
			325	317
			325	317

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Forebyggende arbeid helse og sosial	Helseutvalget - Prosjekt Sjekkpunkt		200	0
			200	0
Dagsenter utviklingshemmede	TV BRA		400	400
			400	400
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Foreningen Norges døvblinde		85	85
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) Bergen		420	420
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	LHL - Bergen		219	219
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Norges Blindeforbund i Hordaland		192	192
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Bergen Døvesenter		864	864
			1 780	1 780
			2 380	2 180

Byrådsavdeling for barnehage og skole

Beløp i 1000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
SFO basistilbud	Tilskudd til private SFO for barn med spesielle behov i 5. -7. trinn		103	100
			103	100
			103	100

Byrådsavdeling for byutvikling

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Grøntfaglig planlegging	Stiftelsen Det norske Arboret		380	371
Grøntfaglig planlegging	Bergen Turlag		227	222
			607	592
Parkdrift	Sommerstell av 1000-årsstedet i Fana		39	38
			39	38
Klima og miljøtiltak	Stiftelsen Lystgården (918687394)		584	570
Klima og miljøtiltak	Bærekraftig liv		358	349
			942	919
Naturforvaltning	Bergen Elveforum		139	235
Naturforvaltning	Bergen Skog- og trøplantingsselskap		313	2 305
Naturforvaltning	Bergens Skog- og trøplantingsselskap, forvaltning byfjell/Smørås		93	91
			544	2 631
Kulturminnevern	Stiftelsen Bryggen		1 096	2 069
			1 096	2 069
			3 228	6 249

Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	Norges handikapforbund, Region Sørvest (986986847)		171	171
			171	171
Andre velferdstiltak psykisk helse	Fontenehuset Bergen		4 882	4 882
Andre velferdstiltak psykisk helse	Amalie Skrams hus		5 929	5 929
Andre velferdstiltak psykisk helse	Informasjonssenteret Hieronimus		396	396
Andre velferdstiltak psykisk helse	Kirkens SOS i Bjørgvin		1 153	1 153
Andre velferdstiltak psykisk helse	Blå Kors Bergen - Kompasset		760	760
Andre velferdstiltak psykisk helse	Landsforeningen for pårørende innen psykiatri LPP Bergen		416	416
Andre velferdstiltak psykisk helse	LEVE - forening for etterlatte etter selvmord		385	385

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Andre velferdstiltak psykisk helse	Psykiatrilianansen		1 693	1 693
Andre velferdstiltak psykisk helse	ROS Senter for spiseforstyrrelser		3 000	2 359
Andre velferdstiltak psykisk helse	Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste		1 300	1 300
Andre velferdstiltak psykisk helse	Spillavhengighet Norge		177	177
Andre velferdstiltak psykisk helse	KIL Fond Bergen Omegn		100	100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Aldri alene		150	100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Aktiv pusterom (engangstilskudd)		500	100
Andre velferdstiltak psykisk helse	Autismeforeningen (engangstilskudd)		250	0
			21 090	19 749
Andre velferdstiltak rus	LISA-gruppene		585	585
Andre velferdstiltak rus	ProLar Nett		325	325
Andre velferdstiltak rus	A-larm		100	100
Andre velferdstiltak rus	Blå Kors Norge Steg for Steg		500	500
Andre velferdstiltak rus	Kirkens Bymisjon diverse tiltak		4 000	4 000
Andre velferdstiltak rus	Frelsesarmeen i Solheimsviken – Aktiv ferie (engangstilskudd)		0	200
			5 510	5 710
Sosial rådgivning og veiledning	Regnbuedagene i Bergen AS (922171181)		980	750
Sosial rådgivning og veiledning	FRI Bergen og Hordaland		966	966
Sosial rådgivning og veiledning	Jussformidlingen		192	192
Sosial rådgivning og veiledning	Kirkens Bymisjon - Home-Start Familiekontakten, Empo Flerkulturelt Ressurssenter og Bamsehiet		4 500	4 500
Sosial rådgivning og veiledning	Matsentralen Bergen		600	515
Sosial rådgivning og veiledning	MO-LA Stiftelsen		191	191
Sosial rådgivning og veiledning	Papillon		0	300
Sosial rådgivning og veiledning	Skeiv Verden Vest		750	800
Sosial rådgivning og veiledning	Stiftelsen krigsveteranenes minne - Kronstad Hovedgård		500	460
Sosial rådgivning og veiledning	Stiftelsen Robin Hood-huset		3 900	3 900
Sosial rådgivning og veiledning	Wayback Bergen		250	250
Sosial rådgivning og veiledning	Møhlenpris idrettslag (996138666)		462	462
Sosial rådgivning og veiledning	8 Mars initiativet i Bergen (918502645)		31	31
Sosial rådgivning og veiledning	Norsk Folkehjelp Bergen (977257131) – DiMe-prosjektet		503	503

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Sosial rådgivning og veiledning	Skeivt Kristent nettverk (924329491)		150	200
Sosial rådgivning og veiledning	Springbrett for ungdom (926813366) (engangstilskudd)		250	150
Sosial rådgivning og veiledning	Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) (engangstilskudd)		200	200
Sosial rådgivning og veiledning	Det jødiske samfunn i Bergen (926644211)		150	150
Sosial rådgivning og veiledning	Joy Bergen		200	100
Sosial rådgivning og veiledning	Unity Spark		0	400
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Røde kors diverse tiltak		3 739	3 739
Sosial rådgivning og veiledning	Bergen Uavhengige Sosialrådgivning (BUS) - Høgskulen på Vestlandet (engangstilskudd)		50	0
Sosial rådgivning og veiledning	Tusmo (engangstilskudd)		100	0
Sosial rådgivning og veiledning	Pasientorganisasjonen for Kjønnsinkongruens (engangstilskudd)		100	0
Sosial rådgivning og veiledning	Caritas Bergen		300	300
			19 063	19 058
Støtte til krisetiltak	Amathea - veiledningsstjeneste for gravide		451	451
Støtte til krisetiltak	Nok. Bergen		217	217
			668	668
Rusbehandling, råd og veiledning	Evangeliesenteret		250	250
Rusbehandling, råd og veiledning	Stiftelsen CRUX Kalfarhuset oppfølgingssenter		2 200	2 200
Rusbehandling, råd og veiledning	Idrett Bergen Sør - Utrustet		250	200
Rusbehandling, råd og veiledning	Albatrossen Ettervernssenter		3 160	3 160
Rusbehandling, råd og veiledning	Frelsesarmeen Stedet Bergen (engangstilskudd)		100	0
			5 960	5 810
Lavterskeltiltak for rusavhengige	Sammen Senteret Laksevåg - IOGT Norge		550	550
Lavterskeltiltak for rusavhengige	Stiftelsen Sesam		600	600
Lavterskeltiltak for rusavhengige	Blå Kors Bergen - Hvite Bånd Dagsenter		2 243	2 243
Lavterskeltiltak for rusavhengige	Huset Bergen AS		5 000	5 000
			8 393	8 393
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	Familiestøtten Bergen		250	250
			250	250
			61 106	59 809

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Barne- og ungdomskulturtilskudd	AKKS Bergen (977530938)		698	581
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Meningsfull oppvekst for barn og unge i bydelen Ytrebygda (986231935) - Moby Stiftelsen		228	228
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Barn i byen kulturformidling AS (983201652) - Magasinet Barn i byen		640	640
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Bergen dansesenter (977232090)		904	908
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen Bergen music fest (976249453) - Ungdomskonserter Bergensfest		285	285
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen fargespill (996906175)		1 359	1 359
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen musikkelskapet Harmonien (976619005) - Ung Symfoni/Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester		285	285
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970)		2 183	2 183
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Teaterdrift Bergen AS (997764927) - Cornerteateret		2 369	2 369
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Ung i kor - vest (988945722) - Barn synger!		228	228
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Vestlandske teatersenter (933878457)		1 297	1 071
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Bergen døvesenter (939467203) - Tilsk. til Døvefor.		297	297
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Salt (986356991) - Fritt spillerom (Salt kulturskole)		220	220
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Krabatene v/Irene Ahnéil (981780299) (engangstilskudd)		0	50
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Stiftelsen nye Fyllingsdalen teater (998391970) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen		2 000	2 000
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Kunstkollektivet AS (920245749) - Styrket kulturtilbud Fyllingsdalen		3 000	3 000
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Tilskudd Forandringshuset ()		400	400
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Bergen Game Technology Hub ()		400	400
Barne- og ungdomskulturtilskudd	De unges orkesterforbund Hordaland (980174093) - De unges orkesterforbund		0	86
			16 795	16 592
Vitensenter	Bergen vitensenter AS (989005049) - Vilvite-senteret		6 579	6 539
			6 579	6 539
Andre næringsformål	Social Impact Lab (995802961)		152	158
Andre næringsformål	Medieklyngen medlemsforening (913514793)		447	464
Andre næringsformål	Stiftelsen Maritime Bergen (974332183)		152	158

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Andre næringsformål	The seafood innovation cluster AS (913268865)		147	153
Andre næringsformål	Maritime cleantech (996700275)		152	158
Andre næringsformål	Norsk Nettverk for Dataspillbedrifter - NONEDA (924586737)		152	158
Andre næringsformål	NCE Finance Innovation (919426004)		152	158
Andre næringsformål	Matarena AS (913812638)		497	515
Andre næringsformål	Startuplab Vestland (935490588)		386	400
Andre næringsformål	NOSCA Clean Oceans (980997006)		152	158
Andre næringsformål	Bioregion Institute (925283258)		152	158
Andre næringsformål	Building Innovation (921975015)		152	158
Andre næringsformål	Bergen Sentrum AS (953010070) (engangstilskudd)		0	750
Andre næringsformål	Visit Bergen (970120580)		3 789	3 926
Andre næringsformål	GCE Ocean Technology SA (911 747 669)		145	150
Andre næringsformål	Norway Health Tech avd. Bergen (997305140)		97	100
Andre næringsformål	Bergen Sentrum AS (953010070)		147	153
Andre næringsformål	Vestlandets innovasjonsselskap AS (987753153)		738	765
Andre næringsformål	Connect Vest-Norge (986856013)		251	260
			7 859	8 894
Landbruk	Bybonden Bergen		650	634
Landbruk	Soltun besøksgard AS (928848248)		381	371
			1 030	1 005
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bergenssølv (994085492) - Ved KODE Kunstmuseer og Komponisthjem		165	165
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)		16 416	15 874
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Museum Vest (987669586)		23 374	23 375
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - Gjennomføring av årlige Hansadager		152	152
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen seilskipet Statsraad Lehmkuhl (956330874)		2 240	2 216
Kulturhistoriske museer	Stiftinga Museumssenteret i Hordaland (971349743)		2 477	2 358
Kulturhistoriske museer	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024) - Regionalt pilegrimssenter		462	458
Kulturhistoriske museer	ArkiVest (977157358)		515	515
			45 801	45 112
Kulturvern	Bergen Kommunale Kystkultursenter AS (990031487)		2 210	1 961
Kulturvern	Fjordsteam Bergen AS (920042694)		654	654
Kulturvern	Fortidsminneforeningen Bergen og Hordaland avdeling (970576177)		228	228
Kulturvern	Gestapomuseets forening (999537294)		56	56
Kulturvern	Laksevåg kulturhistoriske forening (976590449)		485	485
Kulturvern	Nordhordland Veteranbåtlag (983395430) - Vedlikehold Oster		88	86

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Kulturvern	Norsk jernbaneklubb, gamle Vossebanen (971350814) - Veterantoget Garnes - Midtun		976	976
Kulturvern	Sofus Madsen Skulpturmuseum (919095431)		83	81
Kulturvern	Stiftelsen D/S Stord I (889955732) - Vedlikehold D/S Stord I		114	114
Kulturvern	Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)		1 316	1 316
Kulturvern	Torgdagen i Bergen (982903874)		86	86
Kulturvern	Veteranskipslaget fjordabåten (980874737) - Vedlikehold MF Granvin		114	114
Kulturvern	Vulcanus taubåtkompani (994872486) - Vedlikehold Vulcanus		114	114
Kulturvern	Ytre Arna museum (999029159)		101	101
Kulturvern	Memoar (915636926)		108	108
Kulturvern	Sydneshalvøyen kulturhistoriske lag (925310042) - Historietorget		54	54
Kulturvern	Veteranbåtlaget Sjødampsprøite 1 (925908975)		206	206
Kulturvern	Bergen kystlag (990654425)		57	57
Kulturvern	Bergen nasjonale veteranskipshavn		1 694	1 238
Kulturvern	Tellevik kystfort (912314553) (engangstilskudd)		0	400
Kulturvern	Bergen nasjonale veteranskipshavn (engangstilskudd)		-200	0
Kulturvern	Bergens Elektriske Sporvei (990512469) - Veterantrikk Møhlenpris		148	148
Kulturvern	Bergens tekniske museum (992184477)		394	394
Kulturvern	Buekorpsmuseet i Bergen (982165679)		103	103
			9 190	9 081
Kunstmusèer	KODE Kunstmuseer og komponisthjem (990269343)		73 604	73 160
			73 604	73 160
Scenekunst	Det Vestnorske teater (939734325) - Nynorskens hus		1 578	1 578
Scenekunst	Kompani13 DA (914242444)		163	163
Scenekunst	Krabatene v/Irene Ahnéll (981780299)		0	83
Scenekunst	Proscen - Produsentenhet for scenekunst (993173487)		457	457
Scenekunst	Stiftelsen Bergen internasjonale teater (874695262) - Bergen Internasjonale Teater - Teatergarasjen		6 062	5 803
Scenekunst	Transiteatret-Bergen (985934045)		462	462
Scenekunst	Vibeke Flesland Havre Produksjoner (987275197)		167	167
Scenekunst	Dominika Minkacz- Sira (914052971) - Open Window Theatre		167	163
Scenekunst	Idun Vik (914734746) - Cornerstone Bergen dramatikkfestival		160	160

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Scenekunst	Carte Blanche (957214479)		7 962	7 367
Scenekunst	Dukketeaterverkstedet (920172628)		224	224
			17 400	16 626
Musikk	Edvard Grieg Kor (915608523)		1 760	1 760
Musikk	Bergen Metal Fest (890299032)		368	368
Musikk	Festspillene i Bergen (955599535)		11 018	10 749
Musikk	Folkemusikkklubben Columbi egg (992509678)		210	210
Musikk	Foreningen EKKO (987215933) - Ekkofestivalen		696	679
Musikk	Antikk Musikk (991917276)		80	78
Musikk	Nattjazz (971349123)		1 731	1 731
Musikk	Ny musikk Bergen (997774515)		263	263
Musikk	Opera Bergen (991905030) - Sommeropera		0	397
Musikk	Perfect sounds forever DA (996507491)		200	200
Musikk	Playdate (997956591)		0	91
Musikk	Avgarde (990 533 652)		106	106
Musikk	Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)		7 305	6 151
Musikk	Stiftelsen BIT20 ensemble (971349670)		1 565	1 565
Musikk	Bergen Barokk AS (981522338)		160	160
Musikk	Stiftelsen prof. Jiri Hlinka klaverakademi (992861843)		106	103
Musikk	Stiftelsen Vestnorsk Jazzsenter (979 913 583)		1 027	1 027
Musikk	Bergen Big Band (916791801)		320	320
Musikk	Bergen domkirke sokn (976994167) - Bergen kirkeautunnale		224	224
Musikk	Bergen domkirke sokn (976994167) - Kirkemusikk i Bergen domkirke menighet		631	631
Musikk	Vill Vill Vest (816 956 412)		631	631
Musikk	Bergen jazzforum (985260621)		339	339
Musikk	Bergen kirkelige fellesråd (976994434) - Påskefestuken		0	171
Musikk	Opera Bergen (991905030) (engangstilskudd)		0	250
Musikk	Opera Bergen (991905030)		1 025	1 000
Musikk	Bergens kammermusikkforening (987626704)		114	114
Musikk	Borealis (985703167)		1 590	1 590
Musikk	Brak (980850609)		970	970
			32 439	31 880
Visuell kunst	Entrée (997033957)		334	334
Visuell kunst	Foreningen Trykkeriet (993782157)		515	515
Visuell kunst	Hordaland Kunstsenter (959917485)		126	126
Visuell kunst	KRAFT Bergen AS (999537804)		360	685
Visuell kunst	Kunstnerverksteder (988845256) - Kunstnerverksteder - C. Sundsgt.		526	526
Visuell kunst	Pamflett (917017571) - Pamflett/Bergen Art Book Fair		173	173
Visuell kunst	S12 Galleri og verksted DA (988208833)		587	587

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Visuell kunst	3,14 (971349875)		226	226
Visuell kunst	Bergen Ateliergruppe (993620858)		211	211
Visuell kunst	Tag Team Studio (995544571)		330	330
Visuell kunst	VISP (994520911)		314	314
Visuell kunst	Bergen kunstforening (971122900) - Bergen kunsthall / Landmark		4 235	4 256
Visuell kunst	Bergensriennalen AS (996799298)		5 147	5 886
Visuell kunst	BLOKK (997940458)		125	125
Visuell kunst	B-Open (992194146) - B - Open [biennale]		171	171
			13 380	14 466
Film	Mediefondet Zefyr AS (989661752)		1 027	1 027
Film	Nordiske mediedager (990298041)		571	571
Film	Stiftelsen Cinemateket i Bergen (971350539)		510	510
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981)		1 744	1 744
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Bransjeutviklende midler		2 948	2 948
Film	Vestnorsk filmsenter AS (974332981) - Filmveksthuset BAKOM		551	551
Film	Mediefondet Zefyr AS (989661752) - Produksjonsmidler		1 084	1 084
Film	Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)		1 413	913
			9 849	9 349
Litteratur	Henning Bergsvåg - Poesidigg		83	83
Litteratur	Norsk forfattersentrum (960498615) - Festspillforfatteren		114	114
Litteratur	Stiftelsen Litteraturhuset i Bergen (993607312)		2 057	2 057
Litteratur	Stiftelsen Bergen internasjonale litteraturfestival for sakprosa og skjønnlitteratur (923217614)		441	441
Litteratur	Tekstallianse (922839549)		217	217
Litteratur	Tekstallianse (922839549) - engangstilskudd		0	50
			2 911	2 961
Tverrestetisk	History disposal unit (982250803) - Wrap driftstilskudd		276	270
Tverrestetisk	Kulturhuset Østre AS (913106695)		1 136	1 136
Tverrestetisk	Marie Nerland (984144792) - Volt		313	313
Tverrestetisk	Performance art Bergen (997615034)		143	143
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen senter for elektronisk kunst (881948222)		1 129	1 134
Tverrestetisk	Stiftelsen Lydgalleriet (991284362)		702	705
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471)		1 089	1 160
Tverrestetisk	Vagant AS (919063122) - Tidsskriftet Vagant		221	221
Tverrestetisk	Aldea AS (918504176)		946	946
Tverrestetisk	BCAP AS (925100358) - Gyldenpris kunsthall		265	265
Tverrestetisk	Stiftelsen Bergen Kjøtt (922635471) (engangstilskudd)		0	250
Tverrestetisk	Piksel produksjoner LTD (993164046) - engangstilskudd		0	100
			6 219	6 642

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Ymse kunstformidling	Kunstgarasjen (913838572)		703	703
Ymse kunstformidling	Unison AS (985298513) - Kulturnatt		457	457
Ymse kunstformidling	NONEDA - Norsk nettverk for dataspillbedrifter (924586737)		221	221
Ymse kunstformidling	Bergen Spillfestival (921379498)		127	127
Ymse kunstformidling	Kiosken studio (925141275)		197	192
Ymse kunstformidling	Buzz AS (996223191) - Musikkfondet Buzz AS		857	857
			2 561	2 557
Kulturbasert næring	Spillkultur (932 433 605)		600	0
			600	0
Idrettsanlegg	Redningsselskapet		798	773
			798	773
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Hordaland idrettskrets (944773738) - Antidoping og utdanning		112	109
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Hordaland idrettskrets (944773738) - Olympiatoppen Vest - Basistilskudd		755	736
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrett Bergen Sør – Aktivitetstilskudd		391	382
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - Basistilskudd		917	895
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Laksevåg Bordtennisklubb		0	273
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Norges svømmeforbund (939102671) - Elitesatsing svømming og stup		326	318
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Stipend og priser		907	885
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	TIF Viking - Sprek viking		0	132
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	TIF Viking med fokus på integreringstiltak		0	195
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Bergen Kickboxing klubb		447	436
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Trond Mohn Games As - engangstilskudd		0	500
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrettslaget Bjarg		2 223	2 600
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Bergen og Hordaland Turlag		830	810
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrettsklynge Vest AS (927384434)		205	200
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Idrettslaget Bjarg (engangstilskudd)		0	3 800
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Åsane rideklubb		410	400
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	TIF Viking (engangstilskudd)		0	200
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Åsane rideklubb ekstraordinært tilskudd (engangstiltak)		400	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Bergen triathlon festival (engangstilskudd)		1 700	0
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Trond Mohn Games AS		1 000	0
			10 623	12 871

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Musikk og kulturskole	STIFTELSEN BARRATT DUE MUSIKKINSTITUTT (960472675) - Unge talenter		271	271
			271	271
Tilskudd til andres kulturbygg	Raftostiftelsen (877155102) - Raftohuset - Drift av kulturhus		1 170	1 142
Tilskudd til andres kulturbygg	Griegghallen Utbygging AS (926477307) - Utrednings- og planleggingsarbeid Griegkvartalet (engangstilskudd)		1 000	1 250
Tilskudd til andres kulturbygg	Stiftelsen Klosteret 17		82	82
			2 253	2 474
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	Bergen internasjonale kultursenter (992138122)		3 783	3 783
			3 783	3 783
Seniorkultur	Nasjonalforeningens helselag for eldre i Bergen (857752422)		3 991	3 894
Seniorkultur	Arna eldresenter (971505117)		673	656
Seniorkultur	Stiftelsen Sesam (971500395)		2 051	2 001
			6 715	6 551
Kulturtilbud utv. hemmede	Tveiterås skolekorps (977264685)		84	84
			84	84
Øvrig kulturaktivitet	Grieg internasjonale korfestival (986696059)		163	114
Øvrig kulturaktivitet	Griegghallen AS (920945554) - refusjon til lag og organisasjoner		913	913
Øvrig kulturaktivitet	Amatørkulturrådet i Bergen (892626642)		2 375	2 375
Øvrig kulturaktivitet	Kultur Vest AS (995683679)		377	377
Øvrig kulturaktivitet	Kulturhuset sentrum I/S (975661830) - Kulturhuset Sentrum - Ytre Arna		168	168
Øvrig kulturaktivitet	Norges korforbund Hordaland (976539419)		228	228
Øvrig kulturaktivitet	Norges musikkorps forbund Hordaland (971561068)		479	479
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)		700	0
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen kulturhuset USF (971348372) - Kulturhuset USF [inkl Domino I/Arenaprojektet]		7 741	7 741
Øvrig kulturaktivitet	Stiftelsen Solhovden (977155711)		148	148
Øvrig kulturaktivitet	Studentkulturhuset i Bergen AS (973199986) - Akademiske kvarter		320	320
Øvrig kulturaktivitet	Bergen døvesenter (939467203) - Døves kultursenter		427	427
Øvrig kulturaktivitet	Bergen kulturforum (982123348)		0	86
Øvrig kulturaktivitet	Bergen musikkteater (988608920)		714	714
Øvrig kulturaktivitet	Dragefjellet minifestival (918716513)		102	102
Øvrig kulturaktivitet	17. maikomiteen i Fana bystrøk (923038973)		57	57
Øvrig kulturaktivitet	Bergen unge kammerorkester (989707787)		194	194
Øvrig kulturaktivitet	Collegium Musicum (978702724)		624	627
			15 731	15 071
Kommunale kulturbygg	Nordvik vel (918020276)		0	89

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Kommunale kulturbygg	Stiftelsen Museum Vest (987669586) - driftskonsekvens åpning Hanseatisk museum		700	0
			700	89
Museumsbygg	Stiftelsen Bymuseet i Bergen (988212024)		225	0
			225	0
Overføring til andre trossamfunn	Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest		250	250
Overføring til andre trossamfunn	Kirkelig dialogsenter (914536367)		164	170
Overføring til andre trossamfunn	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn i Bergen (998169852)		302	313
			716	733
			288 118	287 565

Søkbare tilskuddsordninger

Byrådsavdeling for barnehage og skole

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Barnehage	Bemanningsstilskudd åpne barnehager		1 000	1 000
			1 000	1 000
			1 000	1 000

Byrådsavdeling for byutvikling

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Grøntfaglig planlegging	Friluftsliv tiltak		0	85
			0	85
Fiske, fangst og viltstell	Fiske, Fangst og Vilt-Jegerprøver- Ettersøk		0	26
			0	26
Klima og miljøtiltak	Klima- og miljøtilskudd		2 293	2 523
Klima og miljøtiltak	Tilskudd miljøorganisasjoner		642	626
			2 935	3 149
Naturforvaltning	Fiskeformål		0	85
Naturforvaltning	Friluftsliv, jakt og fiske		175	0
			175	85
Kulturminnevern	Andre		0	77
			0	77
			3 110	3 422

Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett

Beløp i 1000

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Prosjekt og arrangement amatørkultur og frivillighet		5 100	5 100
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Driftstilskudd amatørkultur og frivillighet		6 897	6 897
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Kultursommerjobb tilskuddsordning		1 000	0
Barne- og ungdomskulturtilskudd	Buekorps		800	800
			13 797	12 797
Andre velferdstiltak eldre	Amatørkultur og frivillighet - seniororganisasjoner		1 069	1 043
Andre velferdstiltak eldre	Amatørkultur og frivillighet - helse- og omsorgsorganisasjoner		453	442
			1 523	1 485
Landbruk	Søkbar tilskuddsordning for dyrevernorganisasjoner		552	661
Landbruk	Urbant landbruk		438	428
			990	1 089
Kulturvern	Frivillig kulturvern		926	926
			926	926
Scenekunst	Scenekunst - profesjonelle		1 800	1 800
			1 800	1 800
Musikk	Musikk - profesjonelle		2 810	2 810
Musikk	Arrangement - profesjonelle		1 500	1 500
			4 310	4 310
Visuell kunst	Visuell kunst - profesjonelle		2 460	2 460
			2 460	2 460
Litteratur	Litteratur - profesjonelle		650	650
			650	650
Tverrestetisk	Etableringsstipend		1 630	1 630
Tverrestetisk	Tverrfaglig - profesjonelle		1 450	1 450
Tverrestetisk	Kunster- og arbeidsstipend (engangstilskudd)		0	2 700
Tverrestetisk	Kunstner- og arbeidsstipend		3 300	0
			6 380	5 780
Ymse kunstformidling	Profesjonelle kunst- og kulturtiltak - Design (tilskuddsordning)		0	8
			0	8
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet		683	1 057
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Arrangementsstøtte - Idrett		683	1 057
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Støtte til private anlegg		26 038	24 113
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Talentmidler - søkbar ordning		235	327
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	Støtte til private anlegg (engangstilskudd)		0	300
			27 640	26 854
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	Barne- og ungdomsmidler - Idrett		14 033	13 691
			14 033	13 691

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjeneste (T)	Tilskuddsmottaker (T)	Note	Forslag øk.plan 2026	Vedtatt bud. 2025
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	Stimuleringsmidler til aktivitet og inkludering		1 136	1 532
			1 136	1 532
Tilskudd til andres kulturbygg	Vedlikehold av ikke-kommunale kulturbygg		3 124	3 124
			3 124	3 124
Kulturtilbud utv. hemmede	Kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med utviklingshemming		308	308
			308	308
Øvrig kulturaktivitet	Tilskudd til frivilligsentraler		3 268	3 188
Øvrig kulturaktivitet	Søkbar pott, diverse kultur - engangstilskudd		0	1 000
			3 268	4 188
			82 343	81 002

Gebyr og egenbetaling

Premisser og regulativ for avgifter og gebyrer

- [Premisser og gebyrforskrift 2026 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)
- [Gebyrregulativ for 2026: Feiing og tilsyn](#)

Kommunal- og distriktdepartementet har endret de maksimale avskrivningstidene for va-anlegg og dette ble kunngjort 18. september. Endringene trer i kraft fra 1. januar 2026 og kommunene er pålagt å legge endringene til grunn for budsjett og gebyrberegning for 2026. Omfattende arbeid er satt i gang for å tilpasse gebyrberegningen til de vedtatte endringene. Alle va-anlegg må vurderes med tanke på restlevetid for å beregne eventuelle nye avskrivningstider. Hvis avskrivningstidene økes, vil det årlige gebyrgrunnlaget reduseres og gebyrene til abonnentene kan gå ned. Som følge av dette blir va-gebyr for 2026 først innarbeidet i tilleggsinnstilling til Handlings- og økonomiplan.

Med bakgrunn i nye nasjonale krav til utsortering og hjemmehenting av flere typer avfall, har BIR varslet behov for å gjøre endringer i dagens gebyrmodell. Effekten for renovasjonsgebyrene er ikke helt avklart enda. Sak til bystyret er under arbeid. Gebyrregulativ for renovasjon 2026 vil derfor først bli innarbeidet i tilleggsinnstillingen til Handlings- og økonomiplan.

Kommunale legekantor

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Reisemedisinsk konsultasjon	pr. stk.	675	698	23	3%

Attester

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avanserte attester (krever legeundersøkelse og tilleggsundersøkelse)	pr. stk.	1 145	1 183	38	3% Omfatter bl.a. Legeattest rødykkere. Pris fra ekstern laboratorium og rentgeninstitut kommer i tillegg.
Førerkort	pr. stk.	625	646	21	3%
Korte attester	pr. stk.	155	160	5	3% Omfatter bl.a. Fraværsattest videregående skole og Terminbekreftelse
Lange attester (krever grundig legeundersøkelse)	pr. stk.	780	806	26	3% Omfatter bl.a. Opptak til politihøyskolen og attest ved utveksling til utlandet
Middels attester (krever legeundersøkelse)	pr. stk.	520	537	17	3% Omfatter b.a. Sykdom ved repetisjonsøvelse
Parkeringsstillatelse for forflytningshemmede (HC-kort)	pr. stk.	310	320	10	3%
Tilrettelagt transport (TT-kort)	pr. stk.	310	320	10	3%

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Deltakerbetaling

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Delprøver innen lytting/lesing/skriving	per prøve	500	517	17	3%	Enkeltstående prøver
Kurs i norsk og samfunnskunnskap	per undervisningstime	110	114	4	4%	Gjelder betalingsdeltakere ved Bergen Læringssenter
Norskprøve - muntlig/skriftlig	per prøve	1 000	1 034	34	3%	For betalingsselever og andre som evt.har avlagt prøve tidligere. Nasjonale prøver i digitalt format.
Prøve i samfunnskunnskap	per prøve	1 000	1 034	34	3%	For personer med plikt til å ta prøven.
Statsborgerprøve	per prøve	1 000	1 034	34	3%	

Institusjonsopphold - sykehjem

Dagopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dag-/nattopphold ved boavdeling i sykehjem	pr. dag / natt	115	115	0	0%	Satsen fastsettes i statsbudsjettet for 2026 og er foreslått uendret fra 2025

Døgnopphold

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Korttidsopphold ved sykehjem	pr. døgn	200	205	5	3%	Satsen fastsettes i statsbudsjettet for 2026
Maksimal egenbetaling sykehjem	pr. mnd	52 000	53 700	1 700	3%	

Fotpleie

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fotpleie for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem	pr. behandling	95	98	3	3%	Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser for fotpleie. Fotpleie for beboere på langtidsopphold som er rekvirert som et ledd i medisinsk behandling er gratis.

Frisør for beboere med vedtak om langtidsopphold på sykehjem:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Klipp	pr. stk	196	203	7	4% Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Permanent	pr. stk	704	728	24	3% Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.
Vask og legg	pr. stk	196	203	7	4% Gjelder kun beboere på langtidsopphold. Andre brukere betaler ordinære priser.

Institusjonsopphold - psykisk helse

Døgnoophold

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Maksimal egenbetaling institusjon psykisk helse	pr. mnd	52 000	53 700	1 700	3%

Hjemmebaserte tjenester

Aktivitetssenter for hjemmeboende eldre

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Per dag	Pr. dag	99	102	3	3%

Digital og mobil trygghetsalarm

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Inntekt over 260 320 (2G)	pr. mnd.	372	384	12	3%
Inntekt under 260 320 (2G)	pr. mnd.	274	283	9	3%

Praktisk bistand

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Inntekt fra 260 320 til 390 480 (2-3G)	pr. time	292	292	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 260 320 til 390 480 (2-3G)	Utgiftstak pr. mnd.	1 168	1 168	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 390 481 til 520 640 (3-4G)	pr. time	521	521	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt fra 390 481 til 520 640 (3-4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2 083	2 083	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Inntekt over 520 641 (over 4G)	pr. time	650	650	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt over 520 641 (over 4G)	Utgiftstak pr. mnd.	2 598	2 598	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt under 260 320 (2G)	pr. time	148	148	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.
Inntekt under 260 320 (2G)	Utgiftstak pr. mnd.	148	148	0	0% Oppdrag som ikke er avbestilt senest 1 døgn i forveien blir fakturert.

Betaling måltider

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Dessert	pr. stk.	14	15	1	7%
Frokost servert i omsorgsboliger	pr. stk.	41	43	2	5%
Kvelds servert i omsorgsboliger	pr. stk.	41	43	2	5%
Lunch servert i omsorgsbolig	pr. stk.	41	43	2	5%
Middag bragt til hjemmeboende	pr. stk.	95	98	3	3%
Påslag for stor porsjon	pr. stk.	17	18	1	6%
Varm middag servert i omsorgsbolig	pr. stk.	89	92	3	3%
Varm middag servert i seniorsenter	pr. stk.	107	111	4	4%

Diverse tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Egenandel for transport til/fra dagsentre og varig tilrettelagt arbeid	pr. dag	41	43	2	5% Utgiftstak per måned på kr. 467

Diverse gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Sterk og stødig - trening for seniorer	per halvår	500	515	15	3%

Fysioterapitjenesten

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fysioterapibehandling	pr. stk.				Egenandeler for fysioterapibehandling utført av kommunale tjenester

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
						følger "Forskrift om stønad til dekning av utgifter til fysioterapi m.m" som fastsettes av Helse og omsorgsdepartementet.

Tolketjenesten (Introduksjonssenteret for flyktninger)

Fremmøte-, telefon- og skjermtolking

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Fremmøte-, telefon- og skjermtolking	per time	1 052	1 052	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats 1 time. 80% av salærsats. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Helge-/høytidsdager, påskeaften, og etter kl. 12.00 på pinse-, jul-, og nyttårsaften, samt onsdag før Skjærtorsdag	per time	1 578	1 578	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats ganger 1,5. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Minstesats tolking	per time	1 052	1 052	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats 1 time. 80% av salærsats. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Tolking utover minstesats, per påbegynte halvtimer	per halvtimer	526	526	0	0%	Justeres etter salærsats. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Fremmøte-, telefon- og skjermtolking

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Helge-/høytidsdager, påskeaften, og etter kl. 12.00 på pinse-, jul-, og nyttårsaften, samt onsdag før Skjærtorsdag

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Minstesats tolking

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Tolking utover minstesats, per påbegynte halvtimer

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Fremmøtetolking

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Reisetid for tolk ved oppmøteoppdrag		920,50	920,50	0,00	0,00%	Justeres etter salærforskriftens reisesats. 70% av salærsats. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Reisetid for tolk ved oppmøteoppdrag

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Skriftlig oversettelse:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Informasjon vedrørende priser tolketjenesten						Oppførte priser tolketjenester for 2026 er iht. siste endring i offentlig salærsats per 01.01.25. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats
Skriftlig oversettelse, minstepris per 100 ord	per 100 ord	350	350	0	0%	Justeres etter salærsats. Minstesats per 100 ord. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.
Skriftlig oversettelse, per ord utover minstesats	per ord	3,5	3,5	0,0	0,0%	Justeres etter salærsats. Per ord utover minstesats. 2026 beløp oppdateres ved endringer i offentlig salærsats.

Informasjon vedrørende priser tolketjenesten

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Skriftlig oversettelse, minstepris per 100 ord

2025 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Skriftlig oversettelse, per ord utover minstesats

2026 beløp oppdatert iht. siste endring (01.01.25) i offentlig salærsats.

Foreldrebetaling SFO

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dagplass - pr. dag	Pris pr. dag	371	383	12	3%	Den enkelte skole kan unntaksvis tildele enkeltelever dagopphold i SFO for å avhjelpe spesielle

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
					situasjoner til det beste for eleven.
Hel plass 1. - 3. trinn pr. mnd	Pris pr mnd	818	845	27	3%
Hel plass 4. trinn - pr. mnd	Pris pr. mnd.	3 436	3 551	115	3%
Matpenger SFO	Pris pr. mnd.	365	375	10	3% Gjelder ikke for morgen- og dagplass
Morgenplass - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	1 214	1 255	41	3%
Redusert foreldrebetaling SFO	Pris pr. mnd.	0	0	0	0% Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling
Redusert plass 1. - 3. trinn - pr. mnd.	Pris pr. mnd	0	0	0	0% Redusert plass er gratis for barn på 1. - 3. trinn
Redusert plass 4. trinn - pr. mnd.	Pris pr. mnd.	2 618	2 706	88	3%

Foreldrebetaling kommunal barnehage

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Delt halvdag (16,5 t/u)	Pris pr. mnd.	735	440	-295	-40% Satsen for 2026 fastsettes i statsbudsjettet. Pris fra 1. januar vil være 440 kroner per måned
Delt heldag (22,5 t/u)	Pris pr. mnd.	1 000	600	-400	-40% Satsen for 2026 fastsettes i statsbudsjettet. Pris fra 1. januar vil være 600 kroner per måned.
Halvdagsplass (33 t/u)	Pris pr. mnd.	1 465	880	-585	-40% Satsen for 2026 fastsettes i statsbudsjettet. Prisen fra 1. januar vil være 880 kroner.
Heldagsplass (41 t. eller mer pr. uke)	Pris pr. mnd.	2 000	1 200	-800	-40% Satsen for 2026 fastsettes i statsbudsjettet. Prisen er satt til 1200 kroner per måned fra 1. januar.
Matpenger kommunale barnehager	Pris pr. mnd.	365	375	10	3%
Redusert foreldrebetaling barnehage	Pris pr. mnd.	0	0	0	0% Det finnes ulike moderasjonsordninger, se innbyggerhjelpen om redusert foreldrebetaling

Bergen kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Egenandel for deltakelse i gruppe gitar		3 900	4 100	200	5%
Egenandel for deltakelse i gruppe teater pr. år:		5 300	5 500	200	4%
Egenandel for deltakelse i storguppe sang og dans pr. år:		4 700	4 900	200	4%
Egenandel pr. talentplass pr. år:		7 200	7 500	300	4%

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fri plass tildeles elever etter søknad fra familier med dokumentert skattbar inntekt under kr. 442 000		442 000	460 000	18 000	4%
Instrumentleie		1 550	1 600	50	3%
Lagenes egenandel for å motta dirigent til skolekorps, kor, orkester og andre lag for barn og unge 1 time pr uke hele skoleåret.		20 900	22 000	1 100	5%
Ordinær elevplass pr. år		5 900	6 100	200	3% Søskenmoderasjon gis i form av 25% reduksjon i egenandelen fra og med søsken nr 2
Ordinær elevplass pr. år piano		6 900	7 200	300	4%
Voksne elever, lag og organisasjoner for voksne og institusjoner ved kjøp av tjenester	Kostpris				Kostpris

Stemmemyren, Slåtthaug, Åstveit og Ortun svømmehaller

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	50	50	0	0%
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	70	75	5	7%
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	140	145	5	4%
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	310	320	10	3%
Halvårskort Barn	Pris pr. halvårskort	1 000	1 050	50	5%
Halvårskort ungdom / honnør	Pris pr. halvårskort	1 500	1 600	100	7%
Halvårskort Voksne	Pris pr. halvårskort	2 900	3 000	100	3%
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	430	450	20	5%
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	640	700	60	9%
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	1 350	1 400	50	4%
Årskort Barn	Pris pr. årskort	1 700	1 800	100	6%
Årskort ungdom / honnør	Pris pr. årskort	2 550	2 650	100	4%
Årskort Voksne	Pris pr. årskort	4 900	5 100	200	4%

ADO arena

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avtalegiro barn pr. mnd.	Pris pr. mnd.	235	246	11	5% 12 mnd. bindingstid

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avtalegiro ungdom pr. mnd.	Pris pr. mnd.	280	292	12	4% 12 mnd. bindingstid
Avtalegiro voksne pr. mnd.	Pris pr. mnd.	540	558	18	3% 12 mnd. bindingstid
Billett for barn (4 – 12) - helg	Pris pr. billett	90	95	5	6%
Billett for barn (4 – 12) - hverdag	Pris pr. billett	80	85	5	6% Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett for voksne - helg	Pris pr. billett	200	210	10	5%
Billett for voksne - hverdag	Pris pr. billett	170	180	10	6% Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett småbarn 0 – 3 år (inkl. bleie)	Pris pr. billett	45	50	5	11% Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Billett ungdom (13 – 19) - helg	Pris pr. billett	100	105	5	5%
Billett ungdom (13 – 19) - hverdag	Pris pr. billett	90	95	5	6% Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Familiebillett (2 + 2) – helg + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	430	450	20	5%
Familiebillett (2 + 2) – hverdag + 60 per ekstra barn	Pris pr. familiebillett	380	400	20	5% Uti til lunsj -50% hverdager kl 11-14
Glemte/mistede armbånd for klippekort/årskort		100	110	10	10%
Halvårskort barn	Pris pr. halvårskort	1 700	1 800	100	6%
Halvårskort ungdom	Pris pr. halvårskort	2 040	2 150	110	5%
Halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	3 950	4 100	150	4%
Uti til lunsj halvårskort voksne	Pris pr. halvårskort	1 530	1 600	70	5% Gjelder hverdager 11-14
Uti til lunsj årskort voksne	Pris pr. årskort	2 450	2 600	150	6% Gjelder hverdager 11-14
Verdikort 12 besøk - barn	Pris pr. verdikort	790	855	65	8% Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	1 640	1 890	250	15% Varighet 1 år
Verdikort 12 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	910	945	35	4% Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - barn	Pris pr. verdikort	1 590	1 710	120	8% Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk - voksne	Pris pr. verdikort	3 170	3 780	610	19% Varighet 1 år
Verdikort 25 besøk – ungdom	Pris pr. verdikort	1 820	1 890	70	4% Varighet 1 år
Årskort barn	Pris pr. årskort	2 820	2 950	130	5%
Årskort ungdom	Pris pr. årskort	3 360	3 500	140	4%
Årskort voksne	Pris pr. årskort	6 480	6 700	220	3%

Nordnes sjøbad

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Enkeltbillett barn (f.o.m 4 år t.o.m 12 år)	Pris pr. billett	40	45	5	13%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Enkeltbillett ungdom (f.o.m 13 år t.o.m 19 år) / honnør	Pris pr. billett	60	65	5	8%
Enkeltbillett voksne	Pris pr. billett	120	130	10	8%
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	270	300	30	11%
Klippekort barn (12 klipp)	Pris pr. klippekort	400	405	5	1%
Klippekort ungdom / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	570	585	15	3%
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	1 120	1 170	50	4%
Sesongkort barn	Pris pr. sesong	540	585	45	8%
Sesongkort ungdom / honnør	Pris pr. sesong	820	845	25	3%
Sesongkort voksne	Pris pr. sesong	1 580	1 690	110	7%

Slåtthaug kunstisbane/Bergenshallen (kunstisanlegg)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Barn / honnør	Pris pr. billett	35	35	0	0% * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Familiebillett (2 v + 2 barn)	Pris pr. familiebillett	160	170	10	6% * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Klippekort barn / honnør (12 klipp)	Pris pr. klippekort	330	400	70	21% * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Klippekort voksne (12 klipp)	Pris pr. klippekort	770	850	80	10% * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.
Voksne	Pris pr. billett	80	85	5	6% * I Bergenshallen vil det kun være betaling i helger og ferier.

Bergen offentlige bibliotek

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kort 1. gang (jfr. bibl.l.)		0	0	0	0% Folkebibliotekloven §1
Lån av bøker (jfr. bibl.l.)		0	0	0	0% Folkebibliotekloven §1

Gebyr/overdagspenger:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Barn 1. purring		0	0	0	0%
Barn 2. purring		0	0	0	0%
Barn 3. purring		0	0	0	0%
Voksne 1. purring		50	55	5	10%
Voksne 2. purring		110	120	10	9%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Voksne 3. purring		200	210	10	5%

Mistet kort:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Glemt kort		0	0	0	0%
Nytt kort voksne		0	0	0	0%

Kirkelig fellesråd

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Festeavgift for familiegravsted pr kvm pr år		174	180	6	3% Familiegravsted er et gravsted med mer enn to kistegraver.
Festeavgift for reservert kistegrav 10 år		7 810	8 072	262	3%
Festeavgift for reservert kistegrav 20 år		15 620	16 145	525	3% For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift i 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for reservert urnegrav i navnet minnelund 20 år		6 080	6 284	204	3% For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift 20 år. De to gravene utgjør til sammen ett gravsted. Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Festeavgift for reservert urnegrav i navnet minnelund eller urnevegg 10 år		3 040	3 142	102	3% For reservert kistegrav og urnegrav i navnet minnelund ved siden av ny frigrav betales det festeavgift 10/20 år.
Kremasjonsavgift - utenbys boende		5 640	5 830	190	3%
Leie av seremonirom - innenbys boende		1 692	1 749	57	3%
Leie av seremonirom - utenbys boende		3 384	3 498	114	3%
Urne til urnevegg		1 700	1 757	57	3%

Avgift for navnet minnelund

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Navneplate, andel av minnesmerke og andel årlig stell i 20 år		8 244	8 521	277	3% For første navneplate, gravens andel av minnesmerket og for andel av stell av minnelunden i 20 år. Gravferdsloven § 21 2 ledd. Lovvedtak 130 med

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
grunnlag i Prop. 86 L (20019-2020)					
Ny navneplate-navnet minnelund og urnevegg		1 331	1 376	45	3%

Avgift for urnevegg

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Navneplate og andel årlig stell i 20 år		8 244	8 521	277	3% Kostnad for spesialurne for urnevegg kommer i tillegg

Festeavgift pr år frigraver etter fredningstid og ved fornying av festeavtaler:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kistegrav		781	807	26	3% Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav		608	628	20	3% Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.
Urnegrav i navnet minnelund og utenbys boende i anonym urnegrav		304	314	10	3% Utenbys boende må betale festeavgift i fredningstiden.

Utleie av byrom

Annet

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Foodtrucks helgepris	Kr.	3 294	3 405	111	3%
Foodtrucks helårskontrakt	Kr.	27 491	28 404	913	3%
Foodtrucks prøveperiode 7 dager	Kr.	1 102	1 139	37	3%
Foodtrucks sommersesong 1/4-30/9	Kr.	16 482	17 035	553	3%
Foodtrucks ukespris	Kr.	5 497	5 682	185	3%
Foodtrucks vintersesong 1/10-31/03	Kr.	16 482	17 035	553	3%
Juletresalg 9/12-23/12	Kr.	4 396	4 544	148	3%

Foodtrucks helgepris

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks helårskontrakt

Bymiljøetaten behadler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks prøveperiode 7 dager

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks sommersesong 1/4-30/9

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks ukespris

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Foodtrucks vintersesong 1/10-31/03

Bymiljøetaten behandler søknader som ikke gjelder torget.

Arealleie ytre sone

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	8 792	9 087	295	3%
Marked maxpris	Kr.	3 845	3 974	129	3%
Marked minimumspris	Kr.	1 652	1 708	56	3%
Profilering, halv plass	Kr.	3 294	3 405	111	3%
Profilering, hele plassen	Kr.	5 497	5 682	185	3%
Profilering, stand 3X3	Kr.	1 652	1 708	56	3%
Større kulturarrangement	Kr.	4 396	4 544	148	3%

Fana Amfi

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Vask av Scenehus lørdag-søndag	Kr.	6 048	6 251	203	3%
Vask av Scenehus mandag-fredag	Kr.	3 294	3 405	111	3%

Leie av Bryggen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Marked maxpris	Kr.	8 792	9 087	295	3%
Marked minimum	Kr.	4 396	4 544	148	3%

Leie av Festplassen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	27 476	28 400	924	3%
Marked maxpris	Kr.	17 583	18 174	591	3%
Marked minimumspris	Kr.	8 792	9 087	295	3%
Profilering, halv plass	Kr.	10 995	11 364	369	3%
Profilering, hele plassen	Kr.	21 979	22 718	739	3%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	5 497	5 682	185	3%
Større kulturarrangement	Kr.	10 995	11 364	369	3%

Leie av Torgallmenningen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	32 974	34 082	1 108	3%
Marked maxpris	Kr.	26 375	27 261	886	3%
Marked minimumspris	Kr.	13 187	13 631	444	3%
Større kulturarrangement	Kr.	16 482	17 035	553	3%

Leie av Torget

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Marked maxpris	Kr.	10 995	10 995	0	0%
Marked minimumspris	Kr.	5 497	5 497	0	0%
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	551	551	0	0%
Større kulturarrangement	Kr.	10 995	10 995	0	0%

Leie av Tårnplass

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	10 995	11 364	369	3%
Profilering, halv plass	Kr.	2 743	2 836	93	3%
Profilering, hele plassen	Kr.	5 497	5 682	185	3%
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	1 652	1 708	56	3%
Større kulturarrangement	Kr.	5 497	5 682	185	3%

Leie av Vågsallmenningen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	16 482	17 035	553	3%
Marked maxpris	Kr.	8 792	9 087	295	3%
Marked minimumspris	Kr.	4 396	4 544	148	3%
Profilering, halv plass	Kr.	5 497	5 682	185	3%
Profilering, hele plassen	Kr.	8 792	9 087	295	3%
Profilering, småsalg /enkelt stand 3*3	Kr.	2 743	2 836	93	3%
Større kulturarrangement	Kr.	8 792	9 087	295	3%

Leie Byfjell

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Større kulturarrangement	Kr.	10 995	11 364	369	3%

Møllendal Allmenning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Vask av paviljong Møllendal allmenning lørdag - søndag	Kr.	6 048	6 251	203	3%
Vask av paviljong Møllendal allmenning mandag - fredag	Kr.	3 294	3 405	111	3%

Nygårdsparken Paviljong

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Vask av paviljong Nygårdsparken lørdag - søndag	Kr.	6 048	6 251	203	3%
Vask av paviljong Nygårdsparken mandag - fredag	Kr.	3 294	3 405	111	3%

Parker indre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	27 476	28 400	924	3%
Marked maxpris	Kr.	4 396	4 544	148	3%
Marked minimumspris	Kr.	2 203	2 277	74	3%
Større kulturarrangement	Kr.	13 187	13 631	444	3%

Parker ytre sone *

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kommersielt arrangement	Kr.	10 995	11 364	369	3%
Marked maxpris	Kr.	3 845	3 974	129	3%
Marked minimumspris	Kr.	1 652	1 708	56	3%
Større kulturarrangement	Kr.	8 792	9 087	295	3%

Utleie av gategrunn til uteservering**Halvårsleie**

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 829	1 891	62	3%
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 486	1 537	51	3%
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 652	1 708	56	3%
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 341	1 387	46	3%
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 320	1 365	45	3%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 143	1 182	39	3%

Helårsleie

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Indre kjerne, m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 608	2 697	89	3%
Indre kjerne, u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 120	2 192	72	3%
Sentrum m/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	2 359	2 439	80	3%
Sentrum u/ skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 912	1 977	65	3%
Utenfor sentrum, m/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 881	1 945	64	3%
Utenfor sentrum, u/skjenkebevilling	Kr. pr.m2	1 632	1 685	53	3%

Leie av kommunal grunn, riggleie

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Leie kommunal grunn, indre by	Kr. pr m2 pr. dag	5,20	6,00	0,80	15,38%
Leie kommunal grunn, ytre by	Kr. pr m2 pr. dag	2,60	3,00	0,40	15,38%

Gebyr i hht. Ledningsforskriften

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Annet arbeid etter avtale, pr time	Kr.	603	693	90	15%
Utført kontroll	Kr.	1 320	1 518	198	15%
Utstedelse av arbeidsvarsling	Kr.	1 320	1 518	198	15%
Utstedelse av tillatelse	Kr.	2 203	2 534	331	15%

Parkeringsavgift på kommunal gateparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Avgiftsplasser i boligsonen og utenfor selve sentrumskjernen	Kr.	33	34	1	3%
Avgiftsplasser i sentrale strøk med maks to timers parkering	Kr.	50	52	2	4%
Ekspress avgiftsplasser i de mest sentrale gatene med maks en times parkering	Kr.	67	69	2	3%

Boligsoneparkering

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Besøksparkering elbiler i boligsone 12-30, pr. time	Kr.	24	24	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Besøksparkering fossilbiler i boligsone 12-30, pr. time	Kr.	24	24	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Bil 1 sone 1-8, pr mnd	Kr.	582	582	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Bil 1 sone 12-30, pr mnd	Kr.	436	436	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Bil 2 sone 1-8, pr mnd	Kr.	873	873	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Bil 2 sone 12-30, pr mnd	Kr.	655	655	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. dag	Kr.	135	140	5	4% Elbiler får 50 % rabatt.
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. måned	Kr.	2 162	2 240	78	4% Elbiler får 50 % rabatt.
Midlertidig parkering for håndverkere i en boligsone, pr. uke	Kr.	540	560	20	4% Elbiler får 50 % rabatt.
Parkering for næringsdrivende og offentlige tjenesteutøvere i Boligsone. Boligsone 2-8 og 16-29, pr. mnd	Kr.	1 590	1 647	57	4%
Parkeringsanlegg, med tilgang til lading, pr mnd	Kr.	1 632	1 257	-375	-23% I 2025 var strømkostnadene inkl, i leieprisen. Fra 2026 kommer faktisk strømforbruk i tillegg til leieprisen.
Parkeringsanlegg, pr mnd	Kr.	1 257	1 257	0	0% Gebyret i 2026 holdes uendret fra 2025.

Private planforslag

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-3-1 Faktureringstidspunkt for private planforslag etter Plan- og bygningsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Private planforslag					Variabelt gebyr - 30% av minimumsgebyret faktureres ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart, og resterende deler av det endelige behandlingsgebyret faktureres ved mottatt planforslag for behandling.

Private planforslag

Gebyr for behandling av et privat forslag til detaljreguleringsplan etter § 2-1 (behandlingsgebyret) skal deles opp, og faktureres som følger: a) 30% av minimumsgebyret faktureres ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart, og b) resterende deler av det endelige behandlingsgebyret faktureres ved mottatt planforslag for behandling. Planforslaget legges ikke ut til offentlig ettersyn før alle gebyrene er betalt. Innbetalt beløp etter første avsnitt bokstav a) blir ikke tilbakebetalt dersom saken avsluttes uten formelt vedtak om offentlig ettersyn. Gebyr for møter etter § 2-4 faktureres ved mottatt møtebestilling. Når elektronisk betalingsløsning blir etablert, faktureres gebyr som nevnt ovenfor ved bestilling av møte eller innsending av planforslag. Dersom saken stoppes før oppstart: Gebyr faktureres når beslutning er sendt forslagsstiller. For saker som ikke er nevnt spesifikt ovenfor, faktureres gebyret når beslutning eller vedtak er fattet i saken, eller saken avsluttes på annen måte.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0159 - Reduksjon av plangebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker						Variabelt gebyr - Reduksjon av plangebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 10%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0159 - Reduksjon av plangebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra planforslag mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler i planforslaget. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist.

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14. Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 580 000,- og maksimum kr 2 700 000,-.						30 % av minimumsgebyret blir fakturert ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart av plansak. Gebyret blir ikke tilbakebetalt dersom saken blir avsluttet uten formelt vedtak. Behandlingsgebyret omfatter fire arbeidsmøter med kommunen. I tillegg til gebyr for behandling av planforslag betales: • gebyr for møter § 2-4 • eventuelt mangelbrev • gebyr for arbeidsmøter utover de fire som er inkludert i behandlingsgebyret • eventuell behandling av konsekvensutredning med eller uten planprogram

Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14. Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 580 000,- og maksimum kr 2 700 000,-.

Plan- og bygningsloven §§ 12-3, 12-10, 12-11 og 12-14. Behandling av planforslag belastes med gebyr, minimum kr 580 000,- og maksimum kr 2 700 000,-. 30 % av minimumsgebyret blir fakturert ved bestilling av første møte etter varsel om oppstart av plansak. Gebyret blir ikke tilbakebetalt dersom saken blir avsluttet uten formelt vedtak. Behandlingsgebyret omfatter fire arbeidsmøter med kommunen. I tillegg til gebyr for behandling av planforslag betales: • gebyr for møter § 2-4 • eventuelt mangelbrev • gebyr for arbeidsmøter utover de fire som er inkludert i behandlingsgebyret • eventuell behandling av konsekvensutredning med eller uten planprogram

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes følgende tilleggsgebyr for bebyggelse/bruksareal (BRA)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-216 - For hver 100 m ² nytt bruksareal (BRA) inntil 100 000 m ²	Kr.	3 240	3 440	200	6%
2026-217 - For hver 100 m ² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m ²	Kr.	1 630	1 730	100	6%

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Det fastsettes gebyr etter planområdets areal:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-214 - For plan med totalt areal fra 0 m ² inntil 20 000 m ² . Inkludert 4 møter.	Kr.	547 100	580 000	32 900	6%
2026-215 - For arealer over 20 000 m ² betales et tillegg per 1000 m ²	Kr.	2 760	2 930	170	6%

§ 2-1 Reguleringsplan, detaljregulering. Ny behandling av revidert planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-218 - Dersom et planforslag har vært avvist av kommunen eller er trukket av forslagsstiller, og/eller nytt revidert planforslag innenfor det samme planområdet framlegges til ny førstegangsbehandling, skal det betales gebyr for det reviderte planforslaget.					Gebyret fastsettes til 100% av ordinært gebyr.

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling, Plan- og bygningsloven § 12-14, 2. ledd

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-222 - For planareal fra 0 m ² inntil 5 000 m ²	Kr.	47 260	50 150	2 890	6%
2026-223 - For plan med totalt areal fra og med 5 000 m ²	Kr.	89 030	94 470	5 440	6%

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet behandling. For endringer etter forenklet prosess skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-226 - For hver 100 m ² nytt bruksareal (BRA)	Kr.	3 240	3 440	200	6% Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng.

2026-226 - For hver 100 m² nytt bruksareal (BRA)

Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet prosess. For endringer etter forenklet behandling skal det også fastsettes tilleggsgebyr for bebyggelse:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-227 - For hver 100 m ² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m ²	Kr.	1 630	1 730	100	6% Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng.
Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.					

2026-227 - For hver 100 m² eksisterende bruksareal (BRA) som endrer formål, inntil 50 000 m²

Det beregnes gebyr for arealer både over og under terreng. Ved utvidelse av eksisterende areal, skal endringen tas med i grunnlaget som nytt bruksareal. Eksisterende BRA er BRA som skal bestå, og som endrer formål. Arealet beregnes i henhold til Norsk Standard 3940.

§ 2-2 Endringer av reguleringsplan etter forenklet prosess. Tilleggsgebyr for brev om vesentlige mangler ved planmaterialet:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-228 - Brev om vesentlige mangler produsert som en del av behandling av innsendt planforslag til 1. gangsbehandling	Kr.	19 000	26 740	7 740	41%

§ 2-3 Tilleggsgebyr for saker som skal konsekvensutredes

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-231A - Detaljregulering med planprogram og konsekvensutredning, jf. forskrift om KU § 6, vedlegg I.	Kr.	212 230	225 180	12 950	6% Plan- og bygningsloven §§ 14-2 og 12-9
2026-231B - Detaljregulering med konsekvensutredning jf. forskrift om KU § 8, vedlegg II.	Kr.	154 910	164 360	9 450	6% Plan- og bygningsloven §§ 14-2 og 12-9

§ 2-4 Veiledningsmøter og oppstartsmøter med påfølgende arbeidsmøter

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	39 630	39 630	0	0%
2023-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	0	0	0	0%
2026-250 - Veiledningsmøte, pris per møte.	Kr.	40 320	42 780	2 460	6%
2026-251 - Avklaringsmøte i forbindelse med oppstart av endring av reguleringsplan etter forenklet behandling	Kr.	48 450	51 410	2 960	6%
2026-252 - Oppstartsmøte detaljregulering, jf. § 12-11	Kr.	80 140	85 030	4 890	6%
2026-253 - Arbeidsmøter, pris per møte utover de fire arbeidsmøtene som er inkludert i behandlingsgebyret.	Kr.	25 200	26 740	1 540	6%

§ 2-5 Tilleggsgebyr ved endring av planforslag

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-271 - Tilleggsgebyr ved endring av planforslag					Dersom en forslagstiller på eget initiativ foretar vesentlige endringer av et komplett planforslag etter at det er innsendt for behandling, ilegges det et tilleggsgebyr på 25% av beregnet gebyr.

§ 2-6-1 Avslutning av sak før gjennomført oppstartsmøte etter Plan- og bygningsloven § 12-8

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-261A - Gebyr for plansaker hvor Plan- og bygningsetaten beslutter at initiativet skal stoppes, eller saken blir trukket før oppstartsmøtet er gjennomført.	Kr.	58 520	62 090	3 570	6%

§ 2-6-2 Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt av kommunen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-262A - Avslutning av sak etter at planforslag er mottatt					Saksbehandlingsgebyret fastsettes til 50% av ordinært gebyr når planforslaget trekkes tilbake av forslagsstiller før utlegging til offentlig ettersyn.

§ 2-6-3 Gebyr ved avslag etter Plan- og bygningsloven § 12-11

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-261C - For plansaker etter § 12-11 hvor kommunen avgjør at saken ikke legges ut til offentlig ettersyn, betales fullt gebyr.					

§ 2-7 Unntak fra gebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-211 - Private planforslag etter § 12-3, 2. ledd unntas fra gebyrberegning dersom forslagsstiller har som oppgave å ivareta offentlige interesser og tiltaket skal finansieres med bevilgninger					

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
fra stat eller kommune, eller med lån med statlig eller kommunal garanti.					

Bygge- og delesaker

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-3-2 Faktureringstidspunkt for bygge- og delesaker etter Plan- og bygningsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Bygge- og delesaker					Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når det er fattet vedtak i saken. Se mouseover for utfyllende informasjon.

Bygge- og delesaker

Bygge- og delesaker: Gebyret faktureres når det er fattet vedtak i saken. Det betales gebyr per tiltak per søknad dersom ikke annet er opplyst i forskriften. Forhåndskonferanser og veiledningsmøter: Gebyret faktureres etter gjennomført forhåndskonferanse eller veiledningsmøte. Avbestilling mindre enn 2 virkedager før avtale eller at kunden ikke møter, belastes med gebyr. Ved bestilling i elektronisk løsning betales tjenesten ved bestilling. Møter og konferanser som avbestilles elektronisk innen 2 virkedager før møtestart/konferansestart vil bli refundert.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
0156 - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker					Variabelt gebyr - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.
0158 - Reduksjon av delingsgebyr dersom det ikke er fattet vedtak i saken 12 uker fra søknaden er mottatt.					Variabelt gebyr - Reduksjon av delingsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0156 - Reduksjon av byggesaksgebyr som følge av ikke overholdt frist på 12 uker

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra søknaden mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler, eller innhenting av nødvendige uttalelser fra andre berørte myndigheter. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist. For søknader med 3 ukers frist gis ikke reduksjon av byggesaksgebyr ved oversittet frist.

0158 - Reduksjon av delingsgebyr dersom det ikke er fattet vedtak i saken 12 uker fra søknaden er mottatt.

Gjelder ved fristoverskridelse på 12 uker fra søknaden mottas. Frist kan forlenges med tid medgått til supplering av mangler, eller innhenting av nødvendige uttalelser fra andre berørte myndigheter. Ved avtalt ny frist beregnes reduksjon etter ny frist. For søknader med 3 ukers frist gis ikke reduksjon av delingsgebyr ved oversittet frist.

§ 1-5-2 Særskilt vurdering av gebyr etter § 1-5-1

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-116A - Gebyr beregnet til kr 1 630 000,- eller over, skal vurderes særskilt etter § 1-5-1					
2026-116B - Gebyr beregnet til under kr 1 630 000,- kan vurderes særskilt etter § 1-5-1					

§ 3-1-1 Grunnlag:

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1.					I tillegg til byggegebyret fastsettes gebyr for annen tjeneste knyttet til søknad slik det fremgår av dette regulativet. For eksempel gebyr etter § 3-15. Det betales gebyr per tiltak per søknad for førstegangsvedtak.
Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste m ² .					Dersom det ikke kan beregnes bruksareal for tiltaket, beregnes gebyret med utgangspunkt i samlet tilleggsareal (flatemål).

Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1.

Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste m².

Av byggesaksgebyret kan inntil 19 % dekke kostnadene med tilsyn, jf. plan- og bygningsloven § 33-1. Dersom det ikke fremgår noe annet, utgjør beregningsgrunnlaget for gebyret bruksareal BRA ihht. Norsk Standard 3940, avrundet nedover til nærmeste kvadratmeter. Dersom det ikke kan beregnes bruksareal for tiltaket, beregnes gebyret med utgangspunkt i samlet tilleggsareal (flatemål). I tillegg til byggegebyret fastsettes gebyr for annen tjeneste knyttet til søknad slik det fremgår av dette regulativet. For eksempel gebyr etter § 3-15. Det betales gebyr per tiltak per søknad for førstegangsvedtak

§ 3-1-10 Tilleggsgebyr ved behov for å innhente vedtak eller uttale etter plan- og bygningsloven § 21-5

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-302 - Forelegging av sak for myndigheter som følge av samordningsplikten, jf. pbl § 21-5	Kr.	5 500	5 720	220	4%	Dersom tiltakshaver overlater til kommunen å innhente vedtak eller uttalelse fra annen myndighet i tråd med samordningsplikten, jf. pbl § 21-5 påløper et ekstra gebyr.

2026-302 - Forelegging av sak for myndigheter som følge av samordningsplikten, jf. pbl § 21-5

Dersom tiltakshaver overlater til kommunen å innhente vedtak eller uttalelse fra annen myndighet i tråd med samordningsplikten, jf. pbl § 21-5 påløper et ekstra gebyr. For uttalelser innhentet i forbindelse med omsøkt dispensasjon fra arealplan jf. pbl § 19-2 gjelder § 3-16.

§ 3-1-11 Søknader om endring av gitt tillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om endring av gitt tillatelse						For søknader om endring av gitt tillatelse (etter førstegangsvedtak) belastes et nytt 100% gebyr for den delen av tiltaket som endres.

Søknad om endring av gitt tillatelse

For søknader om endring av gitt tillatelse (etter førstegangsvedtak) belastes et nytt 100% gebyr for den delen av tiltaket som endres. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, jf. gebyrforskriftens § 3-19

§ 3-1-12 Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak						For søknader der tiltak revideres innen klagefristen etter at det er gitt avslag, og som behandles i samme sak som den opprinnelige søknaden, belastes et nytt 100 % gebyr for den delen av tiltaket som endres.

Søknad om revidert tiltak etter avslag behandlet i samme sak

For søknader der tiltak revideres innen klagefristen etter at det er gitt avslag, og som behandles i samme sak som den opprinnelige søknaden, belastes et nytt 100 % gebyr for den delen av tiltaket

som endres. Dette forutsetter at avslaget ikke påklages. I tilfeller der det både er ønskelig å få behandlet en klage på vedtak, samt en revisjon av tiltaket, må tiltaket omsøkes og behandles i en ny sak. Det blir da belastet gebyr tilsvarende et førstegangsvedtak.

§ 3-1-2 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker						Det kreves gebyr for forespørsler om bindende skriftlig svar på om tiltaket er søknadspliktig/ikke søknadspliktig, og for bindende skriftlig svar angående siste godkjente situasjon. Se gebyrforskriftens § 3-18

§ 3-1-3 Søknader som trekkes eller avvises

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader som trekkes eller avvises						Det kreves gebyr for søknader som avvises eller trekkes. Se gebyrforskriftens § 3-18

§ 3-1-4 Søknader som fører til avslag

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknader som fører til avslag						Ved avslag fastsettes 100% gebyr av ordinært gebyr.

§ 3-1-5 Klimarabatt

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-340A - Klimarabatt - For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggt teknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner						25% rabatt, se gebyrpremisser/mouseover for utfyllende forklaring

2026-340A - Klimarabatt - For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggt teknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner

For byggesaker jf §§ 3-2 og 3-5 med mer enn 50% reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med referansebygget etter byggt teknisk forskrift (TEK 17) gis det en rabatt på 25% av byggesaksgebyret. Det beregnes ikke rabatt av gebyr for dispensasjoner. Det faktureres gebyr med klimarabatt når søknaden er behandlet. Ved innsending av søknad må det foreligge et klimabudsjett (forventet reduksjon av klimagassutslipp). Ved søknad om ferdigattest må det leveres et klimaregnskap som sjekkes opp mot klimabudsjettet. Se kommunens veileder for klimagassberegninger. Dersom ikke målet om utslippsreduksjon er oppnådd, blir det etterfakturert et beløp tilsvarende rabatten.

§ 3-1-6 Maksimalt gebyr per byggesak

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3266 - Maksimalt byggesaksgebyr per byggesak er kr 1 630 000,-.	Kr.	1 567 800	1 630 000	62 200	4% En byggesak kan være delt opp i flere søknader. Så lenge alle søknadene er innsendt i løpet av en uke, vil maksimalt byggesaksgebyr per byggesak anvendes etter gebyrforskriftens § 3-1-6 og særlig vurdering etter § 1-5-2. Søknadene må være innenfor samme delfelt i en reguleringsplan. Dersom området er uregulert, må søknadene ha en naturlig sammenheng

§ 3-1-7 Tilleggsgebyr ved vesentlig revisjon av omsøkt tiltak før førstegangsvedtak

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-300 - Revisjon av omsøkt tiltak når saksbehandling er startet, men før førstegangsvedtak er fattet	Kr.	5 500	5 720	220	4%

§ 3-1-8 Tilleggsgebyr ved behov for å etterspørre tilleggsopplysninger

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-301 - Pr. brev eller e-post om tilleggsopplysninger	Kr.	5 500	5 720	220	4% Gjelder kun for søknader som fører til førstegangsvedtak, og for søknader om endring av gitt tillatelse.

2026-301 - Pr. brev eller e-post om tilleggsopplysninger

Dette gebyret gjelder når det er behov for å etterspørre tilleggsopplysninger pr. e-post eller brev som medfører stans av saksbehandlingstiden. Kommunen skal etterstrebe å etterspørre tilleggsopplysninger samlet. Gebyret gjelder kun for søknader som fører til førstegangsvedtak, og for søknader om endring av gitt tillatelse. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, Gebyrforskriftens § 3-19

§ 3-1-9 Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse	Kr.	6 750	6 750	0	0% Etterfølgende søknader om igangsettingstillatelse faktureres per søknad i henhold til § 3-14.

Tilleggsgebyr ved søknad om rammetillatelse

For søknader om rammetillatelse faktureres gebyr i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket, se gebyrforskriftens § 3-14. Etterfølgende søknader om igangsettingstillatelse faktureres per søknad i henhold til § 3-14. Gebyret gjelder ikke for opprettelse eller endring av eiendom, Gebyrforskriftens § 3-19.

§ 3-10 Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 l)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-3141 - Parkeringsplass på terreng inntil 5 plasser	Kr.	9 400	9 770	370	4%
2026-3141M - Parkeringsplass på terreng i tillegg per plass over 5 plasser	Kr/plass	1 400	1 460	60	4%
2026-3141Maks - Maksimalt gebyr for søknad om parkeringsplass	Kr.	271 600	282 200	10 600	4%
2026-3143 - Gangbro/kulvert og lignende	Kr.	13 520	14 050	530	4%
2026-3144 - Veganlegg, kjørebrot/kulvert, landingsplass og lignende	Kr.	22 690	23 580	890	4%

§ 3-11 Diverse tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-3161 - For arbeid som ikke kan beregnes etter satser nevnt ellers i gebyrforskriftens kapittel 3	Kr.	13 520	14 050	530	4%

§ 3-12 Forhåndskonferanse og veiledningsmøte

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-3171 - Forhåndskonferanse for tiltak med krav om ansvarlig foretak, bortsett fra eneboliger (inklusiv sekundærleilighet). Gjelder	Kr.	19 760	20 540	780	4%

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
både nybygg og endring på eksisterende byggverk.					
2026-3172 - Avbestilt forhåndskonferanse for tiltak med krav om ansvarlige foretak, bortsett fra eneboliger (inkludert sekundærleilighet) senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	16 100	16 730	630	4%
2026-3173 - Avtalt veiledningsmøte i pågående bygge- eller delingssøknader.	Kr.	7 860	8 170	310	4%
2026-3174 - Avbestilt veiledningsmøte – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	0	4 090	4 090	0%
Avbestilt forhåndskonferanse for tiltak uten krav om ansvarlige foretak, samt eneboliger (inkludert sekundærleilighet) med ansvarlige foretak – senere enn 2 virkedager før avtalt tid eller manglende fremmøte belastes med gebyr	Kr.	0	8 370	8 370	0%
Forhåndskonferanse for tiltak uten krav om ansvarlige foretak, samt eneboliger (inkludert sekundærleilighet) med ansvarlige foretak. Gjelder både nybygg og endring på eksisterende byggverk.	Kr.	0	10 270	10 270	0%
Forhåndskonferanse om fradelingssaker; søknadspålagt tiltak etter plan- og bygningsloven § 20-2 (§ 20-1. 1. ledd bokstav m.)					

§ 3-13 Søknad om ansvarsrett

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3182 - Søknad om ansvarsrett, pr. søknad	Kr.	3 900	4 060	160	4%

§ 3-14 Igangsettingstillatelse og midlertidig brukstillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3181 - Behandling av søknad om	Kr.	6 750	7 020	270	4% For søknader om rammetillatelse blir det

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
igangsettingstillatelse, per søknad					fakturert gebyr for 1 stk. igangsettingstillatelse i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket. Se gebyrforskriften § 3-1-9
2026-3183 - Behandling av midlertidig brukstillatelse, per søknad	Kr.	6 750	7 020	270	4% For søknader om rammetillatelse blir det fakturert gebyr for 1 stk. igangsettingstillatelse i tillegg til gebyret for førstegangsvedtaket. Se gebyrforskriften § 3-1-9

§ 3-15 Tiltak igangsatt eller tatt i bruk uten søknad eller strid med tillatelse (Tilsyn)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3191 - Gebyr per søknad om tiltak (førstegangsvedtak) som er registrert som ulovlighet i sakssystemet.	Kr.	9 440	9 810	370	4% Dersom det søkes om et tiltak som er bygget uten tillatelse, blir det ilagt et tilleggsgebyr utover hovedgebyret. Dette gjelder søknader der det er registrert ulovlighet i sakssystemet. Det tas ikke gebyr etter gebyrforskriftens § 3-16 for søknader som kun gjelder dispensasjon og ikke tiltak

§ 3-16 Dispensasjon fra Plan- og bygningsloven med tilhørende byggteknisk forskrift og arealplaner, søknad om unntak fra tekniske krav eller plankravet

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3210 - For søknad om dispensasjon fra Plan- og bygningsloven, forskrift og tilhørende arealplaner	Kr.	8 200	8 520	320	4% Per dispensasjon
Det fastsettes et gebyr per dispensasjon og unntak som behandles. Gebyr for dispensasjon eller unntak kreves uavhengig av om saksbehandlingen gir avslag eller tillatelse. For søknader som blir trukket eller avvist gjelder annet gebyr. Se gebyrforskriften § 3-18					
For søknad om unntak fra tekniske krav, jf. Plan- og bygningsloven § 31-4 (per unntak)	Kr.	1 250	1 300	50	4% Per unntak
For søknader som kun inneholder dispensasjon påløper et tilleggsgebyr	Kr.	9 400	9 770	370	4%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
uavhengig av hvor mange dispensasjoner søknaden inneholder					
Innhenting av uttale fra andre eksterne myndigheter per høringsrunde, uavhengig av antall dispensasjoner.	Kr.	5 500	5 720	220	4% Dersom det allerede er tatt gebyr etter gebyrforskriftens § 3-1-10, kreves det ikke nytt gebyr her.
Søknad om unntak fra plankrav i henhold til Kommuneplanens arealdel (KPA2018) pkt. 3.3.1. Inkl. innhenting av uttale etter bokstav e)	Kr.	8 200	8 520	320	4% Per unntak

§ 3-17 Gebyrbelagte forespørsler i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3233 - Skriftlig bindende vurdering av mottatt skriftlig forespørsel med informasjon om et konkret tiltak medfører søknadsplikt eller ikke søknadsplikt.	Kr.	4 100	4 260	160	4% Plan og bygningsetaten tilbyr 15 min. generell gratis veiledning i byggesaksspørsmål, uten skriftlig bindende vurdering. Veiledningen gjelder primært saker etter plan- og bygningsloven §§ 20-4 og 20-5
2026-3236 - Skriftlig bindende vurdering av sist godkjente situasjon basert på gjennomgang av dokumenter i kommunens byggesaksarkiv	Kr/time	1 830	1 910	80	4% Pr time

2026-3233 - Skriftlig bindende vurdering av mottatt skriftlig forespørsel med informasjon om et konkret tiltak medfører søknadsplikt eller ikke søknadsplikt.

Skriftlig, bindende vurdering av mottatt forespørsel med informasjon om hvorvidt et konkret tiltak medfører søknadsplikt eller ikke søknadsplikt, er gebyrbelagt. Dette er en frivillig tjeneste for kunden utover den ordinære veiledningen som alle får

§ 3-18 Søknader trekkes eller avvises i bygge- og delesaker

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3232 - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller i saker der komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Dette gjelder ikke for avviste, ikke søknadspliktige tiltak. For	Kr.	9 400	9 770	370	4% Minimumsbeløp

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
disse faktureres gebyr etter gebyrforskriftens § 3-17.					
2026-3232D - For avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller i saker der komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyret til 50 % av ordinært gebyr. Dette gjelder ikke for avviste, ikke søknadspliktige tiltak. For disse faktureres gebyr etter gebyrforskriftens § 3-17.	Kr.	68 000	70 660	2 660	4% Maksimumsbeløp
2026-3234 - For bygge- og delesøknader som trekkes innen kort tid etter at saken er opprettet, og før saksbehandling er påbegynt.	Kr.	3 000	3 120	120	4%
2026-3235 - For bygge- og delesøknader som trekkes etter at saksbehandling er startet, men før vedtak, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	9 400	9 770	370	4%
2026-3235D - For bygge- og delesøknader som trekkes etter at saksbehandling er startet, men før vedtak, fastsettes gebyret til 25% av ordinært gebyr.	Kr.	68 000	70 660	2 660	4%
2026-3236D - For søknader som kun inneholder dispensasjon eller unntak og som trekkes eller blir avvist, beregnes ett gebyr uavhengig av hvor mange dispensasjoner eller unntak/avvik søknaden inneholder	Kr.	9 400	9 770	370	4%

§ 3-19 Søknad om overføring av areal, opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, sletting av klausul. Plan- og bygningsloven § 20-2

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3211 - Søknad om fradeling, arealoverføring, grensejustering/makeskifte (bytting av arealer; den første parsellen) Se gebyrforskriften § 3-16 for tilleggsgebyr for dispensasjon.	Kr.	27 830	28 920	1 090	4%
2026-3211A - Søknad om fradeling, arealoverføring,	Kr.	14 840	15 420	580	4%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
grensejustering, i tillegg for parsell nr. 2					
2026-3211B - Søknad om fradeling, arealoverføring, grensejustering i tillegg fra og med parsell nr. 3, per parsell	Kr/parsell	7 420	7 710	290	4%
2026-3212 - For søknad om sletting og endring av klausul(er)	Kr.	16 700	17 360	660	4%
2026-3213 - For tillfeller der kommunen må samtykke til spesifikt tiltak der arealene er klausulert	Kr.	7 420	7 710	290	4%
2026-3214 - Søknad om endring av godkjent deling	Kr.	13 920	14 470	550	4%

§ 3-2 Ny bebyggelse og endring og/eller ombygging av eksisterende bebyggelse jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-310 - 0 – 200 m ² jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), d), g) og n)	Kr.	14 600	15 170	570	4%
2026-311 - Over 200 – 1000 m ²	Kr.	42 800	44 470	1 670	4%
2026-312 - Over 1000 m ² beregnes fra første m ²	Kr/m ²	65	70	5	8%
2026-313 - I tillegg til satsene ovenfor skal det for nye boenheter beregnes gebyr per nye boenhet, uansett antall. Gjelder ikke ved sammenføyning av boenheter	Kr.	13 590	14 130	540	4%
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1: a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a g) oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i boliger n) hovedombygging					Det beregnes gebyr per tiltak/frittstående bygning, pr. søknad. Unntak: • For bruksendring innenfor boligformål (tilleggsdel til hoveddel eller motsatt)/påbygg/tilbygg som samlet utgjør under 200 m ² , beregnes gebyr for samlet areal. • Ved sammenføyning av boenheter beregnes gebyr for det nye sammenføyede arealet. For nye boenheter beregnes gebyr etter areal, og med et tilleggsgebyr for hver ny boenhet. Se mouseover for utfyllende informasjon
Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert.					

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1:

a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning

d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a

g) oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger

n) hovedombygging

Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert.

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av Plan- og bygningsloven § 20-1: a) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning d) varig eller tidsbestemt bruksendring, vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt under bokstav a g) oppdeling eller sammenføring av bruksenheter i boliger n) hovedombygging Bestemmelsen gjelder for alle typer bygninger og alle arealformål med mindre annet er spesifisert. Det beregnes gebyr per tiltak/frittstående bygning, pr. søknad. For driftsbygninger i landbruket gjelder gebyrforskriftens § 3-4. Unntak: • For bruksendring innenfor boligformål (tilleggsdel til hoveddel eller motsatt)/påbygg/tilbygg som samlet utgjør under 200 m², beregnes gebyr for samlet areal. • Ved sammenføring av boenheter beregnes gebyr for det nye sammenføyede arealet. For nye boenheter beregnes gebyr etter areal, og med et tilleggsgebyr for hver ny boenhet. Det beregnes tilleggsgebyr etter gebyrforskriftens § 3-3 når søknad om oppføring av bygning også inkluderer utomhusareal for nybygg, småhus, næring, og større boligprosjekter, (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei) som er en forutsetning for oppføring av bygningen, og som søkes om samtidig som oppføring av bygningen. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig. Det beregnes tilleggsgebyr etter gebyrforskriftens § 3-3 når søknad om oppføring av bygning også inkluderer utomhusareal for nybygg, småhus, næring, og større boligprosjekter, (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei) som er en forutsetning for oppføring av bygningen, og som søkes om samtidig som oppføring av bygningen. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsbolig.

§ 3-3 Konstruksjon, anlegg og innhegning (gjerde) jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 a), b) og h)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3120 - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. opp til 10 meter.	Kr.	9 400	9 770	370	4% Nytt gebyr i 2026
2026-3120M - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. - Lengde over 10 meter får et tillegg per påbegynte 10 meter.	Kr. pr. 10m	500	520	20	4% Pris pr. påbegynte 10 meter.
2026-3120Maks - Forstøtningsmur, levegg, støyskjerm m.m. - Maksimalpris	Kr.	100 000	103 900	3 900	4% Maksimalpris
2026-3121 - Utomhusareal for nybygg, småhus og næring	Kr.	7 860	8 170	310	4% Tilleggsgebyr til § 3-2. Ved mottak av en separat søknad

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
(parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei). Det gebyrlegges per søknad.					om utomhusareal, påløper et tilleggsgebyr på kr 9 770,-
2026-3122 - Utomhusareal for et større nybygg boligprosjekt (parkering/mur/ skjæring/ fylling/uteareal/intern vei). Det gebyrlegges per delfelt.	Kr.	28 900	30 030	1 130	4% Tilleggsgebyr til § 3-2. Ved mottak av en separat søknad om utomhusareal, påløper et tilleggsgebyr på kr 9 770,-
2026-3123 - Park, byrom, gatetun, skoleplass og lignende uteareal	Kr.	38 300	39 800	1 500	4%
2026-3145 - Hurtiglادestasjoner på samme eiendom per søknad.	Kr.	22 700	23 590	890	4%
2026-3155 - VA-anlegg i grunn. Hovedledning og fellesledning inntil en lengde på 300 meter	Kr.	24 500	25 460	960	4%
2026-3155M - Lengde over 300 meter får et tillegg per påbegynt 100 meter	Kr.	4 100	4 260	160	4% Per 100 meter
2026-3155MAKS - Maksbeløp VA-anlegg i grunn	Kr.	68 000	70 660	2 660	4%
2026-3156 - VA -anlegg. En enkelt stikkledning	Kr.	13 520	14 050	530	4%
2026-3156MAKS - Maksbeløp VA-anlegg stikkledning	Kr.	68 000	70 660	2 660	4%
2026-3156L - Etablering av mer enn en stikkledning fra samme hovedledning/fellesledning får et tillegg per stikkledning.	Kr.	2 800	2 910	110	4% Per stikkledning. Det tas ikke gebyr for stikkledninger knyttet til fellesledninger ved ny feltutbygging
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1: a) Plassering av konstruksjon eller anlegg b) Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av konstruksjon eller anlegg h) Oppføring av innhegning mot veg					
Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når det ikke kan beregnes gebyr etter gebyrforskriftens § 3-2. Unntak gjelder for Artikkel 2025-3121 og 2025-3122 som er tilleggsgebyr til § 3-2. I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekk					
Flaggstenger, kraner, antennor og vindmøller	Kr.	0	14 050	14 050	0% Nytt gebyr i 2026
Mindre kaier, brygger, moloer o.l. maks 50 m i lengde og maks 50m² areal	Kr.	0	14 050	14 050	0% Nytt gebyr i 2026

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Større kaier, brygger, moloer o.l.	Kr.	0	53 100	53 100	0% Nytt gebyr i 2026
VA-anlegg i grunn. Hovedledning og fellesledning inntil en lengde på 300 meter.	Kr.	0	14 050	14 050	0%

§ 3-4 Driftsbygninger i landbruket

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-321 - Driftsbygninger i landbruket 0 – 1000 m ²	Kr.	23 100	24 010	910	4%
2026-321A - Driftsbygninger i landbruket over 1000 m ²	Kr.	30 000	31 170	1 170	4% Ny struktur i 2025, fast sum i stedet for kvadratmeterpris

§ 3-5 Fasadeendring, vesentlig reparasjon og vesentlig endring, jf Plan- og bygningsloven § 20-1 b) og c)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-381 - Fasadeendring (gjelder også solcelleanlegg), vesentlig reparasjon eller vesentlig endring på småhus	Kr.	15 100	15 100	0	0% Det gebyrlegges per bygg.
2026-382 - Fasadeendring (gjelder også solcelleanlegg) per fasade, vesentlig reparasjon eller vesentlig endring på større bygninger	Kr.	15 380	15 980	600	4%

Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1:

- b) Vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av bygning (f.eks. inngrep i bærende konstruksjoner).
- c) Fasadeendring.

Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når det ikke kan beregnes gebyr etter gebyrforskriftens § 3-2. Når fasadeendringer gjelder flere eiendommer, beregnes gebyr for hver eiendom.

I begrepet småhus medregnes frittliggende enebolig, tomannsbolig, rekkehus, kjedehus, 3-mannsbolig og 4-mannsb

§ 3-6 Riving og midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 e) og j)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3101 - Rabatt, jf. gebyrforskriften § 3-2, Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny bygning, konstruksjon eller anlegg					50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 9 770, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 70 660
2026-3101A - Rabatt, jf. gebyrforskriften § 3-3, Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny bygning, konstruksjon eller anlegg					50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 9 770, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 70 660
2026-3101B - Rabatt, jf. gebyrforskriften § 3-4 Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen med utgangspunkt i gebyr som for oppføring av ny bygning, konstruksjon eller anlegg					50% av tiltaket, minimumsgebyr kr 9 770, maksimalt gebyr, gjelder riving; kr 70 660
Bestemmelsen gjelder følgende tiltak omfattet av plan- og bygningsloven § 20-1:					
e) Riving av bygninger, konstruksjoner eller anlegg					
j) Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg					
Når mur/pipe rives og erstattes på samme sted, tas det kun gebyr for oppføringen, og ikke for riving.					
Når det ikke er mulig å fastsette areal som for eksempel pipe, beregnes gebyr etter laveste pris per tiltak.					

§ 3-7 Bygningsteknisk installasjon, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 f)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3152 - Ventilasjon-, klima-, varme-, kulde-, sanitær- og slukkeinstallasjoner, ledesystem og brannalarmanlegg.	Kr.	13 000	13 510	510	4% Gebyr per søknad, per bygg
2026-3157 - Løfteinnretninger (for eksempel heis og rulletrapp)	Kr.	9 400	9 770	370	4% Gebyr per søknad, per bygg
2026-3157K - Søknaden unntas fra gebyr når					

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
trappeheis er installert med vedtak fra NAV					

§ 3-8 Skilt og reklameinnretninger, jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 i)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3124 - Skilt, skilttavler og reklameinnretninger	Kr.	9 400	9 770	370	4% + kr 1 290 per skilt, se varekode 2025-3125
2026-3125 - Skilt, skilttavler og reklameinnretninger, pris per skilt/innretning	Kr.	1 370	1 430	60	4% Se varekode 2025-3124
2026-3126 - Banner/Vimpel/Flagg - midlertidig inntil tre uker. Per søknad.	Kr.	9 400	9 770	370	4%

§ 3-9 Vesentlige terrenginngrep - jf. Plan- og bygningsloven § 20-1 k)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-3131 - Vesentlig terrenginngrep 0-1000 m ²	Kr.	15 580	19 850	4 270	27%
2026-3133 - Vesentlig terrenginngrep over 1000 m ²	Kr.	33 000	34 290	1 290	4%
Det beregnes gebyr etter denne bestemmelsen når tiltaket utgjør en selvstendig del som ikke er medregnet i gebyret etter gebyrforskriften §§ 3-2 og 3-3					

Arbeider etter matrikkeloven

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-3-3 Faktureringstidspunkt for saker etter Matrikkeloven

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Oppmålingssaker					Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når oppmålingsforretning er gjennomført. I saker om utsatt oppmålingsforretning faktureres hele gebyret når tillatelse foreligger.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
0155 - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av ikke overholdt frist på 16 uker					Variabelt gebyr - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 16 uker fra søknad mottas. Gebyret reduseres med 1/3 når frist på 16 uker ikke er overholdt. Etter ytterligere to mnd. over frist, reduseres gebyret med ytterligere 1/3.

0155 - Reduksjon av oppmålingsgebyr som følge av ikke overholdt frist på 16 uker

Gjelder ved fristoverskridelse på 16 uker fra søknaden mottas. Fristen kan forlenges med den tid som medgår til supplering av mangler. Se § 4-9 Utsatt tidsfrist for gjennomføring av oppmålings-forretning om vinteren.

§ 4 Oppmålingsforretninger og annet arbeid etter matrikkelloven (oppmåling)

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Kapittelet omhandler gebyrer for oppmålingsforretninger og saksbehandling etter matrikkelloven. Vi gjør oppmerksom på at kommunen i tillegg vil kreve dekket eksterne kostnader som tinglysingsgebyr, dokumentavgift, kunngjøringer og lignende					

§ 4-1 Oppmålingsforretninger med markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Oppmålingsforretninger med markarbeid					

§ 4-1-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger med markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-411A - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for saker som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven	Kr.	31 110	32 580	1 470	5%
2026-411B - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for endring eller konstatering av eksisterende matrikkelenhet. Gjelder for saker som ikke	Kr.	27 450	28 750	1 300	5%

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
krever tillatelse etter plan- og bygningsloven					

§ 4-1-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-1-1

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-412A - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse 0-0,5 dekar (daa). Inkludert punktfeste.	Kr/parsell	9 150	9 590	440	5%	Per parsell
2026-412B - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse 0,5-2 dekar (daa)	Kr/parsell	14 640	15 330	690	5%	Per parsell
2026-412C - Opprettelse av grunneiendom og festegrunn, samt arealoverføring. Arealstørrelse større enn 2 dekar (daa). Timepris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	1 830	2 400	570	31%	Per time, minimum 10 timer
2026-412D - Opprettelse av uteareal til eierseksjon. Arealstørrelse 0-2 dekar (daa).	Kr/seksjon	5 490	5 750	260	5%	Per seksjon.
2026-412E - Opprettelse av uteareal til eierseksjon. Arealstørrelse større enn 2 dekar (daa).	Kr/seksjon	9 150	9 590	440	5%	Per seksjon.
2026-412F - Opprettelse/arealoverføring/grensejustering av anleggseiendom. Timespris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	1 830	2 400	570	31%	Per time.
2026-412G - Registrering av eksisterende umatrikulert grunn inkludert jordsameie. Timespris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	1 830	2 400	570	31%	Per time.
2026-412H - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn. Arealstørrelse 0-0,2 dekar (daa)	Kr.	3 660	3 840	180	5%	Per grensejustering/makebytte.
2026-412I - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn. Arealstørrelse større enn 0,2 dekar (daa)	Kr.	7 320	7 670	350	5%	Per grensejustering/makebytte.
2026-412J - Klarlegging av grense for grunneiendom som ikke er koordinatfestet i tidligere forretning	Kr/punkt	2 750	2 880	130	5%	Per punkt
2026-412K - Klarlegging av grense for grunneiendom som er koordinatfestet i tidligere forretning	Kr/punkt	920	970	50	5%	Per punkt
Klarlegging av grense for grunneiendom som er koordinatfestet i tidligere forretning, når ti eller flere punkt klarlegges i samme forretning. Timespris for målearbeid/markarbeid	Kr/time	0	2 400	2 400	0%	Per time, minimum 4 timer
Klarlegging av grense for grunneiendom som ikke er nøyaktig koordinatfestet i tidligere forretning, når fire eller flere punkt klarlegges i samme forretning. Timespris for målearbeid/markarbeid.	Kr/time	0	2 400	2 400	0%	Per time, minimum 4 timer

§ 4-2 Oppmålingsforretninger uten markarbeid (kontorforretning) i de tilfeller matrikkelloven åpner for dette og rekvirent ønsker det.

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Oppmålingsforretninger uten markarbeid (kontorforretning) i de tilfeller matrikkelloven åpner for dette og rekvirent ønsker det.					

§ 4-2-1 Saksgebyr for oppmålingsforretninger uten markarbeid

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-421A - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for saker som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven	Kr.	25 620	26 830	1 210	5% Nytt gebyr i 2025
2026-421B - Rekvisisjon av oppmålingsforretning og matrikkelføring for endring eller konstatering av eksisterende matrikkelenhet. Gjelder for saker som ikke krever tillatelse etter plan- og bygningsloven	Kr.	21 960	23 000	1 040	5% Nytt gebyr i 2025

§ 4-2-2 Parsellgebyr - i tillegg til saksgebyret i § 4-2-1

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-422A - Opprettelse/arealoverføring av grunneiendom og festegrunn.	Kr/parsell	3 660	3 840	180	5% Nytt gebyr i 2025. Per parsell
2026-422B - Opprettelse av uteareal til eierseksjon.	Kr/seksjon	920	970	50	5% Nytt gebyr i 2025. Per seksjon.
2026-422C - Opprettelse/arealoverføring/grensejustering av anleggseiendom.	Kr.	7 320	7 670	350	5% Nytt gebyr i 2025. Per anleggseiendom.
2026-422D - Registrering av eksisterende umatrikulert grunn inkludert jordsameie.	Kr/matrikkelenhet	1 830	1 920	90	5% Nytt gebyr i 2025. Per matrikkelenhet.
2026-422E - Grensejustering/makebytte for grunneiendom og festegrunn.	Kr.	1 830	1 920	90	5% Nytt gebyr i 2025. Per grensejustering/makebytte

§ 4-3 Oppmålingsforretninger, andre bestemmelser

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Oppmålingsforretninger, andre bestemmelser					

§ 4-3-1 Bruk av egenerklæring av eierskap til offentlig veg- eller jernbanegrunn, jf. matrikkelloven § 24 og matrikkelforskriften § 9

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-431A - Ved opprettelse, arealoverføring eller grensejustering til offentlig vei og jernbane, der man benytter egenerklæring for eierskapet, gis det en reduksjon på 30 % av saksgebyret per sak/rekvisisjon. Det gis ingen reduksjon i parsellgebyret.					-30 % av saksgebyr per sak/rekvisisjon

§ 4-3-2 Avbrudd av oppmålingsforretningen og matrikkelføringen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-432A - Når saken/rekvisisjonen blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført og det ikke er utført feltarbeid.	Kr.	9 150	9 590	440	5%
2026-432B - Når saken/rekvisisjonen blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid, men ikke avholdt oppmålingsforretning. For disse sakene faktureres 50 % av gebyret (saks- og parsellgebyr) man ville betalt dersom saken hadde blitt gjennomført.					
2026-432C - Når saken blir trukket, ikke lar seg gjennomføre eller må avvises før den er fullført, og det er utført feltarbeid og avholdt oppmålingsforretning. For disse sakene faktureres 100 % av gebyret (saks- og parsellgebyr).					

§ 4-3-3 Referanse til stedfestningsavtale, jf. matrikkelloven § 19 og matrikkelforskriften § 44

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-433A - Føring av referanse til stedfestningsavtale om eksisterende grense, eksisterende rettighet eller eksisterende punktfeste i matrikkelen.	Kr/time	1 830	1 920	90	5%

§ 4-3-4 Utstedelse av matrikkelbrev

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-461A - Matrikkelbrev og utdrag av matrikkelen som er utstedt skriftlig. Gjelder under 10 sider. Per matrikkelbrev.	Kr.	175	175	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2026-461B - Matrikkelbrev og utdrag av matrikkelen som er utstedt skriftlig. Gjelder for 10 sider eller mer. Per matrikkelbrev.	Kr.	350	350	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
2026-461EK - Matrikkelbrev sendt med elektronisk kommunikasjon. Per matrikkelbrev.	Kr.	175	175	0	0%	Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk.						
Matrikkelforskriftens § 16(4)						

§ 4-4 Gebyr for medgått tid

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-440 - Gebyr for medgått tid kontorarbeid.	Kr/time	1 830	1 920	90	5%	Nytt gebyr i 2025. Per påbegynt time.
2026-441 - Gebyr for medgått tid markarbeid.	Kr/time	2 290	2 400	110	5%	Nytt gebyr i 2025. Per påbegynt time.
Gebyrpliktig arbeid etter matrikkelloven som ikke faller inn under andre bestemmelser i denne forskriften, eller der deler av gebyret beregnes etter medgått tid. Timeprisen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon. Timepris for markarbeid dekker i tillegg utstyrsleie og forbruksmateriell/grensemerker.						

§ 4-5 Tilleggsgebyr for søknad om matrikulering uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-450 - Behandling av søknad om matrikulering uten fullført oppmålingsforretning	Kr/søknad	3 660	3 840	180	5%	Nytt gebyr i 2025. Per søknad.
2026-451 - Tillegg for opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning, for utsettelse i inntil to år	Kr/matrikkelenhet	3 660	3 840	180	5%	Nytt gebyr i 2025. Per matrikkelenhet.

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-452 - Tillegg for opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning der det først avholdes en oppmålingsforretning etter 2 år, for så en ny oppmålingsforretning i forbindelse med utsetting av grensemerker innen ytterligere 3 år	Kr/matrikkelenhet	9 150	9 590	440	5% Nytt gebyr i 2025. Per matrikkelenhet.
Gebyret kommer i tillegg til saks- og parsellgebyret i § 4-1-1 og § 4-1-2					

§ 4-6 Utsatt tidsfrist for gjennomføring av oppmålingsforretning om vinteren

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-491A - Med hjemmel i forskrift (Matrikkelforskriften 26. juni 2009 nr. 864 § 18 tredje ledd) Tidsfristen som er fastsatt i Matrikkelforskriften § 18 første ledd løper ikke i perioden 15. desember til 1. mars					

Eierseksjonering

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 1-3-4 Faktureringstidspunkt for saker etter Eierseksjonsloven

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Seksjoneringssaker	Kr.				Variabelt gebyr - Gebyr faktureres når det er fattet vedtak i saken.

§ 1-4 Gebyrbortfall ved kommunens fristoversittelse

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr	Kr.				Variabelt gebyr - Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av å ikke overholde frist på 12 uker fra søknad mottas. 25%, reduseres pr. påbegynt uke over fristen.

0150 - Reduksjon av seksjoneringsgebyr

Reduksjon av seksjoneringsgebyr som følge av at kommunen ikke overholder frist på 12 uker fra søknaden mottas. Fristen kan forlenges med den tid som medgår til supplering av mangler. Eierseksjonsloven § 14.

§ 5-1 Søknad om seksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
2026-614 - Seksjonering og reseksjonering inntil 15 seksjoner.	Kr.	29 680	30 680	1 000	3%
2026-615 - Seksjonering og reseksjonering 16 - 50 seksjoner	Kr.	37 100	38 350	1 250	3%
2026-616 - Seksjonering og reseksjonering over 50 seksjoner	Kr.	44 520	46 020	1 500	3%
2026-619 - Oppheving av seksjonering	Kr.	16 700	17 270	570	3%
2026-620 - Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering.	Kr.	9 280	9 600	320	3% Gebyret kommer i tillegg til behandlingsgebyret for seksjonering.
2026-621 - Avslag på seksjoneringssøknad	Kr.				Ved avslag på seksjoneringssøknader beregnes 100 % gebyr.
2026-622 - Tilleggsgebyr for søknader uten vedlagt dokumentert tillatelse til bolig (gjelder for bygninger oppført før 1965).	Kr.	12 990	13 430	440	3%
2026-623 - Avvisning av sak	Kr.				Avvisning av saker der saksbehandling er påbegynt, eller grunnlag for saksbehandling ikke er tilstrekkelig, og/eller komplettering av søknad innen frist ikke fører fram, fastsettes gebyr til 75%
2026-624 - Trekking av seksjoneringssak	Kr.				Seksjoneringssaker som trekkes før endelig vedtak fastsettes gebyret til 50%

Eierseksjonsloven § 15

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i % Merknad
Ny eierseksjonslov som hjemler kommunens selvkostdekning av kostnader ved tjenesten trådte i kraft 1.1.2018. Tinglysingsgebyr og					

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
eventuell dokumentavgift kommer i tillegg jf. Eierseksjonsloven § 15 andre ledd.					

Refusjon

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 6-1 Refusjonsberegning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-710A - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	1 830	1 920	90	5%
2026-710B - Timesats for befaring inklusiv transport	Kr/time	2 290	2 400	110	5%
2026-711 - Kommunen kan kreve at inntil kr 65 000 betales på forskudd, og resten etter hvert som arbeidet er utført og dokumentert Plan- og bygningsloven Kapittel 18					Inntil kr 65 000 på forskudd

Timesatser

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 7-1 Refusjonsberegning Gebyr som beregnes på grunnlag av anvendt tid

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
2026-811 - Timesats for kontorarbeid inklusiv administrativ støtte	Kr/time	1 290	1 920	630	49%
2026-812 - Timesats markarbeid, inklusiv transport, utstyr og materiell.	Kr/time	2 290	2 400	110	5%
For gebyr som ikke fastsettes på annen måte, eller skal beregnes etter medgått tid – jf. regulativet, skal man bruke følgende netto timesatser:					

Forurenset grunn

[Premisser for gebyrregulativ for 2025 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#)

§ 8-1 Forurenset grunn

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2026-3202 - Tiltakskategori 2 – Kr. tiltak av liten vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til mindre konsekvenser for helse og miljø		33 000	34 290	1 290	4%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2026-3203 - Tiltakskategori 3 – Kr. tiltak av liten eller middels vanskelighetsgrad der feil og mangler kan føre til middels store konsekvenser for helse og miljø		50 100	52 100	2 000	4%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2026-3204 - Tiltakskategori 4 – Kr. tiltak middels eller stor vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til store konsekvenser for helse og miljø		75 900	78 870	2 970	4%	Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2
2026-3205 - Tiltaksplaner revideres eller endres etter at førstegangsvedtak er fattet, fastsettes et nytt gebyr på 50% av ordinært gebyr per revisjon. Krever kommunen helt ny søknad, pålegges det gebyr som for behandling av ny sak						50% av ordinært gebyr per revisjon
2026-3206 - Ved avslag/avvisning på behandling av tiltaksplaner beregnes 100% gebyr av ordinært gebyr						100% gebyr av ordinært gebyr
Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2						
Tiltakskategori 1 – tiltak av svært liten vanskelighetsgrad der feil eller mangler kan føre til mindre konsekvenser for helse og miljø. Dette gjelder kun for små tiltak på bebygde boligtomter.	Kr.	0	9 770	9 770	0%	Nytt gebyr i 2026. Gjelder for behandling eller avvisning av tiltaksplaner etter Forurensingsforskriften kapittel 2

Vann og avløp

[Premisser for gebyrregulativ 2025 for vann, avløp, tømming av slamavskillere og maksimale egenandeler ved pålegg om tilknytning](#)

1.1 Engangsgebyr for tilknytning til offentlig vann- og avløpsledning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avløp - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	36,90	36,90	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
Vann - Engangsgebyr	Kr. pr.m2	36,90	36,90	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.2.1 Abonnementsgebyr for areal slik det er fastsatt i matrikkelen

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Avløp - abonnementsgebyr	Kr. pr.m2	13,28	13,28	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
Vann - abonnementsgebyr	Kr. pr.m2	9,64	9,64	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.2.2 Forbruksgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Forbruksgebyr avløp	Kr. pr.m2	19,55	19,55	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
A. Forbruksgebyr vann	Kr. pr.m2	14,30	14,30	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
B. Stipulert (ikke målt) vannforbruk	m3 pr. m2	1,30	1,30	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.2.3 Leie av vannmåler

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. DN 20 mm (inntil Qn 2,5 / 3/4 tomme)	Kr.	700,00	700,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
B. DN 25 mm (inntil Qn 6 / 1 tomme)	Kr.	1 162,50	1 162,50	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
C. DN 40 mm (inntil Qn 10 / 1 1/2 tomme)	Kr.	1 650,00	1 650,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
D. DN 50 mm inntil DN 100 mm	Kr.	2 362,50	2 362,50	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
E. over DN 100 mm og måler til midlertidig tiltak	Kr.	2 975,00	2 975,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.3.1 Rykke ut ved manglende vannmåleravlesning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for å rykke ut ved manglende vannmåleravlesning	Kr.	1 250,00	1 250,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.4 Gebyr for tømning inkl. behandling /avvanning av slamavskillere

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Tanker inntil 4 m3	Kr.	2 700,00	2 700,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
B. Tanker over 4 til og med 6 m3	Kr.	4 050,00	4 050,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
C. Tanker over 6 til og med 8 m3	Kr.	5 400,00	5 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
D. Tanker over 8 til og med 10 m3	Kr.	6 750,00	6 750,00	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.4.2 Gebyr pr. utført tømning

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tanker over 10 m3 tømt	pr m3 tømt	675,26	675,26	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

1.4.3 Ettebehandling av slam

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Slam levert til etterbehandling	pr m3 slam	471,98	471,98	0,00	0,00%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

2. Maksimale egenandeler ved pålegg om tilknytning til offentlig vann- og/eller avløpsledning for eksisterende bygg

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Vann	Kr.	250 000	250 000	0	0%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
B. Avløp	Kr.	350 000	350 000	0	0%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
C. Vann og avløp	Kr.	550 000	550 000	0	0%	NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

3. Anboringer, forgreninger m.v. på ledningsanlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Utførelse av anboringer, forgreninger m.v. på kommunalt ledningsanlegg						NB! Nytt gebyr for vann og avløp 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Alle satser er vist inklusive 25 % merverdiavgift.

Renovasjon

[Premisser og gebyrregulativ for 2025 for renovasjonsgebyrene](#)

Bossug restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
14203 - Restavfall bossug ordinær	Kr.	4 486,13	4 486,13	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
14204 - Restavfall bossug 2tømm.pr uke	Kr.	5 110,58	5 110,58	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
14205 - Restavfall bossug hver 14.dag	Kr.	3 861,67	3 861,67	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Diverse andre priser

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0234 - Utrykning ved mistet verdisak i nedkast	Kr.	2 420,55	2 420,55	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0235 - Verdisaker i bossbil, fastpris	Kr.	4 841,10	4 841,10	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0236 - Timepris opprydding	Kr.	1 452,60	1 452,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0237 - Timepris bistand	Kr.	927,45	927,45	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1414 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til fellesbeholder)	Kr.	129,60	129,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1415 - Nøkkel (Ekstra nøkkel til hyttebeholder)	Kr.	241,65	241,65	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1416 - Nøkkel (Brikker/nøkkelkort til avfallsløsninger)	Kr.	162,00	162,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1417 - Låsebøyle	Kr.	233,55	233,55	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
5223 - Betalt sekk	Kr.	242,50	242,50	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8506 - Hushold.kompoststrø	Kr.	162,00	162,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8540 - Hushold.betalt sekk	Kr.	187,50	187,50	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Diverse gebyrer

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1915 - Komm.påslag- adm. og etterdrift deponier	Kr.	131,25	131,25	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1920 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger	Kr.	632,20	632,20	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1920 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger bokollektiv	Kr.	316,10	316,10	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1930 - Brukerpåslag nedgravde fellesløsninger	Kr.	632,20	632,20	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
21900 - Lås	Kr.	229,70	229,70	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstra tømminger papir - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
30502 - Papir 240L hver 14.dag	Kr.	615,34	615,34	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30503 - Papir 240L 1 tømm.pr uke	Kr.	1 846,03	1 846,03	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30702 - Papir 400L hver 14.dag	Kr.	910,37	910,37	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30703 - Papir 400L 1 tømm.pr uke	Kr.	2 726,90	2 726,90	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30708 - Papir 400L 2 tømm.pr uke	Kr.	6 372,60	6 372,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30901 - Papir 660L 1 tømm.pr mnd for bossugkunder	Kr.	1 321,30	1 321,30	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
30902 - Papir 660L hver 14.dag	Kr.	1 321,30	1 321,30	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30903 - Papir 660L 1 tømm.pr uke	Kr.	3 961,80	3 961,80	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
30907 - Papir 660L 2 tømm.pr uke	Kr.	9 249,13	9 249,13	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31102 - Papircontainer hver 14.dag	Kr.	12 212,05	12 212,05	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31103 - Papircontainer 1 tømm.pr uke	Kr.	36 631,93	36 631,93	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31301 - Papircont. 1 tømm.pr mnd for bossugkunder	Kr.	12 212,05	12 212,05	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31304 - Papircont. hver14.dag for bossugkunder	Kr.	24 421,99	24 421,99	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31305 - Papir nedgravd hver 14. dag	Kr.	26 053,77	26 053,77	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstra tømminger papir bossug - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
31601 - Papir bossug vakumtank hver 14. dag	Kr.	6 711,88	6 711,88	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31602 - Papir bossug vakumtank hver uke	Kr.	20 135,65	20 135,65	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31605 - Papir bossug skrutank hver 14.dag	Kr.	11 609,35	11 609,35	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
31606 - Papir bossug skrutank hver uke	Kr.	34 823,83	34 823,83	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstra tømminger plast - fast intervall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
2022 - Plast 600L 1 tømm.pr uke	Kr.	3 961,93	3 961,93	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
2024 - Plastcontainer hver 14.dag	Kr.	12 211,09	12 211,09	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstraordinære tømminger bossug

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0215 - Ekstrahenting bossug	Kr.	2 768,85	2 768,85	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstraordinære tømminger papir og plast

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0204 - Ekstrahenting papir (Container)	Kr.	1 047,60	1 047,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0240 - Ekstrahenting papir (Krokkontainer 11-30m3)	Kr.	3 146,85	3 146,85	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0241 - Ekstrahenting plast (Container)	Kr.	1 047,60	1 047,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
5284 - Papir tømming nedgravd container (5m3 nedgavd)	Kr.	3 936,60	3 936,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstraordinære tømminger restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0203 - Ekstrahenting restavfall (140 liter)	Kr.	500,00	500,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0207 - Ekstrahenting restavfall (240 liter)	Kr.	625,00	625,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0208 - Ekstrahenting restavfall (400 liter)	Kr.	750,00	750,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0209 - Ekstrahenting restavfall (660 liter)	Kr.	875,00	875,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0211 - Ekstrahenting restavfall (4m3 container)	Kr.	3 325,05	3 325,05	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0212 - Ekstrahenting restavfall (6m3 container)	Kr.	3 936,60	3 936,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0238 - Ekstrahenting restavfall (Krokkontainer 11-30m3)	Kr.	3 146,85	3 146,85	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0239 - Ekstrahenting restavfall (Krokkontainer (11-30m3), behandlingsavgift per tonn)	Kr.	2 288,25	2 288,25	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
5282 - Restavfall tømming nedgravd container (5m3 nedgavd)	Kr.	3 936,60	3 936,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Ekstratømming glass og metall

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0213 - Ekstrahenting glass og metall (660 liter)	Kr.	453,60	453,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0214 - Ekstrahenting glass og metall (lglo)	Kr.	953,10	953,10	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Erstatning av bortkomne beholdere. Prisen inkluderer merking og utkjøring.

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0210 - Erstatning 60 liters restavfallsbeholder	Kr.	857,25	857,25	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0220 - Erstatning 140 liters restavfallsbeholder	Kr.	857,25	857,25	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0320 - Erstatning 240 liters restavfallsbeholder	Kr.	1 391,85	1 391,85	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0410 - Erstatning 140L papirbeholder	Kr.	857,25	857,25	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0420 - Erstatning 400 liters restavfallsbeholder	Kr.	2 574,45	2 574,45	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0510 - Erstatning 240 liters papirbeholder	Kr.	1 391,85	1 391,85	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0520 - Erstatning 660 liters restavfallsbeholder	Kr.	4 105,35	4 105,35	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0610 - Erstatning 400 liters papirbeholder	Kr.	2 574,45	2 574,45	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0710 - Erstatning 660 liters papirbeholder	Kr.	4 105,35	4 105,35	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0810 - 660 liter beholder m/ lås	Kr.	4 947,75	4 947,75	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Forsøpling

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0230 - Fastpris utrykning og transport	Kr.	1 129,95	1 129,95	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0231 - Timepris opprydding	Kr.	927,45	927,45	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0232 - Levering gjenv.stasjon pr m3	Kr.	81,00	81,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0233 - Administrasjonskostnader	Kr.	1 008,45	1 008,45	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Gjenvinningsstasjonene

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8509 - Hushold.avfall inntil 0,02 m3 (for syklende eller gående)	Kr.	20,00	20,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8510 - A-Hushold.avfall 0 - 0,99m3 (Inntil 1 m3)	Kr.	100,00	100,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8511 - Hushold.avfall 2 - 2,99m3(Inntil 3 m3)	Kr.	300,00	300,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8512 - A-Hushold.avfall 3 - 3,99m3(Inntil 4 m3)	Kr.	400,00	400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8513 - A-Hushold.avfall 4 - 4,99m3(Inntil 5 m3)	Kr.	700,00	700,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8514 - A-Hushold.avfall 7 - 7,99m3 (Inntil 8 m3)	Kr.	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8515 - Hushold.avfall 8 - 8,99m3 (Inntil 9 m3)	Kr.	2 400,00	2 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8516 - Hushold.avfall 9 - 9,99m3 (Inntil 10 m3)	Kr.	2 400,00	2 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8517 - A-Hushold.avfall 4 - 4,99m3 (Inntil 6 m3)	Kr.	700,00	700,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8518 - A-Hushold.avfall 6 - 6,99m3(Inntil 7 m3)	Kr.	1 500,00	1 500,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8519 - Hushold.avfall 10 - 10,99m3	Kr.	3 200,00	3 200,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8520 - Hushold.avfall 11 - 11,99m3	Kr.	4 000,00	4 000,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8521- Hushold.avfall 12 - 12,99m3	Kr.	4 800,00	4 800,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8522 - Hushold.avfall 13 - 13,99m3	Kr.	5 600,00	5 600,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8523 - Hushold.avfall 14 - 14,99m3	Kr.	6 400,00	6 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8524 - Hushold.avfall 15 - 15,99m3	Kr.	7 200,00	7 200,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
8525 - Hushold.avfall 16 - 16,99m3	Kr.	8 000,00	8 000,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8526 - Hushold.avfall 17 - 17,99m3	Kr.	8 800,00	8 800,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8527 - Hushold.avfall 18 - 18,99m3	Kr.	9 600,00	9 600,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8528 - Hushold.avfall 19 - 19,99m3	Kr.	10 400,00	10 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8529 - Hushold.avfall 20 - 20,99m3	Kr.	11 200,00	11 200,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8530 - Hushold.avfall 21 - 21,99m3	Kr.	12 000,00	12 000,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8531 - Hushold.avfall 22 - 22,99m3	Kr.	12 800,00	12 800,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8532 - Hushold.avfall 23 - 23,99m3	Kr.	13 600,00	13 600,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8533 - Hushold.avfall 24 - 24,99m3	Kr.	14 400,00	14 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8534 - Hushold.avfall 25 - 25,99m3	Kr.	15 200,00	15 200,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8535 - Hushold.avfall 26 - 26,99m3	Kr.	16 000,00	16 000,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8536 - Hushold.avfall 27 - 27,99m3	Kr.	16 800,00	16 800,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8537 - Hushold.avfall 28 - 28,99m3	Kr.	17 600,00	17 600,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8538 - Hushold.avfall 29 - 29,99m3	Kr.	18 400,00	18 400,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8539 - Hushold.avfall 1 - 1,99m3(Inntil 2 m3)	Kr.	200,00	200,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8559 - Gjenvinningsstasjon-sekk(blank) 10 pk	Kr.	100,00	100,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
8560 - Gjenvinningsstasjon-sekk(blank) pr stk.	Kr.	10,00	10,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
Hver m3 over	Kr.	800,00	800,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Hytterenovasjon

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1220 - Restavfall fritidsbolig 140L	Kr.	4 043,14	4 043,14	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
50001 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 2	Kr.	2 021,58	2 021,58	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
50002 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 3	Kr.	1 415,09	1 415,09	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
50003 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 4	Kr.	1 010,78	1 010,78	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
50004 - Renovasjon fritidsbolig-kategori 1	Kr.	4 043,14	4 043,14	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
50006 - Grunngebyr hytterrenovasjon	Kr.	2 465,00	2 465,00	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Innflyttingscontainere papir, papp og plast

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
0242 - Fastpris mobilisering og transport innflyttingscontainer	Kr.	3 550,50	3 550,50	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
0243 - Tømmepris innflyttingscontainer	Kr.	1 047,60	1 047,60	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Spann restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1101 - Restavfall Spann 1 tømm.pr uke	Kr.	4 366,20	4 366,20	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1105 - Restavfall Spann 2 tømm.pr uke	Kr.	5 823,65	5 823,65	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Standardgebyr, tømmepriser, lukeåpninger og kilo

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1120 - Renovasjon grunnpris pr. boenhet	Kr.	3 581,44	3 581,44	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1121 - Renovasjon grunnpris pr. boenhet - vekt - 2 tømm.pr uke	Kr.	4 070,19	4 070,19	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1122 - Renovasjon grunnpris bokollektiv	Kr.	1 454,42	1 454,42	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1123 - Renovasjon grunnpris pr. boenhet - ekstra volum	Kr.	3 258,38	3 258,38	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1420 - 140L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	56,05	56,05	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1430 - 240L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	94,83	94,83	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1440 - 400L- antall tømminger mer enn 1/mnd	Kr.	162,27	162,27	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1510 - Lukeåpninger mer enn 5/mnd	Kr.	14,01	14,01	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1531 - Lukeåpninger bokollektiv	Kr.	14,01	14,01	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
1540 - Fellesbeholdere - antall kilo	Kr.	2,78	2,78	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Storbeholdere og containere restavfall

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1 - Restavfall minstepris 1tømm.pr uke	Kr.	3 861,67	3 861,67	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
12101 - Restavfall 660L 1tømm.pr uke	Kr.	21 241,14	21 241,14	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
12102 - Restavfall 660L 2tømm.pr uke	Kr.	46 754,71	46 754,71	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
12201 - Restavfall 4m3 1tømm.pr uke	Kr.	128 313,21	128 313,21	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
12401 - Restavfall 6m3 1tømm.pr uke	Kr.	192 308,30	192 308,30	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
12601 - Restavfall 8m3 1tømm.pr. uke	Kr.	256 303,34	256 303,34	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
14301 - Restavfall nedgravd container	Kr.	4 486,13	4 486,13	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen
2 - Restavfall minstepris 2tømm.pr uke	Kr.	4 486,12	4 486,12	0,00	0,00%	NB! Nytt renovasjonsgebyr for 2026 legges frem i Tilleggsinnstillingen

Feiing og tilsyn

[Premisser og gebyrregulativ 2025 for feiing og tilsyn.](#)

Feiegebyr pr. røykløp

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Timepris	Kr	1 109,00	1 265,00	156,00	14,07% Feies ved behov.

Tilleggsgebyr pr. gang for

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Spesielle anlegg, timepris	Kr	1 109,00	1 265,00	156,00	14,07% Timepris.

Årlig tilsynsgebyr pr. enhet (boenhet, fritidsbolig, fyrhus, etc.):

Gebyr	Enhet	Sats 2025	Sats 2026	Endring i kr	Endring i Merknad %
Enkeltgebyr	Kr	463,00	528,00	65,00	14,04% Flatt gebyr, uavhengig av tilsynshyppighet.

Fra mål til handling

Kommuneplanen

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Planen gir retning og mål for utviklingen av Bergen både som samfunn og kommuneorganisasjon, og består av to deler: *samfunnsdel* og *arealdel*.

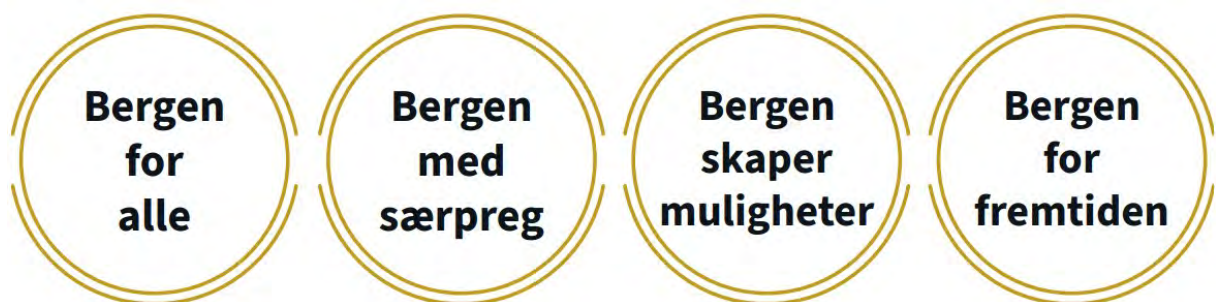
Kommuneplanens samfunnsdel [Et nystemt Bergen](#) ble vedtatt av bystyret 24.09.25, og inneholder fire samfunnsmål for utviklingen av Bergen: Bergen for alle, Bergen med særpreg, Bergen skaper muligheter og Bergen for fremtiden.

Samfunnsdelen gir retning og overordnede mål for samfunnsutviklingen. Oppfølgingen og operasjonaliseringen av samfunnsdelen skjer gjennom tematiske planer som utdyper ulike tema og setter operative mål.

Kommuneplanens samfunnsdel har en lovpålagt handlingsdel som revideres årlig. I Bergen kommune kombineres handlingsdelen (etter plan- og bygningsloven) med økonomiplan (etter kommuneloven), og inngår i en samlet handlings- og økonomiplan. Med utgangspunkt i samfunnsdelen og utdypingen som gjøres i planer og andre politiske saker, gir handlings- og økonomiplanen en helhetlig prioritering og finansiering av kommunens virksomhet. Les mer om dette under overskriften *Kommuneplanens handlingsdel*.

Kommuneplanens arealdel viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. [Gjeldende arealdel](#) ble vedtatt av bystyret i juni 2019, og i januar 2025 vedtok byrådet å starte opp planarbeid med [revisjon av arealdelen](#).

Nye samfunnsmål i Bergen kommune

Under hvert samfunnsmål beskrives ulike tematiske satsingsområder og prioriterte strategier for hvordan vi skal nå målene. Samfunnsmålene er formulert bredt og tverrfaglig, slik at alle deler av kommunen og bergenssamfunnet skal kunne bidra til å oppnå målene.

Samfunnsmål 1: Bergen for alle

Bergen skal være en inkluderende og trygg by der alle innbyggere har mulighet til å leve gode liv, uavhengig av bakgrunn og livssituasjon. Demokratiske verdier, menneskerettigheter og tillit skal ligge til grunn for samfunnsutviklingen.

Kommunen skal fremme livskvalitet og helse gjennom gode oppvekstvilkår, sosialt bærekraftige nærmiljø og likeverdige muligheter for deltakelse. Bydelene skal være levende, attraktive og funksjonelle, med boliger som folk har råd til og god sosial infrastruktur.

Bergen skal være en aldersvennlig by. Eldre skal både få den hjelpen de trenger, og få god anledning til å bruke sine ressurser til det beste for samfunnet. Frivillighet og samarbeid med sivilsamfunn og næringsliv skal styrkes. Ved å ta alle gode krefter i bruk skal vi møte samfunnsutfordringene, skape verdier og styrke Bergen som en aktiv, attraktiv og levende by.

Satsingsområder:

- En trygg og varm by
- Det gode liv i Bergen
- Levende bydeler og nabolag
- Eldre som ressurs
- Ta alle gode krefter i bruk

Samfunnsmål 2: Bergen med særpreg

Bergen skal utvikles med respekt for byens historie, landskap og identitet. Kulturmiljøer, arkitektur og natur skal styrke byens særpreg og bidra til trivsel og tilhørighet. Sentrum skal være attraktivt og levende, med rom for handel, boliger, kultur og møteplasser. Bergen skal være en kulturby med et rikt kunst- og kulturliv som engasjerer og inkluderer.

Gjennom samarbeid og engasjement skal byen formes med kvalitet og egenart, til glede for bergenserne og besøkende.

Satsingsområder:

20. Med hjerte for Bergen og hverandre
21. Et attraktivt sentrum
22. Kulturbyen Bergen
23. Byen mellom fjord og fjell

Samfunnsmål 3: Bergen skaper muligheter

Bergen er en attraktiv by i vekst, med store konkurransefortrinn som skal videreutvikles og synliggjøres. Bergensregionen skal være den attraktive, skapende og relevante utfordreren til hovedstadsområdet. Vi skal styrke Bergen som førstevalget som bo-, studie- og arbeidssted. For å

sikre befolkningsvekst og gode tjenester må byen vokse betraktelig, med flere boliger, næringsarealer og fremtidsrettet infrastruktur som binder byen og regionen sammen. Kommunen skal legge til rette for god boligforsyning, bærekraftig utvikling og gode rammebetingelser for et innovativt og sterkt næringsliv.

Kunnskapsbyen Bergen har ledende utdannings-, forsknings- og utviklingsmiljøer med høy internasjonal kvalitet, sterke fagmiljøer og et kunnskapsintensivt næringsliv som sikrer verdiskaping og endringskapasitet. Bergen kommune skal være en pådriver for kompetansearbeidsplasser og legge til rette for at flere kloke hoder og varme hender velger å bli i byen.

Vi skal ha høy deltakelse i arbeidslivet og legge til rette for at virksomhetene får tak i den arbeidskraften de trenger. Vi har en særlig utfordring knyttet til knapphet på arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren. Å senke terskelen inn i arbeidslivet og en forsterket innsats på å forebygge utenforskap er avgjørende for å lykkes. Vi skal legge til rette for et inkluderende arbeidsliv, som mobiliserer flere til å jobbe, og som gjør det mulig for flere å stå lengre i arbeid.

Satsingsområder:

2. En by i vekst
3. Kunnskapsbyen Bergen
4. Næringsutvikling og ny verdiskaping
5. Havbyen Bergen
6. Byen som binder Vestlandet sammen
7. Mobilisering av arbeidskraft

Samfunnsmål 4: Bergen for fremtiden

Byens barn er Bergens fremtid, og skape gode oppvekstvilkår er en av de viktigste investeringene vi gjør som samfunn. Bergen kommune har ansvar for å sikre god kvalitet i barnehager og skoler, som skal legge til rette for læring, trivsel og utvikling. Vi skal legge inn en særlig innsats for barn og unge som opplever å stå utenfor. Alle Bergens barn skal ha en trygg oppvekst der de får realisert sitt potensial for læring og utvikling.

Verden er urolig og uforutsigbar. Klimaendringer og den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden påvirker risikobildet for Bergen. Vi må forberede oss på å håndtere alvorlige hendelser gjennom å jobbe systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, sammen med ulike samarbeidspartnere på tvers av sektorer. Vi skal jobbe for å styrke motstandskraften i befolkningen og bevare høy grad av tillit i samfunnet.

Bergen skal jobbe kunnskapsbasert og systematisk for å få ned klimagassutslippene. De mest kostnadseffektive klimatiltakene, som bidrar til størst mulig klimagassreduksjoner bør prioriteres. Vi jobber aktivt med å klimatilpasse byen og sikre kritisk infrastruktur.

Å forvalte bergensnaturen på en ansvarlig måte er viktig for både samtiden og for de som kommer etter oss. Bergen skal utnytte arealressursene mest mulig effektivt, og kommunen skal være en ansvarlig arealmyndighet. Vi skal ta vare på Bergens naturmangfold, matjord og kulturlandskap, og ha en forsvarlig forvaltning av vann og vassdrag, fjordene og havet.

Bergen kommune skal legge til rette for lokaldemokrati, utøve myndighet, drive samfunnsutvikling og levere velferdstjenester. De økonomiske rammene og tilgang på arbeidskraft vil i økende grad begrense nivået på velferdstjenester som kommunen kan tilby. Fremtidens kommune må være innovativ, ta i bruk smartere løsninger og drive nødvendig omstilling for å levere på samfunnsoppdraget. Kommunen må vurdere hvordan næringsliv, frivillighet og sivilsamfunn kan bli en mer integrert del av oppgaveløsningen. Vi må ta alle gode krefter i bruk for å sikre velferdssamfunnet vår.

Satsingsområder:

- Byens barn, Bergens fremtid
- Sikkerhet og beredskap
- Forberedt på et varmere, våtere og villere Bergen
- Forvalte naturen for kommende generasjoner
- En endringsdyktig kommune
- Fremtidens kommune

Prioritert planarbeid

Kommunens planer er viktige verktøy for styring og prioritering. Les mer om [kommunens plansystem](#) i Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027.

I [Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027](#) gis en oversikt over 113 gjeldende tematiske samfunnsplaner per 1. juni 2024. Planstrategien legger opp til en vesentlig reduksjon av planbeholdningen, ved å ha en dreining fra et større antall smale planer til færre, mer overordnede og tverrsektorielle planer. I [bystyresak om samfunnsplanlegging i bystyreperioden](#) ble oppfølgingen av planstrategien konkretisert. Gjennom det vedtatte opplegget for [planarbeid i bystyreperioden](#), vil ny planbeholdning reduseres fra 113 til om lag 50 planer.

Innledningsvis i kapitlet vises det til at samfunnsdelen gir retning og overordnede mål for samfunnsutviklingen, mens operasjonaliseringen blant annet skjer gjennom planer som utdyper ulike tema og setter operative mål. Under følger en oversikt over pågående og planlagte planarbeid.

Pågående planarbeid

- Eiendomsstrategi
- Handlingsplan mot støy
- Internasjonal plan
- Plan for eldre (2026-2036)
- Plan for landbruk og skogbruk
- Plan for oppfølging av samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeidet
- Plan for profesjonell kunst og kultur
- Skolebehovsplan for Bergen 2025-2045
- Strategi for rehabilitering (2026 - 2031)
- Temaplan for det boligsosiale feltet
- Temaplan for økt inkludering og arbeid

Planarbeid med tentativ oppstart i 2025

- Digitaliseringsstrategi for Bergen kommune
- Melding om eierskap i kommunens selskaper
- Plan for frivillighet
- Plan for næring
- Strategi for resiliens
- Temaplan for natur, miljø og klima
- Temaplan for psykisk helse og rusarbeid

Oppstart av planarbeid i 2026

- Idrettsplan
- Plan for lokal kultur
- Plan for å forebygge, håndtere og redusere mobbing
- Temaplan for mangfold
- Temaplan for mobilitet

Kommuneplanens handlingsdel

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Det er dette dokumentet du leser nå – handlings- og økonomiplanen. Dokumentet inneholder både budsjett for kommende året, økonomiplan for de påfølgende tre årene, og overordnet prioritering av kommunens arbeid i fireårsperioden for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. Handlingsdel med budsjett og økonomiplan gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser og oppgaver de neste fire årene. Den omfatter hele kommunens virksomhet og gir en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i perioden.

De økonomisk prioriterte budsjetttiltakene i handlings- og økonomiplanen kan knyttes til tiltak, investeringer og annen ressursbruk som skal bidra til måloppnåelse. Med *måloppnåelse* menes både de langsiktige samfunnsmålene med satsingsområder og strategier i samfunnsdelen, hovedmålene som er førende for handlings- og økonomiplanen, og de operative målene under de enkelte tjenesteområdene. På denne måten er det en rød tråd fra Bergen kommunes langsiktige mål til konkrete mål, og fra mål til ulike tiltak, investeringer og annen ressursbruk og handlinger som skal bidra til å nå målene som er satt.

Under omtalen av *prioriterte operative mål i handlings- og økonomiplanperioden* er det en fullstendig oversikt over de prioriterte målene i denne handlings- og økonomiplanen, hvor sammenheng med samfunnsdelen synliggjøres. I kapitlene for de enkelte tjenesteområdene konkretiseres oppfølgingen av målene.

Handlings- og økonomiplanens hovedmål

Hovedmålene viser den politiske prioriteringen i denne handlings- og økonomiplanen:

- Økonomisk bærekraftig kommune

Kommunen må dimensjonere ressursbruken i tråd med kommunens økonomi, med effektiv ressursbruk og prioritering av tjenester og investeringer innenfor de økonomiske rammene. Videre skal det legges til rette for høy deltakelse i arbeidslivet, med høyt nærvær og mobilisering av arbeidskraft.

- Omstillingsdyktig kommune

Kommunen må jobbe for økt økonomisk handlingsrom gjennom digital transformasjon, innovasjon, omstilling og samordning. Vi skal forvalte naturen for kommende generasjoner, klimatilpasse samfunnet og ivareta samfunnsikkerhet og beredskap.

- Attraktiv og vekstkraftig by

Kommunen skal legge til rette for befolkningsvekst, boligbygging, utvikling av arbeidsplasser og næringsliv. Bergen skal binde Vestlandet sammen, og legge til rette for investering i infrastruktur for samferdsel, fremme kommunens teknologi- og kunnskapsutvikling og styrke innovasjonsklynger. Kommunen bygger videre på byens særpreg og videreutvikler Bergen som studentby, kulturby og havby. Vi legger til rette for rekreasjon og naturopplevelser, aktive og meningsfulle liv i levende bydeler og nabolag, og med frivillighet, sivilsamfunn og eldre som viktige ressurser.

- Kommunen som grunnmur gjennom livet

Kommunen skal være brukerorientert, gi grunnleggende og lovpålagte tjenester, fremme folkehelse, redusere utenforskap og ivareta utsatte og sårbare grupper. Vi må ta alle gode krefter i bruk, med økt samarbeid mellom offentlige, private og ideelle aktører. Kommunen legger til rette for en oppvekst som gir trygge og kompetente innbyggere, og verdig eldreomsorg.

Prioriterte operative mål i handlings- og økonomiplanperioden

I [Planstrategi for Bergen kommune 2023–2027](#) vises det til at «det må bli tydeligere hvordan vedtatte planer følges opp, ved at måloppnåelse i større grad kan måles og at resultater på bakgrunn av oppfølging rapporteres til bystyret.»

I [bystyresak om samfunnsplanlegging i bystyreperioden](#) ble det lagt opp til en gjennomgang av de operative målene i Bergen kommune, der byrådet skulle «komme tilbake til bystyret med forslag til mer prioriterende operative mål i handlings- og økonomiplan 2026–2029».

Tabellen under viser prioriterte operative mål for handlings- og økonomiplanperioden, med henvisning til samfunns mål og tjenesteområde. Disse operative målene danner grunnlaget for måltabellene under de enkelte tjenesteområde med indikatorer og måltall.

Hovedmål og operative mål knyttet til samfunnsmål Bergen for alle

Tjenestområde	Hovedmål	Operativt mål
Tjenester til eldre	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktiv og selvstendig i eget hjem
Tjenester til eldre	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det
Tjenester til eldre	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring
Tjenester til eldre	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring
Tjenester til eldre	Økonomisk bærekraftig kommune	Aktiv og selvstendig i eget hjem
Tjenester til eldre	Økonomisk bærekraftig kommune	Bærekraftig personalforvaltning
Tjenester til utviklingshemmede	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det
Psykisk helse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Øke gjennomstrømming i døgnbemannede botilbud og behandlingssentre
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner får sammenhengende og koordinerte tjenester
Introduksjons- og tolketjenester	Økonomisk bærekraftig kommune	Sikre økonomisk bærekraftig ressursbruk til bosetting og integrering av flyktninger
Forebyggende helsearbeid	Attraktiv og vekstkraftig by	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune
Forebyggende helsearbeid	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune
Behandling og rehabilitering	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid
Behandling og rehabilitering	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Tilgjengelige legetjenester
Overføringer til trossamfunn	Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikum
Overføringer til trossamfunn	Attraktiv og vekstkraftig by	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
Overføringer til trossamfunn	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktive eldre, eldre som ressurs
Brannvesen	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Brannvesenet skal gjennomføre tilsyn i alle boliger med fyringsanlegg som et brannforebyggende tiltak

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenestområde	Hovedmål	Operativt mål
Brannvesen	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Brannvesenet skal ha rask responstid ved utrykning
Brannvesen	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Brannvesenet skal øke antall branntilsyn i bygårder for å redusere risiko for brann.
Samferdsel	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen legger til rette for trygg og attraktiv ferdsel for alle.
Boligtiltak	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig
Private planer og byggesak	Attraktiv og vekstkraftig by	Bergen har en bærekraftig byutvikling med fokus på korte avstander, redusert transport og krav til god kvalitet og riktig plassering av nye tiltak.
Naturforvaltning og parkdrift	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
Kultur	Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikummere
Kultur	Attraktiv og vekstkraftig by	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
Kultur	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktive eldre, eldre som ressurs
Idrett	Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikummere
Idrett	Attraktiv og vekstkraftig by	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet
Idrett	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktive eldre, eldre som ressurs

Hovedmål og operative mål knyttet til samfunnsmål Bergen med særpreget

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Idrett	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested
Kultur	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i og utvikle kunst og kultur
Næring	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested
Naturforvaltning og parkdrift	Attraktiv og vekstkraftig by	Innbyggerne har tilgang til natur og naturopplevelser i sitt nærmiljø.
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Attraktiv og vekstkraftig by	Kommunen bygger videre på Bergens historiske særpreget ved å ta vare på kulturmiljø.
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Omstillingsdyktig kommune	Kulturmiljø som er sårbare for ulike klimaendringer, er registrert og sårbarhetsvurdert.
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Omstillingsdyktig kommune	Kulturmiljø, inkludert verdensarvstedet Bryggen og verneverdig tett trehusbebyggelse, skal sikres mot skade.
Overføringer til trossamfunn	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i og utvikle kunst og kultur

Hovedmål og operative mål knyttet til samfunnsmål Bergen skaper muligheter

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere personer med psykiske helseutfordringer og/eller rusutfordringer skal ut i ordinært arbeid
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere personer i alderen 18-29 år som har økonomisk sosialhjelp, skal ut i arbeid og/eller aktivitet
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen
Introduksjons- og tolketjenester	Økonomisk bærekraftig kommune	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen
Private planer og byggesak	Økonomisk bærekraftig kommune	Plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister
Naturforvaltning og parkdrift	Attraktiv og vekstkraftig by	Legge til rette for etablering og utvikling
Næring	Attraktiv og vekstkraftig by	Havbyen som motor for havregion og havnasjon
Næring	Attraktiv og vekstkraftig by	Legge til rette for etablering og utvikling

Hovedmål og operative mål knyttet til samfunnsmål Bergen for fremtiden

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Barnehage	Attraktiv og vekstkraftig by	Kompetanse i tråd med lovkrav
Barnehage	Attraktiv og vekstkraftig by	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
Barnehage	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Barn i kommunale og private barnehager har en trygg og god barnehagehverdag
Barnehage	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunale og private barnehager drives i tråd med barnehageloven og tilhørende forskrifter
Barnehage	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Skole	Attraktiv og vekstkraftig by	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger
Skole	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kompetanse i tråd med lovkrav
Skole	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet
Skole	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Oppnå gode elevresultater
Skole	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Sikre et godt og inkluderende skolemiljø

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Skole	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Skole	Økonomisk bærekraftig kommune	Sikre et trygt og godt arbeidsmiljø
Spesialpedagogiske tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet
Spesialpedagogiske tjenester	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Saksbehandlingstiden for sakkyndige vurderinger skal være i tråd med lovkrav
Spesialpedagogiske tjenester	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Barnevern	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen tilbyr hjelp som reduserer behov for inngripende tiltak, og sikrer at barn og unge får rett hjelp når de trenger det
Barnevern	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Tjenester til eldre	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Tjenester til utviklingshemmede	Økonomisk bærekraftig kommune	Bærekraftig personalforvaltning
Tjenester til utviklingshemmede	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Psykisk helse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere barn og unge med psykiske helseutfordringer kan bo sammen med familien og foreldrene sine
Psykisk helse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere voksne med psykiske lidelser skal ta i bruk velferdsteknologi
Psykisk helse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge
Psykisk helse	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Tjenestebrukere med samtidige rus og psykisk helseutfordringer skal motta riktig hjelp til rett tid
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Introduksjons- og tolketjenester	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Forebyggende helsearbeid	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune
Forebyggende helsearbeid	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Behandling og rehabilitering	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Behandling og rehabilitering	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid
Behandling og rehabilitering	Økonomisk bærekraftig kommune	Bærekraftig personalforvaltning
Behandling og rehabilitering	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Overføringer til trossamfunn	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
Overføringer til trossamfunn	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Brannvesen	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Samferdsel	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Samferdsel	Økonomisk bærekraftig kommune	Kommunen bygger, forvalter og vedlikeholder kommunal infrastruktur på en måte som forebygger forfall og verdiforringelse.
Boligtiltak	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Private planer og byggesak	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Naturforvaltning og parkdrift	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Verne om landbruk og skogbruk
Naturforvaltning og parkdrift	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Klima og miljø	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Klima og miljø	Omstillingsdyktig kommune	Kutte i direkte klimautslipp
Kultur	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
Kultur	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester
Kultur	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Gode anlegg og bygg for aktivitet
Kultur	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Kultur	Omstillingsdyktig kommune	Løsninger for klima og miljø
Idrett	Attraktiv og vekstkraftig by	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid
Idrett	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Gode anlegg og bygg for aktivitet
Idrett	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Idrett	Omstillingsdyktig kommune	Løsninger for klima og miljø
Næring	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tjenesteområde	Hovedmål	Operativt mål
Næring	Omstillingsdyktig kommune	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester
Næring	Omstillingsdyktig kommune	Løsninger for klima og miljø
Administrasjon og fellesfunksjoner	Attraktiv og vekstkraftig by	Kommunen bidrar til at unge får fagutdanning gjennom kommunale byggeprosjekter
Administrasjon og fellesfunksjoner	Økonomisk bærekraftig kommune	Effektiv bruk av kommunens boligmasse ved at tappt leieinntekt ved tomgang er 2% eller lavere
Administrasjon og fellesfunksjoner	Økonomisk bærekraftig kommune	God styring av investeringsprosjekter
Administrasjon og fellesfunksjoner	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Administrasjon og fellesfunksjoner	Økonomisk bærekraftig kommune	Høy avtalelojalitet i kommunens anskaffelser
Administrasjon og fellesfunksjoner	Omstillingsdyktig kommune	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester
Administrasjon og fellesfunksjoner	Omstillingsdyktig kommune	Redusere energiforbruk i kommunale bygg
Beredskap og sivilforsvar	Omstillingsdyktig kommune	Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser
Vann og avløp	Attraktiv og vekstkraftig by	Alle offentlige badeplasser har badevannskvalitet og 75 % av disse skal være i beste kategori.
Vann og avløp	Attraktiv og vekstkraftig by	Kunder skal være fornøyd med tjenestene som leveres og den behandling de får når de henvender seg til Bergen Vann.
Vann og avløp	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt.
Vann og avløp	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Vannledningsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt
Vann og avløp	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Vann og avløp	Økonomisk bærekraftig kommune	Totalt årlig vannforbruk i Bergen reduseres.
Vann og avløp	Omstillingsdyktig kommune	Reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp identifiserer, dimensjonerer og sikrer arealer for overvannshåndtering.
Vann og avløp	Omstillingsdyktig kommune	Vannforekomster har økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal være på et nivå som ivaretar dette.
Renovasjon	Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring
Renovasjon	Økonomisk bærekraftig kommune	Økt ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall for bedre ressursutnyttelse av avfallet
Renovasjon	Økonomisk bærekraftig kommune	Redusere mengden restavfall for kommunens virksomhet

FNs bærekraftsmål

Bærekraftig utvikling ses gjerne på i tre dimensjoner: økonomisk, sosial og klima- og miljømessig bærekraft. Bærekraftsdimensjonene henger sammen, og vi kan ikke jobbe med problemer eller løsninger isolert. Samarbeid er bindeleddet som gir fremtidsrettet verdiskaping og bærekraftig utvikling.

FNs bærekraftsmål er et rammeverk for å møte utfordringene som verden står overfor. De omhandler store deler av kommunens ansvarsområder og Bergen jobber hver dag for å nå målene. **Økonomisk bærekraft** handler om å skape velferd på en ansvarlig måte, som sikrer behovene våre i dag og i et langsiktig perspektiv, uten å ødelegge miljøet eller utnytte mennesker. **Sosial bærekraft** er avgjørende for å skape en attraktiv by der alle kan leve gode liv. Det handler om å bygge et helsefremmende og inkluderende samfunn. Ivaretagelse av **klima- og miljømessig bærekraft** utgjør livsgrunnlaget vårt, og er en forutsetning for å nå både de sosiale og økonomiske bærekraftsmålene.

De 17 bærekraftsmålene med 169 delmål ble vedtatt på FN sin generalforsamling i 2015, med tilslutning fra alle medlemslandene. Norge var en pådriver for å få målene vedtatt, og har forpliktet seg til å arbeide for at verden når målene innen 2030.

Kommunene har en avgjørende rolle for å realisere de globale målene. Ifølge FN kan to tredjedeler av delmålene kun nå gjennom lokal innsats. I handlings- og økonomiplanen er de operative målene til kommunen koblet til relevante bærekraftsmål. På den måten viser måltabellene under de enkelte tjenesteområdene hvordan kommunens egne mål bygger opp under de globale bærekraftsmålene.

Bosetting og integrering av flyktninger

Mellom 2022 og 2024 bosatte Bergen kommune et rekordhøyt antall flyktninger fra Ukraina og andre konfliktområder. Totalt 2843 flyktninger ble bosatt i løpet av disse tre årene, inkludert familiegjenforente. Dette er langt over det som har vært vanlig de foregående årene. For 2025 ble det forventet et lavere bosettingsbehov, og bystyret vedtok i sak om bosetting av flyktninger å bosette 400 flyktninger i 2025. Selv om antall bosatte blir lavere i 2025 enn de foregående årene, er det allikevel et stort antall flyktninger som bor i Bergen og har behov for kommunale tjenester i årene fremover.

Bosetting og inkludering av flyktninger påvirker de fleste av kommunens tjenester, og har betydelige organisatoriske og økonomiske konsekvenser. Det er krevende å anslå de økonomiske konsekvensene av de siste årenes høye bosetting av flyktninger. For flere tjenesteområder er det utfordrende å skille utgifter til flyktninger fra andre utgifter, og det påløper utgifter på områder som er vanskelig å tallfeste. Det må derfor understrekes at det er knyttet usikkerhet til tallene som omhandler integreringsfeltet.

I sammenstillingen av inntekter og utgifter i tabellen under er det tatt utgangspunkt i 250 bosatte flyktninger fra 2026 til 2029. Bergen kommune mottar en anmodning om bosetting fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet sent høsten 2025, og vedtak om antall flyktninger som skal bosettes i 2026 gjøres av bystyret tidlig i 2026. Sammenstillingen viser anslåtte fremtidige inntekter og utgifter som er direkte knyttet til bosetting og integrering av flyktninger. Oversikten viser derfor ikke et fullstendig budsjett for de ulike tjenestene.

Tjenesteområde (beløp i mill)	2026	2027	2028	2029
01A Barnehage	7 605	6 548	6 548	6 548
01B Skole/01C Spesialpedagogiske tjenester	30 054	18 871	15 371	14 663
02 Barnevern	8 000	8 000	8 000	8 000
02 Barneverntjenesten Enslig mindreårige	124 261	120 593	116 040	109 171
03A Etat for hjemmebaserte tjenester/Etat for helsetjenester	3 000	3 000	3 000	3 000
04B Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	155 834	117 318	84 469	58 659
04C Introduksjons- og tolketjenester	274 717	256 184	255 184	254 184
05A/05B Forebyggende helsearbeid mm	18 488	18 488	18 488	18 488
09 Boligtiltak	82 116	65 997	54 702	49 827
23 Sentrale inntekter	-650 262	-524 744	-440 033	-390 198
Sum (netto merutgifter)	53 812	90 255	121 769	132 342

De største utgiftspostene er knyttet til introduksjons- og tolketjenester, økonomisk sosialhjelp, barnevern og bolig. Kommuner som bosetter flyktninger, mottar integreringstilskudd for de fem første årene en flyktning er bosatt. Integreringstilskuddet er et per capita-tilskudd, som vil si at kommunen mottar tilskudd for hver enkelt flyktning. Bergen kommune mottar flere statlige tilskudd i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet: Eldretilskudd, barnehagetilskudd, norsktilskudd, ekstratilskudd til personer med nedsatt funksjonsevne eller adferdsvansker og tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. I 2026 forventer Bergen kommune å motta anslagsvis 650 millioner kroner samlet fra disse tilskuddsordningene. Det er flere usikre faktorer knyttet til prognosene for inntektssiden. Hvor mange flyktninger som faktisk blir bosatt et gitt år påvirker hvor mye kommunen mottar i tilskudd, da tilskuddet gis per flyktning som blir bosatt. Det femårige tilskuddet er størst i år to, og en lavere bosetting et år fører dermed til lavere inntekter også de fire påfølgende årene. For ekstratilskuddet til bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller adferdsvansker, gjør nye kriterier for tilskuddet det krevende å anslå hva de fremtidige inntektene vil bli.

De statlige tilskuddsordningene som kommunen mottar, skal gi rimelig dekning for kommunens utgifter. Ifølge Beregningsutvalget, som kartlegger kommunene sine utgifter til bosetting og integrering av flyktninger, var den nasjonale dekningsgraden av integreringstilskuddet på 90,9 % i 2024. For Bergen kommune viser prognosene at inntektene faller raskere enn utgiftene utover i økonomiplanperioden. Ut fra anslaget på de totale utgiftene knyttet til bosetting og integrering, samt tilhørende inntekter, øker de netto merutgiftene fra 54 millioner i 2026 til 132 millioner i 2029. På sikt vil situasjonen avhenge av hvordan Bergen kommune dimensjonerer sine tjenester, hvor mange av flyktningene som blir økonomisk selvhjulpne, og hvorvidt staten øker tilskuddene for å dekke merutgiftene til bosetting og integrering. Det er viktig å presisere at denne oversikten kun viser femårsperioden hvor kommunen mottar statlige tilskudd, og at kommunen kan ha utgifter til flyktninger utover disse årene.

Byrådet mener at det er viktig å fortsette med å bosette personer med beskyttelsesbehov i Bergen. Samtidig må kommunen arbeide for å oppnå balanse mellom inntekter og utgifter knyttet til integreringsfeltet. Arbeidet med å bedre den økonomiske balansen involverer flere byrådsavdelinger, og vil fortsette utover i økonomiplanperioden. Dette inkluderer å fortsette det målrettede arbeidet for å øke andelen flyktninger som kommer i jobb, og arbeide for å redusere kommunens kostnader til sosialhjelp og bolig knyttet til denne målgruppen. Kommunen vil også fortsette å delta i Beregningsutvalget og det tilhørende samarbeidet med KS for å bidra til oversikt over utgifter på området. Det vises for øvrig til de respektive tjenesteområdene for tiltak som foreslås spilt inn.

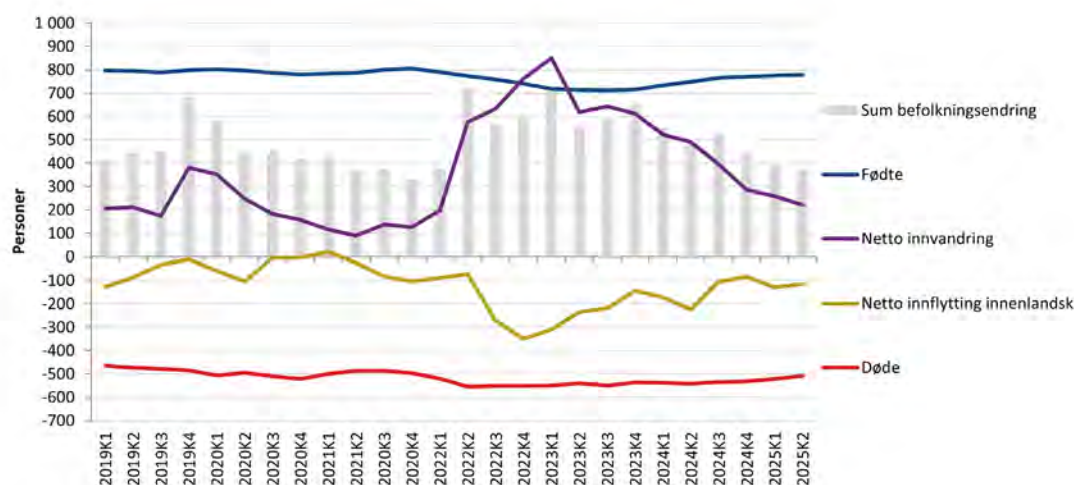
Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling

Befolkningsstatistikk

Innbyggertallet til Bergen var 293 709 ved inngangen til 2025. Befolkningen økte med 1 769 personer i løpet av 2024, en økning på 0,6 %. Figuren under viser kvartalsvise befolkningsendringer siden 2019. Bosetting av flyktninger fra Ukraina har bidratt til at nettoinnvandringen har vært historisk høy både i 2022 og 2023. Bergen har hatt et innenlandsk flyttetap til andre kommuner i Norge flere år. Flytteunderskuddet var særlig høyt i 2022 (1400 netto), men vi fortsatte å miste innbyggere til andre kommuner også i 2023 (577) og 2024 (336). Veksten i Bergen trekkes også ned av stadig færre nullåringer. Samtidig har vi i 2024 og 2025 sett at antall nullåringer har begynt å øke igjen. Antall døde ligger forholdsvis jevnt på ca. 550 døde i kvartalet.

Veksten i nullåringer vi så gjennom 2024 har fortsatt inn i første halvår for 2025, men veksten har flatet noe ut. Det er også en fortsatt nedgang i netto innvandring, og en fortsatt negativ netto innenlands flytting. I sum har Bergen per 2. kvartal 2025 1 510 flere innbyggere enn ved samme tid i 2024.

Figuren viser befolkningsendring, fødte, netto innvandring, netto innflytting innenlandsk og døde i Bergen. Tallene er et gjennomsnitt for de fire siste kvartalene.

Tabellen under viser befolkningsutviklingen i Bergen for ulike aldersgrupper fra 2015 til 2025.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 - åringer	3 346	3 483	3 518	3 186	3 147	3 160	3 065	3 179	2 930	2 856	3 036
Barnehage (1-5 år)	16 483	16 275	16 086	16 125	15 852	15 754	15 699	15 183	15 010	14 861	14 595
Grunnskole (6-15 år)	30 759	30 776	30 898	31 054	31 158	31 134	31 029	31 043	31 369	31 239	31 018
Videregående (16-19 år)	13 157	13 036	12 919	12 722	12 620	12 546	12 448	12 510	12 702	12 865	13 094
Voksne (20-66 år)	176 064	177 678	178 252	178 974	179 949	182 025	183 372	184 158	185 673	187 528	188 465
Eldre (67-79 år)	23 773	24 658	25 373	26 115	26 580	27 233	27 726	28 459	29 073	29 736	30 189
Eldre (80-89 år)	9 239	9 191	9 166	9 200	9 440	9 561	9 720	9 780	9 972	10 308	10 756
Eldre (90 år og eldre)	2 291	2 294	2 344	2 416	2 444	2 516	2 542	2 618	2 601	2 547	2 556
Total	275 112	277 391	278 556	279 792	281 190	283 929	285 601	286 930	289 330	291 940	293 709

Befolkningsframskrivninger

Befolkningsframskrivninger viser at Bergen vil øke med ca. 27 000 (9,5 %) innbyggere frem mot 2050, en gjennomsnittlig vekst på 1 100 personer (0,4 %) årlig. Ifølge SSB vil mye av veksten i Bergen komme de nærmeste årene, hovedsakelig som følge av fortsatt høy innvandring. Fram mot 2050 er Bergen ventet å ha den tredje høyeste gjennomsnittlige årlige nettoinnvandringen i Norge (510), bare bak Oslo (1550) og Trondheim (620). Tall fra SSB fram til andre kvartal i 2025 viser at innvandring til Norge fra Ukraina har dempet seg betydelig, i tillegg til at denne gruppen utvandret mer. Dette kan påvirke arbeidsstyrken fremover, også i Bergen.

Bergen kommune utarbeider egne befolkningsframskrivninger i systemet KOMPAS. SSB sine framskrivninger er et viktig grunnlag for utarbeiding av de lokale framskrivninger, samtidig som Bergen kommune gjør egne vurderinger av vesentlige forhold som samlet fruktbarhetstall og forventninger til boligbygging. [Trykk her for å lese mer om Bergen kommune sine egne befolkningsframskrivninger](#). Samlet fruktbarhetstall (SFT) er en viktig forutsetning i befolkningsframskrivninger som særlig har konsekvenser for utviklingen i nullåringer og de yngste aldersgruppene. I likhet med i Norge, i Vestland og i vestlige land for øvrig har fruktbarheten i Bergen gått gradvis nedover de siste 30 årene. I 2005 var den 1,8, i 2015 var den 1,67 og i 2024 var den 1,35. Regionalt har Vestland jevnt over vært den landsdelen i Norge hvor fruktbarheten har vært høyest de siste tiårene, selv om gamle Hordaland fylke stort sett har hatt lavest rater internt på Vestlandet. Nedgangen i fruktbarheten de siste årene skyldes særlig at fødselsratene blant menn og kvinner i 20-årene har falt merkbart siden 1990-tallet. Samtidig har gjennomsnittsalderen for førstegangs fødende gått opp.

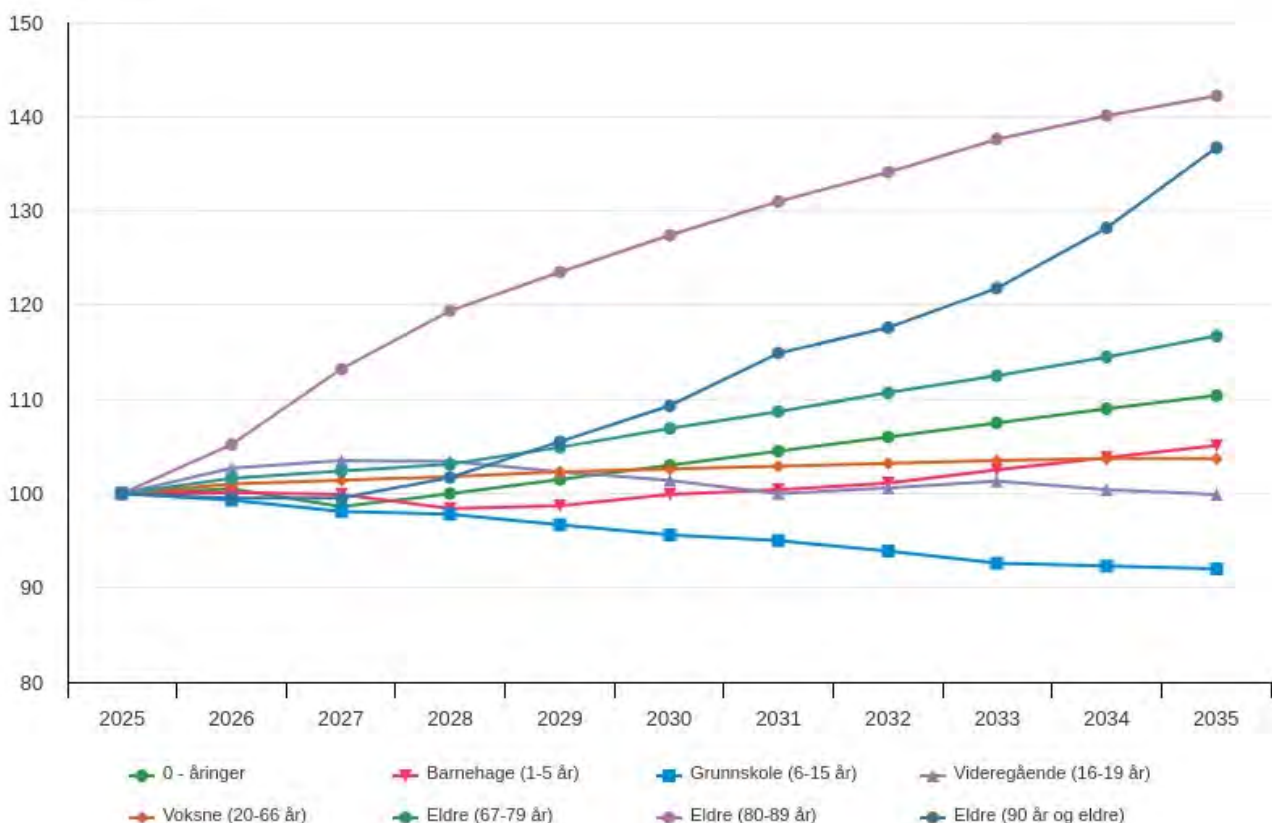
Statistisk sentralbyrå har ved flere anledninger overestimert antall nullåringer i sine framskrivninger i forhold til faktisk antall, men i 2025 undervurderte SSB antall nullåringer. Ved inngangen til 2025 var det 3 036 nullåringer i Bergen, som er 65 flere enn SSB prognostiserte (2 971) i sitt hovedalternativ fra 2024. I Bergen kommune sine framskrivninger blir det gjort egne beregninger på SFT ved å følge utviklingen i nullåringer tett. For årets befolkningsprognose er det lagt til grunn en fruktbarhet på 1,36 i 2025 (samme som SSB). De påfølgende årene er det lagt til grunn at fruktbarheten vil være på et lavere nivå enn SSB, men følge samme utviklingsbane. SSB antar at alderen ved første fødsel ikke kommer til å øke stort mer enn vi har sett til nå, og at kvinner som har vært i 20-årene og utsatt å få sitt første barn, vil begynne å realisere sine barneønsker. Samtidig viser de langsiktige trendene at andelen kvinner som får tre eller flere barn er synkende.

Figuren under viser Bergen kommune sin befolkningsprognose fra 2025 fordelt på ulike aldersgrupper. Figuren viser prosentvis vekst i aldersgruppene forhold til 2025. Det er ventet noe færre nullåringer og barnehagebarn de nærmeste årene, deretter snur trenden og disse aldersgruppene øker gradvis utover i perioden. For aldersgruppen 6-15 er det forventet nedgang fram til 2035, hvor det 2 500 (8 %) færre i aldersgruppen enn det var i 2025.

Samlet befolkning over 67 år vil være stekt økende i Bergen de neste årene. De store barnekullene som kom etter 2. verdenskrig nærmer seg 80 år, og derfor ventes det at veksten i aldersgruppen 89-89 år og 90+ særlig vil tilta de kommende årene. Allerede ved slutten av denne økonomiplanperioden (i 2029) ventes 2 500 flere (23 %) flere i aldersgruppen 80-89 enn det var i 2025. For aldersgruppen 90 år og eldre vil økningen særlig komme etter 2035 (økning på 35 % i forhold til 2025-nivå). Veksten i disse aldersgruppene vil fortsette å øke fram mot 2050.

Prognose befolkningsvekst Bergen

Grafen er i prosent

Prognose type : Bergen 2025 hovedalternativ

Prognose periode : 10

Demografikostnader

Anslag på framtidig utgiftsbehov som følge av endret befolkning (demografikostnader) er hentet fra KS sin demografimodell. Modellen viser hvordan befolkningsendringer forventes å påvirke kommunenes utgifter. Modellen gir et beregnet anslag for hva befolkningsframskrivninger vil bety for kommunens brutto utgiftsbehov til sentrale velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorgstjenester. Sentrale elementer i modellen er blant annet befolkningsframskrivninger, landsgjennomsnittets utgifter per innbygger og 2025-kroner. I modellen legges det til grunn konstante gjennomsnittskostnader, uendret standard, uendret produktivitet og uendret dekningsgrad.

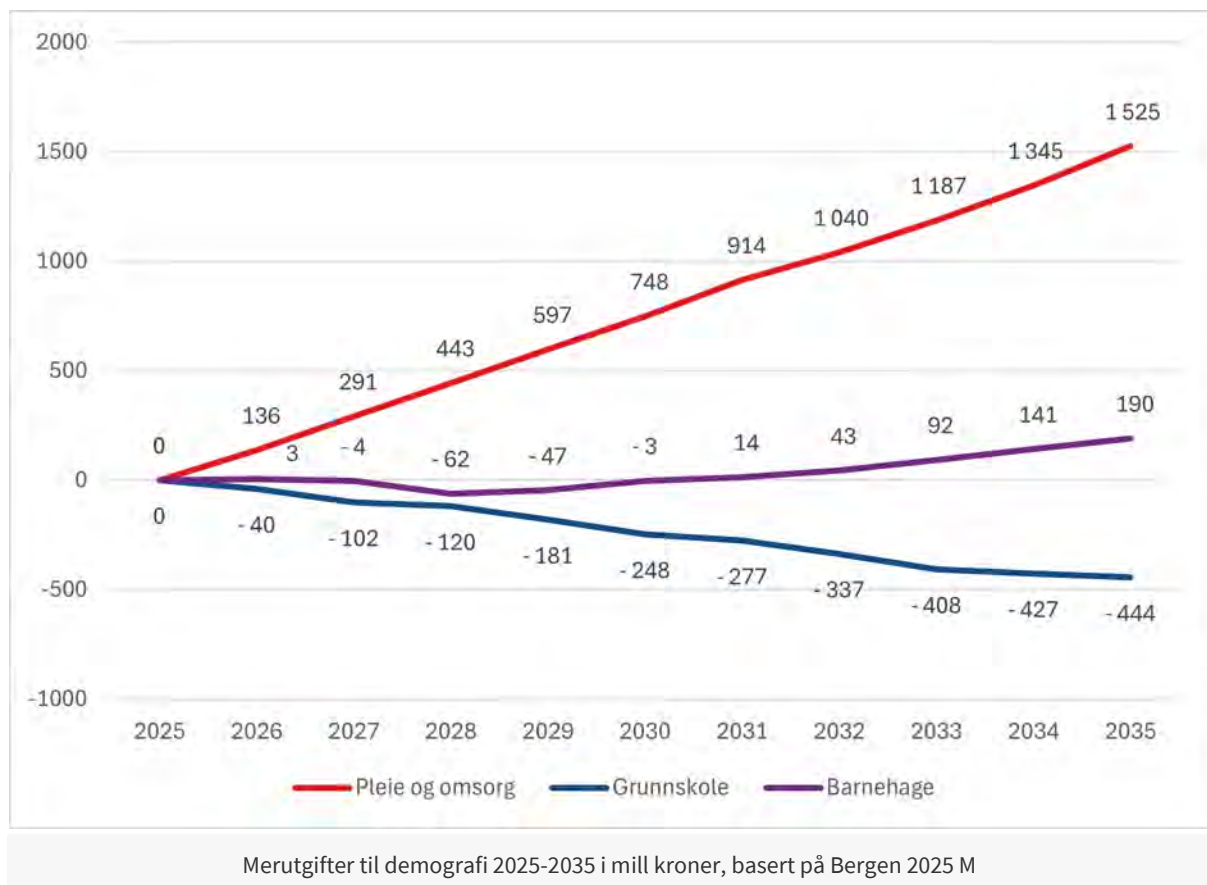
Det er viktig å understreke at demografikostnadene er anslag basert på gitte forutsetninger om befolkningsutvikling, ressursfordeling og kostnadsutvikling. Anslåtte merutgifter knyttet til demografiske endringer er et uttrykk for hva det vil koste kommunen å opprettholde tjenestetilbudet til den enkelte innbygger.

Videre legges det til grunn konstante dekningsgrader for de ulike tjenestene, slik at eventuelle trendmessige endringer i underliggende behov framover ikke hensyntas. Aldersgruppene er grove, slik at kostnadene knyttet til en 50-åring er de samme som til en 66-åring, mens kostnadene til en 90-åring er over det dobbelte av en 89-åring. Det er ingen oppdeling i kjønn og etter innvandrere/landbakgrunn.

Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) har foretatt beregninger som viser at kommunesektoren kan få merutgifter i 2026 på om lag 3,5 mrd. 2025-kroner knyttet til den demografiske utviklingen, hvorav 2,8 mrd. kroner må dekkes av kommunenes frie inntekter.

Anslag på demografikostnader brukes også når staten fastsetter kommunesektorens inntektsrammer for året som kommer. Den nasjonale rammen fordeles så videre til enkeltkommuner gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Dette betyr for eksempel at Bergen får redusert sine rammer tilsvarende et lavere beregnet behov for barnehagetjenester, som følge av færre barn. På den annen side øker rammen som følge av at det forventes flere eldre, og dermed høyere behov for tjenester til denne gruppen.

Demografikostnadene illustrert i figuren under viser derfor både hvilke beregnede mer/mindre-utgifter kommunen står overfor i årene som kommer, og de viser hvordan dette vil påvirke driftsrammen som tildeles Bergen kommune gjennom inntektssystemet.

Demografikostnadene er beregnet med utgangspunkt i dagens situasjon. Det kreves derfor egne analyser, slik det gjøres i ASSS-sammenheng, for å vurdere om kommunen har en effektiv tjenesteproduksjon når det kommer til ressursbruk, dekningsgrader og politiske prioriteringer.

Det er en økning i eldre som bidrar til at det beregnede utgiftsbehovet for barnehage, skole og pleie og omsorg til sammen øker med i gjennomsnitt om lag 240. mill. årlig i økonomiplanperioden 2026-2029. Framskrivningen gir grunnlag for at særlig skole har redusert utgiftsbehov i økonomiplanperioden. Økning i nullåringer i 2024 og så langt i 2025 bidrar til utgiftsbehovet for barnehage har et utgiftsbehov

som ligger stabilt i økonomiplanperioden. Utviklingen i fruktbarhet og nullåringer påvirker særlig utgiftsbehovet for de yngre aldersgruppene. Vær oppmerksom at en i beregningene av utgiftsbehovet her ser på utgifter til demografi isolert. Samtidig vil det være flere forhold innen barnehage og skole som tilsier endringer i budsjettet uavhengig av den demografiske utviklingen.

I byrådets forslag til økonomiplan legges det inn estimerte justeringer av utgiftsbudsjettet til barnehage og skole som følge av demografiske endringer. Budsjettjusteringene beregnes basert på forventede demografiske endringer og kommunens faktiske enhetskostnader knyttet til drift av barnehager og skoler. Budsjetttrammen til barnehagene foreslås økt mer i HØP26-29 enn beregnet utgiftsbehov skulle tilsi. Dette skyldes at Bergen har en høyere dekningsgrad i barnehagene (flere barn går i barnehage) enn landsgjennomsnittet. For skole er det et samlet sett lagt inn et nedtrekk i økonomiplanperioden, men ikke fullt så mye som det beregnede utgiftsbehovet tilsier av figuren over. Årsaken til dette er at Bergen har lavere kostnader per elev enn landsgjennomsnittet.

I forslag til HØP 2026-2029 (se tjenesteområde 1a) er det lagt inn en økning på barnehage med henvisning til den demografiske utviklingen på 16,5 mill. kroner i 2026, 13 mill. kroner i 2027, et nedtrekk på 10 millioner i 2028 og en oppjustering på 6,6 millioner i 2029. Endringene er regnet fra vedtatt budsjett 2025, hvor det ligger inne et tilsvarende nedtrekk på 52 mill. kroner for inneværende år. Befolkningsprognosen i 2025 viser økt barnetall sammenliknet med fjorårets prognose. Dette bidrar til oppjustering på barnehage sammenliknet med i fjor.

Utgiftsbehovet i grunnskolen er beregnet å gå ned gjennom økonomiplanperioden. I forslaget til HØP 2026-2029 er det lagt inn et nedtrekk knyttet til redusert elevtall på 44 mill. kroner i 2026, 67 mill. kroner i 2027, 82 mill. kroner i 2028 og 109 mill. kroner i 2029. Også her er endringene sammenliknet med vedtatt budsjett 2025, hvor det ligger inne et tilsvarende nedtrekk på 24 millioner kroner inneværende år. En av årsaken til dette er at befolkningsprognosene er justert, og barnetallet er da økt noe mot forventet i 2024.

Flere eldre vil føre til en markant økning i utgiftsbehovet i uoverskuelig framtid, først for aldersgruppen 80-89 år, og deretter for de som er 90 år og eldre. Her er det verdt å merke seg betydelig forskjeller i kostnader per bruker, som for en 90-åring er nesten syv ganger høyere enn for en 67-åring. Veksten i utgiftsbehovet akselererer fra og med 2027, da etterkrigskullene trer inn i aldersgruppen 80-89 år, som også har betydelige høyere enhetskostnader enn 67-79 åringer.

I forslaget til handlings og økonomiplan er det lagt inn tiltak som reflekterer det økte utgiftsbehovet. Det framkommer under tjenesteområde 03A-Tjenester til eldre, der det er lagt inn betydelige beløp både til drift av nye sykehjem og til økte behov innenfor hjemmebaserte tjenester. Samlet utgjør dette om lag 128 mill. kroner i 2026 som øker til 631 mill. kroner i 2029. Endringene er regnet fra vedtatt budsjett 2025. Det er knyttet usikkerhet til behovene særlig i slutten av perioden, både på grunn av befolkningsutviklingen, utviklingen i bruksrater og utviklingen i kostnadsnivået.

Både på grunn av den store kostnadsveksten og den betydelige mangelen på helsepersonell har byrådet lagt inn ulike tiltak for å redusere veksten, og effektivisere tjenestene. På tjenesteområde 03A Tjenester til eldre beløper dette seg samlet til 21 mill. kroner i 2026 økende til 93 mill. kroner i 2029, regnet fra vedtatt budsjett 2025.

Klimabudsjett

Klimaendringene er en av vår tids største globale utfordringer, og krever koordinert innsats fra myndigheter, næringsliv og innbyggere. Byer, som Bergen, har viktige roller både i å kutte utslipp, men også for lokal klimatilpassing. Gjennom Klosterhagenerklæringen har byrådet forpliktet seg til å prioritere kunnskapsbaserte tiltak som gir innbyggere og næringslivet insentiver til å ta grønne valg, og byrådet vil at tiltakene skal innrettes slik at de har størst effekt.

Bergens klimastrategi, [Grønn strategi](#), ble vedtatt av bystyret i januar 2023. Strategien beskriver hvordan Bergen skal utvikles til et lavutslippssamfunn innen 2030, gjennom å kutte direkte utslipp, sirkulere ressursene, bevare naturen og forberede for endring. Klimabudsjettet viser status for måloppnåelse innenfor disse fire feltene, og hvilke tiltak byrådet ønsker å prioritere i det kommende budsjettåret. Byrådet arbeider med oppstart av en ny temaplan for natur, miljø og klima.

Klimabudsjettet er en gjennomføringsplan for klimatiltak. Tiltakene er i utgangspunktet vedtatt Grønn strategi og Grønn virksomhet, men klimabudsjettet viser hvilke konkrete tiltak fra disse planene som prioriteres i det kommende året. Tiltakene er i mange tilfeller også justert, operasjonalisert og konkretisert slik at de er tilpasset kontekst og utvikling. Satsingsområdene vises også gjennom hvilke mål som prioriteres for tjenesteområde 10D.

Tiltakene skal som hovedregel kunne realiseres innenfor gjeldende økonomiske rammer og organisasjonens gjennomføringskapasitet. Dersom det på et senere tidspunkt tiltakene viser seg at gjennomføring eller videreføring av tiltak krever økte bevilgninger, vil dette spilles inn og håndteres i forbindelse med den årlige rulleringen av handlings- og økonomiplanen.

For hvert tiltak skisseres hvilke deler av kommunen som vil ha oppgaver ved oppfølging av hvert enkelt tiltak. Tabellene viser også hvem som har hovedansvar for rapportering. Denne er identifisert med en * i tabellen.

Målsetninger

Grønn strategi har to hovedmål; ett for 2030 og ett for 2050, og fire strategier for å nå de to målene.

Målet for 2030 er at Bergen skal være et lavutslippssamfunn, og med det mener vi at

- Vi reduserer de direkte utslippene så mye som mulig.
- Vi reduserer ressursbruken og utvikler en sirkulær økonomi.
- Vi tar vare på og styrker naturen i møte med klimaendringene.
- Vi tilpasser oss klimaendringene og omstiller samfunnet.

2050-målet er at Bergen skal være et 1,5-graderssamfunn. Med andre ord at Bergens innbyggere og virksomheter begrenser sine direkte og indirekte utslipp og annen påvirkning på klima til et nivå som er i tråd med Parisavtalen.

De fire strategiene for å nå 2030- og 2050-målet er:

	STRATEGI I Kutte direkte utslipp DELMÅL I Bergen er direkte klimagassutslipp kuttet med 85 prosent fra 2009 til 2030.
	STRATEGI II Forberede for endring DELMÅL I 2030 er Bergen rustet til å håndtere effektene av klimaendringer og utnytter mulighetene i omstillingen til lavutslippssamfunnet.
	STRATEGI III Sirkulere ressursene DELMÅL Bergen tar vare på ressursene. I 2030 er materielt forbruk, indirekte utslipp og avfallsmengden redusert. Minst 65 prosent av avfallet blir til nye ressurser.
	STRATEGI IV Bevare naturen DELMÅL I Bergen verdsetter og styrker vi naturen slik at den kan lagre karbon og håndtere effektene av klimaendringene. I 2030 har vi løsninger som gagnar både naturen og klimaet.

Forkortelser

Tabellene med de aktuelle tiltakene for Bergen sitt Klimabudsjett 2026 inneholder en rekke forkortelser som er forklart i listen under.

Forkortelse	Fullt navn
AvLb	Avdeling landbruk (under Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett)
BBU	Byrådsavdeling for byutvikling
BBV	Bergen brannvesen
BV	Bergen vann
EBE	Etat for bygg og eiendom
EBF	Etat for boligforvaltning
EBK	Etat for bibliotek og kultur
EBSH	Etat for behandlingssentre og sykehjem
EFB	Etat for barnehage
EFI	Etat for idrett
EFS	Etat for skole
EFU	Etat for utbygging
PBE	Plan- og bygningsetaten
HRK	HR Konsern
IK	Innkjøp konsern

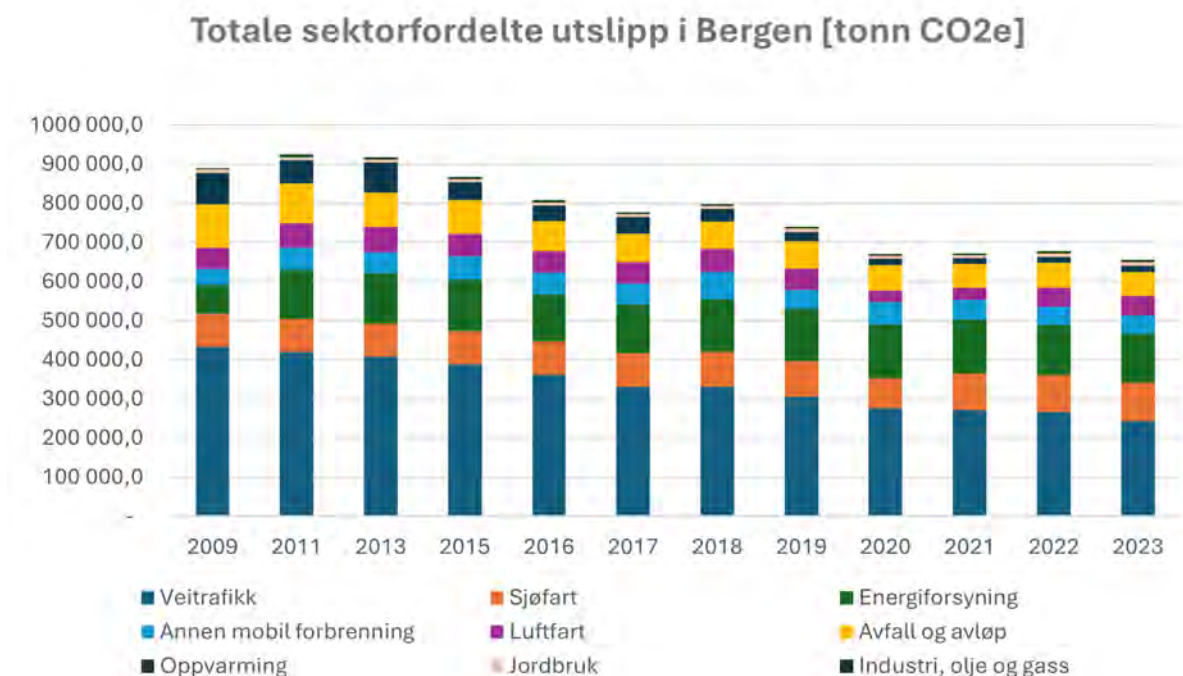
Strategi I - kutte direkte utslipp

DELMÅL I Bergen er direkte klimagassutslipp kuttet med 85 prosent fra 2009 til 2030.

Direkte utslipp er de klimagassutslippene som skjer innenfor Bergen kommunes geografiske område. Det er de direkte utslippene vi må kutte for å oppfylle Norges forpliktelser i Parisavtalen.

Status

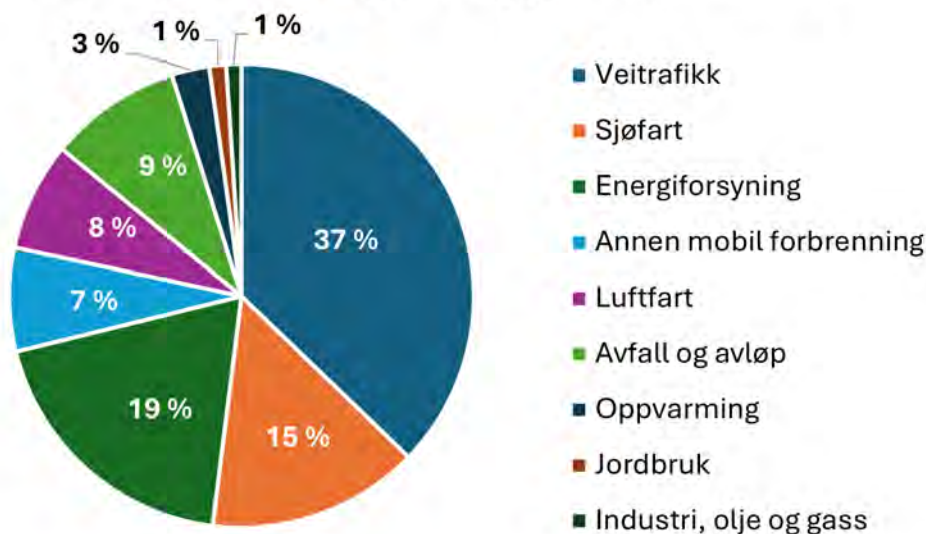
Miljødirektoratet sin kommuneforedelte statistikk for direkte utslipp viser at Bergen reduserte utslippene sine med om lag en fjerdedel fra 2009 til 2023 (se Figur 1). Fra 2022 til 2023 ble utslippene redusert med 3 prosent. For å nå målene må Bergen hvert år redusere sine resterende utslipp med en femtedel fram mot 2030 - inkludert i 2024. Med andre ord må man kutte like mange tonn CO₂-ekvivalenter hvert år fram til 2030 som det man gjorde i pandemiåret 2020.

Figur 1: Sektorfordelte klimagassutslipp for Bergen for 2009-2023 i tonn CO₂-ekvivalenter (Kilde: Miljødirektoratet)

Fordelingen av klimagassutslipp mellom de forskjellige sektorene varierer i størrelse. I Figur 2 kan man se hvordan denne fordelingen utvikler seg fra 2009 til 2023.

Prosentvis fordeling av utslippssektorene i 2023

Figur 2: Prosentvis fordeling av sektorfordelte klimagassutslipp for Bergen i 2023. (Kilde: Miljødirektoratet)

Veitrafikk er fortsatt den største utslippskilden i Bergen, og står for i overkant en tredjedel av utslippene. Samtidig går disse utslippene mest ned, og er redusert med 21 prosent siden 2009. Personbiltrafikken har mer enn halvert sine utslipp siden 2009 og mellom 2022 til 2023 gikk den ned med 16 prosent. Tiltak som elektrifisering av bilparken, biodrivstoff og kompakt byplanlegging bidrar til reduksjon, særlig innen persontransport. Mellom 2022 og 2023 gikk veitrafikken ned 3 prosent.

Energiforsyning utgjør en femtedel av utslippene. Det største punktutslippet i Bergen er avfallsforbrenningsanlegget i Rådal, som i 2023 sto for omtrent 17 prosent av byens samlede klimagassutslipp. Fossilfri avfallsforbrenning trekkes frem som det viktigste tiltaket for en videre reduksjon. Krav til utsortering, materialgjenvinning og sirkularitet er faktorer som vil kunne redusere både direkte og indirekte utslipp frem mot 2030 vesentlig.

Sjøfart står for nesten en sjettedel av utslippene i Bergen med offshore, supply- og cruiseskip som de største bidragsyterne. Biodrivstoffkrav og økt landstrøm er sentrale tiltak for å redusere denne sektoren. Sektoren har siden 2009 økt utslippene med 1 prosent, og har stått på stedet hvil siden 2021 da cruiseindustrien kom tilbake. Bergen er ledende i Europa på bruk av landstrøm med 22 tilkoblingspunkter i havnen til ulike skipstyper. Fra 2030 er målet null utslipp fra skip i Bergen Havn. Fra 2026 er målet null utslipp fra cruiseskipene.

Avfall og avløp bidrar med en tiendedel av Bergen sine utslipp, hovedsakelig fra gamle deponier og biologisk behandling. Kartlegging av diffuse utslipp kan avdekke potensial for økt utnyttelse av deponigass. Saneringen av Slettebakken har vært banebrytende, med omfattende gjenbruk av masser.

Luftfart utgjør 8 prosent, og er tilbake på nivået før pandemien. Utslippene kommer fra avgangs- og ankomstfasen for fly og helikoptre som lander eller tar av. Innenriks flyreiser har sett en reduksjon på en femtedel siden 2009, mens utenriks har kompensert for dette kuttet med å øke med rundt en tredjedel siden 2009.

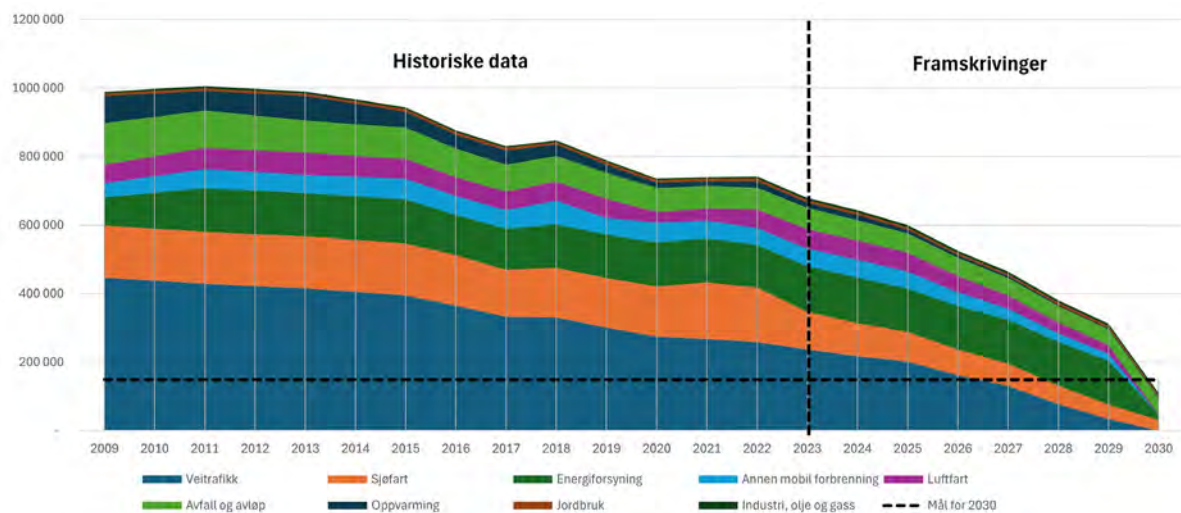
Annen mobil forbrenning står for omtrent 7 prosent av utslippene. Anleggsmaskiner ved bygge- og anleggsplasser står for det meste av disse utslippene. Krav til utslippsfrie bygge- og anleggsplasser vil redusere utslippene.

Oppvarming står for rundt 3 prosent, og har økt noe på grunn av mer bruk av flytende gass (LPG). Økningen er påvirket av høye strømpriser.

Industri og jordbruk står samlet for litt mer enn 2 prosent av utslippene. Utslippene er stabile, og det er få enkle tiltak i disse sektorene. Samtidig er det potensial for økt elektrifisering i industrien.

Framskrivninger

Utslippsutviklingen som skissert i Figur 3 viser hva som skal til for å nå Bergens klimamål. Den er basert på framskrivninger av tiltakspakker fra både det lokale klimabudsjettet, nasjonale tiltak fra [Klimakur 2030](#) samt mer omfattende tiltak og påbud hvor kommunen per nå ikke har tilstrekkelig myndighet eller gjennomføringskraft. Framskrivningene representerer med andre ords ikke vedtatt politikk, men er basert på et scenario som forutsetter at alle foreslåtte klimatiltak gjennomføres.

Figur 3: Figuren viser historiske, sektorfordelte klimagassutslipp for Bergen 2009 til 2023 og deretter framskrivninger mot 2030 forutsatt at alle foreslåtte tiltak i framskrivningene faktisk blir gjennomført. Den røde stiplede linjen viser 2030-målet. Det kommuneordelte klimagassregnskapet ble endret metodisk før publiseringen av 2023-tallene, noe som har ført til justeringer i utslippsnivåene for enkelte sektorer sammenlignet med tidligere år. (Kilde: Miljødirektoratet og Cicero)

Seks av ni utslippssektorer står for 95 prosent av de totale utslippene i Bergen. Tiltak innen disse vil kunne gi stor reduksjon og ha mange positive effekter for folkehelse og miljø, som bedre luftkvalitet og aktive reisevaner. De følgende tiltakene er vurdert å være mest effektive med tanke på utslippseffekt og kommunalt handlingsrom.

Veitrafikk er den største kilden til klimagassutslipp i Bergen og sektoren med størst potensial for kutt. Det trengs tiltak både for å legge til rette for klimavennlig transport, og tiltak for å begrense bruk av fossilt drivstoff. Viktige virkemidler er både nasjonale, regionale og lokale. I Bergen er det viktig å fortsette det gode arbeidet innenfor personbil-segmentet samtidig som vi styrker arbeidet ovenfor varebiler og tyngre kjøretøy. Personbiler har stått, og står fremdeles, for det meste av utslippene i

Bergen. De siste årene selges det nesten bare elbiler i Bergen, men utskiftingen går for sakte til at klimamålene vil nås uten en styrket virkemiddelpakke. Bildeling og enda bedre kollektivtilbud er to tiltak som kan bidra til at eldre fossile biler fases ut eller står ubrukt.

Energiforsyning er en utslippssektor som nå kun har bidrag fra avfallsforbrenning. Et utslippsfritt avfallsforbrenningsanlegg i Rådalen vil ikke bare nær eliminere disse utslippene, men har også potensialet til å kompensere for andre utslipp som vi ikke makter å ta til null med en gang.

Sjøfart er på tredje plass når det gjelder de totale klimagassutslippene i Bergen. Offshore supply skip står for mer enn halvparten, mens cruiseskip og passasjerskip samlet står for en femtedel. Siden vi ikke kan påvirke utslipp fra maritim gjennomgangstrafikk og har begrensede juridiske muligheter innenfor denne sektoren, er landstrøm og aktiv bruk av havneavgift blant våre viktigste tiltak. Vestland fylke kan påvirke en del av utslippene fra passasjerskip gjennom grønne anbud.

Avfall og avløp har det fjerde største potensialet til utslippsreduksjoner frem mot 2030, hvor avfallsdeponigass står for 7 % av de totale direkte utslippene i 2023. I Bergen har gamle deponier bidratt til betydelige metanutslipp og lokal forurensning. Kommunen har også fått klimasatsmidler til forprosjekt til klimatiltak ved Rådalen avfallsdeponi.

Annen mobil forbrenning har det femte største potensialet til utslippsreduksjoner frem mot 2030. Dette er en sektor med utslipp fra bruk av avgiftsfri diesel til ikke-veigående motorredskaper som traktorer og anleggsmaskiner. Et viktig grep for å kutte utslipp er fossilfrie og senere utslippsfrie byggeplasser. Her går Bergen kommune foran i sine egne bygge- og anleggsprosjekter.

Luftfart er den sjettede største utslippssektoren, og som med sjøfart har Bergen kommune begrensede juridiske muligheter innenfor denne sektoren.

Prioriterte tiltak

For å kutte direkte utslipp anbefaler byrådet en rekke tiltak med start i 2026. I tabellen under vises tiltak der klimagassreduksjon er beregnet, i tabellen nedenfor vises tiltak hvor det ikke er mulig å beregne klimagassreduksjon, men som bidrar til måloppnåelse.

Tiltaksliste der klimagassreduksjon er beregnet. Reduksjon i totale direkte utslipp er vist i 1000 tonn CO₂-ekvivalenter per år.

Tiltak der klimagassreduksjon er beregnet		Kutt direkte utslipp				
		[1000 tonn CO2e]				
Tiltak	Ansvar	2026	27	28	29	30
Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser:						
Utarbeide utkast til lokal forskrift om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser.	PBE*	3,3	3,7	4,1	4,5	4,9
Karbonfangstanlegg:						
Gjennomføre konsekvensutredning for karbonfangstanlegg på avfallsforbrenningsanlegget i Rådal. Utredningen skal få frem mer informasjon om økonomi, effekt og påvirkning på lokalmiljøet.	BIR*					111
Utslippsfrie maskiner og kjøretøy:						
Krav om nullutslippsløsninger (biogass kan inngå) ved innkjøp, leie og leasing av kjøretøy og maskiner og ved transport i vare- og tjenesteanskaffelser på oppdrag for kommunen med unntak av tunge kjøretøy, utrykningskjøretøy og enkelte spesialkjøretøy.	IK* Alle	2	3	5	5	9

Tiltak der klimagassreduksjon ikke er beregnet, eller ikke relevant for direkte utslippsreduksjoner.	
Tiltak	Ansvar
Helhetlig energiplanlegging:	
Videreutvikle energiplanleggingsverktøy til bruk i planprosesser. Sees i sammenheng med klimasatsprosjektet "Energikartlegging" (2024-2026).	PBE*
Rullering av kommuneplanens arealdel:	
Sikre at bestemmelsene i kommuneplanens arealdel bidrar til klimavennlig byutvikling gjennom å åpne og tilrettelegge for arealeffektiv utbygging, samt sikre at disse er rustet til å håndtere konsekvensene av klimaendringene.	PBE*
Tilrettelegge for økt sykkel og gange:	
I henhold til handlingsplan for sykkel og handlingsplan for gange. Målet i sykkelstrategien er en sykkelandel på 10 % i 2030. I gåstrategien er målet en gangeandel på 30 % i 2030. Sykkeltilrettelegging skjer i samarbeid med Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.	BME*
Ladeinfrastruktur og alternative drivstoff:	
Etablere ladeinfrastruktur på bildelingsparkeringsplasser (må ses i sammenheng med "økt delemobilitet"). Utrede mulighet for å la innbyggerne ta i bruk ladepunkt/delebiler ved/tilknyttet kommunale bygg. Legge til rette for ladeinfrastruktur og fyllestasjoner for alternativt drivstoff, samt undersøke mulighetsrommet for nullutslippssoner for varetransport.	BME* EBE
Energieffektive nybygg:	
Nybygg skal bygges med energieffektive løsninger som er kostnadseffektive basert på LCC-beregninger.	EFU*
Energieffektivisering i eksisterende bygg:	
Oppnå minst energimerke B etter gjeldende energimerkeordning ved totalrehabilitering. Erstatte direkte elektrisk oppvarming med energieffektive og fleksible oppvarmingsløsninger i kommunens eksisterende bygninger. Oppgradere til roterende varmevekslere i ventilasjonsanlegg.	EFU* EBE*
Helhetlig energisystem:	
Utrede muligheter for et framtidsrettet energisystem på område- og bygningsnivå. Må skje i samarbeid med klimasatsprosjektet "Energikartlegging".	BBU* EFU
Økt energifleksibilitet:	
Kartlegge fleksible laster i Bergen kommunes virksomhet som er egnet for å knyttes til fleksibilitetsmarkedet Euroflex.	EBE EFU BV

Økt energiproduksjon: Arbeide for solenergi i kommunale byggeprosjekter der LCC-beregninger tilsier at det effektivt.	BBU* EBE EFU BV
Tjenestemobilitet: Gjøre det enklere for ansatte i Bergen kommune å gå, sykle og ta kollektiv til/fra arbeidsplassen og for kortere tjenestereiser. Bidra til å redusere flyreiser for lengre tjenestereiser. Begrense bilbruk i tjenestereiser, samt redusere størrelsen på bilparken.	BBU* BME HRK
Tilrettelegge for økt delemobilitet: Øke kjennskap til og bruken av bildeling. Gjøre det enklere for innbyggerne å velge bildeling, blant annet ved å reservere nye plasser til delemobilitet på kommunal veggrunn. Sikre elektrifisering av delebilparken, inkludert bedre utnyttelse av ladepunkter.	BME*

Strategi II - Sirkulere ressursene

Status

DELMÅL Bergen tar vare på ressursene. I 2030 er materielt forbruk, indirekte utslipp og avfallsmengden redusert. Minst 65 prosent av avfallet blir til nye ressurser.

Selv om datakvaliteten er ufullstendig, viser Bergen kommunes klimaregnskap at de indirekte utslippene utgjør rundt 90 - 95 prosent av den kommunale virksomhetens klimafotavtrykk. 26 prosent av husholdningsavfallet, ble utsortert for materialgjenvinning i 2024. Avfallsmengden per innbygger er stabil sammenlignet med 2023, men noe nedadgående siden 2020. Det største sirkulære potensialet i Bergen finnes innenfor det bygde miljøet, produksjon og forbruk, mobilitet og matsystemet.

Bygg- og anleggsvirksomhet står for noen av de største indirekte utslippene og avfallsmengdene, men har også det største sirkulære potensialet i Bergen. Gjennom bevaring og rehabilitering av eksisterende bygg og ombruk av bygningsdeler, masser og inventar øker vi sirkularitetsgraden i byggeprosjektene. I tillegg må vi vurdere utforming av nye bygg slik at bygningsdeler enkelt kan demonteres for framtidig ombruk, og bruk av byggematerialene med lav klimabelastning og som er egnet for materialgjenvinning.

Etat for bygg og eiendom driver [Bergen kommunens ombruksavdeling](#) og sikrer at kommunen har systemer for registrering, lagring, formidling og [oppsirkulering](#) av ombruksmaterialer, men også inventar, møbler og annet utstyr. Ombruk og sirkulære løsninger inngår nå i mange av kommunens små og store bygge- og anleggsprosjekter.

I tillegg samarbeider kommunen om etableringen av en [ombrukssentral for byggematerialer med byggenæringen](#), deltar i nettverk og næringsklynger, og utvikler og innfører viktige planverktøy, som [klimanormen](#).

Gjennom anskaffelser vil Bergen kommune i økende grad legge til rette for ombruk, bruktkjøp, reparasjon og tjenester. Det har særlig blitt jobbet med sirkularitet i avtaler for møbler og uniformer. I tillegg vil det bli lettere å utnytte potensialet for reparasjon i allerede inngåtte avtaler. Det har også blitt etablert en sirkulær verdikjede for brukt håndtørkepapir med kommunen som pilotkunde. Bergen kommune bruker innkjøpsmakten aktivt for å redusere klimapåvirkningen fra varer og tjenester.

Mat og mathåndtering er et annet område med store forbruksbaserte utslipp. Det er startet opp et [tverretattlig prosjekt](#) for å jobbe helhetlig med reduksjon av matsvinn og matservering i tråd med de nasjonale kostrådene i virksomheten.

Økt sirkularitet i bysamfunnet er viktig for klimaomstillingen. I Bergen kommune er Bergen offentlige bibliotek og Etat for idrett sentrale aktører. Biblioteket driver blant annet [Bærekraftslabben](#) med utstyr, kurs og reparasjonskompetanse og er i tillegg en viktig arena for både kunnskapsformidling og samfunnsdebatt. Etat for idrett drifter og videreutvikler [BUA](#), et gratistilbud der innbyggerne kan låne sports- og fritidsutstyr flere steder i byen.

Prioriterte tiltak

For å kutte indirekte utslipp anbefaler byrådet en rekke tiltak med start i 2026. I tabellen under vises tiltak der klimagassreduksjon er beregnet, i tabellen nedenfor vises tiltak hvor det ikke er mulig å beregne klimagassreduksjon, men som bidrar til måloppnåelse.

Reduksjon i totale direkte utslipp er vist i 1000 tonn CO₂-ekvivalenter per år.

Tiltak der klimagassreduksjon er beregnet		Kutt direkte utslipp				
		[1000 tonn CO₂e]				
Tiltak	Ansvar	2026	27	28	29	30
Renovasjon og avfall:	BME*	7	7	5	6	7
Sikre økt ombruk og materialgjenvinning fra husholdningsavfall i tråd med avfallsforskriften og avfallshierarkiet. Være pådriver for utvikling av tjenestetilbud (f.eks. knyttet til ombruk, reparasjon og hentetilbud) og nødvendig infrastruktur (f.eks. bosnett, fellesløsninger for kildesortering, universell utforming eller ettersortering), samt sikre en god kommunikasjon med innbyggerne om avfallsreduksjon, ombruk og kildesortering.						

Tiltak der klimagassreduksjon ikke er beregnet, eller ikke relevant for direkte utslippsreduksjon.	
Tiltak	Ansvar
Sirkularitet i byggebransjen:	BBU*
Bidra til økt sirkularitet i byggebransjen i Bergen. Legge til rette for utviklingen av et velfungerende marked for ombruksmaterialer i form av et ombrukslager for byggenæringen. Bygge kompetanse på sirkularitet i bransjen gjennom dialog og samarbeid.	BFIN PBE*
Sirkularitet i kommunale bygg:	EFU* EBF EBE
Vurdere klima- og ombrukskrav til byggematerialer og bruk av BkOmbruk i egne prosjekter for å følge opp sirkularitet i kommunens byggeprosjekter.	
Videreutvikle kommunens ombruksavdeling:	EBE* Alle
Sørge for at flere av kommunens enheter tar i bruk BkOmbruk, samt øke andelen varer i omløp på plattformen ved at ombruk og ombruksavdelingen blir en integrert del av kommunens rutiner, prosedyrer og kommunikasjonskanaler, samt sikre videreutvikling av ombruksavdelingens tjenestetilbud, logistikk og lagerstyring.	
Ombruk og gjenvinning av masser og stein: Tilrettelegge for økt ombruk og gjenvinning av masser i kommunens egne utbyggingsprosjekter. Bidra i fellesinitiativ for sirkulær massehåndtering i regi av Vestland fylkeskommune, samt legge til rette for sirkulær massehåndtering i planprosesser.	BME* EFU* BV* PBE*
Redusert forbruk i kommunens egen virksomhet:	IK* Alle
Redusere innkjøp av forbruksvarer med spesielt fokus på møbler, tekstiler og elektronikk. Vurdere sirkulære prinsipper ved inngåelse av nye avtaler, samt øke bruken av bruktkjøp, reparasjon og andre tjenesteløsninger på eksisterende avtaler.	
Tilrettelegge for økt sambruk av kommunens lokaler og anlegg:	EBK* EFS EFI EBE
Gjøre det enklere for innbyggere og organisasjoner å låne kommunens lokaler og anlegg, samt øke antallet som har kjennskap til og anvender dette tilbudet.	
Avfall i kommunens virksomhet:	EBE* IK Alle
Redusere avfallsmengden og øke sorteringsgraden i kommunens egen virksomhet. I 2026 er målet 48 % sorteringsgrad gjennom satsing på bedre systemer for kildesortering, kommunikasjonsarbeid og videreføring av pilot for resirkulering av tørkepapir.	

Deling av sportsutstyr: Skalere opp tilbudet for deling av sportsutstyr i Bergen kommune gjennom BUA og ved å utvide tilbudet med delingsstasjoner på kommunens nærmiljøanlegg, lekeplasser og parkanlegg.	EFI* BME
Bærekraftig mat: Redusere matsvinn i kommunens sykehjem, skoler og barnehager.	BME* EFS EFB EBSH
Biblioteket som sirkulær læringsarena: Innbyggerrettede tiltak for et redusert og sirkulært forbruk, derav reparasjonsverksteder, byttemarked, utlånsordninger, redesign og fiksing, samt andre tiltak for kunnskapsdeling.	EBK*
Økt ombruk av forbruksvarer blant innbyggere: Være pådriver for økt ombruk ved Miljøparkene til BIR samt se nærmere på hvordan konseptene «Omkrets», «Bruk Bergen» og «Bergen reparerer» (skissert i mulighetsstudien til PwC) kan realiseres. Utarbeide forretningsmodeller og finansieringsplaner (inkl. mulige støtteordninger/ekstern finansiering) for konseptene.	BME*

Strategi III - Bevare naturen

Status

DELMÅL I 2030 er Bergen rustet til å håndtere effektene av klimaendringer og utnytter mulighetene i omstillingen til lavutslippssamfunnet.

[Arealbruk påvirker](#) naturens evne til å ta opp, lagre og slippe ut karbon gjennom naturlige prosesser. Utbygging kan medføre betydelige klimagassutslipp, samt redusere potensialet for framtidig opptak av karbon på arealet. Skog, myr og torvmark, samt jordbruksareal med organisk grunnforhold er eksempler på karbonrike arealer.

[Bergen kommunes arealregnskap](#) viser at det ble det bygget ned 240 hektar karbonrikt areal i Bergen i tiårsperioden mellom 2010-2020. Av dette var 84 prosent skog. Regnskapet viser også at jordbruksarealet i Bergen ble redusert med 220 hektar fra 2008 til 2024. Å ta vare på eksisterende jordbruksareal handler om flomdemping, klimatilpasning, nasjonal matsikkerhet og kriseberedskap.

Antall truede arter i Bergen kommune økte med 9 prosent mellom 2015 og 2021. Bergensnaturen består av arter og naturmiljøer som er tilpasset et vått og mildt kystklima. Det våte klimaet gjør også at naturen lagrer mer karbon enn natur i tørrere klima. Kunnskapen om naturmangfoldet i Bergen er fortsatt begrenset. [I løpet av 2025 vil Ytrebygda og Fana bli undersøkt for verdifulle naturtyper.](#)

Prioriterte tiltak

For å bevare naturen anbefaler byrådet en rekke tiltak med start i 2026.

Tiltak	Ansvar
Aktiv drift av kommunal jord og skog: Gjennomføre tiltak for å øke andelen kommunal jord og skog som er i aktiv drift, inkludert å avklare ansvarsfordeling for forvaltning av kommunal skog og jord.	BNKI* BME
Bevaring av landbruksareal og oppfølging av driveplikt: Bidra til å bevare landbruksområdene i kommunen ved å ta i bruk virkemidler i jord- og skogbruksloven. Sikre oppfølging av driveplikten etter jordloven, samt oppfølging av jordverntiltak.	BNKI* PBE EFU
Arealregnskap: Holde arealregnskapet oppdatert når nye kartdata blir tilgjengelige. Bidra til å gjøre verktøyet kjent og anvendelig i planprosesser. Gjennomføre evaluering av arealregnskapet (2026/2027) og deretter vurdere behovet for å videreutvikle verktøyet. Bidra i forskningsprosjektet ECOBUDGETS (UiB).	BBU* BME PBE BV AvLb
Gjenåpne lukkede bekker og etablere natur langs vassdrag: Vurdere gjenåpning av lukkede bekkeløp og etablering/reetablering av natur langs vassdrag i plansaker. Planlegging av prosjekter for bekkeløpsåpning og natur langs vassdrag. Gjennomføre gjenåpning av lukkede bekker og etablering av natur langs vassdrag.	BV* BME*
Prioritere utbygging på gråareal: I kommunale byggeprosjekter skal utbyggingsområdet som hovedregel være på tidligere utbygget areal. I 2026 er målet at 70 % av kommunens portefølje bygges på allerede utbygget areal.	EFU*
Bygge kompetanse på naturrestaurering: Systematisk jobbe med kompetanseheving innen naturrestaurering for alle fagmiljø dette er relevant.	BME*

Strategi IV - Forberede for endring

Status

DELMÅL IV Bergen verdsetter og styrker vi naturen slik at den kan lagre karbon og håndtere effektene av klimaendringene. I 2030 har vi løsninger som gagnar både naturen og klimaet.

Klimaframskrivningene for Bergen peker på et varmere, våtere og mer turbulent klima. Nedbørsmengden vil øke og det forventes særlig en betydelig økning i episoder med kraftig nedbør –

både i intensitet og hyppighet. Økt kraftig nedbør øker flomrisikoen i tettbygde strøk og små, bratte vassdrag. Havnivåstigning øker flomfrekvensen og fører til at stormflo og bølger strekker seg lenger inn på land. I tråd med [DSBs retningslinjer](#) skal det legges til grunn en havnivåstigning på **81 cm i Bergen i år 2100**. [En rapport gjennomført av Cowi på oppdrag av Bergen kommune viser at havnivåstigning vil lede til alvorlige skader frem mot 2050 og 2100](#). Store deler av Bergen sentrum vil trenge sikringstiltak gjennom blant annet mobile og permanente flomvern, jekking av bygg, samt på lengere sikt sluser.

Frem mot 2100 kan Bergen oppleve hetebølger som blir varmere og som vil kunne vare vesentlig lenger enn i dag. Til tross for mer sommernedbør, kan høyere temperaturer øke tørkerisikoen om sommeren. Dette kan føre til lengre perioder med lav vannføring og grunnvannstand, økt skogbrannfare og økt behov for blant annet jordbruksvanning. Skredfare er sterkt knyttet til lokale terrengforhold, men vær og klima er en viktig utløsende faktor. Klimaendringer kan øke hyppigheten av jord-, flom- og sørpeskred.

Bergen kommune gjennomfører nå en helhetlig klimasårbarhetsanalyse for å kartlegge hvilke sektorer, tjenester og bydeler som er mest berørt, samt hvordan kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner kan påvirkes av klimarisiko. Formålet er å muliggjøre planlegging og iverksetting av nødvendige risikoreduserende tiltak. Analysen kompletterer øvrig risiko-, sårbarehets- og beredskapsarbeid med kortere tidshorisonter. Bergen kommune jobber målrettet med å følge opp forvaltningsrevisjonen om klimarisiko.

Prioriterte tiltak

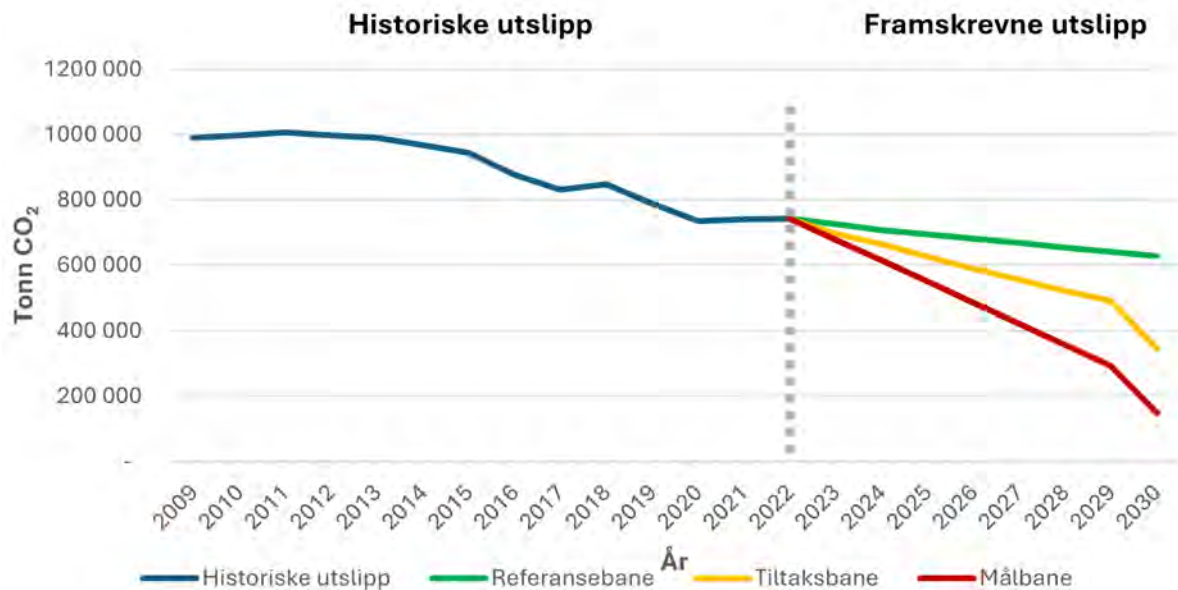
For å forberede Bergen for klimaendring anbefaler byrådet en rekke tiltak med start i 2026.

Tiltak	Ansvar
Helhetlig Klimasårbarhetsanalyse: Ferdigstille og følge opp Klimasårbarhetsanalysen for Bergen. Oppfølging vil innebære å utvikle og prioritere relevante risikoreduserende tiltak, samt arbeide videre med finansieringsmodeller for langsiktige og omfattende klimatilpasningstiltak.	BME*
Havnivåstigning: Bergen kommune skal følge opp rapporten om havnivåstigning fra 2024. Oppfølging i 2026 vil særlig innebære å igangsette en tverretattlig arbeidsgruppe som vil arbeide videre med operasjonalisering og finansieringsmodeller for langsiktige tiltak mot havnivåstigning.	BME* BV
Skybruddsplaner: BV skal utvide arbeidet med skybruddsplaner til å gjelde større deler av aktuelle områder i Bergen, samt tilgjengeliggjøre og bruke disse i planprosesser.	BV* PBE*
Forebygge fare for overvann, flom og skred:	PBE*

Planlegge for å avsette arealer til overvannshåndtering, samt arbeide videre med oppfølging av krav til utredning og sikring mot naturfarer i plan- og byggesaker.	
Klimarobust vann- og avløpssystem: Fortsette arbeidet med å klimatilpasse utvikling, drift og vedlikehold av vann- og avløpssystemet. Prioritere utvikling og bygging av naturbaserte løsninger som håndterer overvannet og avlaster vann og avløpssystemet.	BV* BME*
Klimarobuste offentlige arealer, infrastruktur og grøntområder: Arbeide videre med å klimatilpasse utvikling, drift og vedlikehold av offentlige arealer, infrastruktur og grøntområder. Klimatilpasse og sikre veinett og reaksjonsinfrastrukturen, gjennom blant annet skredsikring, overvannshåndtering og reetablering av lavstandardveier.	BME* BV*
Klimarobuste bygg og anlegg: Videreutvikle retningslinjer for arbeidet med klimatilpasning i kommunens forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygg og anlegg. Sikre at grønne kvaliteter og overvannshåndtering ivaretas ved utbygging. Sikre at klimarobust design, materialvalg og vedlikehold vurderes tidlig i planleggingsfasen.	EBE* EFU* EBF BV EFI BBV

Risiko for å ikke nå klimamål

Referansebanen (grønn linje) viser ventet utvikling i klimagassutslipp uten at det innføres nye tiltak. Det er ventet at utslippene da vil ha en slak nedgang basert på effekten av tiltakene over tid. Tiltaksbanen (gul linje) omfatter utvalgte relevante tiltak med virkning i Bergen fra den nasjonale utredningen [Klimakur 2030](#) (Miljødirektoratet 2020), og en rekke lokale klimatiltak som er vedtatt i Bergen og Vestland som først ble introdusert i Bergen sitt Klimabudsjett 2020. Målbanen (rød linje) viser reduksjon i klimagassutslipp på 85 prosent i forhold til 2009. Målet er vedtatt i bystyret basert på det som er vurdert som mulig å få til i Bergen frem mot 2030.

Figur 4: Scenarier for utvikling av klimagassutslipp i Bergen frem mot 2030 med en referansebane (dagens situasjon uten videre nasjonale eller lokale tiltak), en tiltaksbane (tiltak fra Klimakur og tidligere Klimabudsjett) og en målbane som følger Grønn Strategi sitt mål om 85 % kutt av direkte utslipp i 2030 målt mot 2009.

Figur 4 viser at det er et gap mellom tiltaksbanen og målbanen. Selv om alle lokale tiltak gjennomføres som planlagt og staten sikrer gjennomføring av alle Klimakur-tiltak med virkning i Bergen, vil likevel ikke klimamålene nås. En viktig grunn til dette er at Bergens klimamål (85 prosent reduksjon) vil fjerne flere av utslippene enn statens klimamål (55 prosent reduksjon), og for flere av utslippssektorene er statlige virkemidler avgjørende for måloppnåelse.

Manglende måloppnåelse risikerer å lede til økt overgangsrisiko både i Bergenssamfunnet og Bergen kommunes virksomhet gjennom at omstillingstakten i Bergen ikke er i tråd med utviklingen av markeder og reguleringer og at det derfor investeres i løsninger som ikke er tilstrekkelig fremtidsrettet. Forebyggende tiltak både koblet til utslippskutt og klimatilpasning er også mer kostnadseffektive enn å håndtere klimaendringene når de skjer.

Sentrale tabeller og oversikter

1A Hovedoversikt drift (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-7 793 093	-8 204 078	-8 761 768	-8 824 958	-8 898 580	-8 971 520
Inntekts- og formuesskatt	-11 769 456	-12 966 032	-13 636 804	-13 745 271	-13 854 605	-13 964 814
Eiendomsskatt	-1 140 778	-1 140 900	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049
Andre generelle driftsinntekter	-804 421	-820 669	-663 150	-526 950	-435 350	-381 200
Sum generelle driftsinntekter	-21 507 748	-23 131 679	-24 256 771	-24 292 228	-24 383 584	-24 512 583
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	21 317 702	22 084 269	22 726 176	22 725 756	22 742 988	22 711 217
Avskrivninger	1 253 095	1 191 481	1 212 953	1 231 153	1 253 153	1 279 053
Sum netto driftsutgifter	22 570 797	23 275 750	23 939 129	23 956 909	23 996 141	23 990 271
Brutto driftsresultat	1 063 048	144 071	-317 642	-335 319	-387 443	-522 313
Renteinntekter	-676 296	-532 010	-500 810	-491 910	-514 910	-546 810
Utbytter	-506 550	-421 000	-424 000	-424 000	-434 000	-434 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	345	0	0	-16 807	-34 931	-54 563
Renteutgifter	1 187 730	1 296 173	1 280 424	1 351 962	1 438 618	1 541 726
Avdrag på lån	900 004	970 471	1 059 022	1 113 379	1 172 163	1 207 656
Netto finansutgifter	905 233	1 313 635	1 414 636	1 532 624	1 626 940	1 714 009
Motpost avskrivninger	-1 253 095	-1 191 481	-1 219 853	-1 239 353	-1 259 653	-1 259 653
Netto driftsresultat	715 187	266 225	-122 859	-42 048	-20 156	-67 957
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	387 119	114 142	14 142	14 142	14 142	14 142
Avsetninger til bundne driftsfond	170 859	8 248	20 048	42 499	82 089	123 189
Bruk av bundne driftsfond	-126 152	-27 412	-20 032	-19 693	-19 693	-19 693
Avsetninger til disposisjonsfond	293 752	760 824	692 308	238 000	56 000	298 000
Bruk av disposisjonsfond	-1 440 765	-1 122 026	-583 606	-232 899	-112 382	-347 681
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-715 187	-266 225	122 859	42 048	20 156	67 957
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

1B Driftsbevilgninger til tjenesteområdene (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Barnehage	3 030 728	3 115 796	3 289 576	3 281 743	3 252 440	3 264 688
Skole	4 687 262	4 734 852	4 886 488	4 853 144	4 835 204	4 807 168
Spesialpedagogiske tjenester	430 545	418 192	420 016	415 636	411 706	411 706
Barnevern	1 021 523	1 052 384	1 102 344	1 101 344	1 101 344	1 101 344
Tjenester til eldre	4 357 880	4 442 569	4 643 132	4 762 258	4 871 838	5 004 396
Tjenester til funksjonshemmede	243 372	245 724	270 070	270 020	270 020	270 020
Tjenester til utviklingshemmede	2 151 619	2 035 065	2 169 657	2 202 798	2 202 831	2 203 626
Psykisk helse	804 463	852 685	940 906	943 036	945 936	948 436
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	440 920	497 628	528 074	541 259	569 920	569 920
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	1 067 263	1 147 126	1 145 021	1 102 771	1 071 671	1 060 571
Introduksjons- og tolketjenester	474 019	428 018	359 695	338 799	338 223	337 223
Forebyggende helsearbeid	370 679	345 686	366 633	368 473	368 473	368 473
Behandling og rehabilitering	832 600	836 714	846 491	849 971	853 863	855 155
Overføringer til trossamfunn	196 032	202 226	204 497	204 497	204 497	204 497
Brannvesen	275 732	274 697	281 238	281 028	280 588	280 588
Samferdsel	104 661	79 246	58 853	53 553	52 653	52 653
Boligtiltak	212 196	200 682	187 214	168 825	159 909	153 523
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	90 469	96 790	98 585	90 376	86 376	85 376
Private planer og byggesak	52 414	28 027	30 213	30 213	30 213	30 213
Naturforvaltning og parkdrift	186 792	191 466	190 352	190 025	190 475	191 115
Klima og miljø	38 612	38 945	39 678	38 678	38 573	38 573
Læringer	8 373	66 426	66 161	64 061	62 261	62 261
Arbeidsmarkedstiltak	28 154	30 386	31 937	31 937	31 937	31 937
Kultur	650 352	631 153	646 359	647 759	649 134	637 234
Idrett	400 459	429 618	444 446	447 834	446 972	447 380
Næring	-11 723	-38 874	-39 342	-37 912	-37 912	-37 912
Bystyrets organer og administrasjon	103 294	133 013	105 226	130 966	105 226	130 966
Administrasjon og fellesfunksjoner	1 368 882	1 254 466	1 288 175	1 317 879	1 307 550	1 253 421

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Beredskap og sivilforsvar	51 769	35 813	36 494	36 494	36 494	36 494
Vann og avløp	-25 337	52	-106	-106	-106	-106
Renovasjon	4 052	8 328	8 467	8 467	8 467	8 467
Interne tjenester / fordelte kostnader	1 172	-4 114	-16 937	-16 937	-16 937	-16 937
Pensjon og fellesposter	-2 323 107	-1 739 989	-1 906 652	-1 974 076	-1 926 914	-1 954 314
Sentrale inntekter og finansposter	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	21 326 123	22 070 797	22 722 960	22 744 815	22 802 926	22 838 155
Herav:						
Avskrivninger	1 253 095	1 191 481	1 212 953	1 231 153	1 253 153	1 279 053
Motpost avskrivninger	-1 253 095	-1 191 481	-1 219 853	-1 239 353	-1 259 653	-1 259 653
Netto renteutgifter og - inntekter	-11 717	-205	-202	-202	-202	-202
Overføring til investering	41 995	14 002	14 002	14 002	14 002	14 002
Avsetninger til bundne driftsfond	170 859	8 248	20 048	42 499	82 089	123 189
Bruk av bundne driftsfond	-126 152	-27 412	-20 032	-19 693	-19 693	-19 693
Avsetninger til disposisjonsfond	12 765	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-79 329	-8 104	-10 131	-9 347	-9 758	-9 758
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	21 317 702	22 084 269	22 726 176	22 725 756	22 742 988	22 711 217

B3 Økonomisk oversikt drift – artsfordeling (§5-6)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	-7 793 093	-8 204 078	-8 761 768	-8 824 958	-8 898 580	-8 971 520
Inntekts- og formuesskatt	-11 769 456	-12 966 032	-13 636 804	-13 745 271	-13 854 605	-13 964 814
Eiendomsskatt	-1 140 778	-1 140 900	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049	-1 195 049
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-858 924	-879 857	-716 987	-580 787	-489 187	-435 037
Overføringer og tilskudd fra andre	-3 407 858	-2 008 854	-2 096 031	-2 084 007	-2 084 982	-2 084 982
Brukerbetalinger	-1 014 153	-959 760	-954 267	-950 347	-946 776	-947 256
Salgs- og leieinntekter	-3 117 566	-3 253 730	-3 411 953	-3 461 178	-3 546 057	-3 653 576
Sum driftsinntekter	-29 101 828	-29 413 211	-30 772 860	-30 841 598	-31 015 237	-31 252 235
Lønnsutgifter	13 149 591	12 906 149	13 319 909	13 449 791	13 519 810	13 647 500
Sosiale utgifter	3 302 968	3 031 289	3 171 358	3 146 795	3 237 018	3 238 211
Kjøp av varer og tjenester	9 522 003	9 725 534	10 014 991	10 001 653	9 969 355	9 928 492
Overføringer og tilskudd til andre	2 937 218	2 702 829	2 736 006	2 676 887	2 648 458	2 636 666
Avskrivninger	1 253 095	1 191 481	1 212 953	1 231 153	1 253 153	1 279 053

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sum driftsutgifter	30 164 876	29 557 282	30 455 218	30 506 279	30 627 794	30 729 922
Brutto driftsresultat	1 063 048	144 071	-317 642	-335 319	-387 443	-522 313
Renteinntekter	-676 296	-532 010	-500 810	-491 910	-514 910	-546 810
Utbytter	-506 550	-421 000	-424 000	-424 000	-434 000	-434 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	345	0	0	-16 807	-34 931	-54 563
Renteutgifter	1 187 730	1 296 173	1 280 424	1 351 962	1 438 618	1 541 726
Avdrag på lån	900 004	970 471	1 059 022	1 113 379	1 172 163	1 207 656
Netto finansutgifter	905 233	1 313 635	1 414 636	1 532 624	1 626 940	1 714 009
Motpost avskrivninger	-1 253 095	-1 191 481	-1 219 853	-1 239 353	-1 259 653	-1 259 653
Netto driftsresultat	715 187	266 225	-122 859	-42 048	-20 156	-67 957
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	387 119	114 142	14 142	14 142	14 142	14 142
Avsetninger til bundne driftsfond	170 859	8 248	20 048	42 499	82 089	123 189
Bruk av bundne driftsfond	-126 152	-27 412	-20 032	-19 693	-19 693	-19 693
Avsetninger til disposisjonsfond	293 752	760 824	692 308	238 000	56 000	298 000
Bruk av disposisjonsfond	-1 440 765	-1 122 026	-583 606	-232 899	-112 382	-347 681
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-715 187	-266 225	122 859	42 048	20 156	67 957
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

2A Hovedoversikt investeringer (§5-5)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	3 822 447	3 554 170	3 848 490	3 988 135	3 465 970	3 824 545
Tilskudd til andres investeringer	123 913	92 731	92 064	92 063	92 064	78 848
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	138 305	82 000	83 000	85 000	84 000	86 000
Utlån av egne midler	40 773	140	140	140	110	110
Avdrag på lån	1 534	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum investeringsutgifter	4 126 971	3 734 041	4 028 694	4 170 338	3 647 144	3 994 503
Kompensasjon for merverdiavgift	-431 936	-428 870	-469 570	-476 057	-415 363	-438 741
Tilskudd fra andre	-272 408	-187 516	-268 115	-272 366	-329 068	-277 953
Salg av varige driftsmidler	-157 354	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-50 166	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 124	-1 125	-1 125	-1 141	-1 110	-870
Bruk av lån	-2 760 566	-2 917 972	-3 159 669	-3 279 204	-2 770 544	-3 127 159
Sum investeringsinntekter	-3 673 555	-3 645 482	-4 008 479	-4 138 768	-3 626 084	-3 954 723
Videreutlån	726 159	950 000	950 000	950 000	950 000	950 000
Bruk av lån til videreutlån	-726 159	-952 900	-950 000	-950 000	-950 000	-950 000
Avdrag på lån til videreutlån	453 381	481 100	507 100	555 100	602 100	631 100
Mottatte avdrag på videreutlån	-459 968	-478 200	-507 100	-555 100	-602 100	-631 100
Netto utgifter videreutlån	-6 588	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-387 119	-114 142	-12 340	-12 340	-12 310	-12 310
Bruk av bundne investeringsfond	-118 517	-4 844	-35 500	5 129	14 640	-1 840
Avsetning til bundne investeringsfond	47 581	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-167 125	-82 000	-83 000	-135 000	-134 000	-136 000
Avsetning til ubundet investeringsfond	178 352	112 427	110 625	110 641	110 610	110 370
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-446 828	-88 559	-20 215	-31 570	-21 060	-39 780
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

2B Spesifikasjon investeringsutgifter (§5-5)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer							
Barnehage	111 302	108 447	102 631	171 905	155 236	116 879	546 651
Skole	822 668	452 486	593 358	870 773	757 626	753 359	2 975 116
Spesialpedagogiske tjenester	22	0	0	0	0	0	0
Tjenester til eldre	462 265	297 908	714 292	688 613	517 327	660 661	2 580 892
Tjenester til funksjonshemmede	4 504	2 800	0	0	0	0	0
Tjenester til utviklingshemmede	92 807	267 001	120 547	45 534	9 796	101 479	277 356
Psykisk helse	4 584	2 120	4 877	6 050	27 550	43 945	82 422
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0	0	5 000	10 000	15 000	0	30 000
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	2 228	12 620	8 330	87 465	7 770	58 016	161 581
Introduksjons- og tolketjenester	44 096	8 529	3 944	0	0	0	3 944
Forebyggende helsearbeid	2 198	0	0	0	0	0	0
Behandling og rehabilitering	2 507	0	0	0	0	0	0
Brannvesen	84 549	74 903	73 386	96 865	54 380	30 600	255 230
Samferdsel	160 147	459 118	333 189	266 259	375 084	272 998	1 247 529
Boligtiltak	454 809	138 221	124 102	180 964	106 890	106 234	518 189
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	526	0	0	0	0	0	0
Private planer og byggesak	0	0	1 060	0	0	0	1 060
Naturforvaltning og parkdrift	118 510	143 603	147 617	217 451	207 023	203 039	775 130
Klima og miljø	65 278	14 977	40 456	23 750	54 525	86 500	205 231
Kultur	411 185	289 626	349 227	226 008	90 188	121 871	787 294
Idrett	273 503	147 525	166 465	158 923	175 070	241 406	741 865
Næring	26 386	62 600	91 927	5 000	15 000	30 000	141 927
Administrasjon og fellesfunksjoner	27 530	211 111	140 825	75 661	52 950	33 800	303 237
Beredskap og sivilforsvar	1 564	4 550	3 150	2 150	2 150	2 150	9 600
Vann og avløp	1 356	0	0	0	0	0	0
Renovasjon	43 476	16 329	8 633	7 730	2 096	2 096	20 554
Pensjon og fellesposter	0	4 300	3 500	7 500	7 500	7 500	26 000
Sum Ikke- avgiftsfinansierte investeringer	3 217 998	2 718 773	3 036 517	3 148 601	2 633 161	2 872 530	11 690 809
Avgiftsfinansierte investeringer							
Brannvesen	0	2 273	2 273	0	0	0	2 273

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Private planer og byggesak	66	0	0	0	0	0	0
Vann og avløp	447 596	785 459	800 567	831 305	830 213	949 419	3 411 504
Renovasjon	156 787	47 165	8 633	7 730	2 096	2 096	20 554
Sum Avgiftsfinansierte investeringer	604 449	834 897	811 473	839 034	832 309	951 515	3 434 331
Øvrige							
Næring	0	500	500	500	500	500	2 000
Sum Øvrige	0	500	500	500	500	500	2 000
Programkode mangler							
Sum Programkode mangler	0	0	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	3 822 447	3 554 170	3 848 490	3 988 135	3 465 970	3 824 545	15 127 140

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Overføringer til trossamfunn	117 512	92 731	92 064	92 063	92 064	78 848	355 039
Samferdsel	2 394	0	0	0	0	0	0
Naturforvaltning og parkdrift	1 771	0	0	0	0	0	0
Vann og avløp	2 236	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	123 913	92 731	92 064	92 063	92 064	78 848	355 039

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Kultur	335	0	0	0	0	0	0
Næring	63 230	4 000	3 000	3 000	0	0	6 000
Pensjon og fellesposter	74 740	78 000	80 000	82 000	84 000	86 000	332 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	138 305	82 000	83 000	85 000	84 000	86 000	338 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Renovasjon	40 648	0	0	0	0	0	0
Sentrale inntekter og finansposter	124	140	140	140	110	110	500
Utlån av egne midler	40 773	140	140	140	110	110	500
Sum del 1-4	4 125 437	3 729 041	4 023 694	4 165 338	3 642 144	3 989 503	15 820 679

Disposisjonsfond per 31.12.2026

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	3 414 692	692 308	0	4 107 000
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	223	0	0	223
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-759 007	0	-583 606	-1 342 614
				2 840 499

Disposisjonsfond per 31.12.2027

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	4 107 000	238 000	0	4 345 000
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	223	0	0	223
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-1 342 614	0	-232 899	-1 575 513
				2 845 599

Disposisjonsfond per 31.12.2028

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	4 345 000	56 000	0	4 401 000
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	223	0	0	223
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-1 575 513	0	-112 382	-1 687 895
				2 789 217

Disposisjonsfond per 31.12.2029

Beløp i 1000

Prosjektnavn (fond)	Inngående balanse per 01.01.	Avsetning til disp.fond (1540)	Bruk av disp.fond (1940)	Utgående balanse per 31.12.
Bufferfond pensjon	4 401 000	298 000	0	4 699 000
Disposisjonsfond Bergen Havn (BOH)	10 729	0	0	10 729
Parkeringsfond (139/10)	16 982	0	0	16 982
Fond til bosettingsformål	2 000	0	0	2 000
Vinterdriftsfond - komm. veinett	3 652	0	0	3 652
Disposisjonsfond Bergen Vann	41 924	0	0	41 924
Disposisjonsfond vedlikehold	223	0	0	223
Disposisjonsfond Bystyrets organer	601	0	0	601
Generelt disposisjonsfond	-1 687 895	0	-347 681	-2 035 576
				2 739 536

Lånefondsbudsjettet - med premisser

Lånefondets driftsbudsjett

Renteutgifter

Lånefondets renteutgifter på eksterne lån, samt låneomkostninger.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på eksterne lån. Motsvares av bykassens renteutgifter ført i driftsregnskapet.

Renteinntekter

Refunderte renter fra bykassen, samt renteinntekter fra lånefondets bankkonto.

Mottatte avdrag på lån

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i driftsregnskapet.

Beløp i 1000

Finansutgifter/ finansinntekter - løpende priser	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Renteutgifter	1 326 700	1 341 000	1 388 000	1 448 000	1 521 000
Avdrag på lån	962 200	1 050 000	1 103 000	1 160 000	1 194 000
Renteinntekter	-1 326 700	-1 341 000	-1 388 000	-1 448 000	-1 521 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	-962 200	-1 050 000	-1 103 000	-1 160 000	-1 194 000
Netto finansutgifter	0	0	0	0	0

Lånefondets investeringsbudsjett**Utlån av egne midler**

Lånefondets utlån til bykassen. Lån til investeringsformål samt lån til boligsosiale formål (Husbanken). Inneholder også utlån til bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Avdrag på lån

Lånefondets avdrag på lån til boligsosiale formål (Husbanken), samt avdrag på lån vedrørende bykassens lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner.

Bruk av lån

Lånefondets låneopptak av sertifikatlån, obligasjonslån og gjeldsbrevlån. Korrigert for ubrukte lånemidler.

Mottatte avdrag på utlån av egne midler

Mottatte avdrag på utlån til bykassen. Motsvares av bykassens avdrag ført i investeringsregnskapet.

Beløp i 1000

Investeringsutgifter/ - inntekter - løpende priser	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Utlån av egne midler	3 868 000	4 110 000	4 229 000	3 721 000	4 077 000
Avdrag på lån	445 000	471 000	519 000	566 000	612 000
Bruk av lån	-3 868 000	-4 110 000	-4 229 000	-3 721 000	-4 077 000
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-445 000	-471 000	-519 000	-566 000	-612 000
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0

Gjeld og avdrag*Beløp i mill. og løpende priser*

	Regnskap 2024	Prognose regnskap 2025	Forslag budsjett 2026	Forslag 2027	Forslag 2028	Forslag 2029
Låneopptak						
Investeringsformål - ikke-avgiftsfin. lån	2 156	2 571	2 348	2 440	1 938	2 176
Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	0	0	0	0	0	0
Investeringsformål - avgiftsfinansierte lån	604	643	811	839	832	952
Sum låneopptak investeringsformål	2 761	3 214	3 160	3 279	2 771	3 127
Boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	726	950	950	950	950	950
Lånefinansierte utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Sum totale låneopptak bykassen	3 487	4 164	4 101	4 196	3 818	4 063
Gjeldsutviklingen fordelt på de enkelte lånetyper						
Investeringsformål - ikke avgiftsfinansiert	17 622	19 484	21 051	22 649	23 683	24 915

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Investeringsformål - finansiell leasing (OPS)	292	284	275	264	252	238
Sum inv.formål - ikke avg.finansiert inkl. finansiell leasing	17 914	19 768	21 326	22 913	23 935	25 153
Investeringsformål - avgiftsfinansiert	4 736	5 124	5 668	6 225	6 757	7 390
Boligsosiale formål - lån til videre utlån (Husbanken)	5 166	5 676	6 160	6 596	6 985	7 328
Avdrag lånefinansiert utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	541	500	459	418	377	353
Sum gjeld bykassen pr. 31.12	28 357	31 039	33 612	36 152	38 054	40 224
Avdrag						
Avdrag ikke-avgiftsfinansiert investeringsgjeld	650	708	781	842	904	944
Avdrag avgiftsfinansiert investeringsgjeld	243	255	268	282	300	318
Avdrag finansiell leasing	7	8	9	11	12	13
Avdrag i driftsbudsjettet	900	972	1 059	1 135	1 216	1 276
Avdrag boligsosiale formål - lån til videreutlån (Husbanken)	419	440	466	514	561	607
Avdrag lånefinansiert utlån til private pleie- og omsorgsinstitusjoner	41	41	41	41	41	24
Avdrag i investeringsbudsjettet	460	481	507	555	602	631

Bergen Kirkelige Fellesråd

Budsjettinnspill fra Bergen kirkelige fellesråd:

- [BKF - oversendelsesbrev](#)
- [BKF - budsjettsøknad](#)
- [BKF - saksprotokoll](#)

Fordeling av budsjett på tjenesteområder og avdelinger

Tjenesteområder										Sum
01A - Barnehage	15,3	133,8	0,0	3 105,6	0,0	0,0	0,0	0,0	34,8	3 289,6
01B - Skole	0,0	629,4	0,0	4 144,8	0,0	0,0	21,0	0,0	91,3	4 886,5
01C - Spesialpedagogiske tjenester	0,0	0,3	12,4	398,4	0,0	0,0	0,0	0,0	8,9	420,0
02 - Barnevern	7,3	0,5	0,0	0,0	0,0	1 081,4	0,0	0,0	13,2	1 102,3
03A - Tjenester til eldre	0,0	179,1	4 378,7	0,0	0,0	0,0	1,5	0,0	83,9	4 643,1
03B - Tjenester til funksjonshemmede	0,0	-2,2	270,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	2,0	270,1
03C - Tjenester til utviklingshemmede	0,0	-45,7	2 165,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	49,6	2 169,7
03D - Psykisk helse	0,0	-22,5	31,9	0,0	0,0	919,0	0,0	0,0	12,6	940,9
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0,0	6,4	0,0	0,0	0,0	513,0	0,0	0,0	8,7	528,1
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	1 136,2	0,0	0,0	7,6	1 145,0
04C - Introduksjons- og tolketjenester	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	348,9	0,0	0,0	7,9	359,7
05A - Forebyggende helsearbeid	0,0	0,3	65,9	0,0	0,0	292,0	0,0	0,0	8,4	366,6
05B - Behandling og rehabilitering	0,0	0,9	780,9	0,0	0,0	53,6	0,0	0,0	11,1	846,5
06 - Overføringer til trossamfunn	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	202,9	0,0	1,9	204,5
07 - Brannvesen	0,0	30,0	0,0	0,0	250,1	0,0	0,0	0,0	1,2	281,2
08 - Samferdsel	0,0	-155,5	0,0	0,0	211,4	0,0	0,0	0,0	3,0	58,9
09 - Boligtiltak	0,0	146,0	0,0	0,0	0,0	268,8	0,0	0,0	-227,6	187,2
10A - Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	0,0	10,3	0,0	0,0	85,9	0,0	0,0	0,0	2,4	98,6
10B - Private planer og byggesak	0,0	0,0	0,0	0,0	28,7	0,0	0,0	0,0	1,5	30,2
10C - Naturforvaltning og parkdrift	0,0	2,3	0,0	0,0	176,9	0,0	8,8	0,0	2,3	190,4
10D - Klima og miljø	0,0	0,0	0,0	0,0	39,1	0,0	0,0	0,0	0,6	39,7
11A - Læringer	63,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	66,2
11B - Arbeidsmarkedstiltak	9,6	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	17,8	31,9
12 - Kultur	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	601,5	0,0	11,1	646,4
13 - Idrett	0,0	169,3	0,0	0,0	0,4	0,0	271,5	0,0	3,3	444,4
14 - Næring	0,0	-52,7	0,0	0,0	0,0	0,0	12,8	0,0	0,6	-39,3
15 - Bystyrets organer og administrasjon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	103,4	1,8	105,2
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	214,9	659,7	93,0	82,2	53,2	90,1	68,4	0,0	26,8	1 288,2
17 - Beredskap og sivilforsvar	24,1	2,8	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	36,5

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

18A - Vann og avløp	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
18B - Renovasjon	0,0	0,0	0,0	0,0	8,4	0,0	0,0	0,0	0,1	8,5
20 - Interne tjenester / fordelte kostnader	0,0	-20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2	-16,9
21 - Pensjon og fellesposter	22,0	-719,0	-5,6	-19,0	-120,8	-9,7	-53,7	0,0	-1 000,9	-1 906,7
23 - Sentrale inntekter og finansposter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-22 723,0	-22 723,0
Samlet sum	356,4	995,0	7 801,9	7 712,1	733,0	4 693,6	1 135,0	103,4	-23 530,5	0,0

Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer

01A-Barnehage

Om tjenesteområdet

Barnehagesektoren reguleres av Lov om barnehager (barnehageloven) med forskrifter. Bergen kommune er barnehagemyndighet for de private og kommunale barnehagene i kommunen og eier av de kommunale barnehagene. Eierforholdet ivaretas av Etat for barnehage, og er adskilt fra barnehagemyndigheten som er organisert i en egen seksjon på nivå 1 i byrådsavdelingen. Det er et sentralt prinsipp at oppgaver som gjelder både kommunale og private barnehager, sikres gjennom likebehandling og rettferdig fordeling av ressurser.

Bergen kommune har som barnehageeier ansvar for drift, resultat og opplæring av de 91 kommunale barnehagene, og skal sikre at de utfører tjenesten i tråd med lover og regler som gjelder for kommunal barnehagedrift. Kommunen som barnehagemyndighet skal gi veiledning og føre tilsyn med at alle barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk. Tjenesteområdet inneholder tilskudd til drift av alle kommunale og private barnehager i Bergen kommune.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		3 115 796	3 115 796	3 115 796	3 115 796
Sum Lønns- og prisvekst mv.		177 894	177 394	176 294	176 994
Sum Tekniske justeringer		5 584	5 584	5 584	5 584
Sum Utgående engangstiltak		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Prisjustering og diverse endringer		178 478	177 978	176 878	177 578
Konsekvensjustert ramme		3 294 274	3 293 774	3 292 674	3 293 374
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	20 050	20 050	20 050	20 050
Nedgang i moderasjoner	Innstilling1	-17 500	-17 500	-17 500	-17 500
Økte kostnader til tilskudd til private barnehager etter vedtak fra Statsforvalteren	Innstilling1	6 000	6 000	6 000	6 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		8 550	8 550	8 550	8 550
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Barnehagetilbud til bosatte flyktninger	Innstilling1	-4 205	-4 205	-4 205	-4 205
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-11	-11	-11	-11
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	14 048	11 143	-12 988	4 122
Tilpasning av antall vikarer i kommunens vikarbyrå - Bemanningstjenester	Innstilling1	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Tilpasning av antall introduksjonsplasser	Innstilling1	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Transport ved oppgradering av barnehager	Innstilling1	0	-1 600	-1 600	-1 600

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		2 632	-1 873	-26 004	-8 894
Nye tiltak					
Etablering av Olsvik barnehage	Innstilling1	0	0	-335	-810
Kommunalt ekstratilskudd til åpne barnehager	Innstilling1	0	3 600	3 600	3 600
Sum Nye tiltak		0	3 600	3 265	2 790
Nye engangstiltak					
Sum Nye engangstiltak		0	0	0	0
Effektivisering					
Effekt av omorganisering og samlokalisering av driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom	Innstilling1	-600	-600	-600	-600
Sum Effektivisering		-600	-600	-600	-600
Kutt					
Avvikle avtale med Barnas kulturhus	Innstilling1	-190	-190	-190	-190
Avvikle bemanningstilskudd åpne barnehager	Innstilling1	0	-1 000	-1 000	-1 000
Avvikle Fjellsiden barnehage	Innstilling1	0	-560	-1 200	-2 100
Avvikle midler avsatt til utredning av barnehageprosjekter i tidligfase	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Avvikle Natthandsfjellet barnehage	Innstilling1	-400	-1 270	-1 910	-3 300
Avvikle ordning med særskilt avholdte Introduksjonsplasser	Innstilling1	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Avvikle Sæterdalen barnehage	Innstilling1	-370	-830	-1 430	-2 150
Avvikle Trengereid barnehage	Innstilling1	-130	-130	-130	-130
Avvikling av Haugatun Barnehage	Innstilling1	0	0	-702	-1 680
Endring i retningslinjer for tildeling av tilskudd til åpne barnehager	Innstilling1	0	-2 600	-2 600	-2 600
Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning	Innstilling1	-800	-800	-800	-800
Redusert busstilbud i Etat for barnehage	Innstilling1	-450	-700	-700	-700
Tilpasning av kapasitet ved barnehager med drift i flere bygg	Innstilling1	-100	-788	-1 942	-3 042
Tilpasning av kommunal innsats migrasjonspedagogikk	Innstilling1	-6 840	-6 840	-6 840	-6 840
Sum Kutt		-15 280	-21 708	-25 444	-30 532
Nye tiltak og realendringer budsjett		-4 698	-12 031	-40 233	-28 686
Ramme 2026-2029		3 289 576	3 281 743	3 252 440	3 264 688

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Justering i tråd med demografisk utvikling

I 2024 ble det født litt flere barn enn forventet, noe som medførte at reduksjonen i antall barn i barnehagen i 2025 var lavere enn forutsatt ved budsjettering. Totalt forventes det et økt behov i

2025 på 20 millioner kroner. Beløpet er vedtatt i forbindelse med revidering av budsjett for 2025. Endringer for 2026 ligger som eget tiltak.

Nedgang i moderasjoner

Nedgang i barnetall og redusert foreldrebetaling medfører lavere kostnader for kommunen i økonomiske moderasjoner. For 2025 ble budsjettbehovet justert i revidert budsjett med 17,5 millioner kroner. Nivået videreføres i HØP 2026-2029

Økte kostnader til tilskudd til private barnehager etter vedtak fra Statsforvalteren

Bergen kommune forventer høyere utgifter knyttet til tilskudd til private barnehager i etterkant av vedtak fra Statsforvalteren. Budsjettbehovet ble justert i revidert budsjett 2025, og videreføres ved rullering av HØP.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Barnehage tilbud til bosatte flyktninger

Bergen kommune har bosatt mange flyktninger som følge av krigen i Ukraina. Mange av disse er barn i barnehagealder. Det vil bosettes færre barn fremover, og dette reduserer budsjettbehovet.

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Justering i tråd med demografisk utvikling

I henhold til tall fra SSB forventes det en nedgang i antall barn i barnehagealder i Bergen kommune de neste årene. Det tilsier isolert sett en tilsvarende lavere belastning på kommunens budsjetter. På denne bakgrunn har byrådet lagt inn en skjønnsmessig reduksjon i budsjettene på tjenesteområde barnehage.

Barnetallene kan imidlertid endre seg. En ser også tendenser til økt dekningsgrad, dvs. at flere barn i barnehagealder går i barnehage. For å sikre realistisk budsjettering, vil effekten forventet demografisk utvikling har på budsjettbehovet til barnehagene vurderes ved rullering av handlings- og økonomiplan.

Tilpasning av antall vikarer i kommunens vikarbyrå - Bemanningstjenester

Avdelingen Bemanningstjenester i etaten HR bemanning er kommunens interne bemanningsbyrå. Avdelingen løser i hovedsak midlertidige behov for vikarer i barnehager, og består av både fast ansatte vikarer og vikarer med rammeavtaler. Det har vist seg vanskelig å få tak i nok kvalifiserte vikarer til alle oppdragene, selv om det er stor etterspørsel etter vikarer i barnehagene. Avdelingen har derfor de siste årene hatt vakante stillinger og positive avvik ved årets slutt. Det er behov for å se nærmere på hvordan vikarbehovet kan løses på en god og helhetlig måte, og byrådet foreslår at det tas en nærmere gjennomgang av feltet i 2026. Med bakgrunn i dette foreslås det per nå å nedjustere budsjettet slik at det tilsvarer dagens ressursbruk.

Tilpasning av antall introduksjonsplasser

Bergen kommune har holdt av barnehageplasser for å sikre at foresatte som skal delta på kommunens introduksjonsprogram for flyktninger er sikret barnehageplass. Ordningen med garanti plassene har blitt styrt av Introduksjonssenteret, og barnehagene har fått tilskudd for plassene uavhengig av om plassen har vært benyttet eller ikke. Tilbudet ble redusert i tråd med behov i kommunens handlings- og økonomiplan for 2025 til 2026. Dette tiltaket er en videreføring av denne tilpasningen, og inkluderer helårseffekt.

Transport ved oppgradering av barnehager

Det planlegges rehabilitering av flere barnehager fremover. Ombygging og vedlikehold på barnehager eller deres uteområder medfører jevnlig behov for erstatningslokaler og eventuelt transport til erstatningslokaler. Det er nødvendig å sette av midler til å dekke merutgifter i forbindelse med opphold i erstatningslokaler.

Melkeplassen barnehage er ferdig oppgradert, og transport til erstatningsbarnehagen i Damsgårdssundet er opphørt. Fremover vil det derfor være behov for mindre utgifter til transport, enn hva det har vært de siste to årene. Tilskuddet til private barnehager beregnes basert på forbruket i kommunale barnehager to år før tilskuddsåret. Som en konsekvens av at transport til Damsgårdssundet barnehage er ferdig, forventes en reduksjon i tilskudd til private barnehager med 1,6 millioner kroner fra 2027.

Nye tiltak

Etablering av Olsvik barnehage

Det planlegges en ny barnehage i Olsvik, i nærheten av Olsvik skole. Når den står ferdig, skal den erstatte to eksisterende kommunale barnehager med uhensiktsmessige lokaler og stort behov for rehabilitering. Den nye barnehagen er forventet ferdigstilt i desember 2027, med oppstart av drift fra august 2028.

Tiltaket inkluderer driftsmidler til den nye barnehagen, samt beregnet besparelse ved avvikling av de to eksisterende barnehagene. Fra 2029 er det estimert en reduksjon i driftskostnader på 0,8 millioner kroner, med delårseffekt fra 2028. I tillegg vil endringen påvirke tilskuddsgrunnlaget til private barnehager, med en forventet reduksjon på 0,6 millioner kroner fra 2030 og 1,3 millioner kroner fra 2031.

Kommunalt ekstratilskudd til åpne barnehager

Bergen kommune vil oppdatere sine lokale retningslinjer for tilskudd til åpne barnehager. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagen. Dette vil være i tråd med Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager og avklaringer fra UDIR.

Endringen i tilskuddsberegning vil medføre at noen åpne barnehager får redusert sitt ordinære driftstilskudd. Dersom det faktiske besøket i 2025 hadde vært grunnlag for tilskudd neste driftsår, er det estimert en redusert kostnad på om lag 2,6 millioner kroner.

For å kompensere for dette, foreslår Byrådet å øke det kommunale ekstratilskuddet med 2,6 million kroner, til totalt 3,6 millioner kroner. Tilskuddet skal fordeles til barnehagene basert på antall åpningsdager, og vil erstatte det som tidligere har vært omtalt som "Bemanningsstilskudd". Tilskuddet vil ligge fast for hele kalenderåret, og vil tre i kraft fra 2027.

Nye lokale retningslinjer vil fremmes for vedtak i egen sak.

Effektivisering

Effekt av omorganisering og samlokalisering av driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom

Omorganisering av driftsteknisk avdeling i Etat for bygg og eiendom, og samlokalisering i Jekteviken, gir potensiale for innsparing gjennom mer effektiv drift og reduserte huskostnader. Effekten er anslått til kr 4,7 mill. per år fra 2026.

Kutt

Avvikle avtale med Barnas kulturhus

Avtalen med Barnas kulturhus ble avviklet i 2025. Tilbudene var tilrettelagt barnehagebarn fra tre års alder. Avtalen hadde begrensninger i antallet barn som årlig kan delta, noe som gjorde tilbudet eksklusivt. Fra 2026 forventes det helårseffekt av innsparingen.

Avvikle bemanningstilskudd åpne barnehager

Bemanningstilskuddet til Åpne barnehager ble foreslått avviklet fra 2025. Budsjettaftalen mellom H, FRP, SP, BL, INP og PP reverserte kuttet. Byrådet vil opprettholde bemanningstilskuddet for 2026.

Byrådet vil foreslå nye lokale retningslinjer for beregning av ordinært driftstilskudd for åpne barnehager. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagene. Dette er i tråd med Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager, og avklaringer fra UDIR.

Endringen i beregning av tilskudd vil medføre redusert tilskudd for en del av de åpne barnehagene. For å kompensere for dette, vil Byrådet opprette et kommunalt ekstratilskudd som skal utbetales til barnehagene, basert på antall dager barnehagene holder åpent. Det nye tilskuddet vil erstatte dagens bemanningstilskudd fra og med 2027.

Avvikle Fjellsiden barnehage

Fjellsiden barnehage er liten med plass til kun 41 barn, og ved oppstart av barnehageåret 2025/2026 hadde barnehagen ledig kapasitet. Byggets utforming gir begrensninger for driften, og barnehagen har ikke tilstrekkelige personalfasiliteter. Det foreslås å avvikle driften fra barnehageåret 2027/2028, under forutsetning av at det er tilstrekkelig kapasitet i omkringliggende barnehager.

Avviklingen vil redusere budsjettkostnader med om lag 0,9 millioner kroner, samt ytterligere 0,3 millioner i drifts- og vedlikeholdsutgifter fra 2028. Det forventes halvårseffekt i 2027. På sikt vil dette også redusere tilskuddsgrunnlaget til private barnehager, med en estimert nedgang på 1,9 millioner kroner.

Avvikling av barnehager vil føre til arbeid med salg av eiendommer der dette er mulig og økonomisk fordelaktig. Eventuelt må annen bruk av eiendommene avklares så raskt som mulig.

Avvikle midler avsatt til utredning av barnehageprosjekter i tidligfase

Det har vært satt av midler til å for å utrede barnehageprosjekter i en tidlig fase, hvor det er usikkerhet vedrørende realisering av prosjektet. Midlene har også kunne brukes til å kartlegge mulige erstatningslokaler ved behov.

Gitt kommunens stramme økonomi og press på investeringsrammene, vil det fremover være rom for færre prosjekter. I tråd med dette foreslås det å ta bort avsetningen til tidligfasearbeid.

Avvikle Nattlandsfjellet barnehage

Nattlandsfjellet barnehage er en liten barnehage med kapasitet til om lag 47 barn, og hadde 21 ledige plasser i barnehageåret 2024/2025. Barnehagen holder til i et tidligere bolighus som ikke oppfyller dagens krav til universell utforming og personalfasiliteter, og har betydelige vedlikeholdsbehov. Byrådet foreslår å avvikle drift av Nattlandsfjellet barnehage fra og med barnehageåret 2026/2027. Det er ledig kapasitet i nærområdet, og barna som i dag går i barnehagen vil få tilbud om plass i en annen barnehage.

Avviklingen vil redusere budsjettildeling til drift med om lag 1 million kroner fra 2027 og spare ytterligere 0,2 millioner i vedlikehold. I 2026 forventes halvårseffekt. På sikt vil dette også redusere tilskuddsgrunnlaget til private barnehager med anslagsvis 2,1 millioner kroner.

Avvikling av barnehager vil føre til arbeid med salg av eiendommer der dette er mulig og økonomisk fordelaktig. Eventuelt må annen bruk av eiendommene avklares så raskt som mulig.

Avvikle ordning med særskilt avholdte Introduksjonsplasser

Bergen kommune har tidligere reservert barnehageplasser for foreldre som deltar i introduksjonsprogrammet for flyktninger. Ordningen har vært administrert av Introduksjonssenteret, og barnehagene har mottatt tilskudd uavhengig av om plassene har vært benyttet.

I dag er det god kapasitet i de fleste bydeler, og kommunen vurderer at det er mulig å tilby barnehageplass ved oppstart i introduksjonsprogrammet – uten å holde av plasser særskilt. Foreldre vil fortsatt få tilbud om plass, og barnehagene vil motta tilskudd fra måneden barnet starter i barnehagen. Vedtektene for kommunale barnehager vil bli endret slik at denne gruppen kan prioriteres, og private barnehager oppfordres til å gjøre tilsvarende.

Behovet for garanti plasser er allerede redusert, og en full avvikling av ordningen er anslått å gi en ytterligere besparelse på om lag 4 millioner kroner.

Avvikle Sæterdalen barnehage

Sæterdalen barnehage er en liten barnehage i Laksevåg bydel, med plass til om lag 32 barn. Barnehagen holder til i leide lokaler i Bjørndalsskogen borettslag, og det er liten mulighet å tilpasse lokalene bedre til barnehagedrift. Det foreslås å avvikle barnehagedriften fra og med barnehageåret 2026/2027. Ved en avvikling av barnehagen, vil barna få plass i omkringliggende barnehager med ledig kapasitet.

Avvikling vil redusere budsjettildelingen med om lag 0,4 millioner kroner i 2026 og 0,8 millioner kroner fra 2027. På sikt vil en kostnadsreduksjon i barnehagedriften redusere grunnlaget for driftstilskudd til private barnehager. Denne reduksjonen er estimert til 0,6 millioner kroner i 2028 og 1,3 millioner kroner fra 2029.

Avvikle Trengereid barnehage

Trengereid barnehage ble avviklet fra august 2025. Fra 2026 forventes helårseffekt av tiltaket. Besparelsen er knyttet til driftsmidler til barnehagebygget. Barna som gikk i barnehagen ble prioritert ved søknad om plass i andre barnehager i Bergen.

Avvikling av Haugatun Barnehage

Haugatun barnehage var opprinnelig planlagt som en del av et nytt bygg som også skulle inneholde et sykehjem. Bergen kommune har stort behov for flere sykehjemsplasser, samtidig som det er for mange barnehageplasser – både i byen generelt og i Laksevåg bydel. Byrådet har derfor bestemt at barnehagen tas ut av prosjektet, slik at det blir plass til flere sykehjemsplasser.

En konsekvens av dette, er at barnehagen må avvikles før byggearbeidene skal starte. Prosjektet med nytt sykehjem er ikke detaljregulert, og det er derfor usikkerhet knyttet opp til fremdriften og forventet byggestart. Per tidspunkt planlegges det for byggestart i løpet av første halvår 2029. Det er nå budsjettet med avvikling av barnehagedriften i løpet av 2028, men tidspunktet vil vurderes på nytt når prosjektet for nytt sykehjem blir mer modent.

Avviklingen vil gi kommunen lavere kostnader til drift og vedlikehold, og vil også påvirke tilskuddene til private barnehager. Totalt forventes det en innsparing på 1,7 millioner kroner fra 2029, og ytterligere reduksjoner i tilskudd på 1,1 millioner fra 2030 og 2,7 millioner fra 2031.

Endring i retningslinjer for tildeling av tilskudd til åpne barnehager

Bergen kommune vil oppdatere sine lokale retningslinjer for tilskudd til åpne barnehager. Målet med oppdateringen, er å tilpasse det ordinære driftstilskuddet til den faktiske aktiviteten i barnehagen. Dette vil være i tråd med Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager og avklaringer fra UDIR.

Endringen i tilskuddsberegning vil medføre at noen åpne barnehager får redusert sitt ordinære driftstilskudd. Dersom det faktiske besøket i 2025 hadde vært grunnlag for tilskudd neste driftsår, er det estimert en redusert kostnad på om lag 2,6 millioner kroner.

For å kompensere for dette, foreslår Byrådet å øke det kommunale ekstratilskuddet med 2,6 millioner kroner, til totalt 3,6 millioner kroner. Tilskuddet skal fordeles til barnehagene basert på antall åpningsdager, og vil erstatte det som tidligere har vært omtalt som "Bemanningsstilskudd". Tilskuddet vil ligge fast for hele kalenderåret, og vil tre i kraft fra 2027.

Nye lokale retningslinjer vil fremmes for vedtak i egen sak, og vil gjelde fra 2027

Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning

Som følge av den økonomiske situasjonen i kommunen foreslås det å redusere administrative ressurser i HR bemanning.

Redusert busstilbud i Etat for barnehage

Etat for barnehage disponerer i dag fire busser som blant annet benyttes til å transportere barn fra barnehager med begrenset uteareal til alternative lekeområder. Bussene, inkludert leasingavtaler, ble overtatt av kommunen i forbindelse med kommunens overtakelse av barnehagene fra Akasia. Ved inngangen til 2026 vil kommunen eie fire busser: tre minibusser og én buss som er innredet som en barnehageavdeling.

I lys av kommunens økonomiske situasjon foreslår Byrådet å selge de egneide minibussene ved utgangen av inneværende barnehageår. Barnehagene som i dag benytter dette tilbudet, vil i stedet finne alternative uteområder som kompensasjon for manglende uteareal i barnehagen. Barnehagebussen som benyttes av Kirkebukten barnehage foreslås videreført, så lenge bussens tilstand vurderes som forsvarlig. Kostnaden for å opprettholde et redusert busstilbud er anslått til 0,1 millioner kroner årlig.

Tilpasning av kapasitet ved barnehager med drift i flere bygg

Bergen kommune har i dag overkapasitet av barnehageplasser, noe som skaper økonomiske utfordringer for både kommunale og private barnehager. For å møte dette, vurderes ulike strukturelle grep for å redusere overkapasiteten. Det vil være viktig å sikre at barn og foresatte som blir berørt av endringene får tilbud om plass i andre barnehager i nærområdet.

Flere kommunale barnehager har drift fordelt på flere bygg med stor avstand mellom lokasjonene. Dette gir utfordringer i den daglige driften, særlig når det gjelder effektiv bruk av bemanning, ledelse og pedagogisk samhandling.

Basert på vurderinger av kapasitet og behov i ulike områder, planlegges det å avvikle enkelte avdelinger og bygg i løpet av de kommende årene. Dette vil bidra til en mer effektiv ressursbruk og bedre tilpasning til det faktiske behovet for barnehageplasser.

Tilpasning av kommunal innsats migrasjonspedagogikk

I Handlings- og økonomiplanen for 2025-2028 ble det vedtatt å tilpasse arbeidet på det migrasjonspedagogiske området til rammen av det statlige tilskuddet til migrasjonspedagogikk fra og med august 2025. I 2026 vil det være helårseffekt på dette tiltaket, og dette vil redusere budsjettbehovet med 6,8 millioner kroner.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Barnehage	2 685 332	2 772 728	2 831 778	2 953 893	2 950 528	2 921 811	2 933 808
To-språklig assistanse	12 848	6 840	7 021	240	-1 200	240	240
Førskolelokaler og uteareal	334 579	336 228	319 641	335 443	332 415	330 389	330 640
Sum	3 032 760	3 115 796	3 158 440	3 289 576	3 281 743	3 252 440	3 264 688

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	15,4 %	14,9 %	14,2 %	15,7 %	15,2 %	15,2 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) *) **)	219 291	221 300	231 306	214 497	225 016	217 005
Produktivitet						
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	5,9	5,9	5,8	5,8	5,5	5,8
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,9	5,9	5,8	5,8	5,6	5,8
Korrigerte brutto driftsutgifter f201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager (kr) *)	73,8	71,1	87,1	71,8	76,6	
Kvalitet						
Andel barnehagelærere i prosent av grunnbemanningen (prosent)	45,0 %	46,2 %	38,7 %	45,5 %	35,2 %	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Barnehage

Prioritet

I 2024 gikk 14,9 prosent av totale netto driftsutgifter i Bergen kommune til barnehagesektoren, hvilket er en nedgang på 0,5 prosentpoeng fra året før. Andelen ligger over Oslo kommune, men under Stavanger, Trondheim og snittet for ASSS-kommunene eksklusive Oslo.

Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år, det vil si totale netto utgifter for hele barnehagesektoren i kommunen per innbygger 1-5 år, justert for utgiftsbehov, utgjorde 221 300 kroner i 2024. Justert for inflasjon, er dette en liten økning sett i forhold til året før. Bergen ligger med dette like over Trondheim og snittet for ASSS-kommunene, men har lavere netto driftsutgifter enn det Oslo og Stavanger kommune har.

Produktivitet

Bergen hadde ved utgangen av 2024 en bemanningstetthet på 5,9 barn per voksen i både kommunale og private barnehager. Den lovpålagte bemanningsnormen er 6 barn per voksne. De kommunale og private barnehagene i Bergen ligger i gjennomsnitt innenfor bemanningsnormen, og på tilsvarende nivå som Oslo, Trondheim og ASSS kommunene. I Stavanger kommune ligger bemanningstettheten under snittet.

Korrigerte brutto driftsutgifter for funksjon 201 per korrigert oppholdstime i kommunale barnehager, er et nøkkeltall som sier noe om kommunens kostnader til drift av egne barnehager. I dette tallet er kostnader til bygg og tilrettelegging for barn med spesielle behov holdt utenfor. Nøkkeltallet tar sikte på å synliggjøre effektiviteten i tjenesteproduksjonen. I 2024 leverte Bergen betydelig høyere effektivitet enn Oslo kommune, og noe høyere enn Stavanger og Trondheim. Utgiften i 2024 utgjorde 71,1 kroner, en reduksjon på knappe 4 prosent sett i forhold til året før.

Kvalitet

Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning i Bergen kommune er fortsatt høy. I 2024 utgjorde denne andelen 46,2 prosent, en liten økning på 1,2 prosentpoeng sammenlignet med 2023. Bergen ligger fortsatt betydelig over Oslo og Stavanger, og omtrent på samme nivå som Trondheim kommune som har en andel på 45,5 prosent.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune står overfor en krevende økonomisk situasjon, med et stadig strammere handlingsrom. Selv om antall barn i barnehagealder er synkende, reduseres ikke budsjettbehovet i tilsvarende grad. For å sikre en bærekraftig utvikling av barnehagetilbudet i byen, har byrådet foreslått flere tiltak for å redusere utgiftene og styrke den økonomiske bærekraften i sektoren.

I dag er det betydelig overkapasitet på barnehageplasser i Bergen. Dette skaper økonomiske utfordringer både for kommunale og private barnehager. Flere av de kommunale barnehagene er små, holder til i lokaler som ikke er godt egnet for barnehagedrift, og har en sårbar økonomi. For å sikre et mer robust og bærekraftig barnehagetilbud foreslår byrådet å avvikle enkelte barnehager.

Videre foreslår byrådet å avvikle ordningen med reserverte garanti plasser i barnehagene for foresatte som deltar i introduksjonsprogrammet. Denne ordningen har medført at barnehagene har mottatt midler for plasser som ikke nødvendigvis har vært i bruk. Byrådet foreslår heller å benytte eksisterende ledig kapasitet i barnehagene, og tilby plass ved faktisk behov.

Kvalitetsutvikling

Samfunnet er i rask endring og barnehagebarn og personalet i barnehagen har behov for å være utholdende i møte med nye krav og endringer i samfunnet. Byrådet er opptatt av at barn skal få utvikle robusthet i et miljø preget av trygghet, glede og mestringsopplevelser. Personalet må møte barna med anerkjennelse og sensitivitet og legge til rette for et barnehagemiljø preget av humor, glede og kreativitet.

I desember 2024 vedtok Bergen bystyre en ny kvalitetsutviklingsplan for bergensbarnehagen: «[Sammen for kvalitet – lek og medvirkning](#)». Planen er kommunens viktigste lokale plandokument for utvikling av kvalitet i bergensbarnehagen. Visjonen i planen er «Vi oppdager verden sammen» og verdiene «varme, trygghet, undring og glede».

Lek er en sentral del av barnehagehverdagen, og det er viktig at alle barn får muligheten til å være en del av et lekende felleskap som gir en opplevelse av tilhørighet. Barnas språkutvikling står også sentralt i barnehagenes arbeid, da språk er sentralt både i kommunikasjon, for å mestre livet og for sosialt samspill i hverdagsaktiviteter i barnehagen. Flere barn har språkbarrierer som kan medføre at de strever med å mestre leken og sosiale ferdigheter.

Medvirkning er en grunnleggende rettighet for alle barn, og skal bidra til at barn erfarer at deres stemme er viktig. Samtidig skal de erfare og forstå at det er mange stemmer som utgjør fellesskapet, derfor må de også lære å tilpasse seg omgivelsene.

Psykososialt barnehagemiljø

I 2021 ble det innført nye bestemmelser i barnehagelovens kapittel 8, som gir barnehagene skjerpede krav til å jobbe systematisk for at alle barn skal oppleve barnehagemiljøet som trygt og godt. Bergen kommune har utarbeidet støttesystem for å ivareta de nye bestemmelsene i barnehageloven, som inkluderer handlingsplan og aktivitetsplan for de kommunale barnehagene. Det er i tillegg laget veiledere til støtte for styrer sitt arbeid.

For å styrke personalets relasjonskompetanse bruker bergensbarnehagen International Child Development Programme (ICDP)[\[1\]](#). Dette er en sensitiviseringsmetode som har et forebyggende perspektiv for å fremme relasjoner og barns psykososiale utvikling.

Inkluderende barnehage tilbud

Andelen minoritetsspråklige barn i barnehagene øker, og er nå på 17 prosent.

Bergen kommune mottar tilskuddsmidler fra Utdanningsdirektoratet for å styrke språkutviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehagen[\[2\]](#). Midlene benyttes til tiltak som skal støtte barna i å bruke sitt morsmål, samt fremme og utvikle begrepsforståelse og ordforråd i norsk. Tiltakene omfatter tilskuddsordning til barnehager med minoritetsspråklige barn, et migrasjonspedagogisk fagteam som tilbyr veiledning/kompetanseutvikling og direkte støtte til arbeid med språk og inkludering i barnehage, samt fagsamlinger og digitale ressurser til barnehagesektoren i Bergen.

Rekruttering

God rekruttering til stillinger i barnehagene er viktig, og det er en utfordring at vi ser en nedgang i antall søkere til utlyste stillinger i barnehagene. Det har jevnt over vært utfordrende å rekruttere kvalifisert personell. Søkertallene til barnehagelærerutdanningen går også ned, og det er vanskeligere nå enn tidligere å rekruttere til barnehagelærerstillinger, spesielt til vikariater. I kommunale barnehager i Bergen var det en andel på om lag 47 prosent barnehagelærere per 15.12.2024.

Nærvær

Sykefraværet i de kommunale barnehagene har vært høyt over tid. I 2023 var det totale sykefraværet 15,4 prosent, mens det i 2024 var på 14,4 prosent^[3]. Høyt sykefravær har direkte innvirkning på kvalitet i barnehagetilbudet, og høyt sykefravær fører til lavere kontinuitet og stabilitet i det pedagogiske arbeidet.

Et trygt og godt barnehagetilbud må sikre at barna har stabile og kjente voksne til stede hver dag. Mangel på tilgjengelige vikarer for å dekke opp for sykefravær er en utfordring som fortsatt er økende i hele barnehagesektoren. Etat for barnehage samarbeider tett med Bemanningstjenester, som er en kommunal vikartjeneste, for å forbedre situasjonen.

Høsten 2023 startet Etat for barnehage en forsterket satsing med mål om reduksjon av sykefraværet i barnehagene. Dette gjennom innsats på forebygging, håndtering og oppfølging, med særlig vekt på emosjonelle krav og belastninger, og gjennom en helhetlig analyse og oppfølging av enhetens fraværssituasjon. Erfaringen er at det systematiske arbeidet gir effekt i form av nedgang i sykefraværet.

Byrådet har igangsatt et nærværprosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Dette innebærer blant annet et økt fokus på HMS-arbeid, sykefraværsoppfølging og arbeidsmiljø. I januar 2025 ble det igangsatt et eget nærværprosjekt for de kommunale barnehagene som skal bidra til å styrke det pågående arbeidet knyttet til sykefravær i Etat for barnehage.

Digitalisering

For å legge til rette for et inkluderende, trygt og effektivt digitalt miljø i de kommunale barnehagene er byrådet opptatt av at det utvikles et bærekraftig tilbud av digitale løsninger som har den nødvendige kvalitet, og som sikrer et likeverdig barnehagetilbud for barna.

Tilbudet av gode og trygge digitale ressurser for barnehagene er relativt begrenset. Relevante digitale læringsressurser og læringsverktøy i barnehagene har også betydelige mangler knyttet til universell utforming, personvern og informasjonssikkerhet.

Byrådsavdeling for barnehage og skole har utviklet en oversikt over apper og programmer til bruk i kommunale barnehager, hvor formålet er at alle de kommunale barnehagene skal ha tilgang til et utvalg av trygge nettressurser til bruk på iPad og PC. Det vurderes nå hvordan programvaresenteret skal rulles ut til barnehagene.

Den digitale infrastrukturen i kommunale barnehager har blitt oppgradert de siste årene, og i dag er det kun noen få barnehager som ikke har innlagt fiber, men i stedet har en midlertidig løsning med trådløst nett.

Kapasitet barnehage

Byrådet er opptatt av å sikre en robust og god barnehagestruktur innenfor en økonomisk bærekraftig ramme. Barnehagebruksplanen er kommunens viktigste plandokument for å planlegge og utforme barnehagebygg og fremtidig struktur. [Gjeldende barnehagebruksplan](#) ble vedtatt i 2022. I tråd med Klosterhagenerklæringen er byrådet opptatt av at barn bør sikres tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor.

Høsten 2025 er det til sammen 239 barnehager i Bergen kommune. Av disse er det 224 ordinære barnehager, med 91 kommunale og 132 private barnehager. I tillegg er det 15 private åpne barnehager. Per 15. desember 2024 var det totalt 14 485 barn i barnehagene i Bergen og andelen barn i barnehage var 96,7 prosent ved årsskiftet 2024/2025.

Barnetallsprognosen [\[4\]](#) for antall barn på 1-5 år forventes å gå ned frem mot 2028, for så å øke frem til 2042. De tre påfølgende årene forventes det en mindre nedgang mot 2045. Dette vil gi en økning på rundt 1 350 barn i perioden fra 2025 til 2045. På lang sikt forventes det en økning i antall barn for alle bydelene (2025 sammenlignet med 2045), hvor økningen i antall barn er størst i Bergenhus bydel. Det forventes vekst i fødselstallene som følge av økt fruktbarhet.

Kapasiteten til barnehagene i Bergen er 17 509 plasser, og det forventes å være ledig kapasitet totalt i kommunen frem til 2038. Kapasiteten samsvarer imidlertid ikke alltid med behovet for barnehageplasser. Fremover vil det være en viktig oppgave å sikre tilstrekkelig kapasitet i nærheten av der barna bor. Eksempelvis vil det være behov for nybygging i utbyggingsområder som Mindemyren og Dokken.

Barnehagemyndigheten

Tilsyn og veiledning

Barnehagemyndigheten fører tilsyn og gjennomfører veiledningssamlinger med barnehagene, og har de siste årene hatt fokus på kravet om et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, noe som vil videreføres i 2026. Det er risikovurderingen etter en årlig sektorkartlegging som danner grunnlaget for hvilke barnehager og barnehageeiere som får tilsyn eller oppfølging gjennom veiledning.

Dispensasjonssøknader

Barnehagene kan søke om dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning og grunnbemanning etter §§25 og 26 i barnehageloven. Det er en økning i dispensasjoner fra utdanningskravet som pedagogisk leder, og barnehagemyndigheten behandlet 17 søknader i 2024. Det antas at søknader om dispensasjon vil være økende fremover basert på nedgang i søkertallene til barnehagelærerutdanningen.

Statlige tilskuddsmidler

Barnehagemyndigheten tildeler statlig finansierte tiltak fra Utdanningsdirektoratet til kommunale og private barnehager. Ordningen med statlige kompetansemidler skal endres fra 2026. Det vil bli en felles ordning for private og kommunale barnehager og skole, samt de spesialpedagogiske tjenestene.

Barnehagemyndigheten vil få en koordinerende rolle med tildeling av midlene.

[1] [Hva er ICDP? – ICDP Norge](#)

[2] Gjelder både private og kommunale barnehager

[3] Tallet inkluderer 91 barnehager, samt Etat for barnehage

[4] Prognosen omtaler barnehageplasser. Barnehageplasser beregnes på bakgrunn av barnehagens areal. Det er ulike arealnormer for aldersgruppene, der arealnormen for 1-2 åringer er 5,3 m2 og arealnormen for 3-5 åringer er 4 m2. I omtalen av prognosen er dermed 1-2 åringer ganget med 1,33 for å omgjøre antall barn til barnehageplasser.

Bemanningstjenester – kommunens interne bemanningsbyrå

Bemanningstjenester, i etaten HR Bemanning er kommunens bemanningsbyrå og dekker midlertidige bemanningsbehov i barnehagene.

Bemanningstjenester opplever svært høy etterspørsel etter vikarer. Samtidig ser en at det er en høyere etterspørsel fra barnehagene enn det Bemanningstjenester kan levere. Årsaken er blant annet et høyt fravær i barnehagene. Fremover er utfordringen å rekruttere nok faglærte vikarer og assistenter med erfaring til barnehagene. Det jobbes derfor systematisk for å styrke rekrutteringen av vikarer i hele faste stillinger.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Kompetanse i tråd med lovkrav	Andel ansatte i pedagogstillinger i kommunale barnehager med godkjent utdanning	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger	Andel helsevern godkjente kommunale barnehager	96,7 %	97,8 %	98,9 %	100,0 %
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Barn i kommunale og private barnehager har en trygg og god barnehagehverdag	Skår på Foreldreundersøkelsen; "Jeg opplever at barnehagen har nulltoleranse for utestenging, vold, diskriminering og trakassering"	4,7	4,7	4,8	4,8

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		Skår på Foreldreundersøkelsen; barnets trivsel	4,8	4,8	4,8	4,8
		Skår på Foreldreundersøkelsen; barnets utvikling	4,6	4,6	4,6	4,8
		Skår på Foreldreundersøkelsen; medvirkning	4,3	4,3	4,4	4,5
		Skår på foreldreundersøkelsen; relasjon mellom barn og voksen	4,7	4,7	4,7	4,8
	Kommunale og private barnehager drives i tråd med barnehageloven og tilhørende forskrifter	Antall deltakende barnehager på veildningssamlinger hos barnehagemyndigheten	338	360	370	380
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	25,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	0,62 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Nærvær

Byrådet har igangsatt et nærværprosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer.

I januar 2025 ble det igangsatt et eget nærværprosjekt for de kommunale barnehagene, med intensjon om å øke innsatsen på arbeidet som er igangsatt i Etat for barnehage. Det er rekruttert inn egne ressurser i form av 2,75 stillinger som jobber med sykefraværsoppfølging, systematisk HMS-arbeid og arbeid med emosjonelle krav. Virkemidler fra det sentrale nærværprosjektet er en naturlig del av nærværprosjektet i Etat for barnehage.

Byrådsavdelingens satsing for reduksjon av vold og trusler har ført til en økning i meldinger om og bevissthet rundt uønskede hendelser og avvik på området. Arbeidet med reduksjon av vold og trusler videreføres som en naturlig del av etatens satsing på reduksjon av sykefravær.

Trygg og god barnehagehverdag

Kvalitetsutviklingsplanen for bergensbarnehagen er en viktig del av arbeidet for å skape en trygg og god barnehagehverdag. Etat for barnehage har ansvaret for å gi støtte til barnehagene i arbeidet med å iverksette den nye planen, blant annet gjennom å arrangere ledersamlinger og pedagogiske verksteder, samt tilby digitale ressurser som kan benyttes av hele personalgruppen. Etat for barnehage skal systematisk følge utviklingen av kvalitet i bergensbarnehagen i tråd med mål og strategier i planen frem mot statusmelding i 2027.

Barnehagene vurderer praksisen sin på bakgrunn av medvirkningsprosesser for både barn, foreldre og ansatte. Vurderingen gir retning for videre valg og prioriteringer. Arbeidet beskrives og begrunnes i barnehagenes årsplan. Etat for barnehage utarbeider en årlig rapport som sammenfatter tendenser og funn fra barnehagenes vurderingsarbeid. Rapporten er et viktig grunnlag for barnehageeiers videre arbeid med kvalitetsutvikling.

Personalet i barnehagen skal være sensitive og støtte barnas lek, og tilrettelegge lekemiljøet med utgangspunkt i barnas interesser og behov. Barnas språkutvikling styrkes gjennom leken og fellesskapet. Personalet skal derfor observere, fange opp og tilrettelegge for barns språkutvikling i et rikt språkmiljø.

Etat for barnehage har psykososialt barnehagemiljø som et satsningsområde, og det vil bli tilbudt fagdager, kurs, veiledning og rådgiving innenfor temaet. Etat for barnehage har høsten 2025 iverksatt tiltak for å kartlegge barnehagenes systematiske arbeid med et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn. I den sammenheng vil etaten utarbeide og ta i bruk prosedyre som skal ivareta barnehageeiers systematiske og løpende oppfølging av arbeidet som gjøres i den enkelte barnehage. For direkte støtte i barnehagene er samarbeidet mellom Etat for barnehage og Bergen kompetansesenter for læringsmiljø viktig og skal styrkes ytterligere. Gjennom dette samarbeidet kan vi arbeide for at barnehager får god støtte til rett tid for oppfølging av hendelser som viser at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagemyndigheten

Barnehagemyndigheten skal ha oversikt over eiere og barnehagenes behov for veiledning, og følge med på hvordan barnehagene etterlever kravene i lovverket. Virkemidlene i myndighetsutøvelsen er godkjenning, veiledning og tilsyn.

Alle barn har rett til en barnehageplass av god kvalitet. Psykososialt barnehagemiljø og barnehagenes internkontroll vil være et tilsyns- og veiledningstema i årene fremover. Det gjennomføres årlige sektorkartlegginger for å kartlegge styrker og utfordringer i barnehagesektoren. Barnehagemyndigheten prioriterer veiledning for å styrke barnehagenes arbeid for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, og for å redusere variasjoner i barnehagenes kvalitet.

Barnehagemyndigheten fortsetter arbeidet med å søke statlige midler for å øke kvaliteten i barnehagene gjennom kompetansetiltak og for å støtte barnehagene i arbeidet med barn.

Helsevern godkjenning

Byrådet er opptatt av å sikre helsevern godkjenning av eksisterende kommunale barnehager. Tre kommunale barnehager mangler helsevern godkjenning. Liakroken barnehage er ferdig rehabilitert, og godkjenning ventes i løpet av 2025. Flaktveit barnehage er under rehabilitering, og ventes godkjent i løpet av 2026. Siste barnehage som mangler helsevern godkjenning er Gyldenpris barnehage, hvor det pågår konseptvalgutredning for rehabilitering.

Kompetanseutvikling

Høy faglig og pedagogisk kompetanse hos personalet er viktig for lek, læring og medvirkning i barnehagen. Etat for barnehage har ansvar for at de kommunale barnehagene har et kompetent pedagogisk personale.

Etat for barnehage har jevnlig samarbeidsmøter med Høgskulen på Vestlandet (HVL), der rekruttering er tema. Etat for barnehage har også hatt et eget møte med HVL om mulighetene for et særskilt tilrettelagt studietilbud for å utdanne ansatte som ikke er barnehagelærere. Det er satt i gang tilbud om arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU), og vi har som mål å prioritere dette tilbudet slik at flere av våre fagarbeidere kan benytte dette studietilbudet. Nedgangen i søkertall til utdanningen vil kreve at en finner nye strategier og tiltak for rekruttering.

Etat for barnehager er aktiv inn mot utdanningsinstitusjoner og studiemesser/karrieredager for å synliggjøre og fremsnakke kommunale barnehager som en attraktiv arbeidsgiver. Veiledningsordning for nye barnehagelærere gjennomføres årlig, og er et viktig virkemiddel for å beholde fagkompetanse i våre barnehager.

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltakene i «[Sammen for kvalitet - lek og medvirkning](#)»
- Gjennomføre tiltakene i «[Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#)»
- Gjennomføre tiltakene i «[Plan for smart oppvekst](#)»
- Gjennomføre tiltakene i «Spør oss! [Strategi](#) og [handlingsplan](#) for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO»
- Gjennomføre tiltakene i «[Barnehagebruksplan 2022-2035](#)»
- Følge opp tiltakene i [Strategi for oppvekst](#) og [Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen](#)

Aktivitetsnøkkel

Indikatornavn	Resultat							Beskrivelse
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Andel 0-åring i barnehage av alle 0-åring	8,3 %	8,2 %	8,5 %	8,6 %	8,7 %	8,7 %	8,7 %	
Andel barn i barnehage 1-2 år	0,0 %	92,0 %	93,0 %	93,5 %	93,7 %	93,8 %	94,4 %	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel barn i barnehage 1-5 år	96,7 %	95,2 %	96,6 %	96,8 %	96,2 %	96,8 %	97,1 %	
Andel barn i barnehage 3-5 år	98,9 %	97,3 %	98,9 %	97,9 %	98,0 %	99,0 %	99,0 %	
Andel barn i kommunale barnehager	40,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	
Andel bydeler med oppfylt bydelsvis dekning i barnehageopptaket	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Antall barnehager	244	240	238	239	240	239	239	
Antall godkjente plasser - åpne barnehager	575	575	575	575	575	575	575	
Barn 0 år med barnehageplass	236	234	244	251	258	265	265	
Barn 1-2 år	6 000	6 000	5 650	5 800	6 000	5 900	5 900	
Barn 1-2 år med barnehageplass	5 608	5 464	5 560	5 500	5 600	5 550	5 560	
Barn 3-5 år	8 844	8 800	8 850	8 800	8 600	8 450	8 550	
Barn 3-5 år med barnehageplass	8 748	8 650	8 750	8 600	8 450	8 350	8 450	
Barn 6 år med barnehageplass	18	23	23	23	23	23	23	
Sum alle barn med barnehageplass	14 610	14 120	14 278	14 370	14 330	14 200	14 300	
Sum barn 1-5 år	14 845	14 802	14 500	14 600	14 600	14 350	14 450	
Sum barn 1-5 år med barnehageplass	14 356	14 062	14 007	14 100	14 050	13 900	14 010	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Barnehage - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	66,7	67,6	75,6	98,8	101,6	42,8	20,8	0,0	0,0	473,7
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	30,0
Flaktveit barnehage - rehabilitering	2026	BY 270/24	59,4	59,4	0,0	59,4	15,0	8,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,5
Gullstølbott barnehage - prosjektutvikling	2027		IA	7,2	0,0	7,2	2,6	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,7
Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling	2027		IA	11,3	0,0	11,3	3,8	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,6
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	0,7	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Idavollen barnehage - oppgradering	2027	0	IA	20,0	0,0	20,0	5,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Indre Arna barnehage - prosjektutvikling	2028		IA	14,8	0,0	14,8	3,2	5,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,3
Innvendig oppgraderinger - Barnehage	Løpende						4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	40,0
Inventar byggeprosjekter - barnehage	Løpende						2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	25,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						1,8	1,8	1,8	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	22,8
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	27,6	276,0
Olsvik barnehage	2027		IA	180,0	0,0	180,0	49,0	56,1	44,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	149,3
Seljedalen Barnehage - Prosjektutvikling	2026	0	IA	3,0	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Sentral korleksjon	Løpende						-17,5	-26,2	0,0	-8,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-52,5
Slettebakken barnehage - prosjektutvikling	2029		IA	10,7	0,0	10,7	0,2	0,0	0,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,1
Solbakken barnehage - prosjektutvikling	2030		IA	5,2	0,0	5,2	0,0	0,0	1,6	1,6	1,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			59,4	312,3	0,0	312,3	102,6	171,9	155,2	116,9	139,4	142,2	82,4	60,4	39,6	39,6	1 050,2

Investeringsbudsjett

Barnehage - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Prosjekter som inngår her er Seljedalen, Gyldenpris, Gullstølsbotn, Indre Arna, Slettebakken og Solbakken barnehage. Det er foretatt periodisering etter oppdaterte framdriftsplaner. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre inneklima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingsystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Flaktveit barnehage – rehabilitering

Flaktveit barnehage. Foto: René Alexander Herstad

Barnehagen har stort behov for rehabilitering og oppgradering for å oppfylle myndighetskrav. Det skal blant annet oppføres et mindre tilbygg, etableres et bedre skille mellom ren og skitten sone samt at stellerom og toaletter skal oppgraderes. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Forskyvning endrer foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Gullstøbotn barnehage - prosjektutvikling

Ved Gullstøbotn barnehage er det behov for å innfri myndighetskrav. Dette krever full innvendig rehabilitering, sammenslåing av arealer og utbedring av romløsning. Budsjettposten skal dekke kostnader for planlegging og utvikling av prosjektet, mens midler til gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Gyldenpris barnehage - prosjektutvikling

Det er behov for en ombygging av Gyldenpris barnehage for å tilfredsstille myndighetskrav og opprettholde nåværende antall plasser. Området har store utfordringer knyttet til støy. Det er lagt til grunn rehabilitering av eksisterende barnehage samt opprusting og støyskjerming av uteområde. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Forskyvning endrer foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

Haugatun sykehjem - prosjektutvikling

Det jobbes med å utvikle skisseprosjekt for et sykehjem på Haugatun. Prosjektet var opprinnelig planlagt som et flerbrukshus med både barnehage og sykehjem. Etter en helhetlig vurdering av drift og investeringer innenfor helse og omsorg har byrådet foreslått å prioritere utbygging av sykehjems plasser på Haugatun. Midler i handlings- og økonomiplan 2026-2029 er tilsvarende foreslått overført fra tjenesteområde barnehage til tjenester for eldre. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås også en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. I tillegg er det en endring i totalbudsjett som følge av at prosjektet er prisjustert.

Idavollen barnehage - oppgradering

Idavollen barnehage har behov for innvendig og utvendig oppgradering. Dette omfatter arbeid med ventilasjon, nytt varmeanlegg og belysning, samt utvidelse og oppgradering av garderobene. Utvendig kledning og tak vil bli skiftet, og uteområdet til barnehagen vil bli oppgradert.

Byrådet foreslås at det bevilges kr 20 mill. til prosjektering og gjennomføring av prosjektet fordelt med kr 5 mill. i 2026 og kr 15 mill. i 2027.

Indre Arna barnehage - prosjektutvikling

Da Indre Arna skole ble avviklet i 2011 ble deler av lokalene omdisponert til barnehagedrift. Barnehagen har kapasitet til 69 barn, og har midlertidig godkjenning. Det planlegges å gjennomføre tiltak for å ta hele bygget i bruk som barnehage, samt oppnå permanent godkjenning for 132 barn. Ombyggingen vil medføre behov for avlastningslokaler, og dette er planlagt på Garnes. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Forskyvning endrer foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

Innvendig oppgraderinger - Barnehage

Budsjettposten er en ramme for å kunne utføre mindre tilpasninger av eksisterende barnehagelokaler, som f.eks. støyisolering, tilrettelegging for flere garderober, endringer i romprogram eller lignende, når slike behov oppstår.

Inventar byggeprosjekter - barnehage

Byrådet foreslår at det avsettes 2,5 mill. kroner årlig til anskaffelse av inventar og utstyr i barnehager. Midlene kan benyttes til nødvendig utskifting av inventar etter søknad fra barnehagene. Det prioriteres tiltak som gjelder oppgradering av leke og læringsmiljøet, garderobe og til utstyr som gir bedre personalfasiliteter.

Led-belysning kommunale bygg

Mesteparten av innvendig belysning i kommunale bygg er basert på armaturer med lysstoffrør, men fra 2023 er det ikke tillatt å produsere ordinære lysstoffrør. For nyere lysarmaturer for ordinære lysrør uten dimming kan det benyttes nye LED-rør. For eldre lysarmaturer, og/eller der det er dimming av lysstyrke, anbefales det å erstatte hele lysarmatur med nye lysarmatur tilrettelagt for LED-rør. Uten slik utskifting og oppgradering er det risiko for at armaturene slutter å fungere. Utskifting gjennomføres derfor når det er risiko for funksjonssvikt. Demontert fungerende utstyr vil bli supplert ved behov på andre steder, fram til nødvendige utskiftninger er gjort. Overgang til LED-lyskilder vil gi ca. 50 % energibesparelse til belysning sett i forhold til ordinære lysstoffrør. LED-lyskilder har betydelig lengre levetid, noe som vil redusere kostnadene for kommunen.

Samlet sett for alle tjenesteområder foreslår byrådet derfor å bevilge 14,3 mill. kroner per år til formålet i perioden 2026-2028. I 2029 foreslås en økning til totalt 15,6 mill. kroner, før det for den resterende delen av 10-årsperioden foreslås totalt 20,8 mill. kroner per år til formålet. Midlene kan benyttes på ulike tjenesteområder.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Olsvik barnehage

Det er planlagt etablert barnehage i Olsvik på en tomt der det tidligere var oppført en midlertidig barnehage. De to kommunale barnehagene Grøntulien og Olsvikparken vil relokaliseres til den nye barnehagen når denne står klar. De to nevnte barnehagene, som har store rehabiliteringsbehov, vil dermed kunne selges eller omdisponeres til andre prioriterte formål. Det fremkommer omfattende rekkefølgekrav i reguleringsplanen for å få gjennomført nybygget, disse er skilt ut i egne budsjettposter. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Dette medfører også en justering av antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Seljedalen Barnehage - Prosjektutvikling

Det er et betydelig etterslep på barnehagen, og det anbefales derfor å legge nytt tak, skifte kledning med etterisolering, samt nye vinduer. Det anbefales også nytt ventilasjonsanlegg og oppgradering av stellerom.

Prosjektutviklingen har planlagt oppstart i 2025, men er blitt forsinket. I 2. tertial samme år ble derfor kr 2,5 mill. av rammen på kr 3 mill. forslått flyttet til 2026. Byrådet foreslår at bevilgningen opprettholdes slik at prosjektutviklingen kan ferdigstilles. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Slettebakken barnehage - prosjektutvikling

Det har tidligere vært besluttet at Slettebakken barnehage (den tidl. ISB-barnehagen vis-a-vis Slettebakken skole), som ikke er i drift, skal tas i bruk som erstatningslokaler for barnehager i Årstad bydel. Prosjektutvikling er satt på hold i påvente av avklaringer og utfall av konseptvalgutredning for Slettebakken skole. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

Solbakken barnehage - prosjektutvikling

Solbakken barnehage har behov for omfattende rehabilitering. Bygget er preget av slitasje både innvendig og utvendig, og det er blant annet behov for å skifte hele taket og oppgradere uteområdet. Barnehagen har i dag behov for ekstratiltak på renhold for å tilfredsstille krav fra Helsevernheten om ren og skitten sone i garderoben, og det er utfordringer ved å innfri myndighetskrav som arbeidsplassforskrift og krav til universell utforming. Endring i totalbudsjett skyldes at prosjektet er prisjustert.

01B-Skole

Om tjenesteområdet

Opplæringsloven og [Kunnskapsløftet 2020](#) (LK20) gir de nasjonale føringene på tjenesteområdet skole. Organisatorisk omfatter tjenesteområdet alle ordinære kommunale grunnskoler. I Bergen er det også 11 private grunnskoler som er underlagt Utdanningsdirektoratet, og som i tillegg til overnevnte også reguleres av friskoleloven.

Ny opplæringslov ble vedtatt 5. juni 2023 og ble gjeldende fra 1. august 2024. Etat for skole er ansvarlig for mange av prosessene som er styrt av opplæringsloven, og har arbeidet med å sikre at nye bestemmelser ble innarbeidet i Etat for skole og i etatens enheter. Dette arbeidet pågår fremdeles.

«[Skolebruksplan for Bergen 2021-2030](#)» er kommunenes viktigste plandokument for planlegging av utforming av skoler og framtidig skolestruktur. Kvalitetsutviklingsplanen for bergensskolen «[Sammen for kvalitet – læring og medvirkning](#)» er kommunens viktigste plandokument for utvikling av skolen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Dokument- versjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		4 734 852	4 734 852	4 734 852	4 734 852
Sum Lønns- og prisvekst mv.		207 288	207 288	207 288	207 288
Sum Tekniske justeringer		35 090	34 455	34 635	33 140
Sum Utgående engangstiltak		-0	-0	-0	-0
Prisjustering og diverse endringer		242 378	241 743	241 923	240 428
Konsekvensjustert ramme		4 977 230	4 976 595	4 976 775	4 975 280
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500
Skoletilbud bosatte flyktninger	Innstilling1	340	340	340	340
Tilbakeføring driftskonsekvenser Minde skole idrettshall	Innstilling1	-234	-234	-234	-234
Tilbakeføring driftskonsekvenser ny ungdomskole i sentrum	Innstilling1	-8	-8	-8	-8
Ungt Entreprenørskap	Innstilling1	650	650	650	650
Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler	Innstilling1	0	-600	-1 260	-1 260
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-6 752	-7 352	-8 012	-8 012
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	Innstilling1	0	0	231	867

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Tiltak	Dokument- versjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	1 218	1 218	1 218	1 218
Justering i tråd med demografisk utvikling	Innstilling1	-36 790	-59 600	-74 490	-102 430
Omlegging av innkjøpsrutiner for Chromebooks	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon av årsverk i skolen, tilpasning til lærernorm	Innstilling1	-7 500	-15 000	-15 000	-15 000
Reduksjon i budsjettavsetning til lisenser	Innstilling1	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Reduksjon i utgifter til moderasjoner, SFO	Innstilling1	-7 400	-7 400	-7 400	-7 400
Reduserte utgifter til skoleskyss	Innstilling1	-3 170	-3 170	-3 170	-3 170
Skoletilbud bosatte flyktninger	Innstilling1	-16 531	-16 530	-16 530	-16 530
Tilpasning av helsetilpasset post	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økt gjennomsnittslønn i skolen som følge av 5-årig lærerutdanning	Innstilling1	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-66 673	-96 982	-111 641	-138 945
Nye tiltak					
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	Innstilling1	1 932	1 932	1 932	1 932
Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler	Innstilling1	0	0	0	762
Avsetning til økte driftsutgifter for nytt areal ved Rå ungdomsskole	Innstilling1	200	500	800	800
Dele Mjølkeråen skole i ren barne og ungdomsskole	Innstilling1	500	1 000	1 000	1 000
Forsterket avdeling Garnes ungdomsskole	Innstilling1	4 000	4 000	4 000	4 000
Justering tilskudd International School of Bergen	Innstilling1	1 700	1 700	1 700	1 700
Sum Nye tiltak		8 332	9 132	9 432	10 194
Nye engangstiltak					
Sum Nye engangstiltak		0	0	0	0
Effektivisering					
Effekt av omorganisering og samlokalisering av driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom	Innstilling1	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Etablering av Olsvik som ren barneskole og Kjøkkelvik som ren ungdomsskole	Innstilling1	0	-2 600	-5 700	-5 700
Overgang til ett operativsystem i skolen	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere	Innstilling1	-800	-800	-800	-800
Redusert utgifter til fjernvarme	Innstilling1	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100

Tiltak	Dokument- versjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Sum Effektivisering		-6 200	-8 800	-11 900	-11 900
Kutt					
Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole	Innstilling1	-2 150	-2 150	-2 150	-2 150
Redusere midler til parallellklasser i nynorsk	Innstilling1	-800	-800	-800	-800
Tilpasning av nivå på vedtak om undervisning i morsmål og forsterket norsk	Innstilling1	-16 500	-16 500	-16 500	-16 500
Sum Kutt		-19 450	-19 450	-19 450	-19 450
Nye tiltak og realendringer budsjett		-90 742	-123 451	-141 571	-168 113
Ramme 2026-2029		4 886 488	4 853 144	4 835 204	4 807 168

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Justering i tråd med demografisk utvikling

Ifølge prognoser fra SSB forventes det en nedgang i antall barn i barnehage- og skolealder i Bergen kommune de kommende årene. De kommunale skolene melder om færre elever fra skoleåret 2025/2026.

I tråd med denne utviklingen har Byrådet lagt inn et nedtrekk i budsjettet for skoleområdet. Lavere barnetall tilsier isolert sett lavere ressursbehov, men det understrekes at demografiske endringer kan variere over tid. Effekten av utviklingen vil derfor vurderes ved rullering av handlings- og økonomiplanen, for å sikre realistisk og tilpasset budsjettering

Skoletilbud bosatte flyktninger

Bosatte flyktninger i grunnskolealder har rett til innføringstilbud. I Bergen gis dette ved nærskolen for elever på 1.–2. trinn, mens elever på 3.–10. trinn får tilbud i egne innføringsklasser ved én av 14 innføringsskoler. Elevene går vanligvis i innføringsklasse i ett år før overgang til nærskole. Tilskudd tildeles per klasse, ikke per elev.

Handlings- og økonomiplanen legger til grunn opprettelse av nye innføringsklasser ved behov. Det ble etablert fire nye klasser i 2023 og 2024, men ingen i 2025. Per i dag er det ledig kapasitet ved flere innføringsklasser, og det tas høyde for at dagens tilbud videreføres i økonomiplanperioden.

Budsjettavsetningen reduseres med 16,2 millioner kroner

Tilbakeføring driftskonsekvenser Minde skole idrettshall

Tilbakeføring av midler i tråd med vedtak fra revidert budsjett 2025

Tilbakeføring driftskonsekvenser ny ungdomskole i sentrum

Tilbakeføring av midler i tråd med vedtak fra revidert budsjett 2025

Ungt Entreprenørskap

I tråd med vedtak fra revidert budsjett 2025, tilføres midler for å inngå en avtale med Ungt Entreprenørskap.

Videreføring av Kollåsen og Storåsen som satelittskoler

Arbeidet med å etablere en ny skole på Rolland er startet opp. De største elevene er i dag i erstatningslokaler på Eidsvåg. De yngste elevene benytter fortsatt Storåsen og Kollåsen, som ikke skal videreføres når den nye skolen er etablert.

For å kunne benytte disse to eksterne lokasjonene var det behov for økte midler til både skoledrift, renhold, i tillegg til løpende vedlikehold av bygg. Det er forventet at nye Rolland skole skal være ferdig til bruk fra høsten 2027. Det forventes derfor en kostnadsreduksjon med 0,6 millioner kroner fra 2027 og 1,26 millioner kroner fra 2028.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler

Avsetningen skal dekke økte driftsutgifter som følge av at kommunens skoler rehabiliteres, utvides eller bygges nye, i tråd med vedtatt skolebruksplan. Driftsutgifter som for eksempel utgifter til renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv. er forventet å øke som følge av økt areal. I 2026 er det forventet helårseffekt av ny ungdomsskole på Garnes, samt helårseffekt fra utvidelsen av Haukeland skole.

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Justering i tråd med demografisk utvikling

Ifølge prognoser fra SSB forventes det en nedgang i antall barn i barnehage- og skolealder i Bergen kommune de kommende årene. De kommunale skolene melder om færre elever fra skoleåret 2025/2026.

I tråd med denne utviklingen har Byrådet lagt inn et nedtrekk i budsjettet for skoleområdet. Lavere barnetall tilsier isolert sett lavere ressursbehov, men det understrekes at demografiske endringer kan variere over tid. Effekten av utviklingen vil derfor vurderes ved rullering av handlings- og økonomiplanen, for å sikre realistisk og tilpasset budsjettering

Omlegging av innkjøpsrutiner for Chromebooks

Omlegging av innkjøpsrutinene som sikrer gode nok digitale enheter for bruk i grunnskolen.

1:1 dekning av digitale enheter på ungdomstrinnet vil fortsatt sikres.

Reduksjon av årsverk i skolen, tilpasning til lærernorm

Flere skoler i Bergen har i dag flere lærerårsverk enn det lærernormen krever til ordinær undervisning. Dette skyldes blant annet at flere skoler er små, og størrelsen på det enkelte trinn kan gi utfordringer for effektiv ressursbruk av lærerårsverk. Samtidig vurderes det at det finnes potensial for mer effektiv bruk av eksisterende lærerressurser ved enkeltskoler. Det legges derfor til grunn at antall lærerårsverk kan reduseres noe fra skoleåret 2026/2027.

Reduksjon i budsjettavsetning til lisenser

Byrådsavdeling for barnehage og skole (BBS) har en rekke programmer og digitale systemer som benyttes i undervisning, til oppvekst-administrativt system og til andre formål. For disse programmene og systemene betales det løpende lisenser for å benytte. Sentralt i BBS arbeides det kontinuerlig med å tilpasse behovet og det faktiske antallet systemer som benyttes til enhver tid. Som en konsekvens av det arbeidet som er gjort for å redusere antall programmer kan budsjettavsetningen for lisenser reduseres med 2,5 millioner kroner

Reduksjon i utgifter til moderasjoner, SFO

Som en konsekvens av redusert barnetall og innføring av gratis halvdagsplass på SFO, reduseres kommunens utgifter til økonomiske moderasjoner.

Reduserte utgifter til skoleskyss

Antall barn i grunnskolen går nedover. Som en konsekvens forventes det reduksjon antall elever som har rett på skoleskyss.

Skoletilbud bosatte flyktninger

Bosatte flyktninger i grunnskolealder har rett til innføringstilbud. I Bergen gis dette ved nærskolen for elever på 1.–2. trinn, mens elever på 3.–10. trinn får tilbud i egne innføringsklasser ved én av 14 innføringsskoler. Elevene går vanligvis i innføringsklasse i ett år før overgang til nærskole. Tilskudd tildeles per klasse, ikke per elev.

Handlings- og økonomiplanen legger til grunn opprettelse av nye innføringsklasser ved behov. Det ble etablert fire nye klasser i 2023 og 2024, men ingen i 2025. Per i dag er det ledig kapasitet ved flere innføringsklasser, og det tas høyde for at dagens tilbud videreføres i økonomiplanperioden.

Budsjettavsetningen reduseres med 16,2 millioner kroner

Tilpasning av helsetilpasset post

Byrådsavdeling for barnehage og skole har satt av midler til helsetilpassede tiltak for rektorer og styrere som vender tilbake etter langvarig sykdom. Midlene kan brukes til midlertidige oppgaver i etat eller byrådsavdeling før retur til ordinær stilling, og lønn dekkes sentralt for å unngå belastning på lokal drift.

Forbruket har vært lavere enn budsjettert de siste årene, og Byrådet foreslår å redusere potten med 1 million kroner.

Økt gjennomsnittslønn i skolen som følge av 5-årig lærerutdanning

Lærerutdanningen er utvidet fra fire til fem år, og det første kullet med masterutdanning ble uteksaminert våren 2023. Disse nyutdannede lærerne ansettes nå som lektorer, ikke adjunkter, noe som gir høyere startlønn. Dette vil gradvis øke gjennomsnittslønnen for lærere i skolen.

Basert på nyansettelser i 2025, er det forventet et økt budsjettbehov på 8 millioner kroner fra 2026 for å dekke lønnsveksten.

Nye tiltak

Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler

Avsetningen skal dekke økte driftsutgifter som følge av at kommunens skoler rehabiliteres, utvides eller bygges nye, i tråd med vedtatt skolebruksplan. Driftsutgifter som for eksempel utgifter til

renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv. er forventet å øke som følge av økt areal. I 2026 er det forventet helårseffekt av ny ungdomsskole på Garnes, samt helårseffekt fra utvidelsen av Haukeland skole.

Avsetning til driftsutgifter for nytt areal i skoler

Avsetningen skal dekke økte driftsutgifter som følge av at kommunens skoler rehabiliteres, utvides eller bygges nye, i tråd med vedtatt skolebruksplan. Driftsutgifter som for eksempel utgifter til renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv. er forventet å øke som følge av økt areal. I 2026 er det forventet helårseffekt av ny ungdomsskole på Garnes, samt helårseffekt fra utvidelsen av Haukeland skole.

Avsetning til økte driftsutgifter for nytt areal ved Rå ungdomsskole

Avsetningen skal dekke økte driftsutgifter som følge av at kommunens skoler rehabiliteres, utvides eller bygges nye, i tråd med vedtatt skolebruksplan. Driftsutgifter som for eksempel utgifter til renhold, tilsyn, kommunale avgifter mv. er forventet å øke som følge av økt areal. I 2026 forventes økte driftsutgifter som følge av ferdigstillelse av ny idrettshall ved Rå ungdomsskole.

Dele Mjølkeråen skole i ren barne og ungdomsskole

Kombinertskoler har i liten grad oppnådd de forventede fordelene, som fleksibel bruk av personalressurser på tvers av trinn og helhetlig pedagogisk utvikling fra 1.–10. trinn. Etat for skole har derfor anbefalt å dele kombinertskoler som ligger nær hverandre, slik at det etableres separate barne- og ungdomsskoler.

Mjølkeråen skole holder til i to ulike bygg, og skolen er organisert slik at barneskoleelevene og ungdomsskoleelevene holder til i hvert sitt bygg. Det foreslås derfor å dele Mjølkeråen skole i to enheter, en barneskole og en ungdomsskole. Foreslått endring er forventet å ha liten påvirkning for skolehverdagen til elevene.

En deling av skolen er ventet å øke budsjetttildelingen for skolene totalt med om lag 1 million kroner årlig.

Forsterket avdeling Garnes ungdomsskole

Ved oppføring av ny ungdomsskole på Garnes, vil det etableres en forsterket avdeling med plass til totalt 20 elever. Skolen blir overtatt mot slutten av 2025, og vil være klar for ordinær drift fra januar 2026. En forsterket avdeling har en betydelig høyere voksentetthet, sammenlignet med ordinær skole. Dette medfører økte kostnader. Det er beregnet at opprettelsen av en forsterket avdeling for 20 elever vil øke tildelingen til skolen med 9,9 millioner kroner sammenlignet med ordinære elevplasser. Rammen er styrket med 1 million kroner fra 2025 og styrkes med ytterligere 4 millioner kroner fra 2026. Øvrig budsjettbehov forutsettes dekket av eksisterende avsetning til forsterkede elevplasser.

Justering tilskudd International School of Bergen

Bystyret vedtok i HØP 2025-28 et nedtrekk i tilskuddet til International School of Bergen med 4,7 mill. kroner i 2025, med ytterligere reduksjoner i tilskuddet utover i perioden. Byrådet foreslår at denne ytterligere reduksjonen ikke gjennomføres, men erstattes av en økning av tilskuddet på 1,7 mill. kroner i HØP 2026-29. Det innebærer at tilskuddet til skolen blir 3 mill. kroner lavere enn i 2024.

Effektivisering

Effekt av omorganisering og samlokalisering av driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom

Omorganisering av driftsteknisk avdeling i Etat for bygg og eiendom, og samlokalisering i Jekteviken, gir potensiale for innsparing gjennom mer effektiv drift og reduserte huskostnader. Effekten er anslått til kr 4,7 mill. per år fra 2026.

Etablering av Olsvik som ren barneskole og Kjøkkelvik som ren ungdomsskole

Kombinertskoler har i liten grad oppnådd de forventede fordelene, som fleksibel bruk av personalressurser på tvers av trinn og helhetlig pedagogisk utvikling fra 1.–10. trinn. Etat for skole har derfor anbefalt å dele kombinertskoler som ligger nær hverandre, slik at det etableres separate barne- og ungdomsskoler. Det foreslås at Olsvik blir ren barneskole og Kjøkkelvik ren ungdomsskole fra skoleåret 2027/2028.

Før deling må det gjennomføres mindre bygningsmessige tilpasninger, hovedsakelig etablering av flere grupperom for å sikre fleksibilitet i undervisningen.

Dagens tildelingsmodell gir kombinertskoler ekstra ressurser til ledelse og administrasjon, samt grunnressurs for SFO ved begge skolene. Ved deling vil samlet ressursnivå reduseres, og Kjøkkelvik vil ikke lenger motta SFO-tilskudd. Endringen er estimert å gi en årlig besparelse på 5,7 millioner kroner, med halvårseffekt fra 2027.

Overgang til ett operativsystem i skolen

Bergensskolen har frem til og med skoleåret 2025/2026 benyttet to ulike operativsystem i undervisningen. Om lag 90 prosent av skolene benyttet Google workspace for Education, og de resterende 10 prosent benyttet Microsoft.

Fra skoleåret 2025/2026 skalerte Bergensskolen opp sin bruk av Google workspace for Education. Ved å gjøre dette, vil økte kostnader til systemforvaltning av en Microsoftløsning unngås. I tillegg vil valget redusere lisensutgiftene i skolen med om lag 1 million kroner årlig. En minimumsløsning av Microsoft vil beholdes, for å ivareta spesielle behov og løsninger.

Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere

Ved å formidle mer og bedre informasjon til brukerne av de kommunale byggene om energiforbruk og -utgifter, samt gi føringer som brukerne skal forholde seg til, er det anslått et potensiale for å redusere energiforbruket. Etat for bygg og eiendom vil derfor starte med å produsere en månedsrapport per eiendom som sendes ut til brukerne. Det er anslått at tiltaket kan gi en innsparing på kr 1,4 mill. per år.

Redusert utgifter til fjernvarme

Det er lagt til grunn at kommunen kan oppnå lavere kostnader til fjernvarme i årene fremover, som følge av gjennomgang av eksisterende avtaler og forbruk. Byrådet foreslår å budsjettere med en årlig innsparing på 2 millioner kroner.

Kutt

Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole

På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon foreslås det reduksjon i antall stillinger på nivå 1 og 2 i Byrådsavdeling for barnehage og skole. Det innføres bemanningsstopp, og vakante stillinger erstattes ikke. Ressursene må tilpasses budsjettrammen, med prioritet på kritiske og lovpålagte oppgaver.

I tillegg foreslås det kutt på 0,65 millioner kroner i samlinger, konferanser og kompetanseutvikling.

Nedtrekket i budsjett er fordelt på tjenesteområdene 01b Skole og 16 Administrasjon og fellestjenester.

Redusere midler til parallellklasser i nynorsk

Det ble satt av 2 mill. kroner årlig i 2021-budsjettet til parallellklasser i nynorsk. Det er Kringlebotn skole som får denne budsjetttildelingen. Tilbudet har inneværende skoleår kun fire elever på ett trinn, og i HØP 2025 ble det vedtatt å videreføre de nynorsk-klasser som var opprettet, men ikke etablere nye klasser.

I 2026 forventes det helårseffekt av tiltaket, og en besparelse på 0,8 millioner kroner sammenlignet med 2025.

Tilpasning av nivå på vedtak om undervisning i morsmål og forsterket norsk

I opplæringsloven heter det at elever med et annet morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskilt språkopplæring frem til de har tilstrekkelig kompetanse i norsk til å følge den ordinære opplæringen i skolen. Kommunen skal jevnlig vurdere elevens kompetansenivå i norsk.

I kommunens Handlings og økonomiplan for 2025 ble det vedtatt at morsmålsundervisning som hovedregel ikke skal gis utover to år, men at alle vedtak må gjøres basert på en individuell vurdering. I tillegg blir satsingen på forsterket norsk styrket.

Fra 2026 forventes helårseffekt av tiltaket.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Vanlig grunnskoleundervisning	3 446 811	3 428 877	3 517 102	3 572 113	3 539 235	3 520 779	3 492 839
SFO basistilbud	277 587	288 240	295 518	298 574	299 043	299 508	299 508
Skolelokaler og uteareal	921 586	953 978	933 048	953 679	952 744	952 795	952 698
Skoleskyss	58 121	63 757	60 837	62 122	62 122	62 122	62 122
Sum	4 704 104	4 734 852	4 806 506	4 886 488	4 853 144	4 835 204	4 807 168

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	16,0 %	15,5 %	13,8 %	16,5 %	18,1 %	17,0 %
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	114 774	115 742	129 043	111 975	119 284	112 021
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	1 720	1 921	2 062	2 536	1 109	1 997
Produktivitet						
Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss *)	13 052,4	14 871,8	35 016,3	23 673,9	11 555,2	
Netto driftsutgifter til SFO, per innbygger 6-9 år (kr) *) **)	19 144,2	22 974,5	37 402,5	20 283,5	19 203,8	
Dekningsgrad						
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	6,3 %	6,4 %	7,6 %	6,3 %	7,5 %	7,1 %
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss (B)	12,9 %	12,3 %	5,7 %	9,4 %	9,8 %	11,8 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	74,3 %	78,4 %	90,7 %	83,1 %	76,9 %	75,5 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Skole

Prioritet

Prioritering av grunnskoletjenesten, uttrykt ved netto driftsutgifter i prosent av samlede netto driftsutgifter, viser at Bergen i 2024 lå på 15,5 prosent, og ligger noe over Oslo, men lavere enn Stavanger og Trondheim, samt snittet for ASSS-kommunene.

Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 6-15 år utgjorde 115 742 kroner i 2024. Justert for inflasjon er dette en liten økning på 1 prosent sammenlignet med 2023. Sammenlignet med andre

store kommuner brukte Bergen mindre enn Oslo og Stavanger, men mer enn Trondheim og snittet for ASSS uten Oslo.

I Bergen utgjorde netto driftsutgifter til skoleskyss per innbygger 6-15 år 1 921 kroner i 2024, en økning fra året før. Bergen hadde lavere utgifter til skoleskyss enn Oslo, Trondheim og ASSS uten Oslo, men lå høyere enn Stavanger.

Produktivitet

Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss per elev som får skoleskyss utgjorde 14 872 kroner i 2024. Justert for inflasjon tilsvarer det en økning på 14 prosent sammenlignet med 2023. Utgiftene per elev i Bergen var betydelig lavere enn Oslo og Trondheim, men høyere enn Stavanger.

Netto driftsutgifter til SFO, per innbygger 6-9 år var 22 975 kroner i 2024. Dette er lavere enn Oslo, men høyere enn Trondheim og Stavanger.

Dekningsgrad

Bergen har en lav andel av elever i grunnskolen som får spesialundervisning. I 2024 var andelen for kommunale og private skoler i Bergen 6,4 prosent, omtrent det samme som i 2023. Sammenlignet med andre store kommuner var andelen elever som fikk spesialundervisning lavere i Bergen enn i Oslo, Stavanger og snittet for ASSS uten Oslo, og på nivå med snittet for Trondheim.

Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss i Bergen var 12,3 prosent, en liten nedgang på 0,6 prosentpoeng sett i forhold til året før. Det var høyere enn de andrestorbyene.

Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO var 78,4 prosent i 2024, hvilket er en oppgang på 4,1 prosentpoeng sammenlignet med 2023. Den store endringen skyldes i all hovedsak at SFO fra og med høsten 2024 ble gratis også for elever i tredje klasse. Nøkkeltallet viser at det i 2024 var flere av innbyggerne på 6-9 år i Bergen som brukte SFO, enn i Stavanger og ASSS uten Oslo, men færre enn i Trondheim og Oslo.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune står overfor en krevende økonomisk situasjon, preget av et stadig strammere handlingsrom. Selv om elevtallet er svakt synkende, reduseres ikke behovet for ressurser i samme takt. Det er derfor nødvendig å fortsette arbeidet med å dempe kostnadsveksten i skoleverket og styrke den økonomiske styringen.

Byrådet har som mål å skjerme skolene i størst mulig grad, og de foreslåtte endringene på skoleområdet er i hovedsak et resultat av færre elever. Det legges opp til en gjennomgang og justering av innkjøpsrutinene for digitale enheter, tiltak for å redusere lisenskostnader og en reduksjon av administrasjonen på Byrådsavdeling for barnehage og skole.

Samtidig er det behov for å redusere kommunens samlede investeringsnivå. Byrådet har foretatt en rekke prioriteringer innen skolefeltet, og foreslår derfor å utsette enkelte prosjekter og fjerne andre fra investeringsplanen. Blant annet foreslås det å ta ut rehabilitering av Haukedalen skole, da andre skoler vurderes å ha et mer presserende behov for oppgradering. Også etableringen av en ny idrettshall ved Minde skole foreslås tatt ut av planen.

Ved Slettebakken skole pågår det en konseptvalgutredning for fremtidig rehabilitering, og det er allerede gjennomført flere tiltak for å sikre helseverngodkjenning. På grunn av den økonomiske situasjonen foreslås det å utsette gjennomføringen av prosjektet.

Rehabilitering av Gimle ungdomsskole foreslås også utsatt, fordi det per i dag ikke finnes tilgjengelige erstatningslokaler.

Det er fortsatt et betydelig behov for vedlikehold og rehabilitering ved flere av kommunens skoler. For å unngå omfattende og kostbare totalrehabiliteringer i fremtiden, foreslår byrådet nå å prioritere mindre, målrettede tiltak ved en rekke skolebygg. Disse tiltakene er identifisert gjennom systematisk tilstandskartlegging av alle skolebygg, utført av byggeier.

Kvalitetsutvikling, skolemiljø og resultater

Elevenes kunnskaper og ferdigheter vurderes både underveis i skoleløpet og gjennom sluttvurderingen ved avslutningen av 10. trinn. Nasjonale prøver måler elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk, og skal danne grunnlag for underveisvurdering og kvalitetsutvikling i skolen. Prøvene viser at det samlet er litt færre elever på de øverste mestringsnivåene enn årene før, både på barne- og ungdomstrinnene. Det er store forskjeller både mellom skolene og innad på skolene i Bergen på hvilke resultater elevene oppnår.

Eksamenskarakterene for skoleåret 2024-2025 viser fremgang i alle fag, og vesentlig bedre resultater i Bergen kommune enn for Vestland fylke og landet generelt. Grunnskolepoeng måler elevenes gjennomsnittlige karaktersnitt etter 10. trinn. I Bergen kommune var gjennomsnittlig grunnskolepoeng 43,1 skoleåret 2024-2025. Dette er omtrent ett poeng over Vestland fylke og landet generelt.

Elevundersøkelsen viser at de fleste barn og unge i Bergen trives og har det bra på skolen. Likevel opplever Bergen, som i resten av landet, at det er flere resultater som har beveget seg i en negativ retning. Elevenes motivasjon synker, og det er fortsatt en bekymringsfull høy andel elever som opplever å bli mobbet både på barne- og ungdomstrinnet.

Det utarbeides årlig tilstandsrapport for bergensskolen med oversikt over elevenes trivsels- og læringsresultater, og andre aktuelle nøkkeltall. I forkant av ny kvalitetsutviklingsplan utarbeides det en mer omfattende kvalitetsmelding for bergensskolen, som beskriver både resultater og læringsprosesser.

Bekymringsfullt skolefravær og samspillsutfordringer

Omfanget av skolefravær har økt betydelig de siste årene. Samtidig meldes det fra skolene at de opplever en økende andel elever med samspillsutfordringer, og at dette kommer tydeligere til uttrykk på små- og mellomtrinnet enn tidligere. Mellom 2019 og 2023 har det vært en sterk økning av innrapporterte avviksmeldinger fra ansatte i skolen knyttet til fysisk vold og trusler. Antall innrapporterte avviksmeldinger gikk ned i 2024.

Nærvær

Det er lite variasjon i sykefraværet i bergensskolen fra 2021 til 2024. I 2021 var fraværsprosenten 10,8, mens den i 2024 var 10,4 prosent. Sykefraværet i bergensskolen ligger under kommunens snitt for sykefravær i samme periode.

Digitalisering

Bergen kommune har i dag en god digital infrastruktur med et godt utbygd og oppdatert nettverk og egne digitale enheter til alle elever på 5.-10. trinn. Likevel vil det være behov for å fornye den digitale infrastrukturen i skolen ved endringer i bygningsmasse eller hvor økt elevtall gir behov for ytterligere fornying. I behandling av Handlings- og økonomiplan 2025-2028 ble det vedtatt å avvikle kravet om full dekning av digitale enheter på mellomtrinnet (5. -7. trinn). Utskifting av digitale enheter for mellomtrinnet må derfor fra 2025 dekkes av skolenes egne budsjett.

Det er betydelige utfordringer med manglende innebygd personvern og universell utforming i det meste som tilbys innen utdanningsteknologi på markedet. I tillegg er det nasjonalt et stort etterslep på personvern vurderinger innenfor porteføljen av digitale læremidler og verktøy. Mange av utfordringene innen digitalisering må løses nasjonalt, samtidig som ansvaret ligger lokalt.

I forbindelse med behandling av [revidert budsjett for 2025](#) ble det vedtatt at kommunen skal skalere opp bruk av Google Workspace for Education, og dermed skalere ned bruk av Microsoft. Dette vil gjelde fra skoleåret 2025/2026.

Teknologi som kunstig intelligens (KI) integreres i stadig flere digitale læremidler og læringsressurser, og løsninger som ChatGPT utfordrer hvordan elevene lærer og løser oppgaver. Byrådsavdeling for barnehage og skole holder på å utvikle en egen chatbot til bruk i bergensskolen. Denne skal bidra til at lærere og elever kan lære om, forstå og utnytte teknologien som ligger i KI på en trygg måte.

Kapasitet skole

I Bergen er det per august 2025 80 ordinære kommunale skoler med 20 067 elever på barnetrinnet og 8 367 elever på ungdomstrinnet, til sammen 28 434 elever.^[1]

I tillegg er det i dag forsterket tilbud ved 11 skoler, og én ren forsterket skole for elever med store lærevansker eller utviklingshemninger (Tveiterås skole) med 40 elevplasser. Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) har også en avdeling for elever med alvorlige samspillsvansker (Alrekstad) med 25 elevplasser. Til sammen har rundt 280 elever hele sitt opplæringstilbud i slike grupper.

I elevtallsprognosene forventes elevtallet på barnetrinnet å gå ned frem mot 2034, før det så gradvis nærmer seg dagens tall igjen fram mot 2045, som er siste framskrivingsår. I prognoseperioden forventes det økning i antall elever på barnetrinnet for Bergenhus og Åsane byområder. Økningen er størst i Bergenhus byområde. Øvrige byområder vil ha tilnærmet likt antall elever i starten og slutten av perioden, unntatt Arna og Fana hvor det forventes en nedgang.

Også på ungdomstrinnet forventes det en nedgang i elevtallet, som i tid naturlig følger noe etter barnetrinnet. Elevtallet forventes å synke frem til 2038, før det øker frem mot 2045. Elevtallet for ungdomstrinnet samlet i 2045 er noe lavere sammenlignet med elevtallet i 2024-2025. Tilsvarende som for barnetrinnet vil elevtallet øke i Bergenhus og Åsane, og ligge omkring dagens tall for øvrige bydeler med unntak av Arna og Fana, hvor det forventes en nedgang.

Rothaugen skole i Bergenhus har kapasitetsutfordringer i dag og har tilleggsarealer for å håndtere manglende kapasitet. Deler av den forventede elevtallsveksten har sammenheng med forventet utbygging på Dokken. Det planlegges for ny ungdomsskole, som skal kompensere for Rothaugens

kapasitetsutfordringer, begynnende transformasjon av Dokken, samt ivareta svingninger og elevtallstopper som følge av fritt skolevalg.

[\[1\]](#) Elevtallet blir oppdatert 01.10 hvert år gjennom rapporteringsportalen GSI

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Økt andel enheter som er godkjent etter forskrift om helse og miljø i barnehager, skoler og skolefritidsordninger	Andel helseverngodkjente skoler	79,5 %	90,4 %	94,0 %	96,4 %
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kompetanse i tråd med lovkrav	Andel undervisningspersonale som oppfyller kompetansekrav for tilsetning	99,5 %	99,6 %	99,7 %	99,8 %
	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet	Andel elever som får vedtak om individuell tilrettelagt opplæring etter § 11-6 i opplæringsloven	6,4 %	6,4 %	6,4 %	6,2 %
	Oppnå gode elevresultater	Grunnskolepoeng	42,7	42,9	43,1	43,7
		Resultat eksamen 10. trinn, engelsk	4,0	4,0	4,1	4,2
		Resultat eksamen 10. trinn, matematikk	3,4	3,4	3,5	3,6
		Resultat eksamen 10. trinn, norsk hovedmål	3,7	3,7	3,8	3,9
		Resultat eksamen 10. trinn, norsk sidemål	3,4	3,4	3,5	3,6
		Skår på nasjonale prøver 5. trinn; lesing	50	50	50	51
		Skår på nasjonale prøver 5. trinn; regning	51	51	51	52
		Skår på nasjonale prøver 8. trinn; lesing	49	49	50	51
		Skår på nasjonale prøver 8. trinn; regning	49	49	50	51
	Sikre et godt og inkluderende skolemiljø	Fravær 10. trinn	10 dager, 8 timer	10 dager, 8 timer	9 dager, 7 timer	7 dager, 4 dager
		Gjennomsnittlig skår på Elevundersøkelsen; elevdemokrati og medvirkning	3,4	3,4	3,5	3,6
		Gjennomsnittlig skår på Elevundersøkelsen; trivsel på skolen	4,1	4,1	4,2	4,3
		Skår på Elevundersøkelsen; andel elever som opplever mobbing 10. trinn	12,6 %	10,0 %	9,0 %	6,0 %

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		Skår på Elevundersøkelsen; andel elever som opplever mobbing 7. trinn	11,2 %	10,5 %	9,5 %	6,5 %
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	12,2 %	10,6 %	9,0 %	7,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-0,36%			
		Sykefraværprosent				
	Sikre et trygt og godt arbeidsmiljø	Antall avvik for vold, trusler og trakassering	4 516	4 300	4 000	3 400

Virkemiddel for å nå mål

Sikre et trygt og godt arbeidsmiljø

Byrådet har igangsatt et nærværprosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer. Enkelte skolars deltakelse i pilotering av tiltak i nærværprosjektet vil gi Etat for skole god innsikt i hvilke tiltak som kan redusere ansattes fravær i skolen.

Etat for skole jobber systematisk med nærvær. Det er lagt til rette for samarbeid med NAV Arbeidslivssenter og deres program “En bra dag på jobben” for de enhetene som ønsker dette. Etaten driver videre kontinuerlig, forebyggende arbeid rettet mot arbeidsmiljø. Det blir lagt vekt på sosioemosjonelle ferdigheter, relasjonsarbeid og gode rutiner for oppfølging av ansatte.

Byrådet vil fortsette arbeidet med forebygging, håndtering og oppfølging av vold og trusler gjennom opplæring av ansatte. Det er utarbeidet veiledere for forebygging av vold og trusler, håndtering av volds- og trusselsituasjoner og oppfølging av ansatte som har blitt utsatt for vold eller trusler. Rektor har også fått mulighet til å anmelde grove tilfeller av vold og trusler.

Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) har utviklet programmet SATS (Systematisk aggresjonsforebygging og trygghet i skolen). Programmet har hovedfokus på forebygging av utagering, men har også en praktisk del som omhandler fysiske teknikker for å håndtere elever som utagerer. I 2025 er programmet en pilot i bergensskolen og vil kunne tilbys skoler med behov når pilotperioden er over.

Kvalitetsutvikling og elevresultater

Byrådet vil at skoleløpet i større grad tilpasses den enkelte elev og er opptatt av å styrke resultatene i bergensskolen. Alle elever skal oppleve mestring og motivasjon, som igjen skal føre til bedre læring og økt læringsutbytte for den enkelte elev. Byrådet vil styrke arbeidet med å tilrettelegge og støtte elevens utvikling av grunnleggende ferdigheter og elevenes læringskompetanse. Det skal arbeides systematisk for å sikre god begynneropplæring, tidlig innsats og tilpasset opplæring.

Bergen kommune har et kvalitetsutviklingssystem som gir retning for skolenes kvalitetsutviklingsarbeid gjennom forslag til verktøy og maler skolene kan bruke. Skolenes modell for kvalitetsvurdering skal gjennom involvering, felles refleksjon, vurdering og prioritering bidra til en felles bevisstgjøring og forståelse av skolens praksis, ståsted, utvikling og behov. Skolenes årlige egenvurdering av læringsarbeidet, læringsmiljøet og elevresultater er en viktig del av dette, der både elever, ansatte og foresatte medvirker i prosessen. Skolenes egenvurdering er basert på felles kvalitetsstandarder og tegn på god praksis, og på den enkelte skoles mål og ståsted.

Skoleåret 2025-26 vil hovedtema for kvalitetsutviklingsarbeidet være «fellesskapende didaktikk» og elevenes grunnleggende ferdigheter, noe som er forankret i kvalitetsutviklingsplanen for bergensskolen. Oppfølging og styrking av elevresultatene vil også spille en viktig rolle i arbeidet, og skolene skal blant annet sette egne resultatmål for skolen. Samlingene i regi av Etat for skole vil også tilrettelegge for deling av god praksis og erfaringer mellom skoler.

Sikre et godt og inkluderende skolemiljø

Byrådet vil at bergensskolen skal bidra til å styrke elevenes sosiale og emosjonelle kompetanse, slik at vi fremmer resiliens og får robuste barn og unge som lærer og trives. Det skal arbeides systematisk og målrettet for et raust og støttende læringsmiljø der faglig og sosial læring sees i sammenheng. Vi skal fremme et inkluderende fellesskap og forebygge og håndtere mobbing.

I forbindelse med vedtatt sak om omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune ble det blant annet vedtatt at Bergen kompetansesenter for læringsmiljø (BKL) skulle flyttes til Etat for skole. Utadrettet avdeling i BKL bistår i dag skoler med kompetanseutvikling og veiledning rettet mot enkeltelever eller mot læringsmiljøet i klassen, trinnet eller skolen. Dette arbeidet er organisert i ulike team som bistår skolene knyttet til samspillsproblematikk, skolefravær, mobbeproblematikk og læringsmiljø.

Redusere andelen vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring

Et sentralt virkemiddel for å redusere behovet for spesialpedagogiske vedtak er å arbeide for en mest mulig inkluderende allmennpedagogisk praksis. Alle elever har rett på en skolehverdag tilpasset deres behov. Det er et mål at alle elever skal kunne oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i det ordinære tilbudet.

Det pågår et nasjonalt kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PPT. Arbeidet med kompetanseløftet startet opp i Bergen i 2021. Det er etablert et overordnet partnerskap med NLA Høgskolen i Bergen og Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA) ved Universitetet i Stavanger.

Helsevern godkjenning av skoler

Gode og funksjonelle skolebygg med et fysisk miljø som fremmer helse og trivsel er viktig for å skape gode læringsmiljø. Byrådet vil derfor prioritere å få alle skoler som ikke krever omfattende rehabiliteringstiltak helsevern godkjent så snart som mulig. Per august 2025 var 81,9% av skolene i Bergen helsevern godkjent, det vil si 68 av 83 skoler.

Sikre kompetanse i tråd med lovkrav

Lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse er en forutsetning for elevenes læring, og er avgjørende for at byrådet skal lykkes med sine ambisjoner for bergensskolen. Etat for skole har ansvar for den systematiske etter- og videreutdanningen av lærere gjennom desentralisert ordning for kompetanseutvikling i skolen (DeKomp) og den nasjonale satsingen «Kompetanse for kvalitet».

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltak i «[Sammen for kvalitet – læring og medvirkning](#)»
- Gjennomføre tiltak i «[Plan for Smart oppvekst i Bergen](#)»
- Gjennomføre tiltak i «[Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#)»
- Gjennomføre tiltak i «[Skolebruksplan for Bergen 2021-2030](#)»
- Følge opp tiltakene i «Spør oss!» [Strategi](#) og [handlingsplan](#) for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Følge opp tiltakene i [Strategi for oppvekst](#) og [Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen](#)

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
1.-4. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	
5.-7. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	17,9	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	
8.-10. trinn Gruppestørrelse 2 (antall)	19,2	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1	
Antall elever i kommunale og private grunnskoler	30 927	30 950	30 500	30 790	30 440	30 340	30 000	
Antall kommunale grunnskoler	82	82	82	82	82	82	82	
Antall private skoler	11	11	11	11	11	11	11	
Elever barnetrinnet (kommunale skoler)	20 315	20 200	20 000	20 250	20 100	20 000	19 500	
Elever ungdomstrinnet (kommunale skoler)	8 694	8 600	8 500	8 450	8 300	8 300	8 400	
Sum elever (kommunale skoler)	29 009	28 800	28 500	28 700	28 400	28 300	27 900	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Alvøen skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5
Christi Krybbe skoler - prosjektutvikling	2030		IA	45,4	0,0	45,4	4,9	0,0	8,3	8,3	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,9
ENØK-prosjekter	Løpende						9,5	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	60,8
Flaktveit skole - oppgradering	2027	0	IA	24,5	0,0	24,5	15,5	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,5
Garnes U, svømmehall - oppgradering	2025	BY 144/22	80,4	80,4	0,0	80,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Garnes ungdomsskole - riving og nybygg	2025	BY 145/22	725,6	640,0	-4,8	635,2	18,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,8
Gimle ungdomsskole - prosjektutvikling	2032		IA	65,7	0,0	65,7	0,0	0,0	0,0	5,0	15,0	20,0	19,0	0,0	0,0	0,0	59,0
Haukeland skole - kapasitetsutvidelse	2025	BY 171/21	125,5	152,0	0,0	152,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9
Holen skole - riving, nybygg og rehabilitering	2021	BY 214/18	490,0	620,6	-5,3	615,3	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7
Hop oppveksttun - prosjektutvikling	2030	0	IA	3,0	0,0	3,0	1,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Inneklimateiltak - skoler	Løpende						51,9	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	62,3
Innvendig oppgradering - skoler	Løpende						7,2	25,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	56,3
Inventar, byggeprosjekter - skole	Løpende						6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	60,0
Kaland skole - Prosjektutvikling	2029	0	IA	3,5	0,0	3,5	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3
Kirkevoll skole - Prosjektutvikling	2026	0	IA	5,0	0,0	5,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling	2028	0	IA	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						8,0	8,0	8,0	8,1	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	81,9
Liland skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	16,5	0,0	16,5	1,5	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Loddefjord skole - prosjektutvikling	2029		IA	58,8	0,0	58,8	5,0	5,2	7,5	25,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	43,1
Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling	2026		IA	2,5	0,0	2,5	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	97,2	0,0	97,2	0,0	0,0	0,7	16,9	21,2	20,7	0,0	0,0	0,0	0,0	59,5
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						44,8	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	42,5	427,8
Mjølkeråen (Marikollen) skole - prosjektutvikling	2029	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling	2030		IA	62,0	0,0	62,0	0,0	0,0	5,0	5,0	5,0	17,0	18,0	12,0	0,0	0,0	62,0
Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling	2030		IA	45,0	0,0	45,0	0,0	0,0	4,0	4,0	4,0	15,0	10,0	8,0	0,0	0,0	45,0
Olsvik skole - oppgradering	2026		IA	2,5	0,0	2,5	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
Olsvikhallen - prosjektutvikling	2029	0	IA	5,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Paradis Skole - prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Rolland skole, riving og nybygg	2028	BY 120/25	497,3	497,3	0,0	497,3	160,8	145,2	75,7	70,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	451,7
Rothaugen skole - prosjektutvikling	2031	0	IA	40,0	0,0	40,0	5,0	15,0	15,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0
Rå skole, idrettshall	2026	BY 177/23	129,8	145,0	0,0	145,0	26,5	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,4
Sentral korleksjon	Løpende						- 101,3	- 132,7	0,0	-56,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-290,5
Skole - Rehabilitering og nybygg	Løpende						43,6	185,7	95,1	305,9	598,9	715,4	696,3	781,7	584,5	501,8	4 508,8
Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg	2029		IA	631,5	0,0	631,5	64,7	195,9	192,5	69,2	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	568,5
Stolt-avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling	2032		IA	4,0	0,0	4,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall	2030		IA	876,3	0,0	876,3	12,8	201,6	244,7	196,3	54,8	108,1	0,0	0,0	0,0	0,0	818,3
Sælen oppveksttun skole - oppgradering	2027	0	IA	15,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling	2026		IA	16,5	0,0	16,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Tertnes skole - Gymbygget - Prosjektutvikling	2028	0	IA	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	50,0
Tveiterås skole - riving og nybygg	2023	BY 217-20	262,6	251,8	0,0	251,8	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
Ulriken erstatningsskole	2027	BY 267/24	152,0	152,0	0,0	152,0	59,5	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	84,7
Ytre Arna skole - prosjektutvikling	2028		IA	33,5	0,0	33,5	5,0	5,0	10,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,7
Ytrebygda skole - Svømmehall - Prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Åstveit skole - rehabilitering og nybygg	2028	BY 35/24	265,0	265,0	0,0	265,0	94,3	108,0	22,2	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	239,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			2 728,2	4 879,3	-10,1	4 869,1	593,4	870,8	757,6	753,4	828,1	966,7	813,8	872,3	655,0	572,4	7 683,4

Investeringsbudsjett

Alvøen skole - prosjektutvikling

Det er behov for både utvendig og innvendig oppgradering av flere av byggene på Alvøen skole. Det anbefales å gjennomføre en samlet prosjektutvikling med en gjennomføring som blir delt inn i ulike faser. Budsjettposten skal dekke prosjektutvikling for gymbygg, administrasjonsbygg, SFO-bygg og vestbygg på skolen. Det vil bli vurdert å fase ut SFO-bygget som følge av et redusert antall elever på skolen. Ved å redusere bygningsmassen vil dette redusere framtidige drifts- og vedlikeholdskostnader.

Byrådet foreslår at det avsettes totalt 3,5 mill. kroner til prosjektutvikling i 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Christi Krybbe skoler - prosjektutvikling

Det er tidligere gjennomført en utredning av ulike konsepter for å møte behovene ved Christi Krybbe skole knyttet til læringsmiljø, SFO og nærmiljø. Bruk av Øvregaten 5 til skoleformål inngikk i denne utredningen. De historiske bygningene og nærområdet er underlagt omfattende verneinteresser, noe som gjør prosjektet krevende både planmessig og økonomisk. For å sikre et solid beslutningsgrunnlag er det i 2025 igangsatt en videre verifikasjon av et oppgradert 0+-alternativ, som innebærer oppgradering av dagens bygningsmasse og uteområder. I tråd med bystyrets budsjettvedtak for 2025 vurderes også bruk av Øvregaten 5 og eventuelt Apotekerhagen for å dekke skolens behov for gym- og aktivitetsarealer.

Arbeidet med verifikasjonen er godt i gang, og prosjektet har høy prioritet. Byrådet legger til grunn at verifikasjonen vil være ferdig i løpet av 2026, slik at det kan tas stilling til valg av løsning og videre fremdrift. Budsjettposten dekker kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet. Endringen i totalbudsjett skyldes prisjusteringer. Budsjett for gjennomføringsfasen ligger foreløpig i sekkepost. Først etter ferdig verifikasjon vil det foreligge et tilstrekkelig grunnlag for et sikkert kostnadsanslag.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre inneløst klima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingsystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Flaktveit skole - oppgradering

Det er behov for å gjennomføre et prosjekt på Flaktveit skole, delt opp i 2 faser. Fase 1 foreslås gjennomført i 2026 og består i utbedring av tak på gymbygg og administrasjonsbygg. Dagens ventilasjonsanlegg er plassert på loft, noe som innebærer at nye ventilasjonsanlegg må løftes inn i bygget ved å åpne opp taket flere steder. Utskiftning av ventilasjonsaggregater og kanalnett for alle bygg gjennomføres gjennom egen budsjettpost for *Inneklimateiltak - skoler* og planlegges utført parallelt med fase 1. Fase 2 foreslås gjennomført i 2027 og består i å rehabilitere deler av fasaden på hovedbygget, samt hele fasaden på tilhørende gymbygg. Ved gymbygget er det og behov for å skifte ut eldre vinduer.

Byrådet foreslår at det avsettes 15,5 mill. kroner til prosjektutvikling og gjennomføring av fase 1 i 2026, og 9 mill. kroner til gjennomføring av fase 2 i 2027.

Garnes U, svømmehall - oppgradering

Svømmebassenget i idrettshallen tilknyttet Garnes ungdomsskule er under rehabilitering parallelt med bygging av nye Garnes ungdomsskule. Ventilasjonsanlegget i gymsalen blir oppgradert og hele hallen vil være stengt i byggeperioden. Forventet ferdigstillelse er i slutten av 2025. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Garnes ungdomsskole - riving og nybygg

Garnes ungdomsskule er revet og erstattes av nybygg for 500 ungdomsskoleelever, i tillegg til 20 elever fra 1.-10. trinn ved forsterket avdeling. Arbeidene startet opp høsten 2022 og forventet ferdigstillelse er i slutten av 2025. Prosjektet er pilot for utslippsfri byggeplass. Prosjektet har krevd detaljregulering, hvor det i ny plan framkom omfattende krav til opparbeidelse av infrastruktur. Disse rekkefølgekravene inngår i egen budsjettpost. Det foreslås en nedjustering av totalbudsjett i tråd med forventet prosjektkostnad. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Gimle ungdomsskole - prosjektutvikling

Gimle oppvekststun har behov for rehabilitering. Fremdrift og tidsperspektiv for et eventuelt byggeprosjekt vil være avhengig av tilgang på erstatningsarealer. Det pågår en konseptvalgutredning som er ventet ferdigstilt høsten 2025. Det foreslås en økning av totalbudsjettet hvor prosjektet har fått tilført midler til videre prosjektutvikling. Anslått tidspunkt for ferdigstillelse også justert i tråd med dette. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Haukeland skole - kapasitetsutvidelse

Ved Haukeland skole er det oppført et nybygg i tre etasjer som er koblet til eksisterende bygg med en gangbro. Nybygget skal dekke behovet for tilleggsareal for å sikre tilstrekkelig elevkapasitet, og for å gi skolen tjenlige spesialrom. Bygget ble tatt i bruk i januar 2025. Det foreslås en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Hop oppvekststun - prosjektutvikling

Det er behov for oppgradering av Hop oppvekststun, og prosjektet er planlagt gjennomført i 2 faser.

Fase 1 består av prosjektutvikling i 2026 og gjennomføring i 2027, og omhandler primært utvendige arbeider. Disse består av blant annet utbedring av tak og utskiftning av vinduer, samt at fasadene vil bli rengjort, malt, og murskader utbedret. Det planlegges videre installasjon av utvendig solskjerming. Av sikkerhetshensyn bør rekkverk i innvendige trapper skiftes, eller utbedres, for å øke høyden. I tillegg bør det monteres dobbel håndløper på utsiden av trappeløpet. Vanninntaket på Bygg A er fra byggeår og planlegges å skiftes ut til kum. Fase 2 består av prosjektutvikling i 2030 og gjennomføring i

2031 og 2032. Denne omhandler i hovedsak innvendig oppgradering til moderne og energieffektive løsninger, inkludert overgang fra elektrisk oppvarming til vannbåren varme. Det er planlagt en oppgradering av flere elektriske fordelinger og belysningsanlegg, samt noe oppgradering av innvendige overflater.

Byrådet foreslår at det avsettes 1 mill. kroner til prosjektutvikling av fase 1 i 2026, og 2 mill. kroner til prosjektutvikling av fase 2 i 2030. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Inneklimatiltak - skoler

Det er gjennomført mange store rehabiliterings- og byggeprosjekter, og det pågår arbeider med planlegging og bygging og rehabilitering på flere skoler. Det er likevel flere skoler som ikke tilfredsstiller dagens krav til inneklima. Tilsynsmyndighetene kan godta et redusert inneklima dersom det er en kort tidshorisont fram til skolen skal rehabiliteres eller bygges ny.

Med bakgrunn i dette er det startet opp en grundig gjennomgang av alle skoler som har et inneklima som ikke er i tråd med gjeldende forskriftskrav, og der et større rehabiliteringsprosjekt fortsatt ligger noe frem i tid. For disse skolene vil det bli installert nye ventilasjonsanlegg, eller romaggregater montert i tak i hvert rom, dersom det ikke er mulig å gjøre tiltak på eksisterende ventilasjonsanlegg som er tilstrekkelig for å kunne oppnå et inneklima i tråd med gjeldende forskriftskrav.

Byrådet foreslår en prisjustering og videreføring av tidligere avsetninger med henholdsvis 51,9 mill. kroner i 2026 og 10,4 mill. kroner i 2027.

Innvendig oppgradering - skoler

Budsjettposten benyttes hovedsakelig for å gjennomføre mindre tiltak for å tilrettelegge eksisterende lokaler til endring i elevmassen, eller til å gjennomføre nødvendige mindre oppgraderinger i lokalene. Midlene skal brukes i tråd med føringer i Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan for skolene og læreplanverket Kunnskapsløftet 2020 (LK20).

Byrådet foreslår å dele kombinertskolene på Olsvik og Kjøkkelvik, slik at Olsvik blir omgjort til en ren barneskole og Kjøkkelvik blir omgjort til en ren ungdomsskole. For å kunne realisere dette, er det behov for å opprette en del flere grupperom ved begge skoler, slik at lokalene egner seg bedre til nytt formål. Det foreslås derfor å avsette midler for å gjøre nødvendige bygningsmessige tilpasninger ved Kjøkkelvik og Olsvik skoler for å tilrettelegge lokalene for ny drift fra skoleåret 2027/2028.

I tillegg til den ordinære avsetningen på budsjettposten på 3 millioner kroner årlig, foreslår byrådet å sette av hhv. 12,6 millioner kroner for tiltak ved Olsvik skole og 13,7 millioner kroner ved Kjøkkelvik skole fordelt på årene 2026 og 2027, for å kunne gjøre nødvendige tilpasninger ved omgjøring til ren barne- og ungdomsskole.

Inventar, byggeprosjekter - skole

Det avsettes midler til anskaffelse av det inventaret og utstyret som ikke blir budsjettet som en del av de enkelte større byggeprosjektene. Midlene benyttes også til å investere i nytt inventar på skoler hvor behov for fornying av inventar er stort.

For økonomiplanperioden foreslås det avsatt totalt 60 mill. kroner. Midlene skal brukes i tråd med føringer i Bergen kommunes kvalitetsutviklingsplan for skolene og læreplanverket Kunnskapsløftet

2020 (LK20). Skolene kan søke på midlene og søknaden må møte kriterier som er satt i Skolebruksplan for Bergen 2021-2030.

Kaland skole - Prosjektutvikling

Kaland skole er en barneskole med SFO med 268 elever, i en bygning med ulike byggetrinn fra 1963 (byggetrinn 1) og 1995/2003 (byggetrinn 2). Skolen har behov for større vedlikeholdstiltak. Disse omfatter både bygningsmessige oppgraderinger og forbedringer av uteområder og trafikksikkerhet. Prosjektet kan deles opp i to faser, der den delen av prosjektet som omhandler trafikksikkerhet prioriteres først.

Fase 1 inneholder derfor ombygging av parkeringsplass nærmest hovedvei for å gjøre den sikrere for av- og påstigning, og parkering. Det er blant annet også planlagt å sette opp en veibom, som kan fjernstyres fra bussene, og som vil bidra til å redusere risikoen for gående. Gjennomføring har planlagt oppstart i siste halvdel av 2026. Fase 2 inneholder utbedring av fasaden på den eldste delen, etablering av egnede arealer for personalet, samt oppgradering av innvendige overflater og belysning. Tidspunkt for gjennomføring av fase 2 vil avklares gjennom det kommende prosjektutviklingsforløpet.

Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasene inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler til senere år grunnet forsinket oppstart av prosjektet.

Kirkevoll skole - Prosjektutvikling

Kirkevoll skole mangler helseverngodkjenning og det er behov for en innvendig og utvendig oppgradering av bygget til nøktern standard. Det bør gjøres utbedring på deler av skolens tekniske anlegg, samt automatikk for optimal styring av disse. Låssystemet på skolen er gammelt og dyrt å drifte, og utskiftning til elektronisk adgangskontroll vil gjøre det enklere å ta i bruk skolen på ettermiddag, kveld og i helger. Det er behov for oppgradering av uteområdet, spesielt det som var tiltenkt BMX-bane, samt grusbanen ved gymbygget.

Arbeidet med prosjektutvikling har en total kostnadsramme på 5 mill. kroner, og startet opp 2. kvartal 2025. Byrådet foreslår at avsetningen på kr 2,5 mill. i 2026 opprettholdes slik at prosjektutviklingen kan ferdigstilles. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Kyrkjekrinsen skole - prosjektutvikling

Kyrkjekrinsen skole har et betydelig behov for vedlikehold og oppgradering, både innvendig, utvendig og på uteområdene.

Hovedbygget og administrasjonsfløyen har omfattende vedlikeholdsetterslep med skader på bygningsdeler. Tak, fasader og innvendige overflater er slitt. Det gamle sanitæranlegget og flere luftbehandlingsanlegg bør skiftes. To eldre varmepumper er modne for utskifting. Det er behov for å erstatte gamle ovner og belysning med energieffektive løsninger, samt oppgradere elektriske underfordelinger.

SFO Gamlebygget har eldre og slitt taktekking, slitte fasader og gamle ytterdører og vinduer. Innvendige flater har også etterslep. Her må to luftbehandlingsanlegg skiftes, og det er behov for ny belysning og ovner. Utomhus er det skader på trapper, rekkverk, gjerder og dekker. Det er slitasje på asfalt, rustskader og dårlig fundamentering. Belysningen ute er eldre og bør skiftes.

Byrådet foreslår at det avsettes 2 mill. kroner til prosjektutvikling i 2028. Gjennomføringen planlegges i 2029 og 2030, og et foreløpig anslag på midler foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Led-belysning kommunale bygg

Mesteparten av innvendig belysning i kommunale bygg er basert på armaturer med lysstoffrør, men fra 2023 er det ikke tillatt å produsere ordinære lysstoffrør. For nyere lysarmaturer for ordinære lysrør uten dimming kan det benyttes nye LED-rør. For eldre lysarmaturer, og/eller der det er dimming av lysstyrke, anbefales det å erstatte hele lysarmatur med nye lysarmatur tilrettelagt for LED-rør. Uten slik utskifting og oppgradering er det risiko for at armaturene slutter å fungere. Utskifting gjennomføres derfor når det er risiko for funksjonssvikt. Demontert fungerende utstyr vil bli supplert ved behov på andre steder, fram til nødvendige utskiftninger er gjort. Overgang til LED-lyskilder vil gi ca. 50 % energibesparelse til belysning sett i forhold til ordinære lysstoffrør. LED-lyskilder har betydelig lengre levetid, noe som vil redusere kostnadene for kommunen.

Samlet sett for alle tjenesteområder foreslår byrådet derfor å bevilge 14,3 mill. kroner per år til formålet i perioden 2026-2028. I 2029 foreslås en økning til totalt 15,6 mill. kroner, før det for den resterende delen av 10-årsperioden foreslås totalt 20,8 mill. kroner per år til formålet. Midlene kan benyttes på ulike tjenesteområder.

Liland skole - prosjektutvikling

Liland skole består av fire eldre bygninger med stort vedlikeholdsbehov. Flere av byggene har høy verneverdi, men er preget av slitasje og teknisk aldring. Det er behov for omfattende rehabilitering både innvendig og utvendig. Sanitær- og varmeanlegg er utdaterte, og elektriske installasjoner må delvis skiftes ut. Skolen mangler belysning på parkeringsplass, solskjerming og tilstrekkelig universell utforming. Rehabiliteringsprosjektet foreslås delt i to faser, og begge fasene er vurdert å kunne gjennomføres med skolen i drift.

Fase 1 omhandler blant annet Gamlebygget, hvor varmeanlegget fra 1986 - og det tilhørende røropplegget - er passert forventet levetid. Dette øker risikoen for lekkasjer, driftsstans og bygningsskader, samt at det gir et høyt energiforbruk. Videre omfatter denne fasen en oppgradering av dusjer og garderober i gymsalen, da disse er svært slitte og uhensiktsmessige. Uteområdet har store dreneringsproblemer og mangler fungerende lekeapparater. Oppgradering av uteområdet er derfor inkludert i fase 1. Det planlegges for prosjektutvikling i 2026 og gjennomføring i 2027.

Fase 2 omfatter lydisolering av rektors kontor, maling av innervegger, dører og himlinger, samt utskifting av innerdører, gulvbelegg og fliser. Skolen mangler belysning på parkeringsplass, solskjerming og tilstrekkelig universell utforming. Utbedring av disse elementene er derfor også tatt med i fase 2. Det planlegges for prosjektutvikling i 2029 og gjennomføring i 2030.

Byrådet foreslår derfor at det avsettes 1,5 mill. kroner prosjektutvikling av fase 1 i 2026, og 1 mill. kroner til prosjektutvikling av fase 2 i 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Loddefjord skole - prosjektutvikling

I tilstandsrapport for Loddefjord skole vurderes de utvendige flatene som bra, mens innvendige overflater og tekniske anlegg har behov for utskiftning. Svømmebassenget har også behov for oppgradering, og det er potensiale for energiøkonomisering. Det er ønskelig å øke kapasiteten på skolen med ytterligere åtte til ti elever i forsterket avdeling. Det er foreløpig igangsatt innledende planlegging av tiltaket. I 2024 ble det parallelt også startet opp en verifikasjon av Loddefjord skole

som en rendyrket forsterket skole, som er ventet ferdigstilt i slutten av 2025. Det foreslås en forskyvning av midler i påvente av resultat og politisk behandling av pågående verifikasjon. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering. Budsjettposten skal dekke kostnader knyttet til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Lynghaug skole - oppgradering - prosjektutvikling

Lynghaug skole har behov for bygningsmessig oppgradering. Garderober og dusjoner er i dårlig forfatning og bør totalrehabiliteres, og sportsgulv i gymsal bør skiftes ut.

Det er tidligere bevilget midler til planlegging og utvikling av prosjektet, men dette er blitt forsinket og i 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte kr 2,0 mill. til 2026. Byrådet foreslår at bevilgningen opprettholdes for å sikre videre fremdrift i prosjektet. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring er lagt inn i en egen budsjettpost for denne typen prosjekter.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester, herunder økt skolekapasitet, i det nye byutviklingsområdet. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som bestod av skole for 400 elever, idrettshall, allrom og kultursal, frivillighetssentral, samt Omsorg+ med dagaktivitetssenter. Etter en helhetlig vurdering av drift og investeringer innenfor helse og omsorg foreslo byrådet å prioritere utbygging av sykehjemsplasser i årene som kommer. Avsetning av midler til gjennomføringsfasen er derfor justert for at prosjektdelen relatert til tjenester for eldre er tatt ut. Det er også foretatt en gjennomgang av rom- og funksjonsprogram for planlagte skolebygg i Bergen kommune, med sikte på å redusere arealet. Gjennomsnittlig er arealet redusert med 10 %, og dette ligger til grunn for oppdatert kostnadsestimat og videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, det foreslås en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt projektkostnad. Midler til gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Kommunens økonomi er anstrengt, og det er nødvendig å prioritere investeringsprosjekter strengt. Det opprinnelige behovet for ny skole på Mindemyren var knyttet til forventet kapasitetsmangel på barnetrinnet i Årstad bydel. Oppdaterte elevtallsprognoser viser imidlertid ledig kapasitet samlet sett på barnetrinnet fremover. Utfordringen er først og fremst geografisk – ledig kapasitet er ikke nødvendigvis plassert der veksten ventes å komme. Boligutbyggingen på Mindemyren vil gi nye behov på sikt, men det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange elever som faktisk vil komme i takt med utbyggingen. Samtidig er området omgitt av flere skoler med kort avstand og forventet ledig kapasitet. Dette åpner for at økt elevtall i første omgang kan håndteres innenfor eksisterende skolestruktur.

På bakgrunn av dagens prognoser og behovsvurderinger foreslår byrådet å utsette oppstart av prosjektet med tre år. Før endelig oppstart vil behovet for økt skolekapasitet i bydelen vurderes på nytt, for å sikre at investeringen gjennomføres når behovet faktisk er til stede.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg

(system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Mjølkeråen (Marikollen) skole - prosjektutvikling

Mjølkeråen skole har et stort vedlikeholdsetterslep og et stort behov for utbedringer for å unngå eskalering av både forfall og kostnader.

Fremfor å gjennomføre et totalrehabiliteringsprosjekt, foreslås det i stedet å gjennomføre mindre og målrettede oppgraderingstiltak relatert til yttertak, fasade, innerdører, elektriske anlegg, og sanitæranlegg i bygget. I tillegg til tiltak for å forbedre inneklimaet på skolen, finansiert over en egen sekkepost til formålet, er det også behov for å oppgradere skolens uteområde.

Byrådet foreslår derfor at det bevilges 4 mill. kroner til prosjektutvikling i 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Ny barneskole på Dokken - prosjektutvikling

I forbindelse med utbygging av Dokken, vil det være behov for å øke barneskolekapasiteten i området. I dag ligger Dokken i Møhlenpris skolekrets. Møhlenpris skole har en kapasitet på 330 elever. Elevantallsprognosene for skolekretsen tilsier en vekst til mellom 420 og 520 elever i området i 2045. Det reguleres for en ny barneskole med kapasitet til 400 elever.

Det budsjetteres med midler til regulering og prosjektutvikling fra 2028. Midler til gjennomføring inkluderes i sekkepost inntil videre.

Ny ungdomsskole på Nordnes - prosjektutvikling

Det er behov for økt kapasitet for ungdomsskoleelever i Bergenhus. Rothaugen skole har utfordringer med kapasiteten i dag, og det forventes ytterligere behov fremover, som en konsekvens av kommende utbyggingsprosjekter.

Det ble fra vinteren 2023 til vinteren 2025 gjennomført en konseptvalgutredning for mulige plasseringer av en ny ungdomsskole i sentrum med kapasitet til 400 elever. Byrådet tiltrådte i sak 1194/25 KVV-rapportens anbefaling av Fagskolen Vestland som den beste løsningen for å etablere en permanent ungdomsskole med et fullverdig tilbud i sentrum.

Fagskolen Vestland består av de to eiendommene Haugeveien 28 og Margaretastredet 2, som i dag eies av Vestland fylkeskommune, men som inngikk i den såkalte Angeravtalen fra 1971. I 2021 ble det inngått en avtale mellom Bergen kommune og Vestland fylkeskommunen om en vederlagsfri

tilbakeføring av eiendommene til Bergen kommune 1. januar 2028. Fylkeskommunen har i avtalen imidlertid en opsjon på å leie eiendommene videre inntil 5 år til samme skoleformål. Det faktiske tilbakeleveringstidspunktet vil avhenge av når fylkeskommunen har alternative lokaler tilgjengelig for Fagskolen. Tidligste og seneste tiltredelse av eiendommen er derfor hhv. 1. januar 2028 og 1. januar 2033. Dette er noe som må avklares i nærmere dialog med Vestland fylkeskommune.

Byrådet foreslår å sette av midler til planlegging og utvikling av prosjektet fra og med 2028, mens budsjett for gjennomføringsfasen foreslås avsatt i sekkepost inntil videre.

Olsvik skole - oppgradering Olsvikhallen - prosjektutvikling

Olsvikhallen trenger rehabilitering med blant annet nytt tak, ny ventilasjon og oppgradering av innvendige og utvendige overflater. Det er utarbeidet en tilstandsrapport som danner utgangspunktet for prosjektet. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Olsvik skole - prosjektutvikling

Olsvik skole har et stort vedlikeholdsetterslep og et stort behov for utbedringer for å unngå eskalering av både forfall og kostnader.

Fremfor å gjennomføre et totalrehabiliteringsprosjekt, foreslås det i stedet å gjennomføre mindre og målrettede oppgraderingstiltak relatert til vinduer og dører, tak, yttervegger i tre og murfasader, elektrisk anlegg, toaletter, vaskerom og varmtvannsberedere. Det er også utfordringer med drenering rundt bygget, og dette foreslås også utbedret.

Etter pålegg fra Miljørettet helsevern gjennomføres det et eget prosjekt med ny ventilasjon med romaggregater. Prosjektet finansieres av en egen sekkepost avsatt til formålet.

Byrådet foreslår at det avsettes 5 mill. kroner til prosjektutvikling i 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Paradis Skole - prosjektutvikling

Paradis skole bærer preg av slitasje og teknisk aldring. Både innvendige og utvendige overflater har behov for oppgradering/rehabilitering. Skolen har fjernvarme med nyere røranlegg i teknisk rom, men øvrig fordelingsnett og radiatorer er gamle og har nådd teknisk levetid. Det skal foretas utbedring av ventilasjonsanlegg på deler av skolen. Det elektriske anlegget er delvis oppgradert, men det er fortsatt behov for utskiftning av eldre komponenter og overgang til LED-belysning.

Utearealet på Paradis er mindre enn anbefalt og det bør vurderes muligheter for å optimalisere dette for å gi elevene et tilfredsstillende utemiljø, og det bør lages en helhetlig plan for å ta i bruk alt av tilgjengelig område. Uteområdet bærer preg av slitasje og hull. Overvann og avrenning er ikke tilfredsstillende, og flere steder er det helning mot bygningen og rister tetter seg. Det er behov for å grave opp og tette og utbedre drenering.

Det planlegges for prosjektutvikling i 2026 og byrådet foreslår å avsette 4 mill. kroner til formålet. Planlagt gjennomføring legges fra 2027 til 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Rolland skole, riving og nybygg

Det skal bygges ny barneskole på Rolland for 350 elever, inkludert ti elever i forsterket avdeling. Elevene benytter erstatningsskole på Eidsvåg fra høsten 2025. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Forskyvning endrer ikke antatt tidspunkt for ferdigstilling. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Rothaugen skole - prosjektutvikling

Det er de siste par årene foretatt omfattende utbedringer på Rothaugen skolen med fokus på å få skolen helseverngodkjent. Bygningsmassen preges likevel av et stort vedlikeholdsetterslep og skolen har derfor et stort behov for en større oppgradering. Det koster svært mye å holde denne skolen i akseptabel stand, og et større prosjekt vil kunne gi bedre løsninger som vil være rimeligere å drifte over tid.

Det anbefales derfor å starte planlegging og utvikling av en totalrehabilitering av Rothaugen skole. Prosjektet må vurdere full bygningsmessig rehabilitering og oppgradering av tekniske installasjoner, inklusiv endring av romløsninger for bygget, og muligheter for bedre utnyttelse av loftsetasje. Gjennomføring av byggeprosjektet må sees i sammenheng med andre skoleprosjekter, og når det er ledig kapasitet på erstatningsskolene.

Byrådet foreslår å avsette midler til planlegging og utvikling av prosjektet fra og med 2026. Midler til gjennomføringsfasen foreslås avsatt på sekkepost inntil videre.

Rå skole, idrettshall

Rå skole, idrettshall. Foto: Oda Kalve Stramd

Rå skole, idrettshall. Foto: Oda Kalve Strand

Det skal bygges en ny idrettshall i tilknytning til Rå skole. Denne erstatter eksisterende idrettsfasiliteter som er i dårlig stand og er planlagt revet. Den nye hallen skal også gi to ordinære klasserom som plasseres over garderobedelen av bygget. Bassengrommet i undervisningsbygget er avviklet, og bygget om til en sosial møteplass for elevene. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Skole - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart.

Prosjekter som inngår her er blant andre Kirkevoll, Lynghaug, Ytre Arna, Kaland, Kjøkkelvik, Storetveit, skoledel Mindemyren flerbruksbygg, Ytrebygda (svømmehall), Ytre Arna, Loddefjord, Slettebakken, Gimle, Tertnes, Christi Krybbe skoler, Rothaugen, Alvøen skole, Liland skole, Hop oppveksttun, Paradis skole, Kyrkjekrinsen skole, ny barneskole på Dokken, og ny ungdomsskole på Nordnes. Det er foretatt periodisering etter oppdaterte framdriftsplaner. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering, samt at prosjektene knyttet til Haukedalen skole og Minde skole er foreslått tatt ut av investeringsplanen.

Prosjektet på Minde skole gjaldt hovedsakelig etablering av ny idrettshall, og arealer til SFO. Det ville også har medført økt kapasitet ved skolen. Eksisterende bygg er forholdsvis god, og det er gjort mindre grep ved skolen nylig. Det er ikke nødvendig med utvidet kapasitet i området. Dette er bakgrunnen for at prosjektet er foreslått tatt ut.

Prosjektet på Haukedalen skole er, utfra en oppdatert vurdering av tilstand, vurdert å kunne utsettes inntil videre, til fordel for andre rehabiliteringsprosjekter med høyere prioritet. Dette er bakgrunnen for at prosjektet er foreslått tatt ut.

Slåtthaug skole - rehabilitering og nybygg

Slåtthaug skole skal totalrehabiliteres og bygges ut. Kapasiteten på 500 elever skal videreføres. Tiltaket har krevd detaljregulering, og i ny plan fremkommer omfattende krav til omlegging og opparbeidelse av infrastruktur. Disse rekkefølgekravene inngår i egen budsjettpost. Forprosjektet er ferdigstilt og det er planlagt gjennomføringsvedtak og utlysning av konkurranse på nyåret 2026.

Basert på siste prosjektgjennomgang og identifiserte kostnadsbesparelser relatert til både omfang, materialvalg, og kvaliteter, foreslås det en nedjustering av midler. Det foreslås også en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Stolt-avdeling Kringlebotn skole - prosjektutvikling

Det er behov for flere forsterkede elevplasser i Bergensskolen, særlig for barnetrinnet. Ved Kringlebotn skole forventes det fremover betydelig overkapasitet i ordinær skole, og det foreslås derfor å omgjøre deler av skolen slik at det kan opprettes en STOLT-avdeling. Det er gjort en vurdering av arealet ved skolen, og det er estimert at det er mulig å opprette en STOLT-avdeling med plass til om lag 20 elever.

Det settes av midler til prosjektutvikling i 2026 og 2027. Midler til gjennomføring ligger i sekkepost.

Storetveit skole, rehabilitering og ny idrettshall

Storetveit ungdomsskole skal rehabiliteres og et nybygg oppføres for å øke kapasiteten til 600 elever. Prosjektet innebærer også riving av eksisterende gymbygg og oppføring av ny idrettshall. Det pågår en detaljregulering, noe som har betydning for prosjektets fremdrift. I ny reguleringsplan fremkommer omfattende krav til omlegging og opparbeidelse av infrastruktur. Disse rekkefølgekravene inngår i egen budsjettpost.

Prosjektet har vært igjennom en større nedskalering og arealreduksjon det siste året. I tillegg er nye identifiserte kostnadsbesparelser relatert til omfang, materialvalg, og kvaliteter inkludert i antatt prosjektkostnad. Økning i totalbudsjett skyldes at midler er skilt ut fra sekkepost for skole. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, med tilhørende justering av anslått tidspunkt for ferdigstilling av byggeprosjektet. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Sælen oppveksttun skole - oppgradering

Prosjektet inneholder oppgradering av uteareal i bakkant tilhørende barnehagedelen av oppveksttunet. Uteområdet bærer preg av at store vannmengder har rent gjennom barnehagens uteareal. Det er stort behov for å drenere utearealet og bygge dette opp igjen på en slik måte at det ikke vil ta skade av store vannmengder for fremtiden. Prosjektet er ferdig utredet.

Byrådet foreslår at det avsettes kr 15 mill. slik at prosjektet kan gjennomføres i 2026.

Søreide ungdomsskole, nybygg - prosjektutvikling

En mulighetsstudie viser at det lar seg gjøre å bygge en ungdomsskole med plass til 400 elever på tomten hvor Søreide barneskole var tidligere. Det vil være behov for omregulering, og denne prosessen er igangsatt. Budsjettposten skal dekke kostnader til å ferdigstille reguleringsplanen. Midler til en eventuell gjennomføringsfase må spilles inn ved rullering av handlings- og økonomiplan. Det foreslås en nedjustering av midler i tråd med antatt kostnad for å ferdigstille reguleringsplanen.

Tertnes skole - Gymbygget - Prosjektutvikling

Gymbygget til Tertnes skole har et stort behov for oppgradering. Det anbefales utvendig og innvendig oppgradering inkl. oppgradering av dusjer og garderober, samt nytt ventilasjonsanlegg. Nytt ventilasjonsanlegg vil gi betydelig energibesparelse siden dagens anlegg er uten gjenvinning.

Byrådet foreslår at det avsettes 4 mill. kroner til prosjektutvikling i 2028. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Tiltak for personer med funksjonsnedsettelse

Avsetningen retter seg inn mot bygningsmessige tiltak for å tilrettelegge for elever med fysisk funksjonsnedsettelse i skolene.

Bergen kommune har i følge opplæringsloven §12-7, en plikt til å tilrettelegge for at alle elever kan gå på sin nærscole. Behovene varierer fra år til år, men har kort gjennomføringsfrist når de først oppstår. For å sikre en mest mulig rettidig gjennomføring av slike tiltak foreslår byrådet en årlig avsetning som bestillinger kan føres mot.

Ulriken erstatningsskole

Ulriken erstatningsskole skal oppjusteres til en elevkapasitet på 400 gjennom omdisponering av arealer. Det skal også tilrettelegges for garderober til elever og arbeidsplasser for ansatte. Valgt entreprenør startet opp i 2025 og prosjektet er forventet ferdigstilt i slutten av 2026. Antatt ferdigkvarter er justert etter forventet tidspunkt for innflytting av elever fra Storetveit ungdomsskole.

Ytre Arna skole - prosjektutvikling

Ytre Arna skule skal oppgraderes, og det er vurdert ulike alternativer for å løse prosjektbehovet. Det er vedtatt at totalareal skal reduseres til en kapasitet på 250 elever, og at opplæringsbasseng skal inkluderes i prosjektet. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en periodisering

av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Endring i totalbudsjett skyldes at det er overført midler fra prosjektutvikling til sekkepost for gjennomføringsfasen. I tillegg er kalkylen oppdatert og prisjustert.

Ytrebygda skole - Svømmehall - Prosjektutvikling

Det er behov for oppgradering av overflater inne i svømmehall og garderober. Dagens løsning gir store utfordringer for effektivt og godt renhold. Deler av teknisk anlegg til bassenget er utgått på levetid og bør skiftes ut. Eventuell akutt driftsstans vil medføre at bassenget må stenges i en lengre periode.

Byrådet foreslår at det avsettes 4 mill. kroner til prosjektutvikling i 2026. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en felles sekkepost for denne typen prosjekter.

Åstveit skole - rehabilitering og nybygg

I tilstandsvurderingen for Åstveit skole er det angitt at det er behov for vesentlige oppgraderinger både bygningsmessig og av tekniske anlegg i administrasjonsfløyen. Etter at ungdomstrinnet ved Eidsvåg ble lagt ned, har det i tillegg vært en elevtallsvekst som medfører behov for økt areal. Planlagt byggestart er 1. kvartal 2026. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Om tjenesteområdet

Spesialpedagogiske tjenester skal støtte opp om de tjenestene som kommunen yter innenfor barnehage- og grunnskolesektoren, og bidra til at den enkelte får et best mulig utbytte av det helhetlige læringsløpet som barnehage og skole utgjør. [Lov om barnehager \(barnehageloven\)](#) og [Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\)](#) er styrende for de spesialpedagogiske tjenestene som ytes.

Spesialpedagogiske tjenester består av Etat for tilrettelagt oppvekst^[1], med de underliggende enhetene pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), ressurscenter for spesialpedagoger i barnehagene og Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT).

^[1] I saken «[Omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune](#)» ble det blant annet vedtatt at Etat for spesialpedagogiske tjenester skulle bytte navn til Etat for tilrettelagt oppvekst.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		418 192	418 192	418 192	418 192
Sum Lønns- og prisvekst mv.		18 399	18 399	18 399	18 399
Sum Tekniske justeringer		545	545	545	545
Prisjustering og diverse endringer		18 944	18 944	18 944	18 944
Konsekvensjustert ramme		437 136	437 136	437 136	437 136
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Vekst i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage	Innstilling1	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Bosetting, spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barnehagebarn	Innstilling1	-1 450	-2 830	-3 760	-3 760
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-1 450	-2 830	-3 760	-3 760
Effektivisering					
Omorganisering av Etat for spesialpedagogiske tjenester	Innstilling1	-7 300	-10 000	-13 000	-13 000
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-1 500	-1 800	-1 800	-1 800
Sum Effektivisering		-8 800	-11 800	-14 800	-14 800
Kutt					
Omlegging av tilbudet til barn med hørselsutfordringer	Innstilling1	-870	-870	-870	-870
Sum Kutt		-870	-870	-870	-870
Nye tiltak og realendringer budsjett		-17 120	-21 500	-25 430	-25 430
Ramme 2026-2029		420 016	415 636	411 706	411 706

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Vekst i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage

De pedagogiske fagsentrene har ansvar for spesialpedagogisk hjelp i alle barnehager i Bergen. Etat for spesialpedagogiske tjenester fatter vedtak basert på sakkyndigvurdering. I 2016 ble det gjort endringer i barnehageloven. I etterkant har det vært en stor vekst både i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp, og i antall timer som gis. Veksten har fortsatt også i 2024. I 2025 ble det iverksatt et arbeid med å gjennomgå utmåling i vedtak om spesialpedagogisk hjelp og undervisning, med sikte på å sikre et mer bærekraftig nivå og likeartet vurdering mellom byområdene. Arbeidet er forventet å påvirke kostnadsnivået fremover. Det ble midlertidig gitt en styrking av budsjett for første halvår av 2025, som i 2026 trekkes ut.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bosetting, spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barnehagebarn

Bosettingen av flyktninger har gått ned de siste årene, og fra 2026 og utover estimeres 250 flyktninger hvert år. Reduksjonen i antall bosatte, medfører også færre barn i barnehagealder. En konsekvens av dette er at det fremover forventes reduksjon i behovet for midler til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for bosatte barnehagebarn.

Effektivisering

Omorganisering av Etat for spesialpedagogiske tjenester

I forbindelse med omorganisering av etat for spesialpedagogiske tjenester er det identifisert et samlet innsparingspotensial på om lag 14,5 millioner kroner. Av dette er 1,5 millioner kroner allerede innarbeidet i kommunens handlings- og økonomiplan for 2025.

Besparelsene er knyttet til følgende tiltak:

8. Effektivisering av administrative funksjoner: Det er identifisert mulighet for reduksjon tilsvarende ca. 10,8 administrative årsverk, med en estimert kostnadsbesparelse på om lag 11 millioner kroner.
9. Samlokalisering av PPT og PPS: Ved samlokalisering av disse tjenestene forventes en reduksjon i husleiekostnader på mellom 2,5 og 4,5 millioner kroner, sammenlignet med dagens leieforhold.

Det presiseres at tidspunktet for realisering av besparelsene er usikkert, da dette vil være avhengig av videre prosess for omorganisering, eventuelle omstillingstiltak og utflytting fra eksisterende lokaler.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har igangsatt et arbeide for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler som gir reduserte utgifter.

Kutt

Omlegging av tilbudet til barn med hørselsutfordringer

Sædalen barnehage hadde tidligere en særskilt satsing for barn med hørselsutfordringer, men det var ingen barn som benyttet seg av tilbudet. Den særskilte satsingen i Sædalen barnehage ble derfor avvirket fra 2025, og et eventuelt fremtidig behov vil måtte løses innenfor budsjetttrammen til spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehagen.

Fra 2026 forventes helårseffekt av dette tiltaket.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
PPT grunnskole	66 361	73 487	72 297	75 889	75 889	75 889	75 889
Syns-og audioped. tj. gr.skole	3 270	3 146	3 291	3 132	3 132	3 132	3 132
PPT førskole	28 441	23 144	23 951	23 864	23 864	23 864	23 864
Spesialtiltak for førskolebarn	304 749	293 326	301 878	296 720	292 640	288 710	288 710
PPT for voksne og ungdom	4 595	3 244	3 339	3 349	3 349	3 349	3 349
Særskilt voksenopplæring	24 764	17 771	16 681	12 854	12 554	12 554	12 554
Syns-og audioped. tj.voksne	3 069	4 074	4 145	4 209	4 209	4 209	4 209
Sum	435 249	418 192	425 581	420 016	415 636	411 706	411 706

Status og utvikling på tjenesteområdet

Kvalitetsutvikling

Mange barnehager og skoler har et godt inkluderende fellesskap og følger opp barn og elever på en god måte. Likevel får ikke alle barn og elever den hjelpen de trenger. Mange får hjelp for sent og møtes med for lave forventninger.

Andelen elever som får individuelt tilrettelagt opplæring [\[1\]](#) i kommunale og private skoler i Bergen har gått fra 6,3 prosent av elevene skoleåret 2023/2024 til 6,4 prosent skoleåret 2024/2025 [\[2\]](#). Andelen barn som mottar spesialpedagogisk hjelp i kommunale og private barnehager har holdt seg stabil på 3,6 prosent i både 2023 og 2024.

Utviklingen på feltet de siste årene viser en særlig økning av barn og elever med svært omfattende behov for hjelp. Bare på området alvorlig autisme er det de siste årene påvist en firedobling i omfang [\[3\]](#). Dette utfordrer ordinære barnehager og skoler, samtidig som det utfordrer kapasiteten på forsterkede skoler. Utfordringene handler både om kompetanse, bygningsmessige forhold og økonomi. Både barnehagefeltet og skolefeltet har hatt en betydelig kostnadsvekst de siste årene knyttet til disse forholdene.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) – organisering og kapasitet

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) skal samarbeide med og støtte barnehager og skoler i det forebyggende arbeidet for å gi et inkluderende barnehage- og opplæringstilbud for barn som kan ha behov for ekstra tilrettelegging. I tillegg har PPT etter opplæringsloven og barnehageloven plikt til å utarbeide sakkyndige vurderinger.

PPT i Bergen kommune har tidligere (før årsskiftet 2025-2026) vært organisert i fire kontorer med ansvar for hver sine byområder. I saken «[Omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune](#)» ble det vedtatt at disse skulle organiseres samlet i nye «Etat for tilrettelagt oppvekst» i to

avdelinger, en for barnehage og en for skole. Ved å samorganisere- og lokalisere de fire PPT-kontorene i Etat for tilrettelagt oppvekst mener bystyret det vil legges bedre til rette for å utvikle felles praksis, arbeidskultur og mer effektive arbeidsprosesser. Bystyret vurderer at samlokaliseringen vil gi et større faglig miljø og i større grad tilrettelegge for effektiv utnyttelse av ressurser, både ved sykefravær og intern kompetanseheving.

Flere rapporter, tilsyn og tilbakemeldinger viser at det har vært for store ulikheter mellom de tidligere PPT-avdelingene i Bergen kommune. Dette handler blant annet om at det har vært en ulik praksis for tilrådningene på timetall i sakkyndige vurderinger, noe som blant annet skyldes mangel på nedskrevne felles prosedyrer for arbeidet. I tillegg har det over tid vært lang ventetid på sakkyndige vurderinger fra enkelte PPT-kontorer.

I forbindelse med innføring av ny opplæringslov har PPT fått et bredere mandat med tydeligere fokus på forebygging og veiledning ut til feltet, som videre gir utfordringer med balansering av tid mellom det sakkyndige arbeidet for enkeltpersoner og det systemiske arbeidet inn mot skolene.

Finansiering av individuell tilrettelegging i private skoler

Det er i dag elleve private skoler i Bergen kommune. Flere av disse har en markant høyere andel barn med behov for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) enn de kommunale skolene. Bergen kommune har etter privatskoleloven ansvar for finansiering av ITO for elever som hører hjemme i Bergen. I forbindelse med §§ 11-4 til 11-6 i ny opplæringslov om individuell tilrettelegging har kommunen fått et utvidet økonomisk ansvar. Der kommunen tidligere kun har hatt økonomisk ansvar for elever med sakkyndig vurdering, er nå også elever med rettigheter etter § 11-4 (personlig assistanse) og § 11-5 (fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler) kommunens økonomiske ansvar. Dette kan medføre økte utgifter.

I dag har de syv største privatskolene i Bergen kommune delegert vedtaksmyndighet for vedtak etter tidligere opplæringslov § 5-1 om spesialundervisning. Denne delegasjonen av myndighet er videreført til å gjelde vedtak om § 11-6 individuelt tilrettelagt opplæring, og § 11-4 personlig assistanse i saker hvor dette er en del av PPTs sakkyndige vurdering. Ved behov for personlig assistanse uten sakkyndig vurdering gjøres vedtakene av etat for spesialpedagogiske tjenester. Delegasjonsavtalen bør revideres med de private skolene, hvor man vurderer om delegasjon av myndighet også skal gis på § 11-4. Dette er foreløpig ikke prioritert.

Etat for spesialpedagogiske tjenester har over år hatt tett samarbeid med privatskolene. I forbindelse med endringer i ny opplæringslov samarbeider etaten med de private skolene for å utforme gode retningslinjer og kriterier for vedtak etter §§ 11-4 og 11-5 i opplæringsloven. Ny finansieringsmodell for kommunale skoler vil også kunne legge grunnlag for en revisjon av tildeling til private skoler.

Spesialpedagogisk hjelp i barnehage

Kommunen har ansvar for å gi spesialpedagogisk hjelp til barn som trenger det. Ansaret gjelder barn i både private og kommunale barnehager, samt barn som ikke går i barnehagen.

Tidligere (før årsskiftet 2025-2026) var den spesialpedagogiske hjelpen til barn i barnehager organisert i bydelsvise fagsentre. I forbindelse med omorganisering av det spesialpedagogiske feltet ble det vedtatt at dette skulle endres. De ansatte er nå organisert i et ressurscenter i den nye etaten. En viktig

endring fra tidligere organisering er at de ansatte nå har sitt arbeidssted ute i de enkelte barnehagene, og er derfor tettere på barna som får spesialpedagogisk hjelp.

Bystyret mener at denne modellen legger bedre til rette for at spesialpedagogene kan arbeide med tidlig innsats og forebyggende arbeid i den enkelte barnehage. Ved å flytte spesialpedagogisk personell ut i barnehagene, vil støtte og kompetanse være mer tilgjengelig for barn, foresatte og ansatte gjennom barnehagedagen. Spesialpedagogene skal være ansatt i ressurscenteret, og det vil være viktig at dette bidrar til å ivareta det faglige profesjonsfellesskapet og kompetansetiltakene for spesialpedagogene.

Nærvær

Etat for tilrettelagt oppvekst (tidligere Etat for Spesialpedagogiske tjenester) har samlet hatt et høyt sykefravær gjennom mange år. I 2021 lå det på 15,1 prosent, deretter har fraværet gått gradvis ned til 13,1 prosent i 2024.

Digitalisering

Det er utfordringer knyttet til effektivitet og kvalitet i deler av tjenestene, blant annet på grunn av manglende integrasjoner mellom fagsystem og saks- og arkivsystem. Det pågår derfor et prosjekt for å utvikle en integrasjon med en mer sømløs saksbehandlingsprosess. Prosjektet ventes ferdigstilt i løpet av høsten 2025.

Det er videre planlagt en gjennomgang av digitale ressurser som er i bruk, med mål om å optimalisere porteføljen og sørge for en god systemforvaltning av de valgte ressurser og verktøy.

[\[1\] Tidligere spesialundervisning](#)

[\[2\] Gjelder både private og kommunale skoler](#)

[\[3\] Psykiske plager og lidelser hos barn og unge - FHI](#)

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Legge til rette for at flest mulig barn og elever får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet	Andel barn som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven §31	3,6 %	3,6 %	3,5 %	3,4 %
	Saksbehandlingstiden for sakkyndige vurderinger skal være i tråd med lovkrav	Andel sakkyndige vurderinger ferdigstilt innen rammen på tre måneder fra mottatt henvendelse	40,0 %	55,0 %	65,0 %	80,0 %
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	22,1 %	24,8 %	22,0 %	15,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-3 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Nærvær

Byrådet har igangsatt et eget prosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen kommune. Målet med prosjektet er å øke kvaliteten i tjenestene, gi ansatte en bedre arbeidshverdag og arbeidsmiljø, gjøre det lettere for ledere å følge opp sine ansatte og redusere kostnadene til vikarer.

I Etat for tilrettelagt oppvekst jobbes det med å øke kompetanse på nærværsfeltet. Ved de fleste enhetene er det avdelingslederene som har ansvaret for personaloppfølgingen. Verktøyene som ligger under “Sykefraværstrappen” skal i større grad tas i bruk, og samarbeid på enhetene der man involverer Arbeidsmiljøgruppen (AMG) må systematiseres bedre, blant annet gjennom å utarbeide handlingsplaner for redusert sykefravær.

Redusere saksbehandlingstid

Det ble høsten 2023 iverksatt et forbedringsprosjekt for å finne løsninger på utfordringene med den lange ventetiden på sakkyndige vurderinger for skolefeltet. I juni 2024 ble det startet opp et pilotarbeid ved PPT Sør og PPT Nord for å få ned saksbehandlingstiden. Prosjektet innebærer blant annet å utvikle felles rammer på tvers av enhetene. Prosjektet pågår fortsatt, og arbeidet vil prioriteres videre i nye Etat for tilrettelagt oppvekst.

Våren 2025 ble sak om omorganisering av det spesialpedagogiske feltet i Bergen kommune vedtatt. Saken skal blant annet bidra til å løse utfordringene knyttet til lang saksbehandlingstid i de spesialpedagogiske tjenestene gjennom å samorganisere- og lokalisere de fire tidligere PPT-kontorene i Bergen kommune. Gjennom ny organisering mener bystyret det vil legges bedre til rette for å utvikle felles praksis, arbeidskultur og mer effektive arbeidsprosesser. Samorganiseringen vil også gi et større faglig miljø og i større grad tilrettelegge for effektiv utnyttelse av ressurser, både ved sykefravær og intern kompetanseheving.

Kompetanseløft for inkluderende praksis

Et sentralt virkemiddel for å redusere behovet for spesialpedagogiske vedtak er å arbeide for en mest mulig inkluderende allmennpedagogisk praksis. Alle barn har rett på en barnehagehverdag tilpasset deres behov. Det er et mål at alle barn skal kunne oppleve god tilrettelegging og et inkluderende fellesskap i det ordinære barnehagetilbudet.

Det pågår et nasjonalt kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis for ledere og ansatte i barnehager, skoler og PPT. Arbeidet med kompetanseløftet startet opp i Bergen i 2021^[1]. Det er etablert et overordnet partnerskap med NLA Høgskolen i Bergen og Nasjonalt senter for læringsmiljø og atferdsforskning (NSLA) ved Universitetet i Stavanger. Det er også etablert samarbeid med Høgskulen på Vestlandet (HVL). Skoleåret 2024/2025 pågikk fem delprosjekter som del av kompetanseløftet. Disse involverte skoler, barnehager og PP-tjenesten på ulike måter.

Høsten 2023 startet Etat for spesialpedagogiske tjenester et kvalitetsutviklingsarbeid med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets sin kompetansepakke for inkluderende praksis, som skal vare frem til våren 2026.

Bedre samhandling

I planene på oppvekstfeltet fokuseres det på samhandlingen mellom kommunale og ikke-kommunale tjenester til barn og unge. Bedre samhandling mellom kommunens tjenester er sentralt for å oppnå et inkluderende tilbud, og redusere andelen barn med behov for spesialpedagogisk vedtak. Det er etablert tettere samarbeid på overordnet nivå i kommunen, både på etatsnivå og på ledernivå i byområdene, og det arbeides på tvers av etatene for å forbedre det tverrfaglige arbeidet. I 2024/2025 har det blant annet vært en gjennomgang av de tverrfaglige utviklingsteamene i kommunale og private barnehager for å utvikle dette tiltaket.

Sentrale føringer for å nå mål på tjenesteområdet:

- Gjennomføre tiltakene i «Spør oss!» [Strategi](#) og [handlingsplan](#) for inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
- Gjennomføre tiltakene i «[Skyfritt – plan for inkluderende oppvekstmiljø for barn og unge i Bergen](#)»
- Gjennomføre tiltak i «[Sammen for kvalitet – læring og medvirkning](#)»

- Gjennomføre tiltakene i «[Sammen for kvalitet - lek og medvirkning](#)»
- Gjennomføre tiltak i «[Skolebruksplan for Bergen 2021-2030](#)»
- Gjennomføre tiltakene i «[Barnehagebruksplan 2022-2035](#)»
- Følge opp tiltakene i [Strategi for oppvekst](#) og [Se meg, hør oss – Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier i Bergen](#)

[1] Ordningen med statlige kompetansemidler skal endres fra 2026. Det vil bli en felles ordning for private og kommunale barnehager og skole, samt de spesialpedagogiske tjenestene.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat Resultat Anslag Anslag Anslag Anslag Anslag							Beskrivelse
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Antall individsaker Team Skyfritt har vært involvert i – barnehage	7	20	20	20	20	20	20	
Antall individsaker Team Skyfritt har vært involvert i – skole	30	40	40	40	40	40	40	
Antall saker der Team Skyfritt har bistått barnehager på systemnivå	28	50	50	50	50	50	50	
Antall saker der Team Skyfritt har bistått skoler på systemnivå	25	70	70	70	70	70	70	

02-Barnevern

Om tjenesteområdet

Barnevernet i Bergen er organisert i fire lokale barnevernstjenester, barneverntjeneste for enslige mindreårige flyktninger, og én byomfattende enhet for barnevernvakt, utekontakt, fosterhjemsveiledning- og tilsyn.

Den kommunale barneverntjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Tjenesten skal vurdere bekymringsmeldinger, foreta undersøkelser av barnets omsorgssituasjon, fatte vedtak etter lov om barneverntjenester, forberede saker for behandling i Barneverns- og helsenemnda, og iverksette og følge opp tiltak.

De fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester driftes fra Etat for barn og familie. Ulike tjenester for barn og unge under flere budsjettområder påvirker hverandre, og utgiftene må ses i sammenheng.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		1 052 384	1 052 384	1 052 384	1 052 384
Sum Lønns- og prisvekst mv.		40 697	40 697	40 697	40 697
Sum Tekniske justeringer		-4 363	-4 363	-4 363	-4 363
Sum Utgående engangstiltak		-1 200	-2 200	-2 200	-2 200
Prisjustering og diverse endringer		35 134	34 134	34 134	34 134
Konsekvensjustert ramme		1 087 519	1 086 519	1 086 519	1 086 519
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Reduksjon kontorfaglig	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Enslige mindreårige flyktninger - Kompensasjon for redusert tilskudd	Innstilling1	6 000	6 000	6 000	6 000
Innføring av full egenandel for plasseringer i spesialisert fosterhjem	Innstilling1	7 500	7 500	7 500	7 500
Tiltak til plasserte barn utenfor hjemmet	Innstilling1	6 300	6 300	6 300	6 300
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		19 800	19 800	19 800	19 800
Nye tiltak					
Kompensasjon for manglende opptjening av tjenestepensjon til fosterforeldre	Innstilling1	3 200	3 200	3 200	3 200
Krav om masterutdanning i barnevernet	Innstilling1	2 625	2 625	2 625	2 625
Kvalitetsløftet i barnevernet	Innstilling1	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum Nye tiltak		7 125	7 125	7 125	7 125
Effektivisering					

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Opprette byomfattende ettervernsavdeling	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Opprette byomfattende juridisk rådgivning i barnevernstjenesten	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusert bilbruk i tjenestene	Innstilling1	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Sum Effektivisering		-5 100	-5 100	-5 100	-5 100
Kutt					
Avvikle ett bofelleskap for enslige mindreårige flyktninger	Innstilling1	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Bedre styring og prioritering av hjelpetiltak	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Kutt		-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Nye tiltak og realendringer budsjett		14 825	14 825	14 825	14 825
Ramme 2026-2029		1 102 344	1 101 344	1 101 344	1 101 344

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Reduksjon kontorlaglig

Byrådet foreslår å redusere kontorlaglige lønnsutgifter med 1 million, som tilsvarer ca. ett årsverk. Tiltaket er videreføring fra revidert budsjett 2025.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Enslige mindreårige flyktninger - Kompensasjon for redusert tilskudd

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har skjerpet praksisen for behandling av tilskuddssøknader. Endringene gjelder særlig tolkningen av regelverket og kommunenes beregning av kostnader. Dette har konsekvenser for tilskudd til nødvendige omsorgstiltak for enslige mindreårige flyktninger, samt en redusert andel innvilget tilskudd ved bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet for å kompensere reduksjon av tilskuddet.

Innføring av full egenandel for plasseringer i spesialisert fosterhjem

Fra og med 1. januar 2026 innføres full egenandel for alle plasseringer i spesialiserte fosterhjem. Dette er en konsekvens av slutten på overgangsordningen etter barnevernsreformen, som innebærer at kommunene må betale full egenandel for spesialiserte hjelpetiltak. Dette utgjør anslagsvis 7,5 mill. i økte egenandeler for Bergen kommune.

Tiltak til plasserte barn utenfor hjemmet

Det er behov for økt budsjett til tiltak til barn som er plassert utenfor hjemmet, hovedsakelig til beredskapshjem og institusjon. Behovet skyldes at det er flere barn og unge som trenger og har krav på mer omfattende tjenester.

Byrådet foreslår å styrke budsjett tilsvarende aktivitetsnivå.

Nye tiltak

Kompensasjon for manglende opptjening av tjenestepensjon til fosterforeldre

I forbindelse med fremleggelsen av Statsbudsjettet 2025 ble det bevilget penger slik at kommunene kan utbetale ekstra godtgjørelse til pensjonssparing til fosterforeldre som frikjøpes fra sitt arbeidsforhold. Sak om godtgjørelse for å kompensere for manglende opptjening av tjenestepensjon for frikjøpte fosterforeldre behandles av bystyret 22. oktober 2025. Satsene fremkommer i saksfremstilling i bystyresak [324/25](#).

Byrådet foreslår å styrke budsjett som følge av lovendringen med helårseffekt fra 2026.

Krav om masterutdanning i barnevernet

I 2021 vedtok Stortinget nye krav om relevant utdanning for barnevernansatte, med en implementeringsperiode over ti år. Fra 1. januar 2031 skal barnevernstjenestens personell som utfører oppgaver etter barnevernslovens §15-3 oppfylle ett av følgende vilkår:

1. barnevernsfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå
2. relevant bachelorutdanning dersom det innen 1. januar 2031 kan dokumenteres minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet i tillegg til at det er gjennomført en barnevernsfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.

Regjeringen har kunngjort at de vil myke opp kompetansekravene, og at kravet om mastergrad ikke blir opprettholdt slik det var tenkt. Likevel er kravet fortsatt gjeldende og ansatte ved de fire barnevernkontorene med relevant master gis derfor innplassering i masterkode med tilhørende lønn. Byrådet vil innfri krav om relevant utdannelse for ansatte i barnevernet, og styrker derfor budsjettet i handlings- og økonomiplanperioden.

Kvalitetsløftet i barnevernet

Kvalitetsløftet er en helhetlig reform som skal gi bedre kvalitet, økt rettssikkerhet og mer tilpassede tjenester i barnevernet. satsing som kombinerer lovendringer, kompetanseheving, organisatoriske grep og økonomiske tiltak. De fleste lovendringene trer i kraft 1. januar 2026.

Det kommunale barnevernet skal styrke implementeringen av nye krav i det kommunale barnevernet, blant annet:

- Bruk av faglige verktøy (barnevernsfaglig kvalitetssystem og grunnmodell for hjelpetiltak).
- Kompetanseheving og opplæring knyttet til nye rettigheter for barn og fosterforeldre.
- Bedre rutiner for samarbeid med andre tjenester.

Byrådet foreslår å styrke budsjett med 1,3 mill fra 2026 for å oppfylle reformen presentert i Statsbudsjettet 2026.

Effektivisering

Opprette byomfattende ettervernsavdeling

Arbeidet med ettervern i barnevernet foreslås samlet i en byomfattende avdeling. Dette vil lette arbeidet i de fire barnevernstjenestene i byområdene og legge til rette for bedre samhandling knyttet til overgangen til voksenlivet med relevante tjenester, både i kommunen og i spesialisthelsetjenesten. Dette forventes å gi en innsparing som følge av bedre ressursutnyttelse.

Opprette byomfattende juridisk rådgivning i barnevernstjenesten

Den juridiske rådgivningen i barnevernstjenesten foreslås samlet i en byomfattende avdeling. Juristene vil fortsatt jobbe fra de ulike byområdene, men rapportere til en felles leder. Dette vil styrke fagmiljøet, sikre likebehandling av sakene på tvers av byområdene og gi en mer enhetlig praksis. Tiltaket forventes å gi innsparing som følge av bedre ressursutnyttelse. Byrådet foreslår å justere budsjett tilsvarende forventet innsparing fra 2026.

Redusert bilbruk i tjenestene

Det forventes innsparinger som følge av økt sambruk av eksisterende bilpark og redusert bruk av bilavtaler med eksterne leverandører. Byrådet foreslår tilpasse budsjett tilsvarende forventet innsparing.

Kutt**Avvikle ett bofelleskap for enslige mindreårige flyktninger**

Det foreslås å avvikle ett bofelleskap for enslige mindreårige flyktninger (EM). Flere i målgruppen enslige mindreårige flyktninger vil kunne bli bosatt i fosterhjem eller andre typer boligtiltak. Avviklingen vil ikke gå ut over bosettingen av 20 personer i målgruppen slik det er lagt opp til i planperioden.

Bedre styring og prioritering av hjelpetiltak

Barnevernet skal styrke rutinene sine for oppfølging av hjelpetiltak i barnevernet. Dette innebærer at terskelen for igangsettelse og opprettholdelse av tiltak blir tydeliggjort, slik at tiltak i større grad enn i dag kan fortløpende avsluttes eller forlenges i tråd med behov og hva som er nødvendig for barnet.

Byrådet legger opp til dynamisk styring av frivillige hjelpetiltak, og foreslår å tilpasse budsjett tilsvarende forventet innsparing fra 2026.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Barneverntjeneste	326 989	333 065	336 289	341 387	341 387	341 387	341 387
Barnevernvakt	13 985	15 091	16 200	15 853	15 853	15 853	15 853
Tiltak i familien	83 773	80 513	81 631	80 840	80 840	80 840	80 840
Tiltak utenfor familien	592 417	623 714	623 604	664 264	663 264	663 264	663 264
Sum	1 025 223	1 052 384	1 057 724	1 102 344	1 101 344	1 101 344	1 101 344

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Andel netto driftsutgifter til barn som er plassert av barnevernet (f.252)	54,2 %	58,4 %	45,5 %	56,0 %	58,9 %	
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) *) **)	17 433	18 691	13 686	16 993	14 267	14 937
Produktivitet						
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	94,0 %	70,0 %	66,0 %	60,0 %	66,0 %	
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (B) *)	75 313	74 002	83 418	125 536	57 637	79 467
Dekningsgrad						
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,9 %	1,9 %	1,6 %	1,8 %	1,8 %	
Økonomi						
Brutto driftsutgifter (funksjon 244) per barn med undersøking eller tiltak (kr) *)	102 230	107 071	110 056	93 053	97 120	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Barnevern

Prioritering, behov og produktivitet

Bergen har som langsiktig mål å utvikle forebyggende hjelp gitt fra tjenester utenfor barnevernet til barn, ungdom og familier. En ønsket effekt av dette er å redusere antall barn og ungdom med behov for tiltak fra barnevernet. Bergen kommune ser en nedgang i antall barn med tiltak, samtidig er det økning i bruk av ressurskrevende hjelpetiltak, samt plasseringstiltak. Dette gjenspeiles med at Bergen kommune ligger over snittet på ressursbruk i barnevernet.

Bergen kommune ligger under snittet for barn som får hjelp i hjemmet, og over snitt på barn som bor utenfor hjemmet. Dette understreker tjenestenes tilbakemeldinger om økende alvorsgrad i hjelpebehovene barn og familier har.

I forbindelse med omlegging til nytt fagsystem ble det på grunn av feil i tellemåte registrert avvik på frister. Dette er i all hovedsak ikke reelle fristbrudd, men viser seg igjen i kostra-tallene som lavere kvalitet. Det er på grunn av dette ikke mulig å gjøre en valid analyse av tallene.

Bergen kommune ligger på snitt med ASSS-kommunene når det gjelder sykefravær.

Dekningsgrader

Bergen kommune ligger under snitt på andel barn med tiltak 0-5 år. Dette kan være grunn til bekymring, når vi samtidig ser en økning i antall meldinger i eldre aldersgrupper. Bergen ligger ellers på snitt når det gjelder andel barn med tiltak.

Analyse av KOSTRA indikatorer for Barnevern

Status og utvikling på tjenesteområdet

Ny barnevernlov er vedtatt.

Bergen har over tid fulgt en nasjonal trend med færre barn og unge med tiltak fra barnevernet. Selv om det samlede antallet barn med barnevernstiltak er noe redusert, viser utviklingen økende bruk av ressurskrevende tiltak som omfattende hjelpetiltak og plasseringer i institusjon. Det er også en økende trend med akutte tiltak. Utviklingen henger tett sammen med økning i psykiske lidelser og rus hos unge, samt kriminalitet utført av barn og unge. Kompleksiteten i barn og familiers hjelpebehov viser seg også i en dobling av antall undersøkelser som konkluderes med å be om tiltak fra Barneverns- og helsenemnda. Lavere tilgang på fosterhjem som kan ivareta barn med sammensatte vansker øker behovet for forsterkede og mer kostbare tiltak. Økonomisk viser den samlede utviklingen vedvarende høye og økende utgifter på budsjettområdet for barnevern.

Ventetid på statlige tilbud som MST (Multisystemisk terapi) og mangel på spesialiserte fosterhjem forsterker presset på det kommunale barnevernet. Barn og foreldre med oppfølging fra barnevernet er ofte i samtidig kontakt med både kommunale og statlige tjenester. Kommunen jobber for å sikre tettere og mer koordinert samhandling mellom barnevern, oppveksttjenester, helsetjenester, politi og andre statlige instanser for å sikre helhetlig og effektiv hjelp til barn og unge i sårbare situasjoner.

Mange barn og unge som kommer i kontakt med barnevernet har ikke fått sitt behov for helsehjelp tilstrekkelig kartlagt. Videre er det kjent at mange barn som bor på institusjon ikke har individuell plan (IP). Manglende koordinering av tjenestetilbud er en risikofaktor for å ikke klare å hjelpe barn og familier godt nok. Bergen kommune skal sikre at alle barn som kommer i kontakt med barnevernet får vurdert iverksettelse av nasjonalt forløp for barnevern «Kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus». Dette vil bidra til at barn og unge som tidligere ikke har fått kartlagt hjelpebehov i tilstrekkelig grad skal sikres dette ved behov når de kommer i kontakt med barnevernet. Dette vil føre til bedre hjelpetilbud og kan potensielt forebygge eskalering av vanskene slik at tyngre tiltak ikke blir nødvendig.

De siste årene har det vært satset stort på utviklingsarbeid i barnevernet i Bergen, både når det gjelder organisering, kompetanse, styring av tjenesten, HMS og rekruttere og beholde ansatte. Evaluering og justeringer av pågående innsatser vil være viktig for å øke kvalitet og få ned turnoveren. Noen viktige tiltak er:

- Prosjektet “Beholde og rekruttere”
- Testing av spesialiserte avdelinger i barnevernet
- Kompetanseheving av avdelingsledere

Nasjonale føringer i form av ny barnevernlov, høyesterettsavgjørelser, barnevernsreformen, samt avgjørelser i Den europeiske menneskerettsdomstolen, presiserer barnevernets formål og mandat. Mange av endringene setter tydelige krav til hvordan barnevernet og kommunen skal håndtere

barnevernfaglige oppgaver på en god og forsvarlig måte. Strengere krav til dokumentasjon og omfattende vurderinger betyr mer administrativt arbeid. Kommunen har jobbet systematisk de siste årene med å øke ansattes kapasitet til å omstille, endre og følge opp føringene på en god måte, men det er fortsatt behov for videre arbeid for å sikre at endringene får ønsket effekt. Gjennom innføring av barnevernreformen skal kapasiteten i barnevernet bedres ved at flere barn og unge skal få tidlig og adekvat hjelp av andre oppvekst- og helsetjenester. Samtidig tar det tid å bygge opp tjenester utenfor barnevernet med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å avdekke problemutvikling og iverksette tiltak og oppfølging.

Byrådet foreslår å samle arbeidet med ettervern og juridisk rådgivning for barnevernstjenesten i to avdelinger. Både arbeidet med ettervern og juridisk rådgivning har vært fordelt i de fire barnevernstjenestene i byområdene. Målet ved å gjøre dette er å gi likere ettervernstiltak på sikt. Det forventes også bedre samarbeid med kommunens tjenester til voksne. Det vil også styrke det juridiske kompetansemiljøet ved å samle juristene, og gi stordriftsfordeler som vil innebære en besparelse.

Byrådet foreslår å avvikle ett bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger (EM). Flere enslige mindreårige flyktninger vil bosettes i fosterhjem eller andre typer boligtiltak. Avviklingen vil ikke gå ut over bosettingen av 20 nye enslige mindreårige flyktninger de neste årene.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen tilbyr hjelp som reduserer behov for inngripende tiltak, og sikrer at barn og unge får rett hjelp når de trenger det	Andel barn og unge med vedtak om plassering som bor i institusjon	13,0 %	11,0 %	10,0 %	10,0 %
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-1,2 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Barnevernreformen innebærer at kommunene skal forebygge atferdsvansker og omsorgssvikt, og hjelp skal gis til rett tid. Det er et lovkrav at alle kommuner skal ha en plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker. I Bergen er dette [Handlingsplan for tjenester til barn, unge og deres familier](#) og [Handlingsplan for barnevernet](#). Disse planene er forankret i [Strategi for oppvekst](#) som ble behandlet av bystyret i 2023. Strategien inneholder kommunens mål og strategier for å bedre legge til rette for tidlig hjelp og helhetlig oppfølging av barn og unge med sammensatte hjelpebehov.

Barnevernet skal ha kapasitet til å forebygge eskalering av vansker, men skal også sikre at barn og unge får hjelp på riktig nivå. Dette innebærer å tilby både hjelpetiltak og fosterhjem, beredskapshjem og institusjonsplasseringer. Det er et mål at barn og unge skal ha mulighet til å bo med sine foreldre, og dersom det ikke er mulig skal de få tilbud om fosterhjem, fortrinnsvis i slekt og nettverk. Samtidig er det noen barn og unge som har behov for spesialiserte tjenester og trenger opphold i institusjon. Bergen kommune ønsker å forebygge at det blir behov for institusjonsplasseringer, samtidig skal barn og unge sikres at de får dette tilbudet om de trenger det.

Byrådet har tydelige forventninger til at tjenestene gir helhetlig og tilpasset hjelp og at kravene til rettssikkerhet og forsvarlig oppfølging er ivarettatt. Sammen med øvrige oppveksttjenester skal barnevernet være en sentral aktør i å gi effektiv hjelp til utsatte familier når de trenger det.

Barn og unge som har utfordringer med rus og kriminalitet er økende både i kommunalt og statlig barnevern. Byrådet tar denne utfordringen på alvor og satser på flere tiltak som skal tilby disse barna bedre oppfølging. Mer beskrivelse av tematikken finnes på tjenesteområde 04A, og i saksdokumentene som finnes [her](#).

Aktivitetsnøkkel

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel barn flyttet til slekts- og nettverksfosterhjem i løpet av året	54,0 %	79,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	
Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Barne- og familiehjelpen i løpet av året	42,0 %	31,0 %	40,0 %	40,0 %	40,0 %	40,0 %	40,0 %	
Andel barn med vedtak om hjelpetiltak der hjelpen fås fra Utekontaktens tiltaksavdeling i løpet av dagen	0,0 %	21,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	
Antall barn med institusjonsplassering i løpet av året 0-24 år	108	111	100	100	95	90	90	
Antall barn som har fått gjennomført familieråd i løpet av året	40	66	50	50	50	50	50	
Barn (0-17 år) med undersøkelse i løpet av året	2 146	1 904	1 950	1 950	1 900	1 900	1 900	
Barn med melding (antall)	1 920	1 862	1 850	1 850	1 850	1 850	1 850	
Barn og unge (0-24 år) med barneverntiltak i løpet av året	1 963	1 884	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	
Barn og unge (0-24 år) med barneverntiltak per 31.12	1 387	1 319	1 250	1 250	1 250	1 250	1 250	
Barn og unge (0-24 år) med hjelpetiltak i løpet av året	1 603	1 556	1 570	1 570	1 570	1 570	1 570	
Barn og unge (0-24 år) med omsorgstiltak i løpet av året	360	328	330	330	330	330	330	

03A-Tjenester til eldre

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunale helse- og omsorgstjenester til innbyggere over 65 år. Tilbudet omfatter helsetjenester i hjemmet, personlig assistanse, praktisk bistand og opplæring, støttekontakt, sykehjemsplass, opphold ved behandlingssentre samt dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens.

Kommunens overordnede mål er at eldre skal gis mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, samt opprettholde størst mulig grad av selvstendighet. For å realisere dette satses det på rehabilitering, velferdsteknologi og ulike aktivitetstilbud.

Bergen kommune tilbyr kommunale og privat-ideelle omsorgsboliger, omsorg pluss-boliger (med stedlig bemanning), behandlingssentre og sykehjem. Behandlingssentre er helseinstitusjoner som tilbyr rehabiliterings-, behandlings-, og avlastningsopphold. Deres funksjon er å bidra til at eldre kan bo hjemme lengst mulig, samtidig som de sikrer nødvendig oppfølging av pasienter som er utskrivningsklare fra spesialisthelsetjenesten, men som fremdeles har behov for behandling som ikke kan gis i eget hjem.

Helse – og omsorgstjenestene som ytes, er lovpålagte i henhold til Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nummer 6 og 7.

Tjenester i hjemmet

Innbyggere som søker kommunen om helse- og omsorgstjenester følges opp av et tverrfaglig vurderingsteam som kartlegger og vurderer behovet til den som har søkt om tjenester, samtidig som de gir nødvendige tjenester. Rundt 2700 innbyggere følges opp av vurderingsteamene årlig.

Grundige tverrfaglige vurderinger og tiltak bidrar til at mange eldre gjenvinner funksjoner etter å ha fått rett behandling av sykdom, gode tekniske hjelpemidler og/eller individuelt tilpasset trening. De som fortsatt har behov for tjenester etter en måned, overføres til kommunens helsetjenesteteam, og/eller omsorgsteam. Helsetjenester i hjemmet (sykepleie, fysioterapi og fysioterapi) er den største tjenesten. 24 prosent av innbyggerne i Bergen over 80 år hadde en form for hjemmetjeneste i 2024 (KOSTRA, tabell 12209). Ved utgangen av 2024 fikk 4 147 brukere hjelp av et helsetjeneste- eller omsorgsteam. 3 294 innbyggere mottok praktisk bistand hushold i 2024.

Institusjonstjenester

12,5 prosent av innbyggerne i Bergen over 80 år bodde på institusjon i 2024 (ssb.no, tabell 12209). Byrådet fortsetter satsningen på forbedring av eksisterende sykehjem og bygging av nye sykehjemsplasser og boliger med heldøgns bemanning. Ved utgangen av 2024 disponerte Bergen kommune totalt 2 413 sykehjemsplasser, samt 35 heldøgns plasser ved Omsorgssenteret Bergen Indremisjon. Om lag 20 prosent av sykehjemsplassene er korttids- og rehabiliteringsplasser på behandlingssentre. De privat-ideelle institusjonene utgjør en sentral del av eldreomsorgen, og driver 745 sykehjemsplasser samt 41 Omsorg pluss-boliger.

For å løse morgendagens helse- og omsorgsoppgaver mener byrådet at vi må ta alle gode krefter i bruk. Bruk av private aktører i eldreomsorgen kan bidra til mer mangfold, kvalitet og innovasjon i tjenestene. En kombinasjon av kommunale, ideelle og privat-kommersielle aktører anses som hensiktsmessig for å utvikle nye løsninger i helsesektoren til beste for pasienter og beboere. Byrådet konkurranseutsetter driften ved to langtidssykehjem, og arbeidet med anbudsprosessen pågår.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		4 442 569	4 442 569	4 442 569	4 442 569
Sum Lønns- og prisvekst mv.		178 222	177 621	177 621	177 621
Sum Tekniske justeringer		-63 879	-63 879	-63 879	-63 879
Sum Utgående engangstiltak		0	-1 500	-3 000	-3 000
Prisjustering og diverse endringer		114 343	112 242	110 742	110 742
Konsekvensjustert ramme		4 556 912	4 554 811	4 553 311	4 553 311
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		0	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Helse og omsorgstjenester til bosatte flyktninger	Innstilling1	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Justering av FDV-ramme for endringer i byggeporteføljen	Innstilling1	713	713	713	713
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-5 287	-5 287	-5 287	-5 287
Nye tiltak					
Anskaffelse - Nytt pleie og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	Innstilling1	15 300	21 000	18 500	10 000
Forprosjekt - Nytt pleie og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	Innstilling1	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Loddefjordåsen Behandlingssenter	Innstilling1	0	800	17 200	28 600
Midtbygda behandlingssenter	Innstilling1	2 000	97 600	96 800	96 800
Nødvendig vedlikehold / oppgraderinger - privat ideelle virksomheter	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Prosjekt med økt grunnbemanning i sykehjem	Innstilling1	0	-13 000	-13 000	-13 000
Tilpasninger til nasjonale e-helseløsninger	Innstilling1	500	500	500	500
Velferdsteknologiske løsninger i sykehjem og behandlingssentre	Innstilling1	12 200	15 300	8 000	0
Økte tjenester til hjemmeboende	Innstilling1	104 407	169 234	324 214	501 172
Sum Nye tiltak		127 007	284 034	444 814	616 672
Effektivisering					
Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder	Innstilling1	-21 000	-38 000	-68 000	-93 000
Effekt av omorganisering og samlokalisering av	Innstilling1	-800	-800	-800	-800

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom					
Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene	Innstilling1	-2 800	-13 300	-31 500	-44 900
Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Redusert utgifter til fjernvarme	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-2 100	-4 200	-4 200	-4 200
Sum Effektivisering		-27 600	-57 200	-105 400	-143 800
Kutt					
Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene	Innstilling1	-4 900	-11 100	-12 600	-13 500
Strømsstøtte private institusjoner - avvikles	Innstilling1	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Kutt		-7 900	-14 100	-15 600	-16 500
Nye tiltak og realendringer budsjett		86 220	207 447	318 527	451 085
Ramme 2026-2029		4 643 132	4 762 258	4 871 838	5 004 396

Tilpasning til aktivitetsnivå

Helse og omsorgstjenester til bosatte flyktninger

Etat for helsetjenester må bygge ned aktiviteten på Senter for migrasjonshelse knyttet til lavere bosetting. De har i 2026 behov for en styrking på 1,0 mill. utover grunnbemanning for å gi helsetjenester til flyktninger som nylig er bosatt i Bergen.

Behovet for helse- og omsorgstjenester blir redusert som følge av lavere bosetting.

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Anskaffelse - Nytt pleie og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)

Det elektroniske pasientjournalsystemet som i dag brukes innenfor store deler av omsorgstjenesten (Visma Profil), skal fases ut. Det innebærer at det må anskaffes et nytt system. Det er gjennomført et forprosjekt, og arbeidet er nå gått over i en anskaffelses- og implementeringsfase. Denne fasen er forventet å pågå fra medio 2025 til 2028/2029. Deler av kostnaden er budsjettet i investeringsregnskapet og kommunen får også noe av finansiering gjennom Helseteknologiordningen.

Forprosjekt - Nytt pleie og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)

Det elektroniske pasientjournalssystemet som i dag brukes innenfor store deler av omsorgstjenesten (Visma Profil), skal fases ut. Det innebærer at det må anskaffes et nytt system. Det har vært avsatt midler til et forprosjekt. Forprosjektet er gjennomført, og midlene faller bort.

Loddefjordåsen Behandlingssenter

Loddefjordåsen behandlingssenter får 100 korttids- og rehabiliteringsplasser. Det nye bygget kan tas i bruk i andre halvdel av 2028. Beboerne på Frieda Fasners minne (66 plasser) skal flytte til det nye bygget.

Midtbygda behandlingssenter

Beboerne fra tidligere Midtbygda sjukeheim flyttet inn på Åsaheimen i februar 2023. Sykehjemmet er revet og det bygges et helt nytt sykehjem som får 100 plasser. Kommunens korttidssykehjem har fått benevnelsen «behandlingssenter». Midtbygda behandlingssenter skal driftes sammen med Åsaheimen som ligger rett ved siden av.

Nødvendig vedlikehold / oppgraderinger - privat ideelle virksomheter

Bergen kommune inngikk tidlig på 2000-tallet drifts- og husleieavtaler med privatideelle virksomheter som driver institusjoner innenfor eldreomsorgen og tiltak for utviklingshemmede. Flere av virksomhetene meldte om behov for nødvendig opprustning av bygningsmassen. Det ble i vedtatt budsjett for 2025 satt av midler til engangstilskudd, og disse midler faller bort i 2026.

Prosjekt med økt grunnbemanning i sykehjem

I budsjettet for 2025 ble det vedtatt gjennomført et to-årig prosjekt med økt grunnbemanning på to sykehjem. Hensikten med prosjekt er å se om en ytterligere satsing på servicemedarbeidere på dagtid, kveld og helg kan gi lavere sykefravær og redusert vikarbruk. Budsjettmidlene til prosjektet inngår i vedtatt budsjett 2025, og faller bort når prosjektet avsluttes ved utgangen av 2026.

Tilpasninger til nasjonale e-helseløsninger

Endringene i pasientjournalloven ble vedtatt av Stortinget den 17. desember 2021. Endringene gir virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester etter spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven, apotekloven og tannhelsetjenesteloven plikt til å ta i bruk og betale for de nasjonale e-helseløsningene som etableres.

Samme dag ble også endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger vedtatt. De nye bestemmelsene gir utfyllende regler for virksomhetenes plikt til å bruke løsningene og betale for forvaltning og drift. De regionale helseforetakene, kommunene og apotek/bandasjist får dermed en lovfestet plikt til å betale for Helsenetten inkl. grunndata og HelseID, samt de nasjonale e-helseløsningene kjernejournal, e-resept og Helsenorge. Forskriftsendringen trådte i kraft 1. januar 2022.

Bergen kommune har siden forskriftsendringen trådte i kraft betalt drift og forvaltningskostnader for de nasjonale e-helseløsningene. Det gjenstår tilpasninger som må gjøres i dagens pleie- og omsorgssystem for å kunne ta i bruk de nasjonale e-helseløsningene.

Velferdsteknologiske løsninger i sykehjem og behandlingssentre

Digitalt tilsyn er et strategisk virkemiddel som kan erstatte eller supplere fysiske tilsyn, særlig på natt. Erfaringer viser økt trygghet for pårørende og brukere, færre unødvendige forstyrrelser og oppvåkninger på natt, og mer effektiv ressursbruk.

Digitalt tilsyn skal redusere behovet for fysiske tilsyn på natt, og dermed gjøre det mulig å bemanne med færre nattevakter uten å redusere kvaliteten på tjenesten. Samtidig legger løsningen til rette for raskere og mer målrettet respons ved reelle hendelser. Dette vil bidra til å forebygge og avdekke fall, uro, respirasjonsutfordringer eller akutte medisinske tilstander. I tillegg vil digitalt tilsyn bidra til bedre kvalitet på dag- og kveldstid. Vi får mer personell tilgjengelig på dag og kveld, og det er positivt at færre ansatte må arbeide nattevakter.

Det legges opp til en trinnvis innføring av digitalt tilsyn, slik at man vinner erfaring og kan tilpasse systemer og arbeidsprosesser for å få en god og sikker tjeneste. Det er et mål at alle kommunale sykehjem og behandlingssentre skal ha løsningen på plass ved utgangen av økonomiplanperioden.

Det må etableres nødvendig teknisk infrastruktur (datanett, elektriske installasjoner etc.) på det enkelte tjenestested, og det må anskaffes teknologi og tjenester som er nødvendig.

Økte tjenester til hjemmeboende

Antall eldre i Bergen øker, og det er derfor behov for å styrke budsjettrammen til området tjenester for hjemmeboende. Dette gjelder i hovedsak helsetjenester i hjemmet og praktisk bistand.

Den beregnede økningen baserer seg på befolkningsframskrivingen fra SSB publisert i 2024, og oppdatert lokalfremskriving fra august 2025. Denne viser at antall innbyggere over 80 år vil øke betydelig de neste fire årene.

Tillits- og faglighetsreformen setter mål og rammer for utvikling av tjenestene. Det er et mål at alle som henvender seg til kommunen for å søke om helse- og omsorgstjenester gjennom grundig tverrfaglig kartlegging skal sikres rett behandling og at rehabiliteringspotensial avdekkes. Tjenestene innrettes nå slik at innbyggere som trenger det, får samordnet hjelp av tverrfaglige team. Sammensetningen og innretningen av tjenestene vil justeres i tråd med ny kunnskap om behandlingsmetoder og ny teknologi.

Effektivisering

Bo lenger hjemme - Effekt av forebyggende tiltak og nye arbeidsmetoder

Antall eldre i Bergen vil de kommende årene øke betydelig. Det er derfor behov for at hjemmetjeneste styrkes tilsvarende i handlings- og økonomiplanperioden, slik at eldre kan bli boende i eget hjem så lenge det er faglig forsvarlig (se endringen «Økte tjenester til hjemmeboende»).

Samtidig må hjemmetjenestene utvikles på en slik måte at de er bærekraftige, både når det gjelder økonomi og helsepersonell. Bergen kommune har iverksatt mange tiltak som skal bidra til en bærekraftig utvikling av tjenestene til eldre. Dette inkluderer ulike forebyggende tiltak rettet mot den eldre delen av befolkningen (trening, fallforebygging, aktivitetssenter, tiltak mot ensomhet etc.) , og tiltak for å effektivisere og endre arbeidsmetoder (vurderingsteam, helse- og omsorgstjenesteteam, velferdsteknologi etc.), slik at tjenestene ytes på en kostnadseffektiv måte.

Beløpene er en samlet anslått effekt av disse tiltakene som kommunen har iverksatt, og må sees i sammenheng med endringen «Økte tjenester til hjemmeboende».

Effekt av omorganisering og samlokalisering av driftsavdelinger i Etat for bygg og eiendom

Omorganisering av driftsteknisk avdeling i Etat for bygg og eiendom, og samlokalisering i Jekteviken, gir potensiale for innsparing gjennom mer effektiv drift og reduserte huskostnader. Effekten er anslått til kr 4,7 mill. per år fra 2026.

Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene

Prosjekt "Tildeling og utmåling av tjenester i Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg" ble etablert 01.02.25 for å svare ut verbalvedtak 10 h, Handlings- og økonomiplan 2025-2028: "Bystyret ber byrådet iverksette arbeidet med endringer i tjenestetildeling og utmåling innenfor helse- og omsorgstjenestene. Faggrupper, tillitsvalgte og vernetjenesten inviteres til å delta i arbeidet. Det rapporteres til bystyret i Revidert budsjett og Tertialrapport 2".

Bakgrunnen for prosjektet er mangelen på helsepersonell som vil være sterkt økende i årene som kommer, og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. Målet er å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor, og prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest.

Prosjektet har en styringsgruppe som består av administrativ ledelse på nivå en og to, samt hovedverneombud og tillitsvalgte. Det har vært nedsatt arbeidsgrupper, som har sett på og utredet mulige tiltak innenfor de ulike delene av tjenestene.

Byrådet har vurdert alle tiltak og forslag som prosjektet og arbeidsgruppene har utredet.

Byrådet foreslår at de tiltakene som beskrives nedenfor blir gjennomført, og at arbeidet med disse starter opp høsten 2025.

Flere tiltak vil ta tid å gjennomføre, og det er heftet noe usikkerhet knyttet til temporisering og gevinstrealisering i innføringsperioden.

De konkrete tiltakene som foreslås gjennomført er følgende:

Legemiddelhåndtering

Følgende endringer i legemiddelhåndtering for hjemmeboende brukere iverksettes:

- Alle som kan oppsøke/følge opp helsehjelp utenfor hjemmet skal benytte apotek, legekantor eller andre private løsninger for å få multidose/få levert legemidler.
- Multidose skal være førstevalget hos pasienter som kvalifiserer for hjelp til legemiddelhåndtering. Alle som kan benytte seg av multidose, skal ha multidose. Dosering skal kun gjøres unntaksvis.
- Bruk av medisindispenser skal vurderes/prøves ut før helsetjenestene leverer ut legemidler. Dette gjelder for alle som har avdekket et behov for at helsetjenesten må dele ut legemidler.
- Det skal alltid vurderes om opplæringsvedtak eller tidsbegrensende vedtak er hensiktsmessig før langvarige vedtak om helsetjenester til legemiddelhåndtering fattes. Dette gjelder for alle som har et avdekket behov for bistand til legemiddelhåndtering.

Brukere som på grunn av sykdom, funksjonsnedsettelse eller redusert mobilitet i praksis ikke kan forlate hjemmet uten betydelig hjelp eller belastning, vil ikke bli berørt av endringene. Det skal alltid gjøres individuelle vurderinger.

Tiltakene forventes å gi en innsparing på 7,5 mill. når de er fullt ut gjennomført i 2029. Samlet sett vil tiltakene bidra til at Bergen kommune kan redusere medgått tid til legemiddelhåndtering og derav antall årsverk som utfører denne oppgaven.

Digitalt tilsyn på sykehjemmene

Bergen kommune står overfor store utfordringer knyttet til mangel på helsepersonell, samtidig som behovet for helse- og omsorgstjenester er sterkt økende. Eldre som bor på sykehjem i dag er sykere enn før, og er i behov for mer avansert behandling. For å møte dette på en bærekraftig måte må kommunen ta i bruk teknologi som kan frigjøre ressurser og styrke kvaliteten.

Digitalt tilsyn er et strategisk virkemiddel som kan erstatte eller supplere fysiske tilsyn, særlig på natt. Erfaringer viser økt trygghet for pårørende og brukere, færre unødvendige forstyrrelser og oppvåkninger på natt, og mer effektiv ressursbruk.

Teknologien detekterer når beboere trenger hjelp, uten at pasienten aktivt må utløse en alarm. Slik kan helsepersonell oppsøke pasienten når det faktisk er behov for det. Sensorer vil automatisk utløse varsle ved for eksempel fall, fravær fra seng og lignende. Det kan gjøres individuelle tilpasninger for hver enkelt beboer og deres behov.

Digitalt tilsyn skal redusere behovet for fysiske tilsyn på natt, og dermed gjøre det mulig å bemanne med færre nattevakter uten å redusere kvaliteten på tjenesten. Samtidig legger løsningen til rette for raskere og mer målrettet respons ved reelle hendelser. Dette vil bidra til å forebygge og avdekke fall, uro, respirasjonsutfordringer eller akutte medisinske tilstander. I tillegg vil digitalt tilsyn bidra til bedre kvalitet på dag- og kveldstid. Vi får mer personell tilgjengelig på dag og kveld, og det er positivt at færre ansatte må arbeide nattevakter.

Bruken av slike løsninger stiller høye krav til ivaretagelse av personvernet. Kommunen har et ansvar for å sikre at teknologien brukes på en måte som respekterer den enkeltes rett til privatliv og selvbestemmelse. Kommunen skal gjennom tydelige rutiner, opplæring og etisk refleksjon sikre at digitalt tilsyn ikke går på bekostning av verdighet og autonomi.

Det legges opp til en trinnvis innføring av digitalt tilsyn, slik at man vinner erfaring og kan tilpasse systemer og arbeidsprosesser for å få en god og sikker tjeneste. Det er et mål at alle kommunale sykehjem og behandlingssentre skal ha løsningen på plass ved utgangen av økonomiplanperioden.

Det må etableres nødvendig teknisk infrastruktur på det enkelte tjenestested, og det må anskaffes teknologi og tjenester som er nødvendig. Det er knyttet usikkerhet til både nødvendige utgifter og potensiell kostnadsreduksjon. I beregningene har vi blant annet sett hen til Oslo kommune som har innført digitalt tilsyn på tre sykehjem.

Det er lagt til grunn en netto innsparing på kr 43 mill. kr når dette er fullt implementert (2029). Beløpet vil kunne bli endret når man får økt erfaring med digitalt tilsyn.

Aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt

Byrådet foreslår at personer over 80 år som hovedregel skal tildeles aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt.

Bergen kommune har etablert ulike tilbud for eldre og ønsker å bidra til at de som er isolerte, får mulighet til å bli en del av et sosialt fellesskap. Dette oppnår en i større grad om vi kan klare å motivere flere eldre til å enten benytte seg av byens seniorsentre eller aktivitetssentre, fremfor å tildele støttekontakt. De som ikke har mulighet til selv å oppsøke et seniorsenter, skal få tilbud om plass ved aktivitetssenter. Aktivitetssentrene henter den eldre i hjemmet og kjører vedkommende hjem igjen etter endt dag. Bergen kommune har ledig kapasitet på kommunale aktivitetssentre i dag.

For eldre som ikke kan nyttiggjøre seg av plass på aktivitetssenter, skal det fortsatt tildeles støttekontakt.

Dette er estimert til å gi en innsparing på 3,4 mill. kr når det får full effekt (2029). Innsparingen knytter seg til lønnskostnader og utgiftsdekning til støttekontakter.

Optimalisering av lengden på korttidsopphold

Tildelingsnormen på korttidsopphold på sykehjem endres fra tre til to uker, mens tildelingsnormen på rehabiliteringsopphold og rulleringsopphold forblir uendret. Selv om tildelingsnormen blir endret vil det alltid bli gjort en individuell vurdering av lengden opp mot brukerens behov. Ved redusert varighet på korttidsopphold vil en kunne få frigjort kapasitet til å ta imot flere ferdigbehandlede pasienter fra sykehus raskere. Kommunen vil dermed betale for færre ferdigbehandlede pasienter.

Endringen vil også kunne frigjøre mer kapasitet på behandlingssentrene til brukere og pårørende som trenger rehabilitering og avlastning. Dette er avgjørende for at flere skal kunne bo lenger hjemme. Samtidig vil det frigjøre sengekapasitet på sykehusene. Det forventes en innsparing på 1,9 mill. kr når tiltaket får full effekt.

Ytterligere tiltak

Byrådet vil i tiden framover fortsette arbeidet med å kartlegge og gjennomgå ulike deler av tjenestetildelingen og utmålingen. Som følge av dette forutsettes det en ytterligere innsparing på 2,6 mill. kr fra 2027.

Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere

Ved å formidle mer og bedre informasjon til brukerne av de kommunale byggene om energiforbruk og -utgifter, samt gi føringer som brukerne skal forholde seg til, er det anslått et potensiale for å redusere energiforbruket. Etat for bygg og eiendom vil derfor starte med å produsere en månedsrapport per eiendom som sendes ut til brukerne. Det er anslått at tiltaket kan gi en innsparing på kr 1,4 mill. per år.

Redusert utgifter til fjernvarme

Det er lagt til grunn at kommunen kan oppnå lavere kostnader til fjernvarme i årene fremover, som følge av gjennomgang av eksisterende avtaler og forbruk. Byrådet foreslår å budsjettere med en årlig innsparing på 2 millioner kroner.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har igangsatt et arbeide for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler som gir reduserte utgifter.

Kutt

Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene

Prosjekt "Tildeling og utmåling av tjenester i Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg" ble etablert 01.02.25 for å svare ut verbalvedtak 10 h, Handlings- og økonomiplan 2025-2028: "Bystyret ber byrådet iverksette arbeidet med endringer i tjenestetildeling og utmåling innenfor helse- og omsorgstjenestene. Faggrupper, tillitsvalgte og vernetjenesten inviteres til å delta i arbeidet. Det rapporteres til bystyret i Revidert budsjett og Tertialrapport 2".

Bakgrunnen for prosjektet er mangelen på helsepersonell som vil være sterkt økende i årene som kommer, og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. Målet er å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor, og prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest.

Prosjektet har en styringsgruppe som består av administrativ ledelse på nivå en og to, samt hovedverneombud og tillitsvalgte. Det har vært nedsatt arbeidsgrupper, som har sett på og utredet mulige tiltak innenfor de ulike delene av tjenestene.

Byrådet har vurdert alle tiltak og forslag som prosjektet og arbeidsgruppene har utredet.

Byrådet foreslår at de tiltakene som beskrives nedenfor blir gjennomført, og at arbeidet med disse starter opp høsten 2025.

Flere tiltak vil ta tid å gjennomføre, og det er heftet noe usikkerhet knyttet til temporisering og gevinstrealisering i innføringsperioden.

De konkrete tiltakene som foreslås gjennomført er følgende:

Legemiddelhåndtering

Følgende endringer i legemiddelhåndtering for hjemmeboende brukere iverksettes:

- Alle som kan oppsøke/følge opp helsehjelp utenfor hjemmet skal benytte apotek, legekantor eller andre private løsninger for å få multidose/få levert legemidler.
- Multidose skal være førstevalget hos pasienter som kvalifiserer for hjelp til legemiddelhåndtering. Alle som kan benytte seg av multidose, skal ha multidose. Dosering skal kun gjøres unntaksvis.
- Bruk av medisindispenser skal vurderes/prøves ut før helsetjenestene leverer ut legemidler. Dette gjelder for alle som har avdekket et behov for at helsetjenesten må dele ut legemidler.
- Det skal alltid vurderes om opplæringsvedtak eller tidsbegrensende vedtak er hensiktsmessig før langvarige vedtak om helsetjenester til legemiddelhåndtering fattes. Dette gjelder for alle som har et avdekket behov for bistand til legemiddelhåndtering.

Brukere som på grunn av sykdom, funksjonsnedsettelse eller redusert mobilitet i praksis ikke kan forlate hjemmet uten betydelig hjelp eller belastning, vil ikke bli berørt av endringene. Det skal alltid gjøres individuelle vurderinger.

Tiltakene forventes å gi en innsparing på 7,5 mill. når de er fullt ut gjennomført i 2029. Samlet sett vil tiltakene bidra til at Bergen kommune kan redusere medgått tid til legemiddelhåndtering og derav antall årsverk som utfører denne oppgaven.

Digitalt tilsyn på sykehjemmene

Bergen kommune står overfor store utfordringer knyttet til mangel på helsepersonell, samtidig som behovet for helse- og omsorgstjenester er sterkt økende. Eldre som bor på sykehjem i dag er sykere enn før, og er i behov for mer avansert behandling. For å møte dette på en bærekraftig måte må kommunen ta i bruk teknologi som kan frigjøre ressurser og styrke kvaliteten.

Digitalt tilsyn er et strategisk virkemiddel som kan erstatte eller supplere fysiske tilsyn, særlig på natt. Erfaringer viser økt trygghet for pårørende og brukere, færre unødvendige forstyrrelser og oppvåkninger på natt, og mer effektiv ressursbruk.

Teknologien detekterer når beboere trenger hjelp, uten at pasienten aktivt må utløse en alarm. Slik kan helsepersonell oppsøke pasienten når det faktisk er behov for det. Sensorer vil automatisk utløse varsle ved for eksempel fall, fravær fra seng og lignende. Det kan gjøres individuelle tilpasninger for hver enkelt beboer og deres behov.

Digitalt tilsyn skal redusere behovet for fysiske tilsyn på natt, og dermed gjøre det mulig å bemanne med færre nattevakter uten å redusere kvaliteten på tjenesten. Samtidig legger løsningen til rette for raskere og mer målrettet respons ved reelle hendelser. Dette vil bidra til å forebygge og avdekke fall, uro, respirasjonsutfordringer eller akutte medisinske tilstander. I tillegg vil digitalt tilsyn bidra til bedre kvalitet på dag- og kveldstid. Vi får mer personell tilgjengelig på dag og kveld, og det er positivt at færre ansatte må arbeide nattevakter.

Bruken av slike løsninger stiller høye krav til ivaretagelse av personvernet. Kommunen har et ansvar for å sikre at teknologien brukes på en måte som respekterer den enkeltes rett til privatliv og selvbestemmelse. Kommunen skal gjennom tydelige rutiner, opplæring og etisk refleksjon sikre at digitalt tilsyn ikke går på bekostning av verdighet og autonomi.

Det legges opp til en trinnvis innføring av digitalt tilsyn, slik at man vinner erfaring og kan tilpasse systemer og arbeidsprosesser for å få en god og sikker tjeneste. Det er et mål at alle kommunale sykehjem og behandlingssentre skal ha løsningen på plass ved utgangen av økonomiplanperioden.

Det må etableres nødvendig teknisk infrastruktur på det enkelte tjenestested, og det må anskaffes teknologi og tjenester som er nødvendig. Det er knyttet usikkerhet til både nødvendige utgifter og potensiell kostnadsreduksjon. I beregningene har vi blant annet sett hen til Oslo kommune som har innført digitalt tilsyn på tre sykehjem.

Det er lagt til grunn en netto innsparing på kr 43 mill. kr når dette er fullt implementert (2029). Beløpet vil kunne bli endret når man får økt erfaring med digitalt tilsyn.

Aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt

Byrådet foreslår at personer over 80 år som hovedregel skal tildeles aktivitetssenter som erstatning for støttekontakt.

Bergen kommune har etablert ulike tilbud for eldre og ønsker å bidra til at de som er isolerte, får mulighet til å bli en del av et sosialt fellesskap. Dette oppnår en i større grad om vi kan klare å motivere flere eldre til å enten benytte seg av byens seniorsentre eller aktivitetssentre, fremfor å tildele støttekontakt. De som ikke har mulighet til selv å oppsøke et seniorsenter, skal få tilbud om plass ved aktivitetssentre. Aktivitetssentrene henter den eldre i hjemmet og kjører vedkommende hjem igjen etter endt dag. Bergen kommune har ledig kapasitet på kommunale aktivitetssentre i dag.

For eldre som ikke kan nyttiggjøre seg av plass på aktivitetssentre, skal det fortsatt tildeles støttekontakt.

Dette er estimert til å gi en innsparing på 3,4 mill. kr når det får full effekt (2029). Innsparingen knytter seg til lønnskostnader og utgiftsdekning til støttekontakter.

Optimalisering av lengden på korttidsopphold

Tildelingsnormen på korttidsopphold på sykehjem endres fra tre til to uker, mens tildelingsnormen på rehabiliteringsopphold og rulleringsopphold forblir uendret. Selv om tildelingsnormen blir endret vil det alltid bli gjort en individuell vurdering av lengden opp mot brukerens behov. Ved redusert varighet på korttidsopphold vil en kunne få frigjort kapasitet til å ta imot flere ferdigbehandlede pasienter fra sykehus raskere. Kommunen vil dermed betale for færre ferdigbehandlede pasienter.

Endringen vil også kunne frigjøre mer kapasitet på behandlingssentrene til brukere og pårørende som trenger rehabilitering og avlastning. Dette er avgjørende for at flere skal kunne bo lenger hjemme. Samtidig vil det frigjøre sengekapasitet på sykehusene. Det forventes en innsparing på 1,9 mill. kr når tiltaket får full effekt.

Ytterligere tiltak

Byrådet vil i tiden framover fortsette arbeidet med å kartlegge og gjennomgå ulike deler av tjenestetildelingen og utmålingen. Som følge av dette forutsettes det en ytterligere innsparing på 2,6 mill. kr fra 2027.

Strømsøtte private institusjoner - avvikles

I Norge ble det en situasjon med kraftig økende strømpriser høsten 2021. Fra desember 2021 ble det innført ulike former for strømsøtteordninger for både private husholdninger og ideell/frivillig sektor. I starten var privat-ideelle sykehjem omfattet av den statlige ordningen for frivillig sektor, men etterhvert ble ideelle virksomheter som leverte tjenester til kommunene holdt utenfor den statlige ordningen.

Bergen kommune vedtok en egen strømsøtteordning i 2. tertialrapport for 2022. Det ble fattet et nytt vedtak om strømsøtte i revidert budsjett 2023, og i revidert budsjett 2024.

Etter hvert er strømprisene blitt mer normalisert, og den aktuelle budsjettposten er betydelige redusert. Det er ikke fattet noe nytt vedtak om strømsøtte i 2025, og byrådet foreslår at det resterende budsjettet trekkes inn.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Åpne aktivitetstilbud eldre	11 067	24 593	24 565	24 481	24 481	24 481	24 481
Dagsenter eldre	80 333	79 344	79 809	82 352	82 352	82 352	82 352
Miljøtiltak i bolig	47 587	40 272	40 783	42 216	42 216	42 216	42 216
Andre velferdstiltak eldre	44 162	50 124	54 591	45 949	44 149	43 649	43 649
Hverdagsrehabilitering	19 238	20 481	20 740	21 497	21 497	21 497	21 497
Sykehjem døgnopphold eldre	2 305 116	2 300 100	2 351 131	2 375 593	2 452 693	2 446 093	2 435 593
Utskrivningsklare pasienter i somatiske sykehus	4 153	5 803	5 857	4 048	4 048	4 048	4 048
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger eldre (omsorg+)	168 880	163 424	167 091	170 245	170 245	170 245	170 245
Praktisk hjelp og bistand eldre	81 219	80 174	81 497	84 260	84 260	84 260	84 260
Personlig assistent (BPA) - eldre	17 198	35 656	18 523	19 330	19 330	19 330	19 330
Hjemmesykepleie eldre	1 243 939	1 298 861	1 300 013	1 431 690	1 475 117	1 599 097	1 750 155
Byggedrift sykehjem	349 811	363 211	353 799	361 679	362 078	354 778	346 778
Byggedrift aldershjem	167	193	193	145	145	145	145
Byggedrift omsorgsboliger	945	6 796	6 685	6 861	6 861	6 861	6 861
Byggedrift Heldøgnsbemannede omsorgsboliger (omsorg+)	-32 794	-17 442	-17 442	-18 044	-18 044	-18 044	-18 044
Byggedrift trygdeboliger	-7 669	-9 021	-9 242	-9 171	-9 171	-9 171	-9 171
Sum	4 333 395	4 442 569	4 478 593	4 643 132	4 762 258	4 871 838	5 004 396

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo Trondheim 2024 kommune	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet					
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten (B) *) **)	27 622	27 466	26 982	25 173	26 668
Produktivitet					
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 561 887	1 502 108	1 850 065	1 524 420	1 556 827
Dekningsgrad					
67-79 år Heimeteneste	58,3	57,6	61,3	54,8	60,7
Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)					
Gjennomsnittlig tall timer i uka til heimesykepleie og praktisk bistand, alle aldre, alle bistandsbehov	11,6	11,8	10,5	7,5	8,3
over 80 år Heimeteneste	248,5	238,7	230,1	228,2	234,6
Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)					
over 80 år Institusjonstenester	130,6	124,9	111,9	122,5	121,1
Omsorgstjenester - brukere per 1000 innbyggere (antall)					

Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	19,8 %	19,5 %	16,6 %	18,1 %	19,3 %	16,5 %
Kvalitet						
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	71,0 %	70,3 %	66,1 %	75,3 %	76,2 %	
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,86	0,86	0,54	0,75	0,87	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Tjenester til eldre

Nøkkeltallene innenfor KOSTRA-området «pleie og omsorg» omfatter alle tjenester som inngår i tjenesteområdene Tjenester til eldre, Tjenester til funksjonshemmede, Tjenester til utviklingshemmede og Psykisk helse. Nøkkeltallene blir derfor generelle, og gir ikke spesifikk informasjon om de nevnte tjenesteområdene.

Nivået på indikatoren *Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie og omsorgstjenesten* viser at Bergen hadde størst ressursbruk på dette området i 2024 jf. mot sammenliknende områder. Ressursbruken har likevel gått noe ned sammenliknet med 2023, når vi kontrollerer for inflasjon.

Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass viser enhetskostnaden (produktiviteten) for institusjonsplassene som kommunen selv produserer. Korrigert for prisvekst var utgiftene i Bergen snaut 60 000 mindre per plass i 2024 sammenliknet med 2023. Bergen hadde i 2024 (som i 2023) lavest utgifter per kommunal plass av sammenliknende områder.

Det har blitt gradvis relativt færre *brukere av omsorgstjenester* i alderen 80 år de siste årene, både i Bergen og sammenliknende områder. Fra 2023 til 2024 har det også blitt noe færre brukere per 1000 innbyggere i gruppen 67-79 år. Bergen har likevel fortsatt flest av de eldste institusjonsbrukerne og hjemmetjenestebrukerne av sammenlikningskommunene.

Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten med helsefagutdanning har i 2024 sunket med 0,7 prosentpoeng sammenliknet med 2023. Hovedbildet har vært forholdsvis stabilt de siste årene sammenlikningskommunene i mellom, selv om trenden er svakt fallende.

Bergen og Stavanger hadde i 2024 flest *legetimer per uke per beboer i sykehjem*.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune står overfor store utfordringer med mangel på helsepersonell og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. For å kunne prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest er det nødvendig å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor. I perioden 2026-2029 forventes antallet innbyggere i aldersgruppen 80-89 år å øke med om lag 27 prosent, mens antallet innbyggere som er 90 år og eldre ventes å stige med 11 prosent sammenliknet med 1. januar 2024 (kilde: ssb.no, tabellene 07459 og 12882). Denne utviklingen vil gi økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester i kommunen.

Byrådet gjennomfører nå en rekke grep for å sikre en mer bærekraftig utvikling, og gjennom Tertialrapport 2 for 2025 er det foreslått tiltak for å endre tjenestetildeling og utmåling på tjenesteområdet.

Bergen kommune må både opprettholde og styrke arbeidet med å legge til rette for at eldre kan leve selvstendige liv så lenge som mulig i eget hjem. Bergen kommune har utviklet tjenester som fremmer forebygging og tverrfaglig rehabilitering, og har arbeidet målrettet med å kommunisere hva eldre selv kan gjøre for å bevare egen mestringsevne. Effekten av dette arbeidet begynner nå å bli tydelig: I 2018 mottok 43,2 prosent av innbyggerne over 80 år kommunale helse- og omsorgstjenester, mens andelen ved utgangen av 2024 hadde sunket til 36,4 prosent. Dette viser betydningen av å prioritere forebygging og rehabilitering.

Eldre som har behov for helse- og omsorgstjenester skal få kunnskapsbasert og målrettet hjelp, og de som trenger opphold i sykehjem eller bolig med heldøgntjenester skal være trygge på at de får plass i sykehjem eller i en bolig med heldøgns bemanning.

Bergen kommune bygger og forbedrer sykehjem for å ha nok sykehjems plasser:

- Midtbygda behandlingssenter er i byggefase. Planlagt innflytning er første halvår 2027 (100 plasser).
- Loddefjordåsen behandlingssenter er under bygging og forventes ferdigstilt i fjerde kvartal 2028 (90 plasser). Beboerne på Frieda Fasmers minne (66 plasser) skal flytte til det nye bygget.
- Slettemarken sykehjem (30 plasser) skal rives og erstattes av Fageråshjemmet på den samme tomten med 110 plasser. Estimert ferdigstilling er i 2030. Slettemarken behandlingssenter driftes nå i midlertidige lokaler på Storetveit med 51 plasser.
- Haugatun sykehjem med rundt 120 plasser er i oppstartfasen og kan ferdigstilles tidligst i 2032.
- Det har pågått en konseptutredning for rehabilitering og utvikling av nye sykehjems plasser ved Betanien. Kommunen er i forhandlinger med stiftelsen om å realisere et nytt sykehjemsbygg med ca. 100 plasser på nabotomten til det eksisterende sykehjemmet.
- For å øke tempo i utbyggingen av nye sykehjems plasser skal private aktører inviteres inn til å samarbeide om et større sykehjemprosjekt. Det skal gjennomføres en ekstern utlysning etter et sykehjem med rundt 200 plasser. Kontrahering og tildeling av oppdrag er planlagt i 2026.
- Byrådet ønsker å realisere ytterligere et sykehjem med ca. 150 plasser, og det søkes etter en egnet tomt for dette prosjektet.

Kommunen har store bemanningsutfordringer. Det er til enhver tid mange ledige stillinger for helsepersonell i hjemmetjenestene og på sykehjemmene. Det er størst mangel på helsefagarbeidere og sykepleiere på natt. I tillegg vil flere hundre medarbeidere i kommunens helse- og omsorgstjenester gå av med pensjon i fireårsperioden 2025-2028. Sykefraværet i tjenestene er også høyt. I perioden januar til september år hadde Etat for hjemmebaserte tjenester et sykefravær på 12,92 prosent og Etat for behandlingssentre og sykehjem hadde et sykefravær på 12,97 prosent. Det er en nedgang på henholdsvis 1,12 og 0,37 prosentpoeng sammenlignet med samme periode i fjor.

Det jobbes strategisk og systematisk med å beholde og rekruttere nye medarbeidere. Målet er å etablere en heltidskultur i helse- og omsorgstjenestene, og Bergen kommune har som målsetting at gjennomsnittlig stillingsprosent skal være 80 prosent innen 2027 (gjeldende handlings- og økonomiplan). For brukerne vil dette bety at de får færre ansatte å forholde seg til, noe som gir økt kontinuitet og trygghet. For medarbeiderne er det viktig av hensyn til lønns- og pensjonsrettigheter.

For arbeidsgiver er heltidspolitikk viktig for å benytte personellressursene bedre. Færre deltidsstillinger betyr mindre kompleksitet i turnusplanlegging, lønnsadministrasjon og opplæring, og gir lavere driftskostnader over tid. Den gjennomsnittlige stillingsandelen per juli 2025 var 78,1 prosent i Etat for hjemmebaserte tjenester og 77,9 prosent i Etat for behandlingssentre og sykehjem.

I 2024 ble grunnbemanningen i alle sykehjem og behandlingssentre styrket ved å ansette servicemedarbeidere for å utføre praktiske oppgaver i avdelingene. For å få kunnskap om en ytterligere satsning på servicemedarbeidere på dagtid, kveld og helg gir lavere sykefravær og redusert vikarbruk, startet byrådet et prosjekt i 2025 på Løvåsen sykehjem og Skjoldtunet behandlingssenter. Prosjektet, som skal gå ut 2026, vil bli evaluert etter gjennomført prosjektperiode.

Det jobbes også systematisk for å beholde medarbeidere gjennom å ha fokus på arbeidsmiljøet. Arbeidsmiljøtiltaket En bra dag på jobb er et nasjonalt arbeidsmiljøverktøy som er utviklet for å skape et bedre arbeidsmiljø. Tjenestene har også tatt i bruk KS sitt mentorprogram, og har gjennom det tett oppfølging av nyansatte sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere i ett år.

Høsten 2024 ble det igangsatt et nærværprosjekt for å redusere sykefraværet. I 2025 har det vært gjennomført flere pilotprosjekter i sykehjemtjenesten for å identifisere og iverksette tiltak som gir et større nærvær.

Bemanningsutfordringene fordrer at tilgjengelig helsefaglig kompetanse brukes målrettet. KS-prosjektet Tørn har sett på hvordan fordeling av oppgaver, organisering av arbeidstid og kompetanseheving kan bidra til en mer bærekraftig helsesektor med tanke på helsepersonell. Både Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for behandlingssentre og sykehjem har deltatt i dette arbeidet.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktiv og selvstendig i eget hjem	Andel av hjemmeboende 80+ som ikke mottar kommunale helse- og omsorgstjenester i hjemmet	62,0 %	64,0 %	65,0 %	67,0 %
	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det	Dekningsgrad sykehjemsplasser	18,1 %	17,4 %	16,4 %	15,7 %
	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring	Andel brukere med middag som får mat fra lokale produksjonskjøkken (inkl. private)	32,0 %	32,0 %	32,0 %	50,0 %
	Måltidstilbud og ernæringsoppfølging som fremmer helse, trivsel og mestring	Andel brukere som er risikovurdert i henhold til ernæringsrutiner	75,0 %	75,0 %	80,0 %	80,0 %
Økonomisk bærekraftig kommune	Aktiv og selvstendig i eget hjem	Andel innbyggere 80 + som har velferdsteknologisk	26,4 %	25,5 %	26,0 %	29,0 %

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		hjelpemiddel fra kommunen				
		Andel nye søkere av helse- og omsorgstjenester som ikke har behov for tjenester etter oppfølging av vurderingsteam	47,0 %	47,5 %	47,5 %	47,5 %
		Andel oppmøtte brukere på aktivitetssentre for eldre	55,0 %	55,0 %	70,0 %	80,0 %
	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for behandlingssentre og sykehjem / Etat for hjemmebaserte tjenester	95,5 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
		Antall sykehjem som har tatt i bruk digitalt tilsyn	0	0	3	21
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	29,0 %	23,0 %	15,0 %	7,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,31 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Aktiv og selvstendig i eget hjem

Velferdsteknologi bidrar til at flere eldre kan bo trygt i eget hjem, og [kommunen tilbyr en rekke ulike teknologiske hjelpemidler](#).

Det er en målsetning å øke bruken av velferdsteknologi ytterligere.

[Vurderingsteam](#) kartlegger grundig hjelpebehovet til nye søkere av helse- og omsorgstjenester. Samtidig gir de tjenester som skal sikre at den enkelte gjenvinner funksjoner så langt som mulig. De som etter endt vurdering har behov for tjenester, overføres til kommunens helsetjenesteteam og/eller omsorgsteam.

Å få hjelp til å gjenvinne funksjoner, sikre god ernæringsoppfølging, og tilrettelegge slik at den enkelte kan leve mest mulig selvstendig, er godt for den enkelte og nødvendig for å sikre bærekraft i eldreomsorgen. For eldre som er ensomme og mangler innhold i hverdagen, kan seniorsenter eller aktivitetssenter være gode tilbud. Per i dag er det ledig kapasitet på mange aktivitetssentre. Det er derfor et mål å øke utnyttelsesgraden på aktivitetssentrene, slik at flere eldre som trenger tilbudet, får plass på et [aktivitetssenter](#).

Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det

Som følge av at det blir langt flere eldre i årene som kommer, vil dekningsgraden for sykehjemsplass gå ned. Målsetningen er likevel at eldre som trenger plass i institusjon, skal få det. Bergen kommune har flere planlagte sykehjemprosjekter i perioden 2026-2029.

Byrådet har vedtatt at [nye sykehjem skal som hovedregel bygges med produksjonskjøkken](#).

Målsetningen er at flere lokale produksjonskjøkken på sykehjem skal gi mer ferskprodusert mat. Det er igangsatt et prosjekt med rehabilitering av Gullstølstunet kjøkken.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Tjenestene jobber aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger. Prosjekt Redusert vikarbruk ble opprettet våren 2025 på bakgrunn av bestillingen i Handlings- og økonomiplan for 2025-2028. Prosjektet har gjennomført både kartlegging og analyse i utvalgte enheter med henholdsvis høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Som et resultat er det innført en ny overordnet rutine for bruk av vikar.

[Nærværprosjektet](#) gir kommunen verktøy for å jobbe systematisk for å redusere sykefraværet og øke arbeidsnærværet. De to ovennevnte prosjektene bidrar til å redusere budsjettavviket.

Digitalt tilsyn på sykehjem skal tas i bruk for å redusere behovet for personell, særlig på natt. Dette vil redusere behovet for helsepersonell og gir økt trygghet for beboerne.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall brukere som har fått oppfølging av vurderingsteam i løpet av året	2 777	2 666	2 729	2 797	2 854	2 921	2 988	
Antall brukere som har fått tjenesten hverdagsrehabilitering i løpet av året	413	490	502	514	525	537	549	
Antall institusjonsplasser og boliger med heldøgnsomsorg i forhold til antall innbyggere 80 år og over (dekningsgrad).	20,9 %	20,4 %	19,6 %	18,4 %	18,2 %	17,8 %	17,5 %	
Antall omsorg pluss-boliger 31.12	267	267	267	267	267	267	267	
Antall sykehjemsplasser 31.12	2 381	2 413	2 413	2 413	2 513	2 537	2 586	
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud	4,8 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	
Dagaktivitetstilbud - andel innbyggere 90 år og eldre	14,6 %	14,4 %	14,4 %	14,4 %	14,4 %	14,4 %	14,4 %	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
utenfor institusjon som har dagaktivitetstilbud								
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 90 år og over som mottar helsetjenester	670	636	632	632	647	671	695	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 67 - 79 år som mottar helsetjenester	1 123	1 129	1 147	1 156	1 164	1 185	1 207	
Hjemmetjenester pr 31.12 - Antall innbyggere 80 - 89 år som mottar helsetjenester	1 217	1 269	1 335	1 437	1 515	1 567	1 617	
Trygghetsalarm - andel innbyggere 80-89 år utenfor institusjon som har trygghetsalarm	22,6 %	22,1 %	22,1 %	22,1 %	22,1 %	22,1 %	22,1 %	
Trygghetsalarm - andel innbyggere 90 år og eldre utenfor institusjon som har trygghetsalarm	67,6 %	66,1 %	66,3 %	66,3 %	66,3 %	66,3 %	66,3 %	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Anskaffelse av sykehjem - eksternt utlysning	2029		IA	213,5	0,0	213,5	38,5	30,0	60,0	84,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	212,5
Biler til transport av eldre	Løpende						0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8
Digitalt tilsyn i sykehjem og behandlingssentre	2029	0	IA	7,3	0,0	7,3	3,3	0,0	1,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,3
Engensenteret - Prosjektutvikling	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
ENØK-prosjekter	Løpende						5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	57,0
Fageråshjemmet	2030		IA	1 166,4	-228,8	937,6	145,3	311,1	179,6	311,4	43,4	85,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1 076,2
Haugatun sykehjem - prosjektutvikling	2029		IA	126,9	0,0	126,9	8,0	30,0	35,0	47,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	120,8
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						4,5	4,5	4,5	5,0	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	63,5
Loddefjordåsen behandlingssenter	2028	BY 119/25	1 041,8	1 041,8	-209,6	832,2	332,7	339,8	184,2	99,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	955,7
Lyngbøtunet bo- og servicesenter - Rehabilitering	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5
Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg	2027	BY 93/23	993,0	993,0	-233,2	759,8	181,0	11,0	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	205,0
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	15,1	151,0
Nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)	2029	0	IA	27,8	0,0	27,8	9,7	9,4	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,8
Sentral korleksjon	Løpende						- 121,9	- 104,9	0,0	-49,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-276,4
Sykehjem - Rehabilitering og nybygg	Løpende						51,4	31,9	9,8	140,0	395,5	977,8	947,4	959,8	1 004,0	237,8	4 755,3
Tiltak for økt matglede i eldreomsorgen»	2026		IA	40,8	0,0	40,8	32,8	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,8

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			2 034,8	3 625,4	-671,6	2 953,8	714,3	688,6	517,3	660,7	467,2	1 091,5	975,7	988,1	1 032,3	266,1	7 401,7

Investeringsbudsjett

Anskaffelse av sykehjem - ekstern utlysning

For å øke tempoet i utbyggingen av nye sykehjemsplasser har byrådet foreslått å invitere inn private aktører til å samarbeide om et større sykehjemsprosjekt. Det legges derfor opp til å gjennomføre en ekstern utlysning etter et sykehjem med inntil 200 korttidsplasser og produksjonskjøkken for tilbereding av 500 måltider. Prosjektet startet opp i februar 2025. Kontrahering og tildeling av oppdrag til samarbeidspartner(e) er planlagt i 2026. Totalbudsjett er økt i tråd med forventet prosjektkostnad. I tillegg er prosjektet prisjustert. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, med tilhørende justering av anslått tidspunkt for ferdigstilling. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Biler til transport av eldre

Budsjettposten gjelder kjøp av minibusser for transport av hjemmeboende eldre til og fra aktivitetssentre.

Digitalt tilsyn i sykehjem og behandlingssentre

Digitalt tilsyn i helse- og omsorgstjenester er en del av en større satsing på velferdsteknologi for å møte utfordringer som mangel på helsepersonell og behovet for mer bærekraftige tjenester. Digitalt tilsyn innebærer bruk av teknologi for å følge opp personer i institusjoner. Formålet er å øke tryggheten for brukere, redusere behovet for fysiske tilsyn som kan forstyrre søvnen og frigjøre tid for helsepersonell til mer målrettet oppfølging.

Denne teknologien gir store besparelser på sikt når det gjelder bemanning på natt. Teknologien gjør at personalet kan konsentrere seg om de beboerne som trenger bistand.

De nye sykehjemmene Midtbygda behandlingssenter, Loddefjordåsen behandlingssenter og Fageråshjemmet er detaljbudsjettet uten krav om utstyr for digitalt tilsyn. Det må derfor avsettes midler slik at disse institusjonen kan etableres med denne teknologien.

Engensenteret - Prosjektutvikling

Det er behov for en utredning av en rehabilitering av Engensenteret hvor det ses på hva som må gjøres for at eiendommen fortsatt skal kunne benyttes til sykehjemsformål. Utredningen må også omfatte en vurdering av de øvrige aktivitetene som i dag er lokalisert i bygget.

Det ble i 2. tertial 2025 foreslått at gjeldende bevilgning på kr 4 mill. til prosjektutvikling ble flyttet til 2026. Byrådet foreslår at bevilgningen opprettholdes.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre innelima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingssystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Fageråshjemmet

Det er besluttet å rive eksisterende Slettemarken sykehjem, omsorgsblokken og Telenor-bygget for å bygge Fageråshjemmet, et nytt sykehjem som nå er planlagt med 110 plasser. Tiltaket har krevd detaljregulering, vedtatt av Bergen Bystyre 26.03.2025, sak 95/25. I ny plan fremkommer krav til omlegging og opparbeidelse av infrastruktur. Det må også opparbeides infrastruktur for flytting av Telenors virksomhet innad på tomten. Disse tiltakene inngår i egen budsjettpost. Forprosjektet er ferdigstilt og det er planlagt gjennomføringsvedtak og utlysning av konkurranse høsten 2025. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Haugatun sykehjem - prosjektutvikling

Det jobbes med å utvikle skisseprosjekt for et sykehjem på Haugatun. Prosjektet var opprinnelig planlagt som et flerbrukshus med både barnehage og sykehjem. Etter en helhetlig vurdering av drift og investeringer innenfor helse og omsorg har byrådet foreslått å prioritere utbygging av sykehjemsplasser på Haugatun. Midler i handlings- og økonomiplan 2026-2029 er tilsvarende foreslått overført fra tjenesteområde barnehage til tjenester for eldre. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås også en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. I tillegg er det en endring i totalbudsjett som følge av at prosjektet er prisjustert.

Led-belysning kommunale bygg

Mesteparten av innvendig belysning i kommunale bygg er basert på armaturer med lysstoffrør, men fra 2023 er det ikke tillatt å produsere ordinære lysstoffrør. For nyere lysarmaturer for ordinære lysrør uten dimming kan det benyttes nye LED-rør. For eldre lysarmaturer, og/eller der det er dimming av lysstyrke, anbefales det å erstatte hele lysarmatur med nye lysarmatur tilrettelagt for LED-rør. Uten slik utskifting og oppgradering er det risiko for at armaturene slutter å fungere. Utskifting gjennomføres derfor når det er risiko for funksjonssvikt. Demontert fungerende utstyr vil bli supplert ved behov på andre steder, fram til nødvendige utskiftninger er gjort. Overgang til LED-lyskilder vil gi ca. 50 % energibesparelse til belysning sett i forhold til ordinære lysstoffrør. LED-lyskilder har betydelig lengre levetid, noe som vil redusere kostnadene for kommunen.

Samlet sett for alle tjenesteområder foreslår byrådet derfor å bevilge 14,3 mill. kroner per år til formålet i perioden 2026-2028. I 2029 foreslås en økning til totalt 15,6 mill. kroner, før det for den resterende delen av 10-årsperioden foreslås totalt 20,8 mill. kroner per år til formålet. Midlene kan benyttes på ulike tjenesteområder.

Loddefjordåsen behandlingssenter

Det er planlagt oppføring av et nytt behandlingssenter med 90 plasser på nabotomten til Frieda Fasners Minne. Tiltaket har krevd detaljregulering, og i ny plan fremkommer omfattende krav til omlegging og opparbeidelse av infrastruktur. Disse rekkefølgekravene inngår i egen budsjettpost.

Prosjektet har skiftet navn til Loddefjordåsen behandlingssenter. Gjennomføringsvedtak for prosjektet ble fattet av Bergen Bystyre i april 2025, og prosess med anskaffelse av entreprenør er startet. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Lyngbøtunet bo- og servicesenter - Rehabilitering

Lyngbøtunet har behov for utskiftning av ventilasjonsaggregater, samt at taket må tekkes på nytt for å redusere risiko for lekkasjer. Takvinduer er tidligere tatt bort grunnet lekkasjer og bør reetableres i forbindelse med utbedringer på taket. Det er stort behov for utbedring av fasade inkl. utskiftning av vinduer, terrassedører og ny solavskjerming.

Prosjektutviklingen er forsinket, men forventes å starte opp høsten 2025 og vil pågå inn i 2026. I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte kr 3,5 mill. av rammen på kr 4 mill. til 2026. Byrådet anbefaler at bevilgningen opprettholdes slik at prosjektutviklingen kan gjøres ferdig.

Midtbygda sjukeheim, riving og nybygg

Midtbygda behandlingssenter, som bygges ved siden av Åsaheimen, vil ha 100 korttidsplasser, kafé, dagsenter og rehabiliteringssenter. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Dette endrer foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Nytt pleie- og omsorgssystem (erstatning for Visma Profil)

Det elektroniske pasientjournalssystemet (EPJ) som i dag brukes innenfor store deler av omsorgstjenesten (Visma Profil), skal fases ut. Det innebærer at det må anskaffes og implementeres en ny pasientjournalløsning. Det er etablert et forprosjekt som skal utrede alternativer og kostnader knyttet til denne utskiftningen. Etter at forprosjektet er ferdig vil arbeidet gå over i en anskaffelses fase.

Denne fasen er forventet å pågå fra høsten 2025 til 2028. Deler av utgiften er budsjettetert som investering, mens hoveddelen av kostnaden budsjetteres i driftsregnskapet.

Sykehjem - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Prosjekter som inngår her er Haugatun, Sykehjem 2, og Sykehjem 3, som alle tre er nybyggsprosjekter, og Lyngbøtunet og Engensenteret, som begge er rehabiliteringsprosjekter. Det er foretatt periodisering etter oppdaterte framdriftsplaner. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering samt en betydelig økning i antall plasser i prosjektene Sykehjem 2 og Sykehjem 3.

Avsetningen for Sykehjem 3 tar høyde for en begynnende oppstart av prosjektet fra 2027 og en begynnende gjennomføring fra 2031. Byrådet vil, i forbindelse med fremtidige rulleringer av handlings- og økonomiplanen, komme tilbake med forslag til omperiodisering av midlene til dette prosjektet dersom fremdriften i byggeprosjektet tilsier det.

Tiltak for økt matglede i eldreomsorgen»

Byrådet legger stor vekt på at eldre skal få oppleve gode måltider og næringsrik mat i hyggelige sosiale rammer. Det ønskes derfor en satsing på flere lokale produksjonskjøkken. Flere sykehjem ligger også i lokalmiljø der det ligger tilrette for å åpne opp kantinen/sykehjemsrestauranten for andre innbyggere. Dette gir også hjemmeboende eldre mulighet til å nyte gode måltider i selskap med andre, og kan motvirke ensomhet og styrke sosial tilhørighet.

Bystyret har også behandlet en egen sak om “Satsing på kjøkken og måltidsglede i eldreomsorgen” (sak 167/25).

Byrådet foreslå at det budsjetteres med en sekkepost for å kunne iverksettes ulike investeringstiltak som vil være nødvendige for å realisere dette.

03B-Tjenester til funksjonshemmede

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde 03B omfatter noen av kommunens helse- og omsorgstjenester til personer med funksjonsnedsettelse. Funksjonshemmede får også tjenester finansiert under tjenesteområdene 03A Tjenester til eldre, 05A Forebyggende helsearbeid og 05B Behandling og rehabilitering.

De mest sentrale tjenestene innen tjenesteområde 03B Tjenester for funksjonshemmede er:

- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) som er en alternativ måte å organisere praktisk bistand og opplæring på for personer med langvarig og stort behov for personlig assistanse. Målet med BPA- ordningen er å bidra til at personer med bistandsbehov får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for funksjonsnedsettelsen. Bergen kommune har brukervalg på BPA, og brukerne kan velge kommunal eller privat leverandør. Personer med store bistandsbehov kan kreve å få omsorgstjenester i form av BPA.
- Bokollektiv/-felleskap for voksne personer med funksjonsnedsettelse som ikke kan bo i eget hjem med tjenester. Kommunen har tre bokollektiv med heldøgns bemanning med til sammen 29 boenheter.
- Bergen kommune har avtale med Stiftelsen Dagsenter for fysisk funksjonshemmede i Bergen som gir tilbud til inntil 65 brukere/uke. Her legges det til rette for ulike aktiviteter tilpasset den enkelte bruker.
- Rådgivningskontor for hørselshemmede og døvblinde er et lavterskeltilbud til personer med hørselshemming og døvblindhet som trenger informasjon, veiledning og bistand.
- Personer som på grunn av funksjonsnedsettelse trenger følge kan få ledsagerbevis. Dette gir ledsageren kostnadsfri adgang til offentlige kultur - og fritidsarrangement og offentlige transportmiddel. Ordningen er et virkemiddel for å bidra til økt deltakelse og livskvalitet for personer med funksjonsnedsettelse.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		245 724	245 724	245 724	245 724
Sum Lønns- og prisvekst mv.		10 147	10 147	10 147	10 147
Sum Tekniske justeringer		14 199	14 199	14 199	14 199
Sum Utgående engangstiltak		0	-50	-50	-50
Prisjustering og diverse endringer		24 346	24 296	24 296	24 296
Konsekvensjustert ramme		270 070	270 020	270 020	270 020
Ramme 2026-2029		270 070	270 020	270 020	270 020

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Åpne aktivitetstilbud funksjonshemmede	102	184	0	0	0	0	0
Dagsenter funksjonshemmede	4 406	3 486	3 483	3 592	3 592	3 592	3 592
Andre velferdstiltak funksjonshemmede	3 578	5 990	4 165	4 255	4 205	4 205	4 205
Sykehjem døgnopphold funksjonshemmede	33 921	36 431	35 520	36 733	36 733	36 733	36 733
Heldøgnsbemannede omsorgsboliger - funksjonshemmede	22 841	23 984	24 314	25 546	25 546	25 546	25 546
Personlig assistent (BPA)	181 759	177 380	199 543	201 719	201 719	201 719	201 719
Hjemmesykepleie funksjonshemmede	350	52	51	56	56	56	56
Byggedrift bofellesskap for funksjonshemmede	-1 969	-1 782	-311	-1 830	-1 830	-1 830	-1 830
Sum	244 984	245 724	266 765	270 070	270 020	270 020	270 020

Status og utvikling på tjenesteområdet

Personer med funksjonsnedsettelse har ulike behov, avhengig av helsemessige utfordringer, funksjonsnivå og livsfase. Dette krever fleksible og individuelt tilpassede tjenester som ivaretar den enkeltes rettigheter og livskvalitet.

Undersøkelser viser at personer med ulikheter i helse, utdanning, sosiale nettverk og deltakelse i sivilsamfunn mv. kan føre til levekårsforskjeller for personer med nedsatt funksjonsevne ([Levekårsstatus for personer med nedsatt funksjonsevne](#)). I den nasjonale handlingsplanen [Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter](#) er det prioritert fire innsatsområder: Utdanning, arbeid, helse og omsorg, samt kultur og fritid som skal bidra til likestilling. Bergen kommune jobber for å gi helse- og omsorgstjenester som er i tråd med [FN-konvensjonen om personer med funksjonsnedsettelser sine rettigheter \(CRPD\)](#).

Det har vært planlagt et nytt tiltak for funksjonshemmede med 16 boenheter. På grunn av kommunens økonomiske situasjon foreslår byrådet at dette ikke realiseres på nåværende tidspunkt. Mange funksjonshemmede ønsker tjenester individuelt organisert i egen bolig, gjerne organisert som brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Regjeringen har nylig satt ned et nytt utvalg som skal vurdere hvordan BPA-ordningen kan bidra til likestilling, likeverd og samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne og stort behov for bistand. Anbefalinger herfra vil være relevant å vurdere med tanke på hvordan kommunen skal innrette sine fremtidige tilbud til målgruppen.

Stadig flere overlever alvorlig sykdom og skade, og mange lever med kroniske helseutfordringer og funksjonsnedsettelse. Ved å sette inn tidlig og samordnet innsats og rehabilitering, før kompenserende tjenester, vil flere kunne oppnå best mulig funksjonsevne, selvstendighet og livskvalitet etter sykdom eller skade. Det vises til tjenesteområde 05B Behandling og rehabilitering.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Kommunen har siden 2019 hatt en markant økning i antall brukere med BPA. Kommunen har, i likhet med mange andre kommuner, en sterk kostnadsvekst knyttet til BPA-ordningen. Økningen i utgifter

siden 2019 er på 107 prosent. Kostnadsøkningen, og et regelverk som oppleves uklart og som gir ulik tildelingspraksis og klagesaksbehandling, oppleves av mange kommuner som problematisk ([Suksess eller katastrofe. Utviklingstrekk etter rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse, BPA. NORCE Samfunnsforskning 2020](#)).

Bergen kommune mener i tråd med flertallet i NOU-en «Selvstyrt er velstyrt» at BPA ikke bør være en kommunal helse og omsorgstjeneste, men inntas som en rettighet i Folketrygdloven.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune						

Aktivitetsnøkkel tall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Resultat 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall boliger/plasser for funksjonshemmede med heldøgns omsorg	29	29	29	29	29	29	29	
Gjennomsnittlig antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) pr. mottaker pr. uke	64	66	66	66	66	66	66	Inkluderer mottakere innenfor tjenesteområde 03A.
Mottakere av brukerstyrt personlig assistanse (BPA)	137	147	147	147	147	147	147	Inkluderer mottakere innenfor tjenesteområde 03A.
Antall timer brukerstyrt personlig assistanse (BPA) totalt pr. uke	8 840	9 662	9 662	9 662	9 662	9 662	9 662	Inkluderer mottakere innenfor tjenesteområde 03A.

03C-Tjenester til utviklingshemmede

Om tjenesteområdet

Kommunens samfunnsoppdrag på dette området inkluderer ulike helse- og omsorgstjenester, kommunale serviceytelser og tjenestekoordinerings for personer med utviklingshemming. Tjenester gis ofte gjennom hele livet og ytes i avlastningsbolig, i foreldrehjem, privat eiet eller leiet bolig, kommunale og privat-ideelle bofellesskap, og private bogrupper. Kommunen tilbyr også besøkshjem, dagsenter, og fritidsaktiviteter.

Helse- og omsorgstjenester inkluderer praktisk bistand, helsetjenester i hjemmet, støttekontakt og avlastningstjenester for foreldre/foresatte hvis personen bor i foreldrehjem. Kommunale serviceytelser inkluderer velferdsteknologi, aktivitetstilbud på dagtid, kommunal omsorgsbolig, ledsagerbevis og arbeidskjøring til varig tilrettelagt arbeid (VTA). Tjenestekoordinerings gjennomføres blant annet gjennom deltakelse i ansvarsgruppe og utarbeidelse og bruk av individuell plan. Målgruppens behov for tjenester er sammensatt og må tilpasses gjennom livsløpet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		2 035 065	2 035 065	2 035 065	2 035 065
Sum Lønns- og prisvekst mv.		166 352	166 352	166 352	166 352
Sum Tekniske justeringer		-14 453	-15 055	-15 055	-14 259
Sum Utgående engangstiltak		-400	-400	-400	-400
Prisjustering og diverse endringer		151 499	150 897	150 897	151 693
Konsekvensjustert ramme		2 186 564	2 185 962	2 185 962	2 186 758
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		0	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Tilpasning til aktivitetsnivå TTU	Innstilling1	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		50 000	50 000	50 000	50 000
Nye tiltak					
Boligløftet Bergen - Haugland skole 1	Innstilling1	6 610	21 446	21 446	21 446
Boligløftet Bergen - Haugland skole 2	Innstilling1	6 610	21 446	21 446	21 446
Boligløftet Bergen - Nedre Totland/Riple Skole	Innstilling1	9 622	21 446	21 446	21 446
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	Innstilling1	500	500	500	500
FDV-utgifter - nye boliger	Innstilling1	0	2 310	2 310	2 310
Kjøp av tjenester i påvente av ferdigstillelse av Rollandslia bofellesskap	Innstilling1	0	10 000	21 000	21 000
Nye boliger i eksisterende omsorgsboliganlegg	Innstilling1	0	6 097	16 530	16 530
TV BRA - tilskudd	Innstilling1	400	0	0	0
Sum Nye tiltak		23 742	83 246	104 678	104 678
Effektivisering					
Effekt på sykefravær og vikarbruk av flere stedlige ledere	Innstilling1	-21 000	-21 000	-21 000	-21 000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU	Innstilling1	-17 500	-28 800	-50 200	-50 200
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-2 000	-3 200	-3 200	-3 200
Sum Effektivisering		-40 500	-53 000	-74 400	-74 400
Kutt					
Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU	Innstilling1	-10 150	-20 100	-20 100	-20 100
Sum Kutt		-10 150	-20 100	-20 100	-20 100
Inntektsendringer					
Husleieinntekter - nye boliger	Innstilling1	0	-3 310	-3 310	-3 310
Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	Innstilling1	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Sum Inntektsendringer		-40 000	-43 310	-43 310	-43 310
Nye tiltak og realendringer budsjett		-16 908	16 836	16 868	16 868
Ramme 2026-2029		2 169 657	2 202 798	2 202 831	2 203 626

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning til aktivitetsnivå TTU

Vi registrerer at det over tid er et økende behov for tjenester til personer med utviklingshemming. Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (IPLOS) viser at behovet har økt de siste årene. Personer i målgruppen lever lengre som følge av god behandling og omsorg, og får dermed et økt behov for helse- og omsorgstjenester knyttet til aldersrelaterte tilstander.

Antall personer med utviklingshemming hvor kommunen mottar tilskudd fra staten til ressurskrevende tjenester øker, men det er også flere som oppnår høy alder og dermed faller ut av ordningen som varer til og med 67 år. I tillegg er det en økning i brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Det er en økning i brukere med omfattende bistandsbehov som har en kombinasjon av diagnoser og utfordringer (somatiske lidelser, psykiske lidelser, rusproblemer, kognitive utfordringer og risikoatferd).

Aktivitetsnivået i tjenester til utviklingshemmede er høyere enn budsjetttrammene og byrådet foreslår derfor en delvis tilpasning til aktivitetsnivået. Samtidig må det jobbes aktivt med tiltak som reduserer behovet for personell, samtidig som det skal gis et faglig forsvarlig tilbud.

Nye tiltak

Boligløftet Bergen - Haugland skole 1

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har stedlig bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt.

Byrådet vil prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester. Dette frigir avlastningskapasitet og samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende, som har særlig tyngende omsorgsoppgaver, sliter seg ut.

Hauglandvegen 100 B (Haugland skole) består av 2 bofellesskap med 6 boliger i hvert bofellesskap. Målgruppen er brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp mot slutten av 2026. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med delårseffekt i 2026, og helårseffekt i påfølgende år. .

Boligløftet Bergen - Haugland skole 2

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har stedlig bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester og dermed frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Hauglandvegen 100 B (Haugland skole) består av 2 bofellesskap med 6 boliger i hvert bofellesskap. Målgruppen er brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp mot slutten av 2026. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med delårseffekt i 2026, og helårseffekt i påfølgende år.

Boligløftet Bergen - Nedre Totland/Riple Skole

Byrådet foreslår å videreføre planen om å bygge og anskaffe flere kommunale boliger for utviklingshemmede, ref statusrapport Boligløftet. Et bofellesskap består av flere leiligheter og som oftest en tjenestebase, med nødvendige personalfasiliteter og mulighet for felles aktiviteter. Bofellesskapene har bemanning hele eller deler av døgnet, avhengig av behovet til beboere. Behovet for tjenester er ofte livslangt og krever flerfaglig kompetanse.

Byrådet vil først prioritere å etablere boliger for brukere med omfattende behov for tjenester og dermed frigi avlastningskapasitet. Samtidig forhindres hasteflyttinger og opprettelse av enetiltak som følge av at pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver sliter seg ut.

Totlandsvegen 415 (Nedre Totland/Ripe skole) består av 6 boliger for brukere med omfattende bistandsbehov. Framdriftsplanen tilsier at driften kan starte opp mot slutten av 2026. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med delårseffekt i 2026, og helårseffekt i påfølgende år

Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede

Bergen skal ha fremtidsrettede løsninger i kommunal tjenesteyting. I dag er det mange tjenestesteder innen tjenester til utviklingshemmede som ikke har grunnleggende digital infrastruktur som trådløst nett. Manglende tilgang til trådløst nett hindrer målet om å ta i bruk velferdsteknologi. Etablering av trådløst nett i eksisterende samlokaliserte boliger, dagsenter og avlastningstjenester er vedtatt i planen "Et helt liv med mening vekst og utvikling" (tiltak 80).

Investeringen i trådløst nett vil pågå over en 3 års periode, og økningen i driftsbudsjettet gjelder kostnader til drift av det trådløse nettet. .

FDV-utgifter - nye boliger

Etat for boligforvaltning budsjetterer med økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye boliger etter hvert som disse tas i bruk. I 2026 åpner et nytt botiltak for mennesker med rus og psykiatri på Petedalsmyra. Det er og startet opp et nytt byggeprosjekt for samme målgruppe på

Bjørge, som vil bli innflytningsklart i løpet av sommeren 2026. Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å utvikle boligkø for personer med utviklingshemming. Det nye anlegget forventes innflytningsklart årsskiftet 2026/2027, og årlige utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) er beregnet og tillagt Etat for boligforvaltnings boligportefølje. Også på Nedre Totland er det planlagt et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming som skal være ferdig årsskiftet 2026/2027. I tillegg er det budsjettert med FDV-utgifter for boliger til flyktninger og familier, som kjøpes i henhold til bestillinger, jf. bstyresak 134/24 og 42/23.

Kjøp av tjenester i påvente av ferdigstillelse av Rollandslia bofellesskap

Etablering av Rollandslia bofellesskap som erstatning for Teigane og Midtunvegen bofellesskap medfører utsettelse av planlagt boligtilbud i Boligløftet frem til 2030. Brukerne som er tiltenkt tilbudet i Teigane og Midtunvegen gjør omfattende bruk av avlastningsdøgn i dag, og medfører at kapasiteten i de kommunale avlastningsboligene ikke har ledig kapasitet. Dette fører til at andre med avlastningsbehov ikke får avlastning i det omfang de burde få. Når det oppstår nye behov for avlastning som må dekkes, har ikke kommunen hatt annet valg enn å kjøpe avlastning hos private aktører. Når dette ikke er planlagt og må løses raskt, blir dette ofte svært kostbare avtaler. Kommunen vil derfor sette i gang arbeide med å inngå en rammeavtale med private aktører i påvente av ferdigstilling av Rollandslia bofellesskap.

Nye boliger i eksisterende omsorgsboliganlegg

Det etableres personalbase i et eksisterende omsorgsboliganlegg slik at det kan bli et bofellesskap for utviklingshemmede. Disse boligene vil være en del av "Boligløftet Bergen", og er en erstatning for det tidligere planlagte bofellesskapet i Kong Oscarsgate 90.

Effektivisering

Effekt på sykefravær og vikarbruk av flere stedlige ledere

Etaten har nå fått på plass stedlig ledelse i alle bofellesskap. Vi forventer at tettere oppfølging av medarbeidere vil gjøre det mulig å etterleve tiltak som vi vet har positiv effekt på nærvær og det forventes at sykefravær reduseres og at behovet for vikarer blir mindre.

Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU

Prosjekt "Tildeling og utmåling av tjenester i Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg" ble etablert 01.02.25 for å svare ut verbalvedtak 10 h, Handlings- og økonomiplan 2025-2028: "Bystyret ber byrådet iverksette arbeidet med endringer i tjenestetildeling og utmåling innenfor helse- og omsorgstjenestene. Faggrupper, tillitsvalgte og vernetjenesten inviteres til å delta i arbeidet. Det rapporteres til bystyret i Revidert budsjett og Tertialrapport 2".

Bakgrunnen for prosjektet er mangelen på helse- og omsorgspersonell som vil være sterkt økende i årene som kommer, og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. Målet er å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor, og prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest.

Prosjektet har en styringsgruppe som består av administrativ ledelse på nivå en og to, samt hovedverneombud og tillitsvalgte. Det har vært nedsatt arbeidsgrupper, som har sett på og utredet mulige tiltak innenfor de ulike delene av tjenestene.

Byrådet har vurdert alle tiltak og forslag som prosjektet og arbeidsgruppene har utredet.

Byrådet foreslår at de tiltakene som beskrives nedenfor blir gjennomført, og at arbeidet med disse starter opp høsten 2025.

Flere tiltak vil ta tid å gjennomføre, og det er heftet noe usikkerhet knyttet til temporisering og gevinstrealisering i innføringsperioden.

De konkrete tiltakene som foreslås gjennomført er følgende:

Digitalt tilsyn i tjenester til utviklingshemmede

Byrådet foreslår i denne omgang innføring av digitalt tilsyn på noen utvalgte tjenestesteder der det er stor sannsynlighet for gevinster. Det vil være usikkerhet knyttet til både nødvendige utgifter og potensiell kostnadsreduksjon.

Digitalt tilsyn for personer med utviklingshemming gir en rekke fordeler og kan bidra til økt trygghet for bruker, og mer effektiv bruk av ressurser.

For bruker gir digitalt tilsyn økt sikkerhet, særlig ved nattlige tilsyn, der teknologien kan varsle ved fall, uro eller uvanlige bevegelser. Dette gir raskere respons og reduserer behovet for fysisk tilstedeværelse, noe som igjen kan føre til bedre søvn og mindre forstyrrelser. Mange opplever også større grad av selvstendighet og autonomi når tilsyn skjer uten direkte inngripen, og det kan bidra til økt mestring og livskvalitet. Digitale hjelpemidler gir dessuten bedre oversikt over hverdagen og kan skape mer forutsigbarhet og struktur.

For helsepersonell og pårørende gir digitalt tilsyn bedre oversikt og mulighet til å prioritere innsatsen der det faktisk er behov. Dette kan redusere arbeidsbelastningen og frigjøre tid, samtidig som det gir mer positive samhandlingssituasjoner med tjenestemottakeren. I tillegg kan det bidra til bedre relasjoner, fordi tilsyn ikke alltid oppleves som kontroll eller krav.

Samtidig stiller bruk av digitalt tilsyn høye krav til ivaretagelse av personvernet. Kommunen vil påse at teknologien brukes på en måte som respekterer den enkeltes rett til privatliv og selvbestemmelse. .

På et organisatorisk nivå kan digitalt tilsyn gi kostnadsbesparelser og bidra til en mer bærekraftig utvikling av tjenestene. Det er også i tråd med nasjonale føringer om bruk av velferdsteknologi for å fremme mestring og selvstendighet hos personer med utviklingshemming.

Det legges til grunn en netto innsparing på 6,8 mill. kr når dette er innført.

Sosiale tiltak og aktivitetstiltak til brukere som bor i bogrupper og bofellesskap

Følgende endringer i sosiale tiltak og aktivitetstiltak for brukere som bor i bogrupper og bofellesskap iverksettes:

- Beboere i bofellesskap/bogrupper får som hovedregel tilbud om sosiale tiltak og aktiviteter i bofellesskap/bogrupper i stedet for tjenesten støttekontakt.
- Beboere som i liten grad etter en faglig vurdering, kan nyttiggjøre seg av dagsentertilbudet vil i stedet få aktivitetstilbud i bofellesskap/ bogrupper.

- Eldre beboere vil få et aktivitetstilbud i bofellesskap/ bogrupper i stedet for dagsenter. Tiltaket innebærer å sette en øvre aldersgrense på 62 år for dagsentertilbud.
- Beboere kan som hovedregel få utmålt inntil fire dager på dagsenter i stedet for fem dager.
- I tillegg til arbeidsgruppens forslag til tiltak foreslår byrådet å avvikle Laxevaag seniorsenter.

De aller fleste beboerne i bofellesskap/bogrupper har et sosialt tilbud/aktivitetstilbud i tilknytning til boligen. Dagens tildelingspraksis innebærer også at beboere kan ha dagsentertjenester og støttekontakt i tillegg til dette. Med knappe personellressurser og et stort merforbruk i etaten er ikke dette nivået lenger bærekraftig. Sosiale tiltak og aktivitetstilbud må i større grad organiseres av bofellesskapene, og nivået på dagsentertilbudet reduseres noe.

Støttekontakt skal fortsatt være en mulighet for de som ikke kan nyttiggjøre seg tilbud om aktiviteter i tilknytning til egen bolig.

Tiltakene vil ikke berøre brukere som bor i egne hjem eller foreldrehjem.

Byrådet forventer at ovennevnte tiltak skal gi en reduksjon i merforbruket på tjenestoområdet, tilsvarende 20,1 mill. når de er fullt ut gjennomført i 2027. Innsparingene knytter seg i hovedsak til antall årsverk og transportkostnader til og fra bolig/dagsenter.

Samdrift og samlokalisering av boliger i Etat for tjenester til utviklingshemmede

Byrådet foreslår å slå sammen / omstrukturere flere bofellesskap. Dette innebærer at antall leiligheter skal opprettholdes, men at flere brukere som i dag bor i små og uhensiktsmessige bofellesskap må flytte til andre boliger.

Byrådet mener at dette er et nødvendig grep for å sikre mer robuste tjenester i bofellesskapene, gode fagmiljø, og boliger som er tilpasset både brukere og ansattes behov. Bergen kommune har i dag mange små og dels uegnede bofellesskap som ikke er tilpasset det hjelpebehovet vi ser hos mange brukere i dag. Mange små enheter er også sårbare for fravær og/eller andre typer driftsutfordringer, og gir en lite effektiv bruk av knappe personellressurser. Med mangel på helse- og omsorgspersonell og flere hundre ledige stillinger i etaten må det settes inn tiltak.

Forslaget innebærer at flere tjenestesteder samlokaliseres i eksisterende omsorgsboliger som det er redusert etterspørsel etter fra eldre. Det vil både være aktuelt å benytte omsorgsboliger som det er tomgangsløse på i dag, samt å tilby alternativ bolig til beboere i omsorgsboliger, slik at flere leiligheter kan frigjøres til utviklingshemmede på aktuelle steder. Eldre som tilbys andre boliger, får dekket flytteutgifter av kommunen. Vi har gode erfaringer med dette fra tidligere, eksempelvis ved etablering av bofellesskap i Bispengsgaten, Lien, Åstveittunet, Professor Dahls gate og Vestlundveien.

Det har vært et gjennomgående prinsipp at utflytting fra omsorgsboliger skjer på frivillig basis, og dette legges fortsatt til grunn for det videre arbeidet med å slå sammen / omstrukturere flere bofellesskap. God dialog med beboere og pårørende, samt informasjon til ansatte som blir berørt er viktige forutsetninger for en god prosess.

Tiltaket er beregnet å gi en innsparing på 40,8 mill. når det er fullt ut innført.

Ytterligere tiltak

Byrådet vil i tiden framover fortsette arbeidet med å kartlegge og gjennomgå ulike deler av tjenestetildelingen og utmålingen. Byrådet forutsetter som følge av dette en ytterligere innsparing på 2,6 mill. kr fra 2027.

Reduserte leieutgifter i BEHO

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har igangsatt et arbeide for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler som gir reduserte utgifter.

Kutt

Endringer i tildeling og utmåling av tjenester innenfor helse- og omsorgstjenestene TTU

Prosjekt "Tildeling og utmåling av tjenester i Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg" ble etablert 01.02.25 for å svare ut verbalvedtak 10 h, Handlings- og økonomiplan 2025-2028: "Bystyret ber byrådet iverksette arbeidet med endringer i tjenestetildeling og utmåling innenfor helse- og omsorgstjenestene. Faggrupper, tillitsvalgte og vernetjenesten inviteres til å delta i arbeidet. Det rapporteres til bystyret i Revidert budsjett og Tertialrapport 2".

Bakgrunnen for prosjektet er mangelen på helse- og omsorgspersonell som vil være sterkt økende i årene som kommer, og et stadig mer begrenset økonomisk handlingsrom. Målet er å styre helse- og omsorgstjenestene inn på et mer bærekraftig spor, og prioritere ressursene til de innbyggerne som trenger det aller mest.

Prosjektet har en styringsgruppe som består av administrativ ledelse på nivå en og to, samt hovedverneombud og tillitsvalgte. Det har vært nedsatt arbeidsgrupper, som har sett på og utredet mulige tiltak innenfor de ulike delene av tjenestene.

Byrådet har vurdert alle tiltak og forslag som prosjektet og arbeidsgruppene har utredet.

Byrådet foreslår at de tiltakene som beskrives nedenfor blir gjennomført, og at arbeidet med disse starter opp høsten 2025.

Flere tiltak vil ta tid å gjennomføre, og det er heftet noe usikkerhet knyttet til temporisering og gevinstrealisering i innføringsperioden.

De konkrete tiltakene som foreslås gjennomført er følgende:

Digitalt tilsyn i tjenester til utviklingshemmede

Byrådet foreslår i denne omgang innføring av digitalt tilsyn på noen utvalgte tjenestesteder der det er stor sannsynlighet for gevinster. Det vil være usikkerhet knyttet til både nødvendige utgifter og potensiell kostnadsreduksjon.

Digitalt tilsyn for personer med utviklingshemming gir en rekke fordeler og kan bidra til økt trygghet for bruker, og mer effektiv bruk av ressurser.

For bruker gir digitalt tilsyn økt sikkerhet, særlig ved nattlige tilsyn, der teknologien kan varsle ved fall, uro eller uvanlige bevegelser. Dette gir raskere respons og reduserer behovet for fysisk tilstedeværelse, noe som igjen kan føre til bedre søvn og mindre forstyrrelser. Mange opplever også

større grad av selvstendighet og autonomi når tilsyn skjer uten direkte inngripen, og det kan bidra til økt mestring og livskvalitet. Digitale hjelpemidler gir dessuten bedre oversikt over hverdagen og kan skape mer forutsigbarhet og struktur.

For helsepersonell og pårørende gir digitalt tilsyn bedre oversikt og mulighet til å prioritere innsatsen der det faktisk er behov. Dette kan redusere arbeidsbelastningen og frigjøre tid, samtidig som det gir mer positive samhandlingssituasjoner med tjenestemottakeren. I tillegg kan det bidra til bedre relasjoner, fordi tilsyn ikke alltid oppleves som kontroll eller krav.

Samtidig stiller bruk av digitalt tilsyn høye krav til ivaretagelse av personvernet. Kommunen vil påse at teknologien brukes på en måte som respekterer den enkeltes rett til privatliv og selvbestemmelse. .

På et organisatorisk nivå kan digitalt tilsyn gi kostnadsbesparelser og bidra til en mer bærekraftig utvikling av tjenestene. Det er også i tråd med nasjonale føringer om bruk av velferdsteknologi for å fremme mestring og selvstendighet hos personer med utviklingshemming.

Det legges til grunn en netto innsparing på 6,8 mill. kr når dette er innført.

Sosiale tiltak og aktivitetstiltak til brukere som bor i bogrupper og bofellesskap

Følgende endringer i sosiale tiltak og aktivitetstiltak for brukere som bor i bogrupper og bofellesskap iverksettes:

- Beboere i bofellesskap/bogrupper får som hovedregel tilbud om sosiale tiltak og aktiviteter i bofellesskap/bogrupper i stedet for tjenesten støttekontakt.
- Beboere som i liten grad etter en faglig vurdering, kan nyttiggjøre seg av dagsentertilbudet vil i stedet få aktivitetstilbud i bofellesskap/ bogrupper.
- Eldre beboere vil få et aktivitetstilbud i bofellesskap/ bogrupper i stedet for dagsenter. Tiltaket innebærer å sette en øvre aldersgrense på 62 år for dagsentertilbud.
- Beboere kan som hovedregel få utmålt inntil fire dager på dagsenter i stedet for fem dager.
- I tillegg til arbeidsgruppens forslag til tiltak foreslår byrådet å avvikle Laxevaag seniorsenter.

De aller fleste beboerne i bofellesskap/bogrupper har et sosialt tilbud/aktivitetstilbud i tilknytning til boligen. Dagens tildelingspraksis innebærer også at beboere kan ha dagsentertjenester og støttekontakt i tillegg til dette. Med knappe personellressurser og et stort merforbruk i etaten er ikke dette nivået lenger bærekraftig. Sosiale tiltak og aktivitetstilbud må i større grad organiseres av bofellesskapene, og nivået på dagsentertilbudet reduseres noe.

Støttekontakt skal fortsatt være en mulighet for de som ikke kan nyttiggjøre seg tilbud om aktiviteter i tilknytning til egen bolig.

Tiltakene vil ikke berøre brukere som bor i egne hjem eller foreldrehjem.

Byrådet forventer at ovennevnte tiltak skal gi en reduksjon i merforbruket på tjenesteområdet, tilsvarende 20,1 mill. når de er fullt ut gjennomført i 2027. Innsparingene knytter seg i hovedsak til antall årsverk og transportkostnader til og fra bolig/dagsenter.

Samdrift og samlokalisering av boliger i Etat for tjenester til utviklingshemmede

Byrådet foreslår å slå sammen / omstrukturere flere bofellesskap. Dette innebærer at antall leiligheter skal opprettholdes, men at flere brukere som i dag bor i små og uhensiktsmessige bofellesskap må flytte til andre boliger.

Byrådet mener at dette er et nødvendig grep for å sikre mer robuste tjenester i bofellesskapene, gode fagmiljø, og boliger som er tilpasset både brukere og ansattes behov. Bergen kommune har i dag mange små og dels uegnede bofellesskap som ikke er tilpasset det hjelpebehovet vi ser hos mange brukere i dag. Mange små enheter er også sårbare for fravær og/eller andre typer driftsutfordringer, og gir en lite effektiv bruk av knappe personellressurser. Med mangel på helse- og omsorgspersonell og flere hundre ledige stillinger i etaten må det settes inn tiltak.

Forslaget innebærer at flere tjenestesteder samlokaliseres i eksisterende omsorgsboliger som det er redusert etterspørsel etter fra eldre. Det vil både være aktuelt å benytte omsorgsboliger som det er tomgangsleie på i dag, samt å tilby alternativ bolig til beboere i omsorgsboliger, slik at flere leiligheter kan frigjøres til utviklingshemmede på aktuelle steder. Eldre som tilbys andre boliger, får dekket flytteutgifter av kommunen. Vi har gode erfaringer med dette fra tidligere, eksempelvis ved etablering av bofellesskap i Bispengsgaten, Lien, Åstveittunet, Professor Dahls gate og Vestlundveien.

Det har vært et gjennomgående prinsipp at utflytting fra omsorgsboliger skjer på frivillig basis, og dette legges fortsatt til grunn for det videre arbeidet med å slå sammen / omstrukturere flere bofellesskap. God dialog med beboere og pårørende, samt informasjon til ansatte som blir berørt er viktige forutsetninger for en god prosess.

Tiltaket er beregnet å gi en innsparing på 40,8 mill. når det er fullt ut innført.

Ytterligere tiltak

Byrådet vil i tiden framover fortsette arbeidet med å kartlegge og gjennomgå ulike deler av tjenestetildelingen og utmålingen. Byrådet forutsetter som følge av dette en ytterligere innsparing på 2,6 mill. kr fra 2027.

Inntektsendringer

Husleieinntekter - nye boliger

Det er budsjettert med endring i årlige husleieinntekter for Etat for boligforvaltning etter hvert som nye boliger tas i bruk. I 2026 åpner et nytt botiltak for mennesker med rus og psykiatri på Petedalsmyra. Det er og startet opp et nytt byggeprosjekt for samme målgruppe på Bjørge som vil bli innflytningsklar i løpet av sommeren 2026. Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle boligkøen for personer med utviklingshemming. Det nye anlegget forventes innflytningsklart årsskiftet 2026/2027, og årlige kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) er beregnet og tillagt Etat for boligforvaltnings boligportefølje. Også på Nedre Totland er det planlagt et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming som skal være ferdig årsskiftet 2026/2027. I tillegg er det budsjettert med FDV-utgifter for boliger til flyktninger og familier, som kjøpes i henhold til bestillinger, jf. bystyresak 134/24 og 42/23.

Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen

Inntektssystemet for kommunen ble endret med virkning fra 2025. Dette får også virkning på tilskuddsordningen "Ressurskrevende tjenester". Helsedirektoratet har ikke sendt ut de endelige satsene og kriteriene som gjelder etter omleggingen, men det forventes en merinntekt. Ved vesentlige endringer vil dette bli oppdatert i en tilleggsinnstilling.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Dagsenter utviklingshemmede	267 673	257 128	261 789	256 694	248 144	248 144	248 144
Andre velferdstiltak utviklingshemmede	24 533	19 072	19 081	18 879	16 979	16 979	16 979
Tiltak i avlastningsbolig	224 227	207 099	200 093	215 566	225 566	236 566	236 566
Tiltak i barnebolig	17 074	29 754	29 986	31 374	31 374	31 374	31 374
Utskrivningsklare pasienter innen tjenester til utviklingshemmede	4 748	0	45	0	0	0	0
Praktisk bistand utviklingshemmede	1 503 377	1 386 285	1 407 322	1 503 868	1 539 061	1 528 094	1 528 094
Personlig assistent utviklingshemmede	62 939	66 803	68 247	69 046	69 046	69 046	69 046
Hjemmetjenester - ambulante- utviklingshemmede	53 865	69 363	60 261	72 634	72 634	72 634	72 634
Avlastning utenfor institusjon - utviklingshemmede	11 158	13 932	29 933	14 439	14 439	14 439	14 439
Byggedrift avlastningsboliger	1 286	581	581	561	561	561	561
Byggedrift barnebolig	39	39	39	39	39	39	39
Byggedrift bofellesskap for utviklingshemmede	-10 669	-14 992	5 639	-13 444	-15 046	-15 046	-14 250
Sum	2 160 299	2 035 065	2 083 015	2 169 657	2 202 798	2 202 831	2 203 626

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune står i en krevende situasjon med mangel på helse- og omsorgspersonell og et stadig mindre økonomisk handlingsrom. Byrådet har vedtatt flere tiltak for å sikre tilpasning til en mer bærekraftig utvikling, blant annet vurdering av kriterier for utmåling og tildeling av tjenester. Tjenestene jobber aktivt videre med tiltak for å begrense risiko for kostnader utover budsjetttramme.

For å redusere kostnader over investeringsbudsjettet, og for å etablere bofellesskap som sikrer mer effektiv bruk av knappe personellressurser og et robust fagmiljø i tjenesten vil byrådet etablere Rollandslia bofellesskap som erstatning for Midtunvegen bofellesskap og Teigane bofellesskap i Boligløftet. Dette vil øke antall boenheter i prosjektet (fra 14 til 18 leiligheter) og redusere boligkøen ytterligere. Med nye Rollandslia bofellesskap vil byrådet realisere flere leiligheter enn det som opprinnelig var planlagt i boligløftet. I påvente av nye Rollandslia bofellesskap vil det være behov for noe mer avlastningstjenester. I denne forbindelse vil det gjennomføres en anbudskonkurranse for kjøp av avlastningstjenester i markedet.

Behov for tjenester

Det er et økende behov for tjenester til personer med utviklingshemming. Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (IPLOS) viser at behovet har økt de siste årene. Dette skyldes at personer i målgruppen lever lengre og har større behov for omsorg knyttet til aldersrelaterte tilstander. I tillegg er det flere nye tjenestemottakere som trenger omfattende hjelp, ofte på grunn av en kombinasjon av diagnoser, herunder somatiske lidelser, psykiske lidelser, rusproblemer, kognitive utfordringer og risikoatferd.

Gjennom Boligløftet er 101 av 130 planlagte tilrettelagte leiligheter for målgruppen nå etablert. Ventelistene for bo- og avlastningstjenester har blitt kortere over tid, men utviklingen det siste året har vist vekst i ventelistene på disse områdene grunnet flere nye søkere. Realisering av Boligløftet er avgjørende for at personer med utviklingshemming skal få riktig tjeneste, i rett omfang og til riktig tid.

Time- og døgnavlastning

Behovet for time- og døgnavlastning for foreldre/familier til barn med utviklingshemming og med psykisk helseutfordringer er høyt og det er behov for flere plasser. Bystyret ber derfor byrådet om å prioritere arbeidet med å utrede mulighet for flytting av tilbud for disse målgruppene til Jordalsveien 1, og melde inn budsjettbehov snarest etter at mulighetsstudie er fullført. Mulighetsstudiet skal omfatte hele den kommunale bygningsmassen på denne lokasjonen.

Mangel på kvalifisert arbeidskraft

Det er stor mangel på kvalifisert arbeidskraft i helse- og omsorgstjenestene. Status per august 2025 for Etat for tjenester til utviklingshemmede er 270 ledige stillinger fordelt på 115 årsverk. Mangelen er størst på helgeassistenter, vernepleiere og helsefagarbeidere. Ledige stillinger medfører betydelige kostnader til eksterne vikartjenester, bruk av interne vikarer og overtid. Vikarbehovet henger også sammen med høyt sykefravær. I perioden januar til september år hadde Etat for tjenester til utviklingshemmede sykefravær på 11,61 prosent. Det er en nedgang på 0,37 prosentpoeng sammenlignet med samme periode i fjor. Tjenestene jobber aktivt med bemanningsutfordringene og har over tid vist positiv utvikling i andel ansatte i heltidsstilling, gjennomsnittlig stillingsprosent og bruk av langvakter.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det	Antall personer med vedtak om boligbehov som står på venteliste,	77	75	70	50

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		som ikke har eksisterende botilbud				
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for tjenester til utviklingshemmede	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	9,0 %	6,0 %	5,0 %	5,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettamme drift	-2,15 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Bolig og institusjonstilbud til de som trenger det

Boligløftets mål om totalt 130 tilrettelagte leiligheter for målgruppen skal fullføres. Det er viktig å sikre et utvalg av ulike boligtilbud som er tilpasset målgruppens behov. Nye botilbud realiseres både gjennom bygging av nye boliger og bruk av eksisterende kommunal boligmasse der dette er mulig.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Tjenestene jobber aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger.

Alternative arbeidstidsordninger brukes der det er hensiktsmessig. Langvakter ser vi kan bidra til kontinuitet, god kvalitet i tjenestene og færre ansatte for brukere å forholde seg til.

Prosjekt Redusert vikarbruk ble opprettet våren 2025 på bakgrunn av bestillingen i Handlings- og økonomiplanen for 2025-2028. Prosjektet har gjennomført kartlegginger og analyser i utvalgte enheter med høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Det er etter dette innført en ny overordnet rutine for vikarbruk.

[Nærværprosjektet](#) gir kommunen verktøy for å jobbe systematisk for å redusere sykefraværet og øke nærvær.

De to prosjektene bidrar til å redusere budsjettavviket.

Aktivitetsnøkkeltall

Institusjoner og boliger med heldøgns omsorg

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall avlastningsdøgn tildelt totalt i avlastningsbolig i kommunale, privatideelle og privatkommersielle virksomheter	19 600	19 965	22 500	22 500	22 500	22 500	22 500	
Antall avlastningsplasser (antall enerom) (kommunale, privat-ideelle og privat-kommersielle)	58	58	58	58	58	58	58	
Antall beboere i bofellesskap (kommunale og privat-ideelle)	553	558	573	600	608	608	608	
Antall beboere i private bogrupper med kommunal tjenestebase	116	123	116	116	116	116	116	
Antall bofellesskap med kommunal tildelingsrett (kommunale og privat-ideelle bofellesskap)	88	89	90	91	91	91	91	
Antall kommunale tjenestebaser tilknyttet private bogrupper	14	15	14	14	14	14	14	
Antall personer med dagsenterplass (kommunale og privat-ideelle)	429	418	435	435	435	435	435	
Antall personer som mottar én eller flere tjenester fra ETTU	1 405	1 419	1 466	1 498	1 530	1 563	1 563	
Antall personer som venter på oppstart av avlastning i avlastningsbolig	60	70	55	50	45	40	30	
Gjennomsnittlig funksjonsvurdering (IPLOS-skår) for tjenestemottakere tilknyttet ETTU	3,86	3,87	3,88	3,89	3,89	3,90	3,90	
Gjennomsnittlig ventetid for personer som er godkjent for oppstart, eller økning, av avlastningstilbud (dager)	277	214	200	150	100	100	70	
Gjennomsnittlig ventetid på bolig (dager)	763	785	400	200	200	200	200	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
"Boligløftet Bergen" - nye boliger	Løpende						0,0	0,0	0,0	96,6	51,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	198,1
Biler til transport av utviklingshemmede	Løpende						1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8
Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser	Løpende						10,4	10,2	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,8
Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede	2026	0	IA	4,0	0,0	4,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
Eablering av personalbase i et eksisterende omsorgsbolig anlegg (TTU-bolige)	2029	0	IA	25,6	0,0	25,6	15,5	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,6
Haugland bofelleskap	2026	BY 36/24	219,1	219,1	-23,0	196,1	57,7	18,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	76,4
Nedre Totland bofellesskap	2026	BY 133/24	104,5	104,5	-11,5	92,9	26,3	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,1
Rollandslia bofellesskap - prosjektutvikling	2028		IA	22,0	0,0	22,0	7,8	4,7	4,7	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			323,6	375,2	-34,5	340,7	120,5	45,5	9,8	101,5	51,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	378,8

Investeringsbudsjett

«Boligløftet Bergen» - nye boliger

Status driftskonsekvens	2026	2027	2028	2029
Opprinnelig budsjett	1,1	1,1	1,1	1,1
Endring bostøtte	0,2	1,2	1,5	1,5
Pris	0,0	0,0	0,0	0,0

Endring bostøtte

I forbindelse med Revidert budsjett 2025 vedtok bystyret å redusere budsjett knyttet til bostøtte som følge av høyere statlige refusjoner enn budsjettet. Justeringen foreslås videreført. Bystyret har vedtatt nye retningslinjer for kommunal bostøtte i 2025. Formålet med nye retningslinjer er å sikre at bostøtteordningen treffer de som trenger den mest, og samtidig sikre at beboerne har tilstrekkelig inntekt igjen til et forsvarlig livsoppholdsnivå. Som følge av endringen foreslår byrådet å justere budsjettet, men byrådet viser at dette er et anslag. Byrådet vil komme tilbake til dette i fremtidige handlings- og økonomiplansaker.

Biler til transport av utviklingshemmede

Budsjettposten gjelder kjøp av minibusser til transport mellom hjem og dagsenter for personer i målgruppen.

Boligplan - Tjenester til utviklingshemmede - Oppgradering tjenestebaser

Midlene er planlagt brukt til oppgraderinger av tjenestebaser i eksisterende kommunale bofellesskap, som ikke holder tilfredsstillende standard.

Etablere trådløst nett på alle tjenestesteder i Etat for tjenester til utviklingshemmede

Bergen skal ha fremtidsrettede løsninger i kommunal tjenesteyting. I dag er det mange tjenestesteder innen tjenester til utviklingshemmede som ikke har grunnleggende digital infrastruktur som trådløst nett. Etablering av trådløst nett i samlokaliserte boliger, dagsenter og avlastningstjenester er vedtatt i planen "Et helt liv med mening vekst og utvikling" (tiltak 80). Trådløs nettilgang vil bidra til mer effektiv tidsbruk og bedre kvalitet på dokumentasjon, da ansette ikke lenger vil være avhengig av stasjonær PC for å oppdatere journalsystemet. Arbeidet startet i 2024 og vil etter planen avsluttes i 2026.

Etablering av personalbase i et eksisterende omsorgsbolig anlegg (TTU-bolige)

Det etableres personalbase i eksisterende omsorgsboliganlegg. Personalbasen og de tilhørende boligene skal benyttes til boliger for utviklingshemmede og inngår i "Boligløftet Bergen".

Haugland bofellesskap

Haugland bofellesskap. Foto: Oda Kalve Strand

Haugland bofellesskap. Foto: Oda Kalve Strand

Det er planlagt et nytt bofellesskap for funksjonshemmede i Ytre Arna. Tidligere Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten, og det skal bygges 12 leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. På eiendommen ligger det også en gymsal som var en del av skolebebyggelsen, denne skal bevares både for beboere i bofellesskapet og for nærmiljøet.

Ombygging av gymsalen er skilt ut i egen budsjettpost. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Nedre Totland bofellesskap

Det er planlagt et nytt bofellesskap for utviklingshemmede på Nedre Totland. Det gamle skolebygget på Riple skal være personalbase for ansatte, mens seks leiligheter i bofellesskapet etableres i et nybygg. Det ble gjennomført en vellykket rekonstruksjon av totalentreprenør i løpet av 2. kvartal 2025. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Rollandslia bofellesskap - prosjektutvikling

Det foreslås å bygge et bofellesskap med tilhørende personalbase for 18 beboere i Rollandslia. Budsjettet skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Prosjektet vil erstatte prosjektene i Midttunveien og Teigane som til sammen har vært planlagt med 14 boliger. Dette gjør at det blir 4 flere boliger enn det som tidligere har vært planlagt gjennom Boligløftet. Rollandslia har tidligere vært planlagt benyttet til funksjonshemmede, men disponeres nå til målgruppen psykisk utviklingshemmede.

03D-Psykisk helse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet for psykisk helse omfatter både barn, unge og voksne.

Psykisk helsetjenester for barn og unge omfatter tilbud om lavterskel psykisk helsehjelp i Barne- og familiehjelpen, Ung Arena, Utekontakten, utredning og behandling, henvisning, oppfølging, koordinering og samarbeid med interne og eksterne tjenester, samt helse- og omsorgstjenester for barn med psykiske lidelser. Fra nyttår 2025 ble Enhet for vurdering og oppfølging psykisk syke barn og unge opprettet. Denne omorganiseringen ble gjort for å sikre bedre samordning av tjenestene og styrke faglig og økonomisk styring.

Psykisk helsetjenester for voksne er organisert i fire geografiske byområder, samt en egen enhet for institusjonsbaserte botilbud.

Psykisk helsetjenester for voksne omfatter lovpålagte tjenester som individuell oppfølging, tilrettelagte botilbud, institusjonsplasser, støttekontakter, brukerstyrt personlig assistent (BPA), avlastning og gruppetilbud, samt ikke-lovpålagte tjenester som Rask Psykisk Helsehjelp (RPH), aktivitetssenter, Bergen Recoveryskole (BRC) og individuell jobbstøtte (IPS).

Byområdene har kriseteam som trer i funksjon ved alvorlige ulykker, selvmord, overdosedødsfall og annen brå død.

Formålet for de psykiske helsetjenester til voksne er å legge til rette for at hver enkelt som benytter seg av tjenester skal finne mestring og mening i hverdagen. Dette fordrer stor grad av fleksibilitet og individuelt tilpassede tjenester. De kommunale psykiske helsetjenester skal fortsatt vektlegge god brukermedvirkning, og ha ansatte med brukererfaring i tjenestene.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		852 685	852 685	852 685	852 685
Sum Lønns- og prisvekst mv.		53 201	53 201	53 201	53 201
Sum Tekniske justeringer		900	1 680	1 680	1 680
Sum Utgående engangstiltak		-100	-100	-100	-100
Prisjustering og diverse endringer		54 000	54 780	54 780	54 780
Konsekvensjustert ramme		906 685	907 465	907 465	907 465
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Husleie Knappentunet	Innstilling1	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Utgifter til bo- og tjenestetilbud psykisk helse	Innstilling1	3 200	3 200	3 200	3 200
Økt antall personer med Brukerstyrt personlig assistent (BPA)	Innstilling1	5 300	5 300	5 300	5 300
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		5 300	5 300	5 300	5 300
Tilpasning til aktivitetsnivå					

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) - Psykisk helse barn og unge	Innstilling1	630	630	630	630
Helse og omsorgstiltak til flere barn og unge med psykiske lidelser og store hjelpebehov	Innstilling1	30 000	30 000	30 000	30 000
Ressurskrevende tjenester til brukere over 67 år	Innstilling1	0	1 400	1 800	1 800
Utskrivningsklare pasienter	Innstilling1	5 000	5 000	5 000	5 000
Økte utgifter til bo- og tjenestetilbud	Innstilling1	20 000	22 500	25 000	27 500
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		55 630	59 530	62 430	64 930
Nye tiltak					
Avvikling av Fact Ung ved utløpt prosjektperiode	Innstilling1	400	0	0	0
Driftsbudsjett til gjennomføring av mulighetsstudier	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000
Omdisponering tilskuddslisten	Innstilling1	550	550	550	550
Sum Nye tiltak		1 950	1 550	1 550	1 550
Nye engangstiltak					
Kjøp av miljøterapeutiske tjenester	Innstilling1	850	0	0	0
Økning tilskuddslisten	Innstilling1	891	891	891	891
Sum Nye engangstiltak		1 741	891	891	891
Effektivisering					
Overgang til mer ambulante tjenester	Innstilling1	-15 500	-15 500	-15 500	-15 500
Reduksjon i bruk av omsorgsstønad	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Redusert bilbruk i tjenestene	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Sentralisering av stabs- og støttefunksjoner	Innstilling1	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Effektivisering		-19 900	-19 900	-19 900	-19 900
Kutt					
Avvikling av Fact Ung ved utløpt prosjektperiode	Innstilling1	0	-1 300	-1 300	-1 300
Omorganisering av Myrsæter bo- og rehabilitering	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Omorganisering av Rask psykisk helsehjelp	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Redusert bruk av ekstern leverandør	Innstilling1	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Sum Kutt		-10 500	-11 800	-11 800	-11 800
Nye tiltak og realendringer budsjett		34 221	35 572	38 472	40 972
Ramme 2026-2029		940 906	943 036	945 936	948 436

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Husleie Knappentunet

Kommunen har overtatt lokaler ved Knappentunet, og ekstern husleie er redusert.

Utgifter til bo- og tjenestetilbud psykisk helse

Økt antall brukere med omfattende helseutfordringer har medført behov for styrking av bo- og tjenestetilbudet. Dette gjelder stort sett personer som kommunen ikke har hatt riktig tilbud til, som for eksempel unge voksne som har tidligere bodd på institusjon i regi av tjenester til barn og unge, eller personer som mistet utviklingshemming diagnose. Tiltak er iverksatt både gjennom kommunens egne tjenester og ved bruk av eksterne leverandører.

Økt antall personer med Brukerstyrt personlig assistent (BPA)

Det er økende behov for brukerstyrt personlig assistent (BPA). 2. halvår 2025 var det en netto økning i antallet brukere av BPA på tre som beløper seg til 5,3 mill. på årsbasis. Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende aktivitetsnivå med helårsvirkning fra 2026.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) - Psykisk helse barn og unge

Behovet for tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne er økende, særlig når det gjelder praktisk og personlig bistand i hverdagen. Stadig flere barn og unge søker om brukerstyrt personlig assistanse (BPA), og en økende andel får innvilget vedtak om slike tjenester.

Byrådet foreslår å styrke budsjettet tilsvarende behovet.

Helse og omsorgstiltak til flere barn og unge med psykiske lidelser og store hjelpebehov

Flere barn og unge har lovfestet rett til helse og omsorgstiltak. Det økte budsjettbehovet gjenspeiler at flere har fått diagnoser innen nevrouviklings-/autismespekterforstyrrelse. Flere har søkt om og fått bevilget tjenester, og flere har mer komplekse og omfattende behov. Flere med rett til tjenester står i kø for å motta tjenester, og det forventes økning i antallet søkere.

Byrådet foreslår å styrke budsjett med 30 mill. for å hensynta veksten i 2025 og forventet vekst fra 2026 i tjenesten.

Ressurskrevende tjenester til brukere over 67 år

Bergen kommune mottar statlig refusjon for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere. Refusjon avvikles når tjenestemottakere fyller 67 år. Som følge av flere tjenestemottakere som ikke utløser refusjon på grunn av alder, er det behov for at budsjettet styrkes. Hvert år er det tjenestemottakere i Bergen kommune som går inn eller ut av ordningen. Byrådet foreslår å kompensere bortfall av statlig refusjon.

Utskrivningsklare pasienter

Fra 2019 til og med 2024 har det vært en økning i kostnader knyttet til utskrivningsklare pasienter med 240 %. I samme periode er budsjettet mer enn doblet. Økningene skyldes at Bergen kommune ikke klarer å ta imot pasientene grunnet mangel på egnede institusjoner og botilbud, og som Bergen kommune dermed må betale dagbøter for.

Byrådet foreslår å videreføre budsjettstyrkingen på 10 mill. fra 2025 og styrke budsjett ytterligere med 5 mill. Dette gir totalt 15 mill. fra 2026.

Økte utgifter til bo- og tjenestetilbud

Økt antall brukere med omfattende helseutfordringer har medført behov for styrking av bo- og tjenestetilbudet. Tiltak er iverksatt både gjennom kommunens egne tjenester og ved bruk av eksterne leverandører.

Nye tiltak

Avvikling av Fact Ung ved utløpt prosjektperiode

Byrådet foreslår å erstatte prosjektet FACT ung med et eget tjenestetilbud som skal gi tett oppfølging og koordinering sammen med spesialisthelsetjenesten. Teamet skal også samarbeide med FACT allmenn på Kronstad DPS og øvrige voksne FACT team. FACT ung prosjektet gir i dag tjenester til

personer mellom 12 og 25 år, mens det nye teamet vil konsentrere seg om ungdommer mellom 12-18 år, og jobbe med å koble på voksentjenester for de over 18 år. Beslutningen om å avvikle FACT Ung er tatt sammen med spesialisthelsetjenesten, og det er enighet om å utvikle tjenestetilbudet til målgruppen videre sammen.

Driftsbudsjett til gjennomføring av mulighetsstudier

For å gjøre nødvendig tilstandsvurderinger av kommunale tjenestebygg knyttet til helse, miljø, og sikkerhet (HMS) og oppfylling av arbeidsplassforskriften foreslår Byrådet å avsette midler til gjennomføring av mulighetsstudier ved utvalgte lokasjoner.

Omdisponering tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Nye engangstiltak

Kjøp av miljøterapeutiske tjenester

Gjelder kjøp av miljøterapeutiske tjenester til bruker.

Økning tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Effektivisering

Overgang til mer ambulante tjenester

Det foreslås ny innretning av tjenester og botilbud for personer med rus- og psykiske helseutfordringer gjennom gradvis overgang til mer ambulante tjenester. Målet med dette skal være å sikre et godt tilbud tilpasset riktig omsorgsnivå for brukerne, godt arbeidsmiljø for ansatte og mer effektiv drift enn i dag som kan gjennomføres ved å utvide bruken av ambulante tjenester.

Reduksjon i bruk av omsorgsstønad

Omsorgsstønad gis i enkelte tilfeller til familier i påvente av at kommunen kan tilby avlastningstjenster utenfor hjemmet. Det forventes redusert bruk av omsorgsstønad som følge av at barn og unge får tjenester etter Helse- og omsorgsloven raskere.

Redusert bilbruk i tjenestene

Det forventes innsparinger som følge av økt sambruk av eksisterende bilpark og redusert bruk av bilavtaler med eksterne leverandører. Byrådet foreslår tilpasse budsjett tilsvarende forventet innsparing.

Sentralisering av stabs- og støttefunksjoner

Det foreslås å sentralisere og effektivisere stabs- og støttefunksjoner i alle enheter i Etat for psykisk helse og rustjenester. Det legges til grunn at sentraliseringen vil gi besparelser, samt bidra til økt kvalitet og mer robuste tjenester gjennom sentraliseringen.

Kutt

Avvikling av Fact Ung ved utløpt prosjektperiode

Byrådet foreslår å erstatte prosjektet FACT Ung med et eget tjenestetilbud som skal gi tett oppfølging og koordinering sammen med spesialisthelsetjenesten. Tilbudet skal ses i sammenheng med andre tiltak i kommunen til målgruppen. FACT Ung prosjektet gir i dag tjenester til personer mellom 12 og 25 år, mens det nye teamet vil konsentrere seg om ungdommer opp til 18 år, og jobbe med å koble på voksentjenester for de over 18 år. Beslutningen om å avvikle FACT Ung er tatt sammen med spesialisthelsetjenesten og det er enighet om å utvikle tilbudet til målgruppen videre sammen.

Omorganisering av Myrsæter bo- og rehabilitering

Det foreslås å omorganisere avdelingene Landåsveien og Myrsæter organisatorisk til andre enheter og avvikle resultatenheten Myrsæter bo- og rehabilitering. Det vil fortsatt være botilbud begge steder, men disse vil ligge under andre resultatenheter.

Omorganisering av Rask psykisk helsehjelp

Rask psykisk helsehjelp er i dag organisert som en egen resultatenheter. Det foreslås å flytte avdelingen Rask psykisk helsehjelp til annen enhet og avvikle resultatenheten Rask psykisk helsehjelp. Tilbudet ut mot innbyggerne vil fortsette som i dag, men med en mer effektiv drift.

Redusert bruk av ekstern leverandør

Det foreslås å avvikle kjøp av bo- og tjenesteavtaler for to tiltak der brukere kan få et annet forsvarlig tjenestetilbud.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Åpne aktivitetstilbud psykisk helse	17 107	11 678	12 278	12 208	12 208	12 208	12 208
Andre velferdstiltak psykisk helse	65 403	64 830	64 039	66 290	66 290	66 290	66 290
Tiltak i avlastningsbolig for barn og unge	88 018	103 719	92 838	129 341	129 341	129 341	129 341
Boform heldøgns omsorg (institusjon KHL)	162 897	194 944	193 831	177 329	178 729	179 129	179 129
Utskrivningsklare pasienter innen psykisk helse og rus	27 035	20 857	20 857	26 128	26 128	26 128	26 128
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse	261 420	185 673	192 505	204 843	207 343	209 843	212 343
Praktisk hjelp og bistand psykisk helse - hjemmeboende	18	47 147	70 439	65 990	65 990	65 990	65 990
Personlig assistent psykisk helse (BPA)	10 248	12 880	13 218	19 243	19 243	19 243	19 243
Hjemmesykepleie psykisk helse	181 965	193 498	193 765	217 798	216 948	216 948	216 948
Psykiske helsetjenester for barn og unge	43 552	37 436	41 389	41 243	39 543	39 543	39 543
Byggdrift boform heldøgns omsorg (inst KHL)	1 103	228	228	233	233	233	233
Byggdrift bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser	-12 898	-20 207	-18 359	-19 740	-18 960	-18 960	-18 960
Sum	845 955	852 685	877 027	940 906	943 036	945 936	948 436

Kostra-analyse

Analyse av KOSTRA indikatorer for Psykisk helse

KOSTRA er svært mangelfull når det gjelder data om psykisk helsearbeid og hjelp til milde og moderate psykiske og psykososiale plager og mer alvorlige psykiske lidelser, både for barn, unge og voksne. Bergen har tatt initiativ gjennom ASSS-samarbeidet til at det utvikles bedre data og mer kunnskap om innsats for psykisk helse i tilknytning til barnevern-/oppvekstreformen.

I mangel av KOSTRA tall kartlegger Helsedirektoratet kommunal innsats for psykisk helsearbeid i en egen kartlegging (IS 24-8) hvert år. I henhold til Helsedirektoratets årlige kartlegging IS24/8 ligger Bergen på gjennomsnittet ressursbruk blant de største byene i Norge.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Psykisk helse barn og unge

Vedtakspliktige helse- og omsorgstjenester til barn og unge med psykiske lidelser

Helse- og omsorgstjenester som krever vedtak inkluderer hjelpetiltak som støttekontakt, miljøterapi, avlastning, omsorgslønn og BPA-ordning (Brukerstyrt personlig assistent). Det har vært en kraftig økning av barn og unge med behov for oppfølging og tjenester fra kommunen knyttet til psykiske lidelser de siste årene. Som en konsekvens av dette var det en økning i utgifter til disse tjenestene på nesten 50 prosent fra 2022 til 2024. Økningen forventes å stige noe i 2025, men ikke i samme størrelsesorden. For å møte det økende behovet har kommunen inngått avtaler om kjøp av helse- og omsorgstiltak fra private leverandører. Alle kjøp er forankret med vedtak i helse- og omsorgstjenesteloven.

Samordnete tjenester og koordineringsbistand

Opprettelsen av en egen enhet for psykisk helse barn og unge har vært viktig å få på plass, for en bedre samordning og styring innenfor dette fagområdet. Bakgrunnen for opprettelse av resultatenheten var utfordringer med kvaliteten og økonomistyring av tjenestetilbudet inkludert store variasjoner, ventetid og manglende tilrettelegging av tilbudet til brukernes behov. Årsakene til utfordringene var identifisert som sammensatte, og handlet blant annet om en utfordrende ressursituasjon, kompetanse, samt ulik praksis og forståelse av rammer for tjenesten. Ønsket effekt av omorganiseringen var likeverdige tjenester, god økonomisk kontroll og en samtidig videreutvikling av kvalitativt gode tjenester til brukerne. Når behovet for tjenester innenfor et tjenesteområde øker så mye over kort tid har det vært viktig å få god oversikt, sikre likebehandling i byområdene og sørge for god kvalitet i tjenestene. Konkret har for eksempel etablering av prioriteringsutvalg for døgnavlastning i avlastningsbolig og enkeltkjøp gitt en bedre kostnadskontroll. I tillegg har Kommunen også styrket samarbeid i oppvekstfeltet gjennom tverretatlige samhandlingsstrukturer.

Barn og unge med psykiske lidelser strever ofte på flere livsområder, og trenger tilpasset hjelp og oppfølging. Hjelpen/oppfølgingen kan også inkludere bistand hjemme, i barnehage og skole og i fritiden. Samarbeid er også pålagt gjennom mange lover og er en rettighet for brukere. Selv om mange får hjelp til koordinering, er det også mange familier der foreldre og pårørende selv må ta ansvar for å koordinere hjelp.

Ved utgang av prosjektperioden til FACT ung foreslår byrådet å erstatte prosjektet med et eget tjenestetilbud som skal gi tett oppfølging og koordinering sammen med spesialisthelsetjenesten. Teamet skal også samarbeide med FACT allmenn på Kronstad DPS og øvrige voksne FACT team. FACT ung prosjektet gir i dag tjenester til personer mellom 12 og 25 år, mens det nye teamet vil konsentrere seg om ungdommer mellom 12-18 år, og jobbe med å koble på voksentjenester for de over 18 år.

Lavterskel psykiske helsetjenester til barn og unge

Enkelte av lavterskeltjenestene i Barne- og familiehjelpen, Ung Arena og Utekontakten opplever økt tilstrømming som utfordrer kapasiteten. Byrådet har utvidet Rask Psykisk helsehjelp (RPH) for unge mellom 16-23 år slik at det gjelder for alle bydelene i Bergen kommune.

Psykisk helse voksne

Rett tjeneste til rett tid

Det forventes at det fortsatt vil være et økende press på psykiske helsetjenester, da det er en økende andel innbyggere som er diagnostisert med alvorlig psykisk lidelse og samtidige tilleggsutfordringer som for eksempel lettere utviklingshemming, autismespekterforstyrrelser, rusutfordringer og/eller forhøyet risiko for voldsutøvelse. Denne økingen forventes å fortsette da det er mangel på tilrettelagte boliger.

Byrådet ser på hvordan tjenester utmåles og tildeles, samt at ambulante tjenester tas mer i bruk når dette gir en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

Det vil fortsatt være utfordrende for kommunen å både levere et forsvarlig tjenestetilbud, sikre et trygt og forsvarlig arbeidsmiljø for ansatte, og ivareta samfunnsvernet. Kartlegginger av bofellesskap og bosentre har avdekket tilbud som har avvik på lovkrav i henhold til Arbeidsmiljøloven og Arbeidsplassforskriften, og at byggene har mangler for å være egnet til å bosette personer med forhøyet risiko for voldsutøvelse. Det er behov for å utbedre flere av byggene slik at tjenestemottakerne får forsvarlige helse- og omsorgstjenester, og ansatte en arbeidsplass i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

Byrådet har derfor startet arbeidet med sikre evakueringsveier på alle bosentre og tilrettelagte botilbud. Det er satt i gang utredninger for å se på tiltak knyttet opp mot arbeidsplassforskriften.

Venteliste for tilrettelagte botilbud og institusjoner (botilbud)

Den økende andel innbyggere med alvorlig psykisk lidelse og samtidig tilleggsdiagnoser, gjenspeiles i ventelisten for tilrettelagte botilbud og institusjoner (bosentre) innen psykisk helse. Mangel på kommunale boliger er en utfordring i arbeidet med å gjennomføre utflyttinger fra tilrettelagte botilbud og bosentre.

Bergen kommune har et pågående prosjekt, Brukerreisen ROP, som jobber med hvordan kommunen kan gi bedre tjenester til pasienter med samtidige rus- og psykiske lidelser. Høsten 2025 gjennomføres det en pilot i prosjektet Brukerreisen ROP som ser på tjenestetilbudet til pasienter med samtidig rus- og psykisk lidelse, for å teste et felles inngangspunkt i kommunen for personer i målgruppen, og sørge for at de får tildelt bolig og tjenester tilpasset deres behov og rettigheter, og på riktig omsorgsnivå.

Økt antall utskrivningsklare pasienter, samt økende antall døgn per pasient

Det forventes at det fortsatt vil være utskrivelsesklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten som kommunen ikke har et eget botilbud for, og at noen pasienter må være flere døgn i institusjon etter at de er ferdigbehandlet. Mangel på egnede bo- og tjenestetilbud for personer med høyt symptomtrykk på psykiske lidelser og/eller forhøyet risiko for voldsutøvelse fører til at Bergen kommune ikke klarer å ta imot alle utskrivelsesklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten.

Byrådet ser på hvordan kommunen kan samarbeide med Helse Bergen om utskrivningsklare pasienter, samt jobber opp mot staten for å øke finansieringen av plasser for å møte det økende behovet.

Med utgangspunkt i den økonomiske situasjonen kommunen står ovenfor foreslår byrådet ytterligere grep for å sikre effektiv organisering av tjenestetilbudet. Konkret foreslås det omorganisering av Rask psykisk helsehjelp slik at tjenesten blir en del av annen resultatenhet. Tilbudet ut mot innbyggerne vil fortsette som i dag, men med en mer effektiv drift.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere barn og unge med psykiske helseutfordringer kan bo sammen med familien og foreldrene sine	Andel barn og unge med over 50% døgnavlastning			15%	10%
		Antall barn og unge med timeavlastning			230	350
		Grad av utnyttelse i døgnavlastning			90%	90%
	Flere voksne med psykiske lidelser skal ta i bruk velferdsteknologi	Antall voksne med vedtak om velferdsteknologi fra kommunens psykiske helsetjenester	0	0	150	250
Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge		Andel barn og unge 0-23 år som får psykisk helse lavterskeltilbud fra kommunens egne tjenester			4%	4%
		Antall barn og unge mellom 16 og 23 år som mottar tjenester fra Rask psykisk helsehjelp			150	300
Øke gjennomstrømming i døgnbemannede		Antall personer som er flyttet ut fra			5	15

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
	botilbud og behandlingssentre	døgnbemannet botilbud				
		Antall personer som skrives ut fra behandlingssenter			8	20
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-0,8 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Kommunen har satt i gang prosjektet «Tildeling og utmåling av helsetjenester». Dette prosjektet er et samarbeid mellom Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg (BEHO) og Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold (BBSM), og skal se på hvordan tjenester er organisert og gis til brukere med enkeltvedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven. Arbeidet ble igangsatt etter et verbalvedtak i forbindelse med behandling av fjorårets Handlings- og økonomiplan, og er planlagt som bystyresak i løpet av 2026. Her vil man ha en gjennomgang av tjenestene og se på muligheter for effektivisering, sikre at de leveres i tråd med lovlige krav, og vurdere kommunenes handlingsrom for justering av nivået av tjenesteleveranse i lys av Nasjonal veileder for prioritering i helse- og omsorgstjenester.

Psykisk helse barn og unge

Familiestyrkende tiltak som timeavlastning, støttekontakt og praktisk bistand i hjemmet er med på å redusere behovet for mer omfattende tiltak som døgnavlastning. Døgnavlastning er økonomisk ressurskrevende for kommunen, i tillegg til at det ikke er ideelt for familien som i utgangspunktet vil være hjemme og sammen. En satsing på lavterskelhjelp som beskrevet over vil i en del tilfeller kunne avlaste familier med store omsorgsbyrder mer, og på den måten redusere behovet for døgnavlastning.

Barn og unge som får psykisk helse lavterskeltilbud er en ny indikator som vil si noe om hvor stor andel som får hjelp av kommunens tjenester, i tillegg til at man kan følge med på utviklingen fremover. I forbindelse med utvidelse av Rask psykisk helsehjelp for unge mellom 16-23 år forventer byrådet en økning i antall henvendelser.

En pågående evaluering av psykisk helse lavterskeltilbudene til barn og unge, vil gi grunnlag for tydeligere føringer hvordan dette tjenestetilbudet kan utvikles og dimensjoneres fremover.

Psykisk helse voksne

Det jobbes kontinuerlig med å øke gjennomstrømming i tilrettelagt botilbud ved å hjelpe mottakere av tjenesten ut i eid/leid bolig for å sikre riktig omsorgsnivå og unngå «institusjonalisering» av personer i målgruppen. Det vurderes å gradvis gå over til ambulante tjenester i en del tilrettelagte botilbud, for å øke gjennomstrømming.

Velferdsteknologi blir alltid vurdert ved mottak om søknad om tjenester. Det skal gjennomføres intern fagdag for å øke kompetanse på velferdsteknologi.

Kommunen skal se på hvordan det skal samarbeides med Bergen om utskrivningsklare pasienter, samt jobber opp mot staten for å øke finansieringen av plasser for å møte det økende behovet.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i Barne- og familiehjelpen	0	210	210	210	210	210	210	
Antall barn og unge i målgruppen med vedtak etter helse - og omsorgsloven	820	969	1 150	1 350	1 550	1 800	1 800	
Antall barn og unge med vedtak om støttekontakt (individuelt og i gruppe)	342	269	290	340	390	450	450	
Antall innbyggere fra 24 år som har mottatt behandling hos Rask psykisk helsehjelp	0	339	450	550	550	550	550	Innbyggere som var fylt 24 år før behandlingen startet
Antall innbyggere i aldersgruppen 16-23 år som har mottatt behandling hos Rask psykisk helsehjelp	0	49	150	150	150	150	150	Antall innbyggere i aldersgruppen 16-24 år som har mottatt behandling hos Rask psykisk helsehjelp
Antall innbyggere over 16 år som har mottatt behandling hos Rask psykisk helsehjelp	559	388	500	700	700	700	700	Tallet er satt med utgangspunkt i rapportering fra 2022. Det vurderes som utfordrende å gi tjenester til flere med dagens antall årsverk.
Antall saker etter død ved selvmord som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam	7	26	10	0	0	0	0	0 Målsettingen er å nå alle familier som opplever selvmord. Samtidig er mange tiltak satt i verk for å redusere antallet selvmord i Bergen. Virkningen av tiltakene vil trolig ta noe tid.
Antall saker etter dødelig overdose som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam	7	7	0	0	0	0	0	0 Bergen kommune har en nullvisjon på overdose og selvmord.
Antall saker som utløser oppfølging fra lokalt kriseteam uavhengig av årsak	74	43	50	50	50	50	50	
Antall vedtak til barn om avlastning (timeavlastning i hjemmet/utenfor hjemmet,	250	400	460	540	620	720	720	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
helgeavlastning, døgnavlastning)								
Antall voksne innbyggere som har vedtak om bosenter	0	80	75	80	85	90	90	Vedtak om plass i institusjon, jfr HOL §3-2, 6c
Antall voksne innbyggere som har vedtak om brukerstyrt personlig assistanse	0	5	8	8	10	10	10	Vedtak om brukerstyrt personlig assistanse for innbyggere med psykisk helseutfordring, jfr HOL §3- 2, 6b
Antall voksne innbyggere som har vedtak om psykiatrisk sykepleie	0	1 248	950	1 000	1 000	1 000	1 000	
Antall voksne innbyggere som har vedtak om rehabilitering i institusjon	0	10	10	10	10	10	10	Vedtak om rehabilitering i institusjon, jfr HOL §3-2, 6c
Antall voksne innbyggere som har vedtak om støttekontakt psykisk helse	0	236	300	380	380	380	380	Vedtak om støttekontakt for innbyggere med psykisk helseutfordring, jfr HOL §3-2, 6b
Antall voksne innbyggere som mottar dagsentertjenester	0	260	400	400	400	400	400	Antall innbyggere som aktivt oppsøker og benytter etat for psykisk helse og rustjenester sine aktivitetssenter for personer med psykiske helseutfordringer

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling	2027		IA	8,6	0,0	8,6	4,9	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,9
Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	4,1	27,6	43,9	13,2	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	112,7
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	8,6	0,0	8,6	4,9	6,0	27,6	43,9	13,2	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	119,6

Investeringsbudsjett

Aktivitets- og overnattingstilbud for barn og unge - prosjektutvikling

Det er planlagt et aktivitets - og overnattingstilbud for barn og unge i Fredlundveien. Bygget har stort behov for rehabilitering, og det ønskes primært å løse romprogram innenfor eksisterende bygg. I reguleringsplanen tas det likevel høyde for nok bruksareal til et tilleggsbygg. Tilbudet skal romme flere tjenester og aktiviteter, der fleksibel bruk og universell utforming er sentralt. Foreløpige planer for tilbudet inkluderer seks timeavlastningsplasser og fire døgnavlastningsplasser for barn og unge med psykiske og fysiske utfordringer. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens midler til gjennomføring ligger i sekkepost inntil videre. Prosjektet har sett på muligheter for kutt og besparelser, noe som medfører nedjustering av totalbudsjett. I tillegg er prosjektet prisjustert. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Dette medfører også at antatt tidspunkt for ferdigstillelse er endret.

Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter individuelle og gruppebaserte tjenester til personer med rusutfordringer, herunder booppfølging, ambulante tjenester, tilrettelagte botilbud med bemanning, rehabiliterende bo- og oppfølgingstiltak, bo- og/eller omsorgs/rehabiliteringstilbud, heldøgns helse- og omsorgstjenester, rehabiliterende arbeids- og aktivitetstiltak, individuell jobbstøtte (IPS), mottak- og oppfølgingssentre (MO-sentre), brukerrum for trygg inntak av rusmidler, og oppsøkende og kriminalitetsforebyggende arbeid mot ungdom.

Formålet for de kommunale rustjenestene er å legge til rette for at de som benytter seg av tjenestene skal oppleve mestring og mening i hverdagen, motta helsehjelp, få hjelp til skadereduksjon, samt motivasjons- og endringsarbeid knyttet til arbeid, bolig og rusproblematikk med sikte på å kunne leve selvstendige liv. Å nå målene fordrer stor grad av fleksibilitet og individuelt tilpassede tjenester. De kommunale rustjenestene skal vektlegge brukermedvirkning, og ha ansatte med brukererfaring.

Når det gjelder barn og unge er hovedformålet for de rus- og kriminalitetsforebyggende tjenestene at risikoutsatte barn og unge får kontakt med trygge voksne, at hjelpebehov blir identifisert og motivasjon for endring styrkes. Barn og unge som trenger det skal få tilbud om hjelp og behandling på individ- og gruppenivå.

Etat for sosiale tjenester og Etat for psykisk helse og rustjenester har felles ansvar for å yte og koordinere tjenester til personer over 18 år med rusutfordringer. I tillegg har Etat for barn og familie ansvaret for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid for unge under 25 år, sammen med de fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester for barn og unge og barneverntjenester. Utgifter til ulike tjenester under flere budsjettområder påvirker hverandre, og må ses i sammenheng.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		497 628	497 628	497 628	497 628
Sum Lønns- og prisvekst mv.		20 280	20 280	20 280	20 280
Sum Tekniske justeringer		-4 472	-4 472	-4 472	-4 472
Sum Utgående engangstiltak		-11 075	-11 075	-11 075	-11 075
Prisjustering og diverse endringer		4 734	4 734	4 734	4 734
Konsekvensjustert ramme		502 362	502 362	502 362	502 362
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Avsluttet enetiltak	Innstilling1	-3 388	-3 388	-3 388	-3 388
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-3 388	-3 388	-3 388	-3 388
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Midlertidig botilbud - akuttovernatting	Innstilling1	10 800	10 800	10 800	10 800
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		10 800	10 800	10 800	10 800
Nye tiltak					

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Boligprogrammet 250 - Bjørge	Innstilling1	0	550	2 100	2 100
Boligprogrammet 250 - Lonemarka	Innstilling1	0	1 300	4 600	4 600
Boligprogrammet 250 - Møllendalsveien 19	Innstilling1	0	4 600	10 800	10 800
Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei botiltak	Innstilling1	0	0	9 911	9 911
Boligprogrammet 250 - Petedalsmyra	Innstilling1	19 050	18 600	18 600	18 600
Boligprogrammet 250 - Sandbrekkevegen botiltak	Innstilling1	0	0	5 700	5 700
Boligprogrammet 250 - Steinsvikkroken	Innstilling1	1 100	1 100	1 100	1 100
Boligprogrammet 250 - Storbotn utleieboliger	Innstilling1	0	510	510	510
Boligprogrammet 250 - Tildelingsavtale	Innstilling1	5 525	11 550	11 550	11 550
Omdisponering tilskuddslisten	Innstilling1	150	150	150	150
Økte ressurser til ambulant oppfølgingstjeneste	Innstilling1	0	650	2 650	2 650
Økte utgifter ALF	Innstilling1	200	200	200	200
Sum Nye tiltak		26 025	39 210	67 871	67 871
Effektivisering					
Samlokalisere to enetiltak	Innstilling1	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sentralisering av stabs- og støttefunksjoner	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Sum Effektivisering		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Kutt					
Endret organisering og mer ambulant oppfølging i sosiale botjenester	Innstilling1	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Endring i aktivitetstilbud og MO Wergeland	Innstilling1	-2 600	-2 600	-2 600	-2 600
Omdisponering tilskuddslisten	Innstilling1	-125	-125	-125	-125
Omorganisering av Myrsæter bo- og rehabilitering	Innstilling1	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum Kutt		-5 725	-5 725	-5 725	-5 725
Nye tiltak og realendringer budsjett		25 712	38 897	67 558	67 558
Ramme 2026-2029		528 074	541 259	569 920	569 920

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Avsluttet enetiltak

Enetiltak ved Etat for sosiale tjenester avsluttet pr juni 2025.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Midlertidig botilbud - akuttovernatting

Byrådet anbefaler videre drift av et akuttovernattingstilbud som drives med bruker-til-bruker-tilnærming. Bergen kommune har god erfaring etter to års drift av Natthuset. Dette tilbudet, som har vært etablert som et midlertidig prosjekt, er blitt drevet av Huset Bergen. Tilbudet bidrar til å dekke behovet for akuttovernatting, samtidig som det har en bruker-til-brukertilnærming.

Akuttovernattingstilbud som drives på oppdrag for Bergen kommune supplerer midlertidig botilbud og botiltak, og dekker behov som oppstår utenfor Nav sin åpningstid. Tiltaket har vært bortimot fullbelagt siden oppstart i 2024.

Nye tiltak

Boligprogrammet 250 - Bjørge

Det skal etableres fem småhus uten personalbase på Bjørge. Beboerne i boligene vil få ambulant oppfølging fra ulike tjenesteytelser med helse- og sosialfaglig bakgrunn. Boligene skal driftes av Etat for sosiale tjenester, Sosiale botjenester. Opprinnelig budsjett for Lonemarka botiltak vil bli brukt til å dekke driftsutgifter fra oppstart 1. kvartal 2026 fram til etablering av nye Lonemarka botiltak, 4. kvartal 2027. Budsjettbehov vil dermed først oppstå fra 4. kvartal 2027.

Boligprogrammet 250 - Lonemarka

Byrådet foreslår at det bevilges midler til vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Ved å prioritere oppfølgingen av de som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer kunne bo stabilt i egen bolig.

Lonemarka bygges med 8 leiligheter og en tilknyttet personalbase. Anslått oppstart av drift er 4. kvartal 2027. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med delårseffekt fra 2027.

Boligprogrammet 250 - Møllendalsveien 19

Det skal etableres nytt kommunalt midlertidig botilbud i Møllendalsveien 19, med 11 boenheter og personalbase. Det er felles inngang til bygget. Midlertidig botilbud til bostedsløse er en tjeneste etter sosialtjenesteloven § 27, hvor Nav fatter vedtak etter søknad fra bruker. Målgruppen er personer over 18 år med rusutfordringer og med behov for døgnbemanning.

Boligprogrammet 250 - Nyhavnsvei botiltak

Nyhavnsveien 10 brukes i dag som midlertidig botilbud, og har en midlertidig godkjenning som går ut i 2027. Byrådet foreslår at Nyhavnsveien 10 etableres som et botiltak, med faste beboere og tett booppfølging når det midlertidige botilbudet avvikles. Viser til vedtatt handlingsplan for 250 nye boliger, herav halvparten av boligene skal bygges for særlige ressurskrevende grupper. Ved å prioritere oppfølging av de som bor i de nye boligene, vil flere med psykiske helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Nyhavnsveien 10 skal omsøkes til å bli et varig botiltak med personalbase for personer med rusutfordringer. Ved en eventuell innvilgelse, vil det være behov for driftsmidler til tiltaket med helårsvirkning fra 2028. Botiltaket vil være døgnbemannet. Driftskonsept detaljeres nærmere i 2026, og her blir antall beboere og omfang av bemanning detaljert. Tiltaket skal planlegges med 20 boenheter. Etablering av et permanent botilbud på denne adressen er langt rimeligere enn å bygge et nytt botiltak.

Boligprogrammet 250 - Petedalsmyra

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig. Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning.

Petedalsmyra med 8 leiligheter med tilknyttet personalbase, har anslått oppstart av drift 1. kvartal 2026. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med helårseffekt fra 2026.

Boligprogrammet 250 - Sandbrekkevegen botiltak

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning.

Sandbrekkevegen botiltak består av 15 boliger med anslått oppstart av drift 1. kvartal 2028. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med helårseffekt fra 2028.

Boligprogrammet 250 - Steinsvikkroken

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning.

Steinsvikkroken botiltak består av 6 boliger og oppstart av drift var 2. kvartal 2025. Det legges legges til grunn helårseffekt fra 2026.

Boligprogrammet 250 - Storbotn utleieboliger

Storbotn utleieboliger er ordinære kommunale boliger, og er anslått ferdigstilt 1. kvartal 2027. Prosjektet lokaliseres på Storbotn. Byrådet foreslår å tildele midler til booppfølging/ambulante tjenester. Det legges derfor til grunn driftskonsekvenser med helårseffekt fra 2027.

Boligprogrammet 250 - Tildelingsavtale

Byrådet foreslår at det tildeles midler til booppfølging, vektertjenester og driftsutgifter for å kunne ta i bruk nye boliger. Det beregnede budsjettbehovet følger av den vedtatt handlingsplanen for 250 nye boliger, hvorav halvparten av boligene skal bygges for særlig ressurskrevende grupper. Ved å prioritere oppfølgingen av dem som skal bo i de nye boligene, vil flere med psykisk helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Budsjettet for booppfølging og vektertjenester brukes til planlagte enkeltanlegg med stedlig bemanning, samt ambulante tjenester til anlegg uten stedlig bemanning. Det legges til grunn delårseffekt i 2026, med helårseffekt fra 2027.

Omdisponering tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Økte ressurser til ambulant oppfølgingstjeneste

Som følge av at det realiseres flere kommunale utleieboliger til personer som trenger booppfølging, er det behov for å øke ressurser til ambulante oppfølgingstjenester. Byrådet foreslår å styrke budsjett tilsvarende behovet med delårseffekt fra 2027 og med helårseffekt fra 2028.

Økte utgifter ALF

Bergen kommune har driftsavtale med ALF as, Senter for arbeidslivforberedelse som er eiet av Bergen kommune. Som følge av endringer i driftsavtale foreslås det å justere budsjettet.

Effektivisering

Samlokalisere to enetiltak

Det foreslås å samlokalisere to enetiltak med bemanning. Samlokaliseringen vil bidra til å realisere besparelser gjennom bedre utnyttelse av dagens ressurser.

Sentralisering av stabs- og støttefunksjoner

Det foreslås å sentralisere og effektivisere stabs- og støttefunksjoner i alle enheter i Etat for psykisk helse og rustjenester. Det legges til grunn at sentraliseringen vil gi besparelser, samt bidra til økt kvalitet og mer robuste tjenester gjennom sentraliseringen.

Kutt

Endret organisering og mer ambulant oppfølging i sosiale botjenester

Det foreslås å endre organisering av ansatte i sosiale botjenester for å øke effektiviteten gjennom mer ambulant oppfølging og samlokalisere ansatte som gir tjenester i det enkelte byområdet.

Endring i aktivitetstilbud og MO Wergeland

I forbindelse med HØP25-28 vedtok bystyret å samordne aktivitetstilbudet i Nav og MO Wergeland for å oppnå effektiviseringsgevinster og besparelse. Gjelder avvikling av aktivitetstilbudene Aktiv Vest, Bergenhus Aktiv og Fritid med bistand (FriBi), og etablering av aktivitetstilbud i MO Wergeland. Endringen er gjennomført og det forventes effektiviseringsgevinster og besparelse med helårsvirkning fra 2026.

Omdisponering tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Omorganisering av Myrsæter bo- og rehabilitering

Det foreslås å omorganisere avdelingene Landåsveien og Myrsæter organisatorisk til andre enheter og avvikle resultatenheten Myrsæter bo- og rehabilitering. Det vil fortsatt være botilbud begge steder, men disse vil ligge under andre resultatenheter.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Andre velferdstiltak rus	2 194	6 626	6 626	6 427	6 427	6 427	6 427
Rusbehandling, råd og veiledning	272 409	312 016	312 746	352 869	365 404	392 065	392 065
Lavterskeltiltak for rusavhengige	99 527	92 798	92 361	91 399	92 049	94 049	94 049
Utekontakt	37 062	36 952	36 977	38 705	38 705	38 705	38 705
Overnattingsstilbud til bostedsløse	11 960	16 152	16 977	5 531	5 531	5 531	5 531
Midl opph. m/tils-ikke ind.rettet	14 322	14 028	14 094	13 093	13 093	13 093	13 093
Botreningstjeneste ikke individrettet	18 310	19 056	19 260	20 051	20 051	20 051	20 051
Sum	455 784	497 628	499 042	528 074	541 259	569 920	569 920

Status og utvikling på tjenesteområdet

De fleste barn og unge i Bergen har det bra og kommer seg gjennom barne- og ungdomstiden uten store problemer. Samtidig er det bekymringsfullt at alvorlige og gjentakende lovbrudd blir utført av barn og unge, særlig de under 15 år. Ofte er rusproblematikk en del av utfordringsbildet. Dette gjenspeiles i økt press på kommunens tjenester, spesielt innenfor barnevern og oppvekstfeltet. Bergen kommune satser videre på oppsøkende sosialt arbeid, både fysisk og digitalt. På denne måten nås barn og unge tidlig og kan settes i kontakt med øvrig hjelpeapparat. Bergen deltar i Nordic Safe Cities/Trygg by Norge for å styrke denne innsatsen, og har mottatt midler fra Gjensidigestiftelsen for å videreutvikle det digitale oppsøkende arbeidet.

Gjennom kommunens planer som «Se meg, hør oss» og «Handlingsplan for barnevernet», samt tiltakene i saken om «Felles innsats mot ungdomskriminalitet» er det lagt grunnlag for styrket forebygging og tverrfaglig samarbeid. Utviklingen i rus og kriminalitet kan ikke forstås og håndteres isolert, og det er behov for forpliktende koordinering mellom flere aktører – både internt i kommunen, med eksterne samarbeidsparter og frivillige- og ideelle organisasjoner. På denne måten kan det sikres et helhetlig og effektivt hjelpeapparat for målgruppen.

Det kriminalitetsforebyggende arbeidet er en viktig satsing for byrådet, hvor en bl.a. gjennom et treårig prosjekt skal sikre tett og koordinert oppfølging for barn under 15 år som utfører gjentatt og alvorlig kriminalitet. Tilbudet gis til hele familien, og erfaringene er gode. I tillegg er det iverksatt et beredskapsteam i samarbeid med skolesektoren, med midler fra nasjonale myndigheter. Teamet skal forebygge kriminalitet på individ- og gruppenivå, og sikre trygge skole- og nærmiljø.

Det siste året har det vært en økning i antallet besøkende til MO-Gyldenpris, spesielt etter at politiet økte sin innsats i Vågsbunnen i desember 2024. Både dagtilbudet og brukerrommet på MO-senteret har økt besøk. Som en konsekvens av økte besøkstall og lengre åpningstider er det behov for mer medisinsk forbruksmateriell, matvarer og vektertjeneste. I tillegg er det langt flere personer som oppholder seg jevnlig og over tid på det tilrettelagte uteområdet ved siden av MO-senteret. Dette uteområdet er utsatt for sterk slitasje og har behov for fysisk oppgradering. Det er behov for en brukervennlig uteplass, både for å ivareta brukernes sikkerhet og for å forhindre at rusmiljøet bruker den nærliggende fotgjengertunnel som oppholdsområde.

Tverrfaglig overdoseteam og Utekontakten arbeider oppsøkende flere steder i sentrum der det observeres at unge og/eller voksne personer i rusmiljøene oppholder seg jevnlig.

Bruk av akuttovernattingsplasser til rusavhengige personer er økt. På vegne av kommunen drifter Natthuset inntil ti plasser for kvinner og menn, Hannas Hus to plasser for kvinner og Bakkegaten bo- og omsorgssenter drifter seks plasser. Det er jevnt over høyt belegg på akuttovernattingstilbudene og tidvis er det flere personer som ønsker overnattingsplass som må avvises grunnet plassmangel.

Det er stabilt høyt belegg på midlertidige botilbud som kommunen har avtale med. Målgruppen for tilbudene er bostedsløse hvorav mange har rus- og psykisk helseutfordringer. Det rapporteres at stadig flere av brukerne utvikler alvorlige psykiske helseutfordringer og at brukerne dermed har behov for at det er helse- og omsorgstjenester tilknyttet botilbudet. Det er i dag mangel på boliger som er tilrettelagt for personer med betydelig tilleggs-problematikk som rus og/eller psykiske helseutfordringer.

Med utgangspunkt i den økonomiske situasjonen kommunen står ovenfor foreslår byrådet ytterligere grep for å sikre effektiv organisering av tjenestetilbudet. Konkret foreslås det omorganisering av Myrsæter bo- og rehabilitering slik at tjenesten blir en del av annen resultatenheter. Det foreslås også en sentralisering av stab og støttefunksjoner i Etat for psykisk helse og rustjenester. Tjenestetilbudet vil

bestå slik det er i dag, men ansvarsområdene vil organiseres/sentraliseres under eksisterende tjenestesteder. I tillegg foreslås det å omorganisere sosiale botjenester under Etat for sosiale tjenester for å oppnå økt effektivitet og øke ambulante tjenester.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere personer med psykiske helseutfordringer og/eller rusutfordringer skal ut i ordinært arbeid	Andel personer som går ut i ordinært arbeid etter bistand fra IPS	66,0 %	60,0 %	60,0 %	60,0 %
	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall rusavhengige personer som mottar booppfølging med hjemmel i Helse- og omsorgstjenesteloven		600	600	675
	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge	Antall barn og unge som får utvidet oppfølging fra Utekontaktens oppsøkende tjenester			350	350
	Tjenestebrukere med samtidige rus og psykisk helseutfordringer skal motta riktig hjelp til rett tid	Andel nye tjenestebrukere med samtidige rus og psykisk helseutfordringer som får tverrfaglig kartlegging og oppfølging fra starten			100%	100%
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettamme drift	2,2 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Kriminalitetsforebygging blant unge

Byrådet har på bakgrunn av kriminalitetsutviklingen blant ungdom iverksatt flere tiltak:

- Prosjekt «Koordinering og oppfølging av barn og unge som har gjentatt kontakt med politiet»
- Hurtig kartlegging og handling (HKH) om ran blant mindreårige
- Etablering av «Beredskapsteam» i samarbeid med Byrådsavdeling for barnehage og skole

- Evaluering og videreutvikling av SLT-arbeidet (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak)
- Samling for frivilligheten med mål om å inspirere til videreutvikling av tilbud til målgruppen
- Deltakelse i KS sitt storbynettverk om ungdomskriminalitet
- Deltakelse i Nordic Safe Cities
- Flere miljøarbeidere inn i skolen
- Videreutvikling av digitalt oppsøkende arbeid

Det er et mål at Bergen skal ha kompetanse og kapasitet til å iverksette målrettet og helhetlig hjelp til barn og unge som både er i faresonen for å begå lovbrudd, men også for de som har tyngre problematikk med kriminalitet og rus. Prosjektet som er iverksatt for barn under 15 år med gjentakende og alvorlige lovbrudd skal utvides til å nå flest mulig i målgruppen, og hjelpen skal gis til både barnet og deres familier. Sammen med flere andre innsatser på feltet, vil byrådet sikre at kommunen har tilstrekkelige og effektive verktøy for å snu den negative utviklingen og legge til rette for et tryggere oppvekstmiljø for alle.

Bruker- og pårørende involvering

Byrådet vil legge til rette for at personer med brukerkompetanse og pårørendekompetanse skal medvirke i utviklingen av tilbud og tiltak på rusfeltet. Gode medvirkningsprosesser bidrar til myndiggjøring og anerkjennelse av erfaringsbasert kompetanse, medvirker til å bekjempe diskriminering og stigma, og øker tilliten mellom brukerne og de kommunale tjenester. Blant annet skal uteplassen ved siden av MO-Gyldenpris oppgraderes og tilrettelegges slik at den blir mer funksjonell og sikker for brukerne. Brukere vil involveres i denne arbeidsprosessen. Et delmål ved bedre tilrettelegging av uteplassen er å forebygge at andre steder i nærområdet utvikler seg til åpne rusområder.

Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

For å møte de store utfordringene på rusfeltet trenger vi å ta alle gode krefter i bruk. Ideelle organisasjoner tar i dag et viktig medansvar blant annet ved å tilby omsorgsinstitusjonsplasser, midlertidige botilbud og ulike lavterskeltilbud. Byrådet gir årlige tilskudd til frivillig sektor for å løse oppgaver innen området rus, psykisk helse og sosiale tiltak. Frivillig sektor bidrar økt mangfold i tjenestetilbudene til innbyggere med ulike behov. Samarbeidsprosjektet med Huset Bergen AS rundt drift av akuttovernattingstilbudet "Natthuset" har gitt positive resultater. På bakgrunn av behov for akuttovernatting tas sikte på å videreføre satsingen på akuttovernattingstilbud gjennom å utlyse en konkurranse for levering av akuttovernattingstilbud med en bruker-til-brukertilnærming.

Byrådet satser på tett individuell oppfølging av personer som bor i midlertidige botilbud. Bostedsløse kartlegges med tanke på livssituasjon med mål om å fremskaffe best mulig tilpasset botilbud. I de nye permanente botilbudene som er under planlegging er det tatt høyde for å ivareta sikkerhet for beboere, ansatte og nærmiljø gjennom bygningsmessige tilpasninger og økt tilstedeværelse av personell og tjenester. Byrådet vil fremme en temaplan for det boligsosiale feltet som vil inneholde kommunenes fremtidige strategi og handlingsplan for å løse utfordringer og imøtekomme behovene for målgruppen.

I tillegg til tjenester i botilbudene er tilgjengelig helsehjelp på helserommene på MO-sentrene viktig for å kunne ivareta helsetjenester blant annet knyttet til skadelig injeksjonspraksis, sårpleie med mer.

Styrket arbeid med rehabilitering for rusavhengige er et felles mål for alle kommunale rustjenester. Dette innebærer å motivere til tverrfaglig spesialisert rusbehandling, opphold i rehabiliteringsinstitusjoner og deltakelse i tilrettelagte arbeids- og aktivitetstiltak. Et nært samarbeid med spesialisthelsetjenesten er en forutsetning for at kommunen skal lykkes. Koordinert samarbeid og samhandling med spesialisthelsetjeneste og politiet er i tillegg avgjørende både for å håndtere utfordringer med åpne rusområder og oppfølging av personer med voldsproblematikk som oppholder seg i de åpne rusområdene. Bergen kommune har i 2025 gjennomført konkurranse om levering av tjenester i rehabiliteringsinstitusjon. Dette er rusfrie institusjonstilbud innrettet mot personer med rus- og/eller psykiske lidelser som har behov for stabilisering og gjenvinning av helsefunksjoner.

Aktivitetsnøkkel

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall konsultasjoner i helserom	2 389	2 137	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	
Antall nyinnflyttede personer med rus/ROP-utfordring i kommunal bolig	0	0	0	0	0	0	0	
Antall personer med rus/psykisk helse-utfordring som har stått lengre enn 12 mnd. i kommunal boligkø	0	0	0	0	0	0	0	
Antall personer som innvilges opphold i rehabiliteringsinstitusjon årlig	46	72	50	50	50	50	50	
Årlig besøk i MO-sentrene	39 295	46 000	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende					0,0	10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Ombygging Nyhavnsveien 10	2026	IA	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	5,0	0,0	5,0	5,0	10,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0

Investeringsbudsjett

Boligprogram - 125 nye boliger

Målet for Boligprogrammet er å fremskaffe 125 kommunale boliger som kommunen skal erverve, i tillegg til 107 boliger som allerede er tatt i bruk av tilvisingsavtaler med private utleieselskap. Totalt måltall er 250 boliger. Boligene skal være differensierte; noen skal bygges i egne anlegg med varierende antall enheter, mens andre anskaffes som enkeltleiligheter eller frittstående bygg. Igangsatte prosjekter har egne linjer i budsjettet, mens øvrige midler er samlet i denne budsjettposten «navngitt Boligprogram – 125 nye boliger».

Tidligere vedtatte prosjekter: Sanddalsringen botiltak og Hylkje botiltak foreslås stanset og midler til gjennomføring foreslås flyttes tilbake til budsjettposten for Boligprogrammet for å gjennomføre bygningsmessige tilpasninger av Nyhavnsveien 10, et botiltak på Lonemarka og et foreløpig ikke-stedsvalgt botiltak for samme målgruppen som opprinnelig planlagt på Hylkje.

Botiltaket i Sandbrekkevegen er et tidligere vedtatt prosjekt som skal omarbeides fra 8 utleieboliger og bosenter med 9 plasser til å bli bosenter med 15 plasser. Det skal ha én korttids- og én langtidsavdeling, og målgruppen er personer mellom 18 og 30 år med autismespekterforstyrrelser og utviklingsforstyrrelser og lavere sikkerhetsrisiko.

Årsaken til de bygningsmessige tilpasningene i Nyhavnsveien 10 er at det nåværende midlertidige botilbudet der, skal gjøres om til å bli et permanent botiltak.

Pilot modulbygg og det foreløpige ikke stedsvalgte botiltak, som erstatter Hylkje, skal etableres med og åtte enheter hver. Det ikke stedsvalgte botiltaket, skal gjennomføres ved å rehabilitere et eksisterende bygg og være et døgnbemannet botiltak med personalbase for personer med rusutfordringer og samtidig kognitiv svikt.

Endring i totalbudsjett i denne budsjettposten skyldes justering av merverdiavgift og prisjustering for Knappentunet, samt de nevnte nye prosjekter.

Ombygging Nyhavnsveien 10

Nyhavnsveien 10 brukes i dag som midlertidig botilbud, og har en midlertidig godkjenning som går ut i 2027. Byrådet foreslår at Nyhavnsveien 10 etableres som et botiltak, med faste beboere og tett booppfølging når det midlertidige botilbudet avvikles. Ved å prioritere oppfølging av dem som bor i de nye boligene, vil flere med psykiske helse- og rusutfordringer også kunne bo stabilt i egen bolig.

Nyhavnsveien 10 skal søkes til å bli et varig botiltak med personalbase for personer med rusutfordringer. Botiltaket vil være døgnbemannet. Driftskonsept detaljeres nærmere i 2026, og her blir antall beboere og omfang av bemanning detaljert. Tiltaket skal planlegges med 20 boenheter. Etablering av et permanent botilbud på denne adressen er langt rimeligere enn å bygge et nytt botiltak.

Byrådet foreslår at det avsettes 5 mill til prosjektutvikling i 2026.

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter tjenester fra sosialtjenesten ved Nav-kontorene, og inkluderer sosial rådgivning og veiledning, økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet, aktivitetsplikt, særlige tiltak for rusmiddelbrukere, økonomi- og gjeldsrådgivning, midlertidig botilbud til bostedsløse og oppfølgingstjenester for at flere skal kunne bo i egen bolig.

Tjenesteområdet omfatter drift av Krisesenter for Bergen og omegn. Krisesenteret skal gi tilbud med god kvalitet til personer utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og som har behov for rådgivning eller et trygt midlertidig botilbud. Kommunen er vertskommune for 17 kommuner som i fellesskap finansierer driften av Krisesenter for Bergen og omegn. Krisesenteret har separat bolig for kvinner og menn. I tillegg driftes tilbud for personer i aktiv rus.

Tjenesteområdet omfatter også behandlingstilbud for familier som lever med vold. Familiene får tilbud om individuell behandling, partnersamtaler, familiesamtaler og ulike gruppetilbud. Behandlingstilbudet er et tilbud både til de som utsettes for vold i nære relasjoner og til voldsutøver.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		1 147 126	1 147 126	1 147 126	1 147 126
Sum Lønns- og prisvekst mv.		30 771	30 771	30 771	30 771
Sum Tekniske justeringer		1 099	1 099	1 099	1 099
Sum Utgående engangstiltak		-200	-200	-200	-200
Prisjustering og diverse endringer		31 671	31 671	31 671	31 671
Konsekvensjustert ramme		1 178 797	1 178 797	1 178 797	1 178 797
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Sentralisere og effektivisere fellesfunksjoner	Innstilling1	-8 400	-8 400	-8 400	-8 400
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-8 400	-8 400	-8 400	-8 400
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Bemanning sosiale tjenester	Innstilling1	0	0	-5 000	-5 000
Tilpasning til aktivitetsnivå - Kvalifiseringsprogrammet (KVP)	Innstilling1	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Tilpasning til aktivitetsnivå - Økonomisk sosialhjelp	Innstilling1	1 940	-40 160	-66 260	-77 360
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-8 060	-50 160	-81 260	-92 360
Nye tiltak					
Omdisponering tilskuddslisten	Innstilling1	225	225	225	225
Prosjekt: Fortere frem - Færre på sosialhjelp	Innstilling1	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Nye tiltak		5 225	5 225	5 225	5 225
Nye engangstiltak					
Økning tilskuddslisten	Innstilling1	780	780	780	780

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Sum Nye engangstiltak		780	780	780	780
Effektivisering					
Effektivisering knyttet til midlertidig botilbud	Innstilling1	-817	-817	-817	-817
Effektivisering ved etablering av Nav Bergen sentrum	Innstilling1	-481	-481	-481	-481
Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp	Innstilling1	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Redusert bemanning ved samlokalisering av Nav kontor og etablering av Nav Bergen sentrum	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Redusert bilbruk i tjenestene	Innstilling1	-650	-800	-800	-800
Reduserte eiendomskostnader ved samlokalisering av Nav kontor og etablering av Nav Bergen sentrum	Innstilling1	-6 400	-6 400	-6 400	-6 400
Samlokalisere og effektivisere gjeldsrådgivning	Innstilling1	-622	-622	-622	-622
Sentralisere og effektivisere fellesfunksjoner	Innstilling1	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Sum Effektivisering		-22 070	-22 220	-22 220	-22 220
Kutt					
Avslutning av pilot ved Mulighetssenteret	Innstilling1	-250	-250	-250	-250
Omdisponering - Ung jobb	Innstilling1	-200	-200	-200	-200
Omdisponering tilskuddslisten	Innstilling1	-800	-800	-800	-800
Sum Kutt		-1 250	-1 250	-1 250	-1 250
Nye tiltak og realendringer budsjett		-33 776	-76 026	-107 126	-118 226
Ramme 2026-2029		1 145 021	1 102 771	1 071 671	1 060 571

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Sentralisere og effektivisere fellesfunksjoner

Bystyret vedtok, både i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 og Revidert budsjett 2025, å samlokalisere fellesfunksjoner i Nav sosialtjeneste, med en tilhørende effektiviseringsgevinst med halvårseffekt i 2025. Byrådet foreslår å videreføre effektiviseringsgevinsten med helårseffekt, og forventer ytterligere effektiviseringsgevinsten som følge av endringen fra 2026.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Bemanning sosiale tjenester

Som følge av forventet reduksjon i antall mottakere og reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp i økonomiplanperioden foreslås det å tilpasse bemanningen gjennom reduksjon i antall saksbehandlere i Nav fra 2028.

Tilpasning til aktivitetsnivå - Kvalifiseringsprogrammet (KVP)

Byrådet foreslår å justere budsjett som følge av færre deltakere og lavere utgifter i kvalifiseringsprogrammet.

Tilpasning til aktivitetsnivå - Økonomisk sosialhjelp

Tilpasning til aktivitetsnivå for økonomisk sosialhjelp baseres på et anslag på 8300 mottakere, tilsvarende forventet nivå i 2025 med samme snittutbetaling og stønadslengde. Ut over i perioden vil reduksjonen i overførte klienter fra introduksjonssenteret slå inn. Antallet vil følge samme utvikling som reduksjonen av Ukrainske flyktninger da mange ikke har trygderettigheter og vil gå videre på sosialhjelp.

Nye tiltak

Omdisponering tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp

Byrådet setter i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk.

Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid og jobbe for at mottakere av sosialhjelp blir selvhjulpne, og det forventes en reduksjon i utbetalt økonomisk sosialhjelp.

Nye engangstiltak

Økning tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Effektivisering

Effektivisering knyttet til midlertidig botilbud

I samarbeid med Etat for boligforvaltning tildeles to boliger til Nav Bergen sentrum som kan benyttes som midlertidig bopel med månedlig husleie. Målgruppe enslige uten rus, og små barnefamilier. Som følge av tiltaket forventes det reduksjon i bruk av midlertidig botilbud uten kvalitetsavtale.

Effektivisering ved etablering av Nav Bergen sentrum

Som følge av sammenslåing av Nav Årstad og Nav Bergenhus forventes det innsparinger knyttet til renhold og vektertjeneste.

Prosjekt: Fortere frem – Færre på sosialhjelp

Byrådet setter i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk.

Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid og jobbe for at mottakere av sosialhjelp blir selvhjulpne, og det forventes en reduksjon i utbetalt økonomisk sosialhjelp.

Redusert bemanning ved samlokalisering av Nav kontor og etablering av Nav Bergen sentrum

Byrådet foreslår å redusere bemanning i forbindelse med sammenslåingen av Nav Bergenhus og Nav Årstad og forventer at oppgaver knyttet til administrasjon og fellesfunksjoner vil kunne gi en effektiviseringsgevinst. Det vises til byrådssak [1247/24](#).

Redusert bilbruk i tjenestene

Det forventes innsparinger som følge av økt sambruk av eksisterende bilpark og redusert bruk av bilavtaler med eksterne leverandører. Byrådet foreslår tilpasse budsjett tilsvarende forventet innsparing.

Reduserte eiendomskostnader ved samlokalisering av Nav kontor og etablering av Nav Bergen sentrum

Byrådet foreslår å redusere eiendomskostnadene for Nav ved å samlokalisere Nav Bergenhus og Nav Årstad i lokalene til Nav Årstad samtidig som det sikres et godt tjenestetilbud til innbyggere og gode arbeidsforhold for ansatte. Det vises til byrådssak [1247/24](#).

Samlokalisere og effektivisere gjeldsrådgivning

Bystyret vedtok i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 å samlokalisere gjeldsrådgivning i NAV sosialtjeneste, med en tilhørende effektiviseringsgevinst med halvårseffekt i 2025. Byrådet foreslår å videreføre effektiviseringsgevinsten med helårseffekt fra 2026.

Sentralisere og effektivisere fellesfunksjoner

Bystyret vedtok, både i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 og Revidert budsjett 2025, å samlokalisere fellesfunksjoner i Nav sosialtjeneste, med en tilhørende effektiviseringsgevinst med halvårseffekt i 2025. Byrådet foreslår å videreføre effektiviseringsgevinsten med helårseffekt, og forventer ytterligere effektiviseringsgevinsten som følge av endringen fra 2026.

Kutt

Avslutning av pilot ved Mulighetssenteret

Bystyret vedtok i forbindelse med Handlings- og økonomiplan 2025-2028 å avslutte pilot ved Mulighetssenteret med tilhørende innsparing med halvårseffekt fra 2025. Byrådet foreslår å videreføre innsparingen med helårseffekt fra 2026.

Omdisponering - Ung jobb

Midlene som har gått til «Ung Jobb» i Nav sosialtjeneste, omdisponeres. Tjenesten var rettet mot at ungdom skal få seg sommerjobb, og byrådet foreslår at midlene i stedet skal brukes for å skape flere jobber for ungdom i kommunen. Det vises til at byrådet i forslag til budsjett øker tilskuddet til organisasjonen Joy, samt satsning på jobber for ungdommer i barnehager og sykehjem.

Omdisponering tilskuddslisten

Det har vært flere endringer sammenlignet med tilskuddslisten som ble vedtatt i 2025. De konkrete endringene kan sees i tilskuddslisten 2026.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Sosial rådgivning og veiledning	295 237	286 906	289 122	285 181	285 031	280 031	280 031
Støtte til krisetiltak	22 809	25 337	25 970	26 840	26 840	26 840	26 840
Kvalifiseringsordningen	189 994	209 421	213 424	201 676	201 676	201 676	201 676
Økonomisk sosialhjelp - individrettet	562 698	625 463	624 127	631 324	589 224	563 124	552 024
Sum	1 070 738	1 147 126	1 152 643	1 145 021	1 102 771	1 071 671	1 060 571

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	9 796	10 002	8 971	8 867	10 276	8 919
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	2 793	3 206	3 361	3 256	4 202	3 298
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	72 687	79 122	95 410	72 745	80 675	76 780
Dekningsgrad						
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	34,1 %	34,1 %	36,3 %	35,4 %	42,0 %	36,0 %
Andelen sosialhjelpsmottakere 18-24 år, av innbyggerne (19)-24 år (B)	4,8 %	4,9 %	5,5 %	4,8 %	6,2 %	5,2 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	3,9 %	4,2 %	3,6 %	4,5 %	5,1 %	4,3 %
Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt (måneder)	7,6	8,0	7,4	5,7	7,0	
Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innbyggere 20-66 år (B) **)	4,2	4,4	3,3	3,3	4,5	3,9
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr) *)	11 716	12 321	14 464	13 861	13 511	
Samlet stønadssum (bidrag + lån) *)	508 897 215	599 661 932	2 284 021 616	372 250 376	411 040 824	2 950 359 176
Sosialhjelpsmottakere	7 599	8 101	25 085	6 136	5 073	41 316

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Prioritet

Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år: Bergen har det siste året hatt en økning i netto driftsutgifter til sosialtjenesten. En årsak til dette er en økning i antall flyktninger blant annet fra Ukraina, med behov for tjenester fra Nav sosialtjenesten. Av de største byene er det Stavanger som har høyest netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger, etterfulgt av Bergen.

Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. innbygger 20-66 år: Bergen ligger litt under, men på nivå med resten av storbyene og snittet for ASSS-kommunene. Det har vært en økning siden 2023.

Produktivitet

Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker: Bergen ligger under Oslo og Stavanger, men over Trondheim og snittet for ASSS.

Dekningsgrad

Bergen kommune har som mål at den enkelte skal få den hjelpen de trenger og bistå den enkelte til å bli uavhengig av sosialhjelp.

Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde: Bergen sin andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntekt er på 34,1 % og ligger snitt for ASSS-kommunene. De fleste som får supplerende sosialhjelp, har trygd som hovedinntekt. Dette trekker også opp stønadslengden generelt på økonomisk sosialhjelp i Bergen.

Andel sosialhjelpsmottakere pr. innb. 18-24 år: Bergen ligger like under snittet for ASSS-kommunene på denne indikatoren og har hatt en oppgang på 0,1% siden 2023.

Andel sosialhjelpsmottakere pr. innb. 20-66 år: Bergen har hatt en økning i antall sosialhjelpsmottakere pr innbygger og ligger 0,1-prosentpoeng under snittet for ASSS kommunene. Dette kan sees i sammenheng med økning i antall flyktninger som har behov for sosialhjelp.

Gjennomsnittlig stønadslengde for mottakere med hovedinntekt sosialhjelp: Her ligger Bergen høyest av ASSS kommunene. Stønadslengden må ses i sammenheng med at Bergen har hatt en lavere andel med sosialhjelp som hovedinntekt enn de fleste andre storbyer.

Mottakere av kvalifiseringsstønad pr. 1000 innbyggere 20-66 år. Bergen har hatt en økning av antallet mottakere i 2024, og ligger over snittet for ASSS-kommunene.

Grunnlagsdata

Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned: Bergen ligger under snittet for ASSS kommunene. Dette henger sammen med den lave andelen med sosialhjelp som hovedinntekt.

Samlet stønadssum: I Oslo har samlet stønadssum gått opp fra 1 991,7 i 2023 til 2 284,0 i 2024. I Stavanger har stønadssummen gått opp fra 343,5 mill. i 2023 til 411,0 mill. i 2024. I Trondheim har

stønadssummen gått opp fra 324,1 mill. i 2023 til 372,3 mill. i 2024. Bergen har gått opp fra 508,9 i 2023 til 599,7 mill. i 2024.

Sosialhjelpsmottakere: Antall mottakere i Bergen har økt fra 7599 personer i 2023 til 8101 personer i 2024, dvs. en økning på 502 mottakere. I Oslo har antallet mottakere økt med 2247 mottakere, Stavanger har økt med 563 mottakere og Trondheim økte med 557 mottakere.

Økningen i samlet stønadssum og antall sosialhjelpsmottakere henger sammen at flere personer oppsøker sosialtjenesten for hjelp på grunn av forhold som dyrtid, økte renter og økte kostnader til livsopphold. Kortere introduksjonsprogram for ukrainske flyktninger gjør at denne målgruppen har behov for mer norskopplæring før de er klare for det norske arbeidsmarkedet. Dette innebærer at mange i denne målgruppen ikke er økonomisk selvhjulpne.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Sosialtjenesten i Bergen har som mål at den enkelte skal få den hjelpen de trenger og få bistand til å bli uavhengig av sosialhjelp. Personer som av helsemessige eller psykiske årsaker ikke kan jobbe skal hjelpes over på varige ordninger.

Sosialhjelpsutgiftene avhenger av antall mottakere og stønadslengder samt av nivået på sosialhjelpen. Sosialhjelpsnivået fastsettes av den enkelte kommune. De fleste kommunene følger de veiledende statlige satsene for livsopphold. Bergen kommune har blant de høyeste sosialhjelpssatsene i Norge, på nivå med Oslo.

Netto utbetalt økonomisk sosialhjelp har gått opp fra 456,7 mill. kr i 2023 til 562,7 mill. kr i 2024. I 2024 var det totalt 2738 nyregistrerte mottakere av økonomisk sosialhjelp. Av disse var de fleste født i et annet land enn Norge. Utbetalt sosialhjelp har økt med 65 prosent i Bergen i perioden 2018 til 2024. Til sammenligning har økningen vært 121,8 prosent i Stavanger, 64,8 prosent i Oslo og Trondheim har en økning på 39 prosent i økt utbetalt økonomisk sosialhjelp i tilsvarende periode. Andelen av mottakere av økonomisk sosialhjelp med annen landbakgrunn enn Norge utgjør 66 prosent i 2024 og har økt fra 41,5 prosent i 2018. I 2024 var det totalt 8101 mottakere av økonomisk sosialhjelp i Bergen. Budsjettet legger til grunn 8300 mottakere av økonomisk sosialhjelp i 2026. Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp forutsettes å synke mot slutten av økonomiplanperioden som følge av lavere bosetting av flyktninger enn tidligere år og overgang til arbeid eller andre varige ordninger.

Utgifter til sosialhjelp per mottaker og utbetaling per stønadsmåned i 2024 var relativt lav sammenliknet med de største byene i Norge tross høyere sosialhjelpssatser for barn, blant annet fordi Bergen har noe lavere andel mottakere med hovedinntekt sosialhjelp og kommunal bostøtte som bidrar til lavere snittkostnader pr. mottaker. Antall barn som har foreldre som mottar økonomisk sosialhjelp har gått ned med 123 barn fra 2023 til 2024. Antallet har hatt en jevn nedgang fra 3025 barn i 2018 til 1614 barn i 2024. De siste tallene fra SSB på andel barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt under 60 prosent av medianinntekten (EU60 definisjon) er i 2023 på 9,4 prosent i Bergen mot forrige måling fra 2022 på 10,2 prosent. 6 av 10 barn i familier med vedvarende lavinntekt har innvandrerbakgrunn.

Arbeidsrettede tiltak driftet av sosialtjenesten viser gode resultater. I partnerskapet Nav Bergen er arbeidsrettet oppfølging av innvandrere/flyktninger og ungdom/ unge voksne felles satsingsområder. Antall Nav-kontor i Bergen ble redusert fra fem til fire da Nav Årstad og Nav Bergenhus ble slått til Nav Bergen sentrum i 2025.

Kommunen ivaretar plikten til å sette vilkår om arbeidsrettet aktivitet for personer under 30 år som mottar sosialhjelp og gir tett oppfølging til gruppen. Som hovedregel settes det også vilkår om aktivitetsplikt til sosialhjelpsmottakere over 30 år. Hensikten er å gi den enkelte mulighet til å utføre meningsfulle aktiviteter. Sosialtjenesten samhandler med statlig linje i NAV om å finne hensiktsmessige tiltak for den enkelte.

Bystyret har i forbindelse med behandlingen av Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner vedtatt å utrede hvordan voldsutsatte kan få bedre oppfølging enn i dag. Det er nedsatt arbeidsgrupper som jobber med å utrede et pakkeforløp for voldsutsatte, samt koordinator til flere.

Byrådet setter i gang prosjektet Fortere frem – Færre på sosialhjelp, hvor målet er å få flere mottakere av økonomisk sosialhjelp inn i arbeid eller annen inntektssikring. At flere som i dag mottar sosialhjelp kommer i jobb er viktig både samfunnsøkonomisk og for den enkelte. Å være i jobb gir inntekt, bedre helse og et sosialt nettverk. Gjennom et målrettet arbeidet skal saksbehandlere i Nav jobbe intensivt med å få innbyggere inn i arbeid, og det forventes en reduksjon i utbetalt økonomisk sosialhjelp.

Barnetrygden skal fortsatt holdes utenfor ved beregning av sosialhjelpssatser. Satsene foreslås fastsatt som følger med virkning fra 1.mars 2026:

Bergen kommunes veiledende satser for utmåling av livsopphold gjeldende fra 01.03.26	Kr. pr. mnd.
Enslige uten barn	9 250
Ektepar/samboere	14 500
Person som deler husholdning/bofellesskap	7 250
Hjemmeboende ungdom under 25 år	7 250
Barn 0-5 år	4 550
Barn 6-10 år	5 400
Barn 11-14 år	6 550
Barn 15-17 år	7 450

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere personer i alderen 18-29 år som har økonomisk sosialhjelp, skal ut i arbeid og/eller aktivitet	Andel personer i alderen 18-29 år som mottar økonomisk sosialhjelp og som har vedtak om aktivitetsplikt			65%	70%
	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall personer som går fra midlertidig botilbud til bolig			50	80
	Personer som er utsatt for vold i nære relasjoner får sammenhengende og koordinerte tjenester	Andel voldsutsatte personer som tar kontakt med kommunen og som får oppfølging av koordinator for voldsutsatte			40%	40%
	Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen	Andel deltakere i NorA og Ny sjanse som går videre til ordinært arbeid og utdanning etter fullført program			65%	70%
		Antall sosialhjelpsmottakere med utenlandsk bakgrunn			5000	4500
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	0,1 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommune har som mål at ingen barn skal vokse opp i fattigdom i Bergen, og den beste veien ut av fattigdom er utdanning og arbeid. Den tidligere Handlingsplan mot fattigdom, med særlig vekt på barnefamilier, blir erstattet av temaplan for økt inkludering og arbeid. Den vil rette fokus mot hvordan arbeid bidrar til økt fellesskap, deltakelse og mestring for den enkelte.

Sosialhjelpsstønad er en viktig hjelp til familier og personer som sliter økonomisk. Informasjon om rettigheter skal være tilgjengelig for potensielle sosialhjelpsmottakere, slik at flere som har rett på sosialhjelp får vite om ordningene. Sosialhjelp er ment å være en midlertidig stønad, og personer som ikke kan jobbe av psykiske eller helsemessige årsaker skal hjelpes over på varige ordninger.

Gjennom tett oppfølging av den enkelte vil sosialtjenesten legge til rette for at de som kan komme ut i aktivitet og arbeid. Et steg på veien er kommunale grupperettede tiltak, som Folk i arbeid (FIA). Kvalifiseringsprogrammet (KVP) vurderes individuelt i samsvar med vilkår i sosialtjenesteloven. Deltagelse i KVP kan søkes om flere ganger. Sosialtjenesten har også tett samarbeid med Nav stat om individuelle tiltak, som praksisplasser, ulike arbeidsrettede kurs ol.

For personer med omfattende tjenestebehov og behov for bistand fra flere instanser er det krevende å koordinere tjenestene. Økt digitalisering kan levere viktige forutsetninger for bedre samhandling og mer sammenhengende tjenester på tvers av relevante tjenesteområder.

Aktivitetsnøkkel

Indikatornavn	Resultat	Resultat	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Beskrivelse
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Andel digitale søknader om økonomisk sosialhjelp	72,3 %	73,8 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	
Andel flyktninger som kommer i arbeid eller skole 3 år etter fullført introduksjonsprogram	0,0 %	0,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	70,0 %	
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (%)	34,1 %	34,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	39,0 %	
Antall nyregistrert klienter med utbetaling	0	2 738	2 500	2 300	2 300	2 300	2 300	
Antall sosialhjelpsmottakere	7 599	8 101	8 300	8 300	7 900	7 700	7 700	
Gjennomsnittlig oppholdstid i midlertidig botilbud	0,0 %	3,9 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %	
Gjennomsnittlig stønadslengde (mnd)	4,9	5,2	5,2	5,0	4,8	4,8	4,8	
Snitt netto utbetalt økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	60 357	69 000	75 000	77 000	76 000	75 000	73 000	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Nytt familiesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling	2028		IA	29,4	0,0	29,4	8,3	7,5	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,6
Sosiale tjenester - nybygg og rehabilitering	Løpende						0,0	80,0	0,0	58,0	87,8	27,9	16,8	0,0	0,0	0,0	270,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	29,4	0,0	29,4	8,3	87,5	7,8	58,0	87,8	27,9	16,8	0,0	0,0	0,0	294,1

Investeringsbudsjett

Nytt familiesenter for Bergen og omegn - prosjektutvikling

Bergen kommune er vertskommune for krisesentertilbud for flere nabokommuner. Det er foretatt tomtesøk, og byrådet jobber videre med å etablere et nytt krisesenter. Flere målgrupper skal samles ved det nye senteret. Nytt bygg skal sikre og imøtekomme krav i Krisesenterloven og Arbeidsplassforskriften. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering. Budsjettposten skal dekke kostnader knyttet til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Sosiale tjenester - nybygg og rehabilitering

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

04C-Introduksjons- og tolketjenester

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet Introduksjons- og tolketjenester yter en stor del av de kommunale tjenestene til nyankomne innvandrere og flyktninger. Tjenestene omfatter bosetting av nyankomne flyktninger, introduksjonsprogram for flyktninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, forberedende opplæring for voksne (tidligere kalt grunnskoleopplæring for voksne) og tolketjenester.

Flyktninger, tidligere asylsøkere og personer med midlertidig kollektiv beskyttelse som er bosatt med offentlig hjelp, har rett og plikt til introduksjonsprogram jf. integreringsloven. Dette gjelder også familiegjennforente med personer som har rett og plikt til program. For fordrevne fra Ukraina med kollektiv beskyttelse er det et eget midlertidig kapittel i integreringsloven.

Voksne innvandrere mellom 18 og 67 år som har en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold i Norge, har rett og/eller plikt til norskopplæring jf. integreringsloven.

Bergen læringssenter for norsk og samfunnskunnskap og Introduksjonssenteret for flyktninger forvalter ordningene i integreringsloven. Læringssenteret gir også norskopplæring til betalingslever som faller utenfor ordningen med rett til gratis norskopplæring.

Forberedende opplæring for voksne (tidligere Grunnskole for voksne) tilbyr forberedende opplæring i fag eller grunnleggende ferdigheter til voksne som trenger dette, jf. opplæringsloven.

Tolketjenesten leverer tolk til alle kommunale tjenesteytere når disse mangler språkfelleskap med sine tjenestemottakere. Ved kapasitet selges også tjenester til oppdragsgivere utenfor kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		428 018	428 018	428 018	428 018
Sum Lønns- og prisvekst mv.		15 309	15 309	15 309	15 309
Sum Tekniske justeringer		9 319	9 319	9 743	9 743
Sum Utgående engangstiltak		-55	-55	-55	-55
Prisjustering og diverse endringer		24 574	24 574	24 997	24 997
Konsekvensjustert ramme		452 592	452 592	453 015	453 015
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger	Innstilling1	-77 896	-96 792	-96 792	-96 792
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-77 896	-96 792	-96 792	-96 792
Effektivisering					
Effektivisering av integreringsfeltet	Innstilling1	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Effektivisering av Tolketjenesten	Innstilling1	-5 000	-7 000	-8 000	-9 000
Sum Effektivisering		-15 000	-17 000	-18 000	-19 000
Kutt					
Sum Kutt		0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett		-92 896	-113 792	-114 792	-115 792
Ramme 2026-2029		359 695	338 799	338 223	337 223

Tilpasning til aktivitetsnivå

Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger

I Handlings- og økonomiplan for perioden 2026–2029 legger byrådet til grunn et årlig bosettingsnivå på 250 personer. Dette innebærer en betydelig reduksjon sammenlignet med tidligere år. I 2024 ble det lagt opp til bosetting av 1000 flyktninger, og i 2025 er det lagt til grunn bosetting av 400, men det forventes 350.

Som følge av det lavere bosettingsnivået vil bemanningen knyttet til flyktningarbeidet bli justert videre ned i 2026. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering.

Tilpasningen av budsjettet til det reduserte aktivitetsnivået medfører en betydelig nedjustering av utgifter. Dette inkluderer reduksjon i bemanning ved Introduksjonssenteret, Bergen læringscenter og etaten for øvrig. I tillegg reduseres hovedsakelig utbetalinger til introduksjonsstønad og startstønad.

Effektivisering

Effektivisering av integreringsfeltet

I Handlings- og økonomiplan for perioden 2026–2029 legger byrådet til grunn et årlig bosettingsnivå på 250 personer. Dette innebærer en betydelig reduksjon sammenlignet med tidligere år. Til orientering ble det lagt opp til bosetting av 1000 flyktninger i 2024 og 400 flyktninger i 2025.

Som følge av det lavere bosettingsnivået vil bemanningen knyttet til flyktningarbeidet bli justert videre ned i 2026. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering.

Tilpasningen av budsjettet til det reduserte aktivitetsnivået medfører en betydelig nedjustering av utgifter. Dette inkluderer reduksjon i bemanning ved Introduksjonssenteret, Bergen læringscenter og etaten for øvrig. I tillegg reduseres hovedsakelig utbetalinger til introduksjonsstønad og startstønad.

Effektivisering av Tolketjenesten

Byrådet foreslår en effektivisering av Tolketjenesten, hvor kommunen i større grad skal ta i bruk oppdragstolker. Effektivisering av tolketjenestene skal ses i sammenheng med sak om tolketjenesten som legges frem for bystyret på samme tidspunkt som Handlings- og økonomiplanen.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Grunnskoleopplæring for voksne	58 513	35 882	42 618	44 200	44 200	44 200	44 200
Norskopplæring for voksne innvandrere	65 981	84 855	85 409	87 190	82 652	82 652	82 652
Tolketjeneste	57 065	56 835	57 608	59 283	59 283	59 283	59 283
Introduksjonsordningen	262 188	226 419	231 198	152 031	135 673	135 097	134 097
Andre ytelser til livsopphold for flyktninger	42 427	24 027	24 027	16 991	16 991	16 991	16 991
Sum	486 178	428 018	440 860	359 695	338 799	338 223	337 223

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Andre nøkkeltall						
Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	1 200	1 200	1 650	845	950	6 380
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	1 200	1 000	1 648	845	750	5 425

Status og utvikling på tjenesteområdet

Den sentrale oppgaven for tjenesteområdet introduksjons- og tolketjenester er å gi nyankomne flyktninger og innvandrere en god start på det nye livet i Bergen. Deltakerne i introduksjonsprogrammet er en sammensatt gruppe av personer med ulike arbeids- og utdannelsesbakgrunn, og dette gir ulike rettigheter til varighet av program og norskopplæring. Gjennom å tilby deltakerne et godt individuelt tilrettelagt introduksjonsprogram og norskopplæring gir Bergen kommune de bosatte flyktningene en mulighet til å få en varig tilknytning til det norske samfunns- og arbeidslivet. Det er av samfunnsøkonomisk betydning at kommunen klarer å hjelpe flest mulig i denne gruppen til å bli økonomisk selvstendige.

Siden Russlands fullskala invasjon av Ukraina i februar 2022 har det kommet svært mange ukrainere til Bergen. I 2025 har det imidlertid vært lavere ankomst av fordrevne fra Ukraina, samtidig som det er en nedgang i flyktninger som skal bosettes fra andre land. Det antas at dette fortsetter også i 2026, og at det dermed vil være et lavere bosettingsnivå i årene fremover, selv om en ansenlig verdenssituasjon gjør flyktningefeltet uforutsigbart.

Aktivitetsnivået vil gå ned som følge av at det kommer færre flyktninger til kommunen. Staten har i 2025 startet arbeidet med å dimensjonere tjenestene i tråd med et lavere aktivitetsnivå, og vil fortsette med dette i 2026.

Lavere tilstrømming av flyktninger vil også få betydning for deltakertall i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. En del flyktninger som har kommet i foregående år har imidlertid fremdeles rettigheter til program og norskopplæring i 2026 og i årene videre. I tillegg er det også slik at andre innvandrergupper utgjør en del av deltakertallet i norskopplæring, og dette påvirkes ikke av at det kommer færre flyktninger.

Stortinget har vedtatt endringer i integreringsloven som vil tre i kraft i løpet av 2026. Lovendringene skal bidra til økt arbeidsretting og formell opplæring i introduksjonsprogrammet, og vil føre til at nedgangen i deltakertall går saktere enn man tidligere har estimert. Dette skyldes blant annet at flere vil ha rett til introduksjonsprogram, ved at øvre aldersgrense økes fra 55 til 60 år. I tillegg vil flere introduksjonsdeltakere få rett til et lengre program. De kommende lovendringene innebærer også at flere vil få minstekrav til omfang av arbeidsrettet innhold i programmet. Dette stiller andre krav til hvordan kommunen jobber med arbeidsretting av norskopplæring og programtiltak. Kommunen må blant annet styrke samarbeidet med arbeidsgivere for at flere deltakere skal få tilbud om praksis, og samarbeide med arbeidsgivere og andre organisasjoner for å utvikle tiltak for deltakere med ulik utdanningsbakgrunn.

Modulstrukturering av forberedende opplæring for voksne (FOV) ble innført i 2025. Innføringen kan føre til økte deltakertall, ved at flere kombinerer FOV med andre arbeidsmarkedstiltak. Etter at Bergen voksenopplæring ble en del av FOV i 2025, erfarer Etat for inkludering en økning i søkere med behov for opplæring i tegnspråk eller punktskrift, samt personer med behov for omfattende tilrettelegging. Økningen kan medføre behov for kompetanse som FOV ikke har per i dag, som blant annet spesialpedagoger.

Etterspørselen etter tolk forventes å gå noe ned som følge av at det kommer færre flyktninger, men vil likevel være på et høyt nivå også i 2026. Dette henger sammen med at flere kommunale tjenester har behov for tolk i møte med minoritetsspråklige, selv om de har vært innbyggere i kommunen i mange år, særlig innenfor helse og barnevern. I tillegg er det flere store tolkespråk, blant annet polsk, som ikke er knyttet til ankomst av flyktninger. I 2025 gjennomførte byrådet en utredning om hva som vil være den mest hensiktsmessige organiseringen av tolketjenesten for å sikre en best mulig ressursutnyttelse fremover, og foreslår overgang til mer bruk av oppdragstolk.

Bergen inkluderingssenter er en møteplass for inkludering, læring, kultur og idrett, sentralt på Landås. Senteret holder til i den tidligere lærerhøyskolen, og er et prisbelønt forbildeprosjekt for inkluderende arkitektur, gjenbruk og menneskerettigheter. Under samme tak er nå flere av Bergen kommunes tjenester for integrering og voksenopplæring samlet, noe som skaper nye muligheter for samarbeid, kunnskapsdeling og fellesskap. Samtidig er senteret åpent for nærmiljøet, frivillige organisasjoner, lag og enkeltpersoner som ønsker å ta i bruk moderne og fleksible lokaler til møter, kurs, arrangementer og andre aktiviteter.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	2,5 %			
		Sykefraværprosent				

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Rask tilknytning til arbeidslivet og samfunnet for flyktninger og innvandrere i Bergen		Andel i ordinært arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram	32,0 %	53,0 %	53,0 %	55,0 %
		Andel som består norskprøve muntlig på nivå B1	67,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %
Sikre økonomisk bærekraftig ressursbruk til bosetting og integrering av flyktninger		Andel av kommunens utgifter til bosetting og integrering av flyktninger som er dekket av statlige tilskudd			90%	100%

Virkemiddel for å nå mål

Flyktninger og innvandrere som blir bosatt i Bergen skal ha en rask og varig tilknytning til arbeidslivet og samfunnet. I 2025 vedtok Stortinget endringer i integreringsloven som skal bidra til å få flere raskt i arbeid, noe som medfører en større arbeidsretting av innholdet i introduksjonsprogrammet. Byrådet vil videreføre de målrettede tiltakene som ble startet opp i 2025 for å få flere flyktninger over i jobb, og samtidig utvikle nye arbeidsrettingstiltak i samarbeid med arbeidsgivere og organisasjoner.

Samarbeid med Nav, særlig den statlige linjen, er sentralt i flere av tiltakene. Blant tiltakene som blir videreført er JobbLØFT, et innsatsteam med representanter fra Nav stat og kommune, Introduksjonssenteret for flyktninger, Bergen Læringssenter og HR bemanning. JobbLØFT koordinerer arbeid ut mot arbeidsgivere og fremskaffer praksisplasser og jobber, samt at de skal sikre sømløse overganger til Nav for de som har behov for videre arbeidsrettet oppfølging.

For å komme i arbeid er det sentralt for flyktninger og innvandrere å oppnå et tilstrekkelig norsknivå. En egen avdeling ved Bergen læringssenter tilbyr en særlig intensiv og arbeidsrettet norskopplæring, hvor målet er å styrke norskopplæringen i en tidlig fase slik at flyktninger kan gå raskt i arbeidspraksis. Avdelingen bidrar også til å møte økte krav om arbeidsretting av introduksjonsprogrammet.

Etter tre år med rekordhøy bosetting av flyktninger forventes at det kommer færre flyktninger til Bergen i årene fremover. En rett dimensjonering av tjenestene er en sentral oppgave i tiden fremover, og byrådet vil fortsette det påbegynte arbeidet på dette området. For å sikre at kommunens utgifter til bosetting og integrering ikke overskrider inntektene, har byrådet i 2025 igangsatt et arbeid for å få økonomien knyttet til flyktningefeltet i balanse. Dette arbeidet blir videreført i kommende økonomiplanperiode.

Aktivitetsnøkkeltall

Bergen Læringssenter for norsk og samfunnskunnskap

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall deltakere i opplæring i norsk/samfunnskunnskap	1 500	1 332	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	

Grunnskoleopplæring for voksne

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall deltakere i forberedende opplæring	235	205	235	235	235	235	235	

Introduksjonssenteret for flyktninger

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel av totalt bosatte fordelt på boligtype - bolig fremskaffet av flyktninger (avtalt selvbosetting)	35,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %	21,0 %	
Andel av totalt bosatte fordelt på boligtype - bolig fremskaffet av kommunen	65,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	
Andel i ordinært arbeid, utdanning, grunnskole eller kvalifiseringstiltak i regi av NAV etter fullført introduksjonsprogram	0,0 %	0,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %	
Andel overgang til arbeid/utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram	53,0 %	32,0 %	53,0 %	53,0 %	53,0 %	53,0 %	53,0 %	
Antall aktive deltakere i introduksjonsprogram (ved årsslutt)	600	464	400	350	300	250	250	
Antall deltakere som har avsluttet introduksjonsprogram	350	649	500	300	200	200	200	
Antall deltakere som har deltatt i introduksjonsprogram i løpet av året	0	0	975	700	550	500	450	
Antall familiejenforente med flyktninger	80	44	30	30	30	30	30	
Totalt bosatte flyktninger (ikke medregnet familiejenforente)	1 037	894	350	250	250	250	250	

Tolketjenesten

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel gjennomførte tolkeoppdrag av totalt bestilte oppdrag	0,0 %	0,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %	
Andel tolkeoppdrag gjennomført som telefontolking	77,0 %	87,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %	
Andel tolkeoppdrag utført av kvalifisert tolk	77,0 %	88,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Totalt gjennomførte tolkeoppdrag	24 000	29 302	25 000	24 000	23 000	23 000	23 000	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Bergen Inkluderingscenter	2024	BY 111-19	889,0	927,6	0,0	927,6	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			889,0	927,6	0,0	927,6	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9

Investeringsbudsjett

Bergen inkluderingssenter

Status driftskonsekvens	2026	2027	2028	2029
Opprinnelig budsjett	0,7	0,7	0,7	0,7
Pris	0,0	0,0	0,0	0,0

05A-Forebyggende helsearbeid

Om tjenesteområdet

Forebyggende helsearbeid handler om å fremme folks psykiske og fysiske helse, redusere risiko for sykdom og bidra til god helse og livskvalitet i befolkningen. Tjenesteområdet omfatter kommunens folkehelsearbeid og samfunnsmedisinske oppgaver - inkludert smittevern, miljørettet helsevern og Senter for migrasjonshelse.

Forebyggende helsearbeid for barn og familier, tilbys fra Barne- og familietjenesten (BFT) i fire byområder og omfatter svangerskaps- og barselomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjeneste i grunnskole og videregående skole og helsestasjon for ungdom. Tjenestene tilbyr et basisprogram fra svangerskapet og ut videregående skole med vaksinasjoner og fastlagte konsultasjoner, med vurdering av utvikling, helse og trivsel. Barn, unge og deres familier får også utvidet hjelp og oppfølging og bistand til koordinering ved behov.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		345 686	345 686	345 686	345 686
Sum Lønns- og prisvekst mv.		14 867	14 867	14 867	14 867
Sum Tekniske justeringer		-9 041	-8 717	-8 717	-8 717
Sum Utgående engangstiltak		233	-91	-91	-91
Prisjustering og diverse endringer		6 059	6 059	6 059	6 059
Konsekvensjustert ramme		351 746	351 746	351 746	351 746
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Vaksinasjonsprogram for voksne - bortfall av utgifter	Innstilling1	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Barn med behov for helsestasjon- og skolehelsetjenester	Innstilling1	4 900	4 900	4 900	4 900
Helse og omsorgstjenester til bosatte flyktninger	Innstilling1	3 337	2 337	2 337	2 337
Ny helsestasjon i Loddefjord	Innstilling1	1 350	1 350	1 350	1 350
Reversering av tiltak Ukraina-helsestasjon og skolehelsetjenesten	Innstilling1	4 100	4 100	4 100	4 100
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		13 687	12 687	12 687	12 687
Nye tiltak					
Helseutvalget - Prosjekt Sjekkpunkt - tilskudd	Innstilling1	200	0	0	0
Samstemt - økte kostnader knyttet til nytt journalsystem (HSPRO)	Innstilling1	5 000	10 000	10 000	10 000
Sum Nye tiltak		5 200	10 000	10 000	10 000
Kutt					
Avvikle helsestasjon i Laksevåg	Innstilling1	-1 000	-2 960	-2 960	-2 960
Sum Kutt		-1 000	-2 960	-2 960	-2 960
Nye tiltak og realendringer budsjett		14 887	16 727	16 727	16 727
Ramme 2026-2029		366 633	368 473	368 473	368 473

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Vaksinasjonsprogram for voksne - bortfall av utgifter

I 2025 ble det etablert et nytt vaksinasjonsprogram for voksne og kommunen ble tilført midler til å gjennomføre dette. Senere har imidlertid regjeringen bestemt at kommunene ikke skal betale for en del vaksiner som hittil har vært kjøpt fra Folkehelseinstituttet. Dette medfører reduserte kostnader for kommunen, og rammetilskuddet reduserer tilsvarende. Dette er en videreføring av en justering i Revidert budsjett 2025.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Barn med behov for helsestasjon- og skolehelsetjenester

Det er behov for å styrke budsjett til lønnsutgifter i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Flere barn som er kommet til Norge som flyktninger trenger omfattende og regelmessig oppfølging i helsestasjon- og skolehelsetjenesten.

Byrådet anbefaler at budsjettet styrkes tilsvarende merkostnadene.

Helse og omsorgstjenester til bosatte flyktninger

Etat for helsetjenester må bygge ned aktiviteten på Senter for migrasjonshelse knyttet til lavere bosetting. De har i 2026 behov for en styrking på 1,0 mill. utover grunnbemanning for å gi helsetjenester til flyktninger som nylig er bosatt i Bergen.

Behovet for helse- og omsorgstjenester blir redusert som følge av lavere bosetting.

Ny helsestasjon i Loddefjord

Ved etablering av ny helsestasjon i Loddefjord (Vestkanten) påløper det kostnader til husleie som følge ny kontraktinngåelse og tilpasning av lokaler. Byrådet foreslår derfor å styrke budsjettet.

Reversering av tiltak Ukraina-helsestasjon og skolehelsetjenesten

Ukraina-mottaket i helsestasjon er nedlagt i henhold til vedtak. Mottaket lå ikke i budsjettet for 2025, da det tidligere var budsjettet med engangsmidler. Tiltaket ble reversert i revidert budsjett 2025 og er videreført i økonomiplanperioden.

Nye tiltak

Samstemt - økte kostnader knyttet til nytt journalsystem (HSPRO)

Kutt

Avvikle helsestasjon i Laksevåg

Byrådet følger opp bystyrets vedtak fra 27.05.2025 om at Laksevåg helsestasjon legges ned i 2026. Dette er en mindre helsestasjon som følger opp få fødsler per år. Brukerne vil fremover følges opp av andre tilbud i byområdet, og det vises til at ny helsestasjon på Vestkanten i Loddefjord åpner i 2026. Avviklingen av helsestasjonen får kun delårseffekt i 2026.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Helsestasjon	145 842	149 314	152 534	165 054	168 094	168 094	168 094
Skolehelsetjeneste	107 711	100 665	109 136	109 655	109 655	109 655	109 655
Helsestasjon for ungdom	6 856	6 760	8 125	6 893	6 893	6 893	6 893
Smittevern	23 636	17 340	11 508	14 716	14 716	14 716	14 716
Miljørettet helsevern	7 443	5 804	6 000	5 894	5 894	5 894	5 894
Forebyggende arbeid helse og sosial	79 853	65 804	69 327	64 421	63 221	63 221	63 221
Sum	371 341	345 686	356 630	366 633	368 473	368 473	368 473

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B) *) **)	4 391	4 184	5 834	3 951	5 172	4 130
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B) *) **)	499	458	620	656	731	649
Dekningsgrad						
Jordmor avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-5 år (årsverk) (B)	21,3	22,0	20,1	17,9	17,4	18,2
Undersøkt grunnskole 1. trinn Andel barn (prosent)	101,2 %	128,2 %	89,1 %	89,4 %	60,1 %	
Undersøkt ved 2-års alder Andel barn (prosent)	102,3 %	96,1 %	103,5 %	97,8 %	98,8 %	
Undersøkt ved 4-års alder Andel barn (prosent)	102,1 %	95,2 %	98,4 %	104,6 %	101,0 %	
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232 (B)	98,3	88,3	88,1	98,3	76,6	88,2
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232 (B)	8,7	6,7	6,2	8,5	8,6	6,9
Kvalitet						
Avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	71,3	70,3	56,2	41,0	46,9	
Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Andel barn (prosent)	64,3	56,3	64,6	63,0	55,8	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Fastlønnet kom.helsetj. kn. til fysioterapi- og legeårsv. avt. fysio.årsv. per 10 000 innbyggere (årsv.)	3,9	3,7	4,0	6,1	5,3	
Leger Avtalte årsverk (årsverk)	15,4	11,8	28,6	10,7	8,0	61,7
Leger avtalte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten per 10 000 innbyggere 0-20 år (årsverk)	2,4	1,8	1,9	2,2	2,2	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Forebyggende helsearbeid

Analyse av KOSTRA indikatorer for Forebyggende helsearbeid

Bergen kommune ligger stort sett rundt gjennomsnittene for ASSS-kommunene når det gjelder indikatorene for aktiviteter og årsverk innen basistilbudene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Antall årsverk av helsesykepleiere har vært stabilt siste år. På denne indikatoren ligger Bergen ifølge andre oversikter litt over gjennomsnittet, med unntak av Trondheim som ligger godt over.

Bergen kommune prioriterer raskt hjemmebesøk til nyfødte fra helsesykepleier. Kommunen har også det høyeste antall årsverk av jordmødre blant sammenligningskommunene. At tidlig hjemmebesøk av jordmor likevel ligger rundt gjennomsnittet i ASSS-kommunene, forklares med økte ekstrakonsultasjoner begrunnet med økt behov for veiledning og støtte. Samlet viser indikatorene at Bergen har prioritert de minste i helsestasjonen, gjennom omstillinger og tilpasninger.

Det jobbes i ASSS nettverket med å få på plass nye indikatorer blant annet innen forebyggende psykisk helsearbeid som følge av den nye barnevern- oppvekstreformen.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune står i en økonomisk situasjon som krever tøffe prioriteringer i kommunens helse- og omsorgstjenester. Byrådet har gjort flere grep for å sikre tilpasning til en økonomisk bærekraftig utvikling. I 2025 ble basistilbudet ved Frisklivssentralen avvirket som følge av den økonomiske situasjonen. Byrådet opprettholdt imidlertid flere forebyggende helsetjenester, deriblant [Tilbud til kreftrammede og pårørende](#). Samtidig oppfordret byrådet frivillige og private aktører til å videreføre utendørstreningene som var etablert i flere bydeler, slik at innbyggerne fortsatt har tilgang til et lavterskel treningstilbud i sine nærområder.

Byrådet er svært glad for at flere aktører tok denne oppfordringen – og i flere tilfeller også har forbedret konseptet. Et godt eksempel er [Åsane håndballklubb](#), som har gjort det mulig å trene innendørs på dager med dårlig vær. Andre aktører er [Stiftelsen Betanien](#), som tilbyr trening i Fyllingsdalen, og [Idrett Bergen Sør](#) som har utendørs treningstilbud i både Fana og Ytrebygda. Byrådet håper at enda flere vil engasjere seg, slik at vi sammen kan legge til rette for et aktivt og inkluderende liv for alle innbyggere. Fysisk aktivitet har positiv effekt på befolkningens helse og livskvalitet. Dette er godt dokumentert. Nå har [Helsedirektoratet lansert en kalkulator](#) som i tillegg til å beregne antall friske leveår som er mulig å få ved å øke nivået av fysisk aktivitet i befolkningen, også gir tall på den samfunnsøkonomiske gevinsten. Dersom 100 personer i aldersgruppen 60 år øker aktivitetsnivået sitt fra inaktiv til delvis aktiv, tilsvarende 10 minutters daglig spasertur, kan dette potensielt gi en reduksjon i kommunens helsetjenestekostnader på 1,6 millioner kr. pr år.

Strategi for folkehelsearbeid i Bergen 2025–2030 ble vedtatt av Bergen bystyre 26. mars 2025. Målet er en samfunnsutvikling som fremmer helse og livskvalitet, og som bidrar til å redusere sosiale helseforskjeller i befolkningen. Strategien omfatter innsats og tiltak på tvers av sektorer, og skal følges opp gjennom konkrete tiltak i den tematiske planleggingen i kommunen. Prioriterte tiltak blir omtalt under flere av tjenesteområdene i Handlings- og økonomiplanen.

Økende sosiale helseforskjeller og ulikhet i livskvalitet

Folkehelsen i Bergen er god, men vi har sosiale helseforskjeller mellom ulike grupper og som følger utdannings- og inntektsnivået i befolkningen. De med høy utdanning og god inntekt har bedre helse og livskvalitet og lever lengre enn de med lavere utdanning og dårligere økonomi. I tillegg er demografiske endringer, klimaendringene og økning av psykiske plager og lidelser; særlig i den yngre delen av befolkningen, sentrale utviklingstrekk ved samfunnet som utfordrer befolkningens helse og livskvalitet ([Folkehelseoversikten i Bergen 2024](#)).

Livskvalitet er et viktig mål på samfunnsutviklingen. I juni 2025 lanserte regjeringen en [Nasjonal livskvalitetsstrategi 2025-2030](#). Denne skal vise retning for hvordan vi kan utvikle politikk som i større grad tar hensyn til det som er viktig for befolkningens livskvalitet. Målet er å øke befolkningens livskvalitet, og utjevne forskjeller i livskvalitet mellom ulike grupper. Folkehelseoversikten til Bergen viser at bergensere i gjennomsnitt har god livskvalitet, men det finnes ulikheter knyttet til alder, kjønn, utdanning og bosted på samme måte som vi ser for landet som helhet.

Helsefremmende miljø i skoler og barnehager

Miljørettet helsevern fører tilsyn med skoler og barnehager i Bergen - Foto: Bergen kommune

[Miljørettet helsevern](#) fører tilsyn med skoler og barnehager, som er underlagt krav om godkjenning etter gjeldende regelverk. Avdelingen gjennomfører tilsyn etter å ha gjort en risikovurdering og tilsynfrekvens varierer mellom 2-10 år. Miljørettet helsevern har også endret praksis og utfører nå temabaserte tilsyn. Fordelen med tematilsyn er at de da når ut til flere virksomheter med informasjon og veiledning.

Forebyggende tjenester til barn og unge

Ut over basisprogrammet i helsestasjon og skolehelsetjeneste, har tjenestene også oppgaver knyttet til vold og rus hos gravide, barn som pårørende, bistand for flyktninger, smittevern, veiledning om seksualitet og kjønnsidentitet, og selvmordsforebyggende arbeid i skolen.

Økende fødselstall gjør at flere gravide, barn, unge og deres familier vil ha behov for tjenester i helsestasjonen, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Kommunen opplever press på legeressurser i barne- og familietjenestene og jobber for å oppnå mest mulig fleksibilitet og kapasitetsutnyttelse innenfor eksisterende rammer.

Prosjektet «Sammen på vei» innebærer forsterket oppfølging fra familiesykepleier av førstegangsforeldre med store psykiske og/eller sosiale problemer. Tiltaket er fullfinansiert av Helsedirektoratet ut 2028. Parallelt pågår «Mor i Norge» studien som undersøker effektene av denne intervensjonen. Videre utrulling etter 2028 avhenger både av resultatene av denne studien og videre finansieringsmuligheter.

Flere komplekse problemstillinger

Tjenesten opplever at stadig flere foreldre etterspør råd og veiledning, både gjennom digitale og fysiske ekstrakonsultasjoner på helsestasjonen. Også ved helsestasjon for ungdom og i skolehelsetjenesten er pågangen økt. Det medfører ekstra press på de kommunale tjenestene, som har som hovedoppgave å tilby helsefremmende og forebyggende arbeid. Det er målt en økt forekomst av depresjons- og angstplager hos den unge befolkningen i Norge, spesielt blant jenter og unge kvinner, som kan være med å forklare etterspørselen. Økning i diagnoser innen autismespekterlidelser og ADHD er også en del av bildet. Dette er nærmere omtalt under tjenesteområdet 03D, men gir en effekt i alle helsetjenester.

Høyere gjennomsnittsalder på førstegangsgravide gir høyere forekomst av komplikasjoner i svangerskap som krever mer veiledning, oppfølging og flere konsultasjoner, som for eksempel svangerskapsdiabetes, svangerskapsforgiftning og fødselsangst. Stort informasjonsbehov hos gravide kan ses i sammenheng både med stor tilgang på digital informasjon og en endret samfunnsstruktur der kjernefamilien er normen. Digital tilgang på informasjon og ekspertuttalelser gir mange gravide svar og gode råd samtidig som det kan gi en usikkerhet rundt hva som er normalt eller ikke og følgelig vil den gravide ønske verifisering og råd om tilgjengelig kunnskap. Kort liggetid etter fødsel legger også større press på den kommunale barseltjenesten.

Ny abortlov trådte i kraft 1. juni 2025. Det innebærer at kvinner får lovfestet rett til veiledning og informasjon, enten de velger å avslutte eller fullføre svangerskapet. De som velger å ta abort, får rett til inntil to oppfølgingsamtaler i den kommunale helse- og omsorgstjenesten eller i spesialisthelsetjenesten. Tjenesten forventer en økning i antall henvendelser på området.

Økonomiske utfordringer, tilgang på helsepersonell i fremtiden kombinert med økt etterspørsel fra befolkningen krever en organisering og et tilbud som er tydelige på hva vi skal tilby og når.. I prioriteringsveilederen for helse – og omsorgstjenester er nyttekriteriet fremholdt som veiledende for planlegging på systemnivå. Tjenester skal være nyttige for flest mulig (sett opp mot ressurs- og alvorlighetskriteriet). På tjenestenivå derimot vil alltid alvorlighetskriteriet være veiledende i møte

med den enkelte bruker. Dette er førende prinsipper i arbeidet med prosjektet tildeling og utmåling av helsetjenester.

Vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper

I 2025 etableres et nytt vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper. Programmet vil i første omgang inneholde vaksinasjon mot Covid-19, sesonginfluensa og pneumokokksykdom. Målet med programmet er å oppnå bedre oppslutning om vaksinasjonsanbefalinger. Bedre oppslutning vil gi bedre sykdomsforebygging og redusert risiko for sykdom og død, redusert bruk av antibiotika, redusere behov for helsehjelp og belastningen i helsetjenestene, og redusere sykefravær.

Aldersvennlig Bergen

Bergen skal være en god by å bli gammel i. Byrådet vil at flere eldre skal bo hjemme og leve selvstendige liv. I den nye planen for eldre, som legges frem for bystyret, vil Bergen kommune satse på aldersvennlig samfunnsplanlegging. Målet er å legge til rette for at eldre kan leve aktive og meningsfulle liv, samtidig som vi forebygger og reduserer behovet for helse- og omsorgstjenester. Planen skal bidra til å mobilisere de ressursene og mulighetene som finnes i en aldrende befolkning - til beste for den enkelte og samfunnet som helhet. Fysisk aktivitet er viktig for å opprettholde helse og funksjon. Gjennom [Seniorguiden](#) tilbyr Bergen kommune målrettet informasjon om kommunale tjenester, oversikt over aktiviteter og informasjon om hva innbyggerne selv kan gjøre for å møte alderdommen best mulig.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune	Andel innbyggere over 65 år som har tatt influensavaksine	69,0 %	69,0 %	70,0 %	74,0 %
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune	Andel ekstrakonsultasjoner gitt til brukere av helsestasjonen 0-5 år		20%	20%	20%
		Andel eldre 65+ som opplever å ha fått gode og inspirerende råd for seniorlivet fra kommunen	20,0 %	20,0 %	30,0 %	50,0 %
	Kommunen forebygger og reduserer problemutvikling hos barn og unge	Antall saker drøftet i tverrfaglig samhandlingsteam for barn og unge i byområdene			100	200
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,39 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Byrådet følger opp satsingene i strategi for folkehelsearbeid for Bergen kommune. Folkehelsestrategien legger føringer for kommunens folkehelsearbeid på tvers av sektorer, og skal konkretiseres og realiseres gjennom tiltak i kommunens planarbeid i alle byrådsavdelinger. På den måten styrker vi forankring av folkehelsearbeidet i hele kommuneorganisasjonen og ivaretar hensynet til folkehelse og utjevning av sosiale helseforskjeller i kommunens planarbeid på tvers av sektorer.

[Strategi for oppvekst](#) og [Se meg, hør oss! Handlingsplan for tjenester til barn og unge og deres familier](#) inneholder kommunens mål og strategier for oppvekst-tjenestenes tilrettelegging for tidlig hjelp og helhetlig oppfølging av barn og unge med sammensatte hjelpebehov. Dreining av innsatsen mot helsefremmende og forebyggende arbeid er viktig for å oppfylle lovkravet i forebyggende plan som er fremsatt i oppvekstreformen.

Helsestasjonene i Bergen gir et godt tilbud til foreldre og barn i byen og er svært viktige i det helsefremmende og forebyggende helsearbeidet. Disse tjenestene er også aktive i utviklingsarbeid for å forbedre tilbudet til bergenserne. Tjenestene er ofte delfinansiert av statlige tilskuddsmidler. Byrådet mener det er viktig at statlige myndigheter må tildele både pålitelig finansiering og gode tilskuddsordninger i forbindelse med alle oppgaver kommunen får tildelt.

De forebyggende helsetjenestene opplever økt pågang av foreldre og deres barn. Fremover er det viktig å være tydelig på hva tjenestene yter til hvilke grupper, slik at forventninger og tilbud stemmer overens. Hjelpen som gis skal vurderes på gode vurderinger av hva som er til det beste for barnet. Byrådet understreker at det med barnevernreformen og Strategi for oppvekst er behov for å ha kapasitet til tidlig innsats, og samtidig sikre god og forsvarlig hjelp ved sammensatte utfordringer. For å få dette til må tjenestene omstille, effektivisere og prioritere. Det må sikres gode og forpliktende samarbeidsarenaer mellom relevante samarbeidsaktører og tjenester, i tillegg til at tiltakene som tilbys må være tilpasset hvert enkelt barn.

Tjenestene bruker individuell plan (IP) for å sikre at barn får koordinerte samordnete tjenester som avlastar foreldre og pårørende. På sikt vil en innføre elektronisk individuell plan (eIP), og det forventes gevinster i forhold til kvalitet, samhandling og effektivitet. Det er gjennomført et grundig konseptarbeid knyttet til eIP.

Avdekking og forebygging av vold og overgrep gjøres gjennom alle avdelingene tjenesteområdet har ansvar for. Byrådet er opptatt av tidlig oppdagelse og innsats, og den første kartleggingen er av gravide på første konsultasjon hos jordmor. Fra juni 2024 har helsestasjonen startet opp med systematisk bruk av Foreldrepakken fra Stine Sofies stiftelse, et verktøy som også skal bidra til økt fokus og samtale om vold og overgrep.

Et eksempel på samordning og tidlig innsats som byrådet har videreført, er arbeidet med Folkehelseprosjektet Sammen for de minste (2022-2025), med tilskudd fra Helsedirektoratet. Prosjektet skal utvikle en felles læringsressurs for ansatte som jobber med barn 0-5 år i Bergen kommune. Målet er å styrke samarbeid og kompetanseutveksling mellom de som arbeider med barn i denne aldersgruppen. Prosjektet er et samarbeid med Folkehelseinstituttet og BARNkunne - Senter for barnehageforskning ved Høgskulen på Vestlandet.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Prosjekt Redusert vikarbruk ble opprettet våren 2025 på bakgrunn av bestillingen i Handlings- og økonomiplan for 2025-2028. Prosjektet har gjennomført kartleggingfase og analysefase i utvalgte enheter med høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Det er implementert en ny rutine for vikarbruk.

[Nærværsprosjektet](#) gir kommunen viktige verktøy til å jobbe systematisk for å redusere sykefraværet og øke arbeidsnærvær.

De to overnevnte prosjektene bidrar til å redusere budsjettavviket.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat	Resultat	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Anslag	Beskrivelse
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
Andel stedlige tilsyn i skoler og barnehager risikovurdert som kategori rød	0,0 %	0,0 %	15,0 %	25,0 %	25,0 %	25,0 %	25,0 %	
Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i helsestasjon- og skolehelsetjenesten	200	127	160	160	160	160	160	
Antall brukere med ventetid på over 28 dager på konsultasjon hos psykolog	0	90	80	70	60	50	50	
Antall årsverk av psykologer i Etat for barn og familie (stab og tjenester)	34	32	33	33	33	33	33	
Antall årsverk i skolehelsetjenesten (utenom ledelse)	85	82	85	86	86	86	86	
Antall årsverk i skolehelsetjenesten på videregående skole (utenom ledelse)	22	19	19	19	19	19	19	
Antall årsverk ved helsestasjon 0-5 år (utenom ledelse)	105	105	108	108	108	108	108	
Forskjellen i andelen unge uføre (18-44 år) mellom de som har foreldre med kun grunnskoleutdanning og de som har foreldre med høyere utdanning.	5,2	5,4	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	
Voksenvaksinasjonsprogrammet: Antall personer vaksinert i regi av Smittevernkontoret	0	0	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	

05B-Behandling og rehabilitering

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet består av allmennlegetjeneste, legevaktjeneste, øyeblikkelig hjelp døgntilbud, fengselshelsetjeneste, ergo- og fysioterapitjeneste og kommunal hjelpemiddelservice. Tjenesteområdet inkluderer også Koordinerende Enhet (KE).

Tjenestene skal gi innbyggerne tilbud om diagnostikk og behandling, og medisinsk, sosial og psykososial habilitering og rehabilitering. Virksomheten er bred og sammensatt, og innebærer samarbeid på tvers av etater, tjenester og tjenestenivå.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		836 714	836 714	836 714	836 714
Sum Lønns- og prisvekst mv.		31 699	31 699	31 699	31 699
Sum Tekniske justeringer		-8 933	-9 257	-9 257	-9 257
Prisjustering og diverse endringer		22 767	22 443	22 443	22 443
Konsekvensjustert ramme		859 480	859 156	859 156	859 156
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten	Innstilling1	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst	Innstilling1	1 831	3 135	4 427	5 719
Barn med behov for ergo- og fysioterapitjenester	Innstilling1	380	380	380	380
Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst	Innstilling1	2 500	5 000	7 600	7 600
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		4 711	8 515	12 407	13 699
Effektivisering					
Reduserte leieutgifter i BEHO	Innstilling1	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Sum Effektivisering		-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Kutt					
Avvikle tiltakspakke til fastlegetjenesten	Innstilling1	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Sum Kutt		-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Nye tiltak og realendringer budsjett		-12 989	-9 185	-5 293	-4 001
Ramme 2026-2029		846 491	849 971	853 863	855 155

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Oppbudsjettering av allmennlegetjenesten

I revidert budsjett 2024 ble det rapportert om et betydelig avvik innen allmennlegetjenesten. Det er iverksatt tiltak for å redusere kostnadsnivået, men grunnet utfordringer med å få rekruttert fastleger, som igjen har gitt økt press på legevakten ble budsjettet styrket i revidert budsjett 2024 med 10 mill. I vedtatt budsjett 2025 ble denne styrkingen videreført med 5 mill. kr, og byrådet foreslår at den faller helt bort fra 2026.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Allmennlegetjenesten - økning som følge av befolkningsvekst

Økte fastlegeutgifter som følge av forventet befolkningsvekst i perioden. Justert i henhold til befolkningsframskrivning fra SSB.

Barn med behov for ergo- og fysioterapitjenester

Barn med behov for ergo- og fysioterapitjenester øker, og byrådet foreslår å styrke budsjett i henhold til behov.

Nasjonale e-helseløsninger - kostnadsvekst

Endringene i pasientjournalloven ble vedtatt av Stortinget den 17. desember 2021. Endringene gir virksomheter som yter helse- og omsorgstjenester etter spesialisthelsetjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven, apotekloven og tannhelsetjenesteloven plikt til å ta i bruk de nasjonale e-helseløsningene. Samme dag ble også endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger vedtatt. De nye bestemmelsene gir utfyllende regler for virksomhetenes plikt til å bruke løsningene og betale for forvaltning og drift av dem. Forskriften regulerer virksomhetenes plikt til betaling. De regionale helseforetakene, kommunene og apotek/bandasjist får dermed en lovfestet plikt til å betale for Helsenettet inkl. grunndata og helseID, samt de nasjonale e-helseløsningene kjernejournal, e-resept og Helsenorge. Forskriftsendringen tredder i kraft 1. januar 2022.

Kommunene fikk i rammetilskuddet for 2022 kompensasjon for det eksisterende nivået i 2021, mens kostnadsveksten må dekkes av kommunens generelle frie inntekter. Utviklingen i drift- og forvaltningskostnadene for de nasjonale e-helseløsningene og Helsenett har vært presentert for teknisk beregningsutvalg. Basert på teknisk beregningsutvalgs vurderinger høst 2025 og utskifting av dagens kommunikasjonsløsning for helse i nødnett (ICCS) er kostnadene oppdatert i økonomiplanperioden.

Effektivisering**Reduserte leieutgifter i BEHO**

Byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg har igangsatt et arbeide for å redusere arealbruken. Dette gjøres ved omorganisering og samlokalisering. En del av reduksjonene vil komme i eksternt leide lokaler som gir reduserte utgifter.

Kutt**Avvikle tiltakspakke til fastlegetjenesten**

Tiltakspakke til fastlegetjenesten ble etablert for å sikre bedre rammebetingelser for fastlegene, samt gjøre det enklere å starte opp egen fastlegepraksis eller å overta en allerede opparbeidet praksis. Dette ble gjort før regjeringen innførte pasienttilpasset basistilskudd og økte tilskuddene til fastlegetjenesten og til den nasjonale ordningen for utdanningskandidater i allmennmedisin.

Den økonomiske situasjonen i Bergen kommune er utfordrende, og byrådet mener at tiltakspakken kan avvikles uten at det får avgjørende konsekvenser for fastlegetjenesten. Samtidig har rammebetingelsene fra staten blitt bedret ved at basistilskudd er økt og det er innført/innføres nye digitale tjenester. Tiltaket "Veiledere for ALIS-bistilling" vil bli videreført med 1 mill.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Legetjeneste	543 518	536 604	550 241	535 406	539 210	543 102	544 394
Fengselshelsetjeneste	2 626	51	1 872	53	53	53	53
Fysioterapitjeneste	169 074	168 229	166 132	166 589	166 265	166 265	166 265
Ergoterapitjeneste	40 586	39 507	46 766	49 059	49 059	49 059	49 059
Koordinerende tjenester	0	13 505	14 303	14 842	14 842	14 842	14 842
Formidling av tekniske hjelpemidler	20 009	21 328	21 467	22 074	22 074	22 074	22 074
Øyeblikkelig helsehjelp døgntilbud	67 008	57 490	59 288	58 469	58 469	58 469	58 469
Tjenester utført på vegne av Helseforetak	0	0	26	0	0	0	0
Sum	842 821	836 714	860 095	846 491	849 971	853 863	855 155

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B) *) **)	2 939	2 875	2 997	3 222	2 974	2 941
Dekningsgrad						
Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	9,7	10,1	8,4	7,7	9,8	9,6
Kvalitet						
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	93,0 %	94,2 %	81,8 %	88,2 %	79,6 %	
Antall åpne fastlegelister	1	0	150	2	1	106
Avtalte fysioterapeutårsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	8,7	8,5	8,6	10,2	9,4	
Reservekapasitet fastlege	99,0	100,0	103,0	100,0	100,0	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Behandling og rehabilitering

Tabellen over viser utviklingen i utvalgte indikatorer for tjenesteområdet sammenlignet med andre storbykommuner og ASSS samlet uten Oslo. Tjenesteområdet omfatter her KOSTRA-funksjonen 241 Diagnose, behandling, re-/habilitering.

Netto driftsutgifter til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger har fram til 2024 vært økende i Bergen i mange år, relatert til at samarbeidsmodellen med Helse Bergen om Bergen Legevakt ble sagt opp med virkning fra våren 2018. I 2024 har imidlertid utgiftene, justert for inflasjon, gått ned i Bergen. Både Oslo, Trondheim og Stavanger hadde i 2024 større utgifter pr. innbygger.

Bergen har fortsatt flest leger pr. 10 000 innbyggere blant sammenlikningskommunene, men (fast-) legene har samtidig kortere listelengde. I motsetning til Oslo hadde ikke Bergen, og knapt nok Trondheim eller Stavanger, åpne fastlegelister ved årsskiftet.

Det jobbes i ASSS nettverket med å få på plass nye indikatorer blant annet innen lavterskel psykisk helsearbeid som følge av den nye barnevern- oppvekstreformen.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Kommunenes økonomiske handlingsrom reduseres i tiden fremover. En sentral årsak til dette er økende behov for helse- og omsorgstjenester som følge av flere eldre i befolkningen. Byrådet foreslår flere grep for å sikre tilpasning til en økonomisk bærekraftig utvikling. Tiltakspakken til fastlegetjenesten ble etablert for å sikre bedre rammebetingelser for fastlegene. Det ble gjort før regjeringen innførte pasienttilpasset basistilskudd og økte tilskuddene til fastlegetjenesten. Byrådet mener at tiltakspakken på 10 millioner kroner til fastlegeordningen kan avvikles, uten at det får avgjørende konsekvenser for tilgang på legetjenester.

Fastlegeordningen i Bergen

Byens befolkning skal ha god tilgang til legetjenester. Over tid har det vært utfordringer knyttet til rekruttering av nye fastleger i Bergen, men situasjon har bedret seg og situasjonen i fastlegeordningen har stabilisert seg. Siden desember 2023 har det blitt 18 flere fastlegelister - fra 259 til 277 (per oktober 2025). Det gir utsikter for mer tilgjengelige fastlegetjenester for innbyggerne i tiden fremover. Samtidig er det en utfordring at fastleger i Bergen gjennomgående ønsker kortere lister enn fastleger i andre storbyer. Bergen kommune ønsker i størst mulig grad å etterkomme ønsker fra leger om redusert liste, men må også vurdere dette opp mot befolkningens behov for og rett til fastlege.

Bergen Legevakt

Bergen har i dag en døgnåpen legevakt i Solheimsviken, og tre mindre avdelinger i Fana, Loddefjord og Åsane. Disse er åpne i tidsrommet 16:00 til 22:00 mandag til fredag og 12:00 til 18:00 på lørdager, søndager og høytidsdager.

Bydelslegevakten i Åsane representerer også en helseberedskap ved at legevaktens drift raskt kan oppskaleres hvis legevakten i Solheimsviken ikke er tilgjengelig.

Bergen kommune har de siste årene hatt flest antall konsultasjoner per innbygger ved legevakten av de store byene (Oslo, Trondheim og Stavanger), samtidig som vi har hatt lavest antall konsultasjoner per innbygger hos fastlegen.

Kommunen arbeider systematisk for å få flere innbyggere i Bergen til å bruke sin fastlege fremfor legevakt. Antall konsultasjoner på legevakten har holdt seg stabilt de siste årene. Fastlegen er den som kjenner pasientene best og er derfor den som har de beste forutsetningene for å gi en helhetlig og god behandling.

Økt behov for fengselshelsetjeneste

Fengselshelsetjenesten drives av Bergen kommune med særskilt tilskudd fra staten. Behovene for innsatte i Bergen har endret seg over tid og mange innsatte har nå et større behov for helse- og omsorgstjenester enn tidligere. Det statlige tilskuddet som skal finansiere tjenesten har økt noe, men er ikke nok justert i forhold til det som i dag er behovet for å sikre nødvendige helse- og omsorgstjenester til innsatte. Byrådet arbeider aktivt med å få staten til å anerkjenne sitt

finansieringsansvar i tjenesten. For å sikre innsatte forsvarlige tjenester subsidierer kommunen driften med ca. 2 mill.

Rehabilitering

Stadig flere innbyggere har behov for helse- og omsorgstjenester, både som følge av at vi blir flere eldre og fordi oppgaver over tid har blitt overført fra spesialisthelsetjeneste til kommune. Grundig og tverrfaglig kartlegging av behov, rett behandling og rehabilitering er svært viktig. Ergo- og fysioterapitjenester til voksne ble omorganisert i 2025. Ergo- og fysioterapeuter er nå ansatt i Etat for helsetjenester, Etat for hjemmebaserte tjenester og Etat for behandlingssentre og sykehjem. Dette gir mindre behov for samordning og koordinering mellom ulike enheter i kommunen. Brukere med langvarige behov får nå hjelp fra tverrfaglige team som sikrer god behandling, omsorg og pleie. Dette legger godt til rette for at personer som har eller står i fare for å få begrensninger i sin fysiske, psykiske, kognitive eller sosiale funksjonsevne, skal få mulighet til å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse i utdanning og arbeidsliv, sosialt og i samfunnet. Dette er målet for rehabilitering.

Formidling av hjelpemidler

Tekniske hjelpemidler har stor betydning for personer med funksjonsnedsettelse sin mulighet til å mestre hverdagen, bo lenger hjemme, være aktive og delta i samfunnet. Hjemmeboende kan ved behov få låne hjelpemidler ved kortvarige behov gratis. Kommunal hjelpemiddelservice består av to underavdelinger:

- Hjelpemiddelhuset: Har ansvar for formidling og transport av hjelpemidler
- Serviceteknisk avdeling: Monterer og reparerer utlånte hjelpemidler, trygghetsalarmer og velferdsteknologi hjemme hos bruker

Forbedring av hjelpemiddelområdet er et prioritert satsingsområde.

Barn og unge med alvorlig sykdom eller nedsatt funksjonsevne

Flere barn og unge med alvorlig sykdom eller nedsatt funksjonsevne følges opp i kommunale tjenester.

Tjenestene registrerer en økning av barn og unge som blir overført fra spesialisthelsetjeneste til kommunale tjenester. Barna har i større grad flere samtidige diagnoser og dermed mer sammensatte hjelpebehov som inkluderer bistand hjemme, i barnehage og skole og i fritiden for å oppnå best mulig funksjon, mestringsevne og familieliv. Flere barn som kommer som flyktninger, økning i autismespekterlidelser og ADHD er også med å forklare hvorfor presset på tjenesten er blitt større. Økningen stiller enda større krav til våre tjenester både knyttet til kapasitet, kompetanse og samarbeid. Godt samarbeid er pålagt gjennom lov, og er en rettighet for barn og familier med sammensatte behov. Særlig ergoterapitilbudet opplever økt etterspørsel som utfordrer kapasiteten.

Koordinerende enhet

Koordineringsbistand er en lovfestet rettighet for personer med sammensatte hjelpebehov både gjennom individuell plan og barnekoordinator. Tjenesten opplever økt tilstrømming. Selv om mange får bistand med koordinering, er det også mange familier der foreldre og pårørende selv må ta ansvar

for å koordinere hjelp. For å styrke koordineringsarbeid rundt barn og unge har kommunen økt antall barnekoordinatorer de siste årene og organisert Koordinerende Enhet (KE) under Etat for barn og familie. KE har også ansvar for å koordinere arbeidet med barn som pårørende i tillegg til voksne med behov for koordinerte tjenester.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Forebyggende, helsefremmende og bærekraftig kommune	Andel barn og unge som har fått gruppetilbud i ergo- og fysioterapitjenesten			15%	25%
	Personer med innvilget rett til koordinator får iverksatt denne tjenesten innen rimelig tid	Antall familier som har ventet mer enn 30 dager på barnekoordinator			15	0
		Antall voksne som har ventet mer enn 30 dager på koordinator			70	50
	Tilgjengelige legetjenester	Andel henvendelser til legevaktsentralen som besvares innen 2 minutter.	48,0 %	50,0 %	52,0 %	60,0 %
		Andel ledige plasser på fastlegelister	0,1 %	0,5 %	0,6 %	2,0 %
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Bærekraftig personalforvaltning	Andel helsepersonell med fast stilling - Etat for helsetjenester	96,0 %	96,0 %	96,0 %	97,0 %
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-1,72 %			
		Sykefraværspersent				

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommunen skal være en grunnmur gjennom livet - fra barndom til alderdom.

Byens befolkning skal ha god tilgang til legetjenester. Situasjonen i fastlegeordningen har stabilisert seg og tiltak på lokalt og nasjonalt nivå ser ut til å ha gitt effekt. I løpet av de siste årene har det blitt flere fastlegehjemler i Bergen. Det gir utsikter for mer tilgjengelige fastlegetjenester for innbyggerne i tiden fremover. Samtidig er det en utfordring at fastleger i Bergen gjennomgående ønsker kortere

lister enn fastleger i andre storbyer. Bergen kommune ønsker i størst mulig grad å etterkomme ønsker fra leger om redusert liste, men må også vurdere dette opp mot befolkningens behov for og rett til fastlege.

Legevaktsentralen er en del av den medisinske nødmeldetjenesten. Når innbyggere trenger øyeblikkelig hjelp ved akutt sykdom, kan de ringe legevaktsentralen på telefonnummer 116 117 for raskt svar. Legevaktsentralen har krav etter [akuttmedisinforskriften](#) om å «innrette systemet for mottak av telefonhenvendelser slik at 80 prosent av alle henvendelser normalt kan besvares innen to minutter». Per oktober 2025 er måloppnåelsen ved legevaktsentralen [53%](#). De fleste storbyer sliter med å nå målet i perioder med høy aktivitet. Legevakten arbeider med flere tiltak for å øke svarprosenten. Et av tiltakene er å sertifisere flere operatører (sykepleiere) til legevaktsentralen. I oktober 2025 ble nye og større lokaler til legevaktsentralen tatt i bruk. Bergen legevakt skal være tilgjengelig for akutte og alvorlige helseproblemer som ikke kan vente til fastlegen er tilgjengelig, da er det avgjørende at den brukes riktig. Det er iverksatt tiltak for å redusere unødvendige henvendelser til legevaktsentralen, blant annet ved å informere i media om korrekt bruk av legevakten.

Personer som har behov for langvarige og koordinerte velferdstjenester, har rett på koordinator. Kommunen vil bedre koordinering av tjenester til denne målgruppen. Dette gjøres også ved at helsepersonell som skal ha rollen som koordinator får opplæring. Innføring av elektronisk Individuell plan (eIP) som verktøy for koordinatorene vil være et viktig bidrag til effektivisering av dette arbeidet. Det vil minske ressursbruken og øke kvaliteten i arbeidet, samt styrke brukermedvirkning og personvernet.

Ergo – og fysioterapitjenester til barn og unge vil i større grad bruke prioriteringsnøkkel utfra alvorlighet, ressurs og nyttekriteriet for å sikre kvalitet og tilgjengelighet. Tjenesten vil også ha søkelys på kontinuerlig evaluering av tjenestebehov, og for barn og unge vil økt fokus på avslutning og overføring av tjenester ved 18 år kunne bidra til bedre kapasitet i tjenesten.

Bærekraftig personalforvaltning og god økonomistyring

Tjenestene jobber aktivt med å rekruttere og beholde helsepersonell. Det viktigste tiltaket er å lyse ut faste stillinger. Prosjekt Redusert vikarbruk ble opprettet våren 2025 på bakgrunn av bestillingen i Handlings- og økonomiplan 2025-2028. Prosjektet har gjennomført kartleggingfase og analysefase i utvalgte enheter med høyt og lavt forbruk av eksterne vikarbyrå, interne vikarer og overtid. Det er implementert en ny rutine for vikarbruk. [Nærværprosjektet](#) er gir kommunen verktøy til å jobbe systematisk for å redusere sykefraværet og øke nærvær.

De to ovennevnte prosjektene bidrar til å redusere budsjettavvik.

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall ansvarsgrupper og Individuell Plan (IP) som koordineres av ansatt i ergo-fysioterapitjenesten for barn og unge	122	212	115	115	120	120	120	
Antall barn med fysioterapitjenester - Barne- og familietjenesten	2 307	2 380	2 100	2 200	2 200	2 200	2 200	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall barn og unge med ergoterapitjenester - Barne- og familietjenesten	804	765	600	650	650	650	650	
Antall hjelpemidler som lånes ut på korttidsutlån pr. år	4 611	4 706	5 000	5 100	5 200	5 300	5 400	
Antall pasientsamtaler på Legevaktens nummer 116117	164 409	159 320	160 000	160 000	162 000	164 000	170 000	
Antall som har eller hatt barnekoordinator i løpet av året	57	82	240	245	245	245	245	
Pasienttilstrømning ved Bergen legevakt	104 771	103 417	104 000	105 000	105 500	106 000	106 000	

06-Overføringer til trossamfunn

Om tjenesteområdet

Over 400 tros- og livssynssamfunn har medlemmer i Bergen. Dette reflekterer Bergens mangfold, og at samfunnene er viktige lokale fellesskap. Bergen kommune yter lovfestet tilskudd til Den norske kirke, og til gravferd for alle. Det gis også tilskudd til restaurering av kirkene, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og til Kirkelig dialogsenter.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		202 226	202 226	202 226	202 226
Sum Lønns- og prisvekst mv.		6 838	6 838	6 838	6 838
Sum Tekniske justeringer		3 262	3 262	3 262	3 262
Prisjustering og diverse endringer		10 100	10 100	10 100	10 100
Konsekvensjustert ramme		212 326	212 326	212 326	212 326
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest	Innstilling1	250	250	250	250
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		250	250	250	250
Nye tiltak					
Sum Nye tiltak		0	0	0	0
Kutt					
Bergen kirkelige fellesråd - redusert overføringsbeløp	Innstilling1	-7 800	-7 800	-7 800	-7 800
Budsjettreduksjon / omdisponeringer BNKI nivå 1	Innstilling1	-250	-250	-250	-250
Reduksjoner tilskuddslisten	Innstilling1	-29	-29	-29	-29
Sum Kutt		-8 079	-8 079	-8 079	-8 079
Inntektsendringer					
Sum Inntektsendringer		0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett		-7 829	-7 829	-7 829	-7 829
Ramme 2026-2029		204 497	204 497	204 497	204 497

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest

Tilskudd til Human-Etisk Forbund Bergen lokallag (978628729) - Støtte til leie av lokaler til Humanistisk konfirmasjon og navnefest er i handlings- og økonomiplan 2025-2028 tatt ut fra og med 2026. Byrådet foreslår å reversere dette og foreslår et tilskudd på kr. 0,25 mill. til formålet.

Kutt

Bergen kirkelige fellesråd - redusert overføringsbeløp

Byrådet foreslår en reduksjon i kommunens tilskudd til Bergen kirkelige fellesråd på kr. 7,8 mill.

Budsjettreduksjon / omdisponeringer BNKI nivå 1 Budsjettavtale 2025 utgående engangstilskudd:

Tellevik kystfort 400.000

Griegkvartalet . 250.000

Piksel Produksjoner (Studio 207) kr. 100.000

AKKS kr. - 100.000

Kunstner- og arbeidsstipend kr. 2.700.000

Reduksjoner tilskuddslisten

Byrådet foreslår reduksjoner og kutt på tilskuddslisten på kr. 10,9 mill. på byrådsavdeling for kultur, næring og idrett.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Kirkelig administrasjon	20 224	19 994	19 994	20 058	20 058	20 058	20 058
Kirker og menigheter	112 649	116 265	116 265	117 138	117 138	117 138	117 138
Presteboliger	197	1 566	289	1 566	1 566	1 566	1 566
Overføring til andre trossamfunn	733	733	733	716	716	716	716
Gravplasser og krematorier	62 229	63 668	63 668	65 019	65 019	65 019	65 019
Sum	196 032	202 226	200 950	204 497	204 497	204 497	204 497

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematorier (B) *) **)	210	212	80	184	230	165
Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	687	668	326	642	697	640
Dekningsgrad						
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	47,3 %	47,5 %	24,8 %	44,8 %	47,7 %	42,8 %
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	61,2 %	60,4 %	41,2 %	61,2 %	56,1 %	57,4 %
Medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke i prosent av antall innbyggere	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall kor for barn og unge	51	36	57	15	37	205
Antall kor for voksne/familiekor	35	36	59	18	25	164

Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av andre enn menigheten	44 603	47 317	114 221	45 500	31 270	238 379
Deltakere på konserter og kulturarrangementer i regi av menigheten	37 309	43 529	100 138	59 093	32 007	228 589
Deltakere, gudstjenester totalt	186 463	195 432	339 157	160 888	139 362	1 076 543
Konserter og kulturarrangement i regi av andre enn menigheten	267	265	568	197	160	1 628
Andre nøkkeltall						
Kirkelige gravferder i prosent av antall døde	74,6 %	77,2 %	62,5 %	63,3 %	75,3 %	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Status og utvikling på tjenesteområdet

Tros- og livssynssamfunn er trosfellesskap, lokale og kulturelle møtesteder, og produsenter av sosiale og nærmiljøtjenester. De er også bærere av tradisjoner og historie, og blant de mest desentraliserte av bergenske institusjoner.

De 25 menighetene i Den norske kirke utgjør byens største trossamfunn. Byrådet mener at deres sosiale og kulturelle tilbud har god kost/nytte og bredt gjennomslag, blant annet fordi de makter å mobilisere så mange frivillige, og har stor geografisk spredning.

Kulturell kraft i lokalmiljøet

De fleste trossamfunn driver kulturelt arbeid. Den Norske kirken er størst med tilbud i alle bydeler i spennvidden fra babysang til profesjonelle konserter. Arbeidet omfatter ungdomsklubber, idrett, kor og annet. Musikk er særlig viktig i Den norske kirke med nært 100 kor. Den Norske kirkens menigheter har også 80 000 besøkende til forestillinger, der halvparten går til tilbud i regi av andre aktører.

Sosial inkludering

Alle trossamfunn driver med sosialt arbeid, bla. ungdomsarbeid, innvandrerarbeid, eldretilbud, sorggrupper mm. Arbeidet drives med noen profesjonelle ressurser, men med mange frivillige. Det sosiale arbeidet supplerer kommunalt arbeid, og er både lindrende og forebyggende. Den norske kirken er størst og tilbudene er åpne for ikke-medlemmer.

Verdig gravferd for alle

Kommuner har et lovbestemt ansvar for gravferd, som i Bergen forvaltes av Bergen kirkelige fellesråd med tilskudd fra Bergen kommune. Det arbeides for at flere kan få gravminne i en navnet minnelund, noe som er både arealeffektivt og ønsket av mange. Det legges til rette for gravplasser for ulike livssyns- og trosretninger.

Økonomisk bærekraftig drift

Bergen kirkelige fellesråd (BKF) har et etterslep på vedlikehold av bygg. Det søkes årlig om midler fra nasjonale midler til restaurering. BKF ønsker også nye bygg i vekstområder og å utvide det sosiale arbeidet i flere bydeler.

En stor utfordring innen gravferd er rehabiliteringen av Solheim kapell og mur langs Fjøsangerveien. Bergen trenger nytt krematorium i løpet av de neste 5 til 8 år.

Budsjettsøknad Bergen kirkelige fellesråd

Budsjettsøknad fra Bergen kirkelige fellesråd ligger her:

BKF – oversendelsesbrev	https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V67084229
BKF – budsjettsøknad	https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V67084230
BKF - saksprotokoll	https://www.bergen.kommune.no/api/rest/filer/V67084231

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikum	Antall besøkende per år i Den Norske kirke basert på telleuke	775 000	800 000	850 000	900 000
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall deltagere i Den Norske kirkes barnesang og barne og ungdomskor	2 800	2 850	2 860	2 950
	Investere i og utvikle kunst og kultur	Antall publikummere på kultur-forestillinger i Den Norske kirke i Bergen	83 000	85 000	87 000	900 000
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall frivillige i Den Norske kirke i Bergen	3 350	3 400	3 600	4 000
	Kommunen som grunnmur gjennom livet	Antall eldretreff per år i Den Norske kirke i Bergen	70	75	80	90
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift Sykefraværprosent	-0,2 %			

Aktivitetsnøkkel

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall sosiale og diakonale tiltak	0	2 560	2 570	2 570	2 570	2 590	2 600	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall besøk på kulturtilbud og arrangementer	81 912	83 000	85 000	87 000	88 000	90 000	90 000	
Antall deltakere ved gudstjenester i Den norske kirke.	186 463	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000	190 000	
Antall konfirmanter i Den norske kirke	1 549	1 550	1 550	1 550	1 550	1 550	1 550	
Antall medlemmer i kor	1 826	1 830	1 850	1 850	1 860	1 870	1 880	
Antall vielser i den norske kirke	231	230	230	230	230	230	230	
Andel gravlagt i navnet minnelund	15,0 %	17,0 %	19,0 %	21,0 %	20,0 %	21,0 %	22,0 %	
Antall gravferdsremonier i Den norske kirke	1 604	1 650	1 675	1 675	1 675	1 700	1 700	
Antall gravlegginger	2 027	2 050	2 100	2 150	2 200	2 200	2 200	
Kremasjonsandel	79,0 %	80,0 %	81,0 %	82,0 %	82,0 %	82,0 %	83,0 %	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Gravplassinvestering	Løpende					43,1	43,8	44,5	45,2	45,9	46,6	47,3	48,0	48,7	48,7	461,9
Johanneskirken rehabilitering	2028	IA	87,4	0,0	87,4	13,2	13,2	13,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	39,6
Kirkeinvesteringer	Løpende					18,5	18,2	17,8	17,5	17,1	16,8	16,4	16,1	15,8	15,8	170,0
Middelalderkirker	Løpende					17,2	16,8	16,5	16,1	15,8	15,5	15,1	14,8	14,4	14,4	156,6
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	87,4	0,0	87,4	92,1	92,1	92,1	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	78,8	828,1

Investeringsbudsjett

Gravplassinvestering

Bystyret vedtok i 2018 Bergens første gravferdsplan, med mål om å sikre nok gravplasser for befolkningen og bøte på følger av klimaendringer. Budsjettmidlene overføres til Bergen kirkelige fellesråd (BKF). Bergen oppfyller lovens krav om 3% gravreserver.

Johanneskirken rehabilitering

Johanneskirken er det desidert største enkeltprosjektet i planperioden, For å unngå fare for liv og helse på

grunn av steinnedfall fra fasaden er kirken allerede sikret med stillas og presenning. En historisk gjennomgang viser at det gjentatte ganger er tatt feil valg ved valg av metoder for rehabilitering, og mange tilsvarende teglsteinskirker fra samme periode har de samme utfordringene. Det pågår derfor et omfattende utrednings- og prosjekteringsarbeid for å sikre best mulig valg denne gangen.

Kirkebevaringsprogrammet forutsetter kommunal medfinansiering. Videreføring av kommunal bevilgning en forutsetning for statlig finansiering.

Kirkeinvesteringer

Kirkeinvesteringer går til rehabilitering, universell tilkomst og grønn strategi for kirkene i Bergen. Se i denne sammenheng Bergen kirkelige fellesråds sin budsjettsøknad. Budsjettmidlene overføres til Bergen kirkelige fellesråd (BKF).

Middelalderkirker

Investeringsrammen knyttet til rehabilitering av middelalderkirker, hvor det er pågående arbeid på Korskirken og Domkirken. Se for øvrig BKF's budsjettforslag under kapitelet Sentrale tabeller og oversikter.

07-Brannvesen

Om tjenesteområdet

Bergen brannvesen er kommunens brann- og redningskorps og yter tjenester knyttet til forebygging av og beredskap mot branner og ulykker. Brannkorpset driver også 110 Vest-sentralen for 38 kommuner.

Bergen brannvesen er vertsbrannvesen for Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA) for 20 medlemskommuner, i tillegg til at de leder brannsamarbeidet mellom 21 kommuner i regionen i samarbeidet Vest brann- og redningsregion (VBR). VBR ivaretar brannsjefsfunksjonen og ledelsen av brann- og redningstjenestene i Samnanger, Osterøy og Vaksdal kommune. I tillegg har Bergen brannvesen ansvaret for brann- og ulykkesberedskapen på Bjorøy, Lille-Sotra, Tyssøy og Bildøy, samt drift av Bergen legevakts utrykningsbil.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		274 697	274 697	274 697	274 697
Sum Lønns- og prisvekst mv.		9 891	9 891	9 891	9 891
Sum Tekniske justeringer		-1 267	-1 267	-1 267	-1 267
Prisjustering og diverse endringer		8 624	8 624	8 624	8 624
Konsekvensjustert ramme		283 321	283 321	283 321	283 321
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-505	-505	-505	-505
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-505	-505	-505	-505
Nye tiltak					
110 Vest økte kostnader	Innstilling1	400	190	-250	-250
Gebyrinntekter fra saksbehandling av søknad om handel med fyrverkeri	Innstilling1	-150	-150	-150	-150
Sum Nye tiltak		250	40	-400	-400
Kutt					
Generell innsparing Brannvesenet	Innstilling1	-704	-704	-704	-704
Redusere bemanning i administrativ stilling i brannvesenet	Innstilling1	-1 024	-1 024	-1 024	-1 024
Sum Kutt		-1 728	-1 728	-1 728	-1 728
Inntektsendringer					
Økte inntekter fra samarbeidskommuner	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Sum Inntektsendringer		-100	-100	-100	-100
Nye tiltak og realendringer budsjett		-2 083	-2 293	-2 733	-2 733
Ramme 2026-2029		281 238	281 028	280 588	280 588

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg

som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

110 Vest økte kostnader

110 Vest er opprettet som et samarbeid for 38 kommuner for å ivareta 110-funksjonen. 110 Vest er organisert som en avdeling i Bergen brannvesen. 110-sentralen mottar nødmeldinger og utalarmerer brann- og redningsressurser ved branner og andre ulykker. Sentralen har årlig rundt 18 000 oppdrag, der rundt 7 000 er knyttet til branner og andre ulykker. Ansvarsområdet dekker mer enn 32 000 km² og har 593 000 innbyggere.

110 Vest er også deleier i Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS (NKS110 IKS, som er et nasjonalt kommunesamarbeid for å danne en nasjonal plattform for systemer for alle 110-sentraler i landet. Selskapets formål er også å ivareta deltakernes behov for felles opplæring og håndtering av disse systemene for alle 110-sentralene. Selskapet er dermed opprettet for å være en samlet eier og forvalter av de forskjellige systemene og programvareløsningene som anskaffes for 110-sentralene i Norge.

I 2024 budsjetterte NKS110 IKS med 92 mill. i driftsbudsjettet, dette er økt til 111 mill. i 2025 som følge av:

- Økning i årsverk fra 4,6 årsverk i 2024 til 7,5 årsverk i 2025.
- Økning i vedlikeholdskostnaden på nødnett og oppdragshåndteringsverktøy grunnet indeksregulering og svak kronekurs, i tillegg til generell prisstigning hos de fleste leverandører på 5 %.
- Driftsstøtteverktøy for å understøtte drift av løsningen. Konsulentbistand i forbindelse med anskaffelser.
- Det vil også være en økning i finanskostnader nå som selskapet skal lånefinansiere investeringer inntil 200 mill. fra 2024.

Dette er nasjonale føringer, og Bergen brannvesen er forpliktet til denne avtalen og Bergen kommune må dekke sin forholdsmessige andel av 110 Vest sine økte kostnader.

Gebyrinntekter fra saksbehandling av søknad om handel med fyrverkeri

Byrådet har i sak 1169/25 lagt ny lokal forskrift om gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri og gjennomføring av tilsyn ut på høring til aktuelle aktører og gjort den til gjenstand for offentlig ettersyn. Høringsfristen er satt til 4. oktober 2025.

Etter at høringsinnspill er vurdert, vil saken bli lagt frem til politisk behandling i bystyret.

Gebyr for saksbehandling etter forskriften er forventet å gi kommunen 0,15 mill. i årlige inntekter.

Kutt

Generell innsparing Brannvesenet

Byrådet foreslår en generell reduksjon i kurs og kompetansetiltak innen brannvesenets oppgaver. I tillegg foreslås behovsprøving og mer gjenbruk/reparasjon av vernebekledning og å utsette innkjøp av nytt IKT-utstyr der det ikke er nødvendig.

Redusere bemanning i administrativ stilling i brannvesenet

Byrådet foreslår å redusere bemanning i administrativ stilling hos brannvesenet med 0,9 årsverk.

Inntektsendringer

Økte inntekter fra samarbeidskommuner

Revisjon av avtaler med samarbeidskommuner kan gi økte inntekter.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Forebygging branner og ulykker	25 478	31 599	30 691	32 363	32 363	32 363	32 363
Feiing og tilsyn	-3 874	-5 713	-5 713	-5 912	-5 912	-5 912	-5 912
Beredskap mot branner og ulykker	245 692	245 671	247 569	251 229	251 229	251 229	251 229
Alarmtjenester	4 064	3 084	3 097	3 500	3 290	2 850	2 850
Selvkostrenter - boligbrannsikkerhet	-22	56	56	58	58	58	58
Sum	271 338	274 697	275 700	281 238	281 028	280 588	280 588

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger *)	75	54	85	136	34	
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger *)	912	906	726	800	754	
Dekningsgrad						
Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere	0,20	0,20	0,13	0,21	0,16	
Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere	0,70	0,64	0,50	0,43	0,45	
Kvalitet						
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	1 412	1 467	1 272	485	300	519

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Brannvesen

Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere

Funksjon 338 består av særskilt brannrisiko og boligbrannsikkerhet. I tillegg til brannforebygging har Bergen kommune feie- og tilsynstjeneste også i samarbeidskommuner og kostnader til

saksbehandling av oppføring av skorsteiner. Det er vanskelig å skille mellom de ulike byer siden det er ulik praksis på hvor kostnader registreres og omfanget av tjenesten. Bergen brannvesen ligger generelt lavere på kostnader, men høyere på årsverk. Det kan skyldes at årsverk til samarbeidskommuner gir inntekter og dermed ikke store utslaget i netto driftsutgifter. Reduksjonen fra 2023 til 2024 skyldes i hovedsak redusert pensjonskostnad og høyt sykefravær med økte refusjoner.

Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere

I funksjon 339 inngår tjenesten for beredskap mot branner. Reduksjonen fra 2023 til 2024 skyldes i hovedsak redusert pensjonskostnad. Bergen har en noe høyere driftskostnad enn andre sammenlignbare kommuner. Noen av årsakene til dette er den tette trehusbebyggelsen i sentrumskerne, særskilte risikoobjekter, samarbeid og tjenester til nærliggende kommuner og regionale funksjoner. I tillegg er det ulik praksis mellom byene for hvor kostnader registreres iht. tjeneste, som kan gi ulikheter i sammenligningsgrunnlaget.

Årsverk til funksjon 338 pr. 1000 innbyggere

Funksjon 338 består av særskilt brannrisiko og boligbrannssikkerhet. I tillegg til brannforebygging har Bergen kommune feie- og tilsynstjeneste også i samarbeidskommuner og kostnader til saksbehandling av oppføring av skorsteiner. Det er ulik praksis mellom byenes brannvesen for hvordan årsverkene registreres og fordeles etter tjenester, som kan påvirke sammenligningsgrunnlaget mellom de ulike byene. At Bergen ligger noe høyere enn Oslo og Stavanger skyldes årsverk til tjenester som leveres til samarbeidskommuner. Bergen ligger likevel noe lavere enn landsgjennomsnittet på 0,23 årsverk. Dette skyldes vakanser.

Årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere

I funksjon 339 inngår tjenesten for beredskap mot branner. Bergen har flere årsverk til funksjon 339 pr. 1000 innbyggere enn sammenlignbare kommuner. Bergen brannvesen har ansvaret for tett trehusbebyggelse og særskilte risikoobjekter. Bergen brannvesen har også ansvaret for samarbeidskommunene Vaksdal, Samnanger og Osterøy, i tillegg til døgndrift på legebil og regionale funksjoner via Vest brann og redning. I tillegg gir geografien i Bergen utfordringer for bruk av ressurser. Det bør også presiseres at det er ulik form for telling og organisering av funksjoner i beredskap mellom de ulike brannvesen og hvilke årsverk som inngår i funksjon 339.

Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr)

Gebyrfastsettelsen for feie- og tilsynstjenesten er basert på prinsippet om selvkost. Gjeldende forskrift om feie- og tilsynstjenester for Bergen kommune ble vedtatt av bystyret 22.11.2022 og trådte i kraft 01.01.2023. Den nye forskriften innebærer en endring i fastsettelsen av gebyr for feiing og tilsyn som innebærer at Bergen kommune går over til et årlig gebyr for tilsyn og at feiing skal betales etter forbruk når dette skjer.

Det legges til grunn et årlig gebyr for tilsyn med fyringsanlegget og kontroll med feiebehovet. Feiing vil etter den nye forskriften kun bli gjennomført etter kartlagt behov, slik at en ikke feier «rene» skorsteiner. Feiekostnaden belastes dermed den som skaper feiebehovet. Tilsynsaktiviteten vil øke, men feiefrekvensen vil gå betraktelig ned.

Årsgebyret som fremkommer i 2023 inkluderer både tilsyn, som faktureres årlig, og feiing, som faktureres etter utført arbeid.

Ulik praksis på gebyrfastsettelse og hvilke tjenester de ulike kommuner gjennomfører innenfor tjenesten medfører ulikheter i sammenligningsgrunnlaget.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Praksisbrannvesen

I forbindelse med den nye høyere fagskoleutdanningen *Brann, redning og samfunnssikkerhet* for fremtidens brann- og redningspersonell, har Bergen brannvesen og Vest 110 tatt imot praksiskandidater i 2025. Våren 2025 var tre studenter i praksis, og til høsten kommer det åtte nye. Fremover forventes det at antallet studenter i praksis hvert semester vil være rundt åtte. De er i praksis i 20 uker del av studiet på Brann- og redningsskolen. Studentene skal ha praksis i forebyggende avdeling, beredskapsavdelingen og i nødmeldesentralen Vest 110. Det å være praksisbrannvesen er fremtidsrettet, utviklende og lærerikt, samtidig som det krever tilpasninger i organisering og arealbruk.

Samarbeid med Askøy

Askøy brann og redning og Bergen brannvesen starter en prosess med å se på muligheten for tettere samarbeid. Hensikten er å få en bedre utnyttelse av ressursene og styrke beredskapen og det forebyggende arbeidet i begge kommunene. Tidspunktet for å se på økt samarbeid er riktig også med tanke på planlegging av ny brannstasjon ved Storavatnet. Prosjektet er politisk forankret i begge kommuner.

Beredskap mot branner og ulykker

Beredskapsavdelingen skal ivareta beredskapen for branner og andre ulykker innenfor Bergen brannvesens ansvarsområde, og i henhold til avtaler med samarbeidskommunene Osterøy, Samnanger og Vaksdal, slokkeavtale med Øygarden kommune m.m. Brannvesenet har også flere avtaler knyttet til spesialtjenester, som f.eks. RITS (risikoinnsats til sjøs) og RITS-K (risikoinnsats til sjøs - kjemikalie) samt avtale med Legevakten om drift av legebilen.

Døgndrift av legevaktens utrykningsbil gir viktig kompetanse til brannvesenet sine mannskaper og avtalen vil fortsette. Bergen brannvesen vil opprettholde slokkeavtalen med Øygarden, avtalene med samarbeidskommunene og alle øvrige beredskapsavtaler.

Bergen er en by i stadig utvikling og endring av risikobilde med tanke på nye energibærere, teknologi, infrastruktur, utbygging og klimatiske endringer. Det jobbes kontinuerlig med å videreutvikle kompetansen innenfor spesialområder som RITS, RITS-K, USAR (urban search and rescue), oljevern, redningsdykking, tungbergning, CBRNE/kjemikalievern og drone.

Krevende bemanningssituasjon i brannberedskapen

Bemanningen i den operative beredskapen skal ikke være lavere enn det lovpålagte minimumskravet. Plikten til å gå av ved fylte 60 år for operativt beredskapspersonell ble opphevet for noen år siden. Dette har ført til en økning i ansatte i beredskapsstyrken over 60 år. Endringen har bydd på enkelte utfordringer knyttet til planlegging av langsiktige mannskapsbehov. Ved inngangen til 2025 var bemanningen i den operative styrken lavere enn anbefalt. Dette gir utfordringer både med å gjennomføre lovpålagte øvelser og ferieavvikling. Brannvesenet har nylig gjennomført sitt siste aspirantopptak, og ansatte tolv aspiranter. Dette vil avhjelpe bemanningssituasjonen.

Skille rene og urene soner i brannstasjonene

Arbeidstilsynet krever at brannstasjoner skiller mellom rene og urene soner for å beskytte ansatte mot unødig eksponering av helsefarlige og giftige stoffer. Dette er ivarettatt på Fana brannstasjon og det er satt av budsjett midler for å etablere slike soner ved Bergen Hovedbrannstasjon og brannstasjonene i Åsane, Arna og Laksevåg. Første ombygging skjer i Åsane brannstasjon høsten 2025, mens siste er planlagt i Laksevåg brannstasjon i 2027.

Laksevåg brannstasjon kan utgå fra prosjektet dersom bygging av ny brannstasjon i Bergen Vest starter når tomten ved Storavatnet blir frigitt i 2028. Der er ferdigstilt et midlertidig HMS-tiltak i Laksevåg brannstasjon som reduserer risikoen for eksponering inntil ny stasjon eller ombygging er på plass.

Dekontaminering

Brannvesenet har inngått avtale med Decontex Nor om dekontaminering av brannbekledning. Bekledning som har vært eksponert for røyk og skadelige gasser, blir ikke helt rent i tradisjonell vask. For at tekstilene skal bli 100 % fri for skadelige stoffer, må de dekontamineres. I denne prosessen brukes det flytende CO₂, som er den eneste kjente metoden for fullstendig rengjøring av tekstiler og membran i branttøy.

Oljeutskillere i Åsane, Arna og Laksevåg brannstasjon

Forurensningsforskriften krever at oljeutskillere skal være riktig dimensjonert for å sikre at de effektivt fjerner oljer og annen forurensning fra avløpsvannet. Ved vask av brannbiler bruker brannvesenet miljøvennlige vaskemidler, men har ikke godkjente oljeutskillere i Åsane, Arna og Laksevåg brannstasjon. Arbeidet med å kartlegge kostnaden for å utbedre oljeutskillerne er startet.

Det brannforebyggende arbeidet

Brannforebyggende avdeling skal forebygge branner og andre ulykker, og bidra til at alle som oppholder seg i Bergen kommune er trygge for brann. De skal utføre lovpålagte oppgaver, som tilsyn basert på lokal risiko, feiing og tilsyn med fyringsanlegg, samt brannforebyggende aktiviteter overfor risikogrupper og risikoområder. Dette følger av forskrift om brannforebygging kapittel 4 som omhandler kommunens forebyggende plikter.

Satsingsområdene er:

- Unngå branner med risiko for tap av liv og helse
- Unngå branner hos utsatte persongrupper
- Unngå branner med risiko for tap av kulturhistoriske verdier
- Unngå branner med tap av materielle verdier

Barnas brannstasjon Fana

Barnas brannstasjon er et nytt og engasjerende undervisningstilbud for førskolebarn som gir barna tidlig opplæring i brannsikkerhet. Undervisningen er pedagogisk tilrettelagt i et universelt utformet og engasjerende miljø. Ansatte fra forebyggende avdeling står for undervisningen. I 2025 har tilbudet vært åpent for førskolebarn en dag i uken.

Seksjon særskilt brannrisiko

I henhold til §8 i brann- og redningsvesensforskriften skal brann- og redningsvesenet ha personell til brannforebyggende arbeid. Dette skal utføres med minst 0,1 årsverk per 1000 innbyggere i ansvarsområdet for særskilt brannrisiko. Området er bemannet ut fra årsverkskravet.

Risikoutsatte grupper blir prioritert i brannvesenets arbeid. Bergen brannvesen samarbeider med byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold, og byrådsavdeling for eldre, helse og omsorg. Målet er å styrke forebygging og beredskap for personer med særlig behov for trygghet og hjelp.

Når det gjelder *Tett trehusbebyggelse*, jobber beredskapsavdelingen sammen med brannforebyggende avdeling for å sikre at tiltakene i «helhetlig brannsikringsplan», som Bergen brannvesen har ansvar for, blir gjennomført.

Seksjon boligbrannsikkerhet

Seksjonen skal gjennomføre feie- og tilsynstjenesten på en faglig tilfredsstillende måte.

Gebyrfastsettelsen for feie- og tilsynstjenesten er basert på prinsippet om selvkost. Forskrift om feie- og tilsynstjenester for Bergen kommune er vedtatt av bystyret, seneste endring var i september 2024. Forskriftens formål er å «oppfylle og utdype brann- og eksplosjonsvernlovens bestemmelser om feiing og tilsyn og styrke gjennomføringen av det brannforebyggende arbeidet i boliger og andre bygninger».

Det blir gjennomført risikobasert tilsyn og frekvensen blir fastsatt ut fra bruksenhetens brannrisiko. Det betales et årlig gebyr som dekker tilsyn med fyringsanlegget og vurdering av behov for feiing. Ved tilsyn blir det kontrollert om fyringsanlegget er helt og virker som det skal. Feiing blir utført ved når det avdekket behov. Gebyr for feiing betales kun når det faktisk feies. Erfaringer fra de siste to årene viser at det nå blir gjennomført tilsyn oftere, men det utføres feiing sjeldnere. Dette reduserer eksponeringen for sot blant for feierne.

Avtalene med Osterøy, Samnanger og Vaksdal kommune om utførelse av det brannforebyggende arbeidet vil fortsette.

Alarmsentralen for brann og ulykker (110 Vest)

Vest 110 region består av 38 deltakerkommuner med rundt 600 000 innbyggere. I regionen er det 94 brannstasjoner fordelt på 33 brannvesen som er tilknyttet 110-sentralen. 110-sentralen er en del av den offentlige operative beredskapen som skal bistå nødstilte ved branner eller andre ulykker. Avdelingens overordnet mål som nødmelde- og fagsentral innen brann- og redning, skal sikres gjennom høy faglig kvalitet på tjenesten, kompetanseheving og innovasjon. 110-sentralene er en viktig kritisk funksjon i samfunnet og mange av brann- og redningsvesenets oppgaver og tjenester skal være tilgjengelig når mye annet i samfunnet ikke fungerer. Disse sentralene er bemannet døgnet rundt og har et betydelig potensial til å bidra til skadebegrensning gjennom faglig veiledning av nødstilte og effektiv ressursstyring.

Nytt oppdragshåndteringsverktøy (OHV) og nytt alarmhåndteringsverktøy (AHV) i Vest 110

I desember 2024, startet Vest 110 prøvedrift av det nye oppdragshåndteringsverktøyet LEO (Locus Emergency OHV). Vest 110 var dermed den siste 110-sentralen i Norge som tok det nye systemet i bruk. I månedsskiftet januar/februar 2025 ble systemet satt i ordinær drift.

I 2025/2026 skal alle 110-sentralene i Norge få likt alarmhåndteringverktøy (AHV). Det nye AHV-systemet støtter moderne sensorteknologi med video og tale, og vil ivareta kravene gitt av Sikkerhetsloven og Nasjonal sikkerhetsmyndighet, samt Nasjonal sikkerhetsmyndighets råd for IKT-sikkerhet. Det vil også styrke kapasiteten og håndteringsevnen til 110-sentralen.

Med LEO ble alle sentralene tilknyttet samme sentraliserte system. Det gir nye samarbeidsmuligheter og sentralene kan overta hverandres oppgaver i gitte situasjoner. AHV vil på samme måte understøtte

funksjonene for samhandling og gi 110-sentralene økt kapasitet og evne til å håndtere større hendelser.

Ny kommunikasjonsløsning (KOM)

Dagens kommunikasjonsløsning ICCS eies, forvaltes og driftes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). KOM skal erstatte ICCS i 2026. Det nye systemet tilbyr en løsning som er enkel, funksjonell og fleksibel. KOM er et selvstendig system som vil integreres tett med LEO og fremtidige relevante systemer og behov.

Vest brann- og redningsregion KO (VBR)

Bergen brannvesen vil fortsatt være kontorkommune for det viktige samarbeidet mellom selvstendige brannvesen i Vestland innen brann- og redningsberedskap og brannforebygging.

VBR ble i 2025 utvidet med kommunene Gulen, Masfjorden og Etne som medlemmer.

Brannsamarbeidet består nå av 21 kommuner, og inkluderer dermed rundt 95 % av befolkningen i Bergensregionen. Evalueringen av samarbeidet i 2024 viste at samarbeidet styrker fagmiljøene på tvers av brannvesen og gir tilgang til felles fasiliteter for øving og andre ressurser. Det er kommet forespørsler fra andre brannvesen om medlemskap. Å ta opp nye medlemskommuner fører til endring av vedtekter og må dermed til politisk behandling i alle kommunestyrene for likelydende vedtak.

Dronetjenesten i VBR

VBR har tatt over ansvaret for utvikling, faglig innhold og utstyr knyttet til dronetjenesten for kommunene i VBR. Tjenesten er nå organisert med base i både Bergen og Stord. 2025 er det første året med full drift.

Regionalt samarbeid

I samråd med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) skal VBR sørge for at det gjennomføres en regional ROS-analyse av kommunene i 110 Vest, samt kommunene Bømlo, Etne, Fitjar og Stord. Analysen skal se på evnen til å håndtere større, komplekse og langvarige innsatser mot branner, ulykker og akutt forurensing. Arbeidet skal også belyse kommunenes rolle i totalberedskapen. Analysen skal gjennomføres eksternt i tett samarbeid med ledelse og personell tilknyttet Vest 110, IUA Bergen region KO og Vest brann- og redningsregion KO. Frist for leveranse er juni 2026.

Interkommunalt samarbeid mot akutt forurensing, Bergen region KO (IUA)

Bergen brannvesen ivaretar på vegne av kontorkommunen Bergen daglig ledelse og drift av IUA som består av 20 kommuner i Vestland. IUA ivaretar deltakerkommunenes forskriftsfestede plikt til å samarbeide om beredskap mot akutt forurensing i regionen. IUA vil arbeide med å få en felles mal for miljørisiko- og beredskapsanalyser, få på plass en ny regional beredskapsplan og etablere regionale depoter med system for lagring, tilsyn og vedlikehold. IUA bidrar også i Kystverkets arbeid med å utvikle en operativ veileder for aksjoner mot akutt forurensing. Sammen med Bergen Havn og Bergen og Omland Friluftsråd arbeider IUA med problemstillingen knyttet til båtvrak og henlagte fartøy i regionen.

Feie- og tilsynsgebyr

Kommunenes merkostnader knyttet til feiing og tilsyn dekkes i sin helhet av gebyrer til abonnentene.

For å opprettholde tjenestenivå og kvalitet er det nødvendig å øke gebyrene i 2026. Både feie- og tilsynsgebyret foreslås økt med 14 % i 2026.

Økningen skyldes lønns- og prisvekst samt at selvkostfondet vil være tømt ved utgangen av 2025.

Mer utfyllende informasjon om feie- og tilsynsgebyrene finnes i [Premisser og gebyrregulativ for 2026 for Feiing og tilsyn](#).

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Brannvesenet skal gjennomføre tilsyn i alle boliger med fyringsanlegg som et brannforebyggende tiltak	Antall tilsyn i enheter med fyringsanlegg.	7 560	8 500	10 000	10 000
	Brannvesenet skal ha rask responstid ved utrykning	Gjennomsnittlig tid fra mottak melding til ankomst hendelse ved brann	12 min 4 sek	13 min 10 sek	10 min	10 min
		Gjennomsnittlig tid fra mottak melding til ankomst hendelse ved ulykker	17 min 3 sek	20 min 20 sek	17 min	17 min
	Brannvesenet skal øke antall branntilsyn i bygårder for å redusere risiko for brann.	Antall tilsyn i bygårder	5	30	30	35
Antall lukkede avvik			3	6	6	7
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-0,21%			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [Brannordningen](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [Helhetlig brannsikringsplan for tett trehusbebyggelse](#)
- Følge opp [Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene \(brann- og redningsvesenforskriften\)](#)
- Følge opp [Forskrift om feiing, kontroll av feiebehov, tilsyn med fyringsanlegg og brannforebyggende arbeid, samt om gebyr for feiing og tilsyn, Bergen kommune, Vestland](#)

Aktivitetsnøkkeltall

110-sentralen

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Anrop 110 - sentralen	17 637	16 292	16 000	16 000	16 000	16 000	16 000	
Totalt antall utalarmeringer til brann- og redningsoppdrag	7 796	7 906	8 100	8 100	8 100	8 100	8 100	

Brannforebyggende arbeid

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Brannforebyggende arbeid, boligtilsyn	8 195	8 185	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Brannforebyggende arbeid, feiling	725	613	400	400	400	400	400	Reduksjonen i forventet antall feieoppdrag skyldes innføringen av lokal forskrift hvor feiling ikke lenger gjennomføres rutinemessig, men baseres på kontroll av feiebehov ved tilsyn. Dersom skorstein og ildsted vurderes å være i tilfredsstillende stand, utføres det ikke feiling. Dette har ført til færre registrerte feieoppdrag, men samtidig mer målrettet og risikobasert bruk av ressurser. I tillegg har ordningen en positiv effekt på HMS: færre unødvendige feieoppdrag betyr redusert eksponering for tunge løft, sot, støv og arbeid i høyden, noe som bidrar til bedre arbeidsmiljø og lavere risiko for yrkesrelaterte belastningsskader.

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Arna brannstasjon - prosjektutvikling	2026		IA	4,0	0,0	4,0	1,8	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Bergen Vest ny brannstasjon - prosjektutvikling	2030		IA	52,9	0,0	52,9	3,0	3,0	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,8
Bilpark brann	Løpende						18,1	15,9	1,9	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	124,5
Brannstasjoner - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	63,7	44,6	10,1	25,0	31,1	114,8	65,4	31,1	0,0	385,9
ENØK-prosjekter	Løpende						7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5
Hovedbrannstasjon – ombygging	2026		IA	4,0	0,0	4,0	1,8	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						6,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	33,0
Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling	2026	343/22	2 125,0	7,3	0,0	7,3	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,8
Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling	2027		IA	3,5	0,0	3,5	0,0	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4
Åsane Brannstasjon - ombygging	2026	BY 118/25	50,5	50,5	0,0	50,5	29,4	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,4
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			2 175,5	122,4	0,0	122,4	73,4	96,9	54,4	30,6	40,6	46,8	130,5	81,0	46,8	15,7	616,6
Avgiftsfinansierte investeringer																	
Biler boligbrannsikkerhet	Løpende						2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,3
Sum Avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	618,9

Investeringsbudsjett

Arna brannstasjon - prosjektutvikling

Omfattende forskning viser at brannfolk er betydelig mer utsatt for å utvikle en rekke kreftsykdommer enn befolkningen generelt. Arbeidstilsynet stiller krav om ren og skitten sone i brannstasjoner som et viktig tiltak for å redusere risikoen. Dette medfører behov for ombygging av brannstasjoner av eldre dato, og tilrettelegging for å tilpasse lokalene til kravet. Denne budsjettposten gjelder prosjektutvikling av ombyggingen av Arna brannstasjon. Økning i totalbudsjett skyldes overføring av midler fra sekkepost for prosjektutvikling for brannstasjoner.

Bergen Vest ny brannstasjon - prosjektutvikling

Dagens brannstasjon på Laksevåg dekker ikke dagens krav til skille mellom ren og skitten sone. Riktig plassering av brannstasjoner er avgjørende for at brannvesenet skal kunne overholde sine pålagte utrykningstider og yte tidlig innsats og i forhold til objekter som ligger innenfor kravet om 10 minutters innsatstid. Utbyggingen av Sotrasambandet står sentralt i de strategiske vurderingene av relokaliseringen av Laksevåg brannstasjon. Det er satt i gang et arbeid med verifikasjon av 2 alternative konsepter for bygging av ny brannstasjon. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

Bilpark brann

For mannskapsbiler har prisøkningen vært på rundt 10 % per år. Dett høyere enn generell prisvekst. Dette skyldes flere faktorer, som økte kostnader for materialer, teknologi og produksjon, inflasjon og valutarisiko. Det er få leverandører av slikt utstyr.

Bergen brannvesen har et stabilt anleggsregister. Når det investeres i en ny mannskapsbil, tas en eldre ut av drift. Bergen brannvesen har en nøktern tilnærming til levetid sammenlignet med andre store brannvesen. De neste tre årene må det investeres i nye mannskapsbiler og hver av disse koster mellom 7 og 8 millioner kroner. I Bergen har bilene en levetid på 10 år, mens Oslo bytter etter 6 år. Totalt har Bergen brannvesen ti mannskapsbiler, hvorav tre er reservebiler. Reservebilene har lengre levetid og brukes kun ved driftsstans. Utstyret må alltid fungere optimalt.

Med dagens prisvekst og valutarisiko er det behov for økte rammer, og innkjøpene planlegges nøye. Det er kostnadsbesparende å inngå kontrakt for flere biler samtidig. Mannskapsbilene i Laksevåg, Arna, Åsane, Fana, Sandviken og Hovedbrannstasjon skal nå skiftes ut. Dette vil medføre investeringskostnader utover dagens rammer. Det foreslås dermed å fremskyve midler i budsjettet fra 2028 til 2027 og 2026.

Planene for investeringer i bilparken er som følger:

- **2026:** Som del av en signert kontrakt på seks mannskapsbiler over tre år, vil det bli levert mannskapsbiler til Åsane og Fana med en forventet investeringssum på 16 millioner kroner. Det er kun bevilget 11,5 millioner kroner ekskludert prisvekst for 2026, så det vil være nødvendig å forskuttede 5 millioner kroner fra midlene bevilget for 2028.
- **2027:** De to siste mannskapsbilene i kontrakten vil bli levert, med en estimert investeringssum på 15 millioner kroner. Det vil også være nødvendig å forskuttede 3 millioner kroner fra 2028.
- **2028:** Det vil ikke bli investert noe for å kompensere for overforbruk i 2026 og 2027 grunnet inngått kontrakt på mannskapsbiler.

Erfaring viser at prisveksten i dette markedet er høyere enn i andre markeder. Mannskapsbiler har hatt en prisvekst på ca. 10 %, og høyderedskapet enda mer. Det har ikke tidligere blitt kompensert for prisvekst, bortsett fra det siste året med generell prisvekst, som er lavere enn i dette markedet. Dette gjør at prioriteringer må skje år for år. Usikkerheten rundt prisstigning, valuta og leveringstid gjør det vanskelig med en fast ramme. Prioritering og overføring av midler må skje hvert år. Det foreslås dermed en økning i ramme utover ordinær prisvekst.

Brannstasjoner - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybygg- og rehabiliteringsprosjekter.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre inneklima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingsystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Hovedbrannstasjon – ombygging

Omfattende forskning viser at brannfolk er betydelig mer utsatt for å utvikle en rekke kreftsykdommer enn befolkningen generelt. Arbeidstilsynet stiller krav om ren og skitten sone i brannstasjoner som et viktig tiltak for å redusere risikoen. Dette medfører behov for ombygging av brannstasjoner av eldre dato, og tilrettelegging for å tilpasse lokalene til kravet. Denne budsjettposten gjelder prosjektutvikling av ombygging av Hovedbrannstasjonen. Økning i totalbudsjett skyldes overføring av midler fra sekkepost for prosjektutvikling for brannstasjoner.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende

virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Naust til brannbåten (Sjøbrand) – prosjektutvikling

Bergen brannvesen har siden 2018 manglet en permanent tilfredsstillende lokasjon for brann- og redningsbåten Sjøbrand. Den maritime enheten har 100-120 oppdrag i året. Redningsdykkertjenesten til Bergen brannvesen er den eneste i kommunen, og den eneste døgnkasernerte redningsdykkertjenesten i Vestland. For å sikre operativ evne og lav responstid er det viktig at fartøyet er strategisk plassert i forhold til Sandviken brannstasjon, hvor redningsdykkertjenesten holder til. Det er viktig med en permanent løsning med overbygd kaiplass/naust som sikrer kort utrykningstid ved hendelser, ivaretar god og forsvarlig HMS for mannskaper og skjermer allmennheten for uønskede hendelser under utrykning. Det er også viktig å ta vare på båt og utstyr samt gi mulighet for god samhandling med andre nødetater. Budsjettet skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Ombygging av brannstasjoner - prosjektutvikling

Omfattende forskning viser at brannfolk er betydelig mer utsatt for å utvikle en rekke kreftsykdommer enn befolkningen generelt. Arbeidstilsynet stiller krav om ren og skitten sone i brannstasjoner som et viktig tiltak for å redusere risikoen. Dette medfører behov for ombygging av brannstasjoner av eldre dato, og tilrettelegging for å tilpasse lokalene til kravet. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av ombygging av Hovedbrannstasjonen, Arna og Laksevåg brannstasjoner, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering samt at midler for gjennomføringsfasen for Hovedbrannstasjonen og Arna brannstasjon er overført til egne budsjettposter.

Åsane Brannstasjon - ombygging

Omfattende forskning viser at brannfolk er betydelig mer utsatt for å utvikle en rekke kreftsykdommer enn befolkningen generelt. Arbeidstilsynet stiller krav om ren og skitten sone i brannstasjoner som et viktig tiltak for å redusere risikoen. Dette medfører behov for ombygging av brannstasjoner av eldre dato, og tilrettelegging for å tilpasse lokalene til kravet. Denne budsjettposten gjelder ombygging av Åsane brannstasjon. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Biler boligbrannsikkerhet

Biler boligbrannsikkerhet er en investering for innkjøp av biler knyttet til arbeid med boligbrannsikkerhet. Et eksempel på dette er feiebiler med spesiell HMS-innredning for å verne ansatte mot helsefarer forårsaket av sot etter feieoppdrag.

08-Samferdsel

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale veier, gater og broer, inkludert trapper, veimurer, gjerder, fartsdumper, sluker og stikkrenner. Kommunale veier skal være trafikksikre og ha god veibelysning. Det skal tilrettelegges for gange og sykkel, og universell utforming skal ivaretas i størst mulig grad.

Videre omfatter tjenesteområdet håndheving av parkeringsbestemmelsene og deler av politivedtektene. Saksbehandling av søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede, forvaltning av boligtoneordningen og piggdekkgebyr. Utleie og bruk av offentlig areal hører også til tjenesteområdet.

Arbeidet utføres i hovedsak av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		79 246	79 246	79 246	79 246
Sum Lønns- og prisvekst mv.		1 855	1 855	1 855	1 855
Sum Tekniske justeringer		2 524	2 524	2 624	2 624
Sum Utgående engangstiltak		-500	-500	-500	-500
Prisjustering og diverse endringer		3 880	3 880	3 980	3 980
Konsekvensjustert ramme		83 126	83 126	83 226	83 226
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Merinntekter uteservering på offentlig grunn	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Mindreinntekt billettinntekter for nyetablerte parkeringsplasser	Innstilling1	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		0	0	0	0
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Reduserte utgifter knyttet til parkeringsvirksomheten	Innstilling1	-1 430	-1 430	-1 430	-1 430
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-1 430	-1 430	-1 430	-1 430
Nye tiltak					
Bergensmeteren - leiefritak for uteservering	Innstilling1	470	470	470	470
Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens av investering	Innstilling1	500	500	500	500
IT system for bruk av offentlig areal - driftskonsekvens	Innstilling1	-650	-650	-650	-650
Sum Nye tiltak		320	320	320	320
Kutt					
Avslutte driftsavtale med Bergen Parkering AS	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Bysykler	Innstilling1	0	-5 300	-6 300	-6 300
Innsparingstiltak innen samferdsel	Innstilling1	-695	-695	-695	-695

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Kutt i kontingenter	Innstilling1	-9	-9	-9	-9
Opphør av lisens for Road AI	Innstilling1	-340	-340	-340	-340
Sum Kutt		-1 544	-6 844	-7 844	-7 844
Inntektsendringer					
Inntekstsøkning fra parkering	Innstilling1	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Justering av prognose på inntekter fra utleie av parkeringshus	Innstilling1	3 781	3 781	3 781	3 781
Uteservering - mer aktivitet	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Øke inntekter fra Bergen Parkering AS	Innstilling1	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Økte inntekter for riggleie og økte inntekter i henhold til ledningsforskriften	Innstilling1	-700	-700	-700	-700
Økte inntekter fra piggdekkgebyr	Innstilling1	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum Inntektsendringer		-21 619	-21 619	-21 619	-21 619
Nye tiltak og realendringer budsjett		-24 273	-29 573	-30 573	-30 573
Ramme 2026-2029		58 853	53 553	52 653	52 653

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Merinntekter uteservering på offentlig grunn

Siste års praksis med utvidet areal til uteservering videreføres. Det forventes dermed en merinntekt tilknyttet leieinntekter for uteservering på offentlig grunn, jf. revidert budsjett 2025.

Mindreinntekt billettinntekter for nyetablerte parkeringsplasser

Det forventes mindreinntekt for billettinntekter. Budsjettkravet ble økt med 5,5 millioner i 2024. Økningen var basert på at det skulle etableres nye parkeringsplasser. Det ble på slutten av 2024 etablert 65 nye p-plasser, med en estimert årlig merinntekt på 3 millioner kroner. Inntektskravet ble nedjustert med 2,5 mill. i 2025 og 2 mill. pr år fra og med 2026 i revidert budsjett 2025. Dette er tilsvarende det beløpet som var estimert i inntekt på de parkeringsplassene som ikke blir realisert.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte utgifter knyttet til parkeringsvirksomheten

Budsjettet har de siste årene vært høyere enn forventet aktivitet, og byrådet foreslår å redusere budsjettet i tråd med faktisk aktivitet. Se tabellen under for konkretisering.

	2026	2027	2028	2029
Andre driftsutgifter - inntauing av kjøretøy	-270 000	-270 000	-270 000	-270 000
Kjøp av tjenester - parkering	-360 000	-360 000	-360 000	-360 000
Redusere avsetning for å dekke konstaterte tap på fordringer	-520 000	-520 000	-520 000	-520 000
Reduserte midler til service/driftsavtaler	-280 000	-280 000	-280 000	-280 000
SUM	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000	-1 430 000

Nye tiltak

Bergensmeteren - leiefritak for uteservering

Byrådet ønsker en levende by der kommunen spiller på lag med folk og næringsliv som ønsker å skape aktivitet, arbeidsplasser og opplevelser. Neste år blir det derfor innført en ordning med «Bergensmeteren», en ordning der serveringssteder kan legge til rette for uteservering en meter ut fra egen fasade uten å betale leie for arealet. Byrådet vil presisere detaljer for ordningen innen 2025, men ordningen skal være minst mulig byråkratisk for aktørene.

Digitalisering samferdsel - driftskonsekvens av investering

Asset Management-system: Det er behov for å holde oversikt over alle objekter som etaten forvalter, drifter og vedlikeholder. Driftskonsekvensene av tiltaket består av flere ulike deler. Det gjelder lisenskostnader og driftskostnader av systemet. I tillegg vil det medføre økt dataforvaltning for å sikre korrekt god bruk av data som samles inn. Det vil være behov for midler til lagring av data mot Datasjø, kostnader for dataflyt fra kilde til Datasjø og driftskostnader av Microsoft Azure. I tillegg vil det komme integrasjonskostnader mot andre systemer. Totalt er driftskostnader estimert til 1,5 mill fra 2025 og 2 mill. fra 2026. Prosjektet har dermed en økning på 0,5 mill i 2026. Systemet er forventet å gi etaten effektiviseringsgevinster på sikt, og dermed kunne utføre mer av de riktige vedlikeholdsoppgavene. Dette vil bidra til å redusere vedlikeholdsetterslepet på kommunale anlegg.

IT system for bruk av offentlig areal - driftskonsekvens

Driftsutgiftene reduseres fra 2026. I en overgangsfase var det utgifter til både nytt og gammelt system, fra og med 2026 utgår utgiftene til det gamle systemet.

Kutt

Avslutte driftsavtale med Bergen Parkering AS

Byrådet foreslår å avslutte avtale om teknisk drift og feilretting på betalingsautomater med Bergen Parkering AS og at Bymiljøetaten overtar denne oppgaven.

Bysykler

Byrådet foreslår å avvikle den kommunal bysykkelordningen fra 2027, og arbeide for at private overtar ordningen.

Innsparingstiltak innen samferdsel

Byrådet foreslår noen innsparingstiltak på samferdselsfeltet. Det vil medføre noe redusert renhold/feing av gang- og sykkelvei, busskur og private fortau.

Kutt i kontingenter

Det foreslås å kutte kontingent til Lyskultur.

Opphør av lisens for Road AI

Road AI har vært testet ut som verktøy for automatisk tilstandsregistrering av veidekke ved bruk av kunstig intelligens. Bymiljøetaten har igangsatt andre løsninger for tilstandkartlegging og Byrådet foreslår at lisensen ikke blir fornyet fra 2026.

Inntektsendringer

Inntektsøkning fra parkering

Byrådet foreslår innføring av parkeringsavgift på kommunale ladeplasser. Tidligere har man kun betalt for strøm på disse plassene. Inntektskravet for kontrollsanksjon/bøter økes i tråd med forventet nivå. Tabellen under viser hvilke inntekter det forventes.

Tiltak	2026	2027	2028	2029
Innføring av parkeringsavgift på kommunale ladeplasser	-1 300 000	-1 300 000	-1 300 000	-1 300 000
Økte inntekter kontrollsanksjoner ("parkeringsbøter")	-1 400 000	-1 400 000	-1 400 000	-1 400 000
SUM	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 700 000

Justering av prognose på inntekter fra utleie av parkeringshus

Inntekter fra utleie av parkeringshus til Bergen Parkering AS er budsjettet med kr 153,3 mill. handlings- og økonomiplan 2026-2029. I henhold til avtale skal Bergen Parkering betale kr 140,0 mill. pluss variabel leie. Prognosen for variabel leie for 2025 er på kr 9,5 mill. Det foreslås å legge dette nivået, til sammen kr 149,5 mill., til grunn for Budsjett 2026.

Uteservering - mer aktivitet

I de senere år har flere serveringssteder fått uteservering og noen har fått utvidet areal til uteservering. Dette har bidratt til en betydelig inntektsøkning. Byrådet foreslår dermed et økt inntektskrav tilknyttet uteservering i tråd med utviklingen.

Øke inntekter fra Bergen Parkering AS

Byrådet foreslår å øke leien til Bergen Parkering AS med 20 mill. kroner. De har gitt tilbakemelding om at det vil medføre en økning i parkeringsavgiften i anleggene på omtrent 10%, inkludert konsumprisvekst. Med en slik endring vil fortsatt prisnivået i de kommunale parkeringsanleggene være under prisnivået i private anlegg i Bergen sentrum.

Økte inntekter for riggleie og økte inntekter i henhold til ledningsforskriften

Økte gebyrer ved søknadsbehandling og kontroller for arbeidsvarsling, graving, arbeidstillatelser i henhold til ledningsforskriften medfører økt inntekt på 0,2 mill pr år. Andre kommuner har i dag vesentlig høyere pris for søknadsbehandling og kontrolloppfølging av arbeid på og ved offentlig vei enn Bergen.

Økte leiepriser på leie av gategrunn til f.eks. riggareal, containere, stillas med 15% inkl. indeksjustering medfører en økt inntekt på 0,5 mill. pr år. Dagens priser er kr 2,60 (ytte by) og kr 5,20 (indre by) pr kvadratmeter pr døgn.

Økte inntekter fra piggdekkgebyr

Inntektene fra piggdekkgebyr har de siste årene vært høyere enn budsjettet. Byrådet foreslår derfor å øke inntektsposten slik at budsjettet blir i tråd med inntektsutviklingen. Selve satsen for piggdekkgebyr er uendret.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Renhold på ikke-kommunal vei	-928	82	0	52	52	52	52
Veilys på ikke-kommunal vei	8 876	8 181	8 181	8 385	8 385	8 385	8 385
Parkering- og myndighetsutøvelse	-159 857	-195 704	-191 711	-215 500	-215 500	-215 500	-215 500
Øvrig veghold	2 645	7 061	5 649	7 395	2 095	1 195	1 195
Bruer, tunneller, vegkonstruksjoner	18 807	13 734	13 774	13 953	13 953	13 953	13 953
Drenering/overvann	12 942	18 141	18 185	18 626	18 626	18 626	18 626
Trafikksikkerhet inkl. skilting og vegmerking	94 102	95 060	93 174	96 899	96 899	96 899	96 899
Vegdekker	34 110	36 334	39 302	37 134	37 134	37 134	37 134
Renhold veg	20 174	27 672	27 555	26 779	26 779	26 779	26 779
Gatelys	32 231	33 800	32 169	31 008	31 008	31 008	31 008
Vinterdrift	39 274	34 886	33 402	34 122	34 122	34 122	34 122
Sum	102 376	79 246	79 680	58 853	53 553	52 653	52 653

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)	4,0	1,1	11,3	1,3	1,0	49,4
Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	540	533	1 567	2 100	2 280	
Produktivitet						
Brutto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate (B) *)	552 990	459 324	1 243 648	629 668	372 523	429 313
Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	46 094	29 008	58 204	39 915	25 698	31 463
Dekningsgrad						
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	9	9	22	16	14	11
Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	102	101	63	109	63	99
Økonomi						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger, Samferdsel *)	1 396	1 277	2 845	2 783	2 350	2 189

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Samferdsel

Prioritet

Antall km tilrettelagt for syklende siste år (km)

I Bergen kommune fordeles eierskapet av strekninger i sykkelstrategien mellom tre infrastruktureiere: Bergen kommune, Vestland fylkeskommune og Statens vegvesen. Miljøløftet finansierer tiltak i

sykkelstrategien i tillegg til Bergen kommunes egenfinansierte tiltak. Totalt for disse tre aktørene, ble det i 2024 tilrettelagt 1,1 km for sykkel i Bergen kommune. Dette innebærer tiltak som sykkelvei, sykkelfelt, rødt dekke, dekkefornying og dekkeoppgraderinger. Flere sykkeltilretteleggingsprosjekter ble forsinket i 2024, noe som førte til at færre kilometer veistrekning ble tilrettelagt for syklende enn året før. Forsinkelsene skyldtes at prosjektene måtte tilpasses nye føringer for parkering og det var i 2024 mer krevende å få på plass leverandører. Sykkeltiltak er også i stor grad sesongavhengige og enkelte prosjekter måtte utsettes til 2025 på grunn av forsinkelser.

Brutto investeringsutgift i kr pr. innbygger, kommunale veier og gater

Indikatoren viser de samlede investeringsutgiftene korrigert for dobbeltføringer som skyldes viderefordeling av utgifter/ internkjøp mv. Indikatoren viser dermed prioritering av nybygging, større utviklingstiltak mv. for det aktuelle tjenesteområdet.

Bergen kommune har de siste årene hatt betydelig lavere investeringsutgifter enn Oslo, Trondheim, Stavanger og gjennomsnittet for ASSS-kommunene (Aggregerte styringsdata for samarbeidende storkommuner). Investeringene år for år er svært varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter og hvilket år kostnader pådras. Dette gjelder særlig trafiksikkerhetsprosjekter.

Satsingen på trafiksikkerhetstiltak i Bergen kommune vil fortsette i årene fremover. Det er et resultat av politisk satsing på å endre mobilitetsmønsteret fra bilisme til sykling og gange ved å sikre trafikantene og skille biler fra myke trafikanter. Satsingen er gruppert i hovedområdene Sykkeltiltak, Gangetiltak og Trafiksikring, men tiltakene handler ofte om alt dette samtidig i mange av prosjektene som gjennomføres.

Enkelte av prosjektene handler om store veiprosjekter som f.eks Lyngbøveien, der det samtidig skal legges nye vann- og avløpsledninger, etableres fortau, sikres for ras og andre oppgaver.

Sykkeltiltakene har kommet lengst, og i tillegg gjøres det noe mer for å styrke tiltak for gående. Tiltakene gjelder alt fra mindre tilpasninger til etablering av lange strekk med egne sykkelfelt, tilrettelegging for sykling i blandet trafikk, sykkelparkering og andre tiltak. Gangetiltakene handler blant annet om å etablere snarveier til kollektivholdeplasser og skjerming av gående fra annen trafikk. I sum er utviklingen i retning av å gjøre det enklere å velge gå eller sykle.

Bergen har i flere år arbeidet med å bygge opp planleggings- og gjennomføringskapasitet for å kunne gjennomføre tiltakene som nå kommer på plass. Mange av tiltakene krever lang planleggingstid grunnet mange interessenter.

Produktivitet

Brutto driftsutgift i kr til gatebelysning pr. km kommunal vei

Brutto driftsutgifter til gatebelysning på kommunale veier i Bergen har i de siste årene vært nedadgående og Bergen lå i 2020 for første gang under snittet i forhold til de andre ASSS-kommunene. Årsaken til nedgangen har vært reduserte strømutgifter og at det meste av gatebelysningen er skiftet til LED-teknologi, noe som har resultert i lavere driftskostnader. I 2024 var strømprisene de laveste siden 2020. Snittpris på Vestlandet var i 2024 kr 0,47/kWh, en nedgang på over en tredjedel fra året før. Bergen begynte allerede i 2018 å legge til rette for smart dimming, og i

2024 er denne teknologien i bruk flere steder. Lavere strømpriser kombinert med utskiftning til LED og økt bruk og utrulling av smart-dimming forklarer reduksjonen i driftsutgifter fra 2023 til 2024.

Brutto driftsutgift i kr pr. km kommunal vei og gate

Det har vært en nedgang i nivået for driftsutgifter for kommunal vei og gate fra 2023 til 2024. Det skyldes en kombinasjon av lavere energikostnader, effektivisering i driften og gunstige ytre forhold.

Dekningsgrad

Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger litt under snittet for de kommunene Bergen sammenligner seg med. Store deler av de sentrale strøk i Bergen er regulert med boligsoneparkering. Dette medfører at forflytningshemmede har et stort parkeringstilbud utover de reserverte plassene for forflytningshemmede. Når personer med HC-kort i tillegg kan benytte offentlig regulerte avgiftsplasser, er parkeringstilbudet relativt sett tilfredsstillende.

Antall utstedte parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000 innbyggere

Bergen kommune ligger over snittet i forhold til de fleste sammenlignbare kommunene utenom Trondheim. Forskrift om parkeringstillatelse for forflytningshemmede er styrende for tildeling av parkeringstillatelser for forflytningshemmede. Forskriften gir rom for noe skjønnsutøvelse i saksbehandlingen, og statistikken kan tyde på at Bergen kommune stiller noe lavere krav for å få tildelt parkeringstillatelser for forflytningshemmede enn de fleste andre byer man sammenligner seg med. Demografisk utvikling i form av en stadig eldre befolkning vil videre kunne trekke i retning flere parkeringstillatelser for forflytningshemmede pr. 10 000. Dette vil i stor grad være avhengig av befolkningsveksten i Bergen kommune i årene fremover.

Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger Samferdsel)*

Det har vært en reduksjon i brutto driftsutgifter per innbygger innen tjenesteområdet Samferdsel. Årlige variasjoner i klima vil ha en påvirkning på driftsutgifter, men effektiviseringstiltak samt reduksjon i strømprisene i 2024 har videre bidratt inn mot lavere driftsutgifter.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på kommunal infrastruktur knyttet til veier, tunneller, broer og murer. Bergen kommune har startet et omfattende arbeid med å kartlegge tilstanden på det kommunale veinettet. Målet er å hente inn vedlikeholdsetterslepet, samt hindre at behovet for reparasjoner og oppgraderinger vokser seg større og dyrere over tid.

Stadig utvikling i standarder og lovkrav krever kontinuerlig utvikling og tilpasning innenfor planlegging, drift og forvaltning av kommunal infrastruktur.

Bergen kommune har satt i gang en rekke prosjekt med formål å tilrettelegge for befolkningsvekst, fortetning og næringsutvikling. Dette gir stadig økt behov at det gjennomføres økonomisk bærekraftige prosjekter innen infrastruktur og arealbruk med tilhørende finansiering og eiendomsavklaringer. Prosessene frem til byggestart er komplekse, og en rekke hensyn må vurderes i

arbeidet. Aktuelle interessenter skal involveres på en god måte. I dag pågår arbeidet med transformasjon av områdene Paradis, Wergeland og Mindemyren.

Vedlikehold av kommunalt veinett og annen infrastruktur

For å sikre god tilstand på veier, broer, murer og tunneler, tas det i bruk nye verktøy og metoder. Målet er å hente inn vedlikeholdsetterslepet og ta vare på veikapitalen.

Ytrebygda og Fyllingsdalen ble kartlagt i 2024 og 2025 og analysert av ekstern konsulent. Arbeidet gir kommunen bedre oversikt over veikapitalen og omfanget av vedlikeholdsetterslepet, og legger dermed grunnlag for mer målrettet og kostnadseffektiv veiforvaltning. Nye digitale verktøy benyttes for tilstandsregistrering og forventes å gi et klarere beslutningsgrunnlag ved prioritering av veistreknings og konkretisering av nødvendige tiltak. Foreløpige analyser viser at en betydelig andel av veinettet har behov for tiltak, og at det er nødvendig med økte investeringer i årene fremover for å unngå forverring av tilstanden og økte kostnader over tid. Faglige vurderinger og erfaringer fra andre kommuner viser at tidlig innsats og jevnlig vedlikehold er avgjørende for å sikre og opprettholde god tilstand på det kommunale veinettet.

I 2024 mottok Bymiljøetaten rapporter fra hovedinspeksjoner for samtlige kommunale veibroer. Rapportene viser et stort behov for tiltak og utbedringer. På samme tid mottok Bymiljøetaten en egen rapport knyttet til fare for påkjørsel av overgangsbroer. Også denne rapporten viser behov for tiltak på 7 av 21 overgangsbroer. Tiltak som kan iverksettes hurtig er iverksatt og det foregår detaljprosjektering for tiltak på de mest utsatte broene. Tiltaksvurderinger mv. er lagt til grunn ved utarbeidelse av investeringsbudsjettet for det kommunale veinettet.

Byrådet har startet arbeidet med å få utarbeidet en standard for vedlikehold av vei tilsvarende standarden som er utviklet for vedlikehold av bygninger.

Samordnet areal og transport

Samordningen mellom areal- og transportpolitikken er de siste årene styrket gjennom Miljøløftet. Bergen kommune vurderer etablering av offentlig infrastruktur rundt kollektivknutepunkt som et viktig element for å levere på målet om en attraktiv og vekstkraftig by for våre innbyggere. Dette legger til rette for fortetting i tråd med nasjonale og lokale føringer, bedre tilgjengelighet for gående og syklende, samt økt trafiksikkerhet og mer bærekraftige løsninger for private bilister og næringstransport.

Trygg og attraktiv ferdsel for alle

Strategiske satsinger som gåstrategi og sykkelstrategi følger opp mobilitetspyramiden fra kommuneplanens samfunnsdel. Det arbeides systematisk med å utvikle og forbedre helhetlige løsninger og hjertesoner rundt skoler. En hjertesone er et område rundt en skole der det legges til rette for trygg og aktiv skolevei for barn, med redusert biltrafikk og økt trafiksikkerhet som viktige virkemidler. I tillegg etableres snarveier til kollektivtilbud for å legge til rette for økt gange og sykling i hverdagen.

Tiltak som settes i gang tar nå i stor grad hensyn til elementer knyttet til prinsippene om universell utforming for å gjøre ferdsel i byen mer attraktiv for alle. Fokus på fremkommelighet for alle er også viktig i driften og forvaltningen av det eksisterende veinettet.

Trafiksikkerhet er fortsatt høyt prioritert. Vedtatt handlingsplan for trafiksikkerhet bygger på nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde i trafikken.

De siste årene har det vært en økning i dager og perioder med ekstremvær. Dette krever økt innsats for å holde de kommunale veiene trygge og fremkommelige. Bymiljøetaten jobber aktivt med forebyggende tiltak for å håndtere værutfordringer på best mulig måte.

Ny veinorm tilpasset den tette byen

Dagens veinorm (tekniske krav til kommunal vei) fra 2005 er ikke tilpasset dagens behov og strategiske retning. Det pågår derfor et arbeid med utforming av en ny gatenorm som er planlagt å bli ferdigstilt i løpet av 2025. Denne vil legge føringer for utforming av kommunens gang-, sykkel- og veinett fremover. Det kommunale veinettet går gjennom de tetteste bebygde områdene i byen, hvor arealknappheten ofte er høy. I disse områdene er realiteten at nye løsninger må etableres på samme eller smalere areal enn eksisterende gatesnitt. Dagens veinorm er ikke tilpasset dette, noe som understreker behovet for oppdaterte normer som er tilpasset urbane forhold.

Parkering og boligsonerpriser i 2026

Byrådet mener at parkering er viktig for mange bergensere, enten det er i tilknytning til hjem, arbeid, handel eller turområder. Trange økonomiske tider betyr likevel at byrådet må snu hver stein for å få budsjettene i balanse. Det er derfor foreslått å øke leien til Bergen Parkering AS med 20 mill. kroner. De har gitt tilbakemelding om at det vil medføre en økning i parkeringsavgiften i anleggene på omtrent 10%, inkludert konsumprisvekst. Med en slik endring vil fortsatt prisnivået i de kommunale parkeringsanleggene være under prisnivået i private anlegg i Bergen sentrum. Det er også foreslått å innføre parkeringsavgift ved enkelte utfartsparkeringer, for å dekke driftskostnadene ved de aktuelle områdene. Dermed vil de som benytter seg av tilbudet, også betale for det.

Samtidig er det viktig for byrådet at det ikke skal være en for stor økonomisk belastning å eie bil. Byrådet foreslår derfor å holde prisene for boligsoneparkering uendret fra 2025 til 2026. Dette gjelder både boligsoneparkering for privatpersoner, beboeranlegg og besøksparkering i boligsonene. For en husholdning med to biler i sone 1-8 vil dette bety at man spares for en prisøkning på 600 kr i året, og at man får en realnedgang i prisen for boligsoneparkering.

Byrådet ønsker å styrke Bergen sentrum og sentrumshandelen. Byrådet foreslår derfor at man skal gå i dialog med Bergen Parkering om å bruke rabatter og tidsbegrenset gratis parkering til å fremme sentrumshandelen i tidsrom hvor det i dag er få innbyggere som reiser inn til og handler i sentrum.

“Bergensmeteren” - gratis areal til uteservering i sentrum

Byrådet ønsker en levende by der kommunen spiller på lag med folk og næringsliv som ønsker å skape aktivitet, arbeidsplasser og opplevelser. Neste år blir det derfor innført en ordning med «Bergensmeteren». Dette skal være en ordning hvor serveringssteder i sentrum kan ha uteservering en meter ut fra egen fasade uten å betale leie for arealet. Byrådet vil presisere og fastsette detaljer for ordningen innen 2025, og ordningen skal være minst mulig byråkratisk for aktørene.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Kommunen legger til rette for trygg og	Antall meter tilrettelagt for sykkel pr. år	1 100	3 000	3 000	3 000

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
	attraktiv ferdsel for alle.					
		Antall meter oppgraderte og nye gangforbindelser pr. år	1 400	2 000	2 000	2 000
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	0,9%			
		Sykefraværsprosent				
	Kommunen bygger, forvalter og vedlikeholder kommunal infrastruktur på en måte som forebygger forfall og verdiforringelse.	Stipulert vedlikeholdsetterslep i kroner per meter kommunal vei	2 000	1 900	1 800	1 500
		Andel akseptabel tilstand for gate/samlevei i Bergen (ASSS- rapport)	46,0 %	52,0 %	58,0 %	76,0 %
		Andel kommunal vei med lav standard	26,0 %	20,0 %	14,0 %	0,0 %
		Antall innmeldte varsel om feil på kommunal vei, type slag hull per år	2 400	2 200	2 000	1 400

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [“Strategi for drift og vedlikehold av det kommunale vegnettet i Bergen kommune 2019-2028”](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [“Gåstrategi for Bergen kommune”](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [“Sykkelstrategi for Bergen 2020-2030”](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [“Handlingsplan for trafikksikkerhet”](#)
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [“Trafikksikringsplan for Bergen”](#)

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall ileggelser fra parkeringsovervåking	41 588	42 915	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000	
Antall klager på ileggelser fra parkeringsovervåking	3 198	3 323	3 200	3 200	3 200	3 200	3 200	Antall klager på ileggelser fra parkeringsovervåking forventes å synke fra 2025 etter implementeringen av betaling gjennom QR, hvor en mer effektiv betalingsløsning er tenkt å korte ned prosessen og da også gjøre at flere betaler direkte uten å klage.
Antall meter tilrettelagt for sykkel, årlig. (eksl dekkefornying)	2 700	1 100	2 800	3 000	3 000	3 000	3 000	
Antall piggoblat (sesong og mnd.)	9 175	9 627	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	
Antall søknader på HC-kort	1 232	1 370	1 400	1 450	1 500	1 550	1 600	Antall søknad på HC-kort estimeres i 2025 å øke til sammenligning fra tidligere år. Mye av årsaken relateres til demografisk utvikling, hovedsakelig en aldrende befolkning med behov for HC-kort og annen tilrettelegging.
Kommunal vei og gate, antall km	644	648	648	648	648	648	648	
Kommunale veier med belysn., km	644	648	648	648	648	648	648	
Renhold av veger, sum forbruk	20,5	20,0	25,0	26,0	26,0	26,0	26,0	
Trafikksikkerhetstiltak, sum inv.	129,0	102,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
Vedlikehold, sum forbruk i mill.	54,0	45,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
Vinterveghold, sum forbruk	60,0	54,0	43,0	44,0	44,0	44,0	44,0	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Digitalisering samferdsel	2027		IA	19,3	-1,2	18,4	6,7	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5
Fageråshjemmet rekkefølgekrav	2030		IA	36,7	0,0	36,7	0,0	0,0	32,0	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	36,7
Gangveier til bybaneholdeplasser	2027		IA	14,0	-11,2	2,8	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5
Gangveier til kollektivtraseer	Løpende						15,6	14,9	14,9	14,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,2
Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur	2025	BY 98/24	88,0	88,0	0,0	88,0	12,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,0
Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt	2024		IA	5,0	0,0	5,0	1,0	2,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Gneist Arena, rekkefølgekrav	2026	BY 269/24	87,5	87,5	0,0	87,5	27,5	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,5
Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett	Løpende						59,6	59,2	133,4	95,9	30,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	393,1
Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder	Løpende						5,0	5,0	18,4	15,0	26,5	26,5	26,5	20,0	20,0	20,0	182,8
Johan Berentsensvei - fortau	2028		IA	70,6	-45,3	25,3	22,6	22,6	11,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	56,6
Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	2028	0	IA	31,0	0,0	31,0	0,0	0,0	15,0	16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,0
Ladepunkter i boligsoneanlegg	Løpende						4,5	0,0	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,5
Loddefjordåsen behandlingssenter - rekkefølgekrav	2028	BY 499/24	114,8	104,8	0,0	104,8	8,9	0,0	7,6	14,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,9
Lyngbøveien - trafikkisikring	2028	BY 59/22	144,8	202,0	0,0	202,0	30,5	31,6	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	72,0
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende						6,6	7,0	10,4	12,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	10,0	128,4
Møllendalsbakken	2031		IA	57,2	-33,7	19,3	0,0	3,3	6,2	15,0	15,0	11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,5
Olsvik barnehage - rekkefølgekrav	2027		IA	6,4	0,0	6,4	2,1	4,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3
Olsvik Gangbro	2027		IA	25,0	-16,0	9,0	16,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,0
Opprusting av nærmiljø – Bøhmergaten/Løvstakksiden	2027	BY 316/23	85,3	88,0	-1,7	86,0	17,4	24,6	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	72,1

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden	2030		IA	44,6	0,0	44,6	0,0	0,0	9,0	20,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	29,4
Rehabilitering av kommunale broer, tunneler og murer	Løpende						38,5	11,5	7,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	85,0
Rehabilitering kommunale veier	2035		IA	93,0	0,0	93,0	7,5	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	92,5
Rekkefølgekrav - sekkepost	Løpende						0,0	0,0	7,4	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	182,4
Slåtthaug skole rekkefølgekrav	2029		IA	37,9	0,0	37,9	0,0	35,0	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37,9
Storetveit skole rekkefølgekrav	2030		IA	24,0	0,0	24,0	0,0	0,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,0
Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg	Løpende						3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8
Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida	2026	UFGN 114/24	36,7	37,1	-19,0	17,8	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12,8
Tiltak for gående	Løpende						8,2	10,2	6,9	6,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	32,2
Trafikksikring	Løpende						21,1	10,5	13,5	16,5	16,0	15,0	13,0	13,0	13,0	0,0	131,6
Utbyggingsavtaler Espehaugen	2027		IA	1,0	0,0	1,0	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Utbyggingsavtaler Janaflaten	2027		IA	11,0	-12,9	-1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,5
Utbyggingsavtaler Kokstad	Løpende						0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Utbyggingsavtaler Møllendal	Løpende						0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Utbyggingsavtaler Sandsliåsen	Løpende						0,2	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
Utbyggingsavtaler Skjold	2024		IA	0,2	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			567,1	1 084,4	-141,0	938,9	333,2	266,3	375,1	273,0	153,4	122,9	94,9	88,4	88,4	69,0	1 864,4

Investeringsbudsjett

Digitalisering samferdsel

Digitalisering samferdsel er en budsjettpost som består av to prosjekter.

Bydata: Prosjektet skal gi analyse og beslutningsstøtte basert på kommunens egne data, og informasjon fra andre kilder. Datasettene skal også deles med andre i kommunen som har faglig behov. Prosjektet er godt forankret i kommunens digitaliseringsstrategi, og har begynt å levere resultater. Et eksempel er en rapport som bruker vær- og sensordata til å forutse veibaneforholdene for å optimalisere iverksetting av for eksempel salting om vinteren.

Asset management: Byobjekter skal sikre god kontroll over alle objekter som Bymiljøetaten har ansvar for og sikre at dataene blir bundet sammen gjennom en felles dataplattform.

Prosjektene har god framdrift, men en forsinkelse knyttet til anskaffelse samt noe redusert bemanning medførte at t totalt 7,8 mill. måtte skyves fra 2025 til 2026 i 2. tertialrapport 2025.

Fageråshjemmet rekkefølgekrav

I vedtatt reguleringsplan for Fageråshjemmet, sak 95/25, er det fremkommet omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgekrav. Det må også opparbeides infrastruktur for flytting av Telenors virksomhet innad på tomten. Denne budsjettposten skal dekke disse tiltakene. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Framdriftsplan er avhengig av hovedprosjektet og forventet ferdigstillelsekvartal er satt i tråd med dette.

Gangveier til bybaneholdeplasser

Vestland fylkeskommune ba våren 2025 Bergen kommune om å gjennomføre særskilte tiltak for å etablere gangveier til bybaneholdeplasser. Tiltak er nå under utvikling.

Gangveier til kollektivtraseer

Budsjettposten finansieres av fylkeskommunale midler gjennom Miljøloftets handlingsprogram. Den brukes til å finansiere tiltak som hentes fra Handlingsplan for gange. Prosjektet lå tidligere under budsjettposten mobilitetstiltak Gåbyen.

Garnes ungdomsskole, rekkefølgekrav infrastruktur

I arbeidet med ny reguleringsplan for Garnes ungdomsskule er det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgekrav. Byggearbeidene ble igangsatt helt i slutten av 2024 og forventes ferdig i slutten av 2025. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Gateopprustning Torgallmenningen og gater rundt

Torgallmenningen er i dag preget av ødelagte skiferheller, hull og asfaltering. Gjennom flere år har det vist seg at skiferdekket ikke tåler belastningen fra varetransport, vedlikehold (fasader, drift av byrommet m.m.) og arrangementsavvikling. Det er laget en overordnet plan for hvordan dekket på Torgallmenningen kan rustes opp, som en del av oppfølgingen av bystyresak 189/22 «Plan for oppgradering av Torgallmenningen». En forutsetning for å rehabilitere dekket er å få bort tungtransport fra Torgallmenningen, og det er derfor behov for å se på alternative løsninger for forflytning av varer og utstyr på Torgallmenningen. Arbeidet gjennomføres i 2026-2027, og danner grunnlaget for et forprosjekt for utskiftning av dekket på Torgallmenningen

Gneist Arena, rekkefølgekrav

Prosjektet gjelder gjennomføringen av rekkefølgekrav som fremkom av reguleringsplanen tilknyttet oppføringen av Gneist Arena. Det er omfattende arbeid knyttet til oppgradering av vei som krever omlegging av infrastruktur. Prosjektet er planlagt gjennomført i to hovedfaser, med full stans og nedrigg i forbindelse med U23 EM på Gneist Arena sommeren 2025. Produksjonen vil fortsette etter arrangementet, og byggeplassen vil da rigges opp med utslippsfri drift. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Handlingsplan for sykkel på kommunalt vegnett

Bystyret vedtok Sykkelstrategi for Bergen 2020-2030 i 2020 (sak 346/20). Den ble utarbeidet i samarbeid med partene i Miljøløftet, og gir føringer for hvilke fylkeskommunale og kommunale gater som skal tilrettelegges for sykkel. Første fase er frem mot 2030. Bergen kommune skal etablere ca. 30 km sykkelvennlig anlegg i kommunale gater, tilsvarende omtrent 80 strekninger. Budsjettposten har en stor andel ekstern finansiering med statlige belønningsmidler gjennom Miljøløftet. Under omtales konkrete prosjekter.

Sykkeltiltak Fyllingsdalen: Prosjektet innebærer utvidelse av eksisterende gang- og sykkelveg langs den kommunale vegen Benshaugen. Dagens rekkverk erstattes med en rabatt mot vegbanen i smågatestein. Tiltaket vil også inkludere enkel oppgradering av den eksisterende bussholdeplassen og tilhørende adkomst. Det vil også gjennomføres tiltak for å håndtere overvann. Prosjektet finansieres hovedsaklig av kommunale midler. I 2. tertialrapport 2025 ble det skjøvet 12 mill. fra 2025 til 2026 grunnet forsinkelser.

Sykkelparkering 2024-2027: Sykkelstativer monteres i Bergen sentrum og bydelssentrene, samt ved byfjellsgrensen for å sikre god inngang til attraktive målepunkter. Prosjektet finansieres delvis av Staten ved belønningsmidler og delvis av kommunale midler.

Gyldenprisveien Kulvert: Utskiftning av kulvert er nødvendig for fremtidig utvidelse av Gyldenprisveien, når sykkelnettet skal bygges ut i prosjektet Damsgård-Småpudden. Prosjektet er under planbehandling. Kulverten er en snarveg under Gyldenprisveien for adkomst til Puddefjordsbroen og tilhørende bussholdeplass.

For å unngå nedstenging for gående og eventuelle fordyrende tiltak for å holde vegen åpen ved brudd, forses fremdriften i denne delen av sykkelprosjektet med oppstart i 2025. Tilstanden er så dårlig at det forventes at den kan falle sammen i løpet av de neste årene. Det kan bety stopp i biltrafikk og mulig personskade om bruddet blir plutselig og stort. Også for gående vil et brudd få konsekvenser med blant annet lenge omveier. Prosjektet finansieres av kommunale midler.

I tillegg gjennomføres flere prosjekter som har ekstern finansiering gjennom miljøløftet.

I perioden 2026-2029 prioriteres prosjektene **Sykkeltiltak Wiers-Jenssens vei** og **Bjørndalsbakken gang- og sykkelbro**. Disse prosjektene finansieres av fylkeskommunale midler gjennom Miljøløftet.

Infrastrukturtiltak i utbyggingsområder

Kommunens arealpolitikk er i stor grad innrettet mot å unngå utbygging utenfor den etablerte byggesonen og å bygge opp byen rundt kollektivaksene. Gjennom både fortetting og transformasjon kreves det mye av både utbyggere, kommunen og andre offentlige aktører. I større transformasjons- og utbyggingsområder er det behov for omfattende koordinering og planlegging før tiltak lar seg realisere i tråd med vedtatte planer. Budsjettposten bidrar blant annet til nødvendig planlegging og gjennomføring, spesielt relatert til nødvendig offentlig teknisk og blågrønn infrastruktur som veier, allmenninger og parker.

Midler foreslås forskjøvet utover i perioden i tråd med forventet utbyggingsbehov.

Johan Berentsensvei - fortau

I Johan Berentsens vei på Laksevåg skal det etableres ca 400 meter fortau fra Nygårdsvikveien til Knut Johnsens vei. Prosjektet ligger i Handlingsplan for trafikksikkerhet for Bergen kommune. Det arbeides med å gjøre tiltaket byggeklart til starten av 2026. Prosjektet har 40 mill i ekstern finansiering fra Miljøløftet og tilhørende merverdiavgiftskompensasjon fordelt på årene 2026-2028. Byrådes politikk er i utgangspunktet at det ikke skal fjernes eksisterende parkeringsplasser. Dette kan ha betydning for om prosjektet kan gjennomføres, og fremdriften i prosjektet.

Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg

Det er gjennomført et forprosjekt som skisserte høye kostnader for permanent utbedring av søyler i tillegg til ny membran og nytt dekkebelegg. Det er anbefalt å foreta ny prosjektutviklingsfase med fokus på gjenbruk av dekkestøtter som ble satt opp i 2020 med innkledning for å redusere kostnadene i prosjektet.

Byrådet foreslår at det bevilges midler til prosjektering og gjennomføring innenfor en totalramme på kr 31 mill. fordelt med kr 15 mill. i 2028 og kr 16 mill. i 2029.

Ladepunkter i boligsoneanlegg

Det er gjennomført installasjon av ladepunkter, samt oppgradering av hovedtavler og inntak på mange av boligsoneanleggene.

I 2. tertial 2025 ble foreslått å flytte kr 4,5 mill. av bevilgningen til 2026 som følge av forsinket fremdrift i enkelte prosjekter. Byrådet foreslår at bevilgningen opprettholdes i 2026. Videre foreslår byrådet en bevilgning på kr 2 mill. i henholdsvis 2028 og 2029 for å supplere med flere ladepunkter

Loddefjordåsen behandlingssenter - rekkefølgekrav

I vedtatt reguleringsplan for Frieda Fasmer Minne, sak 191/24, er det fremkommet omfattende krav til omlegging og oppgradering av infrastruktur. Eksisterende høyspentkabel over dagens tomt må legges om og veianlegg skal utvides. Gjennomføringsvedtak ble fattet av bystyret i desember 2024, og byggearbeider ved valgt entreprenør startet opp 1. kvartal 2025. Det foreslås en forskyvning av midler til 2028, da siste arbeid på veianlegg skal utføres etter at sykehjemmet står ferdig. Antatt tidspunkt for ferdigstillelse forskyves tilsvarende. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Lyngbøveien - trafikksikring

Trafikksikringstiltakene inkluderer blant annet etablering av fortau, fjerning av kantparkering, og legge til rette for universelt utformede bussholdeplasser. En ny bussluse bygges for å redusere gjennomgangstrafikken i Lyngbøveien. Prosjektet har som mål å forbedre trafikksikkerheten og etablere en trygg skolevei. Entreprenør meldte oppbud i slutten av 2023, og prosjektet stoppet da opp. Etter en grundig gjennomgang av prosjektet ble det i juni 2024 besluttet å gjennomføre et forprosjekt hvor en ser på en betydelig nedskalering av omfanget av byggeprosjektet. Forprosjektet er gjennomført.

Etter en grundig gjennomgang ble en delvis ny og nedskalert løsning valgt som den beste veien videre. Den delvis nye og nedskalerte løsningen innebærer at veien ferdigstilles innenfor eksisterende veilinjer på oversiden, mens fortauet mot Lyngbøvatnet bygges i tråd med reguleringsplanen. Store murer erstattes av skråninger og mindre støttemurer, slik at det nye veianlegget tilpasses eksisterende veier og bebyggelse, i stedet for at omgivelsene må tilpasses veiens behov. Kjørebredder

justeres etter trafikkmengden, med møteplasser som sikrer god trafiksikkerhet. Løsningen gir et sammenhengende fortau, stopper gjennomgangstrafikken og inkluderer oppgradert belysning, noe som gir tryggere forhold for myke trafikanter. Alternativet gir betydelige besparelser, men krever fortsatt mer midler enn først planlagt. Den valgte løsningen søker å balansere behovet for kostnadsreduksjon med vesentlige forbedringer i trafiksikkerhet og infrastruktur.

Bergen bystyre vedtok i juni 2025 oppjustering av kostnadsramme på 202 mill. jf. [sak 209/25](#) og Handlings- og økonomiplan 2026-2029 er oppdatert i tråd med dette.

Mobilitetstiltak Gåbyen

Midlene på denne budsjettposten brukes til å finansiere ulike tiltak som bidrar til at flere bruker gange som transportform, Midler fordeles til konkrete prosjekter etter hvert som tiltak er klare for utførelse.

Det skyves 6 mill fra 2028 og 4 mill. fra 2029 i kommunale midler utover i perioden.

Møllendalsbakken

Prosjektet gjelder oppgradering av Møllendalsbakken, i form av justering av veglinje samt opparbeidelse av tosidig fortau i Møllendalsbakken fra Haukelandsveien til Møllendalsveien. Tiltaket er forutsatt finansiert av anleggsbidrag fra utbyggere på Møllendal. I tillegg er det behov for midler til å jobbe videre med å skaffe nødvendig grunn til oppgraderingen av vegen, og deretter gjennomføre tiltak etterhvert som Bybanen Utbygging er ferdig i området - primært av trafiksikkerhetshensyn og for å kunne tilby myke trafikanter et bedre tilbud.

Olsvik barnehage - rekkefølgekrav

Det fremkommer rekkefølgekrav i reguleringsplanen for Olsvik barnehage, det må blant annet gjøres utbedringer på infrastruktur og opparbeides fortau. Fremdriften til rekkefølgekravet er avhengig av hovedprosjektet.

Olsvik Gangbro

Byrådet setter av midler til å gjenoppbygge Olsvik gangbro. Gangbroen ble påkjørt og ødelagt 31.juli 2023. Bymiljøetaten og fylkeskommunen har vurdert trafiksikkerhetssituasjonen, og den klare anbefalingen er å etablere ny bro samme sted som den gamle stod. Kommunen kan kreve faktiske utgifter knyttet til gjenoppbyggingen erstattet fra forsikringsselskapet innen en foreldelsesfrist på 3 år etter skadetidspunktet. Arbeidet er startet opp. Det er en klar forventning om at investeringen vil bli refundert/dekket av eksterne midler.

Opprusting av nærmiljø - Bøhmergaten/Løvstakksiden

I Bøhmergaten og tilgrensende gater på Løvstakksiden står Bergen Vann foran omfattende rehabilitering av infrastruktur i grunnen. I sammenheng med dette skal det etableres gatedekke på nytt. Dette prosjektet omfatter tiltak som både øker trafiksikkerheten og øker areal tilgjengelig til gange, sykkel, opphold og lek. Ambisjonen med prosjektet er å skape et aktivt og attraktivt sentrumsområde. I tillegg vil det etableres mobilpunkter for lading av el-biler og tverrgående forbindelser vil oppgraderes. Prosjektet er koordinert med Bergen vann som også er byggherre. Midler skyves ift opprinnelig plan grunnet endringer i fremdriften hos Bergen vann.

Opprusting av nærmiljø - Nedre Nygård/Nygårdshøyden

Det er planlagt gatefornyelse på deler av Nygårdshøyden i Bergen sentrum. Gatefornyelsen gjennomføres som del av etableringen av bossett v/ BIR og fornying av vann- og avløpsnett v/ Bergen Vann. Prosjektet omfatter opprinnelig Strømgaten, Hans Holmboes gate, Herman Foss` gate,

Allegaten, Fredrik Meltzers gate og Harald Hårfagres gate. Dette prosjektet omfatter oppgradering av overflater i gater, fortau og gatetun, opparbeidelse av blågrønn overvannshåndtering over bakken, flere trær, ny belysning, oppstillingsplasser for bildeling, nye ladepunkter og parkmøblement .

Prosjektet fikk rammetillatelse i slutten av desember 2023. Rammetillatelsen ble påklaget av 5 naboer bl.a. på grunn av bortfall av parkeringsplasser. I påvente av behandling av klagesaken, har sak om gjennomføringsvedtak blitt satt på vent. Klagesaken ble avgjort i januar 2025 der klagen delvis ble tatt til følge. Vedtaket sier bl.a. at eksisterende parkeringsdekning i Strømgaten skal i hovedsak opprettholdes i sin helhet. Parkeringsplasser kan kun unntaksvis og enkeltvis saneres til fordel for helt nødvendig overvanns- og avfallshåndtering, eller annen nødvendig infrastruktur. Før det kan gis igangsettingstillatelse for tiltak på gateplan måtte Strømgaten omprosjekteres i tråd med byrådens føringer. Etter byrådens vedtak om at parkering i Strømgaten ikke skal fjernes, er bylivs- og mobilitetsgevinsten vesentlig redusert. Det betyr at det ikke blir plass til sykkelfelt eller åpen overvannshåndtering. Etter en gjennomgang ser en mindre verdi i å gjennomføre øvrige gater i det opprinnelige prosjektet, med mulig unntak av Allegaten. Prosjektet reduseres dermed i omfang. Det foreslås å flytte 15 mill. i 2027 til Bystranden for realisering av toalettfasiliteter/skifterom og nødvendig infrastruktur.

Rehabilitering av kommunale broer, tunneler og murer

Budsjettposten omfatter broer, murer og tunneller og er et mindre beløp avsatt til prosjektering av enkelttiltak, og mindre investeringstiltak. Midlene brukes til å kartlegge skadeomfanget, starte prosjektering og anslå kostnader på de enkelte tiltak for senere innspill i HØP.

Det er gjennomført inspeksjoner av kommunens 230 broer og fem tunneller. Disse viser et betydelig behov for vedlikehold, men også behov for større rehabilitering. Det er også avdekket behov for vedlikehold og rehabilitering av kommunens mange veimurer. Det er anbefalt geoteknisk prosjektering av i størrelsesorden 8-10 kommunale murer. Kostnadene for oppgradering av murene varierer fra noen hundre tusen kroner til flere millioner kroner.

Budsjettposten omfatter alle tre typer tiltak fordi det er usikkerhet tilknyttet omfanget av forberedende arbeider før tiltaket kan realiseres. En samlet budsjettpost gjør det mulig å raskt kanalisere midler dit behovet vurderes størst. Undre omtales konkrete prosjekter som det foreslås midler til.

Selvikveien mur: Oppgradering/utskiftning av vegmur nedside veg, samt vurdere skredfare overside veg inklusive løsningsforslag på hvordan skredfare skal håndteres. Langs kommunal veg Selvikvegen er det en 120 m lang og 4-5 meter høy veimur. Muren holder veien. Det har vært stor bekymringer knyttet til denne muren over flere år. Dersom muren raser ut vil ca. 25 bolighus miste sin eneste atkomst. Prosjektet er prioritert høyt fordi en over tid har sett sprekker i murkant og asfalt som er tydelige tegn på at muren ikke står støtt. Det er anleggsmessige utfordringer med å oppgradere muren. Det er engasjert geolog og geotekniker til å gjøre en tilstandsvurdering av muren, samt konkretisere sikringstiltak. I tillegg skal det vurderes skredfare langs aktuell vegstrekning. Rapport leveres august 2025. Det er tatt høyde for høy usikkerhet i kostnadsanslaget grunnet kompleksiteten i anlegget

Gullfjellsvegen bro: Broen er eneste tilkomst til bolighus og gårdsbruk på nordsiden av Skåldalselva. I henhold til kartlegging kategoriseres broen i dårligste kategori. Tilstanden på stålbjelkene som bærer broen er i svært dårlig forfatning. Det er inngått kontrakt om detaljprosjektering. Det er gjennomført en kapasitetsberegning for vannføring i Skåldalselva. Konklusjonen fra denne er at en må etablere en ny bro med større lysåpning enn eksisterende. Bygging av ny bro kan starte i løpet av

første halvår 2026.

Det er mulig at eksisterende bro kan brukes under bygging av ny bro.

Lyngbøveien bro: Tiltak for å øke gjenværende levetid, som overflatebehandling av bærebjelker, rehabilitering av kantbjelker og etablering av nytt kjøresterkt rekkverk som oppfyller dagens krav. Utføres i løpet av de neste 1-2 årene. Bymiljøetaten har mottatt pålegg om utbedring fra PBE tilsyn. Det er gjort midlertidige tiltak for å lukke avvikene, men dette må følges opp med permanente tiltak. Norconsult har vurdert broen slik: "Det antas at det ikke er umiddelbar fare for bærekapasiteten til brua så lenge trafikken over bruene overholder bruksklassen. Derimot er det større bekymring for brurekkverket som ikke anses å ha noen kapasitet for påkjørsel". Slik situasjonen er i dag, vil en påkjørsel av rekkverket fort føre til at bilen havner utfor broen og ned i fylkesveien. Skadepotensialet er stort, og broen er også vurdert med høyeste skadegrad og skadekonsekvens i hovedinspeksjonsrapporten.

Nattland bro: Deler av broen må skiftes ut for å forlenge broens levetid. Det er gjennomført hovedinspeksjon, samt ytterligere spesialinspeksjon av broen. Det anbefales at brooverbygningen skiftes ut i løpet av de neste 2-3 årene. Dette har blant annet bakgrunn i omfattende korrosjonsskader på stålbjelker. Broen har oversteget restlevetiden med fire år, og rehabilitering er derfor helt nødvendig. Arbeidet som skal utføres anses som omfattende og kostnadskreven. Broen ligger i svært sidebratt terreng, og det vil kreve en del tiltak for at arbeidet kan utføres sikkert. I tillegg til korrosjonsskadene, har broen løse steiner i tørrmuren som kan falle ned på underliggende gårdsplass. Denne skaden er vurdert til øverste skadegrad- og konsekvens, og bør utbedres snarest mulig.

Olsvikåsen bro: Broen har noen skader og bør utbedres i løpet av de neste 2-4 årene. I hovedinspeksjonsrapporten fremgår det at broen har svært korrodert armering og utvikling av betongskader. Broen har en påkjørsels skade som er vurdert til øverste skadegrad og skadekonsekvens med tanke på trafikksikkerhet. Tiltak er derfor helt nødvendig. En har ikke klart å tidfeste når påkjørselsskade oppsto, men synlige skader på betongen har medført eksponering av spenntau og korrosjon av disse. Norconsult skriver i sin rapport at det må utføres årlig inspeksjon for å vurdere utvikling av broens tilstand.

Risnesvegen tunell 3: Multiconsult har påpekt at tunell (3) i Risnesvegen bør utbedres i løpet av 1-2 år. Det er inngått kontrakt med konsulent med leveranse i august –25 om å detaljprosjekttere løsning som vil beskrive hvordan en kan hindre utrasing av større partier. Tunellen har utfordringer med totalstabilitet. Tunellen er vurdert av konsulenter og det er oppgitt at tunellen bør utbedres eller fjernes. Det er svært bratt ned til jernbanelinjen nedenfor Risnesvegen som gjør prosjektet ekstra krevende. Tunellen ligger på en lokal kommunal vei, og er en alternativ omkjøringsveg for E16 Trengereid –Indre Arna. Oppgradering av tunellen planlegges gjennomført første halvdel av 2026.

Kaptein Amlandsvei mur: Reetablering av ny mur, og tiltaket anbefales utført innen kort tid. Veimuren holder på kommunal veg og er eneste atkomst til 25 til 30 boenheter ved Melkeplassen, Laksevåg. Muren er vurdert som en av de 3 mest kritiske veggmurene med hensyn til reetablering som etaten har ansvar for. Multiconsult har på oppdrag fra etaten utført en geoteknisk vurdering av aktuell mur, samt gjort vurderinger knyttet til behov for sikringstiltak. Konsulent skriver at det er: Høy sannsynlig for utrasing, men at det er ikke behov for akutt tiltak. Konsekvens ved eventuell utrasing er angitt til middels.

Rehabilitering kommunale veier

Det er et stort etterslep i vedlikehold av kommunale veier.

Det anbefales å sette av midler til opptrapping av vedlikehold av kommunale veier i HØP 2026–2029. Bymiljøetaten har identifisert fire strekninger som bør prioriteres i en første fase av opptrappingsprogrammet, basert på dagens tilstand, hvilken bruk det er av veien, økonomisk bærekraftighet og eller veiens beskaffenhet.

- Lundagotene 2,1 km – Fana bydel, Kalandseid.
- Kismulveien 5 km – Fana bydel, Kalandseid.
- Nipedalen– Laksevåg bydel (Lyngbø) - 1,3 km
- Gerhard Grans vei- Årstad bydel (landås) - 750 m

Bymiljøetaten vil arbeide videre med detaljprosjektering og kartlegging av kritisk infrastruktur, og rapportere tilbake med reviderte prioriteringslister og kostnadsanslag.

Rekkefølgekrav - sekkepost

Investeringen er en sekkepost med midler til gjennomføring av store forventede rekkefølgekrav i fremtidige nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter.

Slåtthaug skole rekkefølgekrav

I arbeidet med pågående reguleringsplan for Slåtthaug ungdomsskole er det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgekrav. Denne budsjettposten skal dekke disse tiltakene. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Framdriftsplan er avhengig av hovedprosjektet og forventet ferdigkvarter er satt i tråd med dette.

Storetveit skole rekkefølgekrav

I arbeidet med pågående reguleringsplan for Storetveit ungdomsskole er det fremkommet svært omfattende krav til etablering og oppgradering av infrastruktur i form av rekkefølgekrav. Denne budsjettposten skal dekke disse tiltakene. Økning i totalbudsjett skyldes at midler er skilt ut fra sekkepost for rekkefølgekrav. Framdriftsplan er avhengig av hovedprosjektet og forventet ferdigkvarter er satt i tråd med dette.

Supplering av lyspunkter på eksisterende anlegg

Det er stadig behov for supplering av lyspunkter på eksisterende belysningsanlegg. Basert på innspill fra publikum er det behov for midler til å supplere eksisterende belysningsanlegg f.eks ved overgangsfelter, skoleveier, stier og parker mm. Rammen for denne investeringen er redusert med 2 mill. pr år, slik at det kun er midler i 2025.

Sykkeltiltak Nonnekloppen til Florida

Prosjektet innebærer etablering av sykkelvei med fortau fra Nonnekloppen til undergangen på Florida. I tillegg skal rekkverk skiftes, nye trær plantes og Thomasstien skal utbedres. I prosjektet etableres også en fylling i sjø som er konstruert som et lite amfi i sjøkanten for opphold, bading og tilgang til vann.

Prosjektet skal etter planen ferdigstilles i 2025, men i 2026 er det avsatt midler til sluttoppgjør i tillegg til usikkerhetsavsetning.

Tiltak for gående

Prosjekter i budsjettposten finansierer tiltak i Handlingsplan for gange. Handlingsplanen har 74 tiltak fordelt på 5 bydeler. Budsjettposten er justert etter beløp i Handlingsprogram for Miljøløftet 2025-2028. Budsjettposten er finansiert av eksterne midler fra Miljøløftet og tilhørende merverdiavgiftskompensasjon. Denne budsjettposten sees i sammenheng med prosjektet "Gangveier finansieres av Miljøløftet" under investeringen "Mobilitetstiltak gåbyen". Byrådes politikk er i utgangspunktet at det ikke skal fjernes eksisterende parkeringsplasser. Dette kan ha betydning for hvilke prosjekter som kan gjennomføres og fremdriften i disse.

Trafikksikring

Trafikksikringsplanen er et Miljøløftedokument, utarbeidet gjennom et samarbeid mellom Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, Statens vegvesen, Trygg Trafikk og Politiet. Visjonen er at vi ikke skal ha ulykker med drepte og hardt skadde i veitrafikken (nullvisjonen). Målet er at Bergen skal være en trafikksikker by, som legger til rette for at flere velger å gå og sykle. Tiltak i Handlingsplan for trafikksikkerhet (TS)2024-2025 finansieres av denne budsjettposten. Byrådets politikk er i utgangspunktet at det ikke skal fjernes eksisterende parkeringsplasser. Dette kan ha betydning for hvilke prosjekter som kan gjennomføres og fremdriften i disse.

Det foreslås å skyve 3 mill fra 2026 og 3 mill fra 2027 til 2029 og 2030. Dette gjøres for å kunne prioritere andre prosjekter, for eksempel borer og murer, i 2026 og 2027.

Trafikksikring er en sekkepost hvor midler fordeles ned på konkrete prosjekter når de er klare for utføring. Foreløpig er det fordelt midler på følgende prosjekt:

Trafikksikringsprosjektet Søndre Øyjorden: Tiltaket innebærer å etablere ca. 200 m nytt fortau. Det er ferdig prosjektert og lyses nå ut i markedet. Etter etablering av fortauet vil det resterende tverrsnittet i veien være ca. 5,5 meter. Dette vil gi en tilsvarende situasjon som den i nedre del av Søndre Øyjorden, der det parkeres langs fortauet.

Utbyggingsavtaler Espehaugen

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan. Prosjektet dekker bla kostnader knyttet til utarbeidelse av utbyggingsavtale for Espehaugen.

Utbyggingsavtaler Janaflaten

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan. Prosjektet dekker blant annet kostnader knyttet til utarbeidelse og inngåelse av utbyggingsavtaler og andre kostnader som er direkte knyttet til planområdet. Ny informasjon tilsier at det ikke vil bli fremdrift i prosjektet mens Sotrasambandet bygges. Prosjektet settes dermed på vent frem til det blir aktivitet igjen i 2027.

Utbyggingsavtaler Kokstad

Utbyggingsavtaler er en avtale mellom kommunen og utbygger om utbygging av et område som har sitt grunnlag i kommunens planmyndighet, og som gjelder gjennomføring av kommunal arealplan. Prosjektet dekker kostnader knyttet til utarbeidelse av utbyggingsavtale for Kokstad.

Utbyggingsavtaler Møllendal

Budsjettpost Utbyggingsavtaler Møllendal benyttes til innbetalinger og håndtering av utbyggeres midler innenfor områdeplan og flere detaljreguleringer på Møllendal. Innbetalte midler overføres til

fond, for senere budsjettering og anvendelse på konkrete prosjekter som omhandler bygging av infrastruktur innenfor reguleringsplanene. For prosjektet Møllendal kostnadsgrunnlag ble det i 2. tertialrapport 2025 skjøvet 0,1 mill til 2026 i tråd med forventet fremdrift.

Utbyggingsavtaler Sandsliåsen

Budsjettpost Utbyggingsavtaler Sandsliåsen benyttes til innbetalinger og håndtering av utbyggers midler innenfor flere detaljreguleringer på Sandsli. Innbetalte midler overføres til fond, for senere budsjettering og anvendelse på konkrete prosjekter som omhandler bygging av infrastruktur. Budsjettert anleggsbidrag for Petedalsmyra ble i 2. tertialrapport 2025 skjøvet til 2028.

Fortau og sykkelvei i Sandsliåsen, samt krysset Sandsliåsen/Sandsliveien, skal opparbeides som følge av rekkefølgekrav i reguleringsplan. I den forbindelse inngår kommunen utbyggingsavtaler med utbyggere om finansiering til bygging av veianlegget. I 2025 har det påløpt kostnader til å utarbeide kostnadsanslag for infrastrukturen, som danner grunnlag for anleggsbidrag i utbyggingsavtalene. . Det ble i 2. tertialrapport skjøvet 0,2 mill til 2026.

Utbyggingsavtaler Skjold

Budsjettpost Utbyggingsavtaler Skjold benyttes til innbetalinger og håndtering av utbyggers midler innenfor flere detaljreguleringer på Skjold. Innbetalte midler overføres til fond, for senere budsjettering og anvendelse på konkrete prosjekter som omhandler bygging av infrastruktur innenfor reguleringsplanene. Utbyggers tilbakemelding medførte at det ikke ble aktuelt å utarbeide et kostnadsanslag i 2025, noe som innebærer at midler ble skjøvet til 2026 i 2. tertialrapport 2025.

09-Boligtiltak

Om tjenesteområdet

Tjenesteområde Boligtiltak omhandler virkemidler og tiltak for å gi byens innbyggere et godt og tilpasset sted å bo. Boligvirkemidlene forvaltes av Etat for sosiale tjenester, Etat for boligforvaltning og Etat for utbygging. I tillegg er Etat for bygg og eiendom byggeier og -drifter av bosenteret på Knappentunet og vil bli det i Møllendalsveien 19. Boligvirkemidlene er bydekkende og rettet mot enkeltindivider og familier. Tildeling av statlig og kommunal bostøtte, finansiering og utbedring av boliger ved hjelp av startlån og tilskudd, og tildeling av kommunale utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet er tjenester fra Boligkontoret underlagt Etat for sosiale tjenester. Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunenes utleieboliger er tjenester fra Etat for boligforvaltning. Etat for utbygging har ansvar for bygging av nye kommunale utleieboliger.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		200 682	200 682	200 682	200 682
Sum Lønns- og prisvekst mv.		5 885	5 885	5 885	5 885
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler		-2 026	-1 242	-1 653	-1 653
Sum Tekniske justeringer		-4 002	-4 378	-4 802	-4 573
Prisjustering og diverse endringer		-144	265	-570	-341
Konsekvensjustert ramme		200 538	200 946	200 112	200 341
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Endring bostøtte	Innstilling1	-2 952	-2 952	-2 952	-2 952
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		-2 952	-2 952	-2 952	-2 952
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Endring bostøtte	Innstilling1	6 488	2 858	886	-14
FDV-utgifter - innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	-24 365	-65 115	-79 495	-87 465
Husleieinntekter - innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	9 402	35 992	44 262	48 342
Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger	Innstilling1	-602	-1 352	-1 352	-3 177
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-9 077	-27 617	-35 699	-42 314
Nye tiltak					
FDV-utgifter - nye boliger	Innstilling1	3 038	3 141	3 141	3 141
Saksbehandlerstillinger ved boligkontoret	Innstilling1	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Nye tiltak		5 038	5 141	5 141	5 141
Inntektsendringer					
Husleieinntekter - nye boliger	Innstilling1	-6 334	-6 694	-6 694	-6 694
Sum Inntektsendringer		-6 334	-6 694	-6 694	-6 694
Nye tiltak og realendringer budsjett		-13 325	-32 122	-40 204	-46 819
Konsekvensjustert ramme		187 214	168 825	159 909	153 523
Ramme 2026-2029		187 214	168 825	159 909	153 523

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Endring bostøtte

I forbindelse med Revidert budsjett 2025 vedtok bystyret å redusere budsjett knyttet til bostøtte som følge av høyere statlige refusjoner enn budsjettet. Justeringen foreslås videreført.

Bystyret har vedtatt nye retningslinjer for kommunal bostøtte i 2025. Formålet med nye retningslinjer er å sikre at bostøtteordningen treffer de som trenger den mest, og samtidig sikre at beboerne har tilstrekkelig inntekt igjen til et forsvarlig livsoppholdsnivå. Som følge av endringen foreslår byrådet å justere budsjettet, men byrådet viser at dette er et anslag. Byrådet vil komme tilbake til dette i fremtidige handlings- og økonomiplansaker.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Endring bostøtte

I forbindelse med Revidert budsjett 2025 vedtok bystyret å redusere budsjett knyttet til bostøtte som følge av høyere statlige refusjoner enn budsjettet. Justeringen foreslås videreført.

Bystyret har vedtatt nye retningslinjer for kommunal bostøtte i 2025. Formålet med nye retningslinjer er å sikre at bostøtteordningen treffer de som trenger den mest, og samtidig sikre at beboerne har tilstrekkelig inntekt igjen til et forsvarlig livsoppholdsnivå. Som følge av endringen foreslår byrådet å justere budsjettet, men byrådet viser at dette er et anslag. Byrådet vil komme tilbake til dette i fremtidige handlings- og økonomiplansaker.

FDV-utgifter - innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2029. Det er lagt til grunn tilbakelevering i takt med utløpstidspunktene for inngåtte kontrakter. FDV-utgifter er utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av utleieboligene og husleieutgifter for innleide boliger.

Justering i tråd med demografisk utvikling

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2029. Det er budsjettet med en nedgang i leieinntekter fra innleide boliger i takt med at kontrakter på innleide boliger løper ut og boligene tilbakeleveres til utleier.

Lønnskostnader - oppfølging innleie av boliger til flyktninger

Etat for boligforvaltning er ansvarlig for kontraktoppfølging og inndriving av husleie fra alle som leier bolig gjennom avtale med Bergen kommune. For å kunne bosette et stort antall flyktninger etter at krigen i Ukraina brøt ut, måtte kommunen leie inn mange boliger, i tillegg til å benytte boliger som kommunen eier selv. Behovet for å benytte innleide boliger går gradvis nedover, og det forventes at disse vil være helt ute av boligporteføljen fra og med 2029. Det er engasjert totalt tre stillinger i prosjektet som har som oppgave å administrere de innleide boligene, inkludert overlevering til utleier,

håndtering av leiekontrakter og oppfølging av fakturaer fra utleiere. Det er lagt opp til avvikling av engasjementene etter hvert som oppgavene utfases og de innleide boligene leveres tilbake til utleier.

Nye tiltak

FDV-utgifter - nye boliger

Etat for boligforvaltning budsjetterer med økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av nye boliger etter hvert som disse tas i bruk. I 2026 åpner et nytt botiltak for mennesker med rus og psykiatri på Petedalsmyra. Det er og startet opp et nytt byggeprosjekt for samme målgruppe på Bjørge, som vil bli innflytningsklart i løpet av sommeren 2026. Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle boligkø for personer med utviklingshemming. Det nye anlegget forventes innflytningsklart årsskiftet 2026/2027, og årlige utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) er beregnet og tillagt Etat for boligforvaltnings boligportefølje. Også på Nedre Totland er det planlagt et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming som skal være ferdig årsskiftet 2026/2027. I tillegg er det budsjettert med FDV-utgifter for boliger til flyktninger og familier, som kjøpes i henhold til bestillinger, jf. bystyresak 134/24 og 42/23.

Saksbehandlerstillinger ved boligkontoret

Det foreslås å styrke boligkontoret med to stillinger knytte til saksbehandling.

Inntektsendringer

Husleieinntekter - nye boliger

Det er budsjettert med endring i årlige husleieinntekter for Etat for boligforvaltning etter hvert som nye boliger tas i bruk. I 2026 åpner et nytt botiltak for mennesker med rus og psykiatri på Petedalsmyra. Det er og startet opp et nytt byggeprosjekt for samme målgruppe på Bjørge som vil bli innflytningsklar i løpet av sommeren 2026. Det er planlagt et nytt bofellesskap i Ytre Arna for personer med utviklingshemming. Gamle Haugland skole skal rehabiliteres kombinert med nybygg på tomten og det skal bygges tolv leiligheter fordelt på to bofellesskap med personalbaser. Prosjektet inngår som en del av Boligløftet Bergen, et boligpolitisk tiltak som har som formål å avvikle boligkøen for personer med utviklingshemming. Det nye anlegget forventes innflytningsklart årsskiftet 2026/2027, og årlige kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) er beregnet og tillagt Etat for boligforvaltnings boligportefølje. Også på Nedre Totland er det planlagt et nytt bofellesskap for personer med utviklingshemming som skal være ferdig årsskiftet 2026/2027. I tillegg er det budsjettert med FDV-utgifter for boliger til flyktninger og familier, som kjøpes i henhold til bestillinger, jf. bystyresak 134/24 og 42/23.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Kommunale utleieboliger	-82 940	-100 908	-114 309	-100 922	-100 137	-100 548	-100 548
Flyktningeboliger	37 186	42 300	27 300	26 735	11 825	5 715	-0
Byggdrift bostedsløse	-3 174	2 322	2 364	1 148	1 148	1 148	1 148
Byggdrift særskilte botiltak	-10 146	2 371	196	-2 936	-3 569	-3 993	-3 764
Bostøtte	217 682	229 470	229 080	237 582	233 952	231 980	231 080
Boligfinansiering	18 884	17 342	17 529	17 601	17 601	17 601	17 601
Boligtildeling	8 912	7 784	8 041	8 005	8 005	8 005	8 005
Sum	186 403	200 682	170 201	187 214	168 825	159 909	153 523

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Beløp per innbygger i startlån videretildelt av kommunen (B) *)	2 870	2 471	2 792	3 423	3 340	2 906
Dekningsgrad						
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	20	20	19	18	26	19
Andre nøkkeltall						
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (B)	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Boligtiltak

Produktivitet

Beløp per innbygger i startlån videre tildelt av kommunen: fra 2023 til 2024 ble beløp pr innbygger noe redusert for Bergens del. Bergen ligger godt under de andre storbyene og gjennomsnitt ASSS uten Oslo. Omfanget påvirkes av søkertilgang og prisnivå i boligmarkedet. Byrådet har vedtatt nye retningslinjer for startlån, og målet er økt utlån for Bergen, slik at Bergen kommer på samme nivå som de andre kommunene.

Dekningsgrad

Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere: Fra 2023 til 2024 holdes nivået likt for Bergens del, spesielt grunnet anskaffelse av boliger for flyktninger. Forskjellene mellom kommunene i ASSS er små.

Andre nøkkeltall

Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere: Fra 2023 til 2024 holdes nivået stabilt for Bergens del og Bergen ligger likt med Trondheim og Stavanger, likt med ASSS uten Oslo og over Oslo. Det er fortsatt et potensiale for at flere husstander bosatt i eid bolig eller boliger leid på det private markedet kan søke om statlig bostøtte. En stor endring vil først skje hvis staten styrker ordningen.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Antall innbyggere med behov for hjelp til å fremskaffe et trygt sted å bo øker. Det er mangel på egnede boliger, særlig til grupper med behov for tjenester. Det er nedgang i antall mottakere av startlån, og byrådet har på bakgrunn av dette endret retningslinjene med mål om at enda flere skal innvilges startlån fremover.

Utbygging av nye botiltak i kommunal regi har høye investeringskostnader per boenhet, og byrådet mener det er behov for å utvide tilbudet i bemannende botilbud ved å gå fra kostbare utbyggingsprosjekter til rimeligere løsninger. Høye byggekostnader (dyrtid) er en utfordring for fremtidige budsjetter. Det er et mål å redusere byggekostnadene og samtidig etablere driftseffektive boliger som dekker nødvendige kvaliteter. Det er mål om å få mest mulig ut av de investeringsmidler Bergen kommune har, og redusere kostnader.

For å redusere investeringsbudsjettene, byggekostnadene og tilhørende lånebehov foreslår byrådet å ikke gjennomføre botiltakene som har planlagt på Hylkje og i Sanddalsringen, men setter i stedet av midler til investeringer i allerede eide bygg til ombygging. På denne måten kan like mange eller flere enheter i botiltak realiseres for en lavere investeringskostnad.

Byrådet foreslår at det etableres et permanent botiltak, med vektere og miljøterapeutisk personell i Nyhavnsveien 10 når det midlertidige botilbudet der avvikles i 2027. Det settes av midler til søknadsprosess, ombygging og drift av botiltaket fra 2028. Byrådet viser til at dette vil kunne gi 20 enheter i bemannet botilbud. Dette er åtte flere enn det som var planlagt i Sanddalsringen.

Bystyret ber videre byrådet om å endre tidligere vedtatt prosjekt i Sandbrekkevegen ved å gå fra 8 utleieboliger og bosenter med 9 plasser, til å bli bosenter med 15 plasser. Det skal ha én korttids- og én langtidsavdeling, og målgruppen er personer mellom 18 og 30 år med autismespekterforstyrrelser og utviklingsforstyrrelser og lavere sikkerhetsrisiko. Ved å gjøre bosenteret større, vil dette gi en mer rasjonell drift og bedre bruk av helsepersonell. Byrådet har hatt dialog med Husbanken, som er positive til endringen.

Byrådet foreslår at det jobbes videre med å etablere to nye botilbud med ca. 8 enheter hver. Det skal vurderes et prosjekt med en pilot for modulbygg på en egnet tomt. I tillegg skal det etableres et botiltak ved å rehabilitere et eksisterende bygg i kommunens eie, etter modell fra prosjektet i Nyhavnveien 10. Sistnevnte skal planlegges for målgruppen som var tiltenkt i prosjektet på Hylkje.

Byrådet viser ellers til at det er snarlig byggestart på Lonemarka av boliger til personer med rusutfordringer på tomten som kommunen tidligere har hatt boliger på. I tillegg bygges fem utleieboliger i Storbotn. Det er bestilt oppstart av reguleringsarbeid på Knappentunet. Sandbrekkevegen er ferdig regulert, og Møllendalsveien er klar for byggestart av et nytt midlertidig botilbud når gjennomføringsvedtak er vedtatt.

Bostøtte

Antall husstander som mottar kommunal bostøtte, og beløp for utbetaling har økt de siste årene. Bystyret vedtok nye retningslinjer i sak [128/25](#), med virkning fra 1. juli 2025. De nye retningslinjene legger til grunn at alle skal sitte igjen med minst sosialhjelpsnivå, med et tillegg på kr. 1000 når husleien er betalt, på lik linje med de som får husleiestøtte hos Nav. De med varig nedsatt arbeidsevne (uføre og alderspensjonister), og som dermed ikke har samme mulighet til å øke sin inntekt sikres et høyere nivå.

Antall mottakere av statlig bostøtte er jevnt høyt. Refusjon til kommunen påvirkes av endringer i retningslinjer fra statlig hold. Refusjon utgjør prosentvis en lavere andel for hvert år som går, noe som setter press på kommuneøkonomien.

Boligfinansiering

Selv om antall søknader om finansiering holder seg høyt er beløpet redusert de siste årene. I 2021 var utlånet rekordhøyt med 904 millioner kroner, mens det i 2022 ble lånt ut 859 millioner, 732 millioner i 2023 og 726 millioner i 2024.

I Byrådssak 1059/25 vedtok byrådet nye retningslinjer for startlån og tilskudd og retningslinjer for forsøk med startlån til førstegangsetablerere. Byrådet har et mål om en økning i antall søknader og utbetalt beløp. Endringene gir økt mulighet for lån til barnefamilier. Økt satsing på at barnefamilier skal kunne kjøpe bolig er viktig, da det er større sannsynlighet for at barn lykkes videre i livet med tanke på jobb og utdanning, i familier der foreldrene eier bolig.

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 25-28 å låne inn 950 millioner i startlån fordelt på ordinær startlånsordning og forsøksordningen. Det er vanskelig å forutse hva som er riktig omfang av innlån fremover da bruk av startlån påvirkes av søknadsinngang, boligmarked, rentenivå, etablering av privatinitierte bogrupper, mm. For 26-29 foreslås det årlige innlån på 950 millioner kroner. Dersom forsøket fortsetter skal potten også i 2026 fordeles mellom de to ordningene. Byrådet vil komme tilbake til bystyret med oppdaterte prognoser, dersom det blir behov for høyere innlån.

Retningslinjer som medfører at flere mottar startlån kan øke risiko for bokførte tap. Samtidig viser tallene at det er få gjennomførte tvangssalg, og at de fleste salg gjennomføres frivillig. Vi ser likevel at økt rente og høyere priser generelt også vil påvirke startlånskundene. Antall søknader og utbetalinger til refinansiering var betydelig høyere i 2024 enn det som har vært normalen de siste årene. Målgruppen tatt i betraktning er antallet tap på startlån svært lav, og byrådet ønsker at enda flere økonomisk vanskeligstilte skal få mulighet til å eie egen bolig, selv om dette potensielt kan medføre økt risiko for tap.

Tilskudd til kjøp og utbedring tildeles kommunen fra staten som en del av rammen. Det er satt av 20,5 millioner i handlings- og økonomiplan til formålet, og i 2024 ble det benyttet 15 millioner kroner til tilskudd. Tilsvarende tall for 2022, 2023 og 2024 var henholdsvis 21, 18 og 15 millioner. Avsetning vil potensielt måtte økes fremover dersom de med lavest inntekt skal kunne kjøpe bolig. Ved behov for dette vil byrådet komme tilbake til bystyret med nye prognoser.

Utleieboliger

Antall bostedsløse og antall på venteliste for kommunal bolig øker. Av de 437 på ventelisten 1. september 2025 er 378 enslige som venter på 1-2 roms bolig og 59 barnefamilier. Det er mangel på boliger som er tilrettelagt for personer med betydelig tilleggsproblematikk som rus og/eller psykiske helseutfordringer. Vi ser også at det er flere barnefamilier som pga. helseutfordringer søker om bolig med universell utforming eller annen form for tilrettelegging. Mangel på store familieboliger med god tilpasning gjør at noen av disse familiene må vente lenge på å få tildelt bolig.

Med bakgrunn i utdatert språkbruk og behov for enkelte presiseringer vedtok bystyret i sak [227/25](#) i juni 2025 nye retningslinjer for tildeling av kommunal utleiebolig i Bergen kommune. De nye retningslinjene er bedre tilpasset dagens utfordringsbilde, klart språk og boligsosialloven.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Flere skal kunne bo selvstendig og beholde egen bolig	Antall godkjente husstander som står på venteliste for kommunal bolig	337	400	300	150
		Antall startlån til kommunale leietakere	40	60	60	60
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-1,3 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Ulike prosjekter som “leie til eie” og “barna først” har vist at det er et stort potensial i at kommunen kartlegger husstander i kommunal utleiebolig for å gi informasjon og søknadsveiledning om startlån. Husstander som ønsker å fornye kontrakt for kommunal utleiebolig, eller som ved søknad om kommunal bostøtte viser seg å ha hatt en inntektsoppgang, blir informert om mulighet for å søke om finansiering for kjøp av bolig med startlån. Ønsker de å søke prioriteres søknaden og det vurderes om husstanden fyller kriteriene for å motta startlån og/ eller tilskudd til kjøp.

Byrådet vil fremme en temaplan for det boligsosiale feltet som inneholder kommunenes fremtidige strategi og handlingsplan for å bidra til at vanskeligstilte skal bo trygt og godt. Dette vil bidra til å redusere ventetid og venteliste for tildeling av kommunal utleiebolig og bidra til å nå den nasjonale føringer om at ingen skal være bostedsløse. I planen vil det også komme frem strategier for bedre bruk av dagens boligportefølje.

Aktivitetsnøkkeltall

Bostøtte

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Kommunal bostøtte mill. kr.(brutto)	259,0	209,0	333,5	333,5	329,9	327,9	326,9	
Kommunal bostøtte, antall	3 616	3 785	3 723	3 800	3 875	3 950	3 950	
Statlig andel i %	41,3 %	31,0 %	27,0 %	26,8 %	26,6 %	26,5 %	26,5 %	
Statlig andel mill. kr.	107,0	94,0	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Statlig bostøtte (totalt innvilget) mill. kr.	250,0	247,0	230,0	235,0	240,0	245,0	245,0	
Statlig bostøtte, antall mottakere	6 981	6 121	7 100	7 200	7 300	7 400	7 400	

Finansiering

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall søknader mottatt	1 742	1 179	2 150	2 200	2 250	2 300	2 300	
Bokførte tap på lån og garantier (mill. kr.)	3,0	2,0	3,5	4,0	4,5	5,0	5,0	
Fra leie til eie, antall	35	40	60	60	60	60	60	
Startlån mill. kr.	807	726	950	950	950	950	950	
Startlån, antall utbetalt	375	311	425	450	475	500	500	
Tilskudd til etablering sum	25	12	25	25	25	25	25	
Tilskudd til etablering, antall	51	36	80	80	80	80	80	

Kommunale boliger

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Boliger ledig for tildeling, antall	574	697	600	600	625	650	675	
Boliger ledig for tildeling, hvorav tildelinger til Introduksjonssenteret	265	352	125	100	75	60	60	
Boliger tatt i bruk, nytt boligprogram 250+	4	3	14	9	27	3	3	
Kommunalt disponerte boliger totalt, antall	3 828	4 042	3 815	3 824	3 851	3 854	3 857	

Kvalifiserte boligsøkere

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall søknader innvilget (tatt inn i køen)	281	255	330	315	300	285	270	
Antall søknader mottatt	1 210	1 582	1 100	1 050	1 000	950	950	
Barnefamilier på venteliste	45	31	5	5	5	5	5	
Enslige på venteliste	274	306	245	195	145	95	95	
Kvalifiserte boligsøkere - alle	319	337	250	200	150	100	100	
Ungdom under 25 år på venteliste	20	22	5	5	5	5	5	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Bjørge, utleieboliger	2026	BY 34/24	52,4	52,4	0,0	52,4	5,9	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,9
Boligprogram - 125 nye boliger	Løpende						18,9	134,9	77,4	98,3	236,3	224,3	105,7	0,0	0,0	0,0	895,9
Knappentunet botiltak - prosjektutvikling	2029		IA	59,9	0,0	59,9	6,3	18,5	13,2	15,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	53,8
Lonemarka, botiltak	2027	BY 116/25	96,4	96,4	-17,0	79,4	45,3	18,4	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	73,4
Møllendalsveien, midlertidig botilbud	2027		IA	84,0	0,0	84,0	31,4	29,3	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	67,4
Petedalsmyra botiltak	2025	BY 249/23	111,4	102,3	-15,4	86,9	7,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,8
Pilot modulbygg - prosjektutvikling	2026		IA	4,9	0,0	4,9	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
Sentral korleksjon	Løpende						-21,2	-27,6	0,0	-8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-56,7
Steinsvikkroken botiltak	2025	BY 92/23	106,4	77,4	-11,5	65,9	2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9
Storbotn utleieboliger	2027	BY 238/22	50,2	50,2	0,0	50,2	21,9	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,3
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			416,8	527,5	-43,9	483,6	124,1	181,0	106,9	106,2	236,3	224,3	105,7	0,0	0,0	0,0	1 084,5

Investeringsbudsjett

Bjørge, utleieboliger

På Bjørge bygges det fem småhus uten personalbase. Målgruppen er personer med rusproblematikk. Oppdatert fremdriftsplan medfører en justering av antatt tidspunkt for ferdigstilling. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling er usikkerhetsavsetning.

Boligprogram - 125 nye boliger

Målet for Boligprogrammet er å fremskaffe 125 kommunale boliger som kommunen skal erverve, i tillegg til 107 boliger som allerede er tatt i bruk av tilvisingsavtaler med private utleieselskap. Totalt måltall er 250 boliger. Boligene skal være differensierte; noen skal bygges i egne anlegg med varierende antall enheter, mens andre anskaffes som enkeltleiligheter eller frittstående bygg. Igangsatte prosjekter har egne linjer i budsjettet, mens øvrige midler er samlet i denne budsjettposten «navngitt Boligprogram – 125 nye boliger».

Tidligere vedtatte prosjekter: Sanddalsringen botiltak og Hylkje botiltak foreslås stanset og midler til gjennomføring foreslås flyttes tilbake til budsjettposten for Boligprogrammet for å gjennomføre bygningsmessige tilpasninger av Nyhavnsveien 10, et botiltak på Lonemarka og et foreløpig ikke-stedsvalgt botiltak for samme målgruppen som opprinnelig planlagt på Hylkje.

Botiltaket i Sandbrekkevegen er et tidligere vedtatt prosjekt som skal omarbeides fra 8 utleieboliger og bosenter med 9 plasser til å bli bosenter med 15 plasser. Det skal ha én korttids- og én langtidsavdeling, og målgruppen er personer mellom 18 og 30 år med autismspekterforstyrrelser og utviklingsforstyrrelser og lavere sikkerhetsrisiko.

Årsaken til de bygningsmessige tilpasningene i Nyhavnsveien 10 er at det nåværende midlertidige botilbudet der, skal gjøres om til å bli et permanent botiltak.

Pilot modulbygg og det foreløpige ikke stedsvalgte botiltak, som erstatter Hylkje, skal etableres med og åtte enheter hver. Det ikke stedsvalgte botiltaket, skal gjennomføres ved å rehabilitere et eksisterende bygg og være et døgnbemannet botiltak med personalbase for personer med rusutfordringer og samtidig kognitiv svikt.

Endring i totalbudsjett i denne budsjettposten skyldes justering av merverdiavgift og prisjustering for Knappentunet, samt de nevnte nye prosjekter.

Knappentunet botiltak - prosjektutvikling

Det er behov for en utvidelse av anlegg på Knappentunet til kapasitet for 45 beboere med utfordringer innen psykisk helse. Budsjettposten skal dekke kostnader knyttet til videre planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Endring i totalbudsjett skyldes justering av mva. og at prosjektet er prisjustert.

Lonemarka, botiltak

Etter brannen på Lonemarka i august 2021 skal det etableres et nytt botiltak med åtte leiligheter og personalbase på samme adresse. Målgruppen for botiltaket er vanskeligstilte med rusproblematikk. Gjennomføringsvedtak ble vedtatt i april 2025. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan og det medfører også en justering av antatt tidspunkt for ferdigstilling. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Møllendalsveien, midlertidig botilbud

Møllendalsveien 19 ble overtatt av kommunen i desember 2022, og skal etter en omfattende ombygging bli et midlertidig botilbud med elleve enheter. Målgruppen for botilbudet er bostedsløse personer med rusproblematikk. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan som følge av avlysning- og gjennomføring av ny konkurranse. Dette medfører også endring i dato for ferdigstillelse. Totalbudsjett er nedjustert som følge av kvalitets- og arealreduksjon. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Petedalsmyra botiltak

Petedalsmyra botiltak. Foto: Marit Strand

I Petedalsmyra er det oppført et bygg bestående av åtte utleieboliger og personalbase. Målgruppen for tiltaket er personer med ROP (samtidige rus- og psykiske helseutfordringer). Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan, dette medfører også en justering av antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Det foreslås i tillegg en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse er avsetning til avslutning av prosjektet og oppfølging avslutningsfasen.

Pilot modulbygg - prosjektutvikling

I pilot modulbygg settes det av midler til prosjektutvikling for fremtidig etablering av modulbygg for å raskere og rimeligere fremskaffe flere boliger til vanskeligstilte. Byrådet vil komme tilbake med aktuell lokasjon og vurderer blant annet plassering på nyervervet tomt på Lonemarka. Prosjektet finansieres av budsjettmidler fra Boligprogrammet. Budsjettet skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen foreløpig inngår i budsjettposten for Boligprogrammet.

Steinsvikkroken botiltak

I Steinsvikkroken er det bygget et botiltak med seks leiligheter og personalbase. Målgruppen for boligene er personer med rusproblematikk. Prosjektet er i sluttfasen, og det foreslås en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Steinsvikkroken botiltak. Fotograf: Hugo Lücherath

Steinsvikkroken botiltak. Fotograf: Hugo Lücherath

Storbotn utleieboliger

På Storbotn skal det oppføres et bygg med fem enheter uten personalbase. Målgruppen er enesholdninger med sammensatte utfordringer. Det foreslås en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Det medfører også en justering av antatt tidspunkt for ferdigstilling. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Om tjenesteområdet

Offentlige planer og byplanlegging

Offentlige planer/byplanlegging omfatter kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplaner, transportplanlegging og infrastruktur, samt offentlige reguleringsplaner og planer av overordnet eller strategisk karakter. Mange av oppgavene innenfor tjenesteområdet ivaretas av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet favner bredt og krever bidrag fra en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Kulturminnevern

Gjennom Plan- og bygningsloven er kommunen den største forvalter av kulturminner og kulturmiljø i Bergen. Fagfeltet ivaretas primært av Byantikvaren som er kommunens fagetat for kulturminnevern. Sentrale oppgaver er kunnskapsgrunnlag, kulturminnefaglig rådgiving til eiere og tiltakshavere, faglige anbefalinger i plan- og byggesaker samt kulturminnefaglig oppfølging av kommuneplanen. Etaten gir kulturminnefaglig rådgiving og medvirkning i forbindelse med kommunens eiendomsforvaltning og i relevante prosjekter.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergen kommune bidrar aktivt til at vedtatt fortettingsstrategi rundt bybanestopp og prioriterte senterområder gjennomføres. Dette skjer i samarbeid med private utbyggere og andre offentlige instanser som Statens vegvesen og Vestland fylkeskommune.

Utviklingen av fortettings- og senterområder skjer blant annet ved bruk av utbyggingsavtaler. En utbyggingsavtale gjelder vanligvis realiseringen av felles teknisk infrastruktur (veier, plasser, mm.) i utbyggingsområder, og inngås mellom utbyggere og Bergen kommune. Normalt deler utbyggerne på kostnadene til infrastruktur, mens kommunen koordinerer partene og påtar seg ansvaret for bygging. Bruken av utbyggingsavtaler reguleres av plan- og bygningsloven, og avtalene er offentlig tilgjengelig. Fagfeltet ivaretas primært av Bymiljøetaten.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		96 790	96 790	96 790	96 790
Sum Lønns- og prisvekst mv.		2 459	2 459	2 459	2 459
Sum Tekniske justeringer		-586	-570	-570	-570
Sum Utgående engangstiltak		-1 000	-2 425	-2 425	-2 425
Prisjustering og diverse endringer		873	-536	-536	-536
Konsekvensjustert ramme		97 663	96 255	96 255	96 255
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Andel av Byarkitektens arbeid knyttet til byggesaker og private planer	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Reduserte driftsutgifter sentralt på byrådsavdeling for byutvikling	Innstilling1	-300	-300	-300	-300
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Nye tiltak					

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Ekstern finansiering av prosjekter og planer	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Plankonsulent Dokken	Innstilling1	-400	-1 200	-1 200	-1 200
Plankonsulent Indre Laksevåg	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Plankonsulent Laksevågneset	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Nye tiltak		-3 400	-4 200	-4 200	-4 200
Nye engangstiltak					
Reguleringsplan for sykkel sentrum - Sandviken	Innstilling1	8 000	3 000	0	0
Sum Nye engangstiltak		8 000	3 000	0	0
Kutt					
BBU omstrukturering av tilskuddsordninger	Innstilling1	-79	-79	-79	-79
Midler til ledige stillinger hos Bymiljøetaten inndras	Innstilling1	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Reduksjon i utgifter hos Byantikvaren	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Redusert bemanning på offentlige planer	Innstilling1	-1 000	-2 000	-3 000	-4 000
Sum Kutt		-2 379	-3 379	-4 379	-5 379
Nye tiltak og realendringer budsjett		921	-5 879	-9 879	-10 879
Ramme 2026-2029		98 585	90 376	86 376	85 376

Tilpasning til aktivitetsnivå

Andel av Byarkitektens arbeid knyttet til byggesaker og private planer

Byarkitektavdelingen hos Plan- og bygningsetaten utfører arbeid som kan henføres til behandling av byggesaker og private planer. De henførbare kostnadene inngår derfor i gebyrgrunnlaget for byggesaksbehandling og behandling av private planer.

Reduserte driftsutgifter sentralt på byrådsavdeling for byutvikling

Generell reduksjon av driftsutgifter på byrådsavdelingen.

Nye tiltak

Ekstern finansiering av prosjekter og planer

Ekstern finansiering av prosjekter/planer ved Plan- og bygningsetaten. Finansieringen kommer fra departement, direktorat og enkelte private aktører.

Plankonsulent Dokken

Det er behov for midler til kjøp av kompetanse og kapasitet for områderegeringsplan for Dokken. Hensikten med planen er å legge til rette for fremtidig transformasjon og bærekraftig byutvikling av dagens havneområde på Dokken, Frieleneskaiaen og Møhlenpriskaien.

Et viktig mål i planarbeidet er å sikre ulike formål som imøtekommer de hverdagslige behovene, samt redusere transportbehovet. Planforslaget skal avklare trasé for kollektivtilbud.

Plankonsulent Indre Laksevåg

Engangsmidler i 2025 som trekkes ut fra budsjettet fra og med 2026.

Plankonsulent Laksevågneset

Engangstiltak i budsjett 2025, midlene går ut fra budsjettet fra og med 2026.

Nye engangstiltak

Reguleringsplan for sykkel sentrum - Sandviken

Bystyret vedtok i sak 334/24 avtalen med Vestland fylkeskommune om tunneltrasé for bybanen gjennom sentrum. I vedtakets pkt. 4 ber bystyret om at byrådet parallelt med reguleringen av den nye tunneltraséen igangsetter arbeidet med en ny reguleringsplan som regulerer gange, sykkel mv. gjennom sentrum fra Kaigaten til Sjøgaten.

Arbeidet er startet opp i 2025. Midler for den del av arbeidet som er forventet utført i 2025 er innarbeidet i tertialrapport 2-2025 med kr. 4,0 mill. Resterende behov for midler innarbeides i budsjett for 2026 med kr. 11,0 mill.

Ny reguleringsplan for sykkel og gange på denne strekningen kan ikke dekkes av bompenger og må dermed finansieres av kommunale midler.

Kutt

BBU omstrukturering av tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde 10A Offentlig plan, byplanlegging og kulturminnevern: Tilskudd til private eiere av verneverdige bygninger utgår i sin helhet med kr. 76 722,-. Ordningen krever mye administrasjon for marginalt tilskudd til den enkelte.

Tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift: Tre mindre tilskuddsordninger er slått sammen til en ny "Friluftsliv, fiske og fangst mv.". Den totale tilskuddspotten er redusert med kr. 26 562,-.

Tjenesteområde 10D Klima og miljøtiltak: Klima og miljøtilskudd er redusert med kr. 293 000,-

Midler til ledige stillinger hos Bymiljøetaten inndras

Ledig stilling i Plan- og utredningsavdelingen i Bymiljøetaten trekkes inn.

En halv juriststilling i Transformasjonseksjonen i Bymiljøetaten jobber med renovasjonsfaglige tema og kan derfor overføres til gebyrfinansiert område.

Reduksjon i utgifter hos Byantikvaren

Generell reduksjon av driftsutgifter hos Byantikvaren.

Redusert bemanning på offentlige planer

Ved ledige stillinger innen offentlige planbehandling hos Plan- og bygningsetaten, blir disse ikke erstattet.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap			Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025		2025	2026	2027	2028	2029	
Offentlige planer	80 897	82 201		83 756	84 808	78 024	74 024	73 024	
Eierseksjonering	633	-221		-221	-221	-221	-221	-221	
Kulturminnevern	14 497	14 810		15 134	13 998	12 573	12 573	12 573	
Sum	96 027	96 790		98 669	98 585	90 376	86 376	85 376	

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (365) Kulturminnevern (B) *) **)	57	54	60	40	24	30
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljreguleringer (dager)	1 939	2 112	2 168	1 143	1 224	

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Prioritet

Korrigerte brutto driftsutgifter Kulturminnevern, pr. innbygger

Med unntak av Oslo, ligger Bergen kommune stort sett over de sammenlignbare kommunene. Noe av årsaken til dette er at Bergen er en eldre by som har flere kulturminner og vernede områder, spesielt i sentrumsnære områder. Dette fører med seg et høyere utgiftsnivå enn de fleste andre byer og tettsteder.

Grunnlagsdata (Nivå 3)

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for private forslag til detaljregulering.

Kommunens administrative behandlingstid ligger i all hovedsak innenfor de lovpålagte 12-ukersfristene for behandling 1. og 2. gang. I kommuner med parlamentarisk styresett, som i Oslo og Bergen, går det med vesentlig mer tid til den politiske delen av planbehandlingen enn i kommuner med formannskapsmodell. I Bergen er imidlertid forslagsstillers egen tidsforbruk betydelig lengre enn i de øvrige ASSS-kommunene, noe som i vesentlig grad forklarer den samlet sett lange prosessiden for plansakene fra oppstart til bystyrets vedtak. Erfaringsmessig viser det seg at tidsforbruket øker når planforslag avviker fra overordnet plan, noe som også i relativt hyppig grad medfører innsigelser.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Offentlige planer og byplanlegging

Byrådet legger til grunn en bærekraftig byutvikling. Arealpolitikken er et viktig virkemiddel for å lykkes med dette. Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen (KPS) og arealdel (KPA) står derfor sentralt.

I januar 2025 startet byrådet med sak [1013/25](#) opp planarbeid for rullering av kommuneplanens arealdel, KPA 2027. Hovedoppgaven i denne rulleringen av KPA er å forenkle bestemmelsene. Ambisjonene er at KPA skal legge til rette for flere boliger, mer næringsutvikling, raskere saksbehandling og fortetting med lavere konfliktnivå.

Byrådet ønsker å åpne for mer boligbygging og næringsutvikling i hele kommunen, sikre raskere og mer effektive og forutsigbare reguleringsplanprosesser, og en mindre detaljert KPA. Byrådet mener en opprydding i bestemmelsene er det mest effektive og viktigste virkemiddelet til å nå disse målene med utgangspunkt i gjeldende KPA.

- Ny KPA må åpne for tilstrekkelig med boligbygging, fortrinnsvis innenfor kommunens viktige byutviklingsområder som Mindemyren, Arna, Nygårdstangen, Laksevåg og Dokken.
- Ny boligbygging og nye utviklingsprosjekter må ivareta sosial infrastruktur som motvirker ensomhet og utenforskap.
- Ny KPA må legge til rette for næringsutvikling for å tiltrekke innbyggere og næringsvirksomheter som sikrer fremtidig skatteinngang og økonomisk bærekraft.
- Bestemmelsene om arkitektur og stedstilpassing må gjennomgås for å sikre at Bergen også i fremtiden er en vakker by.
- Parkeringsbestemmelsene må i større grad differensieres for å sikre riktig parkeringsdekning på riktig sted. Det er også viktig at planprosessen resulterer i gode og tydelige avklaringer om hvilke krav som skal gjelde til parkering.
- Det må undersøkes hvordan vi kan legge til rette for mer bruk i strandsonen, samtidig som viktige områder med høy natur- og landskapsverdi også sikres.

Frem til rullerte/oppdaterede bestemmelser til KPA er utarbeidet og vedtatt, er byrådet opptatt av å benytte og tydeliggjøre handlingsrommet i gjeldende KPA.

Bergen og Bergensområdet forventer fortsatt en vekst i folketallet. For å legge til rette for veksten i Bergen kreves det ferdigstilt 800-1000 nye boliger og tilsvarende antall flere arbeidsplasser årlig.

Bergen kommune arbeider sammen med nabokommunene Alver, Askøy, Bjørnafjorden og Øygarden kommuner i byvekstavtalen med Staten og Vestland fylkeskommune. Byvekstavtalen gir, sammen med gjeldende bompengepakke for Bergen, føringer for utviklingen av transportsystemet i Bergen og Bergensområdet. Nullvekst i personbiltrafikken er et sentralt krav, og samordning mellom arealutvikling og transporttiltak vektlegges. Dette medfører en forsterket satsing på miljøvennlige transportformer og en kompakt byutvikling.

Bergen bystyre besluttet den 02.10.2024 en ny løsning for Bybanen til Åsane gjennom sentrum. Tunneltraséen som ble utredet i 2021 (alternativ 2C1) legges til grunn for det videre arbeidet. Parallelt med reguleringen av den nye tunneltraséen er det igangsatt ny reguleringsplan for gange, sykkel mv. gjennom sentrum på strekningen fra Kaigaten til Sjøgaten. Begge planene kobler seg på den vedtatte

reguleringsplanen for Bybanen til Åsane i Ytre Sandviken. Det arbeides for at reguleringsplanene skal fremmes for sluttbehandling i januar 2027.

Kulturminnevern

Vedtatt kulturmiljøplan med kulturminnestrategi - *Identitet med særpreg*- legges til grunn for Byantikvarens virksomhet.

Det eksisterende kulturmiljøet, med urbant og ruralt kulturlandskap, nabolag eller enkeltbygg er viktige forutsetninger for vår identitet og tilknytning til by og bygd. Hensyn til klima og natur gir også noen utfordringer for byvekst og utvikling og krever at det fortettes i allerede bebygde områder, ofte med historisk karakter. Byantikvarens hovedoppgave er å bidra med fagkunnskap for å sikre de kulturhistoriske verdiene og den historiske stedsidentitet i byutviklingen. Dette gjøres gjennom hele spennet fra deltakelse i kommuneplanprosesser til konkrete individuelle faglige råd til innbyggere og huseiere. Byantikvaren er også rådgiver for kommunens egne bygg- og eiendomsforvaltere, både i bevarings- og utviklingsspørsmål.

Klimaendringer har satt et fokus på transformasjon, gjenbruk og ombruk. Dette er viktige tema i kulturmiljøvernet. Kulturmiljøvern har alltid hatt fokus på reparasjon, godt håndverk og lokale materialer. Likeså tilpasning til ny bruk i eksisterende bygninger, fremfor rivning. Gjenbruk av både bygg og bygningsdeler er det lang tradisjon for innenfor kulturmiljøvern. Energisparing i eldre hus og klimagassreduksjon er også viktige tema, der Byantikvaren er med i flere nasjonale og internasjonale nettverk med fokus på utvikling av gode løsninger som ivaretar både klima og kulturmiljø. Byantikvaren samarbeider også tett med andre fagetater i disse spørsmålene.

Klima- og miljødepartementet sendte Kulturmiljøutvalgets utredning om ny kulturmiljølov på høring i april 2025. Høringsfristen ble satt til 15. august 2025. Bergen kommune har gitt høringssvar i saken. Endringer i loven kan få konsekvenser for Bergen kommunes kulturmiljøforvaltning på sikt.

Bergen er verdensarvby. Gjennom Bybaneprosjektet har byens innbyggere fått et stort engasjement for verdensarv og bysamfunnet har fått mye kunnskap om verdensarvverdier som omgir oss. Status som verdensarvby, med verdensarvstedet Bryggen, gir også noen utfordringer. Norge har gjennom verdensarvkonvensjonen forpliktet seg til å verne om verdensarven. Bergen skal være en dynamisk og levende by under utvikling. I forbindelse med Bybanen til Åsane ble det derfor hentet inn internasjonale rådgivere for å bistå i dette skjæringspunktet mellom utvikling og vern der klimahensyn også veier svært tungt. Videre oppfølging av dette skjer gjennom arbeid med buffersone for verdensarvstedet.

Gjennomføring av planer og utbyggingsavtaler

Bergensområdet preges av utviklingen av mange store transformasjonsområder, der tidligere industri og næringer erstattes av boliger, kontorer og nye næringer. I tillegg skjer det fortetting langs bybanestoppene. De nye fortettings- og transformasjonsområdene skal gis kvaliteter som gode uteområder, åpne plasser og torg, gang- og sykkelveier og veier med mer. Planbestemmelser, herunder rekkefølgekrav, gir føringene for hvilken infrastruktur som må være opparbeidet eller sikret finansiering før nye byggeprosjekter som boliger og næringsbygg kan settes i gang eller tas i bruk.

Utbyggere må derfor forholde seg til krav om mange og omfattende infrastrukturtiltak, som er kostbare og vanskelig å gjennomføre på egenhånd. Gjennom utbyggingsavtaler sørger kommunen for at utbyggere kan komme i gang med sin utbygging, mens Bergen kommune tar ansvar for å samordne finansiering og opparbeide infrastrukturen. Det utvikles byggeplaner for felles teknisk infrastruktur i

de enkelte planområdene, eksempelvis for Mindemyren. En sentral utfordring er at flere områder er store og utvikles over lang tid.

For å etablere infrastruktur er det noen ganger nødvendig å erverve tomtegrunnen fra private. Ervervsprosesser tar erfaringsvis lang tid. Både på grunn av kravet om å ferdigstille infrastrukturen i tide, og at fristen for å ekspropriere tomtegrunn i områderegeringsplaner er ti år, er det påkrevd å starte ervervsprosessene i noe tid før infrastrukturtiltakene er finansiert ved utbyggingsavtaler. Ved å forskuttere erverv, bidrar kommunen til at utbyggingsområdene blir tidligere realisert og ferdigstilt.

Bystyret vedtok i sak 104-15 retningslinjer for innløsning av boliger i områder avsatt til kommunal teknisk infrastruktur. Retningslinjene gir på visse vilkår boligeiere rett til å få innløst sin bolig til markedsverdi, og dermed ikke lide økonomisk skade som følge av reguleringsplan.

Områdesatsing

Områdesatsing er et samarbeid mellom stat, kommune og nærmiljø. Målet er å forbedre levekårene i områder med levekårsutfordringer. Med levekårsutfordringer menes blant annet dårlig bomiljø, trangboddhet, arbeidsledighet, barnefattigdom, frafall fra utdanning og dårlig helse.

I en områdesatsing arbeider kommunen med følgende oppgaver:

- Fysisk og teknisk opprustning og utvikling (fra parker, lekeplasser til nye bygg som skoler, barnehager osv.)
- Styrking av sosiale og kulturelle tiltak (kommunale tilbud og styrking av frivilligheten)
- Etablering av arenaer for dialog og samarbeid med beboere og aktører i området
- Utvikling av kommunale tjenester (for eksempel egen skolesatsing for å redusere frafall)

Det er områdesatsing i levekårssonene Loddefjord, Olsvik, Slettebakken og Solheim nord og sør. I 2026 skal kommunen reforhandles avtalen med Kommunal- og distriktsdepartementet om områdesatsing.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Kommunen bygger videre på Bergens historiske særpreg ved å ta vare på kulturmiljø.	Tilgjengelig kunnskapsgrunnlag. Faglige råd og god veiledning om tilpassing, oppgradering og transformasjon av kulturhistoriske bygninger og områder.	Veiledning i kulturmiljøplan. an.	Supplert kulturmiljøplan med arkitekturveileder for arkitektur og kulturmiljø. Kulturmiljøgrunnlag	Bearbeide retningslinjer for hensynssoner i kulturmiljø i KPA. Tematisk veileder for Hagebyer og rekkehus	Tematiske veiledere for tilbygg og transformasjon av gårdsbebyggelse og kystnære kulturminner. Kultu
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune	Kulturmiljø som er sårbare for ulike	Klimautsatte kulturmiljø er kartfestet og	Grunnlagsskrevet ferdig	Oppstart analysearbeid kart.	Datainnsamling og videre analysearbeid kart.	Vedlikehold av kartdata.

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
	klimaendringer, sårbarhetsvurderer registrert og t sårbarhetsvurdert.					
	Kulturmiljø, inkludert verdensarvstedet Bryggen og verneverdig tette trehusbebyggelse, skal sikres mot skade.	Kulturmiljøfaglig informasjon for brannberedskap og forebygging inngår i ROS-analyser og beredskapsplaner.	Arbeid med sårbarhetskart t for Verneverdige tette trehusområder er pågår, deltakelse i ROS-arbeid.	Oversende sårbarhetskart verneverdige tette trehusområder til Bergen brannvesen, deltakelse i ROS-ar	Deltakelse i ROS-arbeid og sårbarhetsanalyse. Ferdigstille pilot verdibergingskort. Ferdigstilt verd	Deltakelse i ROS-arbeid og sårbarhetsanalyse. Ferdigstilt verdibergingskort for 12 av 12 verneverdi
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	4,66 %			
		Sykefraværsprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp Bergen kommunes kulturminnestrategi [Identitet med særpreg](#)
- Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi [Arkitektur+](#)
- Ferdigstille ny arkitekturveileder

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall planvedtak avgjort i byråd/utvalg (off.plan /utredn.)	7	12	9	9	9	9	9	
Bystyrevedtak offentlig plan og utredninger	8	22	8	8	8	8	8	
Oppstart (fullmakt) (Off.plan eller utredning)	1	1	4	4	4	4	4	

10B-Private planer og byggesak

Om tjenesteområdet

Kommunen har ansvar for behandling av byggesaker og tilsyn med at byggearbeid med mer blir utført i samsvar med lover og forskrifter. I tillegg kommer saksbehandling av private reguleringsplaner, reguleringsendringer, delesaker og saker om kommunal forkjøpsrett, samt ansvar for oppmålingsforretninger, seksjonering, refusjonsberegning, oppmålingstjenester og grunnlagsnettet. Geodata/geografiske informasjonssystemer (GIS) omfatter drift og vedlikehold av kommunens kart- og geodatabaser. Føring av digitalt planregister er en viktig del av arbeidet med gjennomføring av kommunens digitaliseringsstrategi. Arbeidet utføres i hovedsak av Plan- og bygningsetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		28 027	28 027	28 027	28 027
Sum Lønns- og prisvekst mv.		1 047	1 047	1 047	1 047
Sum Tekniske justeringer		444	444	444	444
Prisjustering og diverse endringer		1 491	1 491	1 491	1 491
Konsekvensjustert ramme		29 518	29 518	29 518	29 518
Nye tiltak					
Lisenser og skyløsning	Innstilling1	695	695	695	695
Sum Nye tiltak		695	695	695	695
Inntektsendringer					
Sum Inntektsendringer		0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett		695	695	695	695
Ramme 2026-2029		30 213	30 213	30 213	30 213

Nye tiltak

Lisenser og skyløsning

Innføring av ny innsynsløsning vil medføre leiekostnad/ lisens .

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Private planer	20 509	12 704	13 502	13 765	13 765	13 765	13 765
Bygge- og delesaksbehandling	3 889	-8 339	-7 904	-8 182	-8 182	-8 182	-8 182
Oppmålingsforretninger	3 413	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308	-1 308
Kart og oppmåling	27 278	24 915	25 767	25 884	25 884	25 884	25 884
Selvkostrenter - byggesak	353	26	26	26	26	26	26
Selvkostrenter - oppmåling	83	28	28	28	28	28	28
Sum	55 587	28 027	30 111	30 213	30 213	30 213	30 213

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo Trondheim kommune	Stavanger	ASSS uten Oslo
Kvalitet					
Søknader med 12 ukers frist i alt	58	46	58	52	9
Byggesøknader i alt					
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (dager)					

Analyse av KOSTRA indikatorer for Private planer og byggesak

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist.

Plan- og bygningsetaten har som mål at andelen bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskriften, er 94 % eller høyere. I 2023 var den oppnådde andelen 94% og i 2024 var den oppnådde andelen økt til 99 %. Det kontinuerlige arbeidet med å få ned saksbehandlingstiden, og å overholde denne i henhold til forskriften, har resultert i at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden ble redusert med mer enn 20% fra 2023 til 2024.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Det legges til grunn at kommunens merkostnader ved behandling av bygge- og delesaker, private planforslag, eierseksjonering og oppmålingsforretninger skal være fullfinansiert ved gebyrinntekter så langt dette er mulig innenfor regelverket om selvkost. Gebyrregulativet bygger på erfaringer fra de seneste årene, gebyrgrunnlaget og lovverket. Svingende etterspørsel i markedet kan gi utfordringer med å ha riktig bemanningsnivå til enhver tid. Svingninger i etterspørsel fører til endringer i den planlagte inntekts- og kostnadssammensetningen og avvik behandles som avsetning til eller bruk av selvkostfond. Fra 1.1.2020 trådte ny selvkostforskrift i kraft der det slås fast at dersom gebyrinntektene ikke er store nok og det ikke finnes tilstrekkelige midler på selvkostfond, er det ikke anledning til å fremføre underskuddet til fremtidige år. Det betyr at kommunen må dekke et slikt underskudd.

Plan- og bygningsetaten håndterer årlig om lag 12 000 kartbestillinger, herunder saker og meglerpakker samt 16 000 henvendelser på telefon og en rekke skriftlige forespørsler. Bestillingene varierer fra saker som strekker seg over lengre tid til saker med tre dagers leveringsfrist. Å sørge for at vedtak og faglige bidrag leveres med rett kvalitet til riktig tid er den mest sentrale utfordringen. Å bidra til å gjennomføre mer effektive plan- og saksbehandlingsprosesser er derfor svært viktig.

Plan- og byggesaksprosesser skal være effektive. Krav til tidsfrister i lovverket skal overholdes for å imøtekomme kundenes forventninger, og for å unngå gebyrtap. På byggesaksområdet vil elektroniske løsninger i økende grad prege arbeidet. Plan- og bygningsetaten utvikler systemløsninger for saksbehandlingen som forventes å gi publikum tilgang til bedre tjenester på sikt. Dette inkluderer nye løsninger for saksinnsyn der publikum i langt større grad kan hente ut informasjon selv. Det pågår også et omfattende innsiktsarbeid for hvordan Kundereisen oppleves, med tilhørende forbedringsområder og øvrige læringspunkter.

Tilsyn med byggevirkksomhet og ulovlige tiltak er viktige oppgaver for å påse at regelverket etterleves. Publikum, offentlige etater og bransjen selv gjør en stor innsats for å avdekke ulovligheter. I samarbeid med Arbeidstilsynet, Skatteetaten og politiet bidrar Plan- og bygningsetaten til arbeid mot svart økonomi og sosial dumping.

Kapasiteten på tilsynsområdet, inkludert ulovlighetsoppfølging, er økt de senere årene og det registreres god måloppnåelse med stort antall saker som avsluttes. Det er også arbeidet med avslutning av sakene som ble registrert i «Strandsoneprosjektet» tilbake i tid, og flere av disse sakene medfører mye ressursbruk og medieinteresse.

Innmeldte saker om potensielle ulovlige tiltak prioriteres ut fra risiko for liv og helse, samt saker med potensiell stor presedensvirkning. Oppfølging av ulovligheter kan være krevende og pågå over lang tid. I enkelte tilfeller kan det bety oppfølging over mange år, med rettslig prøving for domstolen.

Gebyr for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering

Kommunenes merkostnader knyttet til behandling av disse sakene, dekkes i sin helhet av gebyrer.

For å opprettholde tjenestenivå og kvalitet er det nødvendig å øke gebyrene i 2026. Økningen skyldes i hovedsak lønns- og prisvekst, men tidsstudier har vist at enkelte gebyr har vært for lavt priset i forhold til ressursene som medgår ved behandling av sakene.

Mer utfyllende informasjon om gebyrene finnes i [Premisser og gebyrforskrift 2026 for byggesak, private planer, oppmålingsforretninger og eierseksjonering](#).

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Bergen har en bærekraftig byutvikling med fokus på korte avstander, redusert transport og krav til god kvalitet og riktig plassering av nye tiltak.	Antall regulerte boenheter årlig	0	1 200	1 200	1 200
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjettramme drift	-8,7 %			
		Sykefraværspersent				
	Plan- og byggesaker behandles innen fastsatte frister	Andel bygge- og delesaker med overholdt saksbehandlingstid i henhold til forskrift.	99,0 %	94,0 %	100,0 %	100,0 %

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		(Gjelder sum saker med 3 og 12 ukers frist, samt dispensasjonssaker).				
		Andel reguleringsplaner behandlet 1. gang med overholdt frist.	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp Bergen kommunes arkitektur- og byformingsstrategi [Arkitektur+](#)

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall nye byggesaker	2 316	2 279	2 300	2 300	2 300	2 300	2 300	
Antall vedtak i byggesaker	1 984	2 225	2 100	2 100	2 100	2 100	2 100	
Gjennomsnitt behandlingstid (dager) på byggesaker	61	48	60	60	60	60	60	
Antall mottatte private planforslag	20	32	22	22	22	22	22	
Antall vedtak om offentlig ettersyn (private planer)	30	24	22	22	22	22	22	
Antall behandlede klagesaker	492	461	500	500	500	500	500	
Antall foretakstilsyn	194	214	300	300	300	300	300	
Antall pålegg om retting og antall ilagte tvangsmulkt	507	446	200	200	200	500	500	
Antall stoppordre og sikring	25	13	30	30	30	30	30	
Antall ubehandlede klager ved årets utløp	200	0	200	200	200	200	200	
Antall behandlede oppmålingsforretninger	299	302	370	370	370	370	370	
Antall behandlede seksjoneringsaker	137	174	170	170	170	170	170	
Saksbehandlingstid seksjonering (dager)	0	39	55	55	55	55	55	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Ny innsynsløsning for publikum – private planer og Bergenskart	2026		IA	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	1,1	0,0	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1

Investeringsbudsjett

Ny innsynsløsning for publikum – private planer og Bergenskart

Det er gjennomført brukertest basert på at innbygger skal kunne søke innsyn via selvbetjening . Det ble gjennomført for løsningen til plan- og bygningsetaten i Oslo, Trondheim, Kristiansand, Askøy samt Bergen kommunes Saksinnsyn. Konklusjonen ble at Bergen kommune sin løsning fremstår som en av de minst brukervennlige og fremtidsrettede løsningene for innbygger/interessent. Dagens løsning er også vanskelig å vedlikeholde, forbedre og utvikle da dette må gjøres av innleid konsulenthjelp og i samarbeid med Ansattservice. Det foreslås dermed midler til en ny innsynsløsning.

10C-Naturforvaltning og parkdrift

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter ivaretagelse av naturen og dens mangfold, samt utvikling og tilrettelegging av friområder og urbane landskap for rekreasjon gjennom opplevelser, aktivitet og friluftsliv. Tjenesteområdet omfatter også bygging, forvaltning og drift av parker og byrom – areal med stor rekreasjonsverdi for byens innbyggere. Universell utforming skal tilstrebes ved nybygging og rehabiliteringer.

For å sikre gode offentlige, tilgjengelige areal, er det en viktig oppgave for kommunen å styre transformasjon av større områder og utvikle varierte løsninger som sørger for aktive og attraktive byrom. Gode løsninger skal utvikles og sørge for tilstrekkelig areal til allmennheten gjennom byrom som for eksempel smau, gater, parker, allmenninger og områder for lek. Det er sentralt å påse at innbyggerne har nærhet til tur- og friområder.

Tjenesteområdet omfatter også oppgradering og nybygging av lekeplasser, samt årlig hovedettersyn av uterom på skoler, barnehager og lekeplasser. Forvaltningsansvar for byfjell, vassdrag, vilt, friluftsliv, skog og biologisk mangfold omfattes også av tjenesteområdet.

Arbeidet utføres hovedsakelig av Bymiljøetaten, men tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

BNKI avdeling for landbruk forvalter kommunens jordbrukspolitikk, med tilskudd og forvaltning etter jord- og skogloven. Bergen kommune er også vertskommune for interkommunalt lovpålagte veterinærtjenester.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		191 466	191 466	191 466	191 466
Sum Lønns- og prisvekst mv.		3 691	3 691	3 691	3 691
Sum Tekniske justeringer		-1 523	-1 550	-1 550	-1 550
Sum Utgående engangstiltak		-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Prisjustering og diverse endringer		68	41	41	41
Konsekvensjustert ramme		191 534	191 508	191 508	191 508
Nye tiltak					
Bystrand Lungegårdsparken - driftskonsekvens	Innstilling1	50	50	500	1 000
Driftskonsekvens for Møllendalselven elve- og strandpark	Innstilling1	0	0	0	140
Fløysletten	Innstilling1	-200	-500	-500	-500
Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn - driftskonsekvenser	Innstilling1	185	185	185	185
Sum Nye tiltak		35	-265	185	825
Kutt					

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
BBU omstrukturering av tilskuddsordninger	Innstilling1	-27	-27	-27	-27
Innsparingstiltak innen naturforvaltning og parkdrift	Innstilling1	-715	-715	-715	-715
Reduksjoner tilskuddslisten	Innstilling1	-126	-126	-126	-126
Sum Kutt		-868	-868	-868	-868
Inntektsendringer					
Turparkering på innleide areal	Innstilling1	-350	-350	-350	-350
Sum Inntektsendringer		-350	-350	-350	-350
Nye tiltak og realendringer budsjett		-1 183	-1 483	-1 033	-393
Ramme 2026-2029		190 352	190 025	190 475	191 115

Nye tiltak

Bystrand Lungegårdsparken - driftskonsekvens

Den tidligere Lungegårdsparken ble fjernet for om lag 5 år siden, og driftskonsekvensene for strand- og parkanlegget er derfor beregnet som et nytt anlegg. Som følge av den gode tilgjengeligheten til området med bybane linje 2, samt sykkel- og gangveg i umiddelbar nærhet, er det forventet et stort antall besøkende umiddelbart etter at arealet fristilles til publikumsbruk. Det påregnes intensiv bruk og dertil høye driftskostnader. Inkludert i estimert driftskonsekvens ligger bla. gressklipping, løv- og bosshåndtering, drift og vedlikehold av sandstrand, flater, buskfelt og beplantning, samt drift og vedlikehold av byromsmøbler og belysning.

Fremdrift er skjøvet og halvårseffekt forventes først i 2028 og helårseffekt i 2029. I 2026 og 2027 påløper driftsutgifter til målebøyen Gabriel.

Driftskonsekvens for Møllendalselven elve- og strandpark

Det er gjort en vurdering av kostnader knyttet til renhold og avfallshåndtering, vedlikehold av vannlek, gress og vegetasjon, vinterdrift, belysning og vedlikehold av bro, gangveier og natursteinsmur. Særskilte vurderinger er gjort for vegetasjon og vinterdrift: Det skal benyttes stedegen vegetasjon i park og i kantsonen. Dette er vegetasjon som hører naturlig hjemme i Møllendal og langs elv, og det er et ønske at naturen skal vokse naturlig og kreve minst mulig skjøtsel. Dette er spesielt viktig langs elvebredden. Elven og økosystemet langs elven tåler ikke salt. Det er avgjørende at det ikke benyttes salt i forbindelse med vinterdrift. Gangbanene og broen skal ha et dekke som består av variasjon av rister og fast dekke slik at nedbør ikke skal legge seg. Driftsutgifter innarbeides fra 2029 i henhold til gjennomføringsvedtak i sak [89/25](#).

Fløysletten

I Handlings- og økonomiplan 2025 -2028 ble det innarbeidet 0,5 mill. i 2025 og 0,3 mill. i 2026 til Fløysletten. Dette tiltaket i Handlings- og økonomiplan 2026-2029 gjelder kun endringsbeløpet fra 2025.

I forbindelse med økt og endret bruk av Fløysletten, var det behov for gjennomføre vurderinger knyttet til mulighet for fast amfiscene, behov for omregulering, behov for strømtilgang og toalett samt økt bruk av Kamveien. Det ble da innarbeidet midler til arealregulering og prosjekteringa av løsninger på Fløysletten samt bæreevnevurderinger for Kamveien. Kostnader knyttet til en eventuell bygging/fysiske tiltak var ikke inkludert. Tabellen under viser hvor mye midler det er avsatt til Fløysletten.

Tiltak	2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025	500 000	500 000	500 000	500 000
Fløysletten - endringsbeløp	-200 000	-500 000	-500 000	-500 000
SUM budsjettmidler til Fløysletten	300 000	0	0	0

Sentrumslekeplass - første utbyggingstrinn - driftskonsekvenser

Nordre Tollbodkai er et anlegg som Bergen kommune har ansvar for i dag, men dagens bruk representerer imidlertid ikke store driftsutgifter.

Etablering av midlertidige installasjoner og parkmessige grønnstrukturer vil generere en rekke nye elementer og utemøbler, ulike typer markdekker, og vil innby til økt bruk og dermed mer slitasje enn det arealene representerer i dag. Når det midlertidige anlegget avvikles til fordel for permanente strukturer, vil elementene gjenbrukes på andre steder og/ eller innarbeides som del av den permanente strukturen på Nordre Tollbodkai. Driftskostnadene er derfor beregnet som på et nytt anlegg, og uten en tidsmessig avkorting av kommunens løpende driftsutgifter. Nye driftsoppgaver vil eksempelvis være renhold, stell av beplantning, belysning og vedlikehold.

Driftsutgiftene øker i 2026 på grunn av at da går garantitiden til entreprenør ut og Bergen kommune må stå for vedlikeholdskostnadene i sin helhet.

Kutt

BBU omstrukturering av tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde 10A Offentlig plan, byplanlegging og kulturminnevern: Tilskudd til private eiere av verneverdige bygninger utgår i sin helhet med kr. 76 722,-. Ordningen krever mye administrasjon for marginalt tilskudd til den enkelte.

Tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift: Tre mindre tilskuddsordninger er slått sammen til en ny "Friluftsliv, fiske og fangst mv.". Den totale tilskuddspotten er redusert med kr. 26 562,-.

Tjenesteområde 10D Klima og miljøtiltak: Klima og miljøtilskudd er redusert med kr. 293 000,-

Innsparingstiltak innen naturforvaltning og parkdrift

Dette tiltaket gjelder flere innsparingstiltak. Tabellen under viser hva tiltaket består av.

Tiltak	2026	2027	2028	2029
Kutte tilskudd til dugnad velforeninger	- 50 000	- 50 000	- 50 000	- 50 000
Redusert vakthold ved Fredriksberg festning	- 30 000	- 30 000	- 30 000	- 30 000
Kutte internett i paviljongene i Nygårdsparken og på Møllendal	- 35 000	- 35 000	- 35 000	- 35 000
Renhold av offentlige toaletter på Gamlehaugen overføres til Statbygg	- 200 000	- 200 000	- 200 000	- 200 000

Stenge midlertidig toalett i Nordnesparken	-	400 000	-	400 000	-	400 000	-	400 000
SUM innsparingstiltak innen naturforvaltning og parkdrift	-	715 000	-	715 000	-	715 000	-	715 000

Byrådet foreslår å kutte tilskudd til velforeninger for å drive dugnad med kr 50 000. Det gjelder velforeningene Nordnes, Verftet, Nøstet, Støletorget og Øvregaten.

Det foreslås å redusere budsjettet med 0,2 mill. tilknyttet at ansvar for renhold av offentlige toaletter på Gamlehaugen overføres til Statbygg.

I budsjettavtalen mellom H, FrP, SP, BL, INP og PP ble det i 2025 satt av 0,4 mill. for å holde midlertidig toalett i Nordnesparken åpent i 2025. De midlertidige toalettene i Nordnesparken stenges dermed i 2026 og budsjett reduseres med 0,4 mill tilknyttet dette.

Reduksjoner tilskuddslisten

Byrådet foreslår reduksjoner og kutt på tilskuddslisten på kr. 10,9 mill. på byrådsavdeling for kultur, næring og idrett.

Inntektsendringer

Turparkering på innleide areal

Byrådet foreslår at det innføres parkeringsavgift for parkeringsplasser ved turområder der kommunen betaler leie til eksterne for areal knyttet til parkeringen. Ordningen gjelder for fem områder; Baugeitveit parkeringsplass, Hjortland parkeringsplass, Myrdalsvannet utfartsparkering, Fanafjellet utfartsparkering og Hausdalen utfartsparkering.

Turparkeringen vil koste kr. 10,- pr. time og ha en makspris på kr. 40,- pr. døgn.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Grøntfaglig planlegging	18 228	14 628	14 896	14 954	14 954	14 954	14 954
Kommunale skoger	12	258	257	264	264	264	264
Landbruk	7 350	9 855	9 982	8 793	8 793	8 793	8 793
Offentlige toaletter	4 728	3 525	3 975	3 622	3 622	3 622	3 622
Grønn prosjektering	46 397	41 471	41 925	42 230	42 230	42 230	42 370
Parkdrift	84 431	90 618	90 855	91 753	91 753	92 203	92 703
Fiske, fangst og viltstell	59	208	208	181	181	181	181
Naturforvaltning	26 089	30 904	31 271	28 554	28 227	28 227	28 227
Sum	187 295	191 466	193 369	190 352	190 025	190 475	191 115

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Naturforvaltning og friluftsliv brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr) *)	392	223	69	116	452	
Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	501	478	827	467	1 014	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Dyrka og dyrkbar jord i alt Omdisponert til andre formål enn landbruk Omdisponert i alt etter Jordloven og Plan- og bygningsloven Areal (dekar)	108,9	21,5	0,0	56,7	113,0	383,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Naturforvaltning og parkdrift

Prioritet

Brutto investeringsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv pr. innbygger

Dette er en indikator som kan ha til dels store svingninger fra år til år. Dette skyldes at investeringene år for år er varierende, også i andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. Årsaken til svingningene knytter seg til ujevn oppstart av prosjekter og når på året kostnadene oppstår.

Rekreasjon i tettsted brutto driftsutgifter, beløp pr. innbygger

KOSTRA-indikatoren viser en reduksjon fra 2023 til 2024. Reduksjonen kommer som en følge av skjerpede prioriteringer tilknyttet driftsutgifter til rekreasjon i tettsted, der kommunens kjerneoppgaver har blitt prioritert grunnet strammere økonomiske rammer.

Dyrka og dyrkbar jord i alt Annen bebyggelse og anlegg Omdisponert i alt etter Jordloven og Plan- og bygningsloven Areal (dekar)

Denne utviklingen samsvarer med nasjonale tall: 2024 var året med “nye rekordlave” omdisponeringsarealer i Norge. I 2023 utgjorde 108,9 dekar et betydelig innhogg i Bergens knappe jordbruksareal. Dette kan ha omfattet én eller flere større utbygginger – typisk er det boligprosjekter eller samferdselstiltak som krever omdisponering av jord. 2024 derimot, med kun 21,5 dekar omdisponert, markerer et år der nesten ingen ny matjord ble vedtatt nedbygd.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Med bakgrunn i kommunens økonomiske situasjon, prioriteres drift og vedlikehold av eksisterende parker, allmenninger og friluftsanlegg fremfor nye investeringer. Nye tiltak vurderes nøye ut fra tilgjengelige ressurser og tiltakenes bidrag inn mot mål om rekreasjon og et samfunn tilpasset fremtidens klima.

Arbeidet med ny Bystrand Lungegårdsparken er nå igangsatt, og ble besluttet nedjustert i omfang for å sikre forsvarlig ressursbruk i tråd med økonomisk situasjon og ønsket fremdrift.

Fortetting og økt utbygging i byen skaper press på arealbruk. Kommunen har i møte med utviklingen en viktig rolle i å sikre helhetlig planlegging og bevare strategiske blågrønne strukturer. Dette inkluderer naturbaserte løsninger som bidrar til klimatilpasning, styrking av grønne akser og at gode rekreasjonsområder sikres for innbyggerne.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel legger føringer for hvordan byen skal utvikles, hvor det skal bygges og hvor grøntområder skal bevares for fremtiden. Planen er et sentralt verktøy for å motvirke bit-for-bit-nedbygging av naturen. Dette skjer gjennom reguleringsplaner, oppkjøp og eventuelt ekspropriasjon. Slike prosesser er tidkrevende og ofte komplekse.

Naturstrategien for Bergen, vedtatt våren 2023, gir retning for hvordan kommunen skal ta vare på naturen både i tettbygde strøk og i hele kommunen, med fokus på naturmangfold og rekreasjon. Strategien har følgende visjon: *Bergen er Norges grønneste storby – I Bergen sikrer vi naturen plass og styrker naturen i byen.* Strategien gir føringer for hvordan kommunen skal ta vare på naturen både i og utenfor tettbygde strøk. Strategien tar for seg to fokusområder med mål for naturmangfold og rekreasjon.

Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen, vedtatt januar 2023, setter mål for utslippsreduksjon og klimatilpasning, og understreker betydningen av å bevare naturen.

Flere temaplaner og strategier styrer arbeidet innen tjenesteområdet, blant annet Arkitektur+, kommunedelplan for overvann, plan for naturmangfold og universell utforming. Temaplan for skogbruk og handlingsplan for urbant landbruk er under utvikling, og skal bidra til bedre samordning og grønnere byutvikling.

Kommunen arbeider gjennom disse planene for å sikre en grønn, aktiv og attraktiv by – tilpasset både dagens behov og fremtidens utfordringer.

BKNI avdeling for landbruk

Landbruksnæringen gir oss kortreist, lokalprodusert mat, samtidig som vi får et åpent og vakkert kulturlandskap som produserer miljø- og frilufts goder. Landbruket bidrar med matsikkerhet og beredskap, som en tradisjonsrik del av vår fortid og fremtid.

Bergen er i Vestlandssammenheng en stor landbrukskommune. 115 produsenter søker om produksjonstilskudd, og 15000 dekar er i drift som aktivt jordbruk. Tar en med skogbruket, blir areal i drift mangedoblet.

Byrådet vil legge til rette for aktive gårdsbruk, med økt omsetning av landbruksprodukter fra Bergen. Det lokale landbruket er imidlertid under press fra utbygging, og en bevist politikk for vern av jord er viktig. Videre er mye landbruksjord i Bergen utenfor drift, her er det både næringsmessige muligheter, beredskapsbehov og behov for å hindre gjengroing av landskap. Jordbruk den fjerde største kilden til utslipp av klimagasser i Norge, her arbeides det med mer klimavennlig drift.

Landbruket i Bergen er tradisjonsrikt, men det er likevel behov for produkt og varemerkeutvikling for å sikre gode priser for det som produseres. Byrådet vil også legge til rette for tilleggsnæringer, som vil være tilpasset særegenhetene ved bergensk landbruk.

Bergen har en vesentlig produksjon av skog og skogsprodukter. Næringen er profitable og gir også viktige friluftsgoder. Skogbruket er i en fase der skogsveier skal bli mer miljøvennlige. Økt nedbør vil kunne gi utfordringer for stabiliteten i bratte skoger. I arbeidet med klimatilpassing spiller måten vi bruker arealene på en viktig rolle. Vi må beholde areal som ikke er urbanisert slik at naturen får til å dempe virkningene av nedbør, vind og vann og til å binde CO₂.

Landbruket er i stor grad styrt av statlige regelverk og føringer, og kommunens handlingsrom er begrenset. Lokale myndigheter kan likevel bidra med informasjon, tilrettelegging og rådgiving, og bidra til øket kunnskap om bærekraftig landbruk og klimatilpasninger. Bergen kommune vil arbeide for en kunnskapsbasert landbrukspolitikk basert på uavhengig forskning.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Innbyggerne har tilgang til natur og naturopplevelser i sitt nærmiljø.	Antall gjennomførte nærmiljøprosjekt og nærmiljøtiltak pr. år.	0	2	3	3
	Legge tilrette for etablering og utvikling	Antall veiledningsmøter med nye eiere av landbrukseiendommer	10	15	20	25
		Informasjonsaktiviteter rettet mot landbruksnæring/ grunneiere	5	5	5	5
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall søknader om tilskudd til urbant landbruk	34	17	20	20
		Antall utleiekontrakter kommunalt areal til urbant landbruk	0	0	0	0
	Verne om landbruk og skogbruk	Antall ikke-godkjente foryngelsesplikt etter hogst	5	4	2	0
		Ferdigbehandlede drivepliktssaker og dødsbosaker	200	400	600	600
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	3,9 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)

- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Utarbeide Temaplan for natur, miljø og klima. Planen skal erstatte *Naturstrategi for Bergen, Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022 – 2030* med handlingsplan, *Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet, Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2022 – 2026* og *Strategiplan mot fremmede skadelige arter i Bergen kommune*.

Aktivitetsnøkkel tall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall dekar jordbruksareal i produksjon	15 722	15 550	15 550	16 000	17 000	17 500	18 000	
Antall dekar matjord i Bergen ikke i produksjon	13 778	13 950	14 000	13 500	12 500	12 000	13 500	
Antall dekar skogbruksareal i Bergen i produksjon	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	
Antall dreneringssaker	6	3	7	10	15	15	15	
Antall nye Barnas byrom	4	3	2	2	2	2	2	
Antall planeringssaker	2	2	3	6	8	10	10	
Antall søknader om produksjonstilskudd fra landbruksdirektoratets statistikk	122	125	130	130	135	135	140	
Antall utleiekontrakter for urbant landbruk	0	5	5	10	12	15	15	
Parkareal dekar	1 805	1 827	1 805	1 805	1 805	1 805	1 805	
Samlet lengde av sommerturveier, -turstier og -løyper med kommunalt driftsansv (km)	54	60	60	60	60	60	60	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Badebyen Bergen	2026		IA	4,0	0,0	4,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Barnas byrom	Løpende						3,0	8,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0	12,0	114,0
Bystrand Lungegårdsparken	2028	BY 117/25	270,0	294,1	-0,2	293,8	35,0	78,0	49,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	162,6
Den grønne akse	Løpende						2,5	5,4	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,2
Friluftstiltak	Løpende						3,5	2,1	2,4	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	22,4
Gjeddevann friluftsområde	2026		IA	4,1	0,0	4,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Grønnevikken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling	2026		IA	8,8	0,0	8,8	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Haukås våtmarkspark	2030		IA	42,0	0,0	42,0	0,0	0,0	2,0	14,0	26,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	42,0
Innløsning og erverv friarealer	Løpende						0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	4,0
Kanal/elv Mindemyren sør	2031		IA	130,0	-64,0	66,0	0,0	0,0	0,0	0,0	65,0	65,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,0
Lyssetting av Fløysvingene	2026		IA	3,4	0,0	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4
Mindemyren kommunal andel	Løpende						2,4	1,5	11,5	15,6	20,0	20,0	24,0	24,0	29,3	20,0	168,2
Mindetorget	2031		IA	202,4	-158,1	44,3	37,0	28,2	38,7	14,3	14,4	65,0	0,0	0,0	0,0	0,0	197,7
Møllendalselven elve- og strandpark	2028	BY 89/25	135,8	185,2	-55,3	129,9	30,0	33,5	26,7	6,0	3,0	10,0	15,0	20,0	0,0	0,0	144,2
Parker rehabilitering	Løpende						0,5	1,5	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg	2028		IA	27,4	0,0	27,4	1,0	13,6	12,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,4
Rehabilitering gatetrær og vegetasjon	Løpende						0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
Rollandsparken - naturlekepark	2031		IA	62,5	0,0	62,5	1,0	4,0	5,0	20,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0
Storavatnet park- og friluftsområde	2031		IA	94,0	-36,8	57,2	2,0	5,0	5,0	60,0	21,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	93,5
Sælenvassdraget - Oaseparken	2032		IA	23,5	0,0	23,5	0,0	0,0	0,5	1,0	2,0	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	23,5
Sælenvassdraget - Utløp fra Ortuvannet	2029		IA	23,0	0,0	23,0	1,0	2,0	5,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	23,0
Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene	Løpende						17,0	14,8	19,7	9,7	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	1,6	78,8
Utbyggingsavtaler Paradis	Løpende						0,3	0,2	0,2	0,0	22,0	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0	44,8

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Utbyggingsavtaler Søreide	Løpende						2,7	10,8	5,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Utbyggingsavtaler Wergeland	Løpende						2,5	6,5	1,3	29,0	35,0	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	81,8
Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering	2026		IA	6,3	0,0	6,3	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Vassdrags- og våtmarkstiltak	Løpende						0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	1,0	2,0	12,0	0,0	0,0	15,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			337,8	1 112,9	-314,5	798,4	147,6	217,5	207,0	203,0	257,6	219,2	69,7	74,7	48,0	36,0	1 484,7

Investeringsbudsjett

Badebyen Bergen

Med sjøfrontstrategien er det vedtatt at byens kontakt med sjøen skal styrkes. Dette skal blant annet oppnås ved å tilrettelegge for variert aktivitet for alle brukergrupper, både i, på og ved sjøen. Langs Bergens sentrale sjøfront finnes det 18 badeplasser. Flere av disse har behov for fysiske opprustinger for at de skal være trygge og brukervennlige. Flere tiltak er gjennomført. Badebyen Bergen vil også igangsette pilotprosjekter for å teste plasseringer og utforming av mer omfattende tiltak. I tillegg er det behov for å kartlegge kvaliteten på de eksisterende badeplassene i bydelene utenfor sentrum. Prosjektet videreføres.

Det foreslås en fremskynding på 0,7 mill fra 2027 til 2026. Dette skyldes at prosjektet har forsert fremdrift. Det går raskere med både gjennomføring av tiltak og utredning enn tidligere forventet. Forventes å bli ferdigstilt i 2026.

Barnas byrom

Investeringen Barnas Byrom er en budsjettpost som omfatter oppgradering og bygging av nye uterom for barn og unge. Oppgraderingene gjennomføres som enkeltprosjekter i ulike geografiske områder.

Det skyves 9 mill fra 2026 og 4 mill fra 2027 utover i HØP perioden. Dette skyldes at tilgjengelig kapasitet må benyttes til investeringene Rolland naturlekepark, Bystrand og Storavatnet.

Bystrand Lungegårdsparken

Den nye parken erstatter den gamle Lungegårdsparken ved Store Lungegårdsvannet, som måtte vike for å gi plass til bybanetraséen til Fyllingsdalen. Reetableringen er et plankrav i reguleringsplanen. Den nye parken etableres på en ny fylling etablert med overskuddsmasser fra byggingen av bybanelinjen til Fyllingsdalen. Fase 1 med utfylling og prosjektering avsluttes i 2025.

Et sentralt ledd i fase 2 er å utføre nødvendige sikkerhetstiltak der land møter sjø. Den 700 meter lange strandkanten må sikres i form av installasjoner som hindrer utgliding av masser. Det skal legges til rette for trygg ferdsel, både langs sjøkanten og under vannoverflaten. Langs badestranden må det tilrettelegges for å hemme erosjon og sikre trygg ferdsel for badende, også for de som ikke er svømmedyktige. Overgangen til sjø skal ivareta og støtte opp under tiltakene som allerede er gjort for å forbedre havbunnen, i regi av prosjektet Renere Havn.

Fase 2 består i tillegg av følgende tiltak:

- opparbeidelse av sandstrand i nordlig del av området. Her vil det legges til rette for bading med en universelt utformet baderampe
- etablering av en stor åpen gressflate for aktiviteter i tilknytning til badeområdet, som vil være egnet for arrangementer
- etablering av oppholdsareal med bord og benker mot AdO- plassen
- etablering av koller med plantefelt, blomstereng og trær, tilrettelagt for biologisk mangfold samt en lav mur i fjæresonen
- etablering av vegetasjon med stedegne planter og trær • etablering av turvei gjennom området (Kyststien) med benker og lys

- belysning av parken
- tilrettelegging for sykkelparkering

Ved behandling av gjennomføringsvedtak, jf. [sak 117/25](#) ba bystyret byrådet om å sørge for etablering av toaletter, skifterom, stellerom, vannposter og strømuttak innenfor Bymiljøetatens investeringsramme på Bystranden. Det foreslås dermed å flytte 15 mill fra investeringen Opprusting av nærmiljø – Nedre Nygård/Nygårdshøyden til Bystranden for å sikre toalett/skifterom/stellerom, drikevannsposter, samt medfølgende infrastruktur til vann, avløp og strøm. Prosjektet på Nygårdshøyden vil uansett måtte nedskaleres etter innkommet klage som fikk medhold.

Generelt er byrådet bedt om å arbeide med å prøve å sikre ekstern finansiering, men det er for tidlig å si noe om det.

Det foreslås endret periodisering fra tidligere innspill, da man planlegger for anleggsarbeid i hele 2027. Det tas derfor høyde for fakturering og sluttregnskap også i 2028.

Den grønne akse

I økonomiplanperioden foreslås videreføring av midler til tiltak for universell utforming i den grønne akse; i hovedsak fra teateret til biblioteket. Prosjektet innebærer helhetlige tiltak for universell utforming av den grønne akse. Dette er i form av en forvaltningsplan og konkrete tiltak som ny belysning, etablering av et overordnet ledesystem, og andre fysiske tiltak som gjør prosjektområdet mer tilgjengelig for fotgjengere. Målet er å tilgjengeliggjøre viktige møteplasser i Bergens sentrumskerne for fotgjengere med funksjonsvariasjoner, og på den måten bidra til at hverdagsreiser i og gjennom området i størst mulig grad kan gjøres ved å gå. Med en stadig eldre befolkning vil slike tiltak bidra til at flere kan leve aktive og selvstendige liv.

Det foreslås å skyve 0,7 mill. fra 2027 til 2028 og 2029. Dette skyldes at gjennomføring av flere enkle tiltak utsettes. Det er mer kostnadseffektivt å samle både enkle og mer omfattende tiltak i én anskaffelse i stedet for å dele opp. Omfattende tiltak er modne for anskaffelse tidligst mot slutten av 2026.

Friluftstiltak

Denne budsjettposten omfatter mindre tiltak til relativt lave kostnader, men som likevel kan ha stor betydning for utøvelse av friluftsliv og rekreasjon. Eksempler på slike tiltak er klopper, tilrettelegging for universell utforming, benker og gapahuker. Handlingsplanen for natur og rekreasjon-fysiske tiltak skal følge opp naturstrategien og vil konkretisere og prioritere tiltak. Det foreslås videreføring av budsjettposten på samme nivå som tidligere.

Gjeddevann friluftsområde

Det skal etableres turveg fra Varden idrettsanlegg til badeplass ved Gjeddevatn. Detaljprosjektering er gjennomført. Gjennomføring av tiltaket skal starte opp innen utgangen av 2025. Det ble i 2. tertialrapport 2025 skjøvet 0,6 mill. fra 2025 til 2026. Det skyldes at det måtte gjøres noe mer prosjektering enn forventet og kapasitet hos entreprenør.

Grønneviken - byboliger og delekultur - Prosjektutvikling

Dette investeringsprosjektet gjelder kun konseptutvikling og forberedende arbeider for Grønneviken.

- juridisk bistand til å utarbeide salgsstrategi og selve salget
- Undersøkelser av forurenset grunn

- Bistand til å utarbeide kvalitetsprogram, utomhusplan for byrom
- Rive og saneringsplan Blåbygget
- Oppfølging etter salg
- Kommunikasjon og referansebesøk
- Mulighetsstudie for hvordan drifte fellesareal Belsen + barnehage

I 2. tertialrapport 2025 ble 0,6 mill skjøvet til 2026 for avsluttende arbeider. Det er ikke behov for alle midler som var avsatt som usikkerhetsreserve. 4 mill. ble dermed trukket inn i 2. tertialrapport 2025.

Haukås våtmarkspark

Haukåsvassdraget er hjem for siste bestand av elvemuslinger i Bergen. Samtidig er området hekkeområde for den truede fuglearten vipe.

Tiltaket dreier seg om å gjennomføre restaurering av et tidligere våtmarksområde med et meanderende elveløp (Haukåselva) i Åsane. Tiltaket inkluderer også begrenset tilrettelegging for rekreasjon og pedagogisk bruk av området.

Formålet med tiltaket er å ivareta og styrke naturmangfoldet, herunder vannmiljøet for den kritisk truede elvemuslingen. Tiltaket vil også bidra til økt kunnskap om natur og det biologiske mangfoldet i området.

Innløsning og erverv friarealer

Formålet med budsjettmidlene tilknyttet denne posten er å ha beredskap for å blant annet kunne sikre rettigheter til arealer i situasjoner det ikke er planlagt for. Kostnader i forbindelse med grunnerverv vil normalt inkluderes i prosjektutgiftene til de konkrete prosjekter det bevilges midler til. Erfaringsmessig kan det likevel være nødvendig å ha tilgjengelig mindre beløp som kan benyttes til uforutsette grunnerverv og/eller utredninger i denne sammenheng.

Det foreslås å videreføre prosjektet på samme nivå som tidligere Handlings- og økonomiplan.

Kanal/elv Mindemyren sør

Resterende del av kanalen på Mindemyren må realiseres i sammenheng med flytting av Kanalveien i Sør samt realisering av feltene S1-S4 i Områdeplanen.

Transformasjon og fortetting av næringsområdet Mindemyren ble vedtatt av bystyret i 2014, i sak 97-14. I områdeplanen forutsettes åpning av kanal og satsing på blågrønne strukturer. Kanalen er delvis opparbeidet langs bybanen. Et mindre strekk av kanalen inngår i prosjektet «Mindetorget».

Det er planlagt over 3 000 nye boliger på Mindemyren, for at disse skal kunne realiseres er det avgjørende at nødvendig offentlig infrastruktur samtidig realiseres. I tillegg til boligbygging vil ca. 56% av utviklingsarealene forbli eller utvikles til næringsarealer. Dette vil kunne tilføre Bergen en rekke nye arbeidsplasser og mulighet for næringsutvikling. Det er også planlagt studentboliger på Mindemyren. Tiltaket er omfattende og realisering krever utstrakt planlegging, samhandling, koordinering og finansiering, blant annet fordi en rekke private og offentlige interesser og aktører er berørt eller involvert.

Kommunen har forpliktet seg til å realisere tiltakene gjennom utbyggingsavtaler. Det er forutsatt høy grad av privat finansiering (60%), øvrig andel vil måtte dekkes av kommunen. Det forutsettes at en stor andel av dette kan finansieres ved bruk av budsjettpostene Mindemyren kommunal del og Infrastruktur transformasjonsområder.

Lyssetting av Fløysvingene

Det ble i revidert budsjett 2025 foreslått å benytte midler til Lyssetting av Fløysvingene. Dette ble finansiert ved å flytte midler fra budsjettposten Turveinett/Friluftstiltak inkl. Byfjellene.

Lyssetting av Fløysvingene vil kunne bidra til å utvide det eksisterende turtilbudet og gjøre Fløyenområdet lettere tilgjengelig for allmennheten på kveldstid og i vinterhalvåret. Midlene for 2026 ligger på tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift.

Mindemyren kommunal andel

Dette er en budsjettpost som skal dekke Bergen kommunes andel av bygging av kommunal infrastruktur. Disse konkretiseres og gjennomføres som enkeltprosjekter. Enkeltprosjektene har ulik fremdrift og budsjett. For å få gjennomført transformasjonen av Mindemyren er det viktig at kommunen gjennomfører tiltak som er nødvendige for at utbyggere skal kunne realisere sine prosjekter. Prioritering av prosjekter må derfor skje i dialog med aktuelle utbyggere. Kommunen har gjennom utbyggingsavtaler forpliktet seg til å realisere den offentlige infrastrukturen på Mindemyren. Det er en rekke pågående prosjekter på Mindemyren hvor det er behov for kommunal finansiering og koordinering. Midlene skyves noe for å tilpasse kommunens budsjett til utbyggenes aktivitetsnivå.

Mindetorget

På Mindemyren planlegges et offentlig torg med tilhørende infrastruktur. Mindetorget er regulert sammen med Meieribyen, og skal tilrettelegge for opphold, økt biomangfold og urban rekreasjon. Prosjektet omfatter en videreføring av kanalen, samt etablering av et større vannspeil som fiskehabitat. På grunn av byggetekniske avhengigheter er det også nødvendig å etablere venstresvingefelt i Kanalveien samtidig. Prosjektet er i planleggingsfase, det er gjennomført analyse av avhengigheter og rekkefølge for bygging, det er gjennomført forprosjekt og grunnundersøkelser.

Videre prosjekt innbefatter usikkerhetsanalyse før detaljprosjektering. Utbyggingen av deler av Meieribyen er avhengig av at torget med tilhørende kanal og infrastruktur er realisert. Dersom realiseringen utsettes vil også utviklingen av Meieribyen utsettes på grunn av de byggetekniske avhengighetene. Midlene i HØP-perioden omfatter både videre planlegging for utføring av tiltak, og utføring av tiltakene. Prosjektet har en høy andel ekstern finansiering gjennom utbyggingsavtaler.

Møllendalselven elve- og strandpark

Prosjektet er delt i to deler- en elvepark og en strandpark da de to områdene kan realiseres uavhengig av hverandre. I prosjektet Møllendal elvepark skal elveløpet restaureres, og det etableres en park, et torg og universelt utformete gangveier langs elven. Det skal bygges en ny bro som binder sammen Møllendal øst og vest. Friområdet er en viktig del av og forutsetning for realiseringen av det nye boligområdet i Grønneviken. Prosjektområdet ligger på et nedlagt kommunalt deponi og innebærer sanering av forurenset grunn. Vann- og avløpsinfrastruktur skal oppgraderes, og spillvann og overvann skal separeres i tråd med vedtatt rammeplan for vann-og avløp. Anbudet er forutsatt høsten 2025.

Det skal opparbeides en strandpark på Tonningsneset. Prosjektering av strandparken kan først starte når det foreligger en fremdriftsplan for flytting av helikopterlandingsplassen, og den eksterne finansieringen er avklart. Det skal prosjekteres med gangveier langs sjølinjen. Både elve- og strandparken er en del av og en forutsetning for realiseringen av det nye boligområdet i Grønneviken.

Parker rehabilitering

Det foreslås midler til to forprosjekter i HØP-perioden.

Teaterparken opprusting (forprosjekt)

Det skal utarbeides et forprosjekt. Forprosjektet skal kartlegge hva som kreves av rehabilitering og kartlegge hvilken kostnad det vil ha. Dette vil danne grunnlag for fremtidig innspill til Handlings- og økonomiplan.

Det historiske parkanlegget Teaterparken har behov for rehabilitering og restaurering. Parken ligger midt i sentrumskjernen, og er en av Bergens eldste parker. Den er et sentralt bidrag til Bergens særpreg og er hyppig brukt til både opphold og gjennomfart. Det er stor slitasje på parkens overflater, møblering, murer og vegetasjon. Den Nationale Scene og Teaterparken er fredet som et felles anlegg. Teaterbygget er under rehabilitering, og det vil være fornuftig å se på opprustingen av parken samtidig.

Rehabilitering av Teaterparken vil få tett oppfølging fra antikvariske myndigheter ettersom den er fredet. Dette gjør at prosjektet spesielt i innledende faser vil ta lengre tid enn normalt.

Olsvikparken - opprustning (forprosjekt)

Olsvikparken utgjør i dag en viktig «grønn lunge», sentralt plassert i Olsvikåsen.

Tiltaket dreier seg om å etablere et forprosjekt som blant annet nærmere vil klargjøre innhold og omfang av tiltak i parken, samt beskrive hvordan de kan gjennomføres.

Forprosjektet er et ledd i å kunne ta stilling til hvordan parken kan gjøres mer anvendelig, bl a i forbindelse med arrangementer og markeringer (Olsvik gatefest, Lysfesten i Olsvik, arrangementer i regi av skole og barnehager mm). Gjennomføring av forprosjektet er grovt kostnadsestimert til kr 500 000.

Rehabilitering av Ole Bull fonteneanlegg

Ole Bull fonteneanlegg, en av de mest sentrale fontenene i sentrum, er stengt på grunn av store feil og mangler. Hele fonteneanlegget har behov for en total rehabilitering. Eksisterende fonteneanlegg må rehabiliteres/skiftes ut, noe som også innebærer at byrommet må rehabiliteres. Blant det som må gjøres er rehabilitering/uskiftning av basseng, dyser, rør, vannpumper og teknisk rom. I byrommet må det ses nærmere på steiner, plantebed, byromsmøbler og enkelte utbedringstiltak knyttet til universell utforming.

Gjennomføringen av tiltaket vil også ha konsekvenser for det eksisterende byrommet. Vannanlegget har også en sammenheng opp mot vannanlegget ved den blå steinen, og vurderinger av dette må også gjøres. Rehabiliteringen vil sikre et godt å sikkert anlegg for strøm og pumpesystemer, og tilrettelegge for effektiv drift og vedlikehold. Utbedringen av byrommet vil gjøre anlegget mer tilgjengelig for alle innbyggere (universelt utformet).

Det foreslås foreløpig en kostnadsøkning på 17,5 mill. i forhold til vedtatt HØP 2025-2028. Det opprinnelige kostnadsestimatet var for begrenset og tok heller ikke inn i seg følgekonskvensene over grunnen (byrommet). Det gjøres nå undersøkelser for å estimere prosjektets faktiske kostnader. Dette arbeidet pågår, og er forventet klart i løpet av høsten 2025.

Rehabilitering gatetrær og vegetasjon

Prosjektet omfatter nyplanting og rehabilitering av bytrær. I 2. tertialrapport 2025 ble det skjøvet midler fra 2025 til 2027. Det vil i løpet av høsten 2025 konkretiseres tiltak relatert til utarbeidet Beplantningsplan for Bergenhus og Sandviken bydel. Midlene vil benyttes til konkrete tiltak i 2027 i disse bydelene.

Rollandsparken - naturlekepark

Rollandsparken ligger på Rolland, sentralt i Åsane bydel. Rollandsparken fremgår som et prioritert tiltak i KDP Blågrønne infrastruktur, og er et lenge ønsket rehabiliteringstiltak. Parken er en tidligere myr, og utgjør et naturlig fordrøyningsanlegg sentralt i tett bebyggelse. Parken er en av Åsane bydel sine få sentrale, grønne lunger, og ligger i kort avstand fra vedtatt bybanestopp (Åsane Terminal) og fremtidig fortetningsområde. Den nye satsingen bygger videre på en omfattende utredningsfase ferdigstilt i 2024: Rollandsparken –konseptutvikling ny lekeplass. Rollandsparken rehabiliteres med formål om å: øke leke- og rekreasjonsverdiene i området, forbedre det biologiske mangfoldet, og sikre fordrøynings og karbonlagringsevnen og slik forbedre området for fremtidens klima.

Det foreslås å fremskynde entreprise fra 2031 til 2030.

Storavatnet park- og friluftsområde

Langs Storavatnet skal det etableres et grønt friareal med tilrettelagte aktivitetsområder. Friarealet anlegges på overskuddsmasser fra Sotrasambandet. Det er inngått en avtale mellom Statens vegvesen og Bergen kommune om reguleringsplan for Sotrasambandet. Avtalen regulerer andelen anleggsbidrag, og forplikter Bergen kommune til å opparbeide et park- og friluftsområde i tråd med gjeldende reguleringsplan. Reguleringsplanen setter krav til innhold og kvalitet, så vel som fremdrift. Anlegget skal i henhold til avtalen være ferdig opparbeidet «senest et år etter at veganlegget øst for Harafjellet tas i bruk». Prosjektet har høy andel ekstern finansiering gjennom avtale med Statens vegvesen. Investeringen omfatter hele prosjektet, både konseptutvikling og bygging. Periodiseringen er justert i tråd med oppgitt fremdrift fra Statens vegvesen.

Sælenvassdraget - Oaseparken

Sælenvassdraget vurderes totalt sett som det lukkede vassdraget i Bergen kommune som har størst potensiale for gjenåpning, basert på faktorene naturmangfold, fiskevandring, rekreasjonsmuligheter, flomkapasitet og eiendomsforhold. Del 1 (Lynghaugparken), er ferdigstilt, og er en illustrasjon på potensialet i gjenåpningen. Det foreslås en trinnvis gjenåpning av vassdraget, med tre delprosjekter i kommende periode. Prosjektene utvikles trinnvis.

Oaseparken: Prosjektområdet består i dag av eksisterende våtmark og elv som går i en åpen, avrettet kanal. Det fremstår som en bakside som er lite brukt og kanalen er i dag for bratt for fiskevandring. Det er kraftig fortetting i området og prosjektet er sentralt plassert som en viktig grønn lunge og rekreasjonsareal tett på sentrum. Dette er trolig det enkeltprosjektet med størst potensiale for naturmangfold langs Sælanelva, og det ligger tett på sentrum av Fyllingsdalen. Prosjektet vil innebære å restaurere elv i kanal (ca.180 m), koble elven på våtmarksområdet og tilrettelegge for fiskevandring og ivareta gangvei. Det er også ønskelig å etablere gangvei og/eller utkikkspunkt som går gjennom deler av våtmarken på bro/ brygge. Eventuell belysning vil hensynta naturmangfold.

Sælenvassdraget - Utløp fra Ortuvannet

Sælenvassdraget vurderes totalt sett som det lukkede vassdraget i Bergen kommune som har størst potensiale for gjenåpning, basert på faktorene naturmangfold, fiskevandring, rekreasjonsmuligheter, flomkapasitet og eiendomsforhold. Del 1 (Lynghaugparken), er ferdigstilt, og er en illustrasjon på potensialet i gjenåpningen. Det foreslås en trinnvis gjenåpning av vassdraget, med tre delprosjekter i kommende periode. Prosjektene utvikles trinnvis.

Delprosjektet **Sælenvassdraget - Utløp fra Ortuvatnet** inneholder:

- Reetablering av tidligere elveløp (ca. 120 m)
- Tilrettelegge for fiskevandring i rør (ca. 180 m)

Vassdraget ble betydelig svekket under utbyggingen av Fyllingsdalen på 1960 og –70-tallet. Nå står Fyllingsdalen igjen overfor stor utbygging, og dette prosjektet vil gi bedre forhold for både mennesker og natur. Gjenåpning av vassdraget og fjerning av vandringshinder kan sikre fiskevandring for rødlistede arter og mer enn doble fiskeproduksjonen i vassdraget. Gjenåpning vil gi en mer attraktiv bydel gjennom et rikere rekreasjonstilbud og bedre tilgang på natur i en sosiodemografisk variert bydel hvor det pågår høy grad av fortetting. Et åpent vassdrag har større flomkapasitet enn et lukket vassdrag. Planlagt prosjektperiode er 2026-2029.

Turveinett/ friluftstiltak inkl. Byfjellene

Midlene på budsjettposten er planlagt brukt til oppgradering av turveier samt ulike friluftstiltak.

Det foreslås å flytte 3,4 mill. fra denne budsjettposten til Lyssetting av Fløysvingene. Under omtales konkrete prosjekter i HØP - perioden.

Prosjektet **Lyderhorn-trappen, Laksevåg bydel** omfatter totalrehabilitering av tretrappen på det bratte partiet langs turstien mellom Kvarven og Lyderhorn, et kritisk punkt på traseen for 7-fjellsturen med høy bruksintensitet. Tiltaket skal sikre trygg ferdsel for turgåere i årene fremover.

Hundepark Apeltunhaugane: Det skal etableres en inngjerdet hundepark med benker og eventuell HC-parkering på Apeltunhaugane i Fana, basert på nylig gjennomført behovskartlegging for bydelen. Utredningen er ferdigstilt, og prosjektet er under planlegging med oppstart planlagt i 2025.

Hundepark Stølsvegen Nord: I Arna bydel er det gjennomført en utredning som har identifisert Stølsvegen nord som egnet lokalitet for ny hundepark, hvor det skal etableres gjerder, benker og eventuell HC-parkering.

Adkomst badeplass Storavatn (Ægilsvei): Ved Storavatn i Loddefjord skal det etableres en gruset adkomstvei på om lag 230 meter fra Hetlevikåsen/Loddefjord til den nyetablerte badeplassen, for å sikre bedre tilgjengelighet for allmennheten og som skolevei. Skilting av traseen er planlagt gjennomført i 2025, mens utbedring av stien gjenstår og gjennomføring planlegges i perioden 2025–2026.

Kyrkjetangen - universell utformet tilrettelegging badeplass: Utbedre universell utformet tilrettelegging fra turparkering til strand slik at flere kan benytte seg av området. Kyrkjetangen er et svært populært og viktig friluftsområde med mange badende gjester på sommeren. Utover finværsdager brukes området til rekreasjon som hundelufting og turgåing. Friluftsområdet befinner seg på Bønes.

Rambersveien fjellsikring: Rambersveien er en turvei i Arna. Den strekker seg langs fjellsiden mellom Indre Arna og fjellområdet Ådnanipa. Veien brukes som turvei; til trening, som «skolevei» og ifm. hundelufting. Prosjektet går ut på å sikre rasutsatt turvei ved etablering av fanggjerde (anslått til ca 200 m). Geolog vurdert aktuelt strekk av turvei og løснеområde, og vært tydelig på at det er skredfare, og at sikring anbefales.

Gangforbindelser Løvestakksiden – Løvestien: Etablering av tre gangetilkomster til Løvestien. Løvestien er populær, og en mye brukt turvei. Det er behov for flere opparbeidete traseer for å komme til/fra Løvestien. Avstanden mellom den enkelte atkomst er stor. Naboene til eksisterende traseer opplever at belastning av både gående og kjørende er stor. Et viktig formål er å fordele gangtrafikken på flere

atkomst og at mange får kortere vei til Løvestien. Byggestart andre halvår 2025. I tillegg til disse tre tiltakene planlegges det også for en rullevennlig atkomst til Løvestien.

Utbyggingsavtaler Paradis

Torg Paradis: I områdereguleringsplan for Paradis er det forutsatt realisering av flere offentlige tiltak. Realiseringen av torgene er avhengig av Vestland fylkeskommune sin realisering av «Fase 2» på Paradis samt privat utbyggers detaljregulering. Vestland fylkeskommune har startet planleggingen av fase 2 og antar å gjennomføre prosjektet rundt 2030. På dette tidspunkt bør kommunen ha startet arbeidet med torgene. Det er planlagt en rekke nye boliger på Paradis, for at disse skal kunne realiseres er det avgjørende at nødvendig offentlig infrastruktur samtidig realiseres. I tillegg til boligbygging vil deler av utviklingsarealene forbli eller utvikles til næringsarealer. Dette vil kunne tilføre Bergen nye arbeidsplasser og mulighet for næringsutvikling.

Kommunen har forpliktet seg til å realisere tiltakene gjennom utbyggingsavtaler. Det er forutsatt høy grad av privat finansiering. Gjennomførte prosjekter har vist at det er mer resurskrevende enn tidligere antatt å realisere tiltak på Paradis. Kostnadsgrunnet for offentlige tiltak er under oppdatering. Med bakgrunn i dette antas det at en andel vil måtte dekkes av kommunen. Det antas at denne vil ligge på rundt 20% av totalkostnaden.

Utbyggingsavtaler Søreide Friområder på Søreide

Det skal etableres to friområder i Dolvika sentralt på Søreide, Telenorkaien (FR1) og Dampskipkaien (FR2). Realisering av friområdene er en oppfyllelse av rekkefølgekrav i områdereguleringen for Søreide, og er forpliktelser kommunen har tatt på seg gjennom utbyggingsavtaler. Dolvika er en mye brukt småbåthavn som i dag er preget av næring- og industriformål. Prosjektene skal sikre offentlig tilgang til sjølinjen og gode møteplasser i et område hvor det er planlagt ny bruk med mange nye boliger. Telenorkaien ligger på en steinfylling som i dag brukes til oppbevaring av småbåter og kabler, med utsikt over viken og en slip som gir tilgang til vannet. Dampskipkaien er et en liten kai med ettermiddagssol og en gammel kran som ligger bortgjemt i et litt overvokst friområde.

Det planlegges for aktiviteter og rekreasjonsmuligheter i strandsonen, bedre tilkomst, sikring av kaikanten og formidling av kulturhistorien i Dolvika. Prosjektene har spesielt fokus på at friområdene skal bli sosiale møteplasser for unge i nærområdet, og at de skal inkluderes i gode medvirkningsprosesser.

Utbyggingsavtaler Wergeland

Grønnallmenningen: Det skal opparbeides et offentlig byrom som del av Meieriallmenningen og Grønnallmenningen i Mindebyen. I tråd med reguleringsbestemmelser og utbyggingsavtaler må det tilrettelegges for god offentlig byromstruktur i transformasjonsområdet Mindebyen-Wergeland. Stor andel finansieres av utbyggere på Wergeland via utbyggingsavtaler. Kommunal andel hentes fra budsjettposten Infrastruktur i utbyggingsområder. Det er liten fremdrift i prosjektet pga uavklart grunnerverv for en av eiendommene. Det jobbes videre med forberedende arbeider, og mulighet å endre rekkefølge i utbyggingen.

Wergeland torg: Det skal etableres et nytt byrom på Wergeland. Wergeland Torg samler alle gang- og sykkelveiforbindelsene i området, samtidig som kollektivholdeplassene for bybane og buss ligger her. Det er også lagt opp til en stor plassdannelse på vestsiden av Storetveitvegen, der de to allmenningen møtes. Torget er et viktig byrom i områdeplanen og sentralt for at gang- og sykkelforbindelsene skal fungere som kommunen ønsker. Prosjektet vil være til fordel både for beboere og næringsdrivende i området, og påvirker også sammenhengen til Mindemyren. Kommunen har forpliktet seg til utbygging av byrommet gjennom utbyggingsavtaler. Realiseringen har avventet Fylkeskommunen sin plan for flytting av fylkesvei, noe som må gjøres for å frigjøre areal til Wergeland torg. Det er tidligere spilt inn behov for midler til tidligfase arbeid. Vestland fylkeskommune skal prosjektere flytting av fylkesvei i 2026. Det antas at det vil være økonomisk fordelaktig at prosjektene gjennomføres samtidig og det foreslås dermed midler til byggefase.

Utvikling av Torget/Bryggen – prosjektering

Utvikling Bryggen går ut på å utarbeide forprosjekt for området Bryggen-Nikolaikirkeallmenningen. Det legges opp til en forfase med fokus på dialog og medvirkning. Forprosjektet vil vise utforming av bygulv, materialbruk, møblering og utrustning, samt belysning.

Det pågår noe arbeid i forbindelse med regulering av hovedsykkelrute langs Bryggen. På grunn av lavere aktivitet i 2025 enn forventet ble 0,4 mill skjøvet til 2026 i 2. tertialrapport 2025.

Vassdrags- og våtmarkstiltak

Under denne budsjettposten foreslås et prosjekt i HØP- perioden.

Sælenvassdraget - Løvåsparken: Deler av tiltaksområdet er skoleplass for Lynghaugparken avlastningsskole og Løvås oppveksttun. Den sørlige delen er et lite brukt grøntområde. Elven går i rør under bakken. Prosjektet gjelder elveåpning (200 m) og tilrettelegging og fiskevandring i tillegg til å ivareta gangvei/tilrettelegge for skoleelever. Denne strekningen av Sælanelven har potensiale som gyte- og oppvekstområde for sjørret/ørret. Viktig for å koble sammen Lynghaugparken med en fremtidig Oasepark. Et åpent vassdrag med god kantvegetasjon vil bidra til en god økologisk korridor gjennom Fyllingsdalen.

10D-Klima og miljø

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter utvikling og gjennomføring av tiltak som bidrar til å gjøre Bergen til en grønnere og mer bærekraftig by. Arbeidet bygger på kommunens og FNs klimamål, konkretisert i kommunens Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022–2030 og Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet, og omfatter både utslippskutt, klimatilpasning og bevaring av naturmiljøet.

Tjenesteområdet omfatter også kommunens arbeid med prosjekter som fremmer gjenbruk, delemobilitet og ladeinfrastruktur, samt energieffektivisering og andre miljøtiltak som gjør Bergen kommune mer omstillingsdyktig. Det legges også til rette for samspill med innbyggerne og samarbeid med frivillige organisasjoner.

Arbeid for å gjøre byen mer robust i møte med mer ekstremvære, bl.a. gjennom bedre overvannshåndtering (naturbaserte løsninger) inngår også i tjenesteområdet.

Fagfeltet ivaretas primært av Klimaavdelingen i Bymiljøetaten som ivaretar det overordnede ansvaret for klimaarbeid i Bergen kommune, gjennom å organisere og koordinere aktiviteter innenfor klima, kartlegge tilstand og utarbeide kunnskapsgrunnlag. Bymiljøetaten står også ansvarlig for praktisk gjennomføring av mange klima- og miljøtiltak. Tjenesteområdet krever også bidrag fra og samarbeid med en rekke andre etater og avdelinger i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		38 945	38 945	38 945	38 945
Sum Lønns- og prisvekst mv.		812	812	812	812
Sum Tekniske justeringer		-395	-395	-395	-395
Prisjustering og diverse endringer		417	417	417	417
Konsekvensjustert ramme		39 362	39 362	39 362	39 362
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Tilskudd til ombrukssentral på Dokken	Innstilling1	330	330	0	0
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		330	330	0	0
Nye tiltak					
Store Lungegårdsvann - prosjektering og gjennomføring - driftskonsekvens	Innstilling1	70	70	395	395
Sum Nye tiltak		70	70	395	395
Nye engangstiltak					
Miljøkartlegging av skogsbilveier	Innstilling1	1 000	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		1 000	0	0	0
Kutt					
BBU omstrukturering av tilskuddsordninger	Innstilling1	-293	-293	-293	-293
Kutt i kontingenter	Innstilling1	-91	-91	-191	-191

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Reduksjon i prosjektmidler til eksterne og interne klimatiltak	Innstilling1	-300	-300	-300	-300
Trygg sykkelparkering	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Sum Kutt		-1 084	-1 084	-1 184	-1 184
Nye tiltak og realendringer budsjett		316	-684	-789	-789
Ramme 2026-2029		39 678	38 678	38 573	38 573

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Tilskudd til ombrukssentral på Dokken

Tilskudd til ombrukssentral på Dokken

Nye tiltak

Store Lungegårdsvann - prosjektering og gjennomføring - driftskonsekvens

Etter gjennomført tiltak vil det være behov for å overvåke utviklingen av miljøtilstanden over tid. Dette sikrer at man fanger opp eventuelle ikke intakte tildekkingslag eller ny tilførsel av miljøgifter. Driftskostnadene går til tiltak som skal bidra til å opprettholde en ren sjøbunn etter gjennomføring. Disse kostnadene går til etterundersøkelser av sjøbunnen og tiltak ved funn av for eksempel skrot eller mangler i tildekkingslaget. Etterkontroll/undersøkelser er et myndighetspålagt krav etter 3, 6 og 10 år. Det vil også være utgifter med å utbedre feil/mangler ved tildekkingslag og etterkontroll av fisk/sjømat. Staten dekker 75% av kostnaden for etterkontroll og utbedring av tildekkingslag. Utgifter til landkildeaktiviteter, skrotkartlegging og evt. rydding må Bergen kommune dekke i sin helhet. For mer informasjon se sak [BY 105/22](#).

Prosjektet har budsjettmidler i vedtatt HØP som kommer i tillegg til budsjettmidler på dette tiltaket.

Nye engangstiltak

Miljøkartlegging av skogsbilveier

Byrådet setter av midler til miljøkartlegging av skogsbilveier for å følge opp merknad i budsjettet for 2025.

- Miljøkartleggingen bør omfatte både vannmiljøundersøkelser og naturmangfoldkartlegginger.
- Vannundersøkelser bør gjøres på vår/forsommer, og det samme gjelder nok naturmangfoldkartlegging. 2026 er derfor første mulighet for feltkartlegging.

Kutt

BBU omstrukturering av tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene fordeler seg på ulike tjenesteområder.

Tjenesteområde 10A Offentlig plan, byplanlegging og kulturminnevern: Tilskudd til private eiere av verneverdige bygninger utgår i sin helhet med kr. 76 722,-. Ordningen krever mye administrasjon for marginalt tilskudd til den enkelte.

Tjenesteområde 10C Naturforvaltning og parkdrift: Tre mindre tilskuddsordninger er slått sammen til en ny "Friluftsliv, fiske og fangst mv.". Den totale tilskuddspotten er redusert med kr. 26 562,-.

Tjenesteområde 10D Klima og miljøtiltak: Klima og miljøtilskudd er redusert med kr. 293 000,-

Kutt i kontingenter

Avvikle kontingenter til prosjektene NTRANS - NTNU, Zero Emissions Resource, Forum for landbruskplast og Lyskultur.

Reduksjon i prosjektmidler til eksterne og interne klimatiltak

Byrådet foreslår at bidrag til klimatiltak intern i kommunen reduseres med 0,1 mill. og bidrag til eksterne klimatiltak reduseres med 0,2 mill.

Trygg sykkelparkering

Kommunen etablerer ikke flere sykkelstap.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap		Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025		2026	2027	2028	2029
Klima og miljøtiltak	39 316	38 945	40 422	39 678	38 678	38 573	38 573
Sum	39 316	38 945	40 422	39 678	38 678	38 573	38 573

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen kommune skal være en foregangskommune innenfor miljø, klimatiltak og tilpasning til klimaendringer, og være en medspiller for å virkeliggjøre bærekraftig utvikling og FNs bærekraftsmål.

Miljøhensyn skal være et overordnet prinsipp i all virksomhet og planlegging. Det skal være lett å leve miljøvennlig i Bergen. Grønn strategi - Klimastrategi for Bergen 2022 - 2030, vedtatt av bystyret i januar 2023, er Bergen kommunes hovedgrep for å bli fossilfri i 2030 og målet om å bli 1,5-graders by i 2050.

Byrådet har mål om at Bergen skal ha stor befolkningsvekst de neste årene. Veksten må håndteres på en måte som i sum gir redusert klimapåvirkning og vern av biologisk mangfold. Bergen skal også jobbe for å redusere klimagassutslipp fra bygninger og arbeide frem nullutslippsområder selvforsynt med lokal, fornybar energi.

Transport er den største kilden til klimagassutslipp i Bergen. Transportbehovet påvirkes av samspillet mellom flere kommuner da arbeidsplasser, tjenestetilbud og fritid er spredt over en større region. Løsninger krever samarbeid med nabokommuner, regionalt nivå og statlige aktører som Statens vegvesen, Avinor, Jernbaneverket og Kystverket.

Fremtidens Bergen skal ikke bruke fossil energi, men være et sted der det er attraktivt å gå, sykle eller reise kollektivt, og der det er lagt til rette for bildeling og bilpooler. Energien vår skal være fornybar, fjordene våre skal være rene, bylufta skal være trygg og vi skal ta vare på byens naturmangfold. Grønn strategi stiller krav til fossilfri transport og reduksjon av privatbiltrafikk, økt gange og sykkel, samt økt satsing på delemobilitet. Kravene utfordrer hvordan tradisjonelle områder som parkering, vei, sykkel- og gangenett, samt byrom håndteres og etableres.

Nye mobilitetsløsninger, som automatisert veitransport, vil stille store krav til intelligent regulering for å støtte opp om målene om færre kjøretøy, redusert trafikk og økt gange og sykkel.

Overgang til en mer sirkulær økonomi vil påvirke måten vi forbruker varer og tjenester og lever livene våre på i årene fremover. Økt vektlegging av avfall som ressurs og styrket tilrettelegging for ressursøkonomiske løsninger som deling og sambruk er viktig for å nå overordnede målsettinger om redusert avfall.

Kommunens største punktutslipp av klimagasser er energigjenvinningsanlegget i Rådalen. For å nå mål om å bli fossilfri innen 2030, vil kommunen søke løsninger som reduserer klimagassutslipp fra anlegget. Karbonfangst og -lagring (CCS) er en løsning, men dette er kostnadskrevenende og kan ikke løses uten statlige eller andre eksterne overføringer.

Den helhetlige klimasårbarhetsanalysen for Bergen, som utarbeides i 2025 og 2026, skal kartlegge kommunes klimarisiko frem mot 2100. Analysen legger et faglig grunnlag for planlegging og iverksetting av nødvendige risikoreduserende tiltak. «Kommunedelplan for overvann» skal ivareta overvannshåndtering i arealplanleggingen. Arealer må planlegges slik at de sikres mot skader som følge av skred, oversvømmelse, flom og ekstremvær. Arbeid med å trygge byen i møte med havnivåstigning pågår også.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune	Kutte i direkte klimautslipp	Tjenestereiser med fly (målt i km)	2 735 268	2 610 046	2 484 834	2 109 198
		Energiforbruk (per areal) i kommunens bygg	133	129	125	114
		Bergen for øvrig. Klimagassutslipp i Bergen (i tusen tonn CO2-ekvivalenter)	614	549	485	293
		Andel elbiler av boligsonetillatelser	30,7 %	35,0 %	40,0 %	85,0 %
		Antall tilgjengelige bildelingsbiler	750	800	850	1 000
		Andel elbiler i delebilparken	26,0 %	30,0 %	45,0 %	85,0 %
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	5,43 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Utarbeide Temaplan for natur, miljø og klima. Planen skal erstatte *Naturstrategi for Bergen, Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022 – 2030* med handlingsplan, *Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet, Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2022 – 2026* og *Strategiplan mot fremmede skadelige arter i Bergen kommune*.
- Fortsette arbeidet med Renere Havn Bergen, jobbe for å få statlige midler til opprydding av miljøgifter i Vågen

Aktivitetsnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall bil-delingsbiler tilgjengelig	491	469	530	580	640	700	775	
Gjennomsnittlig antall biler per husholdning	0,78	0,78	0,79	0,79	0,79	0,79	0,79	
Utslipp Bergen kommune (geografisk), i tusen tonn CO2-ekvivalenter	742	656	600	550	550	450	450	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Ladeinfrastruktur for bil	Løpende						5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3
Mobilpunkter og ladepunkter	Løpende						6,0	5,5	3,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,5
Renere Havn - Prosjektkoordinator	2034		IA	30,1	-11,5	18,1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	13,5
Renere Havn - Vågen	2026		IA	490,8	-281,0	208,9	17,7	6,8	50,0	80,0	91,0	121,0	82,0	21,0	1,0	1,0	471,4
Tappearrangementet på Grimevatnet	2029		IA	28,8	0,0	28,8	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	549,7	-292,5	255,8	40,5	23,8	54,5	86,5	92,5	122,5	83,5	22,5	2,5	1,0	529,7

Investeringsbudsjett

Ladeinfrastruktur for bil

Budsjettposten benyttes til mobil- og ladepunkter i henhold til vedtatt Ladestrategi for Bergen kommune. Denne sees i sammenheng med budsjettposten Mobilpunkter og ladepunkter.

Ladeinfrastruktur Sandviken - Laksevåg: Prosjektet er i oppstartsfasen på prosjektering av 5 ulike lokasjoner for elbil ladere i Sandviken og Laksevåg. Det ble i 2. tertialrapport 2025 skjøvet 0,8 mill. fra 2025 til 2026 grunnet forsinket oppstart.

Mobilpunkt Gimleveien: er en del av en større satsing på et bedre mobilitetstilbud, både for privat lading til private biler og for bildeling. Det skal etableres 6 oppstillingsplasser, 2 oppstillingsplasser til offentlig lading, 4 oppstillingsplasser til bildeling og etableres to bytrær i flyttbare plantekasser. Det ble i 2. tertialrapport 2025 skjøvet 4,5 mill fra 2025 til 2026. Arbeidet utføres i samarbeid med Bergen Vann. Prosjektet er forsinket grunnet avvikling av valgt entreprenørselskap og at arbeid i grunn har tatt lengre tid enn først antatt.

Mobilpunkter og ladepunkter

Mobilpunkter er prosjekter som følger opp flere av kommunens planer og strategier på ett sted. Utgangspunktet er å etablere ladeplasser for delebiler (jf ladestrategi), og for hvert sted vurderes hvilke andre elementer innenfor bærekraftig transport og grønn byutvikling det er behov for. Målet er å gjøre det enklere for innbyggerne å velge gode alternativer til å eie egen bil, samtidig som delebil er tilgjengelig når det trengs. Konkrete steder det jobbes videre med fra 2025 er Rogagaten og Hordagaten i Solheim, Repslagergaten, Bakkegaten og Absalon Beyers gate i Sandviken, samt Inkluderingsenteret på Landås.

Byrådes politikk er i utgangspunktet at det ikke skal fjernes eksisterende parkeringsplasser. Dette kan ha betydning for hvilke prosjekter som kan gjennomføres og fremdriften i disse.

Renere Havn - Prosjektkoordinator

Budsjettposten omfatter overordnet koordinering, administrasjon og informasjonsarbeid knyttet til Renere Havn Bergen.

Investeringen er 50% finansiert av statlige midler. Disse midlene søkes årlig for ekstern miljøfaglig rådgivning og kommunikasjon, og annethvert år for prosjektleder lønn.

Renere Havn - Vågen

To delprosjekter under budsjettposten Renere Havn Vågen er knyttet til forberedende arbeid før selve gjennomføringen av sjøbunntiltak i Vågen. En viktig del av arbeidet er å sikre nødvendige tillatelser fra involverte sektormyndigheter.

Videre gjøres det undersøkelser av miljø og grunn, vurderinger av kulturminne og risiko, samt kaitekniske utredninger, interessentanalyser, kostnads- og usikkerhetsanalyser. Formidling, koordinering og samhandling på tvers av alle aktørene står også sentralt.

Dette er en budsjettpost som delvis er statlig finansiert, og delvis kommunalt finansiert. Det holdes fokus på å sikre kunnskapsgrunnlaget som er nødvendig før søknad om statlig finansiering kan sendes. Tidligere år har disse midlene blitt spilt inn i etterkant av innvilget søknad fra Miljødirektoratet, og justert ved tertialrapportering. For 2026 legges det til grunn at søknaden til Miljødirektoratet innvilges.

Manglende avklaringer knyttet til marinarkeologiske undersøkelser, skyver søknadsprosessen og mulig oppstart ut i tid. Bymiljøetaten leverer søknad om midler til kulturminneundersøkelser og gjennomføringsmidler senest i 2026, men dette avhenger av nødvendige avklaringer fra Fylkeskommunen og Riksantikvaren. Det forventes en saksbehandlingstid for statlige midler på opptil 2 år. Oppstart er skjøvet ett år ut i tid grunnet manglende dispensasjon etter Kulturminneloven fra Vestland Fylkeskommune.

Tappearrangementet på Grimevatnet

Bergen kommune har ansvar for regulering av Grimevatnet og Myrdalsvatnet. I dette prosjektet gjennomføres det flomberegninger av Nesttunvassdraget for å vurdere eventuelle utbedringer for å sikre vassdragets tilstrekkelige flomkapasitet. Bakgrunnen for prosjektet var at Nesttunvassdraget tidvis har hatt mer vannføring enn det vassdraget kan frakte uten at det går over sine bredder. Dette har tidligere gitt dramatiske konsekvenser. Særlig under de to store flommene i 2005, da vannføringen gjennom Nesttun var større enn kapasiteten på elveløpet under Nesttun senter. Det er utarbeidet et grunnlag for å kunne vurdere om tiltaket er teknisk og økonomisk gjennomførbart, også i forhold til å ivareta «allmenne interesser» etter vannressurslovens § 5. Det nye prosjektet omfatter etablering av et nytt tappearrangement for Grimevatnet, med en kapasitet på ca. 15 kubikkmeter i sekundet. Hovedhensikten med det nye arrangementet er å kunne tappe ned Grimevatnet raskere enn det som er mulig i dag og kunne dempe en eventuell flomvannstigning i Grimevatnet. I tillegg gjør det nye arrangementet det mulig å magasinere et større volum. Det er vurdert ulike alternativer for nytt tappearrangement.

11A-Lærlinger

Om tjenesteområdet

Bergen kommune er godkjent lærebedrift i 18 ulike fag. Lærlingordningen skal bidra til økt rekruttering av fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder. I kommunen er det Yrkesopplæringsavdelingen i HR Bemanning som jobber med inntak og oppfølging av lærlinger.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		66 426	66 426	66 426	66 426
Sum Lønns- og prisvekst mv.		1 646	1 646	1 646	1 646
Sum Tekniske justeringer		-811	-811	-811	-811
Prisjustering og diverse endringer		835	835	835	835
Konsekvensjustert ramme		67 261	67 261	67 261	67 261
Kutt					
Tilpasning av antall lærlingstillinger	Innstilling1	-400	-2 500	-4 300	-4 300
Sum Kutt		-400	-2 500	-4 300	-4 300
Inntektsendringer					
Økte inntekter - Yrkesopplæring	Innstilling1	-700	-700	-700	-700
Sum Inntektsendringer		-700	-700	-700	-700
Nye tiltak og realendringer budsjett		-1 100	-3 200	-5 000	-5 000
Ramme 2026-2029		66 161	64 061	62 261	62 261

Kutt

Tilpasning av antall lærlingstillinger

Bergen kommune er godkjent lærebedrift i 18 ulike fag, og lærlingordningen skal bidra til økt rekruttering av fagarbeidere til kommunens virksomhetsområder.

Søkertallet til lære plasser varierer fra år til år og medfører at inntak og lærings sammensetning kontinuerlig må tilpasses. De siste årene har det vært en nedgang i inntak av nye lærlinger i kommunen som følge av for få kvalifiserte søkere, til tross for tiltak for å rekruttere flere. Mindre ungdomskull og stor konkurranse om arbeidskraften er også faktorer som sannsynlig vil føre til færre søkere fremover. Dette vil gi en innsparing på kr. 0,4 mill. i 2026 og kr. 4,3 mill. årlig ved full effekt. Årsaken til det er at de fleste lærlinger går et toårig løp.

Inntektsendringer

Økte inntekter - Yrkesopplæring

Bergen kommune har tilrettelagt for at ansatte i kommunens tjenester kan søke om å ta fagbrev. Aktuelle ansatte meldes inn og følges opp faglig av avdelingen Yrkesopplæring i HR bemanning. Avdelingen vil etter ny ordning motta tilskudd fra NAV for dette arbeidet, og det forventes at den nye ordningen vil medføre inntekter tilsvarende kr. 0,7 mill.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap			Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025		2025	2026	2027	2028	2029	
Lærlinger - administrasjon	8 142	7 679		7 899	7 198	7 198	7 198	7 198	
Lærlinger	271	58 747		59 390	58 964	56 864	55 064	55 064	
Sum	8 413	66 426		67 289	66 161	64 061	62 261	62 261	

Status og utvikling på tjenesteområdet

Gjennom lærlingeordningen ønsker byrådet å utdanne egne fagarbeidere for å møte det fremtidige behovet for kvalifisert arbeidskraft. Ved å tilby lærlingeplasser bidrar kommunen også aktivt til å redusere ungdomsledighet og utenforskap.

I årene som kommer vil en sentral utfordring være å rekruttere tilstrekkelig antall lærlinger, særlig innenfor de to kjernefagene: helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget. For å møte behovet for faglært arbeidskraft vil det være avgjørende å prioritere fleksible opplæringsmodeller for voksne som ønsker å kvalifisere seg som fagarbeidere.

For å gjøre fagutdanning mer attraktivt legges det betydelig innsats i å informere om lærlingeordningen i både grunnskolen og videregående opplæring.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune						

11B-Arbeidsmarkedstiltak

Om tjenesteområdet

Bergen kommune har lange tradisjoner for å sysselsette personer i ulike arbeidsmarkedstiltak. De største arbeidsmarkedstiltakene er språkpraksis og arbeidspraksis. Bergen kommune har valgt å sentralisere håndteringen av disse tiltakene. Ansvar for arbeidet er lagt til avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning. Arbeidsinkludering forvalter kommunes praksisplasser og har oversikt over samtlige som er i språk- eller arbeidspraksis i kommunen til enhver tid. Bergen kommune har også en rekke ansatte i tilrettelagte stillinger ved ulike arbeidssteder.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		30 386	30 386	30 386	30 386
Sum Lønns- og prisvekst mv.		401	401	401	401
Sum Tekniske justeringer		756	756	756	756
Prisjustering og diverse endringer		1 157	1 157	1 157	1 157
Konsekvensjustert ramme		31 543	31 543	31 543	31 543
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justere antall tilrettelagte stillinger (VTA)	Innstilling1	-600	-600	-600	-600
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-600	-600	-600	-600
Nye tiltak					
Ungdomsjobber	Innstilling1	1 894	1 894	1 894	1 894
Sum Nye tiltak		1 894	1 894	1 894	1 894
Kutt					
Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning	Innstilling1	-900	-900	-900	-900
Sum Kutt		-900	-900	-900	-900
Nye tiltak og realendringer budsjett		394	394	394	394
Ramme 2026-2029		31 937	31 937	31 937	31 937

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justere antall tilrettelagte stillinger (VTA)

Bergen kommune har lange tradisjoner med å inkludere mennesker gjennom ulike arbeidsrettede tiltak. Tilrettelagte stillinger er et tiltak for personer med nedsatt arbeidsevne som mottar uføretrygd fra NAV, men som ønsker å delta i arbeidslivet. I Bergen kommune er det per nå ingen sentral håndtering og koordinering av slike stillinger, og det er ønskelig å se mer helhetlig på arbeidet med tilrettelagte stillinger. Avdelingen Arbeidsinkludering i HR bemanning har siden 2019 hatt ansvar for å følge opp en mindre gruppe ansatte i tilrettelagte stillinger i Bergen kommune, og per august 2025 utgjør dette en gruppe på 24 personer ansatt ute i resultatenehetene. Det har de siste årene vært et mindreforbruk innen tjenesteområdet. Med bakgrunn i dette foreslås det å nedjustere budsjettet slik at det tilsvarer dagens ressursbruk.

Nye tiltak

Ungdomsjobber

Byrådet setter av totalt kr. 3,0 mill. øremerket ungdomsjobber (1,9 mill. i nye midler og kr. 1,1 mill. i omdisponeringer). Midlene settes av til å ansette ungdom, og vil bidra til både inkludering og rekruttering til yrker der det er behov for flere arbeidstakere.

Kutt

Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning

Som følge av den økonomiske situasjonen i kommunen foreslås det å redusere administrative ressurser i HR bemanning.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Sysselsettingstiltak / adm.	7 429	10 662	11 157	12 842	12 842	12 842	12 842
Tilskudd til lønn for yrkes- / utviklingshemmede	1 591	2 170	1 808	1 541	1 541	1 541	1 541
Arbeidsmarkedsbedrifter	16 750	17 554	17 554	17 554	17 554	17 554	17 554
Sum	25 770	30 386	30 519	31 937	31 937	31 937	31 937

Status og utvikling på tjenesteområdet

Statistikk fra NAV viser at det står mange mennesker utenfor arbeidslivet til enhver tid som både kan og vil jobbe. Gjennom bruk av Bergen kommune som praksisarena og en sentral forvaltning av kommunens praksisplasser, ønsker byrådet å bidra til økt inkludering i arbeidslivet. Avdelingen Arbeidsinkludering i HR Bemanning har ansvar for å forvalte kommunens praksisplasser og håndterer samtlige henvendelser om språk- og arbeidspraksis som rettes til kommunen. Arbeidsinkludering har også ansvar for 24 ansatte i tilrettelagte stillinger i kommunens enheter.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by					
Kommunen som grunnmur gjennom livet					
Omstillingsdyktig kommune					
Økonomisk bærekraftig kommune					

12-Kultur

Om tjenesteområdet

Kulturpolitikk bevarer og formidler norsk kultur og kulturarv. Kulturfag står, flg SSB, for over 5 % av arbeidsplassene i Norge, og har vokst med 16% siden 2017, mot 9 % for alle arbeidsplasser. Kultur er et fundament for reiselivsnæringen, og bidrar med kreativitet i samfunnet fra barnehage til sykehjem. Kultur er en samlende kraft som gir livsglede til den enkelte.

Tjenesteområdet omfatter tilskudd til profesjonelt kunstfelt, museer, kulturnæring, amatørkultur, frivillighet, kulturhus, frivilligsentraler, kulturtilbud til utviklingshemmede, bibliotek, kulturskole og øvrig kommunal tjenesteproduksjon innen kultur.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		631 153	631 153	631 153	631 153
Sum Lønns- og prisvekst mv.		18 741	18 741	18 741	18 741
Sum Tekniske justeringer		-3 640	-3 740	-3 840	-3 940
Sum Utgående engangstiltak		-3 350	-3 350	-3 350	-3 350
Prisjustering og diverse endringer		11 751	11 651	11 551	11 451
Konsekvensjustert ramme		642 903	642 803	642 703	642 603
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Etablering av Kulturkvartalet - Justering estimat tilskudd til husleie	Innstilling1	1 000	0	0	0
Prosjektleder Sentralbadet scenekunsthuss	Innstilling1	-250	-250	-250	-250
Sommerleir for skoleelever (engangstiltak 2025) budsjettavtale	Innstilling1	1 600	1 600	1 600	1 600
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		2 350	1 350	1 350	1 350
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-1 677	-1 677	-1 677	-1 677
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-1 677	-1 677	-1 677	-1 677
Nye tiltak					
Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)	Innstilling1	500	500	500	500
Bergen Kommunale Kystkultursenter AS (990031487)	Innstilling1	200	200	200	200
Bergen nasjonale veteranskipshavn	Innstilling1	425	425	425	425
Bibliotekfilial Arna / Bua utlånssentral i Arna	Innstilling1	4 300	4 300	4 300	4 300
Det Hanseatiske Museum - driftskonsekvens åpning	Innstilling1	700	1 000	1 000	1 000
Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie	Innstilling1	0	2 300	6 000	6 000
Etableringskostnader - Sentralbadet scenekunsthuss	Innstilling1	1 700	0	0	0
Grieg internasjonale korfestival (986696059)	Innstilling1	46	46	46	46

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Institusjoner med delt tilskuddsansvar	Innstilling1	1 429	1 429	1 429	1 429
Kultursommerjobb for ungdom	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000
Kunster- og arbeidssstipend	Innstilling1	3 300	3 300	3 300	3 300
Spillkultur (932 433 605)	Innstilling1	600	600	600	600
Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000
Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)	Innstilling1	700	700	700	700
Vestlandske teatersenter (933878457)	Innstilling1	200	200	200	200
Økt husleie - Carte Blanche og BIT Teatergarasjen	Innstilling1	600	1 200	1 200	1 200
Sum Nye tiltak		16 700	18 200	21 900	21 900
Nye engangstiltak					
Budsjettreduksjon / omdisponeringer BNKI nivå 1	Innstilling1	-4 850	-4 850	-4 850	-4 850
EBE - inntektstap husleie	Innstilling1	11 800	11 800	11 800	0
Griegkvartalet	Innstilling1	1 000	2 000	0	0
Skolemuseet - Bymuseet i Bergen: Leie av magasin	Innstilling1	225	225	0	0
Sum Nye engangstiltak		8 175	9 175	6 950	-4 850
Effektivisering					
Bergen kulturskole - endret tjenestetilbud	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
BNKI nivå 1	Innstilling1	-960	-960	-960	-960
Sum Effektivisering		-2 960	-2 960	-2 960	-2 960
Kutt					
Bergen kulturskole - redusert bruk av eksterne lokaler ordinær undervisning	Innstilling1	-220	-220	-220	-220
BNKI nivå 1	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Budsjettreduksjon Etat for bibliotek og kultur	Innstilling1	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Kulturaktivitet i byrom og Kulturpaviljongen i Nygårdsparken	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Kultursommerjobb for ungdom	Innstilling1	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Kunst, kultur og psykisk helse - Tidsskriftet Kraftverk	Innstilling1	-900	-900	-900	-900
Legge ned Landås bydelsbibliotek	Innstilling1	-3 500	-3 500	-3 500	-3 500
Reduksjoner tilskuddslisten	Innstilling1	-8 612	-8 612	-8 612	-8 612
Sum Kutt		-19 132	-19 132	-19 132	-19 132
Inntektsendringer					
Sum Inntektsendringer		0	0	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett		3 456	4 956	6 431	-5 369
Ramme 2026-2029		646 359	647 759	649 134	637 234

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Etablering av Kulturkvartalet - Justering estimat tilskudd til husleie

Videreføring av tiltak fra handlings- og økonomiplan 2025-2028.

Prosjektleder Sentralbadet scenekunsthus

Utgående engangstiltak (Prosjektlederstilling for Sentralbadet scenekunsthus for perioden 2023-2025 (periodisering av beløp).)

Sommerleir for skoleelever (engangstiltak 2025) budsjettavtale

I budsjettavtalen 2025 ble det bevilget engangsmidler for å videreføre sommerleir for skoleelever. Tiltaket ble overført BNKI fra BBSI. Byrådet foreslår å videreføre tiltaket.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704)

Byrådet foreslår en økning i tilskuddet til Bergen internasjonale filmfestival AS (980555704) med kr. 0,5 mill.

Bergen Kommunale Kystkultursenter AS (990031487)

Byrådet foreslår et økt tilskudd på kr. 0,2 mill.

Bergen nasjonale veteranskipshavn

Byrådet foreslår et økt tilskudd på kr. 0,425 mill. til Bergen nasjonale veteranskipshavn.

Bibliotekfilial Arna / Bua utlånsentral i Arna

Det er i budsjettet for 2025 avsatt kr. 0,2 mill. knyttet til arbeidet med å etablere ny bibliotekfilial i Arna, og byrådet prioriterer i budsjettforslaget midler til drift av bibliotekfilialen i 2026. Byrådet foreslår videre å etablere en Bua utlånsentral i Arna. Tiltakene må sees i sammenheng.

Det Hanseatiske Museum - driftskonsekvens åpning

Byrådet foreslår et økt tilskudd til Museum Vest knyttet til åpningen av Det Hanseatiske museum i 2027.

Etablering av Kulturkvartalet - Estimat tilskudd til husleie

Det ble i 2024 budsjettet lagt inn en engangsbevilgning på kr. 8,5 mill. knyttet til «Etablering av kulturkvartalet – engangstilskudd husleie». I den inngåtte fremleieavtalen med Stiftelsen USF Verftet, tiltrådt som en del av bystyresaken fra juni 2023 (248/23), har stiftelsen en rett til å tre ut av fremleieavtalen dersom den medfører at stiftelsen ikke er i stand til å drive sin virksomhet i tråd med sine vedtekter. Det er nå utarbeidet nye estimat for fremtidig merbehov for offentlig tilskudd knyttet til etablering av kulturkvartalet, og planlagt oppgradering av Dikkedokken i andre halvår 2027. Byrådet foreslår innarbeiding av konsekvensen i handlings- og økonomiplan 2025-2028 med et tilskuddsbeløp på kr. 9,4 mill. i årene 2025 og 2026, samt en opptrapping fra 2027 knyttet til planlagt oppgradering av Dikkedokken

Etableringskostnader - Sentralbadet scenekunsthuss

Sentralbadet AS har behov for å ansette daglig leder fra overtakelsesåret 2026. Ordinær drift vil finne sted fra om med 2027, og da vil leieinntekter dekke inn utgifter til daglig leder og behovet for midler fra kommunen faller bort.

I tillegg til utgifter til daglig leder er et behov for løst inventar i kafé og publikumsområder. Dette dekkes ikke av leietakere, og er ikke en del av investeringsbudsjettet. Byrådet foreslår en engangsbevilgning på kr. 1,7 mill. til formålet

Grieg internasjonale korfestival (986696059)

Byrådet foreslår å øke tilskuddet til Grieg internasjonale korfestival.

Institusjoner med delt tilskuddsansvar

En gruppe institusjoner har delt tilskuddsansvar mellom stat, fylkeskommune og kommune, der 15 % til 27,5 % er kommunalt ansvar. Opprettholdelse av tilskudd som utløser statlig tilskudd eller som skaper vilje til statlige satsinger i Bergen er en sentral del av kommunens kulturpolitikk. Byrådet foreslår en bevilgning på kroner 1,4 mill.

Kultursommerjobb for ungdom

Byrådet foreslår å utvikle tiltaket kultursommerjobb som har vært driftet av Etat for bibliotek og kultur, og foreslår at det opprettes en søkbar tilskuddsordning på kr. 1 million med formål å etablere tilbud om kultursommerjobber for ungdom.

Kunster- og arbeidsstipend

Byrådet foreslår å bevilge kr. 3,3 mill. til kunster- og arbeidsstipend.

Spillkultur (932 433 605)

Byrådet foreslår et tilskudd på kr. 0,6 mill. til organisasjonen Spillkultur (932 433 605)

Stiftelsen Bergen Nasjonale Opera (889288892)

Byrådet foreslår en økning i tilskuddet på kr. 1 mill. til Bergen Nasjonale Opera.

Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir (881585952)

Byrådet foreslår økt tilskudd på kr. 0,7 mill. til Stiftelsen Lenken. Gestapohuset og Espeland fangeleir. Økningen inkluderer driftsstøtte til frivilligsentral.

Vestlandske teatersenter (933878457)

Byrådet foreslår et økt tilskudd på kr. 0,2 mill. til Vestlandske teatersenter.

Økt husleie - Carte Blanche og BIT Teatergarasjen

Carte Blanche og Stiftelsen Bergen internasjonale teater sine husleiekostnader vil øke når Sentralbadet Scenekunsthus tas i bruk. Carte Blanche er omfattet av avtalen om delt tilskuddsansvar mellom Stat, fylke og kommune. Staten har varslet økt tilskudd til Carte Blanche .

Byrådet foreslår å øke tilskuddet til Carte Blanche og Stiftelsen Bergen internasjonale teater med totalt kr. 0,6 mill i 2026, og med helårsvirkning i 2027 på kr. 1,2 mill.

Nye engangstiltak

Budsjettreduksjon / omdisponeringer BNKI nivå 1

Budsjettavtale 2025 utgående engangstilskudd:

Tellevik kystfort 400.000

Griegkvartalet . 250.000

Piksel Produksjoner (Studio 207) kr. 100.000

AKKS kr. - 100.000

Kunstner- og arbeidsstipend kr. 2.700.000

EBE - inntektstap husleie

Byrådet foreslår en 50 prosent reduksjon i husleien for Lysverkbygget og Permanenten som følge av utsettelsen av oppgraderingen av KODEs bygg. Dette innebærer en reduksjon i inntektskravet til EBE med 11,8 mill. kroner i årene 2026-2028. Tiltaket skal bidra til at KODE kan realisere sine planer for museumsdriften i sentrum i perioden.

Griegkvartalet

Byrådet foreslår engangsbevilgning på kr. 1 mill. i 2026 og kr 2 mill. i 2027 til formålet. Byrådet vil foreta en ny vurdering av nivå på tilskudd i 2027 på bakgrunn av statlige og fylkeskommunale bidrag til prosjektet.

Skolemuseet - Bymuseet i Bergen: Leie av magasin

Bergen Skolemuseum var et kommunalt museum frem til det ble konsolidert inn i Bymuseet i Bergen i 2005. Gjenstandssamlingen til skolemuseet er fortsatt kommunens eiendom. Museet disponerte – og disponerer fortsatt i dag – et kommunalt lagerlokale i Ytre Arna til gjenstandene. Dette lokalet er også et tilfluktsrom, og kommunen har de senere årene fått større krav på seg til å kunne benytte tilfluktsrommene. Det innebærer at de skal kunne tømmes på 72 timer ved behov. Lokalet slik det fremstår i dag kan ikke tømmes på 72 timer – i hvert fall ikke uten av museumsgjenstander vil bli ødelagt.

Bergen kommune ved EBE kan tilby midlertidige erstatningslokaler i Havnelageret ut 2027. Kostnad for skolemuseet ved leie av lokalene er stipulert til kr. 225.000 per år. Flytting forventes gjennomført i løpet av 2025. .

Bergen kommune vil i perioden yte et tilskudd til Bergen skolemuseum på kr. 225.000 for dekning av leie- og flyttekostnad for kommunens museumsgjenstander.

Effektivisering

Bergen kulturskole - endret tjenestetilbud

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 2025-2028 at “andel gruppeundervisning ved Bergen kulturskole økes i økonomiplanperioden”, og byrådet følger opp tiltaket ved å foreslår en reduksjon i budsjettrammen til kulturskolen på kr. 2 mill. Tiltaket forventes gjennomført uten at antall elevplasser reduseres.

BNKI nivå 1

Byrådet foreslår en reduksjon i budsjettrammen på kr. 7 mill. på nivå 1 i byrådsavdeling for kultur, næring og idrett. Leieinntektene på Torget har økt de siste årene, og kontraktene i Mathallen er under reforhandling. Totalt forventes inntekter å kunne oppjusteres med kr. 4,5 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Det legges videre til grunn ytterligere reduksjon i lønnskostnader og driftskostnader på nivå 1 i byrådsavdelingen.

Kutt

Bergen kulturskole - redusert bruk av eksterne lokaler ordinær undervisning

Byrådet foreslår en budsjettreduksjon på kr. 0,22 mill knyttet til redusert bruk av eksterne lokaler

BNKI nivå 1

Byrådet foreslår en reduksjon i budsjettammen på kr. 7 mill. på nivå 1 i byrådsavdeling for kultur, næring og idrett. Leieinntektene på Torget har økt de siste årene, og kontraktene i Mathallen er under reforhandling. Totalt forventes inntekter å kunne oppjusteres med kr. 4,5 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Det legges videre til grunn ytterligere reduksjon i lønnskostnader og driftskostnader på nivå 1 i byrådsavdelingen.

Budsjettreduksjon Etat for bibliotek og kultur

Byrådet foreslår en reduksjon i rammen til Etat for bibliotek og kultur med kr. 2,7 mill.

Kulturaktivitet i byrom og Kulturpaviljongen i Nygårdsparken

Byrådet foreslår å reversere tiltaket som ble iverksatt i 2022.

Kultursommerjobb for ungdom

Byrådet forslår å utvikle tiltaket kultursommerjobb som har vært driftet av Etat for bibliotek og kultur, og foreslår at det opprettes en søkbar tilskuddsordning på kr. 1 million med formål å etablere tilbud om kultursommerjobber for ungdom.

Kunst, kultur og psykisk helse - Tidsskriftet Kraftverk

Etat for bibliotek og kultur tilbyr kulturaktiviteter for mennesker med psykiske helseutfordringer. Byrådet foreslår en reduksjon i tilbudet ved legge ned Tidsskriftet Kraftverk.

Kraftverk er en dikt- og kortprosasamling som kommer ut to ganger i året, en nettutgave og en papirutgave. Det er Bergen kommune som utgir tidsskriftet.

Legge ned Landås bydelsbibliotek

Byrådet foreslår å legge ned Landås bydelsbibliotek. Bibliotekslokalene er ikke universelt utformet og tilfredsstillende ikke kravene til moderne bibliotek. Byrådet vil fremover vurdere mulighetene for å etablere et alternativt bibliotektilbud i bydelen.

Reduksjoner tilskuddslisten

Byrådet foreslår reduksjoner og kutt på tilskuddslisten på kr. 10,9 mill. på byrådsavdeling for kultur, næring og idrett.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Barnas hus	5 592	5 638	5 713	5 796	5 796	5 796	5 796
Ungdomshus og fritidsklubber.	33 121	33 975	33 774	33 656	33 656	33 656	33 656
Barne- og ungdomskulturtilskudd	21 068	29 389	29 489	30 593	30 593	30 593	30 593
Sommerleirene	3 812	1 808	-0	5	5	5	5
Vitensenter	8 300	6 539	6 539	6 579	6 579	6 579	6 579
Bergen offentlige bibliotek	90 109	90 076	91 559	93 890	93 890	93 890	93 890

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Kulturhistoriske museer	40 338	46 300	46 627	47 025	47 025	47 025	47 025
Kulturvern	11 686	11 257	11 937	11 395	11 395	11 395	11 395
Kunstmusèer	42 822	74 051	74 051	74 518	74 518	74 518	74 518
Scenekunst	20 542	18 426	18 426	19 200	19 800	19 800	19 800
Musikk	38 285	37 523	37 520	38 056	38 056	38 056	38 056
Visuell kunst	18 356	18 896	18 921	17 852	17 852	17 852	17 852
Film	9 185	9 349	9 349	9 849	9 849	9 849	9 849
Litteratur	5 019	4 661	4 687	4 643	4 643	4 643	4 643
Tverrestetisk	13 671	12 432	12 431	12 607	12 607	12 607	12 607
Ymse kunstformidling	5 337	4 602	4 619	4 655	4 655	4 655	4 655
Kulturbasert næring	1 040	1 021	1 050	1 652	1 652	1 652	1 652
Musikk og kulturskole	66 696	64 551	66 036	66 218	66 218	66 218	66 218
Tilskudd til andres kulturbygg	3 829	5 602	5 602	5 379	6 379	4 379	4 379
Flerkulturelt kulturtilbud / BIKS	3 554	3 783	3 783	3 783	3 783	3 783	3 783
Seniorkultur	7 103	8 101	8 101	8 304	8 304	8 304	8 304
Kulturtilbud utv. hemmede	3 794	9 085	8 943	9 354	9 354	9 354	9 354
Øvrig kulturaktivitet	74 320	62 804	66 202	56 950	58 250	61 950	61 950
Kommunale kulturbygg	78 999	79 388	79 399	80 175	78 675	78 575	78 475
Bygg bibliotek	17 162	17 055	17 440	17 233	17 233	17 233	17 233
Museumsbygg	23 090	-25 162	-25 164	-13 007	-13 007	-13 232	-25 032
Sum	646 876	631 153	637 034	646 359	647 759	649 134	637 234

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024 kommune	Oslo	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto investeringsutgifter til kultursektoren per innbygger *)	1 284	2 331	2 726	1 008	668	
Kultursektoren, kommune brutto driftsutgifter andel av totale utgifter (prosent)	4,2 %	4,0 %	4,6 %	3,9 %	5,9 %	
Netto driftsutgifter kultursektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter	4,9 %	4,6 %	5,5 %	4,7 %	6,4 %	
Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	334	316	455	262	384	323
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 737	1 613	6 701	2 557	2 821	2 164
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter per innbygger (B) *)	337	317	341	34	799	354
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	405	389	706	175	334	366
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B) *)	2 422	2 233	1 837	3 940	3 423	2 856
Netto driftsutgifter til kunstformidling per innbygger (B) *) **)	526	509	512	515	619	372
Netto driftsutgifter til muséer per innbygger (B) *) **)	171	177	291	19	254	114

Produktivitet

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Kommunale kulturbygg Areal per bruker (m2)	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5	
Dekningsgrad						
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	4,4 %	4,2 %	3,0 %	4,8 %	3,8 %	
Antall årsverk ved kommunalt drevet fritidssenter	22,3	17,9	240,1	53,0	24,0	
Barn 6-15 år i kommunens kulturskole (prosent)	7,7 %	7,5 %	9,5 %	16,7 %	13,5 %	
Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,5	2,6	2,6	2,9	2,9	2,6
Kvalitet						
Besøk i folkebibliotek per innbygger	3,8	3,8	7,9	4,8	9,1	
Frivillige lag og foreninger, andre kulturaktiviteter Frivillige lag og foreninger som mottar kommunalt tilskudd (antall)	248	218	602	227	66	
Tilskudd til frivillige barne- og ungdomsforeninger per lag som mottar tilskudd *)	100 412	92 256	124 287	61 165	413 818	
Årlig totale åpningstimer i kommunale fritidssenter per 1000 innbyggere 6-20 år	238	221		383	415	
Årlig totalt besøk i kommunalt drevne fritidssenter per 1000 innbyggere 6-20 år	133	26		275	207	
Økonomi						
Energiutgifter Kommunale kulturbygg Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	112	78	94	45	138	
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter Kommunale kulturbygg Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	264	261	381	91	139	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Antall elevplasser i musikk- og kulturskole	3 508	3 434	10 073	5 295	3 929	28 645
Barnebøker Utlån (antall)	393 354	423 905	948 207	344 247	250 262	2 178 232
Besøk i folkebibliotek, totalt antall besøk	1 107 979	1 113 855	5 748 792	1 035 237	1 367 903	7 073 314
Bokutlån, totalt bokutlån fra folkebibliotek	667 703	689 525	1 767 580	564 442	410 128	3 571 356
Brutto investeringsutgifter Kommunale idrettsbygg *)	164 638	273 502	1 609 742	186 830	68 353	1 228 246
Deltakere på alle arrangementer (antall)	71 926	77 612	302 684	56 060	67 292	411 090
Netto driftsutgifter til allmenn kultur (f370+f373+f375+f377+f385+f386) (1000 kr) *)	1 773	1 708	2 305	1 004	2 398	
Utlån alle fysiske medier fra folkebibliotek	733 265	755 949	1 874 435	629 402	437 534	3 845 680
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (385) Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg *)	98 199	93 048	246 792	7 390	119 999	518 008
Ressursbruk Kultur	106,44	104,97	145,11	95,75	148,71	
Kommunekasse						

Netto driftsutgifter (385) Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kultur- og idrettsbygg (Kommunekasse) *)	98 199	93 048	246 792	7 390	119 999	518 347

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Status og utvikling på tjenesteområdet

Byrådet investerer i kunst og kultur som en del av grunnmuren for god oppvekst, et eldrevennlig samfunn og en kunst og kulturby som engasjerer. Kulturinvesteringene gir avkastning i form av folkehelse, levende bydeler, økonomisk aktivitet og opplevelser i fellesskap. Kunst og kultur har en viktig egenverdi, men investeringer i kunst og kultur reduserer også sosiale utfordringer og andre kommunale utgifter, i tillegg til å skape arbeidsplasser.

En nasjonal og internasjonal kulturby

Kultur er en døråpner for Bergen i verden, et trekkplaster for besøkende og tilflyttere, og en daglig glede for alle som bor i Bergen og Bergensregionen. Byrådet vil fortsatt legge til rette for sterke miljøer av skapende og utøvende kunstnere, med nasjonalt og internasjonalt sterke institusjoner som ankerfeste. Fallet i kroneverdi, og trangere kommunal økonomi gir utfordringer også for kulturbyen. Det er økt søknad til kommunale tilskudd, og deler av kunst- og kultursektoren har utfordringer med produksjons- og visningslokaler. For å styrke det frie profesjonelle kunstfeltet økes antall arbeidsstipend med to, samlet tilskudd til kunst- og arbeidsstipend økes dermed fra 2,7 millioner til 3,3 millioner.

Kultur er næring

Vestland har omtrent 15 % av Norges kulturarbeidsplasser, i hovedsak i Bergen. De best besøkte kulturarenaene i Bergen i 2024 var kunstinstitusjoner og museer med 2,4 millioner besøk, Bergen Offentlige bibliotek med 1,2 millioner årlige besøk og kommunale kulturhus med 610 000 besøk. Bergen vokser som reiselivsby blant annet grunnet sterke attraksjoner.

En levende kulturby er avgjørende for at Bergen skal være en by man flytter til og ikke fra. En levende kulturby har også store positive ringvirkninger for næringslivet, men det er fortsatt et stort potensial for å øke omsetningen og omfanget av selve kulturnæringen i Bergen. Kulturnæringen utgjør på nasjonalt nivå i Norge en langt mindre del av samlet BNP enn i sammenlignbare europeiske land. Bergen er gjennom mediefondet Zefyr og musikkfondet Buzz unikt posisjonert til å lede an innenfor utvikling av kulturnæring. Kommunen vil i løpet av 2026 satse på kulturnæring ved å opprette et samlet kulturnæringsfond.

Det investeres i utvikling

Det hanseatiske museum åpner etter flere år med restaurering i 2027. Bergenserne får igjen tilgang til en viktig del av vår historie, og vi blir en stor turistattraksjon rikere. Scenekunsthuset sentralbadet åpner også i 2027 og blir et stort løft for samtidsdans og teater, noe som befester Bergens europeiske posisjon. Disse åpninger vil gi et løft for publikumstallene i Bergen. Det er også et mål å engasjere bergensere i ny søknad om Europeisk kulturhovedstad i 2036. Store prosjekter skal være for alle.

Byrådet foreslår å etablere et fysak tilbud på Vestkanten, og ønsker i denne sammenheng å samle idretts- og kulturtilbud i området. Den planlagte rehabiliteringen av Elvetun ungdomshus legges på is. Elvetun ungdomshus vil driftes videre, men noen av aktivitetene overføres til arealene som etableres på Vestkanten.

Kunsthall 3.14 leier i dag lokaler av Bergen Kommune i Vågsallmenningen 12 og ønsker å ta i bruk loftsetasjen til kunst og kulturformidling. Byrådet er positiv til initiativet og vil gå i dialog med aktøren om dette i en reforhandling av leieavtalen med mål om å åpne loftsetasjen for kulturformål.

Bærekraftig drift

Byrådet arbeider med å tilpasse den kommunale driften til reduserte vedtatte budsjettammer. Det er en ambisjon at endringer skal i minst mulig grad ramme brukerne av kulturtilbud. Hovedgrepene som gjøres for å redusere kostnadene innenfor kulturfeltet gjøres innen kommunens egen drift. Det gjøres kutt i bevilgningene til enkelte tilskuddsmottakelser, men dette utgjør ikke store totale innsparinger. Det er også prioritert satsinger i tilskudd til blant annet kystkultur, scenekunst, musikk og spillkultur. Alle endringer fremkommer i tilskuddslisten vedlagt budsjettet. Det er også gjort et betydelig løft for KODE sitt økonomiske handlingsrom med husleiereduksjon på til sammen 35,4 millioner de neste tre årene.

Byrådet gjennomførte en ny organisering av lokalt kommunalt kulturarbeid i 2025. Etat for bibliotek og kultur skal øke den lokale tilstedeværelsen og sikre at ulike deler av Bergen har et likeverdig tilbud. Den nye organiseringen vil gi vesentlige reduksjoner i driftskostnader. Det er videre foreslått økt bruk av gruppeundervisning innen kulturskolen.

Biblioteket på Landås stenges i 2026. Lokalene er uten universell utforming og er i dårlig stand. Biblab videreføres, og byrådet vil vurdere etableringen av en fullverdig biblioteksfilial for Sletten i forbindelse med rehabiliteringen av Slettebakken skole.

Bydelsbibliotek for Arna

Byrådet vil i 2026 iverksette arbeidet med bydelsbibliotek for Arna, med åpning i Indre Arna i 2027. Bydelsbibliotek er en nøkkelinstitusjon i det lokale kulturarbeidet, med dette grep styrker byrådet kulturen i bydelen. Det vil utredes om en BUA kan lokaliseres sammen med bydelsbibliotek. Det blir samtidig ny virksomhet i lokalene til biblioteket i Ytre Arna. Byrådet vil utvikle en kulturbase for ungdom, der bøker fortsatt skal være en del av tilbudet, men med bredere tilbud og deltagelse.

En by for alle, med levende bydeler

En tredjedel av barn og unge har minst en fast organisert kulturaktivitet (Bergen kommunes barnefamiliepanel). Byrådet vil arbeide for å videreføre tilbudet, og med å utvide andelen som har tilbud. Det er særlig viktig å utvikle nye metoder som får med familier med svake aktivitetstradisjoner.

I årene fremover ønsker byrådet å sikre at byens innbyggere har tilgang på kulturtilbud i sine nærmiljø uansett hvilken bydel de bor i. Særlig viktig er korteste kulturaktiviteter for de eldste innbyggerne og de med funksjonsnedsettelse. Alle bydeler har et godt kulturtilbud, men noen bydeler har mindre valgfrihet enn andre, byrådet tar sikte på et jevnere tilbud. Det er store variasjoner i folks kjennskap til tilbud.

Bergen kommune vil øke frivillighetens og kulturens tilgang til kommunale lokaler. Etat for bibliotek og kultur har ansvar for å legge ut lokaler på nett ("Aktiv kommune"), det skal arbeides med at alle ungdomsskolekretser har slike lokaler.

Frivillighet bygger fellesskap

I 2026 vil byrådet legge frem ny strategi for frivillighet. Frivilligheten bygger medborgerskap, bidrar til inkludering og integrering, bekjemper ensomhet og er sosialt utjevnende. Det var totalt 3100 frivillige organisasjoner i Bergen i 2024. Byrådet vil styrke Bergen som frivillighetens og engasjementets by gjennom tilskudd, gratis og enkel tilgang til kommunale lokaler og gode råd når det trengs.

Folkehelse og eldre

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter styrker trivsel, selvfølelse og kognitive evner, og styrker folkehelsen. Deltakelse har også en utjevnende effekt, og er særlig viktig for barn og unge og for eldre. Deltagere og medlemmer møtes på tvers av aldersgrupper og sosiale grupper. Dette motvirker ensomhet. Byrådet arbeider med å nå grupper med svak helse eller behov for forebygging.

Byrådet vil øke innsatsen for eldre. For eldre har kulturell deltagelse i grupper god effekt på å høre til, få nye vennskap, øke livsglede og selvtillit. I en ny studie har amerikanske forskere fulgt over 13.000 voksne i opptil 15 år. Den viste at de som opplevde en sterk følelse av mening i livet, hadde 28 prosent lavere risiko for kognitiv svikt og demens. I en analyse over 10 år i The English Longitudinal Study of Ageing ble det vist at i kulturdeltakelse med noen måneders mellomrom minsket risikoen for depresjon med 32 %, månedlig eller oftere med 48 %. Det er samtidig lite forskning på individuelle kulturelle praksiser, på menn, de eldste, funksjonshemmede eldre og minoriteter, og lite om eldre som ressurs. Det er potensiale for å innhente mer kvalifisert informasjon om bergenske eldre sin aktivitet på bydelsnivå, og hvilke tiltak som er mest treffende for å aktivisere flere eldre. Byrådet vil iverksette en fast spørreundersøkelse fra 2026 som vil gi grunnlag for målrettede tiltak.

Frivilligsentraler

Budsjettrammen til frivilligsentraler er uendret og at tilskuddet vil gis til videreføring av til driftsstøtte til frivilligsentraler som mottok tilskudd i 2025.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikummere	Antall besøk på kunst og kulturinstitusjoner i Bergen	2 050 000	2 100 000	2 200 000	2 700 000
		Antall besøkende bibliotek	111 385	1 100 000	1 200 000	1 300 000
		Antall medlemmer i barne og ungdomsorganisasjoner som mottar driftstilskudd	20 332	21 500	21 500	23 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		Antall publikummere på arrangement med tilskudd fra ordningen for profesjonelle	28 078	40 000	45 000	55 000
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall barnehagebesøk på bibliotekene	74	90	110	120
		Antall besøk åpne ferietilbud i skoleferie	5 139	7 120	7 320	7 320
		Antall deltagere i kulturskolens breddeprogram	900	180	250	400
		Antall kunstmøter gitt til skoleelever i regi Den kulturelle skolesekken	75 714	83 000	90 000	96 000
	Investere i og utvikle kunst og kultur	Antall arrangement som leder frem til kulturbysøknad for 2036	0	0	1	10
		Antall kommunale offentlige kunstverk som vedlikeholdes	0	1	5	15
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall bydelsvise aktivitetsoversikter - digitale eller fysiske	6	9	10	10
		Antall frivillige kulturskoler i kommunale kulturbygg nøkkeltall	12	14	11	11
		Antall kulturdager, mønstringer og strøksmarkeringer med frivillige som ressurs	11	16	12	12
		Antall lavterskel presentasjoner for amatørkultur (Nytt tiltak)	7	7	7	7
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktive eldre, eldre som ressurs	Antall læringstilbud innen håndverkstradisjoner av frivillige eldre i regi kulturretaten og de kommunale frivilligsentralene. (Nytt tiltak)	6	6	7	8
		Antall møteplasser for eldre i regi eller i byggene til kultur og biblioteksetaten	26	26	21	22
	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester	Lik andel av elevene i en bydel i kulturskolen	0,0 %	40,0 %	45,0 %	60,0 %

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
	Gode anlegg og bygg for aktivitet	Antall av ungdomskolekretser med med kommunale lokaler tilgjengelig gjennom aktiv kommune (Nytt tiltak)	16	22	22	26
		Antall besøk i kommunale kulturbygg	527 907	659 000	570 000	570 000
		Antall ulike frivillige organisasjoner i kommunale kulturbygg	452	842	500	520
Omstillingsdyktig kommune	Løsninger for klima og miljø	Etablere utstyrsbank og/eller instrumentbank i regi kultur og biblioteketaten	0	4	4	10
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	1,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	0,5 %			
		Sykefraværsprosent				

Aktivitetsnøkkeltall

Kulturskolen

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall arrangementer i samarbeid med andre organisasjoner i kulturskolen	33	35	35	35	35	35	35	
Antall barn med tilbud fra kulturskolen gjennom dirigentordning	1 648	1 576	1 700	1 700	1 700	1 700	1 700	
Antall brukere som mottar musikkterapijenester fra kulturskolen	0	165	165	165	165	165	165	
Antall med breddeprogram fra kulturskolen (inkl. gjennom grunnskole-samarbeid)	900	900	180	250	300	350	400	
Antall ordinære elevplasser kulturskole	3 498	3 426	3 302	3 500	3 500	3 500	3 500	

kunst og kulturutvikling

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029 e	Beskrivels
Antall besøk Det hanseatiske museum	0	0	0	0	75 000	80 000	100 000	
Antall besøk på bydekkende kunst og kunnskapsinstitusjone	1 994 545	2 000 000	2 100 000	2 200 000	2 400 000	2 400 000	2 600 000	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag Beskrivels 2029 e
r på egen linje med kommunalt tilskudd.							
Antall besøk statlig finansierte institusjoner (BFO, DNS og Universitetsmuseet)	288 934	280 000	300 000	320 000	350 000	350 000	370 000
Antall besøkende på det nye Sentralbadet teater	0	0	0	15 000	50 000	50 000	60 000
Antall elever som mottar tilbud i regi av Den kulturelle skolesekken	56 848	45 000	62 000	64 000	66 000	68 000	68 000
Antall elever som mottar tilbud innen kritikk i Den Kulturelle Skolesekken	250	250	200	220	250	250	250
Antall frivillige organisasjoner i Bergen i frivillighetsregisteret	2 906	3 000	3 100	3 250	3 250	3 250	3 250
Antall lønnede årsverk hos kunst- og kulturaktører med tilskudd på egen linje	858	9 460	900	900	950	1 000	1 000
Antall personer som mottar tilbud i regi av Den kulturelle spaserstokken	4 500	4 500	5 000	5 000	5 500	5 500	5 500
Antall publikum på arrangementer med tilskudd fra tilskuddsordning til profesjonelle arrangementer	28 078	40 000	45 000	45 000	50 000	50 000	55 000
Antall søknader til kommunale tilskuddsordninger	2 514	2 370	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Antall tilskudd gitt fra Bergen kommunes vedtatte tilskuddsordninger	1 325	1 200	900	900	900	900	900
Dekningsgrad for søknader til åpne prosjektmidler på amatørkulturfeltet	33,0 %	30,0 %	28,0 %	30,0 %	30,0 %	30,0 %	30,0 %
Dekningsgrad for søknader til åpne tilskuddsposter fra profesjonelle aktører.	19,0 %	19,0 %	15,0 %	15,0 %	17,0 %	19,0 %	19,0 %
Dekningsgrad for tilskuddsøknader fra alle aktører til egen linje.	79,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	79,0 %	80,0 %	80,0 %
Driftstilskudd fra departement til bergenske museer på	107 525 00 0	110 000 00 0	114 000 00 0	117 000 00 0	121 000 00 0	125 000 00 0	130 000 00 0

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029 e	Beskrivels
egen linje i bybudsjettet								
Driftstilskudd fra departement og kulturråd til kunst- og kulturorganisasjoner (u. museer) på egen linje i bybudsjettet	267 831 51 6	276 000 00 0	284 000 00 0	290 000 00 0	295 000 00 0	300 000 00 0	320 000 00 0	
Driftstilskudd fra fylkeskommune til bergenske museer på egen linje i bybudsjettet	37 089 854	38 000 000	39 000 000	40 000 000	41 000 000	43 000 000	45 000 000	
Medlemmer B&U organisasjoner med tilskudd inkl. kor, korps og orkester	22 741	20 332	21 500	21 500	22 000	22 000	23 000	
Midler fra staten og fylkeskommunen som forvaltes av Bergen kommune til kulturformål	22 190 351	16 177 078	19 000 000	19 000 000	19 000 000	20 000 000	2 200 000	
Tilskudd fra fylkeskommune til kunst- og kulturorganisasjoner (u. museer) på egen linje i bybudsjettet	-1	81 000 000	83 000 000	86 000 000	88 000 000	90 000 000	95 000 000	

lokalt kulturarbeid

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse

Antall arrangement i kommunale kulturbygg	979	1 085	1 100	1 100	1 100	1 200	1 200	
Antall arrangement til barnehager med profesjonelle utøvere i regi av Barnas kulturhus.	0	129	119	125	125	125	125	
Antall arrangement til barnehager med profesjonelle utøvere i regi av Den kulturelle bæreisen.	0	169	98	42	42	42	42	
Antall barn som mottar tilbud i regi av Den kulturelle bæreisen	5 543	6 770	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500	
Antall besøk i Kulturhuset Dankert Krohn	26 620	45 000	50 000	55 000	60 000	65 000	70 000	
Antall besøk kommunale kulturhus	595 537	615 778	610 000	620 000	630 000	640 000	650 000	
Antall besøk på tilrettelagte aktiviteter for mennesker med utviklingshemming	3 434	7 749	3 460	3 470	3 480	3 490	3 500	
Antall besøk åpne møteplasser barn	8 524	7 664	8 540	8 550	8 560	8 570	9 000	
Antall besøk åpne møteplasser ungdom	25 819	24 427	10 600	10 700	10 800	10 900	110 000	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall bruk av faste aktiviteter på Aktivitetskortet	0	1 124	1 485	2 000	3 000	3 500	3 500	
Antall bruk av opplevelser på Aktivitetskortet	0	53 538	61 749	60 000	60 000	60 000	60 000	
Antall deltagere (arrangør/ publikum/ utøver) i strøksmarkering/ festival/ kulturdager og mønstringer i samarbeid med Kulturetaten	49 247	50 000	55 000	60 000	65 000	70 000	70 000	
Antall deltakere på ferieaktiviteter i regi av Kulturetaten gjennom året	5 000	5 100	5 200	5 300	5 400	5 500	5 500	
Antall lag/org. som benytter kommunale kulturbygg	253	260	270	280	290	300	300	
Antall nærmiljøbygg i ungdomsskolekretser	0	25	25	25	25	25	25	
Antall unike sidevisninger på kulturetatens nettsider og saker	415 545	420 000	450 000	480 000	500 000	540 000	550 000	
Antall utdelte aktivitetskort	8 471	6 562	7 002	7 000	7 000	7 000	7 000	
Antall utgaver av Infoposten med informasjon til personer med utviklingshemming om fritidstilbud i frivillig, private og kommunal regi.	0	0	4	4	4	4	4	
Antall visninger på kulturetatens digitale arr. (podcast, konsert osv.)	121 325	122 000	122 000	122 000	122 000	122 000	125 000	
Besøk på kulturformidlingstilbud til barn og unge i regi av Kulturetaten	3 600	3 700	3 800	3 900	4 000	4 100	4 200	
Deltagere på kommunalt produserte tilbud fra Kulturetaten	25 819	4 500	5 000	5 000	5 000	5 000	500	
Deltagere/besøk Kunst kultur psykisk helse	2 406	2 400	2 400	2 000	2 000	2 000	2 000	

Bibliotek

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall deltagere på arrangementer bibliotek	69 380	65 000	65 000	67 000	68 000	70 000	70 000	
Total besøk Bergen Offentlige Bibliotek	1 015 421	1 113 855	1 100 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	
Totalt utlån fysiske medier bibliotek (ny tellemåte)	762 653	775 034	730 000	750 000	750 000	750 000	7 500 000	
Utlån barn og unge bibliotek (ny tellemåte)	423 626	465 154	440 000	450 000	450 000	450 000	450 000	
Antall arrangementer/ tilbud i biblioteket som henvender seg til voksne/ eldre?	33	35	35	35	35	35	35	
Antall arrangementer i biblioteket	3 215	2 900	2 900	3 000	3 100	3 200	3 200	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall bibliotek med mer-åpent - tilgang utenom vanlig åpningstid	3	4	5	5	5	5	6	
Antall deltagere på opplæring, kurs og verksteder bibliotek	17 279	15 000	16 000	18 000	18 000	18 000	18 000	
Antall faste tilbud i bibliotek om veiledning i bruk av digitalt utstyr og tjenester (ny indikator i 2022)	8	8	8	8	8	8	9	
Antall klassebesøk på bibliotekene	669	600	700	740	740	740	740	
Antall lesestimulerende tilbud og tidlig språkinnsats i biblioteket (ny indikator 2023)	16	16	16	16	16	16	16	
Antall litterære arrangement på bibliotek	1 208	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	
Antall organiserte aktiviteter/ verksted for barn og unge på biblioteket	575	580	580	580	580	5 800	580	
Visning av egenprodusert digitalt innhold fra bibliotek	121 976	120 000	125 000	130 000	130 000	135 000	140 000	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Bergen kulturskole, Strømgaten 19 - prosjektutvikling	2026	0	IA	5,0	0,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak	2026	0	IA	21,0	0,0	21,0	21,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,0
Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A	2027	BY 264/18	337,9	657,0	0,0	657,0	175,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	178,0
Det Hanseatiske museum - utstilling	2027	BY 5/25	80,3	80,3	0,0	80,3	35,1	10,0	10,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	55,6
Ekserserhuset - reguleringsplan	2027		IA	2,1	0,0	2,1	0,8	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	20,0
Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg	2026	BY 312/23	93,5	93,5	0,0	93,5	26,8	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,9
KODE 3 Rasmus Meyers samling - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg	Løpende						0,0	55,0	65,0	20,0	28,0	8,1	13,1	8,8	2,2	3,7	203,8
Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging	2025	BY 45/21	95,8	198,1	0,0	198,1	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1
Kunstinnkjøp	Løpende						0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,9
Kunstnerisk utsmykning	Løpende						0,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,3
KVU Trolldhaugen 2025	2026		IA	7,0	0,0	7,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0
Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering	2030		IA	151,6	0,0	151,6	0,0	0,0	0,5	93,0	28,3	13,8	0,0	0,0	0,0	0,0	135,5
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	0,1	0,9	1,6	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,7
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
Oppgradering KODE 1	2026	UFGN 15/22	IA	31,0	0,0	31,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
Sentral korleksjon	Løpende						-59,6	-34,4	0,0	-9,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-103,2
Sentralbadet scenekunsthuss	2026	BY 20/21	730,6	830,0	-230,0	600,0	123,4	169,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	292,6

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			1 338,1	2 086,1	-230,0	1 856,1	349,2	226,0	90,2	121,9	71,9	39,0	27,1	22,8	16,2	17,7	982,2

Investeringsbudsjett

Bergen kulturskole, Strømgaten 19 - prosjektutvikling

Bergen kulturskole sine lokaler i Strømgaten 19 har behov for en større oppgradering. Prosjektutviklingen er planlagt i 2026 med gjennomføring i 2027 til 2029. Det er behov for utskiftning av komponenter for tilpasning til nye krav og for å sikre funksjonalitet og egnethet. Det er videre behov for utbedring av fasade bakgård, utskiftning av vinduer og solavskjerming på utsatte fasader, samt oppgradering av gulvoverflater, innervegger og himlingsplater. Videre er det planlagt utbedring av lydsmitte mellom undervisningsrom og en forbedring av akustikk.

For å sikre elever og lærer sin sikkerhet anbefales det å få på plass dører med vindu. Flere av de tekniske installasjonene er utgått på levetid og må skiftes ut. Dette gjelder både VVS installasjoner og EL-installasjoner. Det anbefales å bytte ut ventilasjonsaggregater og gjøre vurdering av kanalnett. Bygget blir i dag oppvarmet av EL, men med tanke på energieffektivisering bør det vurderes tilknytning av fjernvarme som ligger nært tilgjengelig. Lavspenkanlegget og heis er passert forventet levetid og bør skiftes ut. Automatikk for styring av tekniske anlegg bør oppgraderes, eller skiftes ut, for å tilpasses oppgraderingen av varme- og ventilasjonsanleggene. Prosjektet er planlagt gjennomført i etapper med en og en etasje om gangen, slik at kulturskolen kan være i bygget mens arbeidene pågår.

Byrådet foreslår kr 5 mill. til prosjektutvikling i 2026. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en felles sekkepost for denne typen prosjekter.

Bergen offentlige bibliotek - utbedring av tak

I forbindelse med et pågående prosjekt på Bergen offentlige bibliotek er det avdekket alvorlige lekkasjer på flere deler av hovedtakene, samt ved glasstak i senter av bygget. Lekkasjeene er midlertidig sikret og stoppet. Deler av de berørte arealer og bygningsdeler på takene er av antikvarisk verdi, og valg av løsninger på deler av arbeidene må søkes fylkeskonservator. Omfanget av dette arbeidet er så stort at det ikke kan innlemmes i det pågående arbeidet på bygget og må skilles ut som en egen anskaffelse.

Byrådet foreslår at det bevilges kr 20 mill. i 2026 til dette arbeidet.

Det Hanseatiske museum - restaurering Finnegården 1A

Det er påvist store setninger i grunnen under det fredede bygget i Finnegården som huser Det Hanseatiske Museum. Dette førte blant annet til at bygningen lå lavere i forhold til havvannet enn da Finnegården ble bygget, og ved høy flo kom det vann inn på gulv i 1. etasje. Konstruksjonen var svekket på grunn av setningene i grunnen og endringer som er utført på bygget tidligere. Det er gjennomført refundamentering med nytt bolverk, samt heving av bygningen ved å jekke opp gulvet i 1. etasje tilpasset dagens gatenivå. Det etableres nye overflater på gulv og vegger i Tasken, i tillegg til at de historiske lagene blir reetablert og bevart i et underliggende lag. Nye tekniske anlegg monteres. Antikvariske overflater i sjøstuene skal renses, males og retusjeres. Siden bygget er på UNESCOs verdensarvliste stilles det ekstra strenge krav til utførelse og sikring. Bygget skal bestå så originalt som mulig, og samtlige antikvariske instanser er derfor inne og gir føringer til prosjektet ved behov. Prosjektet har som følge av dette endret karakter underveis, både med hensyn til metode og kostnad. Alt arbeid må utføres så autentisk som mulig, med de samme redskaper og materialer som originalt. Eksempelvis blir ikke elektrisk sag eller boremaskin anvendt for de antikvariske arbeidene. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Dette påvirker foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse.

Det Hanseatiske museum - utstilling

Det Hanseatiske Museum står på UNESCOs verdensarvliste sammen med resten av Bryggen, og den hanseatiske historien er en viktig del av grunnen til at Bryggen fikk verdensarvstatus i 1979. Museet ønsker å være en internasjonal formidler av Bergens handelshistorie og hanseatisk handelskultur. Det har vært jobbet med å etablere et konsept for utstillingen, og detaljprosjektering pågår. Planlagt oppstart av montering av utstilling er 1. kvartal 2026. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Ekserserhuset - reguleringsplan

Budsjettposten vedrører regulering av tomter avsatt til gjenreising av Ekserserhuset. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. I tillegg er det en endring i totalbudsjett som følge av at prosjektet er prisjustert.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre innelima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingssystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Hovedbiblioteket, oppgradering tekniske anlegg

Dette prosjektet er siste trinn i oppgraderingen av Hovedbiblioteket for å øke samtidig publikumskapasitet fra 750 til 1000 personer. Prosjektet skal gjennomføre oppgradering av overordnet teknisk infrastruktur for hovedbygg og magasin, hvor hoveddelen av bygningsmassen er fredet. Det foreslås en periodisering av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

KODE 3 Rasmus Meyers samling - prosjektutvikling

Det skal installeres et slukkeanlegg for bedre sikkerhet for bygget og kunstverdiene. Ventilasjonsanleggene i bygget nærmer seg utgått på levetid, og disse bidrar også til å holde påkrevd innelima som er viktig for god bevaring av kunsten i bygget. Dagens ventilasjonsanlegg bør skiftes for å redusere risiko for driftsstans. Kuldemediet er under utfasing, og det har vært flere lekkasjer på kjøleanlegget de siste årene. Et museum har behov for en god klimastyring for at de skal kunne ivareta de strenge klimakravene som er for å sikre kunsten. Dagens løsning gir stor risiko for driftsstans og utfordringer med reparasjoner grunnet klimagassene.

Byrådet foreslår at det bevilges kr 3 mill. til prosjektutvikling i 2029. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Kommunale kulturbygg - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybygg- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Prosjekt som inngår her er bl.a kulturdelt av Mindemyren flerbruksbygg, KODE 3 Rasmus Meyers samling, og Bergen kulturskole - Strømgaten 19. Det er foretatt periodisering etter oppdaterte framdriftsplaner. Endring i totalbudsjett skyldes at prosjektene er prisjustert samt at prosjekt vedr rehabilitering av Elvetun foreslås trukket ut av investeringsplanen.

Kulturhuset Danckert Krohn - restaurering og ombygging

Tidligere Danckert Krohn seniorsenter er rehabilitert og hovedbygget fra 1789 skal benyttes av kulturkontorene i Bergenhus og Årstad bydeler. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Kulturhuset Danckert Krohn. Fotograf: Wenche BJørkedal

Kulturhuset Danckert Krohn. Fotograf: Wenche BJørkedal

Kunstinnkjøp

Byrådet foreslår å videreføre avsetningen til kunstinnkjøp i økonomiplanperioden. KODE gis gjennom denne avsetningen mulighet til å kjøpe inn kunst til museets samlinger som er eid av Bergen kommune.

Kunstnerisk utsmykning

Budsjettet benyttes til investering i offentlig eide kunstprosjekter i byens uterom. Kunst i offentlige rom bidrar til å forsterke både kvaliteten i ulike byrom og innbyggernes identitet til disse byrommene. Midlene forvaltes av Rådet for kunst i offentlige rom.

KVU Troldhaugen 2025

Det skal gjennomføres en konseptvalgutredning (KVU) for eiendommen på Troldhaugen, som innbefatter både villaen, hagen/uteområdene med komponisthytten og gravstedet, Troldsalen og museumsbygget. Totalt sett er det avsatt 7 mill. kroner til dette tiltaket, hvorav 3 mill. kroner i 2025.

Byrådet foreslår at avsetningen på 4 mill. kroner i 2026 opprettholdes.

Lysverkbygget – ombygging og asbestsanering

Lysverkbygget, med adresse Lars Hilles gate 10 / Rasmus Meyers Allé 9, skal gjennom helt nødvendig rehabilitering både innvendig og utvendig for å sikre forsvarlig drift i minst ti år fremover uten behov for ytterligere større rehabiliteringstiltak. Budsjettposten skal dekke kritiske vedlikeholdsoppgaver, inkludert tiltak for bygningsmessig oppgradering, asbestsanering, utskifting av tekniske installasjoner og energieffektivisering. Oppdatert kalkyle basert på gjennomført anbuds konkurranse viser at det er behov for mer midler til gjennomføring av prosjektet. Det er derfor foreslått en økning av totalbudsjett.

Basert på KODE sine planer for bruken av museumsbyggene i sentrum, foreslår byrådet at gjennomføringen av prosjektet utsettes i tre år. Avsatte midler til prosjektet forskyves derfor i tråd med endringen i antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester, herunder økt skolekapasitet, i det nye byutviklingsområdet. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som bestod av skole for 400 elever, idrettshall, allrom og kultursal, frivillighetssentral, samt Omsorg+ med dagaktivitetssenter. Etter en helhetlig vurdering av drift og investeringer innenfor helse og omsorg foreslo byrådet å prioritere utbygging av sykehjemsplasser i årene som kommer. Avsetning av midler til gjennomføringsfasen er derfor justert for at prosjektdelen relatert til tjenester for eldre er tatt ut. Det er også foretatt en gjennomgang av rom- og funksjonsprogram for planlagte skolebygg i Bergen kommune, med sikte på å redusere arealet. Gjennomsnittlig er arealet redusert med 10 %, og dette ligger til grunn for oppdatert kostnadsestimat og videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, det foreslås en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad. Midler til gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Kommunens økonomi er anstrengt, og det er nødvendig å prioritere investeringsprosjekter strengt. Det opprinnelige behovet for ny skole på Mindemyren var knyttet til forventet kapasitetsmangel på barnetrinnet i Årstad bydel. Oppdaterte elevtallsprognoser viser imidlertid ledig kapasitet samlet sett på barnetrinnet fremover. Utfordringen er først og fremst geografisk – ledig kapasitet er ikke nødvendigvis plassert der veksten ventes å komme. Boligutbyggingen på Mindemyren vil gi nye behov på sikt, men det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange elever som faktisk vil komme i takt med utbyggingen. Samtidig er området omgitt av flere skoler med kort avstand og forventet ledig kapasitet. Dette åpner for at økt elevtall i første omgang kan håndteres innenfor eksisterende skolestruktur.

På bakgrunn av dagens prognoser og behovsvurderinger foreslår byrådet å utsette oppstart av prosjektet med tre år. Før endelig oppstart vil behovet for økt skolekapasitet i bydelen vurderes på nytt, for å sikre at investeringen gjennomføres når behovet faktisk er til stede.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Oppgradering KODE 1

Det pågår et arbeid med utbedring av KODE 1 - Permanenten. Utstillingssaler i både 2. og 3. etasje har manglende styring av klima (fukt og temperatur). Det er videre klare mangler knyttet til brannvern og sikringstiltak. Underveis i prosjektet er det blitt avdekket store lekkasjer i taket. Utredninger utføres både i forhold til omfang og gjennomføring.

Som en del av prosjektet pågår også et delprosjekt knyttet til bedre styring av klima. Delprosjektet har noe forsinket fremdrift i forhold til det som var lagt til grunn for budsjettet i 2025, og i 2. tertial ble det foreslått å flytte kr 0,5 mill. til 2026. Byrådet foreslår at rammen opprettholdes for å sikre at prosjektet har tilstrekkelig finansiering.

Sentralbadet scenekunsthuss

Sentralbadet scenekunsthuss. Foto: Oda Kalve Strand

Sentralbadet er vedtatt bygget om til scenekunsthuss, primært for institusjonene Carte Blanche og BIT Teatergarasjen. Det skal også tilrettelegges for at andre kunst- og kulturaktører kan benytte lokalene. Prosjektet er i full produksjon, og forventes ferdigstilt 3. kvartal 2026. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan. Dette påvirker ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse.

Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

13-Idrett

Om tjenesteområdet

Idrett styrker sivilsamfunn, bedrer folkehelsen og skaper aktive og inkluderende lokalsamfunn. Innen idretten møtes folk på tvers av alder og sosiale grupper, noe som bygger samfunn og motvirker ensomhet.

Tjenesteområdet omfatter aktivitetsutvikling innen idrett, frivillighet, og utbygging, drift og bruk av idrettsanlegg. Gjennom gratis bruk av kommunale idrettsanlegg, arrangementsutvikling, relevante tilskuddsordninger og omfattende samarbeidstiltak legges det til rette for egenorganisert fysisk aktivitet, og bredde- og toppidrett i Bergen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		429 618	429 618	429 618	429 618
Sum Lønns- og prisvekst mv.		3 288	3 288	3 288	3 288
Sum Tekniske justeringer		4 780	4 780	4 780	4 780
Sum Utgående engangstiltak		-1 700	-2 400	-2 400	-2 400
Prisjustering og diverse endringer		6 368	5 668	5 668	5 668
Konsekvensjustert ramme		435 986	435 286	435 286	435 286
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena - rentekostnader kortsiktige lån	Innstilling1	700	700	0	0
Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena / rentekostnader kortsiktige lån	Innstilling1	-442	-646	-408	0
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		258	54	-408	0
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggeporteføljen	Innstilling1	5 226	5 226	5 226	5 226
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		5 226	5 226	5 226	5 226
Nye tiltak					
Bibliotekfilial Arna / Bua utlånssentral i Arna	Innstilling1	1 700	430	430	430
Fysak Vestkanten	Innstilling1	6 000	12 000	12 000	12 000
Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett	Innstilling1	1 886	3 197	3 197	3 197
Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett	Innstilling1	0	-1 311	-1 311	-1 311
Støtte til private / klubbeide anlegg	Innstilling1	1 322	3 064	3 064	3 064
Sykkelkids	Innstilling1	900	900	900	900
Tilskudd til realisering av Bjarg Arena (engangstilskudd)	Innstilling1	-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
Trond Mohn games	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak		9 008	15 480	15 480	15 480
Nye engangstiltak					

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Bergen triathlon festival (engangstilskudd)	Innstilling1	1 700	0	0	0
Åsane rideklubb - ekstraordinært tilskudd	Innstilling1	400	400	0	0
Andre tiltak	Innstilling1	480	0	0	0
Sum Nye engangstiltak		2 580	400	0	0
Effektivisering					
Omorganisering Etat for idrett	Innstilling1	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere	Innstilling1	-200	-200	-200	-200
Redusert utgifter til fjernvarme	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Sum Effektivisering		-5 100	-5 100	-5 100	-5 100
Kutt					
BNKI nivå 1	Innstilling1	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Budsjettreduksjon Etat for idrett	Innstilling1	-750	-750	-750	-750
Reduksjoner tilskuddslisten	Innstilling1	-1 662	-1 662	-1 662	-1 662
Sum Kutt		-3 512	-3 512	-3 512	-3 512
Nye tiltak og realendringer budsjett		8 460	12 548	11 686	12 094
Ramme 2026-2029		444 446	447 834	446 972	447 380

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena - rentekostnader kortsiktige lån

Økonomiplanvirkning av tiltak vedtatt av bystyret i revidert budsjett 2025:

Tiltaksbeskrivelse revidert budsjett 2025:

"Bystyret har i sak 310/23 vedtatt at Bergen kommune skal påta seg rentekostnader for to kortsiktige lån i forbindelse med at Bjarg IL skal bygge ny idrettshall i Fana bydel. Lånene gjelder forskutterte spillemidler og merverdikompensasjon i forbindelse med bygging av idrettshallen. Det er i vedtatt budsjett 2025 avsatt kr. 2,6 mill. i helårsvirkning til formålet. Oppstart er forsinket og årets rentekostnad blir lavere. Byrådet forslår tross dette at hele tilskuddet på kr. 2,6 mill utbetales som tilskudd til Bjarg for dekning av årets rentekostnad og tilskudd til realisering av Bjarg Arena.

Det er i handlings- og økonomiplan budsjettert med tilskudd på kr. 2,6 mill., kr. 1,9 mill. og kr. 1,2 mill. i årene 2026-2028 knyttet fremtidige rentekostnader. Bjarg har i 2025 allerede fått tilsagn om spillemidler. 75% av spillemidlene utbetales når arbeidet med anlegget er i gang. Dette reduserer behovet for fremtidig tilskudd fra kommunen med et beløp estimert til kr. 1,5 mill. samlet for årene 2026-2028. Byrådet foreslår å redusere avsatt beløp i handlings- og økonomiplan tilsvarende , og at det gis et engangstilskudd på kr. 1,5 mill. i 2025 knyttet til realisering av Bjarg Arena."

Tilskudd til Bjarg IL i forbindelse med bygging av Bjarg Arena / rentekostnader kortsiktige lån

Økonomiplanvirkning av tiltak vedtatt av bystyret i revidert budsjett 2025:

Tiltaksbeskrivelse revidert budsjett 2025:

"Bystyret har i sak 310/23 vedtatt at Bergen kommune skal påta seg rentekostnader for to kortsiktige lån i forbindelse med at Bjarg IL skal bygge ny idrettshall i Fana bydel. Lånene gjelder forskutterte spillemidler og merverdikompensasjon i forbindelse med bygging av idrettshallen. Det er i vedtatt

budsjett 2025 avsatt kr. 2,6 mill. i helårsvirkning til formålet. Oppstart er forsinket og årets rentekostnad blir lavere. Byrådet forslår tross dette at hele tilskuddet på kr. 2,6 mill utbetales som tilskudd til Bjarg for dekning av årets rentekostnad og tilskudd til realisering av Bjarg Arena.

Det er i handlings- og økonomiplan budsjettert med tilskudd på kr. 2,6 mill., kr. 1,9 mill. og kr. 1,2 mill. i årene 2026-2028 knyttet fremtidige rentekostnader. Bjarg har i 2025 allerede fått tilsagn om spillemidler. 75% av spillemidlene utbetales når arbeidet med anlegget er i gang. Dette reduserer behovet for fremtidig tilskudd fra kommunen med et beløp estimert til kr. 1,5 mill. samlet for årene 2026-2028. Byrådet foreslår å redusere avsatt beløp i handlings- og økonomiplan tilsvarende , og at det gis et engangstilskudd på kr. 1,5 mill. i 2025 knyttet til realisering av Bjarg Arena."

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Nye tiltak

Bibliotekfilial Arna / Bua utlånsentral i Arna

Det er i budsjettet for 2025 avsatt kr. 0,2 mill. knyttet til arbeidet med å etablere ny biblioteksfilial i Arna, og byrådet prioriterer i budsjettforslaget midler til drift av biblioteksfilialen i 2026. Byrådet foreslår videre å etablere en Bua utlånsentral i Arna. Tiltakene må sees i sammenheng.

Fysak Vestkanten

Byrådet foreslår at det i 2026 etableres et fysak tilbud på Vestkanten. Det forventes også gjennomført en rehabilitering av Kultursalen på Vannkanten.

Nye driftskonsekvenser av investeringer idrett

Ferdigstillelse av nye idrettsanlegg utløser kostnader knyttet til løpende drift og vedlikehold. I hovedsak er driftskonsekvensene knyttet til sekkeposten «Idrettsplanen». Byrådet foreslår å videreføre en årlig ramme til dette formålet som brukes til det enkelte anlegg etterhvert som disse ferdigstilles og tas i bruk.

Støtte til private / klubbeide anlegg

Byrådet foreslår økt budsjetttramme til tilskuddsordningen for støtte til private anlegg (tilskudd tildeles på bakgrunn av idrettslagets kostnader forrige år). Nye anlegg som vil motta tilskudd i 2026 er bla. Varegg Arena, Gneist Arena og 11'er bane Sædalen.

Sykkelkids

Byrådet foreslår kr. 0,9 mill. til videreføring av Sykkelkids. (Tiltaket erstatter utgående engangstiltak på kr. 0,75 mill.)

Tilskudd til realisering av Bjarg Arena (engangstilskudd)

Utgående engangstiltak

Trond Mohn games

Byrådet foreslår et årlig tilskudd til Trond Mohn games på kr. 1 mill

Nye engangstiltak

Bergen triathlon festival (engangstilskudd)

Byrådet foreslår et engangstilskudd på kr. 1,7 mill. til Bergen triathlon festival

Åsane rideklubb - ekstraordinært tilskudd

Byrådet foreslår et midlertidig ekstratilskudd til Åsane rideklubb for betjening av kommunalt lån.

Effektivisering

Omorganisering Etat for idrett

Etat for idrett gjennomfører en organisasjonendring knyttet til driften av idrettsanleggene med økt fokus på soneinndeling fremfor oppgavene som utføres, og ved at norm i anlegg og grøntanlegg reduseres. Endringen forventes ikke vesentlig å påvirke aktivitetsnivå eller tjenestetilbud for brukerne. Redusert bemanning vil medføre en redusert hyppighet på blant annet renhold og stell av grøntanlegg.

Redusert energiforbruk gjennom økt informasjon til brukere

Ved å formidle mer og bedre informasjon til brukerne av de kommunale byggene om energiforbruk og -utgifter, samt gi føringer som brukerne skal forholde seg til, er det anslått et potensiale for å redusere energiforbruket. Etat for bygg og eiendom vil derfor starte med å produsere en månedsrapport per eiendom som sendes ut til brukerne. Det er anslått at tiltaket kan gi en innsparing på kr 1,4 mill. per år.

Redusert utgifter til fjernvarme

Det er lagt til grunn at kommunen kan oppnå lavere kostnader til fjernvarme i årene fremover, som følge av gjennomgang av eksisterende avtaler og forbruk. Byrådet foreslår å budsjettere med en årlig innsparing på 2 millioner kroner.

Kutt

BNKI nivå 1

Byrådet foreslår en reduksjon i budsjettrammen på kr. 7 mill. på nivå 1 i byrådsavdeling for kultur, næring og idrett. Leieinntektene på Torget har økt de siste årene, og kontraktene i Mathallen er under reforhandling. Totalt forventes inntekter å kunne oppjusteres med kr. 4,5 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Det legges videre til grunn ytterligere reduksjon i lønnskostnader og driftskostnader på nivå 1 i byrådsavdelingen.

Budsjettreduksjon Etat for idrett

Byrådet foreslår å redusere budsjettrammen til Etat for Idrett med kr. 4,5 mill.

Tiltak og estimert budsjetteffekt:

* Avvikle sykkelopplæring (sykkelskids) kr. 1,7 mill.

* Dimensjonere bemanning kr. 1,6 mill.

* Økte inntekter bobilparkering Slettebakken kr. 1 mill.

* Økte inntekter bydelsbad og is kr. 0,2 mill.

Budsjettavtale (engangstiltak):

Kr. 750.000 bevilges til sykkelopplæring / sykkelkids i 2025

Reduksjoner tilskuddslisten

Byrådet foreslår reduksjoner og kutt på tilskuddslisten på kr. 10,9 mill. på byrådsavdeling for kultur, næring og idrett.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Idrettsanlegg	41 802	46 685	51 729	50 763	55 493	55 493	55 493
Tilskudd til idrettsorganisasjoner	62 423	47 040	48 736	46 241	44 899	44 037	44 445
Tilskudd til fysisk akt. og idrett for barn og ung	13 382	13 811	13 811	14 156	14 156	14 156	14 156
Idrettsaktivitet og tilskudd for særskilte grupper	0	1 598	1 598	1 203	1 203	1 203	1 203
Kommunale idrettsbygg- og anlegg	280 248	320 485	309 114	332 083	332 083	332 083	332 083
Sum	397 855	429 618	424 989	444 446	447 834	446 972	447 380

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo Trondheim Stavanger kommune	ASSS uten Oslo		
Produktivitet						
Kommunale driftstilskudd til idrettslaglag per lag som får tilskudd	166 958,0	229 842,9	340 500,9	286 670,2		
Kommunale idrettsbygg Areal per bruker (m2)	0,3	0,4	0,4	0,3	0,6	
Økonomi						
Energiutgifter Kommunale idrettsbygg Utgifter per kvadratmeter bygg (kr) *)	317	255	255	162	297	
Grunnlagsdata (Nivå 3)						
Driftstilskudd til idrettslag *)	49 612	64 356	179 444	54 754	1 957	
Eid areal Kommunale idrettsbygg Areal (m2)	102 950,0	104 587,0	251 558,0	66 971,0	80 391,0	733 506,0
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (381) Kommunale idrettsbygg *)	300 869	277 682	882 279	179 701	172 453	1 428 775
Kommunekasse						
Netto driftsutgifter (380) Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (Kommunekasse) *)	103 139	122 390	226 664	133 280	89 024	537 316
Netto driftsutgifter (381) Kommunale idrettsbygg (Kommunekasse) *)	300 869	277 682	1 054 336	179 701	172 472	1 455 996

**) Inflasjonsjustert med deflator*

Status og utvikling på tjenesteområdet

Et godt idrettsliv er forutsetningen for en by i vekst. Et variert idrettstilbud skaper muligheter for mange. At folk er aktive og sosiale er en forutsetning for at det skal trives og bo i Bergen. Byrådet har dette som grunnlag for idrettspolitikken.

Idretten er en folkebevegelse. Byrådet er derfor opptatt av å legge til rette for en bredde i tilbudet som inkluderer både barn, ungdom, voksne og seniorer. Det er de frivillige som er bærebjelken i idretten. For byrådet er det en viktig oppgave at kommunen bidrar positivt til at de tusenvis av frivillige skal ha gode vilkår. Bergen kommunes viktigste bidrag er idrettsanlegg med gratis bruk for den organiserte idretten.

Ny organisasjon

Byrådet etablerte en ny organisasjon for Etat for idrett fra 25. august 2025. Det er det siste år gjennomført en prosess med å se på organisasjonen i samarbeid med de ansatte. Noen av idrettslagene og de overordnede idrettsorganisasjonene (Idrettsråd, idrettskrets og særidretter) har vært høringspart i arbeidet med ny organisering. Den nye strukturen er endret fra oppgaveorganisering til soneorganisering, og inneholder blant annet utvidet bruk av vertskapsrolle på kommunale idrettsanlegg. Det er i større grad lagt opp til ambulerende tjeneste fremfor fast tilstedeværelse på idrettsanleggene. Den nye organisasjonen vil gi vesentlige reduksjon i kostnader.

Idrettens effekter

Effekten av investering i idrettsbyen er mange: Fysisk aktivitet styrker kropp og helse, forebygger sykdom, og kan redusere stress, angst og depresjon. Idrett skaper fellesskap; Å være en del av et lag kan styrke båndene mellom mennesker. Idrett utvikler ferdigheter som samarbeid, disiplin, ledelse, tålmodighet og selvkontroll. Gjennom idrett kan man oppleve mestring og fremgang, noe som kan øke selvfølelsen og selvtilliten. Idrett er en aktivitet som kan utøves i mange ulike former gjennom hele livet, og gir muligheter for et aktivt og sosialt liv på tvers av generasjoner. Idrett kan fremme inkludering. Idrett er også være en viktig del av byens stolthet og identitet.

Idrettsklubbene i Bergen hadde 102 000 medlemmer i 2024, og mange er også frivillige. Det er en ambisjon at kommunen kan bidra til videre vekst.

En god oppvekst

85% av alle barn og unge i Bergen har minst en fast organisert fritidsaktivitet, og to tredjedeler av disse er innen idrett. Gratisprinsippet for kommunale idrettsanlegg er med på å holde utgifter til barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter på et nivå som gir flere barn og unge muligheter til å delta. Dette skal fortsette. For familier med lav betalingsevne kan økte kostnader hindre barn og unge i å delta i organisert aktivitet. Bergen kommune vil gjennom tilskuddsordninger og god dialog med idretten jobbe for å stimulere til deltakelse, og holde kostnadene nede.

Eldre

Fysisk aktivitet er en nøkkel til et godt liv for eldre. Dette har også effekt på kommunens kostnader til pleie. Vi vet i dag lite om bergenske eldre sin aktivitet på bydelsnivå, og lite om hva de savner for å

komme i gang. Byrådet vil iverksette et eldrepanel - en gjentakende spørreundersøkelse som vil gi grunnlag for målrettede tiltak. På grunnlag av den nye kunnskapen vil byråden styrke deltagelsen blant eldre.

Arrangementsbyen

I tråd med Idrettsplanen 2017–2027 skal Bergen utvikles som en attraktiv og fremtidsrettet arrangementsby som utvikler lokale og tiltrekker seg regionale, nasjonale og internasjonale idretts- og friluftsansatte. Store nasjonale og internasjonale idrettsarrangementer gir inspirasjon og rekruttering, styrker frivillighet, kompetanse og organisasjonsutvikling, og bidrar til stolthet og fellesskap. Samtidig profilerer de Bergen internasjonalt, gir viktige ringvirkninger for reiseliv og næringsliv, og legger grunnlag for nye anlegg og infrastruktur som kommer innbyggerne til gode. For å lykkes kreves langsiktig samarbeid mellom kommunen, fylket, idretten og næringslivet, ettersom konkurransen om attraktive arrangementer er stor.

Det er funnet midler til fast tilskudd til Trond Mohn Games og engangstilskudd til Bergen Triathlon festival.

Anleggsutvikling og arealutfordringer

Byrådet har funnet rom for økning i fast tilskudd på 1,3 mill. kr i støtte til klubbeide anlegg. Byrådet arbeider for å sikre nok areal og fremtidige muligheter for utvikling av større og mindre idrettsanlegg.

EU kom den 26.april 2023 med en innstilling om et forbud mot salg av gummigranulat med en overgangsperiode på åtte år. Bergen kommune arbeider med å fase ut bruk av gummigranulat av oppmalte bildekk i kunstgressbaner.

Byrådet budsjettforslag inneholder stramme økonomiske prioriteringer i både drifts- og investeringsbudsjettet. Prosjektet Fyllingsdalen idrettshall tilbygg foreslås ikke gjennomført. Bergen kommune åpnet høsten 2025 Alvøen idrettshall som inneholder egen bordtennishall. Byrådet vil i denne sammenheng gå i dialog med bordtennismiljøet i Fyllingsdalen om treningstider i Alvøen.

Byrådet foreslår også å utsette riving og bygging av ny Bjørnarhall i påvente av at alternative muligheter for erstatningshall utredes.

Utlånsordningen BUA

Etat for idrett har gratis utlån av idrettsutstyr til barnehager, skoler, idrettslag, frivillige organisasjoner og privatpersoner. Bruken av BUA skal øke i økonomiplanperioden. Byråden vil utrede en BUA i Indre Arna knyttet til nytt bydelsbibliotek bydelen.

Folkehelse

Deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter styrker trivsel, selvfølelse og kognitive evner, og styrker folkehelsen. Deltakelse har også en utjevnende effekt, og er særlig viktig for barn og unge og for eldre. Deltagere og medlemmer møtes på tvers av aldersgrupper og sosiale grupper. Dette motvirker ensomhet og bygger folkehelse.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Flere medlemmer, deltagere og publikummere	Antall deltagere i FYSAK hus målt i besøkstimer	390 000	400 000	430 000	600 000
		Antall medlemmer i den organiserte idretten (NIF)	102 185	103 000	104 000	107 000
		Besøkstimer Åpent hall	70 000	80 000	90 000	120 000
	Investere i barn og unges oppvekst og fremtid	Antall barn som får støtte til deltagelse i aktivitet, som kontigentsstøtte, gratisplasser mm.	430	450	600	1 000
	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested	Antall gjennomførte internasjonale idrettsarrangementer.	0	5	4	5
	Verdiskaping i organisasjoner og frivillighet	Antall vertskapsrolleavtaler med idrettsklubbene	25	28	31	34
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Aktive eldre, eldre som ressurs	Antall idrettstilbud særskilt for eldre i kommunal regi eller med kommunal støtte	24	24	26	28
		Undersøke eldres deltagelse og ikke deltagelse - undersøkelse hvert andre eller tredje år	0	0	1	0
		Gode anlegg og bygg for aktivitet	0	45	46	47
		Antall klubbeide idrettsanlegg som får kommunal støtte.				
		Antall kommunale anlegg i Bergen for fysisk aktivitet.	220	228	228	235
Omstillingsdyktig kommune	Løsninger for klima og miljø	Andel av 103 lysanlegg med led-belysning i prosent	19,8 %	23,4 %	27,0 %	30,0 %
		Andel av 90 kunstgressbaner uten plastholdig fast fyllmateriale i prosent	13,0 %	17,0 %	20,0 %	25,0 %
		Antall unike brukere av BUA utlånsentraler	5 000	5 300	5 500	7 000
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	1,6 %			
		Sykefraværprosent				

Virkemiddel for å nå mål

Bergen kommunes idrettspolitik skal være verdibasert og fremtidsrettet for en by i vekst, der deltakelse i idrett skal være en arena for inkludering, vekst og utvikling, hvor barn og unge skal ha de beste muligheter til å drive variert aktivitetstilbud, fysisk aktivitet, lek, rekreasjon og friluftsliv i sitt nærmiljø. Alle barn og unge skal kunne inkluderes i fritidsaktiviteter uavhengig av egen eller foreldrenes økonomi.

Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett har syv ulike tilskuddsordninger på idrettsfeltet. Tilskuddsordningene og kriteriene bygger på Bergen kommunes politikk og skal bidra til at kommunen når sine mål. Ordningene søkes elektronisk via Bergen kommunes tilskuddsportal.

Byrådets tiltak for å nå målene for dette tjenesteområdet er:

- Gjennomføre tiltakene i "[Idrettsplan 2023 -2027- rullering av anleggsdel](#) "
- Gjennomføre tiltakene i "[Prinsipielle avklaringer rundt utbygging av klubbeide idrettsanlegg](#)»
- Gjennomføre tiltakene i "[Fremtidig bassengstruktur. Rehabilitering av basseng. Nye basseng og endringer i bruks- og driftskonseptet](#)"
- Gjennomføre tiltakene i "[Bruk av ADO arena som avlastningsbasseng ved rehabilitering av kommunale basseng](#)"
- Gjennomføre tiltakene i "[Rapport på tiltak i handlingsplan for bruk og drift av kunstgressbaner](#)"
- Gjennomføre tiltakene i "[Fagarbeidernes rolle i barnehager, skoler og på idrettsfeltet](#)"
- Gjennomføre tiltakene i "[Skolebruksplan for Bergen 2021-2030](#)"
-

Aktivitetsnøkkel tall

idrett

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall barn og unge medlemmer i den organiserte idretten (NIF i alderen 0 til 19 år.	0	53 533	54 000	55 000	55 000	56 000	56 000	
Antall medlemmer i organisert idrett	0	102 000	103 000	104 000	105 000	106 000	107 000	
Antall voksne medlemmer i den organiserte idretten (NIF)	0	48 652	49 000	49 000	49 500	49 500	50 000	
Andel av brukstid i kommunale idretts- og svømmehallene disponert av skole	0,0 %	38,0 %	38,0 %	38,0 %	38,0 %	38,0 %	38,0 %	
Andel av brukstid i kommunale idretts- og svømmehaller disponert av idrettslag	0,0 %	54,0 %	54,0 %	54,0 %	54,0 %	54,0 %	54,0 %	
Andel av brukstid i kommunale idretts- og svømmehaller disponert av åpen hall og publikumssvømming	0,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	8,0 %	
Antall behandlede søknader om tippemidler til idrett i Bergen	0	94	92	80	75	75	75	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall deltakere på skiopplæring/vinteraktivitetsdager på Kvamskogen	0	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	
Antall ferdigstilte kommunale anlegg	0	0	12	10	10	9	9	
Antall idrettsanlegg som Etat for idrett drifter (fotballbaner, innendørshaller, svømmehaller, skøytebaner, nærmiljøanlegg etc.)	0	220	228	230	232	234	236	
Antall kilometer med skiløyper som prepareres (i regi av kommunen)	0	25	25	25	25	25	25	
Antall plansaker, og bygge- eller opprustningsprosjekter i arbeid innen idrett.	0	0	44	40	35	35	35	
Antall skoletimer som Etat for idrett tilrettelegger i de kommunale idretts- og svømmehallene	0	39 480	41 500	43 000	43 000	43 000	43 000	
Antall tildelte timer til bruk for den organiserte idretten	0	173 600	175 000	177 000	178 000	180 000	180 000	
ADO arena - deltakere skoleelever	36 978	36 000	37 000	38 000	38 000	38 000	38 000	
ADO arena - betalende gjester	227 217	245 000	250 000	255 000	255 000	255 000	255 000	
ADO arena - deltakere idrett	82 246	86 000	88 000	90 000	90 000	90 000	90 000	
ADO arena - deltakere totalt	346 450	367 000	375 000	383 000	383 000	390 000	390 000	
Antall barn og unge på aktivitetstilbud i regi Bergen kommune eller i samarbeid mellom kommune og idrettslag/frivillighet	0	2 400	2 500	2 500	2 600	2 600	2 600	
Nordnes sjøbad betalende gjester	0	40 000	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000	
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - - betalende gjester	0	30 987	26 000	26 500	26 500	27 000	27 000	
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - - deltakere idrett	0	86 000	88 000	90 000	90 000	90 000	90 000	
Ortun, Slåtthaug, Stemmemyren, Åstveit svømmehaller - deltakere skoleelever	0	36 000	37 000	38 000	38 000	38 000	38 000	
Bergenshallen - betalende (kun betaling på søndager fra og med 2018)	2 444	2 700	2 800	2 850	2 850	2 900	2 900	
Slåtthaug kunstisbane - betalende	6 810	3 577	3 800	3 900	4 000	4 100	4 200	

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel i % av barn i fjerde klasse som oppfyller krav til svømmekompetanse innen Svøm Bergen	0,0 %	77,0 %	79,0 %	80,0 %	82,0 %	84,0 %	84,0 %	
Antall søknader om tippemidler som ble tildelt midler	0	35	30	25	30	30	30	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
AdO Arena, solenergianlegg	2025	BY 56/23	20,1	20,1	0,0	20,1	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Alvøen idrettshall	2025	BY 247/23	254,7	257,2	-16,6	240,7	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Arna stadion - Nytt garderobebygg	2029		IA	28,8	0,0	28,8	0,0	0,0	3,5	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,5
Arna stadion - rehabilitering	2026	0	IA	50,0	0,0	50,0	20,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Bjørnarhallen - prosjektutvikling	2031		IA	35,7	0,0	35,7	0,0	0,0	0,8	2,8	2,3	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	12,9
ENØK-prosjekter	Løpende						2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	20,0
Haugland bofelleskap, ombygging gymsal	2026	BFKN 11/24	37,8	37,8	0,0	37,8	12,5	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,5
Haukelandshallen - prosjektutvikling	2029	0	IA	3,0	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Idrett - Mindre anleggsinvesteringer og utstyr	Løpende						24,1	21,0	21,0	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	17,8	190,9
Idrett - Rehabilitering og nybygg	Løpende						43,6	33,3	58,0	121,0	116,6	115,8	114,9	188,4	147,0	96,2	1 034,9
Kunstgressprogram	Løpende						30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	30,5	305,0
Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling	2028		IA	21,0	0,0	21,0	7,7	9,2	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,3
Landåshallen - prosjektutvikling	2026	0	IA	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Mathopen aktivitetssal	2026	BY 136/24	78,0	78,0	-2,4	75,6	13,4	15,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	28,5
Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling	2031		IA	43,4	0,0	43,4	0,0	0,0	0,4	6,0	13,8	17,3	0,0	0,0	0,0	0,0	37,6
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	100,0
Oppgradering av lysanlegg	Løpende						5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	53,8
Rollandshallen - Prosjektutvikling	2027	0	IA	3,0	0,0	3,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Sentral korleksjon	Løpende						-28,4	-24,2	0,0	-18,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-70,7
Slettebakken idrett - rekkefølgekrav	2029	0	IA	136,6	0,0	136,6	16,6	20,0	40,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	136,6
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			390,6	720,6	-19,0	701,7	166,5	158,9	175,1	241,4	218,3	206,0	180,6	254,2	212,7	162,0	1 975,7

Investeringsbudsjett

AdO Arena, solenergianlegg

Det etableres solenergianlegg på AdO-bygget. Anlegget skal bestå av solfangere til oppvarming av vann, samt solceller til produksjon av strøm. Det foreslås foreløpig ikke justering av totalbudsjettet. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Alvøen idrettshall

Alvøen idrettspark. Fotograf: Hugo Lütcherat

Det er bygget en ny idrettshall i tilknytning til Alvøen idrettspark. I tillegg til idrettshall og garderober er det etablert bordtennishall, styrketreningsrom, sosialt rom og fasiliteter tilknyttet bruk av fotballbanene utendørs i idrettsparken. Anlegget ble tatt i bruk høsten 2025. Budsjettmidler i år etter ferdigstillelse vedrører avsetning til oppfølging.

Arna stadion - Nytt garderobebygg

Det har vært planlagt å rive det nedre garderobebygget ved Arna Stadion og erstatte det med et nybygg på om lag 400 m² med garderober, personalfasiliteter samt garasje/lager. Prosjektering er fullført og byrådet foreslår at prosjektet blir gjennomført i 2028 og 2029.

Arna stadion - rehabilitering

Det er i HØP avsatt midler til nytt garderobebygg Arna Stadion. Prosjektet må utsettes i påvente av rehabilitering av overvannssystemene på Arna stadion.

Byrådet foreslår å avsette kr 50 mill. til rehabilitering av Arna stadion i 2026/2027.

Bjørnarhallen - prosjektutvikling

Bjørnarhallen i Arna bydel er i svært dårlig stand, og det vurderes som mest aktuelt å rive denne og erstatte med nybygg på samme tomt. Prosjektet er utvidet med en underjordisk parkeringskjeller grunnet krav i kommunens gjeldende arealplan. Budsjettposten skal dekke kostnader til planlegging

og utvikling av prosjektet, mens gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Endring i totalbudsjettet skyldes prisjustering.

Gjennomføringen av prosjektet er avhengig av en midlertidig erstatningshall, og det har så langt ligget til grunn for prosjektet at denne skal etableres på fotballbanen ved siden av Garnes barneskole. I tillegg til at etableringen av en midlertidig erstatningshall vil medføre svært høye kostnader som må føres i driftsregnskapet som følge av dens midlertidige karakter, innebærer tiltaket også store begrensninger i bruken av fotballbanen i byggeperioden.

Underveis i prosessen har det fra Arna Bjørnar blitt lansert planer for å etablere av en privatfinansiert fotballhall ved siden av den eksisterende fotballbanen. En slik fotballhall vil kunne fungere som erstatningshall for Bjørnarhallen mens byggeprosjektet pågår. I tillegg til tiden det vil ta å utvikle og bygge en privatfinansiert fotballhall, vil dette tiltaket også innebære en reguleringsplanprosess for den kommunale tomten hvor fotballhallen foreslås plassert. Det vil derfor ta noen år for dette alternativet er på plass.

Byrådet er positiv til forslaget og ser at det utfra hensynet til kostnader i kommunens eget prosjekt, og til fotballen i Arna, er være ønskelig å legge tilrette for den den privatfinansierte fotballhallen, blant annet ved å bidra med ressurser i planarbeidet. Byrådet foreslår med bakgrunn i dette å utsette gjennomføringen av Bjørnarhallprosjektet i fem år. Videre prosjektutvikling er utsatt i påvente av den alternative løsning for erstatningshall. Det foreslås derfor en forskyvning av midler med bakgrunn i oppdatert fremdriftsplan.

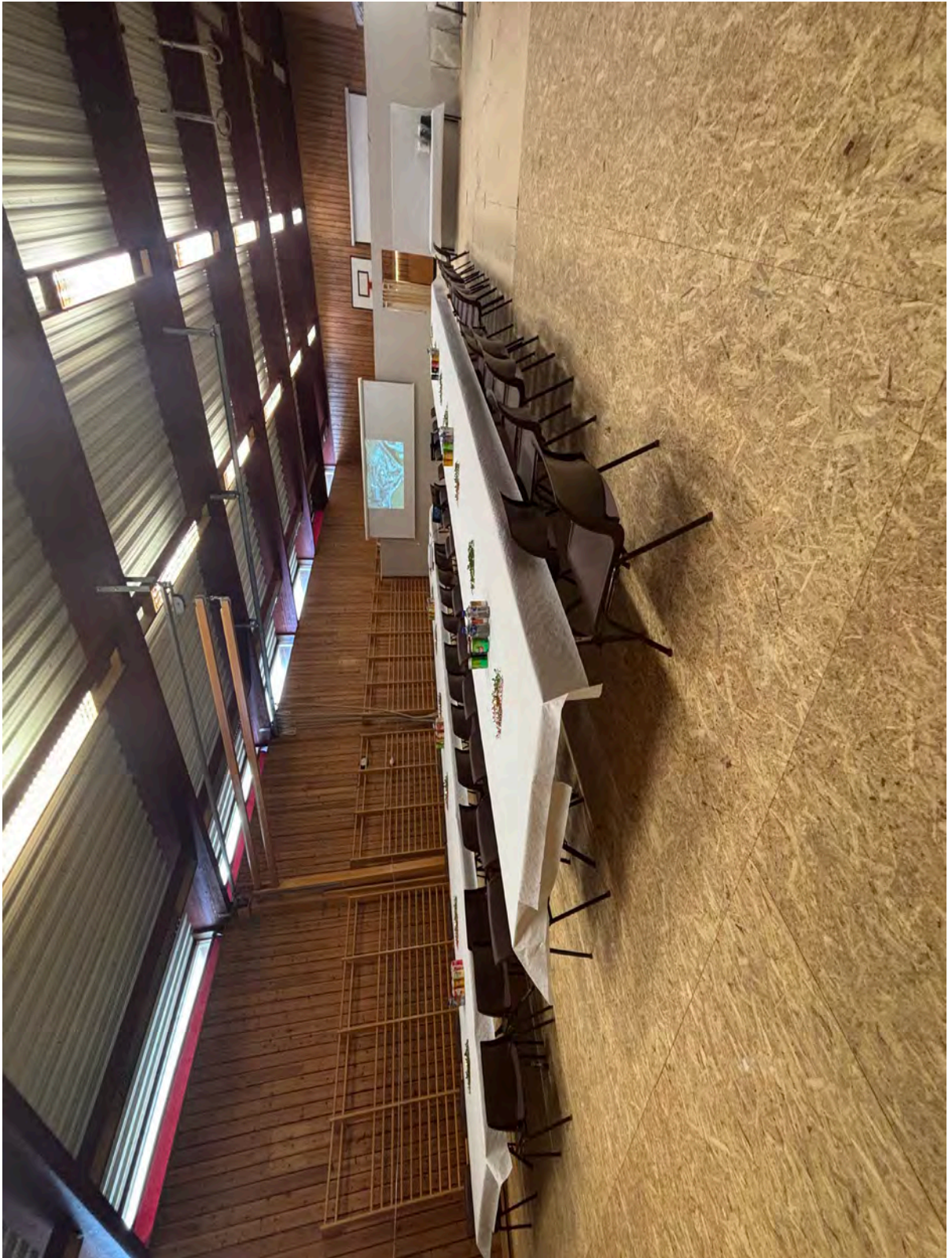
ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre inneklima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingsystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Haugland bofelleskap, ombygging gymsal

Bilde fra kranselag på Haugland. Foto: Oda Kalve Strand

Gamle Haugland skole skal bygges om til bofellesskap for utviklingshemmede. Det er også planlagt rehabilitering av gymsalen med uteområde, som skal være tilgjengelig som grendahus og lekeplass

for nærmiljøet. Denne budsjettposten vedrører kostnader i gjennomføringsfasen for gymsalen. Fremdriften på prosjektet er tilpasset fremdriften for bygging av Haugland bofellesskap (egen budsjettpost). Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstillelse vedrører usikkerhetsavsetning.

Haukelandshallen - prosjektutvikling

Haukelandshallen er et eldre idrettsanlegg hvor det er gjennomført flere tiltak de siste årene. Det ble i 2025 startet opp et arbeid med prosjektutvikling med fokus på yttertak, dører, vinduer, utvending belysning i korridor, samt tribune mot Vest. Gradvis oppgradering er et kostnadseffektivt alternativ til full rehabilitering av hallen.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte kr 2,5 mill. av bevilgningen på kr 3 mill. til 2026. Byrådet foreslår at bevilgningen opprettholdes slik at prosjektutviklingen kan fullføres. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet er foreslått lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Idrett - Mindre anleggsinvesteringer og utstyr

Budsjettposten er en sammenslåing av sekkepostene Idrettsplan, Investeringer driftmateriell, Ski- og joggeløyper, Nærmiljøanlegg nyinvest. og Oppgradering av utendørsanlegg.

Idrett - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Prosjekter som inngår her er blant andre Haukelandshallen, Bjørnarhallen, idrettsdel av Mindemyren flerbruksbygg, Rollandshallen, Varden stadion garderobebygg og Laksevåg turnhall. Det er foretatt periodisering etter oppdaterte framdriftsplaner. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

Kunstgressprogram

Videreføring av sekkeposten for kunstgressprogrammet som skal benyttes til utskiftning av kunstgress etter innstilling fra den partssammensatte gruppen for kunstgressfondet. Behov for utskifting er sterkt økende, og det er foreslått økt ramme i økonomiplanperioden. Kostnad ved utskifting vil også øke som følge av at EU har lagt ned forbud mot salg og markedsføring av gummigranulat.

Kunstgress har en levetid på ca 10 år og det må beregnes en gjennomsnittskostnad på kr. 7,5 mill. for utskifting. Bergen kommune har ca. 90 kunstgressbaner. På sikt må således forventes en årlig kostnad på ca kr. 70 mill. for å opprettholde kommunens kunstgressbaner.

Laksevåg turnhall, nybygg og prosjektutvikling

Det har vært arbeidet med ulike konsepter og løsninger for Laksevåghallen. Byrådet foreslår at det bygges en turnhall i tilknytning til dagens Laksevåghall. Prosjektet krever detaljregulering, som vil være styrende for fremdriften i prosjektet. Budsjettposten skal dekke kostnader tilfor planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre. Det foreslås en flytting av midler med bakgrunn i oppdatert framdriftsplan. Forskyvning endrer foreløpig ikke antatt tidspunkt for ferdigstillelse. Endring i totalbudsjett skyldes prisjustering.

Landåshallen - prosjektutvikling

Landåshallen er et eldre idrettsanlegg hvor det er gjennomført flere tiltak de siste årene. Det anbefales nå å gjennomføre prosjektutvikling med fokus på oppgradering av garderober og

toalettanlegg, fasader, dører og vinduer. Utstyr for brannalarm og ledelys nærmer seg utgått på levetid og bør skiftes ut. Det samme gjelder heis. I tillegg bør det gjøres oppgraderinger for å bedre universell utforming i bygget. I deler av området rundt bygget må sig i terrenget utbedres da dette nå gir utfordringer med avløp og drenering. Gradvis oppgradering er et kostnadseffektivt alternativ til full rehabilitering av bygningsmassen.

Byrådet foreslår at det bevilges kr 6 mill. til prosjektutvikling i 2026. Et foreløpig anslag på midler til gjennomføring av prosjektet foreslås lagt inn i en sekkepost for denne typen prosjekter.

Mathopen aktivitetssal

Mathopen aktivitetssal. Fotograf: Magne R. Eikeland

Eksisterende garderobebygg og klubbhus ved Mathopen idrettshall er i dårlig stand og er revet. Det er planlagt oppført et nybygg over to etasjer med aktivitetssal, håndball- og fotballgarderober, kjøkken og foajé. Budsjettmidler i år etter planlagt ferdigstilling vedrører usikkerhetsavsetning.

Mindemyren flerbruksbygg - prosjektutvikling

Bergen kommune har anskaffet den tidligere postterminalen på Mindemyren for å imøtekomme behov for kommunale tjenester, herunder økt skolekapasitet, i det nye byutviklingsområdet. Bystyret vedtok i juni 2021 (sak 209/21) å gå videre med et generasjonskonsept som bestod av skole for 400 elever, idrettshall, allrom og kultursal, frivillighetssentral, samt Omsorg+ med dagaktivitetssenter. Etter en helhetlig vurdering av drift og investeringer innenfor helse og omsorg foreslo byrådet å prioritere utbygging av sykehjemsplasser i årene som kommer. Avsetning av midler til gjennomføringsfasen er derfor justert for at prosjektdelen relatert til tjenester for eldre er tatt ut. Det er også foretatt en gjennomgang av rom- og funksjonsprogram for planlagte skolebygg i Bergen kommune, med sikte på å redusere arealet. Gjennomsnittlig er arealet redusert med 10 %, og dette ligger til grunn for oppdatert kostnadsestimat og videre prosjektutvikling. Budsjettposten skal dekke

kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, det foreslås en nedjustering av midler i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad. Midler til gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Kommunens økonomi er anstrengt, og det er nødvendig å prioritere investeringsprosjekter strengt. Det opprinnelige behovet for ny skole på Mindemyren var knyttet til forventet kapasitetsmangel på barnetrinnet i Årstad bydel. Oppdaterte elevtallsprognoser viser imidlertid ledig kapasitet samlet sett på barnetrinnet fremover. Utfordringen er først og fremst geografisk – ledig kapasitet er ikke nødvendigvis plassert der veksten ventes å komme. Boligutbyggingen på Mindemyren vil gi nye behov på sikt, men det er betydelig usikkerhet knyttet til hvor mange elever som faktisk vil komme i takt med utbyggingen. Samtidig er området omgitt av flere skoler med kort avstand og forventet ledig kapasitet. Dette åpner for at økt elevtall i første omgang kan håndteres innenfor eksisterende skolestruktur.

På bakgrunn av dagens prognoser og behovsvurderinger foreslår byrådet å utsette oppstart av prosjektet med tre år. Før endelig oppstart vil behovet for økt skolekapasitet i bydelen vurderes på nytt, for å sikre at investeringen gjennomføres når behovet faktisk er til stede.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Oppgradering av lysanlegg

Bergen kommune har i dag 105 anlegg som driftes av etat for Idrett, hvorav ca. 90 anlegg fremdeles bruker halogen-teknologi. En overgang til LED-teknologi vil anleggene bli mer effektive og økt levetid til lysarmaturene er forventet å gi lavere kostnader til utskifting.

Byrådet foreslår å videreføre årlig avsetning til formålet.

Rollandshallen - Prosjektutvikling

Rollandshallen er en svømme- og idrettshall tilknyttet Rolland skole, og består av en bygning oppført i 1981. Bygget er nå preget av betydelig slitasje og vedlikeholdsetterslep, både bygningsmessig og

teknisk. For å sikre at hallen kan opprettholde sin funksjon de neste 20–30 årene, skal det gjennomføres et forprosjekt for helhetlig oppgradering. Budsjetten skal dekke kostnader til planlegging og utvikling av prosjektet, mens budsjett for gjennomføringsfasen inngår i sekkepost inntil videre.

Slettebakken idrett - rekkefølgekrav

Detaljregulering og prosjektering av rekkefølgekrav for privat finansiert klubbeid fleridrettsbygg i regi av Slettebakkenalliansen. Bygget ligger inne i forslaget til pågående områderegulering. Det vil være behov for ytterligere utredning av kostnad på et senere tidspunkt.

14-Næring

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter ressurser for å bistå utvikling av næringslivet i Bergen bl.a. gjennom oppfølging av tidligfasefond Vestland, tilskudd til næringsklynger, innovasjonsaktører, og nettverkorganisasjoner, tilskudd til International School of Bergen, driften av Mathallen og videreutvikling av Fisketorget. Havbyen Bergen er et prioritert samarbeidsprosjekt med næringslivet, fylke og forsknings- og utdanningsinstitusjoner og styrker fremtidens Bergen.

Kontor for skjenkesaker har ansvar etter serverings- og alkoholloven. Kontoret saksbehandler søknader, gjennomfører kunnskapsprøven og etablererprøven, kontroll av serverings-, salgs- og skjenkesteder, tobakksvarer, med forberedelse av inndragningssaker.

Tjenesteområdet omfatter også arrangementavdelingen som gjennomfører og bistår større arrangement hvor kommunen har en rolle.

I Etat for bygg og eiendom føres utgifter til drift, vedlikehold og oppgradering av utleiebygg, og tilhørende leieinntekter, på tjenesteområde 14 Næring.

Bergen - en god by for næringslivet.

Tjenesteområdet inneholder blant annet kommunens virksomhet med drift av Mathallen og Torget. Her inngår leieinntekter fra utleie av arealer i Mathallen, samt utleie av utendørs arealer på Torget. Videre inngår utgifter knyttet til forvaltning, drift og vedlikehold av Mathallen og Torgflaten. Bystyrevedtak 245/09 gir prinsipper for drift av Torget.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		-38 874	-38 874	-38 874	-38 874
Sum Lønns- og prisvekst mv.		1 393	1 393	1 393	1 393
Sum Tekniske justeringer		-637	-637	-637	-637
Sum Utgående engangstiltak		-750	-750	-750	-750
Prisjustering og diverse endringer		7	7	7	7
Konsekvensjustert ramme		-38 867	-38 867	-38 867	-38 867
Tilpasning til aktivitetsnivå					
BNKI nivå 1	Innstilling1	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	1 264	1 264	1 264	1 264
Redusert FDV-ramme som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40	Innstilling1	0	-4 850	-4 850	-4 850
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-3 236	-8 086	-8 086	-8 086
Nye tiltak					
Sum Nye tiltak		0	0	0	0
Kutt					

		Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Kontor for skjenkesaker - redusert bruk av eksterne lokaler	Innstilling1	-250	-250	-250	-250
Reduksjoner tilskuddslisten	Innstilling1	-489	-489	-489	-489
Sum Kutt		-739	-739	-739	-739
Inntektsendringer					
Inntektsbortfall som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40	Innstilling1	0	6 280	6 280	6 280
Justering av inntekter fra havnebygg og -eiendommer	Innstilling1	3 500	3 500	3 500	3 500
Sum Inntektsendringer		3 500	9 780	9 780	9 780
Nye tiltak og realendringer budsjett		-475	955	955	955
Ramme 2026-2029		-39 342	-37 912	-37 912	-37 912

Tilpasning til aktivitetsnivå

BNKI nivå 1

Byrådet foreslår en reduksjon i budsjettrammen på kr. 7 mill. på nivå 1 i byrådsavdeling for kultur, næring og idrett. Leieinntektene på Torget har økt de siste årene, og kontraktene i Mathallen er under reforhandling. Totalt forventes inntekter å kunne oppjusteres med kr. 4,5 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025. Det legges videre til grunn ytterligere reduksjon i lønnskostnader og driftskostnader på nivå 1 i byrådsavdelingen.

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Redusert FDV-ramme som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40

Som følge av byutviklingsprosjektet på Dokken, må Skur 22, 23, 30 og 40 rives. Det er per i dag planlagt med oppstart januar 2027. Dette vil redusere utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold med kr 4,85 mill. fra 2027.

Kutt

Kontor for skjenkesaker - redusert bruk av eksterne lokaler

Byråden foreslår å redusere budsjettrammen til kontor for skjenkesaker med kr. 0,25 mill. Beløpet forventes realisert ved redusert bruk av eksterne kurslokaler.

Reduksjoner tilskuddslisten

Byrådet foreslår reduksjoner og kutt på tilskuddslisten på kr. 10,9 mill. på byrådsavdeling for kultur, næring og idrett.

Inntektsendringer

Inntektsbortfall som følge av rivning av skur 22, 23, 30 og 40

Som følge av byutviklingsprosjektet på Dokken, må Skur 22, 23, 30 og 40 rives. Det er per i dag planlagt med oppstart i januar 2027. Dette vil redusere kommunens leieinntekter med kr 6,28 mill. per år.

Justering av inntekter fra havnebygg og -eiendommer

For å sikre en realistisk budsjetttramme, er det behov for å justere på budsjetterte inntekter fra utleie av kommunens havnebygg- og eiendommer.

Det har over tid akkumulert seg et varig inntektsbortfall på kr 3,5 mill. som følge av at parkeringsareal er omgjort til lekeplass, og at bygg som har vært utleid til eksterne er tatt i bruk til kommunal virksomhet. Det er imidlertid inngått en ny avtale med Bergen havn på bakenforliggende areal som reduserer inntektsbortfallet med kr 1,6 mill.

Videre flyttet Havforskningsinstituttet ut fra Skur 24 våren 2025. Det jobbes med å leie ut arealet som er fraflyttet, men lokalene må leies ut stykkevis og delt. Det vil ikke være realistisk å leie ut hele arealet for fremtiden på grunn av beskaffenheten, samt at langsiktigheten på Skur 24 er uavklart. Beregnet potensiale for utleie utgjør ca. 50 % av arealet, noe som genererer et inntektsbortfall på kr 1,6 mill. årlig fra 2026.

Summen av endringene utgjør en varig reduksjon i leieinntektene med kr 3,5 mill. fra 2026.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Bevillingsfunksjon/skjenkekontroll	-2 288	-1 993	-1 852	-2 331	-2 331	-2 331	-2 331
Næringsvirksomhet kommunal utleie lokaler	-22 692	-41 476	-39 576	-33 541	-32 111	-32 111	-32 111
Næringsvirksomh. komm. utleie festetomter og grunn	-21 021	-18 812	-19 056	-25 629	-25 629	-25 629	-25 629
Andre næringsformål	32 237	23 407	23 645	22 158	22 158	22 158	22 158
Sum	-11 640	-38 874	-36 839	-39 342	-37 912	-37 912	-37 912

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Netto driftsutgifter per innbygger (325) tilrettelegging og bistand for næringslivet (B) *) **)	125	110	38	-35	-283	56
Andre nøkkeltall						
Netto driftsutgifter (325) Tilrettelegging og bistand for næringslivet *)	36 329	32 193	27 721	-7 616	-42 422	81 320

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Status og utvikling på tjenesteområdet

Et godt næringsliv er forutsetningen for en by i vekst. Et variert arbeidsmarked skaper muligheter for mange. At folk har arbeid er også en forutsetning for at det skal trives og bo i Bergen. Byrådet har dette som grunnlag for næringspolitikken.

Bergen er en by rik på kompetanse og infrastruktur, er sentrum av et samferdselsnettverk, og er attraktiv for både arbeidstakere og bedrifter.

Bergen i en nasjonal ramme

Regjeringens perspektivmelding forventer færre barn og flere eldre i Norge fram til 2060. Det ventes økt kamp om arbeidskraft, og svakere produktivitetsvekst de neste 50 årene. Norges utgifter forventes å vokse mer enn inntektene. Bergen har idag lav økonomisk veksttakt, som presses ytterligere av både overgang til mer klimavennlig produksjon, redusert olje og gassnæring, og en mer usikker verden med tollkrig.

Bergen utgjør 55% av sysselsettingen og 64% av verdiskapingen i Vestland fylke. At byen lykkes er viktig for landsdelen. På samme måte er landsdelen viktig for Bergen. Samarbeidet med Vestland fylkeskommune og de andre kommuner på Vestlandet er viktig for byen.

Bergen må aktivt videreføre våre konkurransefortrinn – blant annet verdensledende utdannings- og kompetansemiljøer knyttet til hav og andre næringer, sterk olje- og gassindustri og finanssektor, tilgang på kvalifisert arbeidskraft og komplette klynger innenfor eksportnæringene.

Bergen er i dag den nest største eksportkommunen i Norge målt i eksport utenom olje og gass, og er avhengig av tilgang på riktig kompetanse for å videreutvikle industri og næringsliv. Bergen må sikre tilgang til relevant arbeidskraft, fra eksisterende utdanningsinstitusjoner, andre landsdeler og utland. Å sikre at flere bosetter seg i Bergen etter endt studietid er viktig her. Norge og Bergen har også et voksende utenforskap der svak tilknytning til arbeidslivet er en sentral utfordring. Vi må få flere unge til å fullføre skolegang, gjennomføre videre utdanning og komme ut i arbeid.

Bærekraftig drift

Byrådet har justert ned tilskudd innen næring i lys av kommunens økonomi. Det er foretatt et kutt på 6%.

Samferdsel

Bergen har utfordringer knyttet til samferdsel med region og utland. Utfordringene her knytter seg både til vei og bane, og til kollektivtransport, men også til ny havn, bane 2 på Flesland og til å binde sammen Vestlandet til et felles arbeidsmarked.

Innovasjon og entreprenørskap

Bergen kommune tilrettelegger for entreprenørskap gjennom ulike inkubatorer og andre startordninger. Arbeidet er styrket i 2025 med midler til et nytt tidligfasefond. Dette er et preså Kornfinansieringsfond som skal investere i 25-30 oppstartskaper. Bergen kommune er videre samarbeidspartner i regi BBSO for Ungt entreprenørskap, et nasjonalt prosjekt som tilrettelegger for bedrifter for elever i videregående skole.

Grønn omstilling

Flere store næringer i Bergen er berørt av klimarisiko. Dette handler f.eks. om at næringsaktivitet utsettes for ekstremvær, utfasing av olje- og gassrelaterte aktiviteter og reduksjon av utslipp fra transport. Til sammen utgjør næringer som er utsatt for klimarisiko 13 % (om lag 21 000) av de sysselsatte i Bergen i 2022. Overgangen løses ved grønn omstilling og ved at Bergen griper de nye muligheter.

One Ocean - Havbyen

Bergen er Norges hav-hovedstad med internasjonale marine og maritime nærings-, kunnskaps-, og forvaltningsmiljøer. Havbyen skal være Norges motor for å løse de globale utfordringer og muligheter som havet omfatter. I 2030 arbeider byrådet med å sikre vertskapet til FN konferansen for nytt hav ti-år.

For å bygge på de næringene der regionen har spesielle forutsetninger for å skape vekst, tar byrådet en ledende rolle i arbeidet med å utvikle, koordinere og profilere Havbyen Bergen. Prosjektet er et samarbeid mellom Bergen kommune, Vestland fylkeskommune, Universitetet i Bergen og over 60 nærings-, kunnskaps- og forvaltningsmiljø i bergensregionen.

Bergen kommune har arrangementsansvaret for One Ocean Week. Arrangementet er et hoved virkemiddel med å nå målene ved Havby prosjektet. One Ocean Week skal videreutvikle kompetanse, skape flere arbeidsplasser, øke verdiskapning og bærekraft, og løse miljøutfordringer i havnæringene. Målet er økt rekruttering til havnæringene av talenter, entreprenører, bedrifter og kapital. Målet er å gjøre Bergen til havnæringenes internasjonale møtested.

Reiseliv

Bergen deler de nasjonale utfordringer for reiseliv: Lønnsomheten er lav, næringen har rekrutteringsutfordringer og innovasjonstakten er lav. Internasjonalt er det naturen som selger Norge. Vi har et stort potensial som en kultur- og matby. Konkret arbeides det med lavere utslipp, god spredning av turister, høy tilfredshet blant innbyggere, og besøkende og høy verdiskaping spredt utover året.

Arrangørbyen Bergen

Det er vedtatt søknad om ny Europeisk kulturhovedstad i Bergen, i tillegg til at Bergen er jevnlig vertskap for konferanser, og store nasjonale og internasjonale idretts- og kulturarrangementer. Byrådet arbeider med at store arrangementer skal ha bred forankring og deltagelse i befolkningen, bidrar til å synliggjøre Bergen internasjonalt, gi næringseffekt, og bidrar til å styrke fagkompetansen i feltene som arrangementet er knyttet til.

Matkultur

Bergen er en UNESCO matkulturby – UNESCO Creative City of Gastronomy. Bergen kommune, sammen med samarbeidspartnere i by og region, arbeider med å videreutvikle matbyen Bergen. Prosjektet omfatter tiltak innen flere byrådsavdelinger, bla skoleprogram, næringsutvikling og kortreist landbruk.

Næringsavdelingen har ansvar for fisketorget og Mathallen, og vil legge frem ny strategi for arbeidet. Fisketorget skal videreutvikles som utstillingsvindu for matkultur til glede for bergensere og

tilreisende. I 2027 tar byrådet sikte på å åpne fornyet fisketorg, med grindabygg som erstatning for dagens boder.

Kontor for skjenkesaker

Byrådet ønsker å intensivere arbeidet med å få ned den alkoholrelaterte volden i Bergen. Alle skal føle seg trygge og byrådet vil aldri slå seg til ro med at deler av byen oppleves som utrygg. Byrådet mener dessuten at det er svært viktig å ivareta intensjonen bak alkoholloven, som er å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Byrådet har forenklet forvaltningen rundt skjenkesaker med økt delegasjon av saksbehandling.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Havbyen som motor for havregion og havnasjon	Andel cruiseanløp som har Bergen som snuhavn	19	19	17	21
		Antall arrangement på One Ocean Week	160	198	220	220
		Kjennskap til Havbyen Bergen - følgere One Ocean Week på sosiale medier	10 000	11 500	18 000	30 000
	Investere i Bergen som attraktiv by og møtested	Andel av cruise reiseliv utenom høysesong	19,0 %	20,0 %	21,0 %	25,0 %
		Andel av reiselivet (eks. cruise, airbnb) utenom høysesong	36,0 %	38,0 %	40,0 %	45,0 %
		Andel av topp 50 restauranter med fokus på lokale råvarer	0,0 %	50,0 %	52,0 %	60,0 %
		Antall større , åpne mat-arrangementer per år	30	31	32	35
		Evaluerings fra 1 til 5 av UNESCO av Bergen som Creative City of Gastronomy - evalueres hvert 4 år	4	0	0	0
	Legge til rette for etablering og utvikling	Antall veiledninger via etablerersenteret	196	200	215	250
		Sum investert kommunal kapital i tidligfasefond - akkumulerte tall	0	4	7	10

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester	Antall Innovative offentlige anskaffelser og prosjekter i Bergen kommune	0	2	4	10
	Løsninger for klima og miljø	Andel cruiseskip koblet på landstrøm	50,0 %	75,0 %	85,0 %	100,0 %
		Gjennomsnittlig EPI score på cruiseskip (miljøscore 0 til 100)	70	75	85	100
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	3 %			
		Sykefraværprosent				

Aktivitetsnøkkeltall

Næring

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall arrangement på One Ocean Week	195	160	198	220	220	220	220	
Antall nyetablerte foretak i kommunen	3 584	4 350	4 400	4 450	4 450	4 450	4 450	06104: Nye foretak og ansatte, unntatt offentlig forvaltning og primærnæringene, etter region, nyetablering/eierskifte, statistikkvariabel og år
Antall besøkende fisketorget	0	0	823 000	860 000	1 000 000	1 100 000	1 100 000	

Skjenkekontroll

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall kontroller av salgs- og skjenkebevillinger	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161	2 161	2 200	

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Avsetning til strategisk eiendomskjøp	Løpende						78,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	78,7
Festningskaia - Oppgradering	2030	0	IA	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	10,0	25,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0
Havneeiendommer sekkepost	Løpende						5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	50,0
Skur 7 - Statsraad Lehmkuhl	2026		IA	10,6	0,0	10,6	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,2
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	60,6	0,0	60,6	91,9	5,0	15,0	30,0	20,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	186,9
Øvrige																	
Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE	Løpende						0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Sum Øvrige			0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	189,9

Investeringsbudsjett

Avsetning til strategisk eiendomskjøp

Budsjettposten er avsatt til kjøp av eiendommer som er strategisk viktige for Bergen kommune. Disponeringen av midlene kan skje på ulike tjenesteområder. Den ble opprinnelig foreslått en avsetning i 2025 på kr 28,7 mill. til inndekning for kommunens forpliktelser i den tidligere inngåtte betingede kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei 15 AS, om kjøp av tilleggsareal ved Kristianborg barnehage. Kjøpet av tilleggsarealet vil muliggjøre en utvidelse av barnehagen gjennom et byggetrinn 2. Gjennomføringen av kjøpekontrakten med Conrad Mohrs vei AS er betinget av at den pågående reguleringsplanen for området blir endelig vedtatt. Det forventes at dette vil skje først i 2026. Bystyret vedtok derfor i 2. tertial 2025 å flytte kr 28,7 mill. til 2026.

Utover den inngåtte avtalen nevnt over, pågår det løpende sonderinger i markedet for å dekke antatte fremtidige arealbehov. For å være i posisjon til å gå i dialog når relevante muligheter dukker opp, er det behov for å ha et budsjettmessig handlingsrom. Byrådet foreslår derfor å avsette en ytterligere ramme på 50 mill. kroner til strategiske tomtekjøp. Eventuelle avtaler som måtte inngås vil bli fremmet for politisk behandling i tråd med gjeldende fullmakter og reglement.

Festningskaiaen - Oppgradering

Pullertene og fendingen på Festningskaiene er i dårligere forfatning enn først antatt etter at Bergen kommune overtok eierskapet fra Bergen Havn. Utbedringene er nødvendig for å sikre drift av de store kaianleggene uten vesentlig risiko for skader. Erfaring fra andre kaier viser at det må være fokus på dette for å få ned risikoen for større skader og nedstengning.

Byrådet foreslår at det bevilges totalt kr 50 mill. til formålet fordelt med 10 mill. kroner i 2028, 25 mill. kroner i 2029 og 15 mill. kroner i 2030. Dette innebærer en utsettelse av prosjektet i to år.

Havneeiendommer sekkepost

Forvaltningen av havneeiendommene har blitt endret de siste årene. For store deler av havneeiendommene er det etablert leieavtaler mellom Bergen kommune og Bergen Havn AS. Noen eiendommer er også utleid til andre eller disponeres fullt ut av Bergen kommune.

Byrådet foreslår et årlig investeringsnivå på kr 5 mill. for årene 2026 -2029, og videre gjennom det 10-årige investeringsprogrammet.

Salg av eiendom / kapitalfrigjøring EBE

I investeringsprogrammet er det forutsatt at investeringene skal finansieres blant annet ved å bruk av kapitalfond. Kapitalfondet tilføres midler blant annet gjennom salg av kommunale eiendommer. I handlings- og økonomiplanen er det budsjettet med kr 110 mill. i årlige salgsinntekter, og det settes av kr 0,5 mill. årlig for å dekke kostnader som er direkte knyttet til salget.

Skur 7 - Statsraad Lehmkuhl

Stiftelsen Statsraad Lehmkuhl leier i dag Skur 7 ved Bryggen hvor det er behov for en innvendig rehabilitering, samt en oppgradering av de tekniske anleggene. Byrådet anbefaler at det prioriteres å oppgradere teknisk anlegg, og da primært ventilasjon. Prosjektet har oppstart i 2025 med ferdigstilling i 2026. I 2. tertial 2025 ble det foreslått at kr 3,1 mill. av bevilgningen flyttes til 2026 ettersom prosjektet har hatt noe lavere fremdrift enn først forutsatt. Byrådet foreslår at den totale rammen på kr 8,23 mill. opprettholdes i 2026 for å sikre prosjektet finansiering.

15-Bystyrets organer og administrasjon

Om tjenesteområdet

Bystyret er kommunen øverste organ. Hovedoppgaven er å legge til rette for et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv involvering av innbyggerne og fastsette overordnede mål og utvikle strategier for hele kommunen virksomhet. Bystyret vedtar kommunens budsjett og økonomiplan, i tillegg til kommuneplanen.

Bystyrets organ omfatter Bergen bystyre, bystyreutvalgene, forretningsutvalget, kontrollutvalget, valgstyret, klagenemnden. og de kommunale medvirkningsrådene. I bystyrets administrasjon inngår Bystyrets kontor, byombudet og sekretariatet for kontrollutvalget.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		133 013	133 013	133 013	133 013
Sum Lønns- og prisvekst mv.		3 170	3 170	3 170	3 170
Sum Tekniske justeringer		-1 117	-1 117	-1 117	-1 117
Prisjustering og diverse endringer		2 053	2 053	2 053	2 053
Konsekvensjustert ramme		135 066	135 066	135 066	135 066
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Nye lokaler forhåndstemming og valgdagen, jf. forutv vedtak 212/22	Innstilling1	-580	0	-580	0
Valg	Innstilling1	-5 000	0	-5 000	0
Valg annethvert år	Innstilling1	-13 910	0	-13 910	0
Økt bemanning valg, jf. forutv vedtak 212/22	Innstilling1	-2 000	0	-2 000	0
Økt krav til sikkerhet ved valgavvikling	Innstilling1	-4 000	0	-4 000	0
Økte kostnader valg ved bruk av arbeidskontrakter valget	Innstilling1	-250	0	-250	0
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-25 740	0	-25 740	0
Effektivisering					
Redusert aktivitet i utvalgene	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Redusert aktivitet representasjon	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Redusert reise og kursvirksomhet	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Redusert reiser/bevertning/møter	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Redusert reiser/møter	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Redusert reiser/møter/kurs	Innstilling1	-150	-150	-150	-150
Redusert tjenestekjøp internt	Innstilling1	-400	-400	-400	-400
Reduserte kostnader til streaming	Innstilling1	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Reduserte revisjonsaktivitet	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Reiser og bevertning Forretningsutvalget	Innstilling1	-150	-150	-150	-150
Sum Effektivisering		-4 100	-4 100	-4 100	-4 100
Nye tiltak og realendringer budsjett		-29 840	-4 100	-29 840	-4 100
Ramme 2026-2029		105 226	130 966	105 226	130 966

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nye lokaler forhåndstemming og valgdagen, jf. forutv vedtak 212/22

I forbindelse med valget benyttes det en midlertidig paviljong på Torgalmenningen til forhåndsstemming. Det er derfor behov for budsjettmidler til denne paviljongen hvert annet år i forbindelse med valget. Det negative beløpet som foreslås er derfor endringen sammenlignet med vedtatt budsjett, dvs en nedjustering av budsjettet de årene det ikke er valg og følgelig ikke er behov for en paviljong til formålet på Torgalmenningen.

Valg

I forbindelse med valg annenhver år er det kommet strengere krav fra direktoratet til blant annet krav til sikkerhet ved valgoppgjør som innebærer at det må frikjøpes mer personell internt. I tillegg har honorarene til valgmedarbeiderne økt og økt krav til universell utforming av valgavlukker. Dette har ført til et økt budsjettbehov i de årene det er valg. For årene det ikke er valg, vil det fremkomme et negativt beløp da budsjettbehovet ikke er tilstede i det året.

Valg annethvert år

Annethvert år (i valgår) økes Bystyrets kontors budsjett med ca. 21 millioner kroner. Disse midlene brukes til å lønne forhåndsstemmemottagere, valgtingsmedarbeidere og annen bemanning, totalt budsjett til dette er ca. 11,7 millioner kroner. Det kjøpes tjenester fra Ettat for bygg og eiendom for ca. 5,1 millioner kroner, disse rigger opp og ned valgtingslokaler. IKT har et budsjett på 3,3 millioner kroner, dette inkluderer kjøpt av IKT-tjenester fra Ansattservice. Materiell og utstyr, inkludert stemmesedler har budsjett på 0,9 millioner kroner, og informasjon (annonsering i lokalaviser, plakater og lignende) har budsjett på 0,23 millioner kroner

Økt bemanning valg, jf. forutv vedtak 212/22

Bystyrets kontor har en veldig stor arbeidsbelastning i månedene før og under valget. Denne arbeidsbelastningen ble ekstra stor frem mot valget i 2023 fordi en rekke av de sentrale og erfarne valgmedarbeidere ved Bystyrets kontor og innleide fra byrådsavdelingene har sluttet. Derfor var det helt nødvendig å styrke bemanningen ved Bystyrets kontor allerede fra høsten av og inn i valgåret. Ettersom det er valg annethvert år, nedjusteres budsjettet med tilsvarende beløp for de årene det ikke er valg.

Økt krav til sikkerhet ved valgavvikling

Driftsbudsjettet til valg foreslås økt som en følge av den nye valgloven som stiller strengere krav til universell utforming, og som en følge av økte krav til sikkerhet.

Økte kostnader valg ved bruk av arbeidskontrakter valget

Bystyrets kontor er pålagt å bruke arbeidskontrakter i stedet for oppdragskontrakter til valgmedarbeidere, dette utløser feriepengar, noe som vil øke kostnadene. Ettersom det er valg annethvert år, nedjusteres budsjettet med tilsvarende beløp for de årene det ikke er valg.

Effektivisering

Redusert aktivitet i utvalgene

Ved bedre planlegging av ekstramøter og seminar regner en med at honorering i utvalgsmøter kan reduseres. Det innføres også en mer begrenset bevertning i møtene .

Redusert aktivitet representasjon

Reglement for kommunale mottagelser vil blir gjennomgått og revidert, i den hensikt å kunne planlegge kommunale mottagelser på en mer hensiktsmessig måte.

Redusert reiser/møter

Det vil arrangeres flere møter som fjernmøter og behovet for reiser til andre kommuner vil dermed bli mindre.

Bevertning til møter internt vil reduseres.

Redusert reiser/møter/kurs

Det vil arrangeres flere møter som fjernmøter og behovet for reiser til andre kommuner vil dermed bli mindre.

Bevertning til møter internt vil reduseres.

Redusert tjenestekjøp internt

Bystyrets kontor vil i større grad bruke egen kompetanse og egne ressurser til å gjennomføre prosjekter.

Reduserte kostnader til streaming

Bystyrets kontor har valgt en streamingløsning som legger opp til at ansatte ved kontoret kan betjene store deler av løsningen internt. Dette vil gi besparelser i form av redusert ekstern innleid hjelp.

Reiser og bevertning Forretningsutvalget

Forretningsutvalget vil i større grad ta del i Bergen Rådhus allerede eksisterende kaffeavtale.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Bystyret	60 441	57 953	60 147	55 985	56 565	55 985	56 565
Ungdomsråd	751	784	784	810	810	810	810
Valget	1 678	28 245	28 255	3 068	28 228	3 068	28 228
Ombud	1 927	2 643	2 702	3 521	3 521	3 521	3 521
Revisjon	9 545	11 146	11 146	11 324	11 324	11 324	11 324
Kontrollutvalg	3 854	4 608	4 641	4 246	4 246	4 246	4 246
Administrasjon av	26 697	26 111	24 535	24 699	24 699	24 699	24 699
Bystyrets organer							
Administrasjonslokaler for	11	11	11	11	11	11	11
Bystyrets organer							
Eldrerådet/ Råd for	1 473	1 514	1 514	1 562	1 562	1 562	1 562
personer med							
funksjonsnedsettelse							
Sum	106 379	133 013	133 735	105 226	130 966	105 226	130 966

Kostra-analyse

Bergen 2023	Bergen 2024 kommune	Oslo Trondheim Stavanger	ASSS uten Oslo

Prioritet

Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb (B) *) **)	399	326	233	294	423	329
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B)) **)	54	49	114	104	86	89

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Analyse av KOSTRA indikatorer for Bystyrets organer og administrasjon

Bergen kommune hadde i 2024 lavere brutto driftsutgifter til politisk styring enn i 2023, noe som skyldes at 2023 var et valgår. I landets ti største kommuner (utenom Oslo) var kostnadene til politisk styring noe høyere pr. innbygger enn det var i Bergen.

Kontrollutvalget har i løpet av de siste årene har hatt en stadig økende aktivitet, særlig innenfor området for forvaltningsrevisjon. Likevel har Bergen kommune fortsatt betydelig lavere kostnader til kontroll og revisjon enn andre kommuner som det er naturlig å sammenligne seg med.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bystyrets organer er bedt om å utarbeide et forslag til budsjett med innsparinger tilsvarende totalt minst 4 mill., med virkning senest fra 2026. Forretningsutvalget sluttet seg til [bystyredirektørens forslag](#) i møte 26.8.2025.

Et nedtrekk på 4 millioner tilsvarer en reduksjon på 4 % på årsbasis. Bystyrets kontor har opprettet dialog med Sekretariatet for kontrollutvalget og Byombudet. Det vil fremover i økonomiplanperioden bli vurdert ulike innsparingstiltak som kan berøre fellesfunksjoner som er ivaretatt av lønnskostnader ved bystyrets kontor.

Kontrollutvalget vedtar eget [budsjettforslag](#), og har i den saken forslått en reduksjon i budsjettet på 0,2 millioner kroner.

Bystyredirektøren legger i sitt budsjettforslag til grunn følgende innsparingstiltak:

- Ny streamingløsning
- Redusert bevertning politiske møter
- Redusert aktivitet representasjon
- Reduserte kostnader til folkevalgtopplæring
- Effektiviseringsgevinst i form av redusert tjenestekjøp fra konsernet for lovpålagte tjenester
- Konservativ tilnærming til ekstraaktiviteter/ekstramøter i politiske utvalg/råd og forsiktig bruk av driftsmidler for øvrig
- Reduserte administrative kostnader i hovedsak knyttet til bruk av kveldsarbeid

Effektiviseringsgevinster ved digitalisering - reduksjon av behov for tjenestekjøp

Fra og med 1. juli 2025 er det inngått avtale med ny leverandør av streaming, jf. forretningsutvalgets sak 164/25. Den nye avtalen er knyttet til ny politisk møteportal/Digdem, og vil erstatte innleie av

utstyr og personell til hvert møte med fastmontert kamera og bruk av egne ansatte ved bystyrets kontor. Løsningen vil være noe enklere sammenlignet med dagens løsning, men er samtidig i samsvar med krav til streaming og universell utforming. Ny streamingavtale vil være betydelig rimeligere enn dagens, og forventes å gi en innsparing i størrelsesorden 1,5 million kroner pr år.

Gjennom resten av 2025 og tidlig i 2026 vil automatisk møteprotokoll og varainnkalling bli tatt i bruk. Dette erstatter eksisterende systemer og avtaler, og behov for tjenestekjøp fra konsernet for lovpålagte oppgaver.

Kostnader knyttet til gjennomføring av politiske møter

Bystyreutvalgene og bystyret har et samlet basisbudsjett på 13,5 millioner kroner. Utgifter til honorar og bevertning utgjør om lag 12,2% av totalt budsjett. Gjennom stram prioritering er det mulig å redusere kostnadene uten at det går ut over basisvirksomheten. Bystyredirektøren foreslår følgende tiltak:

- Ekstramøter for å avgi høringsvar blir lagt til eksisterende møter
- To-dagersmøte som er vedtatt i møteplanen blir honorert som ett møte
- Folkevalgtopplæring og ekstraaktiviteter i utvalgene blir gjennomført i kommunens egne lokaler, som er gratis å disponere
- Det blir ikke gjennomført studieturer
- Kritisk gjennomgang av bestilling av mat og kaffe til møtene, både antall bestillinger og omfang av bevertning

Ordfører og representasjon

Reglementet for representasjon inneholder ikke noen reelle bindinger til budsjett. Bystyredirektøren anbefaler å endre reglementet slik at det kan gjøres tiltak som kan virke kostnadsreducerende. Reglementet kan bla. gi føringer for at kommunale midler skal støtte konferanser av en viss størrelse og viktighet, konferanser med et visst antall forventede deltagere, og sette tak på antall kommunale mottakelser som skal holdes i året. Bystyredirektøren anser det som realistisk å kunne redusere kostnadene ved en presisering i reglementet for kommunale mottakelser samt ved å vise moderasjon ved kjøp av gaver og generell moderasjon i daglig drift.

Mål

Bystyret skal fastsette overordnede mål og utvikle langsiktige strategier for hele kommunens virksomhet.	
Bystyrets kontor skal bidra til et velfungerende lokaldemokrati.	
For å bidra til å styrke kvaliteten i kommunens tjenester, skal kontrollutvalget sørge for at det blir gjennomført kontroll og revisjon med hele kommunens virksomhet.	
Med fokus på innbyggernes rettsikkerhet skal byombudet arbeide for at det i den kommunale forvaltning ikke blir gjort urett mot den enkelte.	

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter de administrative funksjonene i byrådsavdelingene og tjenester som er felles for kommunen som konsern. Byrådsavdeling for finans og Byrådsleders avdeling har de fleste enhetene innenfor dette tjenesteområdet.

Tjenesteområdet dekker blant annet arkivtjenester, advokattjenester og juridisk bistand, digital transformasjon, eiendomsforvaltning og utbygging, HR, kommunikasjon, innkjøp, samt regnskap og økonomistyring. I tillegg er oppfølgingen av kommunens eierinteresser i selskaper, det administrative arbeidet med mangfold og likestilling, og hele virksomheten til Bergen byarkiv en del av dette tjenesteområdet. Byarkivet har også ansvar for historiske arkiv etter bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i Bergen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		1 254 466	1 254 466	1 254 466	1 254 466
Sum Lønns- og prisvekst mv.		29 316	32 516	32 516	32 516
Sum Tekniske justeringer		-33	-29	-108	-87
Sum Utgående engangstiltak		-1 200	-20 500	-20 500	-20 500
Prisjustering og diverse endringer		28 082	11 987	11 908	11 929
Konsekvensjustert ramme		1 282 549	1 266 453	1 266 374	1 266 395
Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett					
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	Innstilling1	200	200	200	200
Sum Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett		200	200	200	200
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-201	-201	-201	-201
Krav om innrulleringen av mobile enheter av sikkerhetsmessige grunner	Innstilling1	600	600	600	600
Nytt byarkiv 2025	Innstilling1	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Nytt byarkiv 2025	Innstilling1	4 500	0	0	0
Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger	Innstilling1	0	0	0	0
Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet	Innstilling1	1 157	1 157	1 157	1 157
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-1 944	-6 444	-6 444	-6 444
Nye tiltak					
Driftskonsekvenser av nytt HR-, Økonomi- og innkjøpssystem (HØI)	Innstilling1	0	4 250	29 300	19 100
Driftskonsekvenser digitaliseringsprosjekter	Innstilling1	1 000	1 000	1 000	1 000

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Nytt HR- og økonomisystem - driftskonsekvenser integrasjonsplattform	Innstilling1	1 750	6 100	6 900	6 900
Nærværprosjekt	Innstilling1	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Nærværprosjekt - forlengelse	Innstilling1	4 000	2 000	0	0
Prisøkning på utvikling og vedlikehold av Bergen kommunes tjenesteplattform	Innstilling1	1 490	1 490	1 490	1 490
Tilrettelegging for bruk av kunstig intelligens	Innstilling1	2 000	2 000	2 000	2 000
Økt behov for ressurser med innkjøpsfaglig kompetanse	Innstilling1	2 300	2 300	2 300	2 300
Økt bruk av nasjonale fellesløsninger og endring av prismodeller	Innstilling1	1 700	1 700	1 700	1 700
Sum Nye tiltak		10 240	16 840	40 690	30 490
Nye engangstiltak					
Etterlevelse av Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning	Innstilling1	500	500	0	0
Finansiering av ombruksavdelingen	Innstilling1	500	500	0	0
Nytt HR, økonomi og innkjøpssystem (HØI)	Innstilling1	18 850	64 550	33 450	-10 500
Tilrettelegging for bruk av kunstig intelligens	Innstilling1	1 000	1 000	0	0
Sum Nye engangstiltak		20 850	66 550	33 450	-10 500
Effektivisering					
Oppfølging av verbalvedtak i handlings- og økonomiplan 2025 - 2028 - Vurdering av organisering av konsernområde kommunikasjon	Innstilling1	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Reduksjon av lisensutgifter i Etat for bygg og eiendom	Innstilling1	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Tilstandskartlegging med eget personell	Innstilling1	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Sum Effektivisering		-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
Kutt					
Bergen byarkiv - reduksjon kjøp av IKT - utstyr/ tjenester / vikarbruk	Innstilling1	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Bergen byarkiv - avvikle BK-Bilde	Innstilling1	-300	-300	-300	-300
Bergen byarkiv - postbehandling/arkiv i BK360	Innstilling1	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Effektivisering av digitaliseringsarbeidet og digitale tjenester	Innstilling1	-6 500	-7 000	-7 000	-7 000
Oppfølging av verbalvedtak i handlings- og økonomiplan 2025 - 2028 - Vurdering av organisering av konsernområde HR	Innstilling1	-4 100	-4 100	-4 100	-4 100
Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning	Innstilling1	-900	-900	-900	-900
Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole	Innstilling1	-500	-1 000	-1 000	-1 000
Reduksjon i stillinger - BBSM	Innstilling1	-1 000	-2 000	-3 000	-3 000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Reduserte administrative utgifter i BBSM	Innstilling1	-500	-500	-500	-500
Reduserte driftsutgifter sentralt på byrådsavdeling for byutvikling	Innstilling1	-220	-220	-220	-220
Sum Kutt		-16 720	-18 720	-19 720	-19 720
Nye tiltak og realendringer budsjett		5 626	51 426	41 176	-12 974
Ramme 2026-2029		1 288 175	1 317 879	1 307 550	1 253 421

Helårsvirkning av realendringer i årets budsjett

Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet

KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, utviklingspartner og arbeidsgiverorganisasjon.

Kontingenter tilknyttet arbeidsgiverområdet består av

- 1) Opplysnings- og utviklingsordningen (OU-ordningen),
- 2) KS kontingent – (kontingent og serviceavgift) og
- 3) Forskning og utviklingsarbeid (FoU)

Det er KS sentralt som fastsetter satsene i ordningene. Økte kostnader til KS - medlemskontingenter, skyldes prisvekst og endringer i antall ansatte i kommunen.

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Krav om innrulleringen av mobile enheter av sikkerhetsmessige grunner

Av sikkerhetsmessige årsaker skal alle mobile enheter som benyttes til å aksessere jobbrelatert informasjon og få tilgang til kommunens trådløse nettverk, være registrert i administrasjonssystemet Microsoft Intune. Denne registreringen medfører en intern kostnad til Ansattservice.

Nytt byarkiv 2025

Bystyret vedtok i sak 176/23 (møte 31.05.23) å forhandle frem en avtale om kjøp av Bergen byarkiv sine lokaler i Hansaparken. Kjøpet er ikke gjennomført, og forventede reduksjoner husleien m.v på Bergen byarkiv forskyves til medio 2026.

Nytt byarkiv 2025

Bystyret vedtok i sak 176/23 (møte 31.05.23) å forhandle frem en avtale om kjøp av Bergen byarkiv sine lokaler i Hansaparken. Kjøpet er ikke gjennomført, og forventede reduksjoner husleien m.v på Bergen byarkiv forskyves til medio 2026

Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger

I Handlings- og økonomiplan for perioden 2026–2029 legger byrådet til grunn et årlig bosettingsnivå på 250 personer. Dette innebærer en betydelig reduksjon sammenlignet med tidligere år. I 2024 ble det lagt opp til bosetting av 1000 flyktninger, og i 2025 er det lagt til grunn bosetting av 400, men det forventes 350.

Som følge av det lavere bosettingsnivået vil bemanningen knyttet til flyktningarbeidet bli justert videre ned i 2026. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering.

Tilpasningen av budsjettet til det reduserte aktivitetsnivået medfører en betydelig nedjustering av utgifter. Dette inkluderer reduksjon i bemanning ved Introduksjonssenteret, Bergen læringssenter og etaten for øvrig. I tillegg reduseres hovedsakelig utbetalinger til introduksjonsstønad og startstønad.

Økte utgifter til kontingenter på arbeidsgiverområdet

KS er kommunesektorens interesseorganisasjon, utviklingspartner og arbeidsgiverorganisasjon.

Kontingenter tilknyttet arbeidsgiverområdet består av

- 1) Opplysnings- og utviklingsordningen (OU-ordningen),
- 2) KS kontingent – (kontingent og serviceavgift) og
- 3) Forskning og utviklingsarbeid (FoU)

Det er KS sentralt som fastsetter satsene i ordningene. Økte kostnader til KS - medlemskontingenter, skyldes prisvekst og endringer i antall ansatte i kommunen.

Nye tiltak

Driftskonsekvenser av nytt HR-, Økonomi- og innkjøpssystem (HØI)

Bergen kommune har i dag flere ulike avtaler med samme leverandør om systemstøtte innen både økonomi, lønn, HR og innkjøp. I oktober 2023 kunngjorde leverandøren at disse systemene, som kommunen nå drifter selv, vil bli avviklet i sin nåværende form mellom 2024 og 2027. I stedet vil systemene kun tilbys som skyløsninger. For at kommunen skal kunne bruke disse skyløsningene, må det inngås nye avtaler i tråd med lov om offentlige anskaffelser. Byrådet vil derfor prioritere å lyse ut konkurranser for å inngå nye avtaler om systemstøtte for disse sentrale fagområdene.

Varige utgifter til drift av eksisterende og nye løsninger vil overlappe hverandre i 2027 og 2028. I 2029 forventes det at dagens systemer er faset ut, og at det kun vil være driftsutgifter for de nye systemene. Prisene på lisenser, drift og forvaltning av de nye systemene er foreløpig ikke kjente. Det er derfor gjort estimater basert på kunnskap som er opparbeidet gjennom gjennomført konsept- og planleggingsfase i 2024 og 2025. Det er også behov for å vurdere innretning av drift og forvaltning som Bergen kommune selv skal utføre, opp mot store sky-systemer i tjenesteplattformen. Dette medfører

at det foreløpig er stor usikkerhet knyttet til estimatene. Usikkerheten vil bli redusert etter hvert som man gjennomfører anskaffelsene.

Byrådet foreslår å budsjettere med økte varige driftsutgifter på kr 4,2 mill i 2027, kr 29,3 mill. i 2028, og kr 19,1 mill. fra 2029.

Driftskonsekvenser digitaliseringsprosjekter

Bergen kommune er midt i en digital transformasjon som endrer prosesser for tjenesteproduksjon og tjenesteleveranser. Transformasjonen skal blant annet bidra til at tjenestene blir mer brukerorienterte og tilgjengelige, og at de er utformet slik at kommunen kan prioritere ressursene dit behovene er størst. For å sikre en god digital transformasjon og oppfølging av [Digitaliseringsstrategien](#), er det nødvendig å investere i nye løsninger. Disse er nærmere beskrevet på investeringsprosjektet *Digitaliseringsprosjekter*. Tabellen under viser de varige driftsutgiftene som starter å løpe fra det tidspunktet løsningene tas i bruk.

Satsingsområde	Prosjekt	Varige driftsutgifter per år (tusen kr)	Planlagt oppstart
Trygge data - orden i eget hus	Felles data- og informasjonsarkitektur	1 000	1. kvartal 2026

Nytt HR- og økonomisystem - driftskonsekvenser integrasjonsplattform

Bergen kommune har i dag flere ulike avtaler med samme leverandør om systemer for regnskap, lønn, HR og innkjøp. I oktober 2023 kunngjorde leverandøren at disse systemene, som kommunen nå drifter selv, vil bli avviklet i sin nåværende form mellom 2024 og 2027. I stedet vil systemene kun tilbys som skyløsninger. For at kommunen skal kunne bruke disse skyløsningene, må det inngås nye avtaler i tråd med loven om offentlige anskaffelser. Byrådet vil derfor prioritere å lyse ut konkurranser for å inngå nye avtaler om systemstøtte for disse sentrale fagområdene.

For å muliggjøre overgangen til nye systemer, vil det bli anskaffet en integrasjonsplattform. Det er stor utskiftning av systemer på trappene i kommunen de neste årene, noe som og får en stor påvirkning på dataflyt og integrasjoner. Bare for fagområdene i HØI-prosjektet innebærer dette over 100 integrasjoner. Dette er dataflyt som er avgjørende for kommunens arbeidsprosesser.

Integrasjoner og dataflyt blir i dag forvaltet i ulike organisatoriske enheter med varierende rutiner for dokumentasjon og standardisering. Det er i dag utfordringer knyttet til mye manuelt arbeid, avhengighet til leverandør for feilretting, omfattende avvikshåndtering og et komplekst integrasjonslandskap med mange spesialtilpassede integrasjonsløsninger. Samtidig er det stort behov og forventninger til både datadeling og datadrevne prosesser. Deling og overføring av relevant informasjon mellom fag- og virksomhetssystemer er avgjørende for å utvikle og digitalisere fremtidige arbeidsprosesser.

En integrasjonsplattform gir økt mulighet for automatisering, redusert kompleksitet, spart tid og ressurser, økt digital sikkerhet og større grad av standardisering. En integrasjonsplattform gjør det mulig å utveksle data og funksjonalitet på en sømløs måte. Den gjør det enklere å samhandle mellom forskjellige systemer, og reduserer behovet for komplekse punkt-til-punkt-integrasjoner for hvert

enkelt system. En integrasjonsplattform gir også et strukturert rammeverk for dataintegrasjon, automatisering og kommunikasjon på etablerte moderne standarder.

Varige utgifter til drift av integrasjonsplattformen er foreløpig estimert basert på kunnskap opparbeidet gjennom markedsdialog. De endelige driftkonsekvensene vil bli kjent i det videre arbeidet med anskaffelsen.

Nærværprosjekt

Byrådet igangsatte i 2024 et eget prosjekt for å redusere sykefraværet i Bergen Kommune, Nærværprosjektet. Prosjektet har en varighet på to år, og prosjektmidlene utgår derfor fra 2026.

Nærværprosjekt - forlengelse

Nærværprosjektet er en viktig satsing for byrådet, der hovedmålet er å legge til rette for et varig høyere nærvær i kommunen. Prosjektet startet opp våren 2024, og hadde i utgangspunktet to års varighet. Prosjektet har i denne perioden arbeidet for å gi organisasjonen bedre verktøy og systemer for å øke nærværet, samtidig som det også har bidratt konkret med tiltak i enkelte etater og enheter. Det er fortsatt behov for å arbeide for høyere nærvær i kommunen, og det foreslås derfor en forlengelse av prosjektet til 2027.

Prisøkning på utvikling og vedlikehold av Bergen kommunes tjenesteplattform

Bergen kommune trenger IT-utviklere til å utføre vedlikehold og feilretting på en rekke av systemløsningene som utgjør kommunens digitale tjenesteplattform. Dette er kompetanse som kommunen ikke har internt, og som derfor kjøpes gjennom en bistandsavtale med en ekstern leverandør på timebasis. Det dedikerte teamet utfører utviklingsbistand både i form av løpende feilretting og vedlikehold av eksempelvis kommunens nettsted (bergen.kommune.no), intranett (Allmenningen) og koblinger (integrasjoner) mellom disse og en rekke av kommunens fagsystemer. I tillegg bistår teamet ved endringer av eksisterende eller innføring av nye systemer, for å sikre at disse kobles til resten av tjenesteplattform. I tråd med lov om offentlige anskaffelser, måtte bistandsavtalen fornyes i 2024. Den nye avtalen trådte i kraft fra 2025, og har resultert i at timeprisene har økt sammenliknet med tidligere avtale, justert for ordinær priskompensasjon. Dette innebærer at utgifter til løpende feilretting og vedlikehold på etablerte løsninger har økt tilsvarende økning i avtalens timepriser. For å redusere konsekvensene av prisøkningen, er bistanden skalert ned og oppgaver prioriteres basert på kritikalitet. Byrådet foreslår å bevilge kr 1,49 mill. per år til å finansiere de økte utgiftene til oppgaver som ikke kan prioriteres vekk.

Tilrettelegging for bruk av kunstig intelligens

Kunstig intelligens (KI) kan være en viktig driver for effektivisering og forbedring av kommunal sektor. Målrettet bruk av denne teknologien kan gi oss store gevinster på områder som helse, byutvikling og oppvekst med flere. KI brukes rundt om i organisasjonen allerede i dag, men arbeidet er lite strukturert. Byrådet ønsker å starte en mer kraftfull og systematisk satsing for å ta i bruk KI der det gir mest verdi. Byrådet foreslår en varig bevilgning på 2 mill. i året til arbeidet med KI, i tillegg til 2 mill. samlet som et engangstiltak for 2026 og 2027 for tilrettelegging av data.

Økt behov for ressurser med innkjøpsfaglig kompetanse

Innkjøp konsern er kommunens fagavdeling for offentlige anskaffelser, og skal bidra til at regelverk, økonomi og ulike samfunnshensyn blir ivaretatt i kommunens anskaffelser. Bergen kommune har en stor portefølje av systemer og rammeavtaler som krever innkjøpsfaglig kompetanse når de skal fornyes. Kommunen står foran flere omfattende IT-anskaffelser de neste årene, og det er stor etterspørsel etter innkjøpsfaglig kompetanse internt i organisasjonen. Utviklingen de to siste årene viser at kommunens enheter i økende grad benytter eksterne innkjøpskonsulenter når fagavdelingen

ikke kan bistå. Byrådet anbefaler ansettelse av to nye rådgivere til konkurransegjennomføring, da dette er rimeligere enn å kjøpe kompetansen eksternt. Samtidig vil det bidra til at kompetanse og erfaring som opparbeides kan gjenbrukes, noe som over tid gir økt effektivitet og kvalitet i anskaffelsesarbeidet. Tiltaket er i første rekke rettet mot konkurranser innen digitaliseringsområdet, men det vil også frigjøre kapasitet til gjennomføring av andre typer konkurranser for enheter som ikke har slik kompetanse selv. Byrådet foreslår å bevilge kr 2,3 mill. til å styrke Innkjøp konserns kapasitet til gjennomføring av konkurranser.

Økt bruk av nasjonale fellesløsninger og endring av prismodeller

Fra 2025 endret KS prismodellen for FIKS-plattformen, noe som har medført økte kostnader for kommunen. For å tilpasse budsjettet til de faktiske utgiftene foreslår byrådet å bevilge kr 1,7 mill. per år fra 2026. Midlene skal dekke konsekvensene av ny prismodell og økt bruk av FIKS-tjenestene.

Nye engangstiltak

Etterlevelse av Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning

For å sikre etterlevelse av [Forskrift om IT-standarder i offentlig forvaltning](#), må Bergen kommune innføre og forvalte IPv6 i sine datanettverk. IPv6 (Internet Protocol version 6) er den oppdaterte versjonen av den globale internettprotokollen som brukes til å identifisere og adressere enheter på internett, som datamaskiner, telefoner og servere.

Forskriftens §12 stiller krav til at:

- Alt nytt nettverksutstyr og all IP-avhengig programvare skal støtte både IPv4 og IPv6
- Alle nye og eksisterende, eksternt publiserte tjenester skal gjøres tilgjengelig både på IPv4 og IPv6
- Nye interne nett og løsninger skal ha støtte for IPv6

Bakgrunnen for etablering av ny global standard er den eksponentielle veksten i digitale enheter som skal være tilkoblet internett. Den gamle standarden, IPv4, er i praksis «brukt opp». IPv6 sikrer ikke bare tilgang til et tilstrekkelig antall adresser, men gir også bedre sikkerhet, mer effektiv drift og støtte for automatisk konfigurasjon. Bergen kommune må derfor støtte både IPv4 og IPv6 i sitt nettverk.

For å sikre kapasitet, tilgjengelighet og robusthet i kommunens digitale løsninger, må Bergen kommune etablere og forvalte IPv6. Implementeringen må gjøres strukturert gjennom en langsiktig IP-plan som ivaretar stabilitet og sikkerhet i IT-tjenestene.

Byrådet anbefaler å bevilge kr 1 mill. til tiltaket, hvorav 0,5 mill. i 2026 og 0,5 mill. i 2027.

Finansiering av ombruksavdelingen

Ombruksavdelingen er en satsing i Bergen kommune med fokus på ombruk av bygningsmaterialer og inventar. Det er et mål at man i større grad skal benytte seg av ombruk i investeringsprosjekter. Avdelingen er per i dag finansiert med støtte fra Klimasatsmidler fra staten, og gjennom et internt spleiselag i kommunen. Det er nylig avklart at deler av finansieringsbidraget ikke kan belastes investeringregnskapet som tidligere, og Ombruksavdelingen mangler derfor kr 0,5 mill. av den årlige finansieringen. Byrådet foreslår å bevilge kr 0,5 mill. i 2026 og 2027 for å sikre videre drift av Ombruksavdelingen. Fra 2028, når pilotprosjektet er over, må en på ny vurdere hvordan avdelingen skal finansieres videre.

Nytt HR, økonomi og innkjøpssystem (HØ1)

Bergen kommune har i dag flere ulike avtaler med samme leverandør om systemstøtte innen både økonomi, lønn, HR og innkjøp. I oktober 2023 kunngjorde leverandøren at disse systemene, som kommunen nå drifter selv, vil bli avviklet i sin nåværende form mellom 2024 og 2027. I stedet vil systemene kun tilbys som skyløsninger. For at kommunen skal kunne bruke disse skyløsningene, må det inngås nye avtaler i tråd med lov om offentlige anskaffelser. Byrådet vil derfor prioritere å lyse ut konkurranser for å inngå nye avtaler om systemstøtte for disse sentrale fagområdene.

Skyløsninger gir hyppigere oppdateringer og forbedringer i systemene. Dette kan redusere risiko for sikkerhetshull samtidig som Bergen kommune får bedre rammer for å jobbe med kontinuerlig forbedring og beste praksis i prosesser. Det er kjente utfordringer knyttet til dagens systemer, både når det gjelder dataflyt, behov for manuelle prosesser og brukervennlighet. På HR- og innkjøpsområdet er det også en utfordring at kommunen mangler dekkende systemstøtte for flere viktige arbeidsprosesser. Anskaffelse av nye systemer skal bidra til å fornye, modernisere og innovere måten det jobbes på innen fagområdene som berøres. Det skal også legges til rette for krav til funksjonalitet som kommer av endringer i lover og forskrifter.

Moderne systemer skal gi gode brukeropplevelser – både for ansatte i kommunen, politikere, innbyggere og næringsliv. Blant annet er riktige utbetalinger til innbyggere og leverandører, riktig lønn til ansatte, ansvarlig arbeidsgiveri, høy grad av automatisk fakturabehandling og effektive selvbetjeningsløsninger viktig for å opprettholde tillit og kvalitet i kommunens tjenester. Videre skal intuitive selvbetjeningsløsninger, ny teknologi og standardiserte kjerneprosesser forenkle hverdagen og gjøre arbeidet mer effektivt for både medarbeidere og ledere. Innføring av nye systemer vil medføre større grad av standardisering av prosesser. Endringene vil kreve organisasjonsutvikling som vil berøre både ansatte og ledere i hele organisasjonen.

Kommunen kan ikke på noe tidspunkt stå uten økonomi, HR, lønn og innkjøpssystemer. Dette medfører at det vil bli en pukkeeffekt på driftsutgifter ved overgang til nye systemer, og er hensyntatt i estimatene for 2028. For å holde kostnadene nede er det tilstrebet å bruke faste ansatte i prosjektet så langt det er mulig, der det er mangel på kompetanse og kapasitet tilføres det bistand fra rammeavtaler. Det er en forutsetning at prosjektet er tilstrekkelig finansiert for å kunne legge til rette for å hente ut de effekter man forventer av nye systemer. I tillegg til systemene i seg selv er det helt avgjørende at kommunen evner å organisere og tilpasse seg til nye prosesser. Bruker- og endringsaksept for nye systemer er helt sentralt i arbeidet med forbedring og innføring av de nye prosessene.

På bakgrunn av gjennomført markedsdialog og vurdering av behovsdekning, er det besluttet at det gjennomføres separate anskaffelser for de enkelte fagområdene. I tillegg skal det anskaffes en integrasjonsplattform for å kunne ivareta kommunens omfangsrike og komplekse dataforvaltning og arkitektur. Anskaffelse av integrasjonsplattform ble publisert 3. juli 2025, og skal være ferdig implementert og klar til anvendelse for de nye konsernløsningene innen Økonomi, innkjøp, HR og lønn. Anskaffelsene for de fire konsernsystemene skal publiseres høsten 2025, og det planlegges oppstart av etablering fra oktober 2026. Nytt system for økonomi og innkjøp planlegges tatt i bruk fra regnskapsåret 2028. Nytt system for lønn, sammen med kjernefunksjonalitet for HR, planlegges tatt i bruk fra lønnskjøring mars 2028. Øvrig HR-funksjonalitet rulles ut i løpet av 2028.

Integrasjonsplattform med tilvirkning av integrasjoner i løsningen er klassifisert som et anleggsmiddel og budsjetteres derfor som en investeringsutgift. Resterende løsninger, med den informasjonen som er tilgjengelig i dag, klassifiseres ikke som anleggsmidler og budsjetteres derfor som driftsutgifter.

I budsjettet for 2025 ble det vedtatt en ramme på 98,25 mill. i driftsbudsjettet for tiltaket. Basert på oppdaterte estimater foreslår Byrådet å budsjettere med en økning i engangsutgifter til anskaffelse og utrulling med 10,6 mill. i 2026 og å flytte midler som er feilbudsjettet som varige driftsmidler av investering inn på nye engangstiltak, netto for 2026 er 18,85 mill. på nye engangstiltak.

Samlede estimerte engangsutgifter i driftsbudsjettet på tiltaket er kr 148 mill. i økonomiplanperioden, hvorav 49,3 mill er det økte behovet. For varige driftsutgifter er det foreløpig anslått en netto økning på kr 19,1 mill. samlet for nye løsninger på økonomi, lønn, HR og innkjøp fra 2029.

Tilrettelegging for bruk av kunstig intelligens

Kunstig intelligens (KI) kan være en viktig driver for effektivisering og forbedring av kommunal sektor. Målrettet bruk av denne teknologien kan gi oss store gevinster på områder som helse, byutvikling og oppvekst med flere. KI brukes rundt om i organisasjonen allerede i dag, men arbeidet er lite strukturert. Byrådet ønsker å starte en mer kraftfull og systematisk satsing for å ta i bruk KI der det gir mest verdi. Byrådet foreslår en varig bevilgning på 2 mill. i året til arbeidet med KI, i tillegg til 2 mill. samlet som et engangstiltak for 2026 og 2027 for tilrettelegging av data.

Effektivisering

Oppfølging av verbalvedtak i handlings- og økonomiplan 2025 -2028 - Vurdering av organisering av konsernområde kommunikasjon

Med bakgrunn i verbalvedtak 10 a. i budsjett 2025 er konsernområdet kommunikasjon gjennomgått med mål om mer effektiv og formålstjenlig organisering som kan gi varige kostnadsreduksjoner. Ny organisering av kommunikasjonsfeltet på nivå 1 (jf. byrådssak) vurderes å kunne gi innsparinger på totalt kr. 4,0 mill. gjennom effektivisering og sentralisering av ressurser i konsernfunksjonen Seksjon kommunikasjon. I seksjonen inngår også Innbyggjerservice, som er kommunens sentrale servicetorg og som har ansvaret for hovedsentralbordet til Bergen kommune. På grunn av den økonomiske situasjonen i kommunen vil det også måtte gjøres justeringer i servicegraden i denne delen av seksjonen.

Reduksjon av lisensutgifter i Etat for bygg og eiendom

Etat for bygg og eiendom har identifisert et potensiale for å redusere lisensutgiftene ved å flytte ansatte som ikke trenger tilgang til full M365-office-pakke over på en enklere lisenstype. Det er beregnet at grepet vil gi en årlig innsparing på kr 1 mill.

Tilstandskartlegging med eget personell

Tilstandskartlegging av kommunens bygningsmasse gjennomføres per i dag med innleid personell. Hver år kartlegges 20 % av bygningsmassen til Etat for bygg og eiendom. Tilstandskartlegging er avgjørende for god vedlikeholdsplanlegging og for prioritering av investeringsprosjekter. Den rimeligste løsning vil være å gjøre dette med eget personell. For å kunne erstatte kjøpt tiltstandskartlegging er det anslått et behov for fire nye årsverk. Estimert besparelse ved å bruke eget personell kontra innleie er beregnet til kr 2 mill. årlig. Ved å benytte eget personell bygger man også opp mer kompetanse om kommunes bygg internt i organisasjonen.

Kutt

Bergen byarkiv - reduksjon kjøp av IKT - utstyr/ tjenester / vikarbruk

Byrådet foreslår en reduksjon i Bergen byarkiv ramme med kr. 1,3 mill. innenfor området kjøp av IKT - utstyr/ tjenester / vikarbruk.

Bergen byarkiv - avvikle BK-Bilde

BKKBilde er en kommunalt billedband for bruk i kommunale publikasjoner og presentasjoner. Et nytt system er under anskaffelse i regi av kommunens informasjonsavdeling som er hovedbruker av systemet

Bergen byarkiv - postbehandling/arkiv i BK360

Redusert vikarbruk/ naturlig avgang innenfor området postbehandling/arkiv i BK360. Tiltaket forventes å redusere kostnader med kr. 1,4 mill., men vil medføre noe lengre saksbehandlingstid av saker/dokumenter i BK360 og reduserte støttetjenester for saksbehandlere som feks videresending av ikke arkivpliktig e-post etc. Byarkivet arbeider med å få til økt automatisering med bruk av RPA og KI for å redusere konsekvensene av redusert bemanning.

Effektivisering av digitaliseringsarbeidet og digitale tjenester

I lys av oppgavegjennomgangen og verbalvedtak foreslås en reduksjon i bemanningen innenfor digitaliseringsfeltet på Byrådsavdeling for finans. Effektivisering vil i hovedsak skje gjennom en strengere prioritering og organisering av tjenester, men vil også i noen tilfeller medføre redusert servicegrad, for eksempel noe lenger behandlingstid for enkelte interne og eksterne tjenester. Byrådet foreslår et nedtrekk på 6,5 millioner i 2026, økende til 7 millioner årlig fra 2027. Byrådet vil jobbe videre med vurderinger av potensielle innsparinger gjennom organisatoriske grep og andre tiltak innenfor digitaliseringsområdet på tvers av byrådsavdelingene.

Oppfølging av verbalvedtak i handlings- og økonomiplan 2025 -2028 - Vurdering av organisering av konsernområde HR

Med bakgrunn i verbalvedtak 10 a. i budsjett 2025 er konsernområdet HR gjennomgått med mål om effektivisering og varige økonomiske innsparinger. Gjennom felles metode og prosess er i første omgang seksjonen HR konsern (nivå 1) sin organisering, krav og oppgaveløsning kartlagt og vurdert. Basert på dette foreslås det innsparinger i HR konsern på kr 4,1 mill. Dette vil skje gjennom effektivisering og nedjustering av aktiviteter. Det er imidlertid behov for videre vurderinger av oppgaver som utføres og hvordan oppgaveløsningen er organisert i hele kommunens organisasjon.

Reduksjon i administrasjon i HR Bemanning

Som følge av den økonomiske situasjonen i kommunen foreslås det å redusere administrative ressurser i HR bemanning.

Reduksjon i administrasjon ved Byrådsavdeling for barnehage og skole

På bakgrunn av kommunens økonomiske situasjon foreslås det reduksjon i antall stillinger på nivå 1 og 2 i Byrådsavdeling for barnehage og skole. Det innføres bemanningsstopp, og vakante stillinger erstattes ikke. Ressursene må tilpasses budsjettrammen, med prioritet på kritiske og lovpålagte oppgaver.

I tillegg foreslås det kutt på 0,65 millioner kroner i samlinger, konferanser og kompetanseutvikling.

Nedtrekket i budsjett er fordelt på tjenesteområdene 01b Skole og 16 Administrasjon og fellestjenester.

Reduksjon i stillinger - BBSM

Det foreslås å redusere administrative stillinger i Etat for barn og familie.

Reduserte administrative utgifter i BBSM

I forbindelse med HØP25-28 vedtok bystyret å redusere antall årsverk ved kommunaldirektørens stab i Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold reduseres med ett årsverk. Byrådet foreslår å videreføre reduksjonen med helårsvirkning fra 2026.

Reduserte driftsutgifter sentralt på byrådsavdeling for byutvikling

Generell reduksjon av driftsutgifter på byrådsavdelingen.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Byrådet	23 848	22 833	24 338	23 847	23 847	23 847	23 847
Administrasjon	917 777	926 676	940 780	960 935	995 140	985 411	931 282
Forvaltningsutgifter eiendomsforvaltningen	184 176	137 509	135 911	137 375	137 375	137 375	137 375
Administrasjonslokaler	144 818	167 448	174 640	166 017	161 517	160 917	160 917
Sum	1 270 618	1 254 466	1 275 670	1 288 175	1 317 879	1 307 550	1 253 421

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Prioritet						
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) *) **)	5 826	5 591	5 370	5 254	6 805	5 845
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) *) **)	4 186	4 031	4 106	4 051	4 663	4 232
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i (B) *) **)	617	650	574	461	815	600
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb (B) *) **)	571	535	341	344	818	595
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	5,4 %	5,1 %	4,2 %	5,6 %	5,2 %	5,3 %

*) Inflasjonsjustert med deflator

**) Justert for utgiftsbehov

Status og utvikling på tjenesteområdet

Innkjøpsområdet

Arbeidet med å gjennomføre tiltakene i Anskaffelsesstrategi med tilhørende handlingsplan 2022-2025 er inne i en avsluttende fase. Som følge av stort press på kommunens konkurranse- og kontraktsarbeid, er noen av tiltakene nedskalert. Et større prosjekt for å utvikle og gjennomføre en pilot for kategoristyring er satt på vent på grunn av manglende ressurser til gjennomføring av prosjektet.

Tiltak knyttet til kompetansebehov for ulike roller, utvikling av systemer for hele innkjøpsprosessen og satsingsområder innen samfunnsansvar er gjennomført. Et treårig prosjekt for sirkulære anskaffelser med støtte fra Miljødirektoratet, har bidratt både til faglig utvikling og konkrete resultater på området.

Informasjon om hva kommunen anskaffer og av hvem, er blitt betydelig bedre gjennom arbeidet med system for innkjøpsanalyse.

Utfordringen fremover blir å prioritere tilgjengelige anskaffelsesfaglige ressurser effektivt. Flere større IT anskaffelser samtidig er krevende, herunder HØI prosjektet som i tillegg til økonomi, HR og lønn, medfører utskifting av kommunens innkjøpssystem. Dette betyr at kapasiteten til å bistå organisasjonen med mindre enkeltanskaffelser er redusert.

Eiendomsområdet

Etat for boligforvaltning har snart 5 500 kommunale boliger i porteføljen. Målet er at vedlikeholdsetterslepet i boligmassen ikke skal utvikle seg negativt. Tilstandsgraden har blitt bedre. Byrådet har som mål å videreføre praksisen med budsjettering etter Holte-standarden.

Av kommunens egneide boliger har i dag nærmere 60 prosent av dem sprinkleranlegg. Likevel er det for ofte brannpill i kommunens boliger. Byrådet vil prioritere at etaten fortsetter arbeidet med å styrke brannsikkerheten i etablerte boliganlegg.

Gjennom å utnytte eksisterende bygningsmasse til å etablere nye bofellesskap, kommer bofellesskapene raskere på plass enn om vi hadde bygget nytt. Byrådet vil videreføre bruken av denne metodikken.

Siden 2023 har det blitt jobbet intensivt med å skaffe nok boliger til flyktninger. Målet har vært 250-300 boliger gjennom kjøp. Det har vært utfordrende å skaffe de riktige boligene til en fornuftig pris på leiemarkedet. Derfor blir nå boligbehovet i større grad dekket gjennom å kjøpe boliger.

Etat for bygg og eiendom får tildelt budsjettmidler til forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen etter satsene for middels nivå i Holte-standarden. Holte-standarden er en anerkjent kostnadsnøkkel innen eiendomsforvaltning. Bruken av denne standarden skaper nødvendig forutsigbarhet for drift og vedlikehold av kommunens eiendommer.

Etat for bygg og eiendom bruker i tillegg en betydelig andel investeringsmidler til oppgradering av kommunens eiendomsportefølje.

For å kunne prioritere riktig bruk av vedlikehold -og investeringsmidler brukes tilstandsrapporter som grunnlag. Etaten har utarbeidet nye tilstandsrapporter for hele porteføljen i 2023-2025. Årlig vil 20%

av en representativ del av porteføljen tilstandsanalyseres, og en vil med dette årlig kunne følge utviklingen av kommunens eiendomsportefølje.

Finansbyråden nedsatte høsten 2024 en arbeidsgruppe for å utrede grunnlaget for ny organisering, norm og frekvens for kommunens renhold. Arbeidsgruppens arbeid ble oppsummert i en sluttrapport, og byrådet la frem en sak for bystyret i januar 2025. Bystyret behandlet saken i møtet 29.01.2025, sak 10/25, og fattet blant annet følgende vedtak:

- De kommunale renholdstjenestene samles i én enhet
- Innføre og tilpasse ny norm og frekvens for kommunens renhold

Arbeidet pågår. 450 omstillingssamtaler vil gjennomføres høsten 2025, sammen med opplæring i INSTA800, anskaffelse av software, nettbrett og annet utstyr. Personelloverføring er planlagt gjennomført ved årsskifte.

Etat for utbygging har etablert en gjennomføringsmodell for å sikre at prosjektene gjennomføres i tråd med beste praksis i bygg- og anleggsbransjen. Gode og tydelige mål er sentralt i styringen av utbyggingsprosjektene. Videre har etaten utarbeidet en helhetlig klima- og miljøstrategi som skal redusere utslipp av klimagasser ved gjennomføring av byggeprosjekter. Klima- og miljøstrategien legges til grunn i alle byggeprosjekter ved at det blir laget egne miljøoppfølgingsplaner for hvert prosjekt. Økt grad av ombruk og gjenbruk står sentralt i denne strategien.

Digitaliseringsområdet

Seksjon for digital transformasjon konsern skal utvikle brukerrettede tjenester og utnytte digitaliseringsløsninger mer effektivt og samordnet internt i kommunen og på tvers av offentlig sektor. Dette skal også sikre bærekraftig tjenesteproduksjon, og skal bidra i arbeidet med å sikre økt omstilling og innovasjon i kommunen.

Stadig flere av kommunens lovpålagte tjenester blir digitalisert. En viktig del av arbeidet er å forebygge og forhindre digitalt utenforskap. Universell utforming må være en grunnforutsetning i digitaliseringsarbeidet. Godt personvern og informasjonssikkerhet er helt nødvendig for å opprettholde tilliten til digitale tjenester.

Etablerte digitale økosystemer må gjøres mindre komplekse. I stedet for å introdusere nye systemer og aktører, må kommunen satse på å gjenbruke etablerte strukturer og systemer til flere fagområder der det er mulig. Samtidig er leverandørmarkedet i stor endring, dette medfører endringer og anskaffelser for Bergen kommune. Hendelser knyttet til de nasjonale fellesløsningene viser at økosystemene og forvaltningen rundt disse ikke er gode nok. Det er utfordrende å beholde fagkompetanse som er nødvendig for å sikre gode strukturer, forvaltning og etterlevelse av regulatoriske rammer og interne krav.

Bergen skal være en del av én digital offentlig sektor. Arbeidet sikter mot en helhetlig digital transformasjon av virksomheten. Digitaliseringsarbeidet skal skje i samarbeid med andre offentlige og private aktører.

Ansattservice er Bergen kommunes interne tjenestesenter og har som hovedoppgave å levere støtte innen økonomi, HR og digitalisering. Etaten drifter og forvalter IT systemer, samt håndterer sentrale oppgaver som lønn, regnskap og faktura. Ansattservice har en viktig rolle i å sikre effektiv drift og utvikling av kommunens interne tjenester, og fungerer som en kompetansepartner for øvrige enheter

i kommunen. I tillegg til de daglige driftsoppgavene bidrar Ansattservice på flere områder, deriblant tjenesteutvikling og informasjonssikkerhet og personvern.

Sentrale oppgaver i tiden fremover handler om å opprettholde og videreutvikle en solid digital grunnmur som muliggjør bruk av effektive digitale verktøy og skytjenester i kommunens tjenesteproduksjon.

Eierskapsområdet

I kommunens eierskapsmelding, og i egen sak om oppfølging av aksjeselskap hvor kommunen har vesentlige eierinteresser, er det satt ulike krav til noen av selskapene hvor kommunen er eier. Selskapene følges opp på avkastningsmål og andre oppnådde resultater. Dette blir årlig rapportert til bystyret. Bystyret vedtok i februar 2023 ny eierskapsmelding. Denne meldingen oppdaterer også eierstrategien kommunen har for de ulike selskapene.

HR-området og arbeidsgiverfeltet

Nærværprosjektet

Nærværprosjektet er en viktig satsing for byrådet, der hovedmålet er å legge til rette for et varig høyere nærvær i kommunen. Prosjektet startet opp våren 2024. Prosjektet har i denne perioden arbeidet for å gi organisasjonen bedre verktøy og systemer for å øke nærværet, samtidig som det også har bidratt konkret med tiltak i enkelte etater og enheter. Det er fortsatt behov for å arbeide for høyere nærvær i kommunen, og det foreslås derfor en forlengelse av prosjektet i ytterligere to år.

Helse, miljø og sikkerhet

Systematisk arbeid innenfor helse, miljø og sikkerhet (HMS) er viktig for trygge arbeidsmiljø og for å støtte nærværarbeid. Kommunen har utviklet gode systemer for planlegging og oppfølging, særlig til bruk ute i enhetene. I kommende budsjettperiode skal det arbeides med å styrke det gjennomgående HMS-arbeidet i organisasjonen og videreutvikle samarbeidet mellom verneorganisasjonen og arbeidsgiver.

Endrings- og omstillingsbehov

Alle deler av kommunen er i ulik grad preget av omstilling og effektivisering. På grunn av kommunens krevende økonomiske situasjon er det flere omstillingsprosjekter som pågår, og vil pågå i perioden framover.

Det er en målsetning at kommunen skal fremstå som en profesjonell og enhetlig arbeidsgiver i krevende omstillingsprosesser. Det er derfor gjort et omfattende arbeid med å revidere den styrende dokumentasjonen som gjelder omstilling.

Det er også etablert en sentralt koordinerende funksjon for å sikre lik og rettferdig behandling av overtallige arbeidstakere, jf. byrådssak 1115/25. I tillegg til arbeidet med å sikre overtallige arbeidstakere sine rettigheter og eventuelt ny stilling bidrar konsernfunksjonene innen HR – og arbeidsgiverfeltet med rådgivning knyttet til å gjennomføre omstillingsprosesser.

Lederutviklingsprogrammet

Både den generelle endringstakten i samfunnet og omstillingsarbeidet i Bergen kommune medfører at det stilles stadig større krav til lederne. Kommunen har derfor utviklet et nytt lederutviklingsprogram, som ble lansert i 2024 og 2025. Målet er å sikre en god og helhetlig lederpraksis gjennom systematisk opplæring, praktisk trening, og utvikling av ferdigheter og kompetansen til kommunens 1500 ledere.

Systemportefølje på HR-feltet

Bergen kommune har et stort behov for å videreutvikle og digitalisere system- og verktøyporteføljen på HR- og organisasjonsområdet. Kommunens systemleverandør av kjernesystemene på HR-området har varslet at levetiden til dagens system går mot slutten. Kommunen må derfor anskaffe nye systemer.. Det er satt ned et tverrgående prosjekt innen fagområdene HR, Økonomi og Innkjøp som jobber med å sikre systemer som vil dekke kommunens behov i framtiden. Systembyttet vil ha stor betydning for utvikling i Bergen kommune, og må ha fokus i perioden framover.

Bedriftshelsetjenesten

Hovedoppgaven til bedriftshelsetjenesten er å bistå kommunens enheter med å skape et trygt arbeidsmiljø som fremmer god arbeidshelse.

Forebyggende arbeid er en nøkkelfaktor for å fremme god arbeidshelse. Som en del av denne innsatsen deltar avdelingen aktivt i det pågående nærværprosjektet.

Avdelingen utvikler kartleggingsmetoder innenfor ergonomi, psykososiale og organisatoriske faktorer, vold og trusler og emosjonelle krav, og det pågår et løpende arbeid med å evaluere disse.

Arbeidstilsynet krever omfattende deltakelse fra bedriftshelsetjenesten til avdelinger som har tilsyn og der det er spesifikke pålegg som må innfris. Dette er en oppgave som har økt i tidsbruk og omfang, men er et prioritert arbeid.

Sentralt kommunikasjonsarbeid

Kommunelova krev at kommunen skal informere ope og aktivt om verksemda si.

Kommunikasjonsoppdraget er òg forankra i Språkløva og i forskrift om universell utforming.

I kommunikasjonsarbeidet er grunntanken at universell utforming og klart språk er nødvendig for nokon, men til gode for alle. Dette skal prege utforming og innhald i alle kanalar og til alle målgrupper.

Som konsernavdeling er Seksjon kommunikasjon pådrivar for at kommunen oppfyller kommunikasjonsansvaret for å nå verksemda sine mål, og sikre kjennskap til demokratiske prosessar og beslutningar. Ei anna sentral oppgave er å styrke og utvikle kommunikasjonskompetansen i organisasjonen med vekt på rammer, retningslinjer og verktøy.

Kommunen si nettside er hovedkanalen for å nå ut til innbyggjarane med informasjon, tjenester og nyhende. Utvikling av nettsider, synleggjering i sosiale medier og andre kanalar der ein når målgruppene, er eit pågåande arbeid kommunikasjonsmiljøet gjer i samarbeid med digitaliseringsmiljøet og avdelinga for personvern og informasjonssikkerhet.

I ein stor og kompleks kommune i stadig endring, er god internkommunikasjon sentralt for å sikre at informasjon når fram og bidreg til felles forståing, forankring og tilhørighet. Seksjon kommunikasjon

forvaltar hovudsida på kommunens intranett Allmenningen, og er pådrivar for at ein nyttar potensialet i denne internkommunikasjonskanalen.

Innbyggjerservice er førstelina til kommunen. Målsettinga er å yte effektiv service til innbyggerane våre, både gjennom digitale kanalar, chat og telefon, men òg over skranken for dei med ulike digitale og språklege behov for bistand

Bergen byarkiv

BNKI Bergen byarkiv

Byarkivet har ansvar for å sikre dokumentasjon fra saksbehandling og kommunal virksomhet. Byarkivet sikrer og formidler historiske arkiv etter bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner i Bergen. Bergen byarkiv er en del av Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett.

Byarkivet er i omstilling til brukervennlig og digital tilgang til arkivkunnskap og -kilder. Samfunnsutviklingen gir økt digitalisering i forvaltningen, og publikum har høye forventning om effektiv digital tilgjengelighet til arkivkunnskap. Byarkivet tilrettelegger for mer effektive arkivtjenester med økt digital tilgjengelighet og økt kunnskap om arkiv for kommunens ansatte og innbyggere. Byarkivet disponerer arkivhaller i fjell i Hansahallene. Publikum kan fortsatt bruke papirarkiv på lesesal.

De neste årene gjennomføres en restrukturering av byarkivets arealbruk, og tilrettelegging økt digital tilgjengelighet og økt brukermedvirkning med arkivene.

Gjennomføring av enearkiv, der alle kommunens papirarkiv og andre arkiv samles i Bergen byarkiv, skal sikre bevaring og tilgang til en lavere kostnad.

Byarkivet er samlokalisert og samarbeider med IKA Hordaland IKS, som har tilsvarende ansvar for 24 kommuner i gamle Hordaland. Tilsvarende med stiftelsen ArkivVest som har 150 medlemmer fra næringsliv, organisasjoner og privatpersoner i Bergen. Dette utgjør det største arkivmiljøet i Vestland.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Kommunen bidrar til at unge får fagutdanning gjennom kommunale byggeprosjekter	Andel læringer i byggeprosjekter	0,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune	Fremtidsrettet organisasjon og kunnskapsbasert utvikling av tjenester	Antall automatiserte journalføringer	532 626	550 000	550 000	600 000
		Sidehenvisninger for brukerinnsyn -	1 000 000	1 200 000	1 500 000	1 600 000

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
		digitale arkivvisninger				
	Redusere energiforbruk i kommunale bygg	Reduksjon i temperaturkorrigert energiforbruk i forhold til 2019	10,0 %	10,8 %	12,0 %	13,0 %
Økonomisk bærekraftig kommune	Effektiv bruk av kommunens boligmasse ved at tapt leieinntekt ved tomgang er 2% eller lavere	Andel tomgangsleie av samlet husleieinntekt	2,2 %	1,7 %	2,0 %	2,0 %
	God styring av investeringsprosjekter	Andel prosjekter ferdigstilt innen avtalt tid.	0,42	0,59	1,00	1,00
		Sluttkostnad delt på samlet styringsramme for samle portefølje av ferdigstilte bygg	1,12	0,99	1,00	1,00
	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Andel vikarkjøp av totale vikarutgifter	4,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
		Budsjettavvik i % av budsjettamme drift	-0,7 %			
		Sykefraværspersent				
	Høy avtalelojalitet i kommunens anskaffelser	Andel innkjøp innenfor avtale	0,0 %	35,0 %	50,0 %	60,0 %

Høy avtalelojalitet i kommunens anskaffelser

Eies av Innkjøp konsern

Aktivitetsnøkkeltall

Bergen byarkiv

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall automatiserte journalføringer	549 715	450 000	500 000	550 000	550 000	550 000	55 000	
Antall sidevisninger	919 295	1 000 000	1 200 000	1 500 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000	

Boligforvaltning

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall boligklargjøringer	678	725	747	747	747	747	747	
Husleieinntekter mill kr. (kommunale boliger)	694	740	757	774	791	808	825	

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Tomgang i boliger i % (Boligforvaltning)	1,8 %	2,2 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	
Vedlikehold og drift av boliger (mill. kr)	268	348	373	373	386	399	413	Det er lagt til grunn en forventet prisvekst på 3,5% årlig

Bygg og eiendom

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Drifts- og vedlikeholdskostnader pr. kvm (kommunale bygg)	402	451	448	474	0	0	0	Utgifter til drift og vedlikehold av bygg beregnes for ett år av gangen
Eid areal (kommunale bygg) ant. kvm.	1 274 321	1 256 380	1 275 855	1 275 855	0	0	0	Eid areal per 20. oktober 2025 = 1 275 855 kvm.
Samlet drifts- og vedlikeholdskostnad (kommunale bygg)	512 600 000	566 800 000	571 100 000	605 200 000	0	0	0	Utgifter til drift og vedlikehold av bygg beregnes for ett år av gangen

IKT-området

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Antall arbeidsstasjoner	45 794	45 614	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000	
Antall mobile enheter	4 200	4 308	4 400	4 700	4 750	4 800	4 850	Det er lagt til grunn at 50 + 250 nye nettbrett til renholderne tas i bruk i hhv. 2025 og 2026
Henvendelser til IT Servicesenter	138 048	107 431	105 000	100 000	97 000	94 000	89 000	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Digital fornyelse og tjenesteutvikling i Byarkivet	2025		IA	4,3	0,0	4,3	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1
Digitalisering av analoge arkiv	2025		IA	1,0	0,0	1,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Digitaliseringsprosjekter	Løpende						2,8	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
ENØK-prosjekter	Løpende						3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	30,0
Hagerupsgården, Rådstuplassen 9 - Oppgradering	2028	0	IA	15,0	0,0	15,0	0,0	1,0	14,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost	Løpende						7,0	5,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	17,0
Kjernenettverk	2026	BR 1213/25	IA	15,0	0,0	15,0	14,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14,2
Kjøp av lokaler til Bergen byarkiv	2026	BY 176/23	45,0	46,2	0,0	46,2	46,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	46,2
Led-belysning kommunale bygg	Løpende						0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	15,0
Løsning for lagring av data	2026	0	IA	25,0	0,0	25,0	24,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,3
Mindre bygginvesteringer - sekkepost	Løpende						11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1	20,0	119,9
Nytt fagsystem eiendomsskatt	2026		IA	2,3	0,0	2,3	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
Nytt HR- og økonomisystem	2030	0	IA	42,9	0,0	42,9	3,6	33,2	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	42,0
Nytt Inkassosystem	2027	0	IA	3,4	0,0	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,4
Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur	Løpende						7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	7,2	72,0
Sikkerhetstiltak og oppgraderinger i bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser	Løpende						13,0	13,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	0,0	96,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			45,0	155,1	0,0	155,1	140,8	75,7	53,0	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	33,8	32,7	504,9

Investeringsbudsjett

Digitalisering av analoge arkiv

Status driftskonsekvens	2026	2027	2028	2029
Opprinnelig budsjett	2,1	2,1	2,1	2,1
Pris	0,0	0,0	0,0	0,0
Deflator	0,0	0,0	0,0	0,0

Digitaliseringsprosjekter

Bergen kommune er midt i en digital transformasjon som endrer både vår tjenesteproduksjon og våre tjenesteleveranser. Transformasjonen skal blant annet bidra til at tjenestene blir mer brukerorienterte, tilgjengelige og at de er utformet slik at kommunen kan prioritere ressursene dit behovene er størst. For å sikre en god digital transformasjon og oppfølging av vedtatt [Digitaliseringsstrategi](#), foreslår byrådet å prioritere følgende prosjekter i budsjettet for 2026:

Ny leveransemodell sak- arkivløsning (Bk360)

Bergen kommunes felles sak-arkivløsning benyttes i dag til alt fra utarbeidelse av politiske saker, ulike former for saksbehandling, utsendelser av vedtak, brev og liknende til organisasjoner og innbyggere via fellesløsningen SvarUT, og til arkivering av arkivpliktig og arkivverdig informasjon. Leverandøren har nå meldt om endringer i systemet som betyr at Bergen kommune må gjøre tilpasninger for å sikre stabil drift og forvaltning.

Den generelle markedsutviklingen innen denne typen systemer går mot skybaserte løsninger. Leverandøren ønsker nå å endre leveransemodellen til kontinuerlige leveranser. Det vil si at leverandøren slutter å utvikle nye versjoner av systemet, men går over til en modell med løpende oppdateringer som ikke krever noen form for nedetid av systemet. I dag har kommunen en rekke tilpasninger som må justeres i forbindelse med hver oppdatering fra leverandør. Disse tilpasningene er ikke forenlige med den nye modellen. Det er derfor nødvendig å starte et prosjekt som skal endre alle eksisterende tilpasninger i dagens sak-arkivsystem til leverandørens standardløsning. Byrådet foreslår å bevilge til sammen 2 MNOK til å gjennomføre tiltaket, hvorav 0,5 MNOK av disse i 2026.

Felles data- og informasjonsarkitektur

Bergen kommune trenger å gjøre ytterligere tiltak knyttet til deling og gjenbruk av data for å nå målene for digitalisering av tjenester og åpne data. Gjennom dette tiltaket skal det utarbeides en felles data- og informasjonsarkitektur. Det meste av data i Bergen kommune er i dag forvaltet i byrådsavdelingene og praksisen rundt forvaltningen varierer sterkt både mellom byrådsavdelinger og innad i byrådsavdelingene. Målbildet for dette tiltaket er at Bergen kommune har en helhetlig tilnærming og enhetlig arkitektur for forvaltning av data og informasjon. Leveransene i prosjektet innebærer en tydeliggjøring av ansvar knyttet til data- og informasjonsforvaltning i byrådsavdelingene og sentralt i organisasjonen. For data- og systemeiere vil resultatet av dette prosjektet medføre enklere dokumentering og rapportering samt bedre oversikt over systemer, data og risiko. Rammeverket for felles data- og informasjonsarkitektur er ferdigstilt. For å sikre hensiktsmessig bruk av ressurser tilpasser prosjektet milepælsplanen slik at endringene treffer samstemt med innføring av ny integrasjonsplattform. Investeringsrammen ble i budsjett 2022 satt til 8 MNOK med tilhørende 1 MNOK i varige driftsutgifter.

Teknisk oppgradering av Allmenningen

I henhold til de målene som er satt i kommunens kanalstrategi, skal Allmenningen være hovedkanalen for informasjon rettet mot ansatte. Det er nå nødvendig å oppgradere Allmenningen sin tekniske grunnmur til tilsvarende teknisk infrastruktur som kommunens nettsted mot innbyggere, organisasjoner og næringsliv bergen.kommune.no. Dette vil sikre tilfredsstillende tilgjengelighet på Allmenningen og videre support av driftsplattformen. Allmenningen har mange likheter med kommunens eksterne nettsted når det kommer til konsept, design og utviklingsspråk. Begge nettstedene forvaltes av det samme produksjonsmiljøet i Ansattservice. Lik teknisk oppbygning av disse vil derfor være en fordel og holde fremtidige forvaltningskostnader nede. Byrådet foreslår bevilge 0,25 mill i 2026 til å ferdigstille teknisk oppgradering av Allmenningen. Midlene vil i sin helhet gå til utvikling av løsningen som vil utføres av kommunens utviklingsteam som er ledet fra Ansattservice.

ENØK-prosjekter

Byrådet har i sitt forslag til klimabudsjett videreført satsingen på energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse som ett av flere prioriterte tiltak. Målet er å redusere energibruken i kommunale bygg på en kostnadseffektiv måte, og samtidig sikre bedre inneklima, lavere driftskostnader og lengre levetid på byggene. Typiske tiltak som gjennomføres med disse midlene er eksempelvis utskifting av vinduer for bedre energieffektivitet og komfort, installasjon og oppgradering av sentrale driftsstyringsanlegg (SD-anlegg), optimalisering av ventilasjon og varmegjenvinning, og automatisering og styring av oppvarmingssystemer.

Tiltakene bidrar til måloppnåelse gjennom reduserte utslipp, lavere energibruk og lavere driftskostnader. Byrådet prioriterer derfor å fortsette satsingen på ENØK-prosjekter i kommunale bygg, og foreslår at budsjettposten prisjusteres fra 2026.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 11,3 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift ved pågående prosjekter ved Arna brannstasjon og Skranevatnet skole. Byrådet foreslår derfor en samlet ramme på 32,7 mill. kroner i 2026 for alle tjenesteområder. Rammen inkluderer en generell prisjustering på 1,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre i planperioden foreslås et årlig investeringsnivå på 21,4 mill. kroner.

Hagerupsgården, Rådstuplassen 9 - Oppgradering

Hagerupsgården er et eldre og fredet bygg hvor det er behov for utbedring av tak, samt installasjon av ventilasjonsanlegg. Det anbefales å installere vanntåkeanlegg for å sikre bygget mot brann uten at slukking innebærer risiko for vannskade på bygget. Det er en klar fordel å få oppgradert dette bygget slik at de ledige arealene kan utnyttes på en bedre og mer effektiv måte.

Byrådet foreslår kr 1 mill. til prosjektutvikling i 2027 og videre kr 14 mill. til gjennomføringen av prosjektet i 2028.

Investeringsprosjekter IKT i tjenestene – sekkepost

Investeringsprosjektet er en sekkepost som skal benyttes til å forenkle, fornye og forbedre digitale løsninger, og utvikling av ny funksjonalitet i fagsystemer og teknisk infrastruktur, herunder integrasjoner mellom ulike fagsystemer som understøtter bedre og mer effektiv tjenesteyting. Sekkeposten er tiltenkt alle tjenesteområdene i byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold. Byrådet foreslår å sette av midler til formålet.

Kjernenettverk

Bergen kommune benytter i stor grad digitale verktøy i tjenesteproduksjonen. Kjernerutere er en grunnleggende komponent i Bergen kommune sitt datanettverk. All trafikk i nettet går gjennom disse. Fordi kjernerutere er en så kritisk komponent, må de settes opp i par med redundans, slik at tjenesteproduksjonen ikke påvirkes om det oppstår teknisk feil på utstyret. Dersom den ene feiler kan den andre overta datatrafikken. Det må videre settes opp kjernerutere i begge datasentre. Bergen kommune har 4 stk Cisco Core rutere som ble anskaffet i 2019. Denne rutermodellens levetid utløper i 2025. Etter det gir ikke produsenten videre support og garanti på produktene, ei heller nye sikkerhetsoppdateringer. Investeringen er igangsatt i oktober 2025, men er forsinket i forhold til opprinnelig plan. Størsteparten av utgiftene er foreslått forskjøvet til 2026 i tertialrapport 2-2025, og den samme endringen innarbeides i budsjettet for 2026.

Kjøp av lokaler til Bergen byarkiv

I sak 176/23 har bystyret vedtatt at kommunen skal kjøpe Bergen byarkiv sine leide lokaler i Hansaparken. Kjøpsopsjon er tatt ut og kjøpesum er tidligere anslått til kr 45 mill., men ble i budsjettet for 2025 oppjustert til kr 46,2 mill. Prosessen og forhandlingen om endelig kjøpekontrakt har tatt lengre tid enn forutsatt grunnet en tvistesak med kjøper. Kjøpet vil ventelig først kunne gjennomføres i 2026. Det ble i 2. tertial 2025 foreslått å flytte bevilgningen til 2026, og byrådet foreslår at denne opprettholdes.

Led-belysning kommunale bygg

Mesteparten av innvendig belysning i kommunale bygg er basert på armaturer med lysstoffrør, men fra 2023 er det ikke tillatt å produsere ordinære lysstoffrør. For nyere lysarmaturer for ordinære lysrør uten dimming kan det benyttes nye LED-rør. For eldre lysarmaturer, og/eller der det er dimming av lysstyrke, anbefales det å erstatte hele lysarmatur med nye lysarmatur tilrettelagt for LED-rør. Uten slik utskifting og oppgradering er det risiko for at armaturene slutter å fungere. Utskifting gjennomføres derfor når det er risiko for funksjonssvikt. Demontert fungerende utstyr vil bli supplert ved behov på andre steder, fram til nødvendige utskiftninger er gjort. Overgang til LED-lyskilder vil gi ca. 50 % energibesparelse til belysning sett i forhold til ordinære lysstoffrør. LED-lyskilder har betydelig lengre levetid, noe som vil redusere kostnadene for kommunen.

Samlet sett for alle tjenesteområder foreslår byrådet derfor å bevilge 14,3 mill. kroner per år til formålet i perioden 2026-2028. I 2029 foreslås en økning til totalt 15,6 mill. kroner, før det for den resterende delen av 10-årsperioden foreslås totalt 20,8 mill. kroner per år til formålet. Midlene kan benyttes på ulike tjenesteområder.

Løsning for lagring av data

Kommunens løsning for lagring av data i egne datasentre er fra 2019, og har en levetid fra produsenten ut 2025. Etter dette gir ikke produsenten videre support og garanti på produktene, ei heller nye sikkerhetsoppdateringer. Lagringsløsningen benyttes til lagring av data fra fagsystem, og som personlig og felles lagringsområde. Løsningen er satt opp slik at data er tilgjengelig i to redundante datasentre. Dette gir høy tilgjengelighet og sikrer at alle systemer vil fungere selv om en av lagringsløsningene skulle bli utilgjengelig. Bergen kommune lagrer også data hos ulike leverandører og i skyløsninger som de leverer tjenesten fra. Størst volum har nok Microsoft gjennom ansatte og elever sin bruk av Microsoft 365 og Sharepoint/Onedrive. På tross av dette, vil det i forutsigbar framtid også være behov for å ha en egen lagringsløsning lokalt. Det planlegges for å anskaffe en lagringsløsning med nødvendig kapasitet på kort sikt, og som har mulighet for å skalere opp eller ned hvis behovet endrer seg.

Mindre bygginvesteringer - sekkepost

Budsjettposten er en samlet sekkepost som kan fordeles til alle tjenesteområder i kommunen. Midlene benyttes til å gjennomføre mindre rehabiliteringsprosjekter og oppgraderinger i kommunens bygningsmasse og uteområder, med utgangspunkt i årlige vedlikeholdsplaner, prioriteringer basert på teknisk tilstandskartlegging, samt fremtidige planer for bygg og anlegg. Midlene benyttes også til å bytte ut, eller oppgradere, tekniske anlegg som er utgått på levetid. Eksempler på dette er brannvarslingsanlegg, elektriske anlegg, pasientvarslingsanlegg, ventilasjonsanlegg, SD-anlegg (system for sentralisert styring og overvåking av bygningstekniske installasjoner), heiser, og investeringer knyttet opp mot digitalisering.

Formålet med tiltakene som finansieres av denne sekkeposten er å bidra til å forlenge levetiden på kommunens bygg og anlegg. De tiltakene som gjennomføres vil derfor ha en direkte og utsettende virkning på tidspunktet for når et bygg eller anlegg må totalrehabiliteres. Sekkeposten må derfor sees i sammenheng med prioriteringen og tidfestingen av alle større totalrehabiliteringsprosjekter. Et større totalrehabiliteringsprosjekt som forskyves i tid, vil øke behovet for mindre tiltak finansiert av denne sekkeposten.

I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte 5,25 mill. kroner til 2026 som følge av forsinket fremdrift for prosjekter ved Bergen nye Brannstasjon og Marikollen ungdomsskole. Byrådet foreslår derfor en total ramme for 2026 på 124,6 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på 4,4 mill. kroner. Fra 2027 og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig samlet investeringsnivå på 119,4 mill. kroner.

Nytt fagsystem eiendomsskatt

Prosjektet med å anskaffe et nytt fagsystem for eiendomsskatt er igangsatt, men forsinket. I tertialrapport 2-2025 foreslår byrådet å forskyve kr 1,6 mill. fra 2025 til 2026. Den samme endringen foreslås innarbeidet i budsjettet for 2026.

Nytt HR- og økonomisystem

Bergen kommune har i dag flere ulike avtaler med samme leverandør om systemer for regnskap, lønn, HR og innkjøp. I oktober 2023 kunngjorde leverandøren at disse systemene, som kommunen nå drifter selv, vil bli avviklet i sin nåværende form mellom 2024 og 2027. I stedet vil systemene kun tilbys som skyløsninger. For at kommunen skal kunne bruke disse skyløsningene, må det inngås nye avtaler i tråd med loven om offentlige anskaffelser. Byrådet vil derfor prioritere å lyse ut konkurranser for å inngå nye avtaler om systemstøtte for disse sentrale fagområdene.

For å muliggjøre overgangen til nye systemer, vil det bli anskaffet en integrasjonsplattform. Det er stor utskiftning av systemer på trappene i kommunen de neste årene, noe som og får en stor påvirkning på dataflyt og integrasjoner. Bare for fagområdene i HØI-prosjektet innebærer dette over 100 integrasjoner. Dette er dataflyt som er avgjørende for kommunens arbeidsprosesser.

Integrasjoner og dataflyt blir i dag forvaltet i ulike organisatoriske enheter med varierende rutiner for dokumentasjon og standardisering. Det er i dag utfordringer knyttet til mye manuelt arbeid, avhengighet til leverandør for feilretting, omfattende avvikshåndtering og et komplekst integrasjonslandskap med mange spesialtilpassede integrasjonsløsninger. Samtidig er det stort behov og forventninger til både datadeling og datadrevne prosesser. Deling og overføring av relevant informasjon mellom fag- og virksomhetssystemer er avgjørende for å utvikle og digitalisere fremtidige arbeidsprosesser.

En integrasjonsplattform gir økt mulighet for automatisering, redusert kompleksitet, spart tid og ressurser, økt digital sikkerhet og større grad av standardisering. En integrasjonsplattform gjør det mulig å utveksle data og funksjonalitet på en sømløs måte. Den gjør det enklere å samhandle mellom forskjellige systemer, og reduserer behovet for komplekse punkt-til-punkt-integrasjoner for hvert enkelt system. En integrasjonsplattform gir også et strukturert rammeverk for dataintegrasjon, automatisering og kommunikasjon på etablerte moderne standarder.

Engangsutgifter til etablering av integrasjonsplattformen, inkludert utgifter til å ta den i bruk, er anslått til kr 42,9 mill. Byrådet foreslår å bevilge 42,9 mill til formålet, hvorav 3,6 mill i 2026.

Nytt Inkassosystem

Dagens leverandør av kommunens inkassosystem har varslet end of life for dagens løsning. Løsningen skal flyttes over i skyen og fra 01.06.27 vil dagens løsning avvikles. Det er derfor behov for å gå på konkurranse for å anskaffe et nytt inkassosystem som kan implementeres før dagens løsning avvikles.

Det er behov for midler for å kunne gjennomføre anskaffelsen. Behovet er estimert til kr 3,4 mill.

Bergen kommune driver egeninkasso, er særnamsmann og er den kommunen med flest saker på innkreving i Norge og området er komplekst. Kommunen benytter i dag løsningen Procasso, levert av Banqsoft. Fra juni 2027 vil Banqsoft AS ikke levere nye versjoner av systemet eller tilhørende moduler. Dette gjelder også versjoner for feilretting eller tilpasning til norske eller europeiske lover og regler. Vedlikeholdsavtaler for løsningene vil avsluttes samtidig. Bergen kommune kan ikke fortsette å drive egeninkasso dersom løsningen ikke skiftes ut.

Anskaffelsen skal sikre at kommunen har en løsning for å drive inkasso. Basis for dagens løsning er 30 år gammel, og den teknologiske plattformen gjør det stadig vanskeligere å gjøre tilpasninger både til kunders behov og regulatoriske krav. I tillegg vil et nytt innkrevingssystem bidra til mer effektive arbeidsprosesser som gir mulighet for utvikling i tråd med behov og krav innenfor dette forvaltningsområdet.

Det er mulig å flytte seg til skyen sammen med nåværende leverandør, noe som sannsynligvis vil bli rimeligere og mindre tidkrevende. Innkjøp konsern har imidlertid vurdert det slik at dagens kontrakt ikke støtter en oppgradering til skyløsning og at det er nødvendig å foreta en konkurranse i markedet.

Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur

Oppgradering og utvidelse av IKT-infrastruktur er en sekkepost for investeringer i den infrastrukturen som Ansattservice benytter til drift av kommunens IT-tjenester. Det er budsjettert med en årlig ramme på kr 7,2 mill. som disponeres av Ansattservice. Staten vurderer og beslutter hvilke prosjekter som skal prioriteres innenfor rammen.

Sikkerhetstiltak og oppgraderinger i bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser

Byrådet har startet et prosjekt som skal føre til at bygg som brukes til boliger og arbeidsplasser skal være i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Sikkerheten i byggene skal være forsvarlig for beboere, deres besøkende og ansatte. Prosjektet skal i første omgang levere en plan for gjennomføring som også tar hensyn til kapasitet og finansiering. Byrådet foreslår å sette av midler til formålet for å komme i gang med tiltak som har høyeste prioritet.

17-Beredskap og sivilforsvar

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter alle kommunens tjenester innen samfunnssikkerhet og beredskap, herunder kommunens utgifter til beredskap, sivilforsvar og tilfluktsrom.

Kommunene er en viktig bærebjelke i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap og er også gitt en sentral rolle som samvirkeaktør og pådriver i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet lokalt.

Sivilbeskyttelsesloven (2010) og Forskrift om kommunal beredskapsplikt (2011) pålegger alle kommuner i Norge å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorene i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		35 813	35 813	35 813	35 813
Sum Lønns- og prisvekst mv.		856	856	856	856
Sum Tekniske justeringer		2 725	2 725	2 725	2 725
Prisjustering og diverse endringer		3 581	3 581	3 581	3 581
Konsekvensjustert ramme		39 393	39 393	39 393	39 393
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen	Innstilling1	-99	-99	-99	-99
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-99	-99	-99	-99
Kutt					
Justering av arealbruk	Innstilling1	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Sum Kutt		-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Nye tiltak og realendringer budsjett		-2 899	-2 899	-2 899	-2 899
Ramme 2026-2029		36 494	36 494	36 494	36 494

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av FDV-ramme for endringer i byggporteføljen

Etat for bygg og eiendoms ramme til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) av byggporteføljen justeres årlig som følge av endringer i areal. Endringene gjelder tilgang og avgang av bygg, herunder nye bygg som tas i bruk og bygg som tas ut av bruk, enten på varig basis eller for en periode. Ved totalrehabilitering justeres FDV-rammen ned når bygget tas ut av ordinær drift og opp igjen når bygget kommer tilbake i ordinær drift.

Kutt

Justering av arealbruk

I forbindelse med avvikling av etaten Samfunnssikkerhetens hus (jf. bystyresak 445/24) ble budsjett til leie av lokaler redusert med kr. 2,8 mill. fra 2025 som følge av mindre behov for areal. Tiltaket er en videreføring fra budsjett 2025 og utgjør helårseffekt på totalt kr. 5,6 mill. fra 2026.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Rev.budsjett	Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Tilfluktsrom	4 370	2 467	2 467	2 279	2 279	2 279	2 279
Sivilforsvar	1 705	1 333	1 316	1 319	1 319	1 319	1 319
Beredskap	33 856	23 736	26 198	23 740	23 740	23 740	23 740
Helseberedskap	8 394	8 277	9 032	9 156	9 156	9 156	9 156
Sum	48 325	35 813	39 014	36 494	36 494	36 494	36 494

Status og utvikling på tjenesteområdet

Samfunnssikkerhets- og beredskapsutfordringene endrer seg kontinuerlig. Utfordringsbildet verdenssamfunnet står overfor er alvorlig. Kriser og krig utenfor landegrensene har påvirkning på risiko- og trusselbildet for Norge og vår region. Klimaendringer og naturfare, demografisk utvikling, sårbarheter i teknologi og infrastruktur og en forverret sikkerhetspolitisk situasjon vil også i de kommende årene utfordre samfunnssikkerheten og beredskapen i Bergen. Utviklingstrekkene har gjensidig påvirkning på hverandre, og forsterker hverandre. De vil i tillegg kunne påvirke andre samfunnsforhold, som tillit til myndigheter, sosial ulikhet og endringer i kriminalitetsbildet. Sikkerhetsutfordringene er sammensatte, grenseoverskridende og sektorovergripende, noe som innebærer at samordning og samvirke på tvers av geografiske grenser og sektorer, og mellom styringsnivåene i forvaltningen, må utvikles og styrkes.

For å ha en helhetlig tilnærming til utfordringene og for å følge opp den helhetlige risiko- og sårbarhetsanalysen for Bergen fra 2024, har det vært arbeidet mye med «Plan for samfunnssikkerhet og beredskap», jf. byrådssak 1258/24. Formålet med planen er å sette tydelige mål, strategier og tiltak for kommunens videre arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Byrådsleders avdeling har konsernansvar for samfunnssikkerhet og beredskap. Beredskap er et linjeansvar i Bergen kommune og fagmiljøet innen samfunnssikkerhet og beredskap skal være en pådriver for at kommunens virksomheter arbeider planmessig og kunnskapsbasert for å forebygge, og er forberedt på å håndtere uønskede hendelser, kriser og katastrofer.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by					
Kommunen som grunnmur gjennom livet					
Omstillingsdyktig kommune	Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser	Oppfølging av plan for av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet			

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Økonomisk bærekraftig kommune						

Evne og kapasitet til å forebygge og håndtere uønskede hendelser

Etablere oversikt over og kunnskap om uønskede hendelser, samt hvordan disse kan påvirke kommunen. Arbeide systematisk for å forebygge uønskede hendelser, kriser og katastrofer, og håndtere slike situasjoner. Samarbeide med andre kommuner og samfunnssikkerhets- og beredskapsaktører

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Tilfluktsrom - oppgradering mv	Løpende						3,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	22,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	22,5

Investeringsbudsjett

Tilfluktsrom - oppgradering mv

Det er behov for oppgradering av tilfluktsrom slik at de blir gjort i stand i henhold til gjeldende krav. Tilfluktsrommene vil da også lettere kunne brukes til andre formål. I 2. tertial 2025 ble det foreslått å flytte kr 1,0 mill. til 2026 som følge av forsinket fremdrift.

Byrådet foreslår en total ramme til dette formålet i 2026 på 3,15 mill. kroner. Rammen inkluderer også en generell prisjustering av budsjettposten på kr 0,15 mill. Fra 2027, og videre ut planperioden, foreslår byrådet et årlig investeringsnivå på 2,15 mill. kroner.

18A-Vann og avløp

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet vann og avløp omfatter vannforsyning og avløpshåndtering for byens innbyggere og virksomheter. Området omfatter også det kommunale overvannssystemet. Vann- og avløpstjenestene er fullt ut finansiert gjennom kommunale gebyrer og bruk av tidligere års opparbeidede fondsmidler. Midlene kan kun brukes til va-formål (innen vann- og avløpssektoren).

Kommunen jobber systematisk for å levere god tjenestekvalitet og god effektivitet gjennom å ta vare på og videreutvikle eksisterende va-infrastruktur og tilpasse byen til et mer krevende klima. Mye av arbeidet som gjøres skjer i tett samarbeid mellom ulike etater i kommunen og andre infrastruktureiere. Effektivitet og kvalitet måles og sammenlignes med andre kommuner (benchmarking). Publikum skal oppleve god kundeservice og informasjon. Brukerundersøkelsen for 2025 viser at 96 % av innbyggerne er fornøyd med va-tjenestene.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		52	52	52	52
Sum Lønns- og prisvekst mv.		35 144	35 144	35 144	35 144
Sum Endring i bruk/avsetning av fondsmidler		-9 130	13 660	53 250	94 350
Sum Tekniske justeringer		50 275	90 585	137 995	191 195
Prisjustering og diverse endringer		76 288	139 388	226 388	320 688
Konsekvensjustert ramme		76 340	139 440	226 440	320 740
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Endring i henførbare kostnader til selvkostområder	Innstilling1	2 500	2 500	2 500	2 500
Vedlikehold av va-anlegg	Innstilling1	32 215	48 305	54 405	59 905
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		34 715	50 805	56 905	62 405
Nye tiltak					
Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett	Innstilling1	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum Nye tiltak		8 000	8 000	8 000	8 000
Inntektsendringer					
Gebyrendring innen VA	Innstilling1	-119 400	-198 600	-291 700	-391 500
Inntektsendring på refusjoner	Innstilling1	850	850	850	850
Inntektsendring kraftverk	Innstilling1	-100	-100	-100	-100
Inntektsøkning biogass	Innstilling1	-510	-500	-500	-500
Sum Inntektsendringer		-119 160	-198 350	-291 450	-391 250
Nye tiltak og realendringer budsjett		-76 445	-139 545	-226 545	-320 845
Ramme 2026-2029		-106	-106	-106	-106

Tilpasning til aktivitetsnivå

Endring i henførbare kostnader til selvkostområder

Oppjustert henførbare kostnad til administrasjon, ansattservice, kommuneadvokat m.fl. til faktisk nivå

Vedlikehold av va-anlegg

Vedlikeholdskostnadene for vann- og avløpsanlegg er tilpasset dagens aktivitetsnivå.

Nye tiltak**Aktivitetsvekst pga. nye VA-anlegg og ledningsnett**

Aktivitetsveksten er en følge av utbygging av nye VA-anlegg og ledningsnett som settes i drift og vedlikeholdes. Dette gjelder f.eks. oppgraderte vannbehandlingsanlegg, høydebasseng, renseanlegg og nye vann-, avløps- og overvannsledninger som etableres. Som eksempel kan nevnes nye va-anlegg i forbindelse med bybaneutbyggingen og E39.

Inntektsendringer**Gebyrendring innen VA**

Kommunenes merkostnader knyttet til produksjon og levering av vann og innsamling og behandling av avløp, dekkes i sin helhet av gebyrer til abonnentene. Nivået på gebyrene er en direkte konsekvens av aktivitet/driftnivå og tidligere års investeringer på området (renter og avdrag). Gebyret skal i tillegg dekkes generell lønns- og prisstigning for va-tjenestene. Gebyrnivået påvirkes også av hvor store selvkostfondene er siden disse skal balanseres over en 5-års periode.

Kommunal- og distriktdepartementet har endret de maksimale avskrivningstidene for va-anlegg og dette ble kunngjort 18. september. Endringene trer i kraft fra 1. januar 2026 og kommunene er pålagt å legge endringene til grunn for budsjett og gebyrberegning for 2026. Omfattende arbeid er satt i gang for å tilpasse gebyrberegningen til de vedtatte endringene. Alle va-anlegg må vurderes med tanke på restlevetid for å beregne eventuelle nye avskrivningstider. Hvis avskrivningstidene økes, vil det årlige gebyrgrunnlaget reduseres og gebyrene til abonnentene kan gå ned. Som følge av dette blir va-gebyr for 2026 først innarbeidet i tilleggsinnstillingen. Beløp for endring i gebyrinntekter som ligger inn nå, vil derfor bli justert i tilleggsinnstillingen.

Inntektsendring på refusjoner

Refusjoner fra staten knyttet til sykelønnsrefusjoner reduseres i tråd med erfaringstall fra de siste regnskapsårene.

Inntektsendring kraftverk

Det forventes økte inntekter fra salg av strøm fra kraftverket i Espeland vannverk.

Inntektsøkning biogass

Bergen Vann selger biogass fra anlegget i Rådalen til markedet. Med dagens prognose for prisutvikling på biogass forventes det at salg av biogass vil gi økte inntekter til selvkostområde avløp.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Rev.budsjett 2025	2026	2027	2028	2029
Administrasjon - vann og avløp	14 502	12 710	15 310	15 910	15 910	15 910	15 910
Produksjon av vann	90 931	86 807	80 649	92 742	98 642	100 042	106 742
Vannlaboratorium	5 712	6 740	7 256	7 256	7 256	7 256	7 256

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Distribusjon av vann	-169 522	-172 904	-180 562	-	-	-	-
				201 017	222 517	242 617	273 417
Avløpsrensing	229 163	235 085	239 812	242 481	245 981	250 981	256 281
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	-343 079	-346 576	-370 203	-	-	-	-
				373 568	383 668	395 468	404 068
Tømming av slamavskillere	-1 378	-1 326	-1 551	-1 439	-1 349	-1 259	-1 159
Selvkostrenter - vann og avløp	179 428	179 516	209 341	217 529	239 639	265 049	292 349
Sum	5 757	52	52	-106	-106	-106	-106

Kostra-analyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo kommune	Trondheim	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet						
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 185	3 436	4 137	4 159	3 462	5 091
Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	2 348	2 464	4 137	3 343	2 544	
Dekningsgrad						
Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,7 %	0,6 %	0,9 %	0,5 %	0,7 %	
Avløp - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste (B)	94,9 %	95,0 %	98,7 %	95,8 %	96,8 %	96,2 %
Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning	90,5 %	90,0 %	99,1 %	84,1 %	99,9 %	
Kvalitet						
Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år	1,0 %	1,1 %	1,5 %	0,7 %	1,0 %	

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Vann og avløp

Produktivitet

Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten

Årsgebyr for avløp lå på et lavere nivå enn Oslo, Trondheim og gjennomsnittet av ASSS-kommunene i 2024. I forhold til Stavanger var det på omtrent det samme nivået.

Bergen har lang kystlinje og derfor relativt mange avløpsrenseanlegg. Dette er forhold som har betydning for kostnadsnivå. I Bergen er det seks større og 14 mindre anlegg. De andre ASSS-kommunene med unntak av Tromsø, har kun to til tre større avløpsrenseanlegg. Likevel er årsgebyr for avløp mindre enn for Oslo, Trondheim og Stavanger og lavere enn gjennomsnittet av ASSS-kommunene.

Vann - Årsgebyr for vannforsyning

Årsgebyr for vann er noe lavere enn både Trondheim og Oslo samt gjennomsnittet for ASSS-kommunene, men høyere enn Stavanger. Bergen har større geografiske og topografiske utfordringer sammenlignet med de andre store kommunene, med større spredning i tettstedsarealer og lengre kystlinje. Det kan nevnes at Bergen har fem vannbehandlingsanlegg i forhold til Oslo og Trondheim som har to. Stavanger er tilknyttet et interkommunalt vannbehandlingsanlegg som forsyner Stavanger, Sandnes og flere andre kommuner. Topografien gjør at Bergen har så mange som 91 trykkøkingsanlegg. Det tilsvarer mellom 3 og 6 ganger flere enn de andre storkommunene pr. km ledning.

Dekningsgrad

Andel fornyet kommunalt ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år

Det har vært jobbet målrettet med å øke fornyingstakten i det kommunale ledningsnettet, i 2024 ble 8,9 km avløpsledninger og 3,7 km vannledninger fornyet. Dette utgjorde hhv. 102 % og 44 % av kommunens mål for fornying av avløps- og vannledninger.

Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste og kommunal vannforsyning
Bergen har en noe lavere dekningsgrad enn Oslo og Stavanger da Bergen har en større spredning i tettstedsarealer og lengre kystlinje. Dette resulterer i flere husholdninger som har egen vannforsyning, feks. via brønn og flere husholdninger som har utslipp til sjø.

Kvalitet

Avløp - Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år

Det har vært jobbet målrettet med å øke fornyingstakten i det kommunale ledningsnettet. Gjennomsnittet for 2022-2024 var 8,8 km. Dette utgjorde 97 % av et gjennomsnittlig årsmål over tre år på 9,0 km.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Bergen Vann skal sikre byen tilstrekkelige mengder med rent og trygt drikkevann, nå og i fremtiden. Tilsvarende skal avløpsvann samles opp, transporteres og renses slik at vassdrag og sjøområder har god vannkvalitet.

Vann- og avløpssektoren møter nye og komplekse utfordringer gjennom klimaendringene som både kan gi mer regn og lengre tørkeperioder. Dette utfordrer både avløpssystemene og vannforsyningen. Ikke minst setter det nye krav til byens overvannsførende anlegg, som må kunne håndtere større og mer intense nedbørsituasjoner uten at dette skader byen. Nødvendige tiltak beskrives nærmere i kommunens hovedplaner for vannforsyning og avløp og vannmiljø 2024-2033, som ble vedtatt i januar 2025. Det er også belyst i kommunedelplan for overvann.

En annen hovedutfordring for sektoren er å sikre en bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsanleggene gjennom godt vedlikehold, tilstrekkelig fornyelse og utvikling av infrastrukturen i et langsiktig tidsperspektiv. FNs bærekraftsmål gir klare føringer også for utviklingen på vann- og avløpssektoren.

Strategien for å møte sektorens utfordringer handler om å sikre at kommunen har god kompetanse og kunnskap om utfordringene og en organisasjon som kan gjennomføre nødvendige tiltak. Dette er avgjørende for å sikre gode og effektive løsninger på dagens og morgendagens utfordringer. Det må videre sikres tilstrekkelig økonomisk grunnlag for finansiering og gjennomføring av nødvendige tiltak.

Vannforsyning

Bergen kommunes vannforsyningssystem har fem behandlingsanlegg (Svartediket, Espeland, Jordalsvatnet, Kismul, Sædalen) som produserer og leverer drikkevann til et sammenhengende distribusjonssystem. I tillegg leverer Risnes behandlingsanlegg vann til Trengereid. Gjennom denne løsningen har Bergen kommune et av landets mest robuste vannforsyningssystemer. Alle vannbehandlingsanleggene har UV-desinfeksjon og dermed hygieniske barrierer mot parasitter i tillegg til bakterier. Bergen Vann praktiserer en lav terskel for å sende ut føre-var kokevarsel. Varsel sendes f.eks. i forbindelse med ledningsbrudd, reparasjoner og planlagt arbeid på nettet. Arbeidet med å oppgradere Espeland vannbehandlingsanlegg pågår og er i henhold til plan. Anlegget skal stå ferdig i 2027.

Bergen Vann er tillagt ansvaret for byens dammer og gjennomfører tilsyn og oppgradering etter plan vedtatt i bystyret. I kommende budsjettperiode skal det gjøres flere rehabiliterings- og sikringstiltak på dammer i byfjellene (Storediket/ Skredderdalen) og dammer til Sædalen vannverk.

Kontinuerlig fornying av vannledningsnettet er viktig for å holde tritt med det naturlige forfallet. Det kommunale vannledningsnettet utgjør 940 km ledninger. Ledningsnettet er av varierende kvalitet og alder, noe som fører til lekkasjer og bruddsituasjoner. Dette gjelder både offentlig og privat ledningsnett. Selv om vannforbruket de senere år er redusert betydelig gjennom lekkasjereparasjoner og ledningsfornyning, er det beregnet at i overkant av 25 % av vannet går tapt i lekkasjer. Det jobbes aktivt med å redusere lekkasjetap til under 20 % i løpet av 2030 i samsvar med plan. Å heve standarden på ledningsnettet er viktig for forsyningssikkerheten. Det er særlig fokus på fornying av ledninger med høy risiko for skade (risikobasert fornyelse). Det er gjennomført analyser av teknisk tilstand, alder, ledningsmateriale og risikovurderinger som konkluderer med et fornyingsbehov på 0,7 % av vannledningsnettet og 1 % av avløpsnettet årlig. Dette er lagt til grunn i hovedplanene for vann og avløp og i årlige mål for fornying. Fornyingsplanene gjennomgås og oppdateres årlig, blant annet for samordning med andre infrastrukturtiltak og øvrige utbyggingsplaner.

Til grunn for planene ligger at en skal sikre en trygg og bærekraftig forvaltning av vann- og avløpsnettet. Det legges vekt på at fornying i stor grad utføres med gravefrie metoder (No-Dig). Dette gjøres for at disse arbeidene skal gjennomføres effektivt og til minst mulig ulempe for publikum og skade på miljø og med lavest mulig karbon fotavtrykk. Bergen Vann deltar aktivt i Graveklubben ved fornying og bygging av teknisk infrastruktur. I tillegg blir vann- og avløpsledninger skiftet som følge av større tiltak på offentlige veier.

Bergen Vann arbeider med å få opp fornyingstakten bl.a. ved hjelp av utarbeidede overordnede fornyingsplaner og større ressursinnsats.

Bergen Vann deltar i Norsk Vanns benchmarkingssystem bedreVANN.

Avløpshåndtering

Det er en overordnet målsetting at sjøområdene skal ha god økologisk vannkvalitet i samsvar med forskrift for rammer for vannforvaltningen. Avløpsrensingen skal ligge på et nivå som ivaretar denne målsettingen, og transportsystemet skal ha en standard som sikrer vannkvaliteten i den enkelte, lokale vannforekomst. Det er seks hovedavløpsrenseanlegg og en rekke mindre renseanlegg i Bergen.

Bergen kommune fikk 14.10.2016 tillatelse for utslipp av avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser fra Statsforvalteren i Hordaland. Utslippstillatelsen omhandler bl.a. krav og frister til ROS-analyser, tilstandsregistrering og tiltaksplaner for ledningsnett, dokumentasjon av overløpsdrift, overvåking av resipienter og etablering av sekundærrensing for alt avløpsvann i Bergen og Arna tettbebyggelser.

Kravet til sekundærrensing gjelder Garnes renseanlegg og 18 mindre renseanlegg, inkludert store slamavskillere. Frist for oppfyllelse av dette kravet er 31.12.2025, jfr. bystyresak 226-16, behandlet 21.09.2016. Denne fristen kan ikke overholdes for flere av de mindre renseanleggene. Som oppfølging av ny hovedplan for avløp- og vannmiljø er det gjennomført en prosess med Statsforvalter som har resultert i nye frister for oppgradering av de mindre renseanleggene til sekundærrensing. Disse fristene er belagt med tvangsmulkt. Det er orientert særskilt om dette i sak 453/24, behandlet i bystyret 27.11.24.

Det legges til grunn at en skal bygge ut anleggene iht. gjeldende rensekraav så fort som praktisk mulig. Prosjektering av Garnes renseanlegg pågår. Forslag til reguleringsplan ble fremmet politisk på forsommer 2025, men reguleringsplan ble sendt tilbake for videre bearbeiding. Det er uklart når reguleringsplan for bygging av renseanlegget kan bli vedtatt.

For Åsane nord og Bergen vest er det gjennomført konseptvalg for nye avløpsløsninger, som inkluderer sekundærrensing. Videre planlegging pågår.

Over 80 % av innbyggerne i Bergen og Arna tettbebyggelser er i dag tilknyttet renseanlegg som tilfredsstiller rensekraav. De gjenværende utslippene som i dag har enklere rensing ligger til dels svært spredt, og samling av utslippene i nye anlegg eller overføring til eksisterende anlegg, innebærer svært høye kostnader i forhold til den forurensningsbelastning utslippene representerer i dag.

EUs avløpsdirektiv 91/271 er implementert i norsk lov gjennom EØS-avtalen. Revisjon av direktivet er nå vedtatt i EU og skal tilpasses norske forhold. Det er ennå for tidlig å si hvilke konsekvenser det vil medføre for Norge, men det vil trolig medføre en skjerping av rensekraav også for Bergen. For å bidra til en god tilpasning til norske forhold, har vi tett dialog med andre sammenlignbare kommuner og Norsk Vann.

Satsing på biogass er i tråd med nasjonal tverrsektoriell biogasstrategi, der det fremgår at "biogass bør være en del av det pågående, langsiktige arbeidet med å omstille Norge til et lavutslippssamfunn." Biogassanlegget behandler alt slam fra avløpsrenseanleggene i Bergen og leverer nå gass til drift av busser i Bergensområdet. Anlegget gir et viktig bidrag til sirkulærøkonomien ved å utnytte fornybare ressurser til drivstoff i transportsektoren og spiller sammen med kommunale og nasjonale mål på dette området. Produksjonen av biogass i 2024 var på 16,2 GWh.

Regelverk for håndtering av bioresten (slammet som tas ut etter behandlingen i biogassanlegget) blir innskjerpet og gir større utfordringer for hvordan biorest kan gjenbrukes/håndteres. Vi arbeider sammen med andre anleggseiere om mulige løsninger for sluttbehandling.

Energiproduksjon fra vannkraftanlegg på Espeland og Osavatnet var på 6,7 GWh. Disse tall slått sammen gir en selvforsyningsgraden i 2024 for Bergen Vann på 50% av all energien til driften av vann- og avløpsanleggene. Det er gjennomført en teknisk og økonomisk utredning for et mulig kraftverk for energiproduksjon i vannveien mot Svartediket gjennom å utnytte fallet fra Tarlebødammen. Konklusjonen er at dette ikke er lønnsomt med dagens strømpriser. Tilsvarende vurdering skal utføres for Sædalen vannbehandlingsanlegg.

Det er 1200 km offentlige avløpsledninger i Bergen, inkludert overvannsledninger. Ledningsnettet er av varierende kvalitet og alder. Det er viktig å sørge for en bærekraftig forvaltning av ledningsnettet. Målet er å fornye 8,5 km avløpsledninger årlig. I områder med felles avløpssystem for spillvann og overvann arbeides det for å separere avløpssystemet. Dette gjøres for å redusere skadeomfang som følge av overvann og bidra til at mindre avløpsvann går i overløp og blant annet reduserer badevannskvalitet. I tillegg bidrar det til mer stabile forhold og gir mindre vann å behandle i avløpsrensaneanleggene.

Bergen Vann deltar i Norsk Vanns benchmarkingssystem bedreVANN også når det gjelder avløp.

Klimaendring

Klimaendringer (økende nedbør og havstigning) gir utfordringer for håndtering av regnvann/overvann. Arbeidet med å finne de gode løsninger for klimatilpasning har høy prioritet. Bergen Vann deltar bl.a. i det kommunale nettverket for Fysisk klimarisiko.

Kommuneplanens arealdel og Kommunedelplan for overvann stiller krav til at all planlegging i Bergen kommune skal legge til rette for gode og velfungerende overvannsløsninger i dag og i et fremtidig klima. Dette innebærer at skader som følge av overvann skal begrenses ved etablering av trygge flomveier, at blågrønne strukturer skal etableres og at overvann skal inngå som positivt element ved utforming av alle byrom. Ny og oppdatert veileder for overvannshåndtering i Bergen er under utarbeidelse.

Det er gjennomført en utredning om å beskytte Bergen sentrum mot stigende havnivå. Arbeidet er gjort i et samarbeid Bergen Vann og Klimaseksjonen. Rapporten er presentert og er offentlig tilgjengelig.

Bergen Vann er aktivt med i nasjonale fora som arbeider med klimatilpasning. Ved planlegging og bygging av va-anlegg og utbyggingsområder blir det tatt hensyn til framtidige klimaendringer, bl.a. ved at løsninger for overvannshåndtering skal planlegges og vises i arbeidet med reguleringsplan.

Bergen kommune deltar også i EU-Interreg prosjektet Biodiverse Cities som ser på hvordan en kan øke biodiversitet i urbant bymiljø blant annet gjennom bruk av blågrønne og naturbaserte overvannsløsninger med mer. Prosjektet ble startet opp i 2023 og skal gå fram til 2027.

Infrastrukturtiltak som videreføring av bybanen, veiutbygging, bygging av bossnett og fjernvarme gjør det nødvendig å legge om vann- og avløpsledninger. Tiltak gjennomføres i stor grad i større samarbeidsprosjekter med Graveklubben, Bybanen utbygging og Statens vegvesen og i tett samarbeid med øvrige etater i Byrådsavdeling for byutvikling. Det kreves store ressurser fra va-virksomheten for å delta i denne typen fellesprosjekt.

Planlegging og prosjektering av bybanen mot Åsane videreføres, og Bergen Vann er en viktig aktør i dette arbeidet. Bybanen gir muligheter for og dels nødvendiggjør omlegging og fornying av ledningsnett i Sandviken og langs øvrige deler av strekningen.

Bergen Vann reduserer sitt klimagassutslipp ved å beregne, vedlikeholde og aktivt bruke klimafotavtrykket sitt som igjen brukes videre til å identifisere og definere egnede tiltak. Rammer for dette arbeidet er satt av Grønn Strategi, som er videre forankret i FNs Bærekraftsmål og Parisavtalen. Bergen Vann forholder seg også til en rekke krav fra myndigheter som har påvirkning på arbeid med klimafotavtrykket (eks. utslippstillatelse). Satsingsområder omfatter kommunikasjon og medvirkning, energiledelse, klimanøytrale prosjekter og drift, samt utvikling og bruk av klimaverktøy (anskaffelser inkludert).

Spesielle utfordringer som har oppstått og vil vedvare

Det har vært en høy pris- og kostnadsutvikling i anleggsbransjen og på viktige innsatsfaktorer for drift og vedlikehold av vann- og avløpssystemene. Det har derfor vært en vesentlig høyere prisstigning på eksterne innsatsfaktorer innenfor vann- og avløpsvirksomheten enn den generelle prisveksten i samfunnet.

Endret trusselsituasjon som følge av krigen i Ukraina og internasjonal ustabilitet har medført stort fokus på sikring av samfunnets kritiske infrastruktur mot fysiske og digitale trusler. Dette gjør at vannbransjen i større grad må se på sikre og alternative forsyningslinjer samt større lagerhold på kritiske komponenter og innsatsfaktorer. Økt trusselsituasjon medfører behov for økt fokus på arbeid med beredskap, sikring mot tilsiktede handlinger og personellsikkerhet. Her samarbeider Bergen Vann med seksjon for samfunnssikkerhet og beredskap, andre sammenlignbare kommuner i VA-bransjen, samt Norsk Vann for å finne gode løsninger.

Lengre leveringstid på ulike råvarer, kjemikalier og tjenester har gitt, og vil kunne gi forsinkelser i fremdrift på noen prosjekter og aktiviteter.

Vann- og avløpsgebyr

Kommunenes merkostnader knyttet til produksjon og levering av vann og innsamling og behandling av avløp, dekkes i sin helhet av gebyrer til abonnentene. Det er utarbeidet et verbalforslag om å gjennomføre en områdegjennomgang av selvkostområdet for vann og avløp, med mål om å effektivisere både drift og investeringer, for å minske den økonomiske belastningen for innbyggerne.

Kommunal- og distriktdepartementet har endret de maksimale avskrivningstidene for va-anlegg og dette ble kunngjort 18. september. Endringene trer i kraft fra 1. januar 2026 og kommunene er pålagt å legge endringene til grunn for budsjett og gebyrberegning for 2026. Omfattende arbeid er satt i gang for å tilpasse gebyrberegningen til de vedtatte endringene. Alle va-anlegg må vurderes med tanke på

restlevetid for å beregne eventuelle nye avskrivningstider. Hvis avskrivningstidene økes, vil det årlige gebyrgrunnlaget reduseres og gebyrene til abonnentene kan gå ned. Som følge av dette blir va-gebyr for 2026 først innarbeidet i tilleggsinnstillingen.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste måling 2024	Forventet 2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by	Alle offentlige badeplasser har badevannskvalitet og 75 % av disse skal være i beste kategori.	Prosentandel av offentlige badeplasser som er i kategori "god" eller bedre når det gjelder badevannskvalitet. Resultat fra prøvetaking i badesesongen.	68,0 %	75,0 %	75,0 %	75,0 %
	Kunder skal være fornøyd med tjenestene som leveres og den behandling de får når de henvender seg til Bergen Vann.	Andel saker behandlet innen frist. Forhåndsuttale om tilknytning/komplette saker innen frist 3 uker.	82,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %
Kommunen som grunnmur gjennom livet	Avløpsnettet fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt.	Antall km fornyet avløpsledning.	8,9	8,5	8,5	8,7
	Vannforsyningssystemet leverer godt og hygienisk sikkert drikkevann til abonnentene	Prosentandel rutinemessige vannanalyser med god hygienisk vannkvalitet (på E.coli og intestinale enterokokker).	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	Vannledningsnettets fornyes for å sikre tilfredsstillende funksjon og ivareta leveringssikkerheten på lang sikt	Antall km fornyet vannledning	3,7	6,6	7,2	7,5
Omstillingsdyktig kommune	Reguleringsplaner og tilhørende rammeplaner for vann og avløp identifiserer, dimensjonerer og sikrer arealer for overvannshåndtering.	Prosentandel reguleringsplaner lagt ut til offentlig ettersyn med VA-rammeplan.	100,0 %	98,0 %	98,0 %	98,0 %
	Vannforekomster har økologisk vannkvalitet og avløpshåndteringen skal være på et nivå som ivaretar dette.	Antall av de fem store renseanleggene der vannkvalitet ved utslippspunktene tilsvarer klasse 2 (god tilstand) eller bedre.	5	5	5	5

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-0,05%			
		Sykefraværspersent				
	Totalt årlig vannforbruk i Bergen reduseres.	Målt årlig vannforbruk (prognose i mill. m3).	30,05	30,00	29,50	29,00

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for å nå målene på dette tjenesteområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [Hovedplan for vannforsyning 2024-2033](#).
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [Hovedplan for avløp og vannmiljø 2024-2033](#).
- Følge opp og gjennomføre tiltak slik de er beskrevet i [Kommunedelplan for overvann](#)

Aktivitetssnøkkeltall

Indikatornavn	Resultat 2023	Resultat 2024	Anslag 2025	Anslag 2026	Anslag 2027	Anslag 2028	Anslag 2029	Beskrivelse
Andel abonnenter som får betryggende vannkvalitet	99,9 %	99,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Andel abonnenter som får vann med god bruksmessig kvalitet (god pH og farge)	99,9 %	99,9 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
Andel innbyggere tilknyttet avløpsanlegg som tilfredsstiller gjeldende krav	83,7 %	83,7 %	83,7 %	83,7 %	83,7 %	83,7 %	83,7 %	Ambisjonene om å bygge ytterligere avløpsanlegg som tilfredsstiller gjeldende krav har vært mye mer krevende enn tidligere antatt. Nye renseanlegg er kostnadskrevende. Måltallet reduseres til 83,7%, de resterende 16,3% befinner seg i periferien av Bergen kommune.
Antall km fornyet offentlige avløpsledninger	8,2	8,9	8,5	8,5	8,5	8,7	8,7	
Antall km fornyet offentlige vannledninger	4,4	3,7	6,9	7,2	7,5	7,5	7,5	
Antall mill. m ³ vannforbruk	29,8	30,1	30,0	29,5	29,2	29,2	29,0	

Investeringsstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Avgiftsfinansierte investeringer																	
Avløpsnett / innsamling av avløpsvann	Løpende						65,6	62,6	14,9	189,4	178,4	20,0	6,5	280,0	280,0	280,0	1 377,3
Avløpsrensing	Løpende						9,0	6,0	6,0	10,0	50,0	10,0	18,0	120,0	120,0	120,0	469,0
Breiviksbakken del 2 separerer overvann	2026		IA	7,7	0,0	7,7	-0,0	0,0	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,8
Distribusjon av vann	Løpende						35,1	72,3	70,0	59,9	64,3	63,6	58,0	280,0	280,0	280,0	1 263,2
Espeland vannbehandlingsanlegg	2029	BY 146/22	800,0	913,9	0,0	913,9	125,1	61,5	118,0	219,5	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	574,2
Fanahammeren avløpssanering	2027	BY 97/24	72,0	72,0	0,0	72,0	28,4	39,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	67,8
Fjell - Bergen reservevannforsyning	2024	BY 29/18	50,0	80,0	0,0	80,0	3,1	15,0	10,0	51,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	79,4
Fjellanlegg oppgradering	Løpende						33,7	25,0	1,4	25,5	57,5	57,5	66,2	0,0	0,0	0,0	266,8
Furubotn del 2 separer overvann	2031		IA	3,3	0,0	3,3	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,2
Garnes renseanlegg oppgradering	2031	BY 317/22	615,0	629,7	0,0	629,7	76,1	91,9	94,9	43,5	125,0	129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	560,9
Gimlevei m.fl. va-anlegg	2027	UFKN 42/24	42,8	42,1	0,0	42,1	20,8	14,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35,5
Gjensidigegården va-anlegg	2026	UFKN 38/24	30,0	30,0	0,0	30,0	18,0	-4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13,3
Helleneset - Eikeviken avløpsanering - del 1	2028		IA	80,0	0,0	80,0	40,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	80,0
Hilleren avløpspumpestasjon	2026		IA	7,0	0,0	7,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1
Holtaveien va-anlegg	2029	BY 132/24	73,0	85,5	0,0	85,5	29,7	25,8	14,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	70,3
Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng	2029	BR 1178/22	19,8	21,7	0,0	21,7	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8
Johan Berentsensvei va-anlegg	2027	BR 1321/23	IA	22,9	0,0	22,9	12,9	9,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,6
Lagunen-Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann	2028	BY 135/24	151,5	151,5	0,0	151,5	25,1	42,0	74,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	141,9

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Lars Hillesgate vannledning	2028	UFGN 85/25	47,0	47,0	0,0	47,0	28,0	19,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	47,0
Lyngbøvegen va-anlegg	2026	BY 104/22	59,5	87,9	0,0	87,9	12,3	22,1	33,0	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	78,5
Løvestakklien - Bøhmergt. va-anlegg	2031	BY 315/23	168,0	184,9	-0,1	184,8	34,1	42,4	31,6	14,3	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	131,1
Mjølkeråen - Kvernevik va-anlegg	2025	BY32/19	171,0	274,7	0,0	274,7	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Mynteviken va-anlegg	2029	UFGN 63/23	26,0	28,5	0,0	28,5	0,0	0,0	0,1	13,7	13,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	27,5
Nattlandsfjellet borehullsledning	2028		IA	25,0	0,0	25,0	9,7	10,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,7
Nedre Nygård del 2 va-anlegg	2028	UFGN 153/24	47,0	48,6	0,0	48,6	3,0	14,4	30,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	47,5
Produksjon av vann	Løpende						39,1	13,0	17,0	13,5	29,5	8,0	8,0	120,0	120,0	120,0	488,1
Rørfornyng av vann- og avløpsledninger	Løpende						81,0	131,3	190,9	165,2	150,0	150,0	150,0	0,0	0,0	0,0	1 018,4
Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning	2030		IA	74,6	0,0	74,6	11,1	17,6	19,7	21,4	4,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	74,6
Skredderdalen dam	2031	BR 1336/22	17,7	17,7	0,0	17,7	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	17,7
Storavatnet dammer (Fyllingen)	2030	UFGN 14/22	45,5	35,9	0,0	35,9	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Storediket (dammer)	2029	UFGN 68/25	31,0	31,0	0,0	31,0	20,0	10,2	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,0
Åsane nord avløpsnett trinn 1	2032	UFGN 66/25	40,0	387,7	0,0	387,7	34,5	50,0	100,0	103,3	51,2	31,2	11,0	0,0	0,0	0,0	381,2
Sum Avgiftsfinansierte investeringer			2 506,8	3 390,7	-0,1	3 390,6	800,6	831,3	830,2	949,4	788,0	477,4	317,6	800,0	800,0	800,0	7 394,6

Investeringsbudsjett

Avløpsnett / innsamling av avløpsvann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsnett/innsamling av avløpsvann.

Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring.

Avløpsrensing

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen avløpsrensing. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere inn prosjekter som kommer, men som ikke er ferdig definert på

budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring.

Distribusjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen distribusjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring. De største prosjektene i denne posten er etablering av UV-anlegg på Stendafjellet høydebasseng, Store Lungegårdsvann vannledning og Arnadalsflaten vannledning.

Espeland vannbehandlingsanlegg

Espeland vannbehandlingsanlegg er et av fem vannbehandlingsanlegg i Bergen vannverk. Det pågår bygging av et nytt anlegg med oppgradert vannbehandlingsprosess for å tilfredsstille dagens krav om to hygieniske uavhengige barrierer mot parasitter. Anlegget vil etter ferdigstillelse levere samme kvalitet og hygienisk sikkerhet som de fire andre vannbehandlingsanleggene. I tillegg økes maks vannproduksjon fra dagens 67 000 m³ pr. døgn til 80 000 m³ pr. døgn. Det nye behandlingstrinnet skal også fjerne humus og dermed redusere fargen på vannet, noe som også setter anlegget bedre i stand til å håndtere økning i farge på grunn av klimaendringer. Det bygges også et nytt vannkraftverk integrert med behandlingsanlegget, og det gamle kraftverket rives. I perioden februar-juni 2025 vil vannbehandlingsanlegget være nedstengt grunnet arbeid på eksisterende råvannsledning. Betongarbeidene på nytt prosessbygg nærmer seg slutten. Murerarbeider på nytt prosessbygg starter opp som planlagt etter sommerferien og i løpet av mars har Maskin og prosess-, elektro- og VVS-entreprisen startet opp sine arbeider

Fanahammeren avløpssanering

I Hovedplan for avløp og vannmiljø 2015 – 2024 er det forutsatt at utslipp til Fanafjorden skal saneres og overføres til Flesland renseanlegg. Deler av anlegget er bygget samtidig med ny E39. Det gjelder åpning av bekken mot Mjølkevika og tilknytning til avløpstunnelen i Rådalen, som går til Flesland renseanlegg. Det som gjenstår er bygging av pumpestasjoner og ledningsanlegg i sjø og å overføre det til ledningen som allerede er bygget. Detaljprosjektering pågår fortsatt pga. utfordrende grunnverv. Dermed er oppstart av gjenstående byggearbeider usikkert.

Fjell - Bergen reservevannforsyning

Etablering av gjensidig reservevannforsyning mellom Bergen og Øygarden kommune utføres i forbindelse med Rv 555 -Sotrasambandet, som er et OPS-prosjekt (offentlig-privat-samarbeid). Etablering av gjensidig reservevannforsyning mellom Bergen og Øygarden kommune vil ha stor betydning for styrking av vannforsyning og leveringssikkerhet i Bergen Vest i tilfelle utfall av hovedvannforsyning gjennom Løvstakken og Gravidalsfjellet.

Fjellanlegg oppgradering

Dette er en budsjettpost for mindre prosjekter knyttet til oppgradering av fjellanlegg. Midler fordeles på konkrete prosjekter etter hvert.

Furubotn del 2 separer overvann

Prosjektet omfatter separering av kistetveit (muret grøft) for spillvann/overvann og sanering av privat utslipp til sjø. Det er i tillegg etablert et nytt kommunalt spillvannsanlegg. Prosjektet har vært utsatt i tid fordi kalkylen viste større kostnader per eiendom enn tidligere antatt.

Garnes renseanlegg oppgradering

Prosjektet omfatter etablering av ny innløpspumpestasjon i fjell og nytt renseanlegg på Garnestangen. Prosjektet inkluderer også etablering av ny tilkomstveg til det nye anlegget og riving av det eksisterende renseanlegget når det nye er satt i drift. Det har vært utfordringer med å få godkjent reguleringsplan som medfører forsinkelse i oppstart av anleggsarbeidet.

Gimleveien m.fl. va-anlegg

Avløpsanlegget i Gimleområdet ble på 1930-tallet etablert som fellessystem. Dette medfører at store mengder overvann føres unødvendig til pumpestasjoner/reseanlegg. Prosjektet som er planlagt omfatter omlegging og fornying av eksisterende vann- og avløpsanlegg, separering av eksisterende avløp som er etablert som fellessystem (fører både kloakk og overvann i samme rør) og arbeid med stikkledninger som i dag ligger i veien.

Gjensidigegården va-anlegg

Prosjektet ved Gjensidigegården omfatter separering av fellessystem (rør som fører både avløp og overvann) og utskifting av eksisterende vannforsyning. Overvannssystemet dimensjoneres for fremtidige mengder med nytt utslipp ved Gjensidigegården.

Helleneset - Eikeviken avløpsanering - del 1

Prosjektet går ut på å erstatte renseanleggene på Helleneset og Eikeviken med pumpestasjoner for overføring til Ytre Sandviken renseanlegg. Det skal etableres pumpeledninger, fornye eksisterende avløpsledninger samt separere overvann. I tillegg vil det fornyes vannledninger i de samme traseer.

Holtaveien va-anlegg

Bergen Vann skal fornye vann- og avløpsledninger i Holtavegen, Holtastølen, Holtaåsen og Follalslia grunnet dårlig tilstand på eksisterende vann- og avløpsanlegg. Det er planlagt å skifte vann, avløp og overvannsanlegg. I prosjektet skal det skiftes/utbedres ca. 1500m vannledning med kummer og ca. 1500m avløpsledning med kummer og ca. 800 meter overvannledning med kummer. Deler av prosjektet vil bli utført med NoDig-metode der det er hensiktsmessig.

I revidert budsjett 2025 ble midler skjøvet grunnet forsinket oppstart.

Indre Arna (Stuajordet) høydebasseng

Det er bygget et høydebasseng i Stuajordet på Arnatveit. Bassenget gir bedre driftssikkerhet, tryggere brannvannsdekning og mer stabile driftsforhold i forsyningsnettet i Indre Arna. Prosjektet ble avsluttet i 2025.

Johan Berentsensvei va-anlegg

Kommunen skal trafiksikre Johan Berentsens vei ved å etablere fortau. I den forbindelse skal det også separeres overvann fra Nygårdsmyren. Det er i tillegg vurdert å sette opp en liten pumpestasjon for å sanere avløpsutslippene fra bebyggelsen nedstrøms Nygårdsmyren. Prosjektet har vært i

stillstand grunnet eksproprieringsvedtak. Det blir gjort arbeid med å avslutte detaljprosjekteringen og få vedtak om forhåndstiltredelse av grunn.

Lagunen–Skjoldskiftet (Miljøløftet) separer overvann

E39 Sykkelvei Lagunen – Skjoldskiftet, er samarbeidsprosjekt innenfor Miljøløftet med Statens Vegvesen som byggherre. Bergen kommunes del av prosjektet går ut på å flytte og etablere nye vann- og avløpsledninger samtidig med bygging av ny gang- og sykkelvei mellom Skjoldskiftet og Lagunen. Det skal legges om både gamle og nyere ledninger langs traseen. Det vil også bli utført separering fra fellesledning til separat spillvann- og overvannsledning.

Lars Hillesgate vannledning

Prosjektet gjelder rehabilitering av vannledning i Lars Hilles gate. Vannledningen som er der i dag, ble etablert i 1923, er i grått støpejern og klassifisert til å være i svært dårlig tilstand. Ved hjelp av NoDig-teknologi vil Bergen Vann etablere en ny vannledning, med en mindre diameter, inne i vannledningen som ligger der i dag. Arbeidet vil foregå på strekket av Lars Hilles gate som ligger mellom Strømgaten og Christies gate.

Veistrekket det skal arbeides på, er en del av europaveinettet og har høy ÅDT (årsdøgntrafikk). Hvis E39 Fløyfjelltunnelen blir stengt, er denne delen av Lars Hilles gate brukt som omkjøringsvei. På grunn av prosjektets plassering er det etablert kontakt med Statens vegvesen som har lagt som føring at arbeidet kan utføres på dagtid, under forutsetning av at et kjørefelt til enhver tid skal være åpent for ferdsel, slik at veistrekket fortsatt kan brukes som omkjøringsvei hvis Fløyfjellstunnelen må stenge .

Lyngbøvegen va-anlegg

Utbedring av Lyngbøveien var i utgangspunktet et trafikksikkerhetstiltak i regi av Bymiljøetaten. I forbindelse med utviklingen av prosjektet ble det også innledet et samarbeid med Bergen Vann for å fornye og utbede va-ledningsnettet i området. Ved forrige rulleringen av Handlings- og økonomiplan, ble budsjettet for Lyngbøvegen va-anlegg økt. Årsaken er at entreprenøren med ansvar for utførelsen av prosjektet gikk konkurs og prosjektet måtte prosjekteres på nytt for ny utlysning. På grunn av dette ble det et opphold i fremdriften og noe midler må flyttes til senere år.

Løvestakklien - Bøhmergt. va-anlegg

Prosjektet gjelder separering av avløpssystemet mellom Løvestakken og Solheimsviken. Prosjektet består av ny overvannsledning. Separering av avløpssystemet på Løvestakksiden er viktig for å redusere tilførselen av rent vann til Holen renseanlegg og for å redusere forurensning fra overløpsdrift. Tilførsel av rent vann i renseanlegg er bare en ekstra kostnad da det allerede er rent/renset, og i tillegg stjeler kapasitet som kan brukes til å rense avløp. Separering av avløpssystemet er viktig både fordi området nå er et boligområde med høye krav til vannkvalitet, og fordi sjøbunnen er tildekket med rene masser.

Mynteviken va-anlegg

Prosjektet omhandler etablering av vann- og avløpssystem i Mynteviken. Det skal etableres en pumpestasjon i Myntevikvegen som skal pumpe avløpet videre til Mørkevika via sjøledning. Bergen kommune har gjennomført prosjektering for etablering av kommunalt ledningsnett til Mynteviken. Området har direkte utslipp av avløp og mange i området har utilstrekkelig kvalitet på vann fra private brønner.

Fremdrift vil være avhengig av pågående forhandlinger med grunneiere. På grunn av forsinket fremdrift flyttes midler fra 2026 og 2027 til 2029 og 2030.

Nattlandsfjellet borehullsledning

Det etableres borehull for vannledning fra Natlandsfjellet høydebasseng til Øvre Sædalsveien.

Nedre Nygård del 2 va-anlegg

Prosjektet er et graveklubbprosjekt (Et samarbeid mellom Bergen Vann, BIR Infrastruktur AS (tidl. BIR Nett AS og BossNett AS), BKK Nett AS, Eviny Termo AS (tidl. BKK Varme AS), Telenor ASA og Bergen Fiber AS). Arbeidet skal bestå i fornying av eksisterende vann- og avløpsanlegg og separering av overvann på Nedre Nygård. Prosjektet er en forlengelse av graveklubbprosjektet Nedre Nygård del 1. Oppstarten på prosjektet er utsatt i påvente av økonomisk bevilgning hos en av samarbeidspartnerne i prosjektet.

Produksjon av vann

Dette er en samlepost for mindre prosjekter innen produksjon av vann. Budsjettposten er nødvendig for å kunne budsjettere for prosjekter som skal starte opp, men ikke er ferdig definert på budsjetteringstidspunktet. Enkeltprosjekter blir skilt ut fra samleposten når konkrete prosjekter blir identifisert og er klar for gjennomføring.

Rørfornyning av vann- og avløpsledninger

Dette er en samlepost for mange mindre vann- og avløpsprosjekter som i hovedsak bruker NoDig-metoder. Det arbeides kontinuerlig med å fornye ledningsnett. I noen tilfeller medfører det graving. Bergen Vann har inngått ny rammeavtale om fornying av vann- og avløpsledninger. Anleggene er lokalisert ulike steder i Bergen og det pågår arbeid på ulike prosjekter med ulikt arbeidsomfang.

Skjold - Fjøsanger samkjøringsledning

Prosjektet gjelder styrking av samkjøringsmuligheten mellom Kismul, Espeland og Svartediket vannbehandlingsanlegg ved at det legges ny ledning fra Skjold til Fjøsanger. Prosjektet må ses opp mot planlegging og gjennomføring av annen infrastruktur i området.

Skredderdalen dam

Skredderdalen dam må rehabiliteres for å tilfredsstille kravene i damsikkerhetsforskriften. Det ble gjennomført en ny vurdering av alternativene på grunn av en prosjekteringsfeil i den tidligere vedtatte løsningen. Som følge av dette vil prosjektet bli gjennomført senere enn opprinnelig planlagt. Det gjennomføres prosjektering av nytt alternativ.

Storavatnet dammer (Fyllingen)

Prosjektet gjelder rehabilitering av dammer i tilknytning til et nedlagt vannmagasin i Fyllingsdalen; dam Storavatnet, dam Storavatnet nord, dam Storavatnet sør og dam Svartatjørna for å tilfredsstille krav i Damsikkerhetsforskriften.

Storediket (dammer)

Storediket dam, som ligger nedenfor Rundemannen, tilfredsstiller ikke krav i damsikkerhetsforskriften. Bystyret har vedtatt å legge ned vassdragsanlegget og bevare deler av den historiske dammen. Rehabiliteringen omfatter i hovedsak fylling av damdel, bunntappearrangement og flomløp.

Åsane nord avløpsnett trinn 1

I tråd med hovedplan for avløp og vannmiljø 2019–2028 er rensekravet at alt avløpsvann i området skal gjennomgå sekundærrensing, regulert i utslippstillatelsen fra 14.10.2016. Konsekvensutredningen har konkludert at bygging av overføringsanlegg til Kvernevik renseanlegg er den beste løsningen for området Åsane Nord. Åsane Nord-prosjektet omhandler totalt 12

delentrepriser fordelt over flere år. Åsane Nord byggetrinn 1 består av tre delentrepriser. I entreprise 1 skal det graves ca. 440 meter avløpsledninger og ca. 400 meter med vannledninger. I delentreprise 2/3 skal det etableres ca. 3500 meter med avløpsledninger fra Kvernevikstemma til Coop Xtra ved Åsamyrane. I forbindelse med dette skal det utføres omfattende renskarbeid i tunnelen, samt sikringstiltak m.m. Samtidig med disse arbeidene skal det etableres nye rømningsveier i tunnelen for å sikre arbeiderne underveis og fremtidig drift av ledninger. Senere oppstart av detaljprosjektering grunnet geoteknisk vurdering av tunnel har medført utsettelse av oppstart.

18B-Renovasjon

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter kommunens lovpålagte innsamling og behandling av husholdningsavfall, i henhold til Forurensningslovens § 30 samt avfallsforskriften kap. 10a. Bergen kommune har ildet BIR eneretten for innsamling av husholdningsavfall. Tjenesteområdet omfatter også forvaltning/etterdrift av nedlagte avfallsdeponier. Dette inkluderer kostnader knyttet til miljøtiltak på deponiene. Bymiljøetaten har hovedansvaret for fagområdet.

I deler av Bergen sentrum benyttes i dag bossnettet for håndtering av avfall fra husholdningene. Løsningen frakter effektivt restavfall, plast, papir og drikkekartonger ut til oppsamlingsterminaler i utkanten av sentrumskjernen. Der blir avfallet komprimert og deretter transportert bort til gjenvinning.

Utbygging og drift av bossnettet håndteres av BIR Infrastruktur AS, et datterselskap til BIR AS.

Renovasjonsfaglig oppfølging av BIR og utbyggingen av bossnettet blir utført av Bymiljøetaten.

Bergen har ingen aktive deponier, men Bymiljøetaten forvalter og er ansvarlig for forvaltning/etterdrift av flere nedlagte kommunale deponier.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		8 328	8 328	8 328	8 328
Sum Lønns- og prisvekst mv.		85	85	85	85
Sum Tekniske justeringer		54	54	54	54
Prisjustering og diverse endringer		139	139	139	139
Konsekvensjustert ramme		8 467	8 467	8 467	8 467
Ramme 2026-2029		8 467	8 467	8 467	8 467

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Administrasjon - renovasjon	3 325	5 102	5 156	5 156	5 156	5 156	5 156
husholdningsavfall							
Etterdrift avfallsdeponier	7 584	6 754	6 745	6 867	6 867	6 867	6 867
næringsavfall							
Innsamling, gjenvinning og	-3 042	-4 869	-4 813	-4 869	-4 869	-4 869	-4 869
sluttbehandling av							
husholdningsavfall							
Forvaltning av	-15 244	-2 850	-2 814	-2 878	-2 878	-2 878	-2 878
avfallsdeponier							
husholdningsavfall.							
Selvkostrenter - renovasjon	14 760	4 191	4 191	4 191	4 191	4 191	4 191
husholdningsavfall							
Sum	7 382	8 328	8 464	8 467	8 467	8 467	8 467

Kostranalyse

	Bergen 2023	Bergen 2024	Oslo Trondheim kommune	Stavanger	ASSS uten Oslo
Produktivitet					
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	2 209	2 021	5 826	3 706	3 982
Kvalitet					
Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling	26,2 %	27,4 %	42,5 %	43,8 %	51,6 %
Renovasjon - Andel levert til forbrenning	66,1 %	65,7 %	54,8 %	55,9 %	44,3 %
Renovasjon - Husholdningsavfall per innbygger (kommune)	320	356	280	280	353

*) Inflasjonsjustert med deflator

Analyse av KOSTRA indikatorer for Renovasjon

Produktivitet

Renovasjon - Årsgebyr for avfallstjenesten

Årsgebyret ble noe redusert fra 2023 til 2024. Prinsippet om full kostnadsdekning ligger til grunn for kommunenes beregning av avfallsgebyr for renovasjon, ref. forurensningsloven § 34. Gebyret skal imidlertid ikke overstige de kostnadene kommunen har for håndtering av avfall, ref. selvkostprinsippet og Forskrift for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester. Forskriften angir de prinsipper som anbefales benyttet i selvkostkalkyler innenfor alle typer av kommunale/fylkeskommunale tjenester der selvkost ligger til grunn for brukerbetalingen. Gebyrene er gjennom dette en direkte konsekvens av aktivitetsnivået (drift og vedlikehold, fornying av anlegg), samt renter og avdrag fra tidligere års investeringer.

De andre kommunene har ulike gebyrmodeller og ulike tjenester som inngår i årsgebyret og tallene er derfor ikke uten videre sammenlignbare.

Kvalitet

Andel levert til materialgjenvinning inklusiv biologisk behandling

Andelen avfall levert til materialgjenvinning gikk noe opp fra 2023 til 2024. Økningen skyldes antagelig økt innsamling av matavfall, som ble innført i 2022, og innsamling av glass og metall, som ble innført i 2024. Bergen ligger likevel fortsatt lavt sammenlignet med andre kommuner, men andelen forventes å øke etter hvert som disse tiltakene får effekt for byens innbyggere.

Renovasjon - Andel levert til forbrenning

Bergen leverer en høyere andel avfall til forbrenning sammenlignet med andre kommuner, men denne andelen har i flere år hatt en nedadgående tendens. Dette har blant annet sammenheng med tilretteleggingen for bedre matavfallshåndtering som har resultert i økt innsamling av matavfall, noe

flere andre kommuner begynte med tidligere. I 2024 ble det lagt til rette for innsamling av glass og metall. Det forventes at andelen avfall som leveres til forbrenning vil reduseres ytterligere, etterhvert som tiltakene i større grad får effekt for byens innbyggere.

Renovasjon - Husholdningsavfall pr. innbygger (kommune)

Tallene viser en økning fra 2023 til 2024 for Bergen. Det lave tallet for Oslo skyldes blant annet at en lavere andel av grovavfallet registreres, da det håndteres av private aktører. Bergen (BIR) har gode systemer for å registrere alt innlevert avfall.

Status og utvikling på tjenesteområdet

Kravene til innsamling, utsortering og materialgjenvinning er betydelig skjerpet de siste årene. Nasjonale regelverk stiller strengere krav til behandlingen av husholdningsavfallet, i tillegg til at bystyret har forventninger til BIR, til blant annet innovasjon og resultater for grad av materialgjenvinning.

Skjerpede krav og økte forventning gjør oppfølging av BIR til en prioritert oppgave. Kravene definert i forurensingsloven med tilhørende forskrifter, samt krav og føringer fra bystyret, følges opp gjennom blant annet administrativ koordineringsgruppe for renovasjonsfaglige saker. Gruppen ledes av etatsdirektøren i Bymiljøetaten og BIR ved konserndirektør er fast møtedeltaker.

Gode strategier for renovasjon og nedlagte avfallsdeponier er av avgjørende betydning for å nå de globale forventningene til en sirkulær økonomi, samt Bergen kommune sin ambisjon om å være en foregangskommune innen miljø.

Moderne renovasjonsanlegg er samfunnskritisk infrastruktur. Stortinget vedtok 16. juni 2025 flere endringer i plan- og bygningsloven. Med virkning fra 1. juni 2025 er det nå åpnet for at kommunen i kommuneplanen kan gi generelle bestemmelser om avfallsystem, på samme måte som for annen infrastruktur.

Renovasjonsteknisk veileder er til hjelp for utbygger ved prosjektering og dimensjonering av renovasjonsløsninger og for Plan- og bygningsetaten ved godkjenning av disse. Forventningene til arealeffektive og trafikksikre renovasjonsløsninger i utbyggings- og transformasjonsområder er store, og det arbeides med å oppdatere den renovasjonstekniske veilederen.

Det er økt fokus på nedlagte avfallsdeponier, både på grunn av risiko for klimagassutslipp og forurensningsfare, men også som mulig kilde til gjenvinning av verdifulle mineraler, metaller og sekundære råvarer.

Virksomhetsplan for nedlagte kommunale avfallsdeponier er grunnlaget for kommunens arbeid med å utbedre miljøforholdene omkring deponiene. Kommunen arbeider med dette i tråd med føringene i Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier.

Renovasjonsgebyr for husholdninger

Kommunenenes merkostnader knyttet til innsamling og behandling av husholdningsavfall, skal i sin helhet dekkes av gebyrer til abonnentene. Det er utarbeidet et verbalforslag om å gjennomføre en områdegjennomgang av selvkostområdet for renovasjon, med mål om å effektivisere både drift og investeringer, for å minske den økonomiske belastningen for innbyggerne.

Bergen kommune har tildelt BIR AS enerett til å utføre oppgavene knyttet til husholdningsrenvasjon på vegne av kommunen. Med bakgrunn i nye nasjonale krav til utsortering og hjemmehenting av flere typer avfall, har BIR varslet behov for å gjøre endringer i dagens gebyrmodell. Effekten for renovasjonsgebyrene er ikke helt avklart enda. Sak til bystyret er under arbeid. Gebyrregulativ for renovasjon 2026 vil derfor først bli innarbeidet i tilleggsinnstillingen til Handlings- og økonomiplanen.

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune	Handlingsrom gjennom god økonomistyring	Budsjettavvik i % av budsjetttramme drift	-0,14 %			
		Sykefraværprosent				
	Redusere mengden restavfall for kommunens virksomhet	Mengde restavfall i kg for kommunens virksomhet	5 505 389	4 931 270	4 357 151	2 634 794
	Økt ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall for bedre ressursutnyttelse av avfallet	Prosentvis andel husholdninger som har fleksibel renovasjonsløsning	83,0 %	84,0 %	84,0 %	84,0 %
		Andel glass- og metallemballasje utsortert ved kildesortering fra husholdningene	72,0 %	72,0 %	75,0 %	85,0 %
		Andel matavfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	20,0 %	22,0 %	55,0 %	55,0 %
		Andel papp- og papiravfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	70,0 %	72,0 %	80,0 %	80,0 %
		Andel plastavfall utsortert ved kildesortering fra husholdningene	22,0 %	25,0 %	50,0 %	60,0 %

Virkemiddel for å nå mål

Byrådets tiltak for nå målene på dette tjenestekområdet inkluderer blant annet:

- Følge opp [Kommuneplanens samfunnsdel - Et nystemt Bergen](#)
- Følge opp rullering av bestemmelsene i Kommuneplanens arealdel 2018-2030
- Følge opp BIR for å påse at bystyrets føringer for renovasjonsfeltet blir fulgt.
- Følge opp [Lokal forskrift for innsamling av husholdningsavfall](#)
- Utarbeide Temaplan for natur, miljø og klima. Planen skal erstatte *Naturstrategi for Bergen, Grønn strategi – Klimastrategi for Bergen 2022 – 2030* med handlingsplan, *Grønn virksomhet – Klima- og miljøplan for Bergen kommunes virksomhet*, *Temaplan for virksomhet tilknyttet nedlagte kommunale avfallsdeponier 2022 – 2026* og *Strategiplan mot fremmede skadelige arter i Bergen kommune*.

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan					Sum øvrige år					planper
Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin. prosjektutgift	Netto	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	20
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Etterdrift deponier	Løpende					1,4	2,5	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rådal avfallsdeponi	2030	IA	21,0	0,0	21,0	7,2	5,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	21,0	0,0	21,0	8,6	7,7	2,1	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Avgiftsfinansierte investeringer																
Etterdrift deponier	Løpende					1,4	2,5	1,1	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Rådal avfallsdeponi	2030	IA	21,0	0,0	21,0	7,2	5,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Sum Avgiftsfinansierte investeringer		0,0	21,0	0,0	21,0	8,6	7,7	2,1	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	

Investeringsbudsjett

Etterdrift deponier

Denne budsjettposten benyttes til oppfølging av miljøtekniske grunnundersøkelser, eventuelle supplerende utredninger og videre arbeid med forprosjekt på deponiene Drotningvik, Tjørnen og Paradis. Rådal avfallsdeponi er skilt ut som egen budsjettpost i henhold til Bergen kommunes økonomireglement,

Rådal avfallsdeponi

Investeringen Rådalen avfallsdeponi lå tidligere under budsjettposten «Etterdrift deponier», men er nå skilt ut som egen budsjettpost grunnet størrelse på prosjektet.

Prosjektet omfatter oppgraderinger og etablering av tiltak for å minimere miljøbelastningen innenfor hovedtemaene overvann, sigevann og deponigass fra det nedlagte kommunale deponiet. Oppgraderingene og etablering av 6 nye tiltak gjennomføres som enkeltprosjekter. Forberedelser til prosjektering av tetting av overløp, etablering av ytterligere grøfter/avskjærende strukturer, utbedringer av avrenningsforhold og oppgradering av deponigassanlegg er startet. Forprosjekt for etablering av ny tverrforbindelse for overvann, samarbeidsprosjekt mellom aktørene i Rådalen, er i en oppstartsfase. Ved Rådal avfalldeponi er følgende tiltak innarbeidet: Etablering av grøfter og utbedringer toppdekke på Magnusbakken.

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Om tjenesteområdet

Tjenesteområdet gjelder funksjoner hvor utgiftene fordeles internt til øvrige tjenesteområder og avdelinger. I Byrådsavdeling for klima, miljø er det budsjettert med utgifter til prosjektavdelingen og renholdsavdelingen i Etat for bygg og eiendom. I løpet av året fordeles budsjettet til de tjenesteområder som vedlikeholdsprosjekter og renholdet gjelder.

IUA Bergen region

IUA Bergen region er et samarbeidsorgan som ivaretar deltakerkommunenes plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. 20 kommuner i Vestland fylke inngår i samarbeidet, og Bergen kommune er vertskommune for IUA Bergen region. Vertskommuneansvaret utøves av Bergen brannvesen, som blant annet står for den daglige driften av samarbeidsorganet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		-4 114	-4 114	-4 114	-4 114
Sum Lønns- og prisvekst mv.		1 841	1 841	1 841	1 841
Sum Tekniske justeringer		336	336	336	336
Prisjustering og diverse endringer		2 177	2 177	2 177	2 177
Konsekvensjustert ramme		-1 937	-1 937	-1 937	-1 937
Effektivisering					
Effekt av ny renholdsnorm	Innstilling1	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Sum Effektivisering		-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Nye tiltak og realendringer budsjett		-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Ramme 2026-2029		-16 937	-16 937	-16 937	-16 937

Effektivisering

Effekt av ny renholdsnorm

I budsjettet for 2025 ble det lagt til grunn at en gjennomgang og revisjon av kommunes norm (kvm. per time) og frekvens for renhold ville kunne gi en varig innsparing i renholdsutgiftene på kr 30 mill. per år fra og med 2026. For 2025 ble det lagt til grunn en innsparing på kr 15 mill. Forventet økt innsparing fra kr 15 mill. i 2025 til kr 30 mill. i 2026 foreslås videreført i budsjett 2026. Utvikling av mer moderne utstyr og metoder gjør det mulig å gjennomføre renholdet mer effektivt enn det som er lagt til grunn i de tidligere bestemmelsene. I tillegg er det besluttet å overføre alle kommunens renholdere til Etat for bygg og eiendom. Dette gir mulighet for bedre styring og optimalisering av renholdsinnsatsen. Alle renholderne får ta del i et større fagmiljø som jobber systematisk med kompetanseutvikling og opplæring.

Fordeling på tjeneste (tabell)

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029

Beløp i 1000

	Regnskap Budsjett Rev.budsjett			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Renholdstjenester - til fordeling	953	-18 594	-32 649	-15 368	-15 368	-15 368	-15 368
Håndverktjenester bygg - til fordeling	219	41 185	41 953	41 185	41 185	41 185	41 185
Renholdstjenester	0	-27 414	0	0	0	0	0
Håndverktjenester bygg	0	768	-448	0	0	0	0
IUA Bergen region	0	-58	-58	-58	-58	-58	-58
Sum	1 172	-4 114	8 797	25 759	25 759	25 759	25 759

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune						

21-Pensjon og fellesposter

Om tjenesteområdet

På dette tjenesteområdet budsjetteres og utgiftsføres:

- Sentrale avsetninger - herunder lønnsavsetning til neste års lønnsoppgjør
- Sentralt førte pensjonsposter - premieavvik/avdrag på premieavvik vedrørende pensjonspremier.
- Regnskapstekniske poster - motkonto avskrivninger og motkonto avgiftsfinansierte renter.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Dokumentversjon	Økonomiplan			
		2026	2027	2028	2029
Vedtatt budsjett 2025		-1 739 989	-1 739 989	-1 739 989	-1 739 989
Sum Lønns- og prisvekst mv.		-163 284	-160 868	-160 868	-160 868
Sum Pensjonsendringer		59 992	34 878	127 849	127 849
Sum Tekniske justeringer		-57 745	-102 471	-148 281	-175 681
Prisjustering og diverse endringer		-161 037	-228 461	-181 300	-208 700
Konsekvensjustert ramme		-1 901 026	-1 968 450	-1 921 289	-1 948 689
Tilpasning til aktivitetsnivå					
Reduserte forsikringskostnader	Innstilling1	-5 653	-5 653	-5 653	-5 653
Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger	Innstilling1	27	27	27	27
Sum Tilpasning til aktivitetsnivå		-5 626	-5 626	-5 626	-5 626
Nye tiltak og realendringer budsjett		-5 626	-5 626	-5 626	-5 626
Ramme 2026-2029		-1 906 652	-1 974 076	-1 926 914	-1 954 314

Tilpasning til aktivitetsnivå

Reduserte forsikringskostnader

Nye forsikringsavtaler er inngått, noe som har medført reduserte forsikringskostnader. Det forventes derfor et mindreforbruk på forsikringer knyttet til kommunens ansatte.

Tilpasning - bosetting og integrering av flyktninger

I Handlings- og økonomiplan for perioden 2026–2029 legger byrådet til grunn et årlig bosettingsnivå på 250 personer. Dette innebærer en betydelig reduksjon sammenlignet med tidligere år. I 2024 ble det lagt opp til bosetting av 1000 flyktninger, og i 2025 er det lagt til grunn bosetting av 400, men det forventes 350.

Som følge av det lavere bosettingsnivået vil bemanningen knyttet til flyktningarbeidet bli justert videre ned i 2026. Denne tilpasningen er nødvendig for å sikre at ressursbruken står i forhold til oppgavemengden, samtidig som tjenestene fortsatt skal levere forsvarlige og kvalitetsmessige tjenester innen bosetting og integrering.

Tilpasningen av budsjettet til det reduserte aktivitetsnivået medfører en betydelig nedjustering av utgifter. Dette inkluderer reduksjon i bemanning ved Introduksjonssenteret, Bergen læringssenter og etaten for øvrig. I tillegg reduseres hovedsakelig utbetalinger til introduksjonsstønad og startstønad.

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Regnskap			Økonomiplan			
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029
Premieavvik	-981 192	-1 174 440	-1 174 440	-1 031 147	-1 143 564	-1 113 339	-1 381 443
Amortisering av tidligere års premieavvik	590 007	691 178	691 178	778 753	905 953	1 056 957	1 083 931
Pensjon	7 477	7 035	7 035	7 387	7 756	8 144	8 551
Premiefond	-517 729	-508 886	-508 886	-656 000	-656 000	-656 000	-656 000
Diverse fellesutgifter	1 605	32 789	27 136	27 947	27 947	27 947	27 947
Tilfeldige utgifter/inntekter - AFP m.m.	19 209	122 296	166 235	140 921	100 654	12 010	252 732
Reservert til tilleggsbevilgninger og nye bevilgni	0	459 593	59 479	263 827	263 827	263 827	263 827
Rentekompensasjon overført andre	4 389	4 082	4 082	3 200	2 500	2 400	2 300
Motpost avskrivninger	-1 253 095	-1 189 923	-1 203 241	-1 219 814	-1 239 314	-1 259 614	-1 259 614
Motkonto renter selvkostområdene (firma 90)	-194 665	-183 712	-213 537	-221 725	-243 835	-269 245	-296 545
Sum	-2 323 992	-1 739 989	-2 144 960	-1 906 652	-1 974 076	-1 926 914	-1 954 314

Status og utvikling på tjenesteområdet

Pensjonsutgifter 2026-2029

Bergen kommune har tre pensjonsleverandører: Bergen kommunale pensjonskasse (BKP), Kommunal Landspensjonskasse (KLP), og Statens Pensjonskasse (SPK). Pr 31.12.24 hadde 73 %, av de ansatte pensjonsordning gjennom BKP, 14 % i KLP, og 13% i SPK.

Med unntak av sykepleiernes og lærernes pensjonsordning som er lovfestet, er det gjennom innholdet i tariffavtaler at arbeidsgiver har ansvar for å finansiere pensjonsytelser til ansatte, fratrådte og pensjonister. I offentlige tjenstepensjonsordninger bidrar den ansatte selv med to prosent av pensjonsgrunnlaget i pensjonsinnskudd. Arbeidsgiver finansierer resten av premiene. Grunnlaget består av lønn og faste pensjonsgivende tillegg.

Pensjonspremiene skal finansiere framtidige utbetalinger til alders- uføre og etterlattepensjonen. Dette er sparedelen av premiene, I tillegg består premiene av en forsikringsdel som skal finansiere uførepensjon og etterlattepensjon. Dessuten skal premiene finansiere ikke- forsikringsbare ytelser som avtalefestet pensjon, (AFP), og tidligpensjon til arbeidstakere som oppfyller vilkårene for å gå av før aldersgrensen.

Pensjonsvirkning av årlig regulering av grunnbeløpet i Folketrygden finansieres gjennom reguleringspremie. Pensjoner under utbetaling reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst.

Reguleringspremie skal senest betales av arbeidsgiver når faktisk kostnad for året er fastslått. Alle opptjente pensjonsytelser skal være fullfinansiert ved årets slutt.

Siden norsk lønns- og prisvekst og regulering av grunnbeløpet i Folketrygden varierer fra år til år, vil også størrelsen på reguleringspremiene kunne variere mye fra år til år.

Pensjonsprognoser over flere år er svært usikre. De bygger på prognoser for utviklingen i norsk økonomi, uendret antall ansatte, uendret forholdstall mellom diskonteringsrente og lønnsvekst selv om denne forutsetningen neppe er realistisk, uendret pensjonsregelverk, pensjoneringsatferd og uttak av AFP, demografiske antakelser og uendrete pensjonssatser for ordinære premier. Statistisk Sentralbyrå sin prognose for lønns- og prisvekst fra september 2025 danner grunnlaget for mye av premieberegningene i HØP. Særlig gjelder dette størrelsen på de årlige reguleringspremiene.

Premieavvik (inntekt), og pensjonskostnader (utgift)

Størrelsene på pensjonspremiene er beregnet i samsvar med forsikringsregelverket, mens kommunens pensjonskostnader er basert på regnskapsregler gitt i forskrift og av Kommunal- og distriktsdepartementet. Ulikt regelsett medfører avvik mellom betalte pensjonspremier til pensjonsleverandørene og regnskapsbelastningen i kommunens driftsregnskap. Differansen mellom betalt premie og netto pensjonskostnader kalles premieavvik. Premieavvik er forskjellen mellom betalt premie og regnskapsført pensjonskostnad.

Premieavvik er en inntekt i driftsregnskapet det året det oppstår, men utgiftsføres i driftsregnskapet, (amortiseres), med 1/7 årlig de neste 7 år. Ordningen jevner ut budsjettbelastningen over tid, men påvirker kommunens likviditet negativt.

Da budsjettet for 2025 ble vedtatt var ikke kostnadseffekten av ny avtalefeste pensjon (AFP), tallfestet og inkludert i kommunebudsjettene. Ny AFP medfører høyere kostnader i 2025 enn budsjettet, men kostnadsveksten ble finansiert gjennom økt rammetilskudd fra staten.

Kommunal- og distriktsdepartementet fastsetter hvert år beregningsforutsetninger for forholdet mellom langsiktig diskonteringsrente og langsiktig lønnsvekst. For 2026 er dette tallet satt til 0,88 mot 1,00 i 2025. Endringen øker isolert sett kommunenes pensjonskostnader.

Det er varslet i brev fra departementet at forholdstallet vil justeres gradvis i årene framover, men dette kan ikke tallfestet som forutsetning i handlings- og økonomiplanen. Staten legger til grunn at pensjonskostnadene, gjennom forventningsrette anslag, over tid skal reflektere nivået på pensjonspremiene. Dette forventes, isolert sett, også å bidra til et redusert premieavvik over tid.

Utvikling i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser i bykassens balanseregnskap i HØP

Redusert forholdstall, (brøk), mellom diskonteringsrente og lønnsvekst øker isolert sett de beregnede pensjonsforpliktelsene. Dersom staten gjennomfører de varslede reduksjonene i forholdstallet fra og med 2027, vil pensjonsforpliktelsene øke fra og med dette året.

Det er foretatt framskrivning av størrelsen på kommunens pensjonsmidler i HØP. Midlene økes med innbetalinger av premie og beregnet avkastning. Til fradrag kommer utbetaling av pensjoner og administrasjonsutgifter.

Bergen har ved inngangen til HØP2026-2029 stor beholdning av pensjonsmidler i forhold til pensjonsforpliktelser. Dersom ikke forholdstallet reduseres fra og med 2027 eller at verdien av midlene reduseres vesentlig, vil denne ubalansen øke betydelig i løpet av HØP 2026-2029. Stor beholdning av midler gir grunnlag for avkastning. Avkastning på pensjonsmidler reduserer størrelsen på netto pensjonskostnad, men bidrar samtidig til økt premieavvik.

Ny avtalefestet pensjon fra 2025 og nye regler for særaldersgrenser

Stortinget vedtok i april 2024 ny lov om avtalefestet pensjon (AFP). Tilsvarende regler er blitt tariffestet. Endringen innebærer at AFP for offentlig ansatte blir endret fra å være en tidligpensjonsordning fra 62 til 67 år for de som er født før 1963, til å bli en livsvarig ytelse for de som er født fra og med 1963. Dette innebærer at de som er født i 1962 eller før, følger gammel ordning hvor en kan ta ut AFP mellom 62 og 67 år. For å få hel eller delvis avtalefestet pensjon må en fratre stillingen helt eller delvis. De som er født i 1963 eller senere kan ta ut AFP fra 62 år, men fortsette i stillingen.

Størrelsen på de økonomiske konsekvensene for kommunene er avhengig av hvor mange som tar ut ytelsen. Det er usikkert om innholdet i ny AFP er allment kjent. Så langt i 2025 har uttaket vært betydelig lavere enn det som var forutsatt gjennom vedtatt budsjett. KLP forutsetter at alle ansatte som har rett til ny avtalefestet pensjon, velger å ta ut ytelsen. Dette innebærer isolert sett økte pensjonspremier i 2026. Siden ny AFP er livsvarig og vil utgjøre en vesentlig del av pensjonsutbetalingene i framtiden, medfører endringen økt premiebetaling og økte pensjonskostnader.

Nye særaldersgrenser vil bety lite for samlet størrelse på pensjonspremier og pensjonskostnader. Dette skyldes at kommunene har få ansatte med særaldersgrense på 60 år.

Avtalefestet pensjon og nye regler for særaldersgrenser er nå innarbeidet ved beregning av pensjonskostnadene fra og med 2025.

Amortisering av tidligere års premieavvik (utgift)

Premieavvik er en inntekt i driftsregnskapet det året det oppstår, men utgiftsføres (amortiseres) med 1/7 årlig de neste 7 år. Ordningen jevner ut budsjettbelastningen over tid, men påvirker kommunens likviditet negativt. Utover i økonomiplanperioden øker amortiseringsbeløpene vesentlig og henger sammen med høye årlige premieavvik i årene etter 2020

Bruk av premiefond (inntekt)

Regnskapsoverskudd hos pensjonsleverandørene disponeres til bufferkapital, premiefond og egenkapital i pensjonsordningen. Premiefond er kundemidler som bare benyttes til å delfinansiere påløpte pensjonspremier.

Svært god avkastning på pensjonsmidlene i 2024, og godt risikoresultat i BKP, medførte betydelig overføring til kommunens premiefond i 2025. Dette har gitt mulighet for å øke årlig bruk av premiefond fra 509 mill. vedtatt HØP for 2025-2028 til 656 mill. årlig i 2026-2029. Beløpene er inklusiv spart arbeidsgiveravgift. Bruk av fondet fordeles jevnt i handlings- og økonomiplanperioden. Resten av påløpte pensjonspremier finansieres ved overføringer til pensjonsleverandørene og inngår i beregning av premieavvik.

Tilfeldige utgifter/inntekter (midlertidig budsjettpost)

Tilfeldige utgifter/inntekter er dels en midlertidig budsjettpost som oppstår fordi pensjonsprosentsatsene i lønssystemet reduseres fra 2025 til 2026. I detaljert budsjett 2026 vil tjenesteområdene tildeles budsjettmidler i samsvar med de nye satsene, og posten faller bort. Målet er at budsjetttrammer til tjenesteproduksjon ikke skal påvirkes av endring i pensjonssatser. Det er lagt til grunn uendrede satser fra og med 2027.

I tillegg til virkningen av endrede pensjonssatser er det foretatt avsetning til usikkerhet. For 2026 er avsetningen knyttet til usikkerhet knyttet til størrelsen på pensjonskostnadene. Byrådet vil vurdere størrelsen på avsetningen på nytt i forbindelse med revidert budsjettet i 2026. Inntil videre påvirker ikke avsetningen størrelsen på premieavvik i 2026.

I statsbudsjettet for 2026 gjentas det at departementet over tid vil endre beregningsforutsetningene nivået på pensjonskostnader skal økes slik at kostnadene mer og mer vil tilsvare premieavviket. Dette kan øke kostnadene i 2027, og det er derfor foretatt avsetning.

Pensjonsutgifter og fellesposter 2026-2029

Størrelsen på pensjonspostene kan oppsummeres slik:

Beløp i mill. kr i løpende priser inkl. avgift	2026	2027	2028	2029
Premieavvik	-1 031	-1 145	-1 113	-1 381
Amortisering av tidligere års premieavvik	779	906	1 057	1 084
Overføringsavtale og sikringsfond m.m.	7	8	8	9
Premiefond	-656	-656	-656	-656
Tilfeldige utgifter/inntekter	141	78	0	241
Sum	-760	-807	-704	-703

Dette innebærer følgende endring sammenlignet med vedtatt HØP 2025-2028:

Beløp i mill. kr i løpende priser inkl. avgift	2026	2027	2028
Premieavvik	75	20	193
Amortisering av tidligere års premieavvik	-2	-12	-15
Overføringsavtale og sikringsfond m.m.	0	0	0
Premiefond	-147	-147	-147

Tilfeldige utgifter/inntekter	75	139	-31
Sum	0	0	0

Statens bidrag gjennom tildeling av frie inntekter til kommunene i 2026

Gjennom kommunens inntektsrammer skal staten finansiere kommunenes samlede netto pensjonskostnader, administrasjonskostnader og amortisering av premieavvik. Det foretas ikke beregning pr. kommune. For 2026 forutsettes det at alle tilførte midler til premiefond i 2025 er brukt til premiebetaling i 2025. Statens bidrag i 2026 reduseres fordi bruk av premiefond i 2025 minsker premieavvik og påfølgende amortisering av premieavvik.

På den annen side skal staten dekke økningen i netto pensjonskostnader i kommunene samlet. Dette inkluderer effekten av redusert forholdstall, avtalefestet pensjon mv., økt lønnsmasse og høyere amortisering av tidligere premieavvik.

Utvikling i akkumulert premieavvik (balanseregnskap)

Lønns- og prisvekst og AFP premie medfører fortsatt høyt nivå på pensjonspremier. Premieavvik utgjør differansen mellom betalte pensjonspremier og netto pensjonskostnader inkludert administrasjonskostnader. Denne differansen vil fortsatt bli betydelig i handlings- og økonomiplanperioden. Det akkumulerte premieavviket vil fortsette å belaste kommunens likviditet

Med dagens regelverk ser det ikke ut til at Bergen vil oppnå regjeringens målsetting om vesentlig reduksjon i akkumulert premieavvik. Dersom Kommunaldepartementet reduserer forholdstallet mellom langsiktig diskonteringsrente og langsiktig lønnsvekst ytterligere fra og med 2027, kan en slik endring bidra til reduksjon i akkumulert premieavvik.

Bergen har ved inngangen til HØP2026-2029 stor beholdning av pensjonsmidler i forhold til pensjonsforpliktelser. Avkastning på pensjonsmidler reduserer størrelsen på netto pensjonskostnad i 2026 sammenlignet med 2025. Dette bidrar til økt premieavvik.

Utfordringene med et vedvarende stort akkumulert premieavvik er uløste ved inngangen til handlings- og økonomiplan 2026-2029.

Utvikling i akkumulert premieavvik:

Beløp i mill. kr	2026	2027	2028	2029
Akkumulert premieavvik	3 600	3 808	3 857	4 118
Arbeidsgiveravgift	508	537	544	581
Sum	4 107	4 345	4 401	4 699

Måltabell

Hovedmål	Operativt mål	Indikator	Siste Forventet måling 2024	2025	Mål 2026	Mål 2029
Attraktiv og vekstkraftig by						
Kommunen som grunnmur gjennom livet						
Omstillingsdyktig kommune						
Økonomisk bærekraftig kommune						

Investeringstabell

HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN 2026-2029 – INNSTILLING 1

Beløp i mill. kr

			Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2026-35
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)	Løpende						3,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0	63,5
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	0,0	63,5

Investeringsbudsjett**Sekkepost til gjennomføring av konseptvalgutredninger (KVU)**

Status driftskonsekvens	2026	2027	2028	2029
Opprinnelig budsjett	7,5	7,5	7,5	7,5

